



Pomorze
Zachodnie
Strategia 2030



Raport o stanie WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO ZA 2023 ROK

Zachodniopomorskie Regionalne Obserwatorium Terytorialne
SZCZECIN MAJ 2024 r.



Wprowadzenie

4

Przegląd sytuacji społeczno-gospodarczej

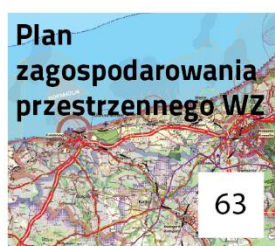
6

Sprawozdania z działalności ZWZ w 2023 r.

56



57



63



71



75

Działania realizowane w ramach polityk WZ

79



80



107



134



147



166



184



200



216



231



243

Załącznik nr 1 - wykaz uchwał Sejmiku WZ

271



1.

Wprowadzenie



WOJEWÓDZTWO
ZACHODNIOPOMORSKIE

Raport o stanie województwa zachodniopomorskiego za rok 2023 stanowi szóstą edycję dokumentu, jaki zarząd województwa przedstawia corocznie sejmikowi zgodnie z wymogami ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa. Raport obejmuje podsumowanie działalności zarządu województwa w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał sejmiku województwa. Raport syntetyzuje i porządkuje informacje o zadaniach, projektach i codziennych czynnościach setek pracowników samorządowych przygotowujących decyzje i inicjatywy dotyczące wszystkich wymiarów aktywności samorządu terytorialnego na poziomie regionu. Zarazem służy zwiększeniu udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania organów publicznych. Jego opracowanie otwiera zatem przestrzeń dla debaty publicznej, w której kluczowe znaczenie ma udział mieszkańców województwa oraz wszystkich zainteresowanych jego kondycją i perspektywami rozwojowymi. Jej zwieńczenie stanowi prezentacja raportu i debata podczas sesji absolutoryjnej, w trakcie której radni i mieszkańcy województwa oceniają efekt rocznej działalności zarządu. Debata o stanie województwa stanowi podstawę głosowania radnych województwa nad udzieleniem wotum zaufania zarządowi województwa.

Raport został przygotowany zgodnie z zasadami i założeniami określonymi w Uchwale Nr XIII/165/20 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 stycznia 2020 r. **w sprawie określenia szczegółowych wymogów dotyczących opracowania raportu o stanie województwa**¹ oraz Uchwale Nr 203/24 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 15 lutego 2024 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Raportu o stanie województwa zachodniopomorskiego².

Część pierwsza Raportu zawiera przegląd głównych danych statystycznych obrazujących sytuację społeczno-gospodarczą województwa. Część druga obejmuje sprawozdanie z przebiegu działań w ramach poszczególnych sektorowych polityk rozwoju realizowanych w 2023 r. przez zarząd województwa, syntetyzujące informacje przedstawione przez poszczególne komórki organizacyjne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego oraz nadzorowane przez nie jednostki organizacyjne województwa.

Załącznik do Raportu stanowi informacja o stanie realizacji uchwał Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego obejmująca wykaz przyjętych uchwał wraz ze wskazaniem stanu ich realizacji.

Organem wykonawczym odpowiedzialnym za realizację działań objętych Raportem jest Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego. W skład Zarządu w 2023 r. wchodził:

1. Olgierd Geblewicz – Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego;
2. Olgierd Kustosz – Wicemarszałek Województwa Zachodniopomorskiego (do 19 grudnia 2023 r.);
3. Tomasz Sobieraj – Wicemarszałek Województwa Zachodniopomorskiego;
4. Rafał Rosiński – Wicemarszałek Województwa Zachodniopomorskiego (od 19 grudnia 2023 r.);
5. Anna Bańkowska – Członek Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego;
6. Stanisław Wziątek – Członek Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego (do 19 grudnia 2023 r.);
7. Olgierd Kustosz – Członek Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego (od 19 grudnia 2023 r.).

¹ <http://www.bip.wzp.pl/artukul/uchwala-nr-xiii16520-sejmiku-wojewodztwa-zachodniopomorskiego>.

² https://baw.wzp.pl/UMWZP/document/14365/Uchwala-203_24



2.

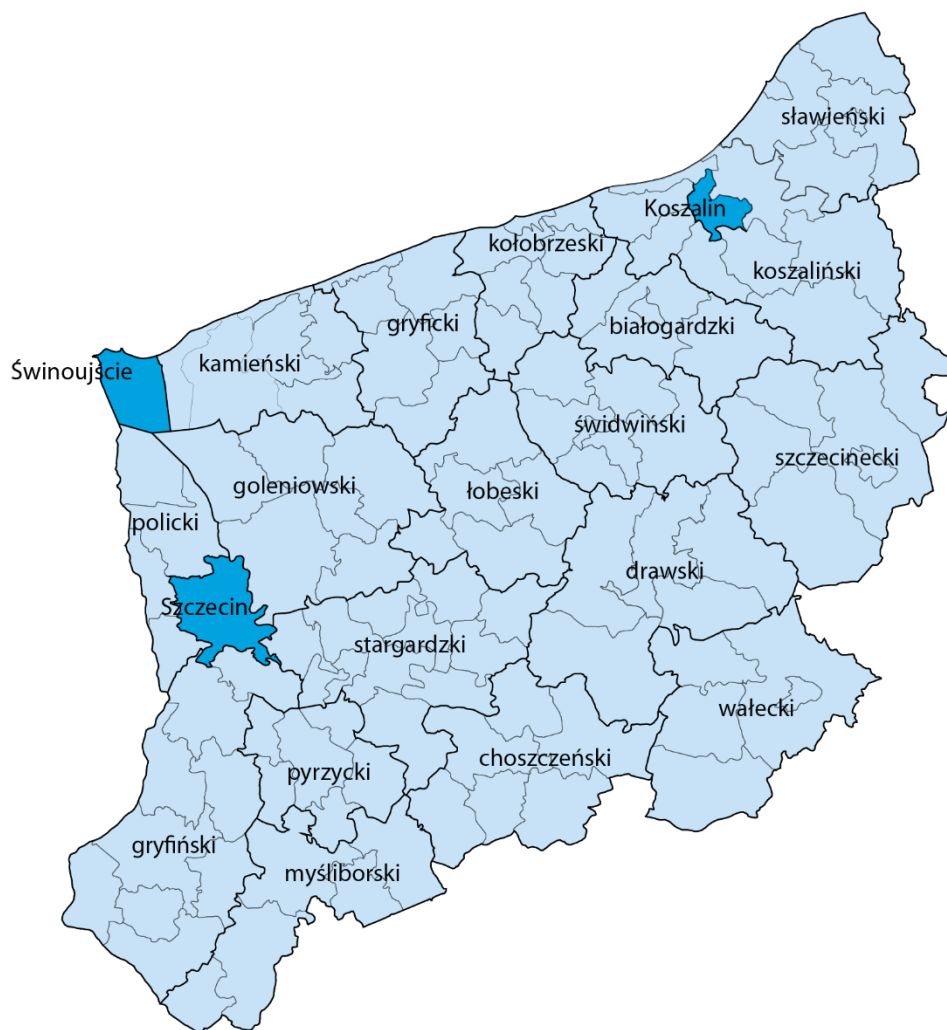
Przegląd sytuacji społeczno-gospodarczej województwa zachodniopomorskiego

WIZERUNEK STATYSTYCZNY WOJEWÓDZTWA

Podział i powierzchnia województwa zachodniopomorskiego

W 2023 r. w skład województwa zachodniopomorskiego wchodziło 113 gmin, które przynależały do 21 powiatów, w tym 18 ziemskich i 3 grodzkich. Województwo zachodniopomorskie zajmuje powierzchnię 22 909 km² (2 290 965 ha), co stanowi 7,3% powierzchni kraju. Największym powiatem na Pomorzu Zachodnim jest powiat gryfiński (8,2% powierzchni województwa), natomiast najmniejszy jest powiat policki (2,9% powierzchni województwa).

Rysunek 1. Podział administracyjny województwa zachodniopomorskiego

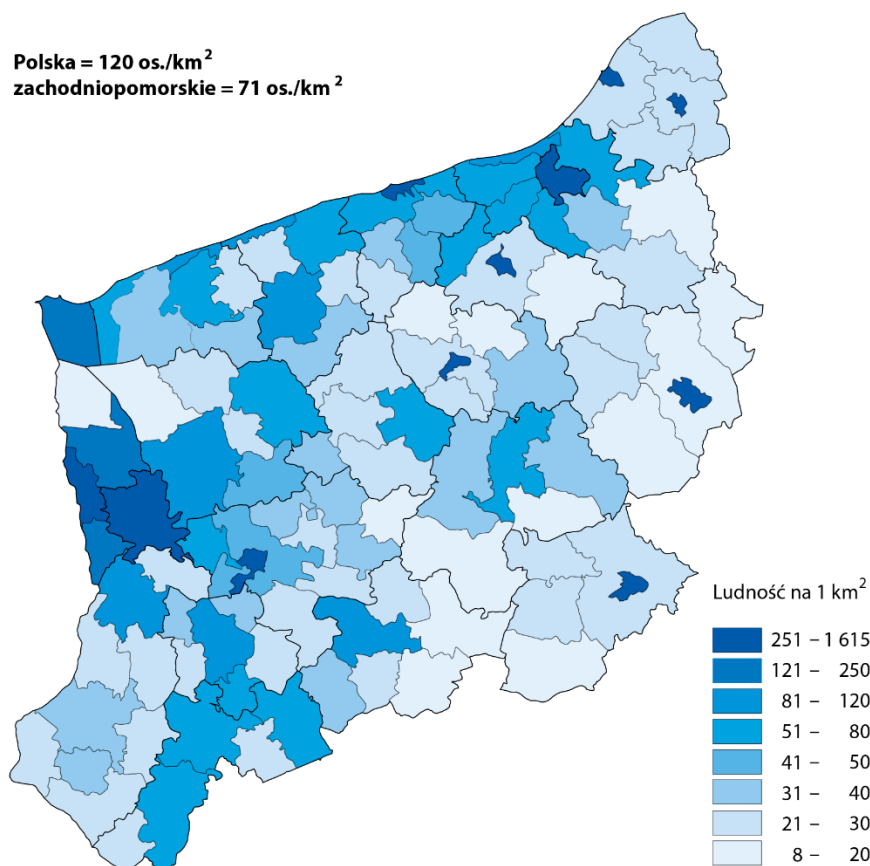


Źródło: opracowanie własne UMWZ.

Ludność

Liczba ludności województwa zachodniopomorskiego wg stanu na 30 czerwca 2023 r. wyniosła 1 636 293 osób i była mniejsza niż 31 grudnia 2022 r. o 4 329 osób. Gęstość zaludnienia w województwie (stan na dzień 30 czerwca 2023 r.) była 4. najniższą w kraju i wyniosła 71 osób na km² – co oznacza spadek o 1 osobę w stosunku do 2022 r. W regionie największa gęstość zaludnienia występuje w powiecie polickim (129 osób na km²), natomiast najmniejsza w powiecie drawskim (31 osób na km²). Wśród miast na prawach powiatu gęstość zaludnienia wynosi odpowiednio: w Szczecinie 1 297, w Koszalinie 999 i w Świnoujściu 194 mieszkańców na km².

Rysunek 2. Gęstość zaludnienia województwa zachodniopomorskiego (stan na 30 czerwca 2023 r.)



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Miastami o największej liczbie mieszkańców w regionie są: Szczecin – 390,3 tys., Koszalin – 105,9 tys., Stargard – 66,8 tys., Kołobrzeg – 43,6 tys., Świnoujście – 39,2 tys. oraz Szczecinek – 37,7 tys. (stan z 30 czerwca 2023 r.). We wszystkich wyżej wymienionych miastach w ciągu ostatnich 10 lat nastąpił spadek liczby ludności. W odniesieniu do 31 grudnia 2022 r. ogólna liczba osób zamieszkujących miasta spadła o -2 108 osób. Największy ubytek ludności odnotowano w Szczecinie (-1 288 osób), Szczecinku (-198 osób) oraz Świnoujściu (-179 osób).

Tabela 1. Zmiana liczby ludności w wybranych miastach (rok do roku)

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023 ^a
Koszalin	110	-173	-565	-635	-290	-10	-349	-273	-896	-1 261	-652	1 666
Świdwin	-100	-73	-137	-34	-33	204	-131	-126	-497	-140	-196	-30
Sławno	-113	-94	-73	-135	-13	-87	-62	-60	-398	-68	-127	-36
Kołobrzeg	-127	-54	-177	-49	-208	105	-201	-108	-1 768	-488	-325	-64
Darłowo	-82	-79	-170	-54	-62	-19	-165	-64	-553	-249	-178	-72
Wałcz	-49	-186	-198	-151	-133	-216	-174	-180	-942	-259	-198	-89
Białogard	-67	-72	-151	-134	-69	0	-29	-193	-903	-335	-244	-103
Stargard	-47	-396	-406	-252	-193	-282	-257	-101	-392	-284	-238	-107
Świnoujście	-7	-138	-95	-124	-37	-83	-122	-22	-562	-492	-466	-179
Szczecinek	-76	-103	-85	-95	-78	-70	-178	-71	-1 554	-341	-249	-198
Szczecin	-683	-741	-992	-1 523	-779	-995	-1 418	-558	-4 618	-2 807	-2 916	-1 288

a W 2023 r. przytoczono dane z 30 czerwca 2023 r. w stosunku do 31 grudnia 2022 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

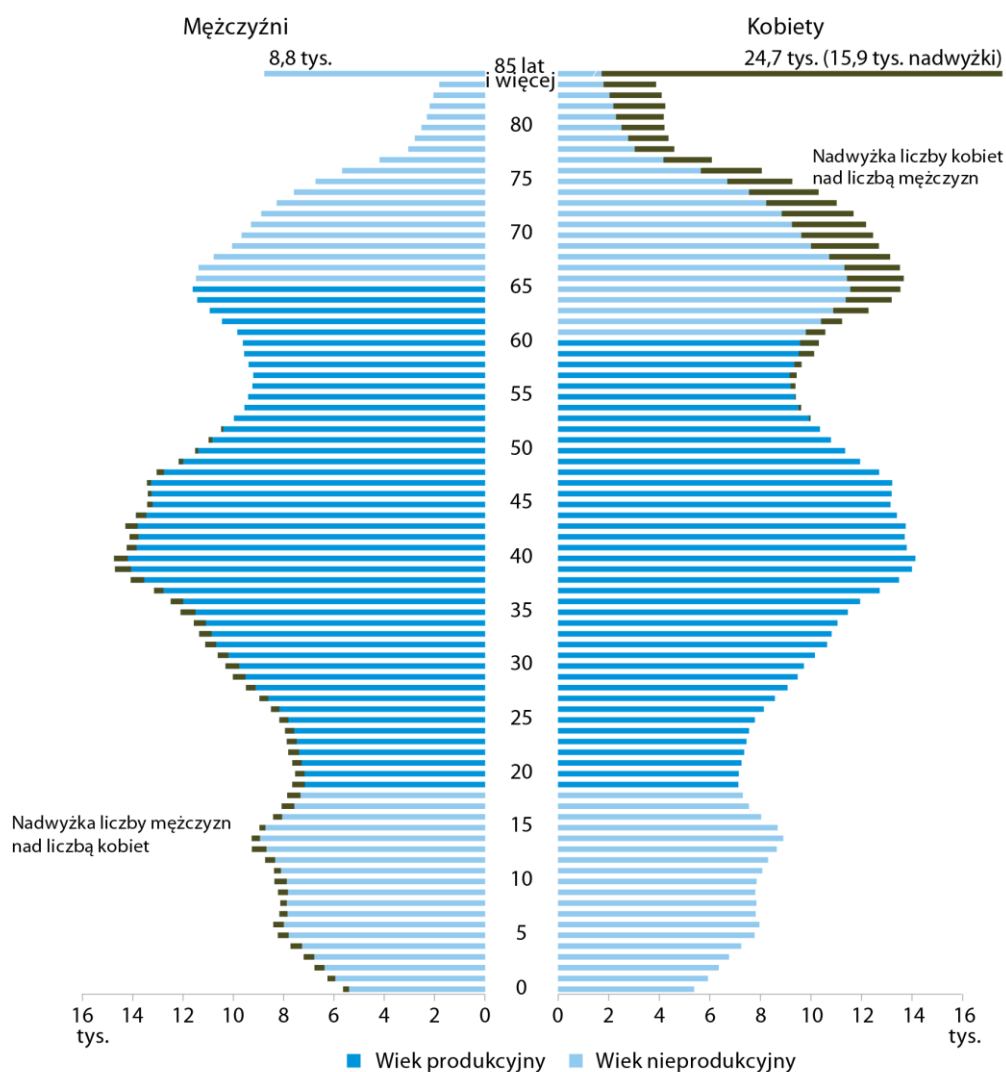
Tabela 2. Podstawowe dane demograficzne województwa zachodniopomorskiego

Wyszczególnienie	2010	2018	2019	2020	2021	2022	2023 ^a
Ogółem	1 723 741	1 701 030	1 696 193	1 661 073	1 650 021	1 640 622	1 636 293
W tym w miastach w %	68,8	68,5	68,4	68,4	68,2	68,1	68,1
Na 1 km ²	75	74	74	73	72	72	71
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	84,8	127,0	131,5	134,3	136,6	140,2	b.d.
Udział ludności według grup ekonomicznych:							
w wieku przedprodukcyjnym w %	18,5	17,3	17,2	17,4	17,4	17,3	b.d.
w wieku produkcyjnym w %	65,8	60,8	60,1	59,3	58,8	58,5	b.d.
w wieku poprodukcyjnym w %	15,7	21,9	22,6	23,3	23,8	24,2	b.d.
Mediana wieku ogółem:	-	41,6	42,1	42,6	43,0	43,5	b.d.
w miastach	-	42,7	43,1	43,5	43,9	44,3	b.d.
na wsi	-	39,2	39,7	40,7	41,1	41,5	b.d.

a Stan na 30 czerwca 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wykres 1. Piramida wieku mieszkańców województwa zachodniopomorskiego (stan na 30 czerwca 2023 r.)



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Piramidy wieku według płci dla województwa zachodniopomorskiego i Polski nie różnią się znacząco. Obserwuje się wyraźnie niższą liczbę urodzeń w porównaniu do danych z końca ubiegłego wieku (podstawa piramidy), a w konsekwencji mniejszą liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym niż osób w wieku produkcyjnym. W niedalekiej przyszłości będzie to miało negatywny wpływ na rynek pracy, a także wiązać się będzie z wieloma wyzwaniami w obszarach ochrony zdrowia, pomocy społecznej i innych. Wśród osób do 50 roku życia odnotowuje się niewielką przewagę liczby mężczyzn nad liczbą kobiet.

Pośród osób w wieku poprodukcyjnym (górna część piramidy) występuje zdecydowana przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn. Widać też wyraźny spadek wśród osób między 70 a 77 rokiem życia. Ze względu na poprawę jakości życia oraz wzrost poziomu opieki medycznej z biegiem kolejnych lat grupa osób w wieku poprodukcyjnym będzie się powiększać, co przy niewystarczającej liczbie nowych urodzeń będzie pogłębiać problemy związane ze starzeniem się społeczeństwa (opieką nad seniorami, świadczeniami społecznymi).

Tabela 3. Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023 ^a
Małżeństwa	5,5	4,8	4,8	4,8	4,6	3,7	4,2	4,1	2,9
Rozwody	1,9	1,8	2,0	1,9	1,8	1,4	1,9	2,0	b.d.
Urodzenia żywe	10,06	9,18	9,54	9,04	8,60	8,24	7,76	7,08	6,52
miasto	9,42	8,84	9,33	8,85	8,57	8,09	7,69	7,18	6,53
wieś	11,46	9,91	10,00	9,43	8,67	8,56	7,93	6,88	6,50
Zgony	9,59	9,98	10,42	10,90	10,88	12,62	14,05	12,42	11,60
miasto	9,63	10,27	10,85	11,35	11,29	13,20	14,80	13,07	12,25
wieś	9,49	9,33	9,50	9,90	9,98	11,36	12,42	11,02	10,22
Przyrost naturalny ^b	0,47	-0,80	-0,89	-1,86	-2,27	-4,38	-6,28	-5,33	-5,08
miasto	-0,21	-1,43	-1,52	-2,50	-2,71	-5,11	-7,11	-5,89	-5,71
wieś	1,97	0,58	0,50	-0,47	-1,31	-2,81	-4,49	-4,14	-3,72
Współczynnik dzietności	1,308	1,296	1,372	1,332	1,299	1,302	1,260	1,176	b.d.
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały	-0,54	-0,59	-0,59	-0,59	-0,43	-0,36	-0,46	-0,31	b.d.

a Stan na 30 czerwca 2023 r.

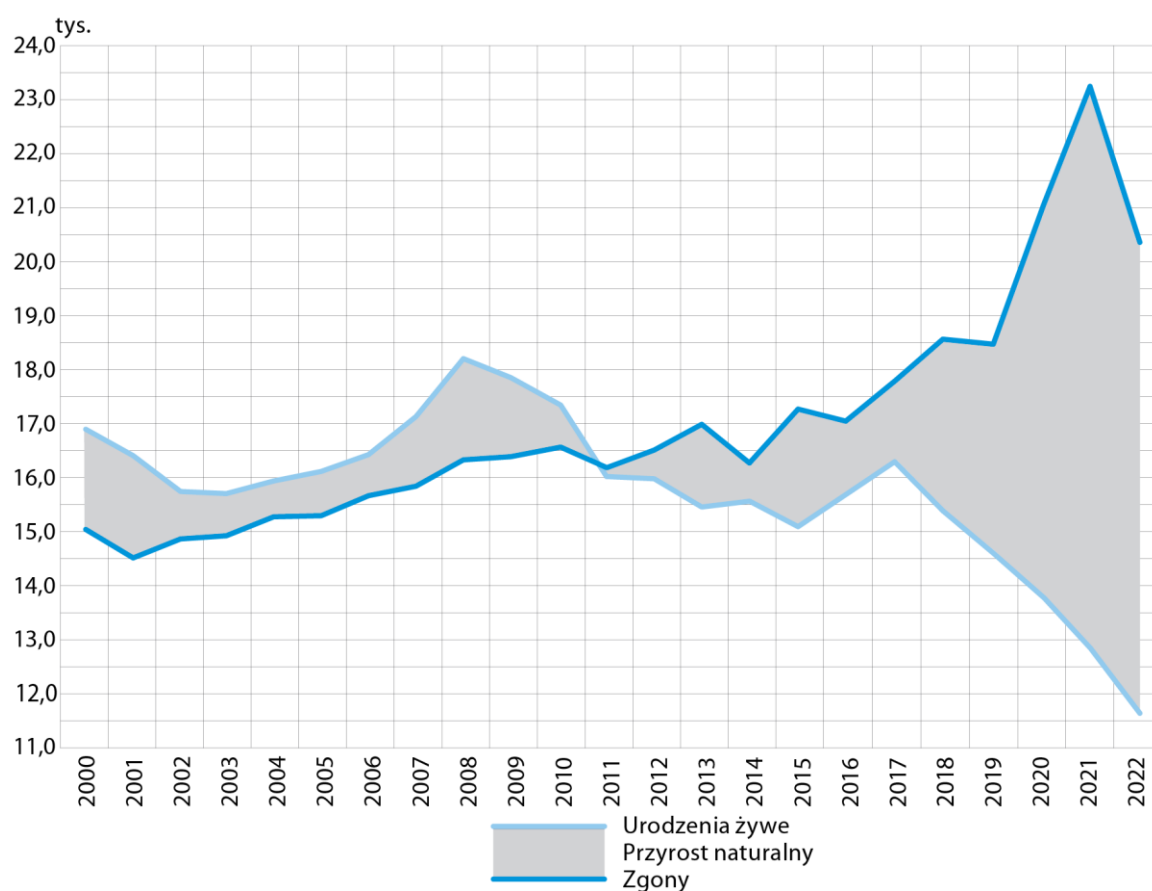
b Różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W województwie zachodniopomorskim w 2011 r. nastąpiła zmiana tendencji w ruchu naturalnym ludności. Liczba zgonów zaczęła przewyższać liczbę urodzeń. W 2017 r. w stosunku do 2015 r. liczba urodzeń wzrosła o 1 188, natomiast w 2019 r. spadła poniżej poziomu z 2015 r., co bezpośrednio przeniosło się na zdecydowany spadek przyrostu naturalnego (-2,27 na 1000 ludności – był to najniższy wynik w okresie ostatnich 20 lat, ale w 2020 r. i pierwszej połowie 2021 r. wartości tego wskaźnika spadły znacznie poniżej poziomu z 2019 r.). Rzutowało to na zmniejszającą się z roku na rok populację województwa. Według stanu na 30 czerwca 2023 r. liczba urodzeń wyniosła 5 344 (30 czerwca 2022 r. – 5 897), natomiast liczba zgonów 9 503 (30 czerwca 2022 r. – 10 624).

Do 2017 r. ujemny przyrost naturalny cechował obszary miejskie, natomiast dodatni przyrost naturalny obserwowany był na obszarach wiejskich. Jednak w 2018 r. i na tych obszarach wystąpił ujemny przyrost naturalny jednak zdecydowanie niższy niż na obszarach miejskich. Ten negatywny trend utrzymuje się w kolejnych latach.

Wykres 2. Ruch naturalny ludności w województwie zachodniopomorskim



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Zamożność mieszkańców

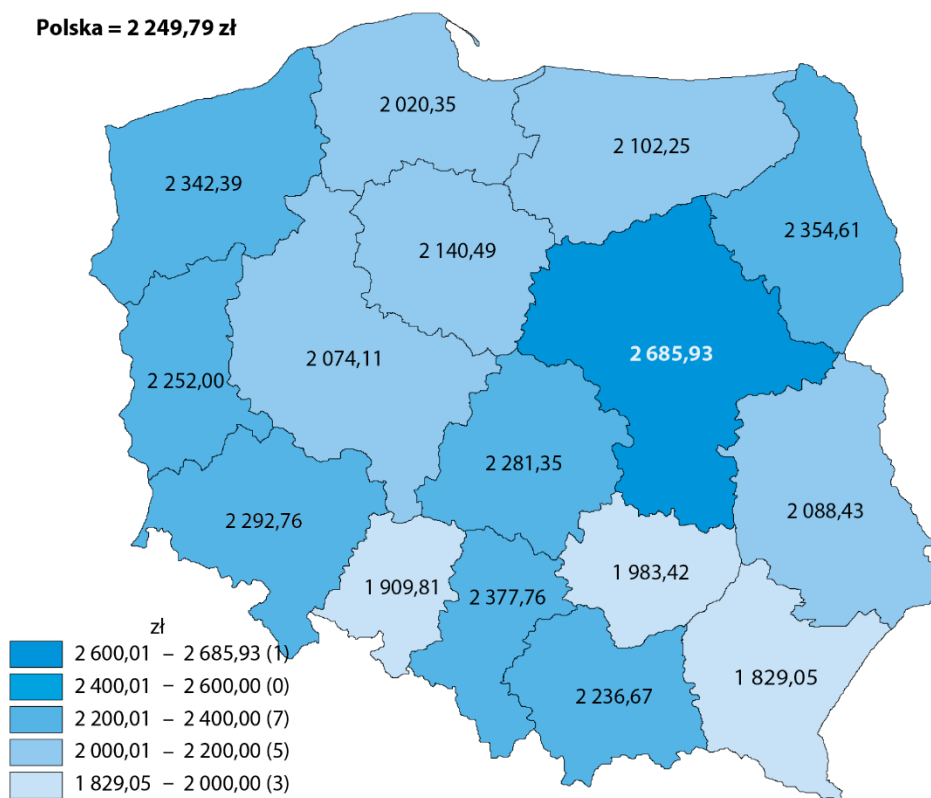
Tabela 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Polska	1 192,82	1 386,16	1 474,56	1 598,13	1 693,46	1 819,14	1 919,21	2 061,93	2 249,79
Zachodniopomorskie	1 186,91	1 426,85	1 482,90	1 652,60	1 722,23	1 801,11	1 862,09	2 028,69	2 342,39
Różnica zachodniopomorskie - Polska w zł	-5,91	40,69	8,34	54,47	28,77	-18,03	-57,12	-33,24	92,60
Polska=100	99,5	102,9	100,6	103,4	101,7	99,0	97,0	98,4	104,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w województwie zachodniopomorskim jest czwartym najwyższym w kraju (przesunięcie z 8. miejsca w 2021 r.). W 2022 r. w stosunku do 2010 r. przeciętny dochód wzrósł w województwie o 97,4% (dla Polski wzrost ten osiągnął wartość 88,6%).

Rysunek 3. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę według województw w 2022 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Główny Urząd Statystyczny regularnie (co roku) szacuje i publikuje wskaźniki dotyczące ubóstwa ekonomicznego w Polsce opierając się na wynikach badań budżetów gospodarstw domowych. Obliczenia uwzględniają trzy różne granice: minimum egzystencji (granice ubóstwa skrajnego), granice ubóstwa relatywnego i ubóstwa ustawowego. Pozyskane dane za 2021 r. ze względu na pandemię COVID-19 charakteryzują się niższą precyzją i w związku z tym agregowane są tylko na poziomie Polski. W 2022 r. w stosunku do roku wcześniejszego stopa skrajnego ubóstwa nie uległa zmianie, natomiast zasięg ubóstwa relatywnego oraz ubóstwa ustawowego spadł odpowiednio 0,4 p. proc., i o 0,3 p. proc.

Tabela 5. Granice ubóstwa dla wybranych typów gospodarstw w Polsce

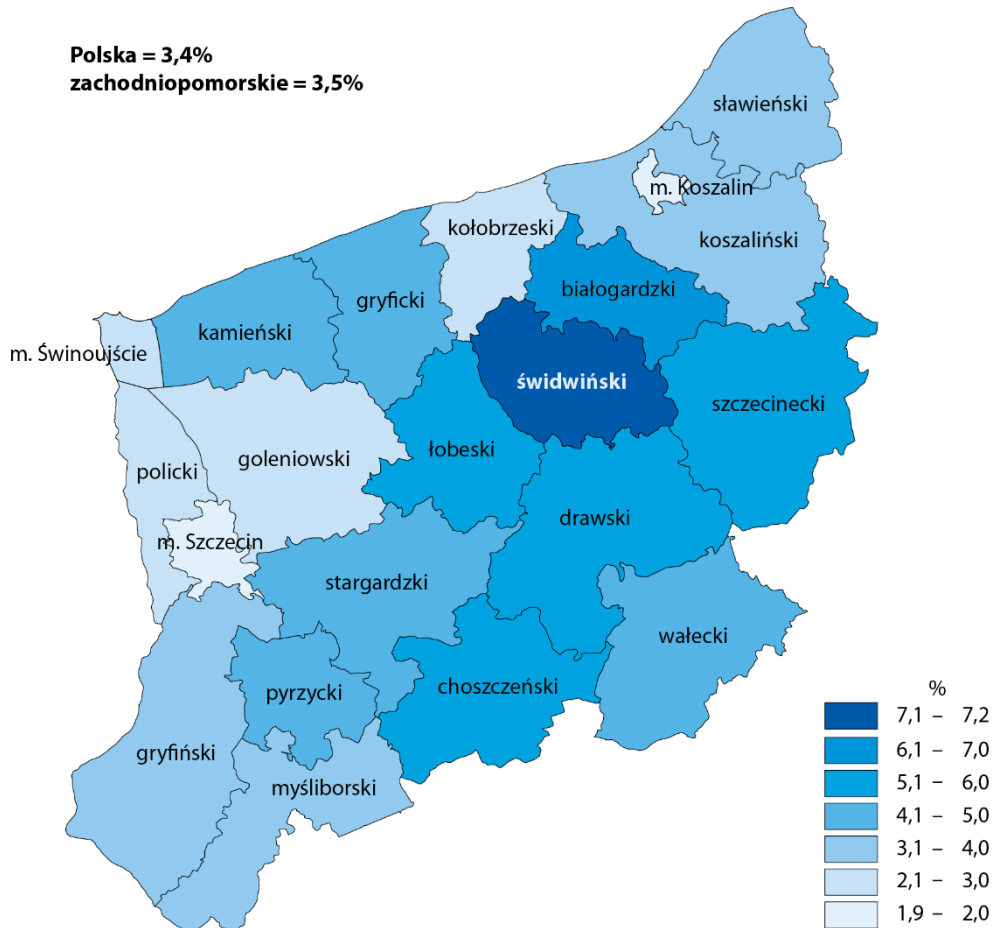
Granice ubóstwa	Gospodarstwa 1 – osobowe							Gospodarstwa 4 – osobowe (2 osoby dorosłe + 2 dzieci do lat 14)						
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	w zł													
Skrajnego (minimum egzystencji)	550	582	595	614	640	692	835	1 486	1 571	1 606	1 658	1 727	1 868	2 254
Relatywnego	770	799	810	858	799	891	1006	2 080	2 157	2 187	2 317	2 157	2 406	2 717
Ustawowego	634	634	701	701	701	701	776	2 056	2 056	2 112	2 112	2 112	2 112	2 400

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni ostatnich lat systematycznie spada. W województwie zachodniopomorskim w 2010 r. udział ten wynosił 10,4%, a już w 2022 r. obniżył się o 6,9 p. proc. do poziomu 3,5% (dla Polski spadek ten wyniósł 5,2 p. proc. do

poziomu 3,4%). W skali regionu najniższy udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w 2022 r. wystąpił w Szczecinie (1,9% ogółu ludności), Koszalinie (1,9%) oraz w powiecie polickim (2,1%), natomiast najwyższy w powiatach: świdwińskim (7,2%) oraz białogardzkim (6,9%).

Rysunek 4. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności według powiatów w 2022 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 6. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności [%]

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Polska	8,7	7,1	6,4	5,7	5,1	4,6	4,2	3,7	3,4
Zachodniopomorskie	10,4	7,7	6,9	6,0	5,4	4,8	4,4	3,9	3,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Spółeczeństwo obywatelskie

Zgodnie ze spisem organizacji prowadzonym na branżowym portalu ngo.pl w województwie zachodniopomorskim (wg stanu na 18 marca 2024 r.) działa **7 252 organizacji pozarządowych**, w tym: fundacje, stowarzyszenia rejestrowe i zwykłe, jednostki terenowe stowarzyszeń posiadające osobowość prawną, stowarzyszenia kultury fizycznej, federacje, związki stowarzyszeń, koła gospodyń wiejskich.

Gospodarka

Według wstępnych danych za 2022 r. PKB na 1 mieszkańca województwa zachodniopomorskiego wyniosło 66 443 zł i było wyższe niż w 2021 r. (58 323 zł), co sytuowało region na 9. pozycji w kraju (2021 r. – 8. lokata). W 2022 r., w stosunku do 2015 r., PKB na 1 mieszkańca wzrosło o 67,4% (w kraju wzrost o 73,1%). Gospodarka regionu wygenerowała 3,6% PKB Polski (w 2021 r. – 3,7%).

W 2022 r. w województwie zachodniopomorskim wystąpił wyższy wzrost PKB rok do roku – o 13,2% niż w 2021 r. (o 11,9%). W porównaniu z dynamiką PKB dla Polski w województwie zachodniopomorskim w 2022 r. wystąpił niższy wzrost niż w kraju.

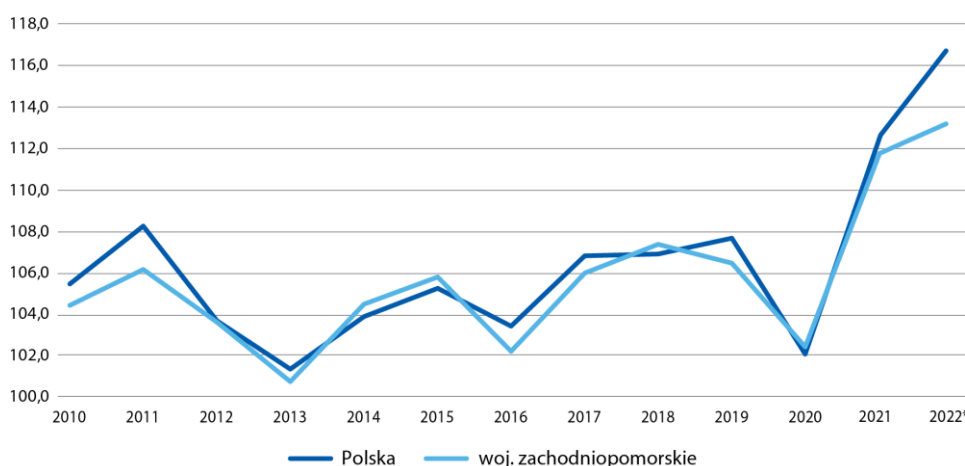
Tabela 7. PKB w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 ^a
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w zł	32 162	40 704	43 194	46 455	49 581	51 790	58 323	66 443
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca, Polska = 100	85,6	83,9	83,4	83,9	83,2	84,6	84,2	81,9

a Dane wstępne szacunkowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

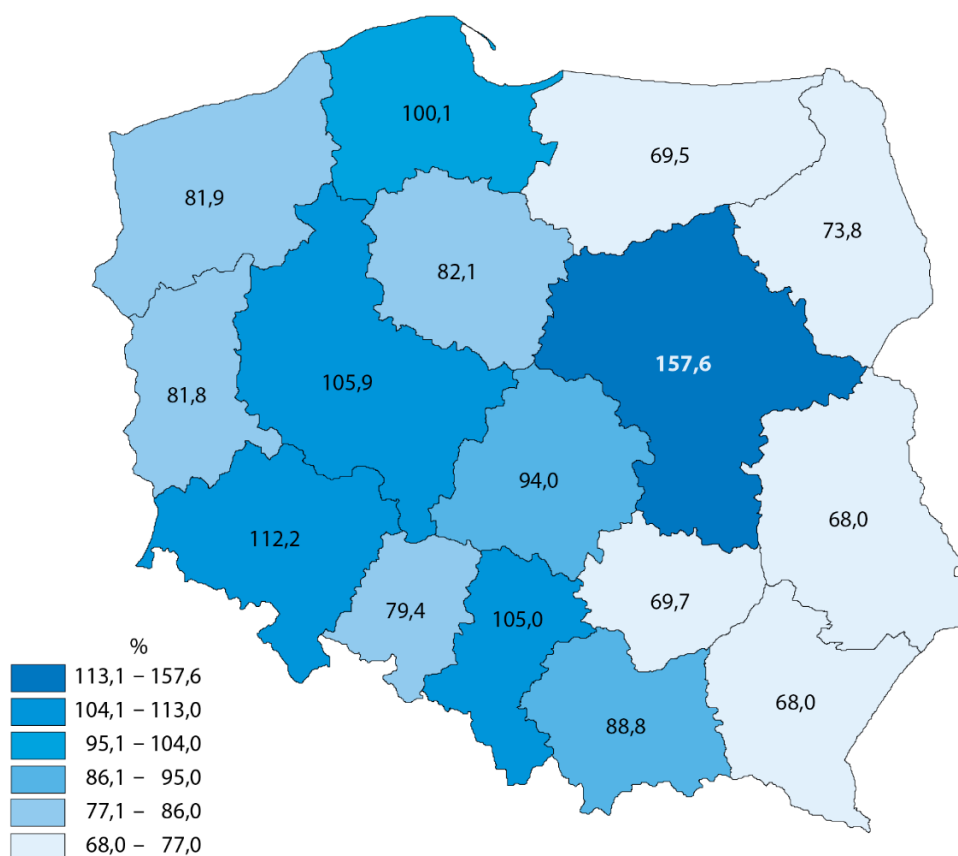
Wykres 3. Dynamika produktu krajowego brutto ogółem (rok poprzedni=100)



* Dane wstępne szacunkowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Rysunek 5. PKB per capita w 2022 r. według województw (Polska =100%) – dane wstępne



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Podmioty gospodarki narodowej według rejestru REGON

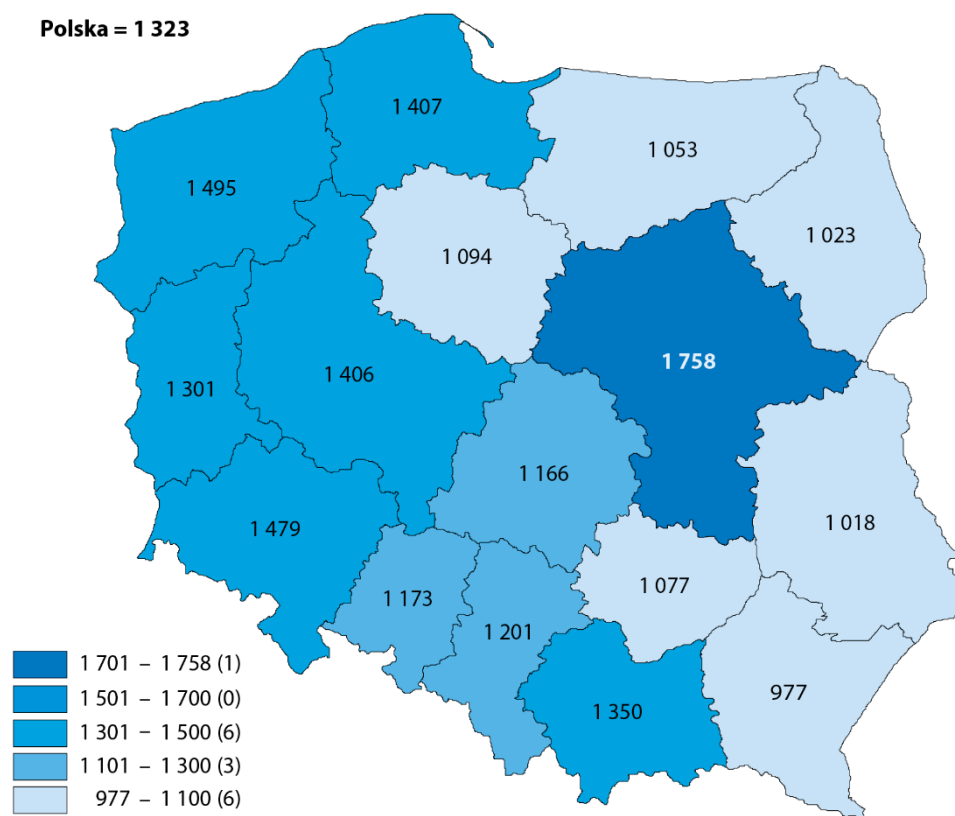
W województwie zachodniopomorskim w 2022 r. liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców sytuowała województwo zachodniopomorskie na 2. miejscu w rankingu województw (za województwem mazowieckim). Przy liczbie nowo zarejestrowanych jednostek województwo zachodniopomorskie miało jeden z najwyższych wskaźników, a przy liczbie wykreślonych z rejestru – najwyższy.

Tabela 8. Podmioty gospodarki narodowej według rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców

Wyszczególnienie	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
podmioty wpisane									
Polska	1 015	1 089	1 103	1 121	1 136	1 175	1 224	1 276	1 323
Zachodniopomorskie	1 279	1 290	1 295	1 308	1 317	1 345	1 410	1 454	1 495
jednostki nowo zarejestrowane									
Polska	104	94	91	94	102	99	86	97	102
Zachodniopomorskie	121	109	104	109	113	113	95	104	106
jednostki wykreślone									
Polska	62	76	77	75	86	59	45	50	58
Zachodniopomorskie	90	100	100	96	106	85	58	66	72

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Rysunek 6. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w 2022 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Struktura podmiotów gospodarki narodowej według wielkości w porównaniu do lat poprzednich nie uległa znaczącej zmianie. W Polsce, jak i w województwie zachodniopomorskim, dominują podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON zatrudniające do 9 osób. W 2023 r. w skali kraju jest to 96,9% ogółu przedsiębiorstw, natomiast w skali województwa nieznacznie więcej – 97,3%. Proporcjonalnie mniejszy niż w kraju jest jednak udział małych i średnich przedsiębiorstw (woj. zachodniopomorskie – 2,6%, Polska – 3,0%). Najmniejszy udział, bo niespełna 0,1%, dotyczy największych podmiotów powyżej 250 zatrudnionych (zarówno w Polsce, jak i w województwie).

Tabela 9. Struktura podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON według klas wielkości w 2023 r.

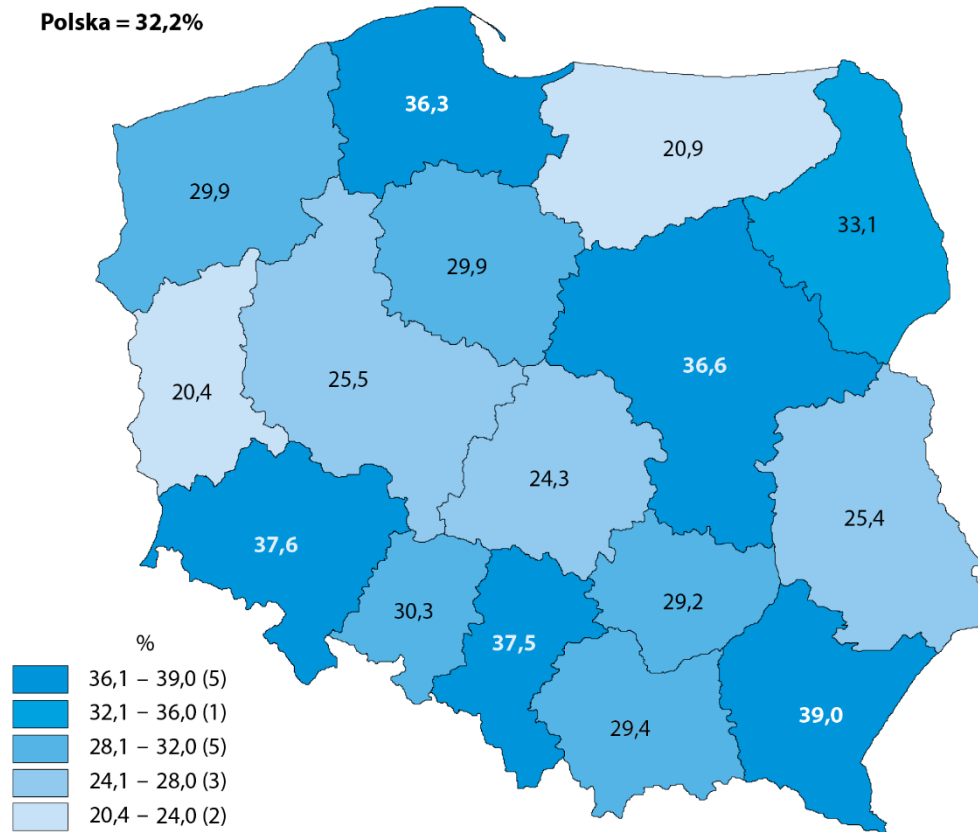
Wyszczególnienie	0-9	10-49	50-249	250 i więcej
	w %			
Polska	96,9	2,5	0,5	0,1
Zachodniopomorskie	97,3	2,2	0,4	0,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Innowacje

W województwie zachodniopomorskim w 2022 r. średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw wyniósł 29,9% i wzrósł w stosunku do 2021 r. o 17,6 p. proc. Pod względem nakładów na działalność innowacyjną na 1 osobę aktywną zawodowo w 2022 r. województwo zachodniopomorskie sytuowało się na 8. pozycji w kraju, natomiast udział nakładów na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach w nakładach krajowych lokował region na 11. miejscu.

Rysunek 7. Średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w 2022 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 10. Działalność innowacyjna – wskaźniki

Wyszczególnienie	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w %								
Polska	14,9	16,1	14,5	21,8	15,4	31,2	20,9	32,2
Zachodniopomorskie	13,3	11,9	13,7	20,2	12,1	28,4	12,3	29,9
nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach na 1 osobę aktywną zawodowo w zł								
Polska	2 088	2 298	2 417	2 153	2 291	2 313	2 401	3 231
Zachodniopomorskie	929	1 024	1 085	826	675	618	751	1 454
udział nakładów na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach w nakładach krajowych w %								
zachodniopomorskie	1,7	1,9	1,9	1,7	1,3	1,2	1,3	1,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Przemysł

Tabela 11. Produkcja sprzedana przemysłu w województwie zachodniopomorskim^a

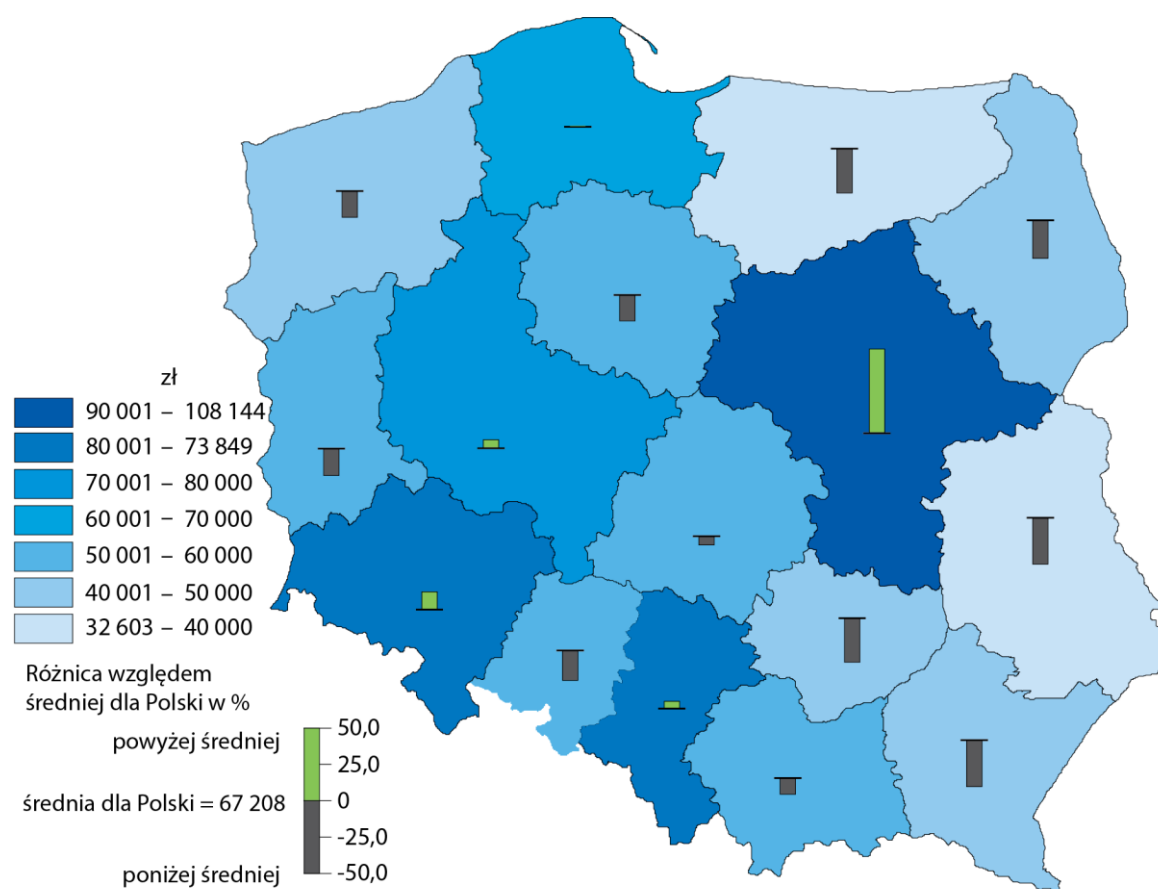
Wyszczególnienie	2015	2020	2021	2022		
	w mln zł (ceny bieżące)				w odsetkach	2021 = 100 (ceny stałe)
Ogółem	35 113,2	41 926,3	51 446,5	67 002,7	100,0	130,2
Górnictwo i wydobywanie	219,1	275,7	286,0	353,9	0,5	123,7
Przetwórstwo przemysłowe	-	38 866,5	48 036,5	63 593,6	94,9	132,4
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	547,1	945,7	987,2	804,0	1,2	81,4
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	1 097,2	1 838,3	2 136,8	2 251,1	3,4	105,3

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Przemysł (przetwórstwo przemysłowe) województwa zachodniopomorskiego opiera się na produkcji rolno-spożywczej, w tym: rybołówstwie, przemyśle drzewnym i meblarskim, chemicznym, produkcji wyrobów metalowych oraz maszyn i urządzeń. Dotychczas główne skupiska zakładów przemysłowych znajdowały się w większych miastach regionu, jednak w miarę powstawania stref przemysłowych następuje stopniowe rozpraszanie produkcji i lokowanie jej w gminach sąsiadujących z miastami, np. w okolicach Goleniowa, Polic, Stargardu, Karlina oraz w rozwijających się strefach przemysłowych Gryfina, Dębna oraz Mirosławca.

Rysunek 8. Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca w 2022 r. (ceny bieżące) w zł według województw



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

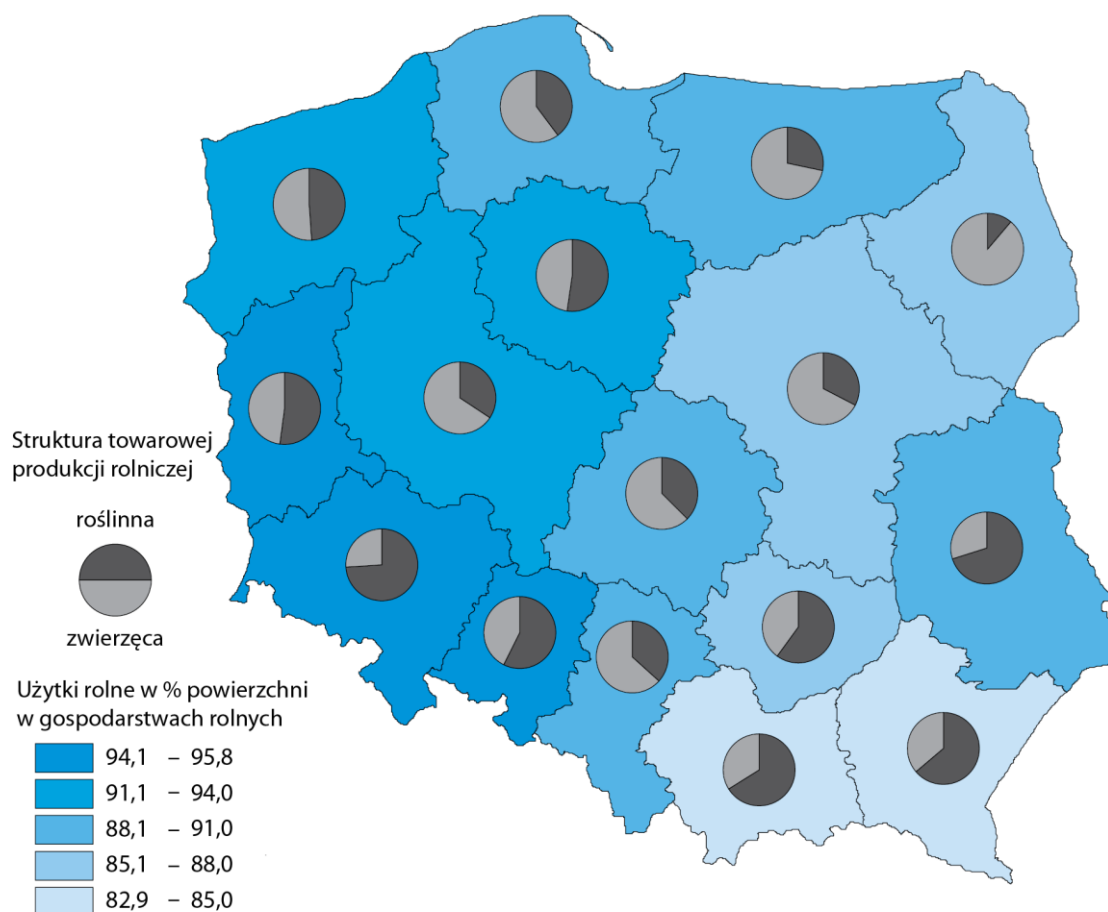
W 2022 r. produkcja sprzedana przemysłu województwa w cenach bieżących na 1 mieszkańca osiągnęła wartość 45 964 zł, co oznacza wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 30,9%. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle i budownictwie województwa w 2023 r. wyniosło 106,9 tys. (co stanowiło 3,4% krajowego zatrudnienia w tych sektorach). Zachodniopomorski przemysł dostarczył 3,0% krajowej wartości produkcji sprzedanej przemysłu.

Głównymi sektorami eksportowymi województwa zachodniopomorskiego są: branża meblarska, przemysł metalowo-maszynowy, w tym stoczniowy, branża chemiczna oraz sektor spożywczy.

Rolnictwo

W województwie zachodniopomorskim w 2022 r. w strukturze produkcji towarowej ponad połowę stanowiła produkcja zwierzęca (51,1%), wobec 48,9% przypadających na produkcję roślinną. W porównaniu z pozostałymi województwami pod względem struktury produkcji roślinnej województwo zachodniopomorskie sytuowało się na 9. pozycji, natomiast w zakresie produkcji zwierzęcej – na 8. W 2020 r. 55,5% produkcji towarowej stanowiła produkcja roślinna.

Rysunek 9. Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2022 r. oraz użytki rolne w % powierzchni w gospodarstwach rolnych w 2020 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

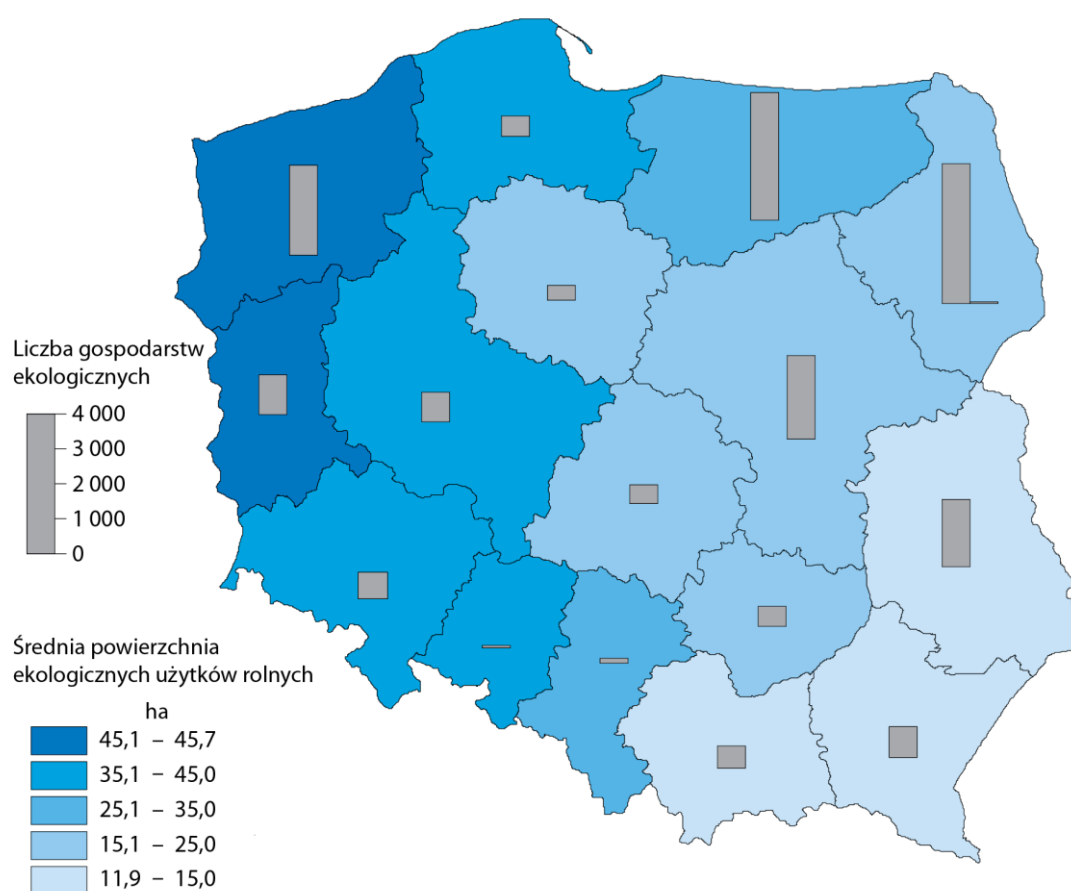
Zgodnie z danymi Powszechnego Spisu Rolnego 2020 w strukturze użytków rolnych w województwie zachodniopomorskim, podobnie jak w kraju, przeważały gospodarstwa o wielkości do 10 ha, jednak ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw jest znacznie niższy od średniej krajowej (zachodniopomorskie – 55,1% ogółu, Polska – 74,1%). Ponadto w porównaniu z pozostałymi regionami w województwie

zachodniopomorskim występuje zdecydowanie największy udział (13,8%) gospodarstw rolnych powyżej 50 ha. W 2023 r. przeciętna wielkość gruntów rolnych w gospodarstwach rolnych w województwie wyniosła 32,99 ha (32,80 ha w 2022 r.) i była blisko trzykrotnie wyższa od średniej krajowej – 11,42 ha (11,32 ha w 2022 r.)³.

Liczba gospodarstw ekologicznych w Polsce w latach 2006-2013 dynamicznie rosła i osiągnęła wartość 26,6 tys. (na Pomorzu Zachodnim – 3,6 tys.), a po tym okresie ich liczba w Polsce konsekwentnie się zmniejsza (w 2020 r. Polska – 18,6 tys.). W województwie zachodniopomorskim krótkotrwały trend spadkowy został zahamowany w 2019 r. W 2020 r. odnotowano wzrost liczby gospodarstw ekologicznych (o 4,6% w stosunku do 2019 r. – 2,1 tys.). W 2022 r. w porównaniu do 2021 r. w Polsce liczba gospodarstw ekologicznych wzrosła do 21,2 tys., w województwie również odnotowano wzrost – do 2,6 tys. gospodarstw (o 166).

W 2022 r. średnia powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w województwie zachodniopomorskim wyniosła 45,7 ha (najwyższa w Polsce), przy średniej powierzchni w Polsce – 26,2 ha.

Rysunek 10. Gospodarstwa ekologiczne w 2022 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

³ <https://www.gov.pl/web/arimr/srednia-powierzchnia-gruntow-rolnych-w-gospodarstwie-w-2023-roku>.

Tabela 12. Gospodarstwa ekologiczne

Wyszczególnienie	2006	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Polska									
Ogółem	9 187	20 582	22 435	20 257	19 207	18 637	18 575	19 986	21 193
z certyfikatem	3 504	12 901	17 688	15 470	14 927	15 353	15 680	15 845	15 197
w okresie przestawiania	5 683	7 681	4 747	4 787	4 280	3 284	2 895	4 141	5 996
województwo zachodniopomorskie									
Ogółem	678	2 373	2 573	2 165	2 060	2 054	2 149	2 411	2 577
z certyfikatem	163	1 312	2 266	1 746	1 553	1 570	1 707	1 755	1 796
w okresie przestawiania	515	1 061	307	419	507	484	442	656	781

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Rynek pracy

Tabela 13. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	2010	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
	w tys.								2022=100
Ogółem	160,4	181,2	188,6	192,0	189,0	188,5	196,2	194,3	99,0
Przemysł	78,7	93,0	95,6	96,1	92,7	92,5	94,4	94,8	100,4
Budownictwo	14,8	11,4	11,7	12,0	11,8	12,2	12,5	12,1	96,6
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	28,1	30,5	31,8	31,0	29,8	29,3	33,2	31,8	95,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W województwie zachodniopomorskim przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w przeciągu ostatnich lat wyraźnie wzrastało aż do 2019 r. (192,0 tys.). W kolejnych dwóch latach nastąpił spadek do poziomu z 2018 r. (w 2021 r. – 188,5 tys.). W 2023 r. przeciętne zatrudnienie spadło o 1,9 tys. (194,3 tys.) w stosunku do 2022 r. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw z roku na rok wyraźnie wzrasta. W 2023 r. osiągnęło poziom 6 839,47 zł, co oznacza wzrost względem 2022 r. o 11,7%, natomiast w stosunku do 2010 r. przeciętne wynagrodzenie wzrosło dwukrotnie. W 2023 r. Pomorze Zachodnie pod względem przeciętnego zatrudnienia zajmowało 11. miejsce w kraju (podobnie jak w 2022 r.), natomiast pod względem przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw – 8. lokatę (6. lokata w 2022 r.). Najwyższe przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw było wypłacane w województwie mazowieckim, dolnośląskim i małopolskim.

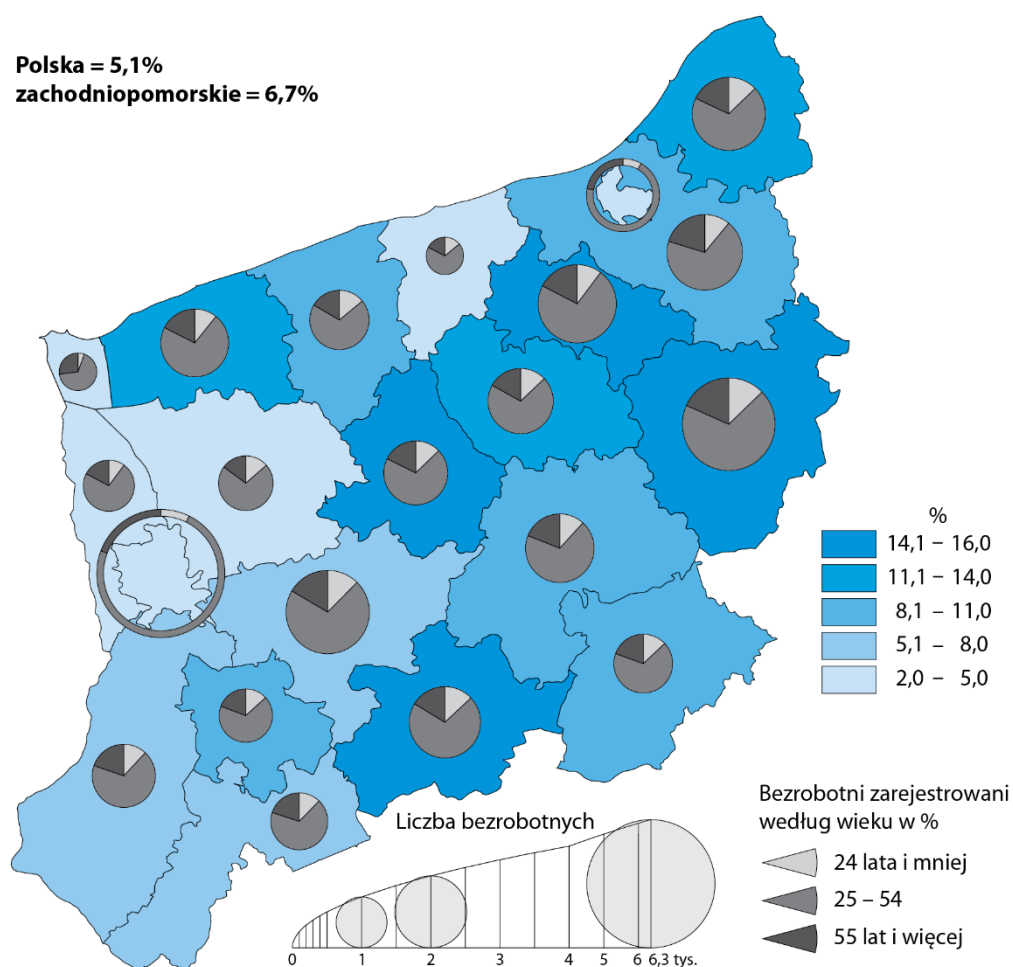
Tabela 14. Przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	2010	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
	w zł								2022=100
Ogółem	3 059,96	4 174,17	4 466,57	4 765,91	5 019,82	5 450,87	6 123,73	6 839,47	111,7
Przemysł	3 091,96	4 230,60	4 528,60	4 840,86	5 146,64	5 595,14	6 119,76	6 734,51	110,0
Budownictwo	3 160,31	4 237,37	4 422,16	4 661,70	4 750,95	5 034,20	5 555,33	6 413,37	115,4
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	2 711,33	3 684,98	3 991,47	4 359,83	4 520,78	4 980,61	5 368,11	6 157,18	114,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

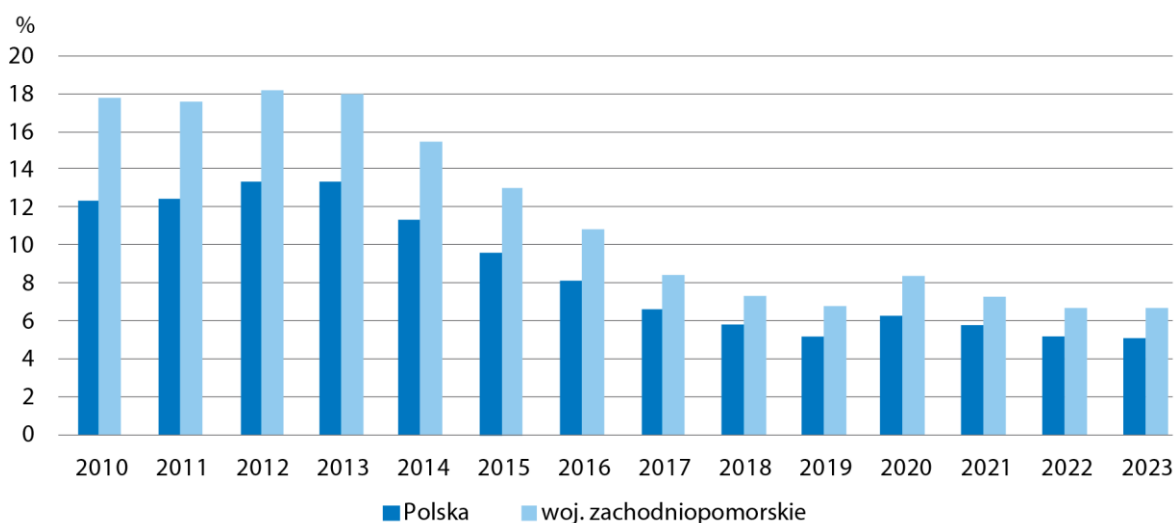
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w urzędach pracy w województwie zachodniopomorskim na koniec 2023 r. osiągnęła wartość 39,7 tys. osób i była niższa niż rok wcześniej o 1,1%. Stopa bezrobocia rejestrowanego (6,7%) na tle innych województw sytuowała Pomorze Zachodnie w 2023 r. na 11. miejscu (najniższą – 3,0% odnotowano w Wielkopolsce). W 2015 r. stopa bezrobocia na Pomorzu Zachodnim wyniosła 13,1% (o 6,4 p. proc. wyższa niż w 2023 r.) i była trzecią najwyższą w kraju, natomiast najniższa wystąpiła w województwie wielkopolskim – 6,1% (o 3,1 p. proc. wyższa niż w 2023 r.). Po wyraźnym wzroście bezrobocia w 2020 r., spowodowanym pandemią COVID-19 na świecie i ograniczeniem w funkcjonowaniu wielu branż gospodarki, w 2021 r. nastąpiło odwrócenie tej tendencji i bezrobocie spadło we wszystkich województwach. W 2023 r. bezrobocie w 8 województwach, w tym w zachodniopomorskim, było niższe niż w 2019 r., natomiast w 7 regionach osiągnęło wartości wyższe niż przed okresem pandemii COVID-19. W 2015 r. różnica między średnią dla Polski a województwem zachodniopomorskim wyniosła 3,4 p. proc., natomiast w 2023 r. już tylko 1,6 p. proc.

Rysunek 11. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2023 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wykres 4. Stopa bezrobocia rejestrowanego



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 15. Bezrobocie rejestrowane w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	2010	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bezrobotni zarejestrowani w tys. (stan w dniu 31 grudnia)	110,0	52,6	46,0	41,8	52,0	43,4	40,1	39,7
mężczyźni w tys. (stan w dniu 31 grudnia)	52,8	22,0	18,9	17,5	23,5	19,2	17,5	18,2
kobiety w tys. (stan w dniu 31 grudnia)	57,2	30,6	27,1	24,3	28,5	24,3	22,6	21,5
Bezrobotni nowo zarejestrowani w tys. (w ciągu roku)	179,8	105,7	88,3	79,2	68,7	57,8	63,6	63,0
Bezrobotni wyrejestrowani w tys. (w ciągu roku)	175,7	119,0	94,9	83,5	58,4	66,4	66,9	63,5
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 grudnia)	98	16	15	13	24	12	16	18
Stopa bezrobocia rejestrowanego w % (stan w dniu 31 grudnia)	17,8	8,5	7,4	6,8	8,4	7,3	6,7	6,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 16. Bezrobotni zarejestrowani według wybranych kategorii w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	31 grudnia 2022 r.		31 grudnia 2023 r.		
	liczba bezrobotnych	w odsetkach	liczba bezrobotnych	w odsetkach	31 grudnia 2022 = 100
Ogółem	40 144	100,0	39 709	100,0	98,9
Zamieszkali na wsi	17 200	42,8	16 666	42,0	96,9
W szczególnej sytuacji na rynku pracy	33 068	82,4	31 763	80,0	96,1
Długotrwale bezrobotni	21 471	53,5	19 472	49,0	90,7
Powyżej 50 roku życia	11 818	29,4	11 462	28,9	97,0
Do 30 roku życia	8 562	21,3	8 660	21,8	101,1

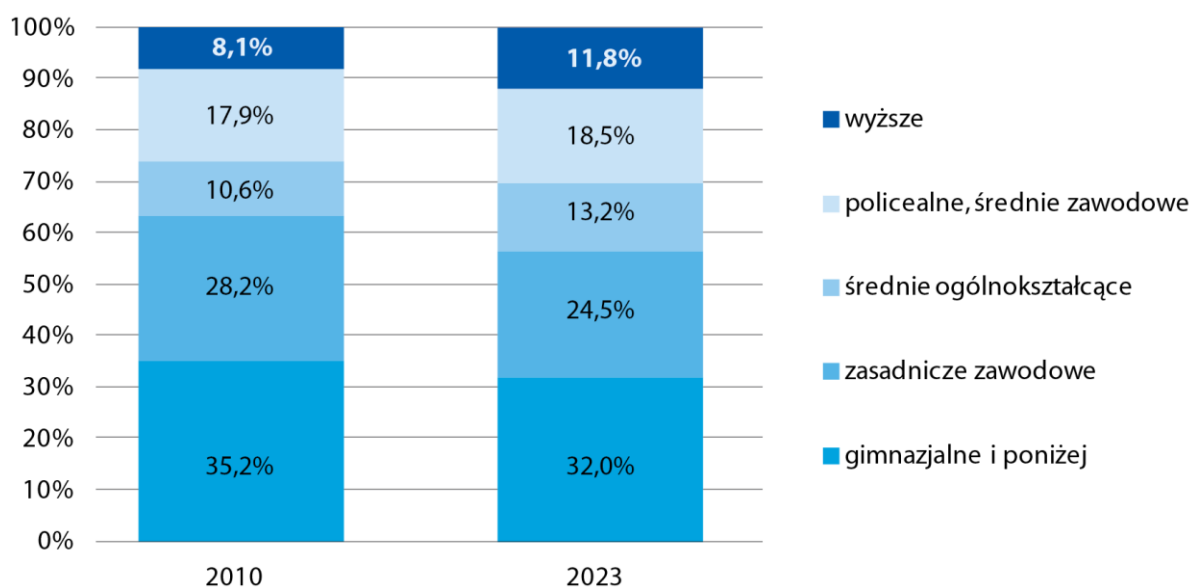
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wśród powiatów (łącznie z miastami na prawach powiatu) najwyższa stopa bezrobocia jest odnotowywana w powiatach: białogardzkim (2015 r. – 25,5%, 2022 r. – 16,3%, 2023 r. – 16,0%) i choszczeńskim (2015 r. – 23,4%, 2022 r. – 15,4%, 2023 r. – 15,6%). W 2015 r. najniższa wartość omawianego wskaźnika wystąpiła w Szczecinie (6,8%), Świnoujściu (7,0%) oraz Koszalinie (8,4%), a w 2023 r. były to kolejno: powiat kołobrzeski (2,0%), powiat policki (3,1%) i Szczecin (3,6%). Spadek stopy bezrobocia od 2015 do 2022 r. odnotowano we

wszystkich powiatach i miastach na prawach powiatów. Po wzrostach stopy bezrobocia w 2020 r. w stosunku do 2019 r., w 2023 r. odniesieniu do 2022 r. poprawa wystąpiła w 10 powiatach, z czego największa w powiatach: koszalińskim (o 1,2 p. proc.), pyrzyckim i m. Koszalin (po 0,9 p. proc.) i drawskim (o 0,8 p. proc.), natomiast wzrost stopy bezrobocia odnotowano w powiatach: gryfickim (o 0,8 p. proc.) i łobeskim (o 0,6 p. proc.) oraz m. Szczecinie (o 0,5 p. proc.).

W strukturze bezrobotnych według wykształcenia w województwie główną grupę stanowią osoby słabo wykształcone (z wykształceniem gimnazjalnym i niższym), jednak ich udział w latach 2010-2023 spadł o 3,1 p. proc do poziomu 32,0%. Natomiast w analogicznym okresie wzrósł odsetek osób bezrobotnych z wyższym wykształceniem – o 3,7 p. proc. do poziomu 11,8%.

Wykres 5. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wykształcenia w województwie zachodniopomorskim



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 17. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15-89 lat w IV kwartale w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	2010	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aktywni zawodowo w tys.	643	723	740	711	723	747	737	768
pracujący w tys.	569	702	716	689	697	718	723	747
bezrobotni w tys.	74	21	23	21	26	30	15	22
Bierni zawodowo w tys.	582	620	590	610	600	562	567	561
Współczynnik aktywności zawodowej w %	25,5	53,8	55,6	53,8	54,6	57,1	56,5	57,8
Wskaźnik zatrudnienia w %	46,4	52,3	53,8	52,2	52,7	54,9	55,4	56,2
Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wieku 16-64 lata	15,5	18,6	24,4	17,2	22,1	23,2	27,5	22,4
Stopa bezrobocia w %	11,5	2,9	3,1	3,0	3,6	4,0	2,0	2,9

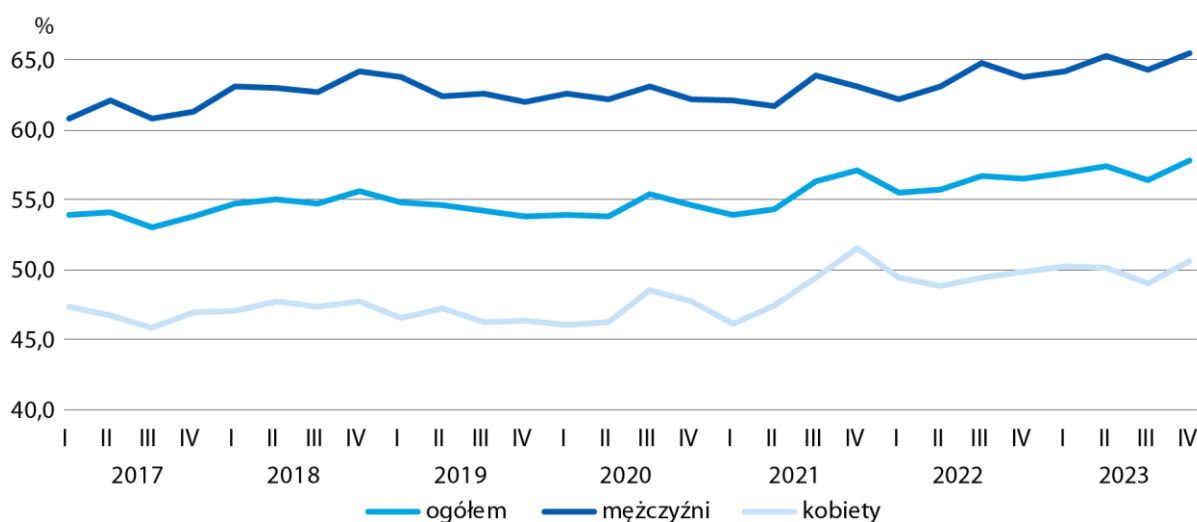
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W IV kwartale 2023 r. współczynnik aktywności ekonomicznej ludności według BAEL w województwie osiągnął wartość 57,8%, co na tle pozostałych województw sytuowało zachodniopomorskie na 7. miejscu (rok wcześniej było to 11. miejsce). Z kolei stopa bezrobocia według BAEL wyniosła 2,9% (6. miejsce w rankingu województw) i była o 0,9 p. proc. wyższa niż w analogicznym okresie 2022 r. W IV kwartale 2023 r. liczba ludności biernej zawodowo w województwie wyniosła 561 tys. osób (4,5% udziału tej grupy w Polsce). W województwie zachodniopomorskim w IV kwartale 2023 r. liczba biernych zawodowo mężczyzn wyniosła

220 tys. osób (39,2% ogółu), natomiast liczba kobiet wyniosła 340 tys. osób (60,8% ogółu), w Polsce udział ten wyniósł odpowiednio 39,7% i 60,3%.

Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15-89 lata (BAEL) w IV kwartale 2023 r. w Polsce kształtował się na poziomie 57,1%, najniższy poziom wskaźnika odnotowano w województwie podkarpackim – 49,7%, a najwyższy w mazowieckim – 62,0%. W województwie zachodniopomorskim ogółem wyniósł 56,2% i zwiększył się w stosunku do analogicznego okresu 2022 r. o 0,8 p. proc., wśród mężczyzn wynosił 64,1%, a wśród kobiet 48,7%, w podziale na grupy wiekowe odpowiednio: 15-24 lata – 32,2%, 25-54 lata – 85,1%, 55-64 lata – 59,1%, 20-64 lata – 77,4%.

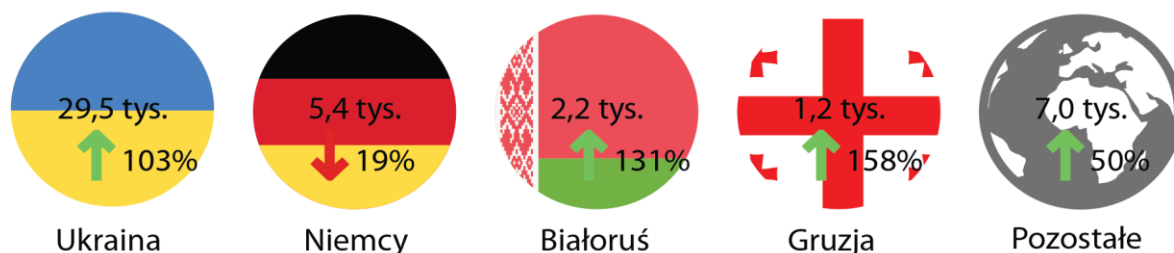
Wykres 6. Współczynnik aktywności zawodowej wg płci w województwie zachodniopomorskim



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Na podstawie danych Urzędu do Spraw Cudzoziemców (migracje.gov.pl) w latach 2010-2023 w województwie zachodniopomorskim obserwowano zdecydowany (blisko 9-krotny) wzrost liczby cudzoziemców (przede wszystkim obywateli Ukrainy) posiadających ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu. W 2023 r. spośród cudzoziemców przebywających w Polsce na podstawie ważnych dokumentów pobytowych większość stanowili mężczyźni (63,6%). W podziale wg wieku największą grupą są osoby mające odpowiednio 20-39 lat (50,5%) oraz 40-59 lat (34,9%). Osoby powyżej 60 roku życia stanowią 4,5%, a do 20 roku życia – 10,1%. Obcokrajowcy w sposób znaczny zasilają rynek pracy, pracując m.in.: w handlu, przemyśle czy budownictwie.

Wykres 7. Liczba osób posiadających ważne dokumenty potwierdzające prawo pobytu cudzoziemca w tys. oraz tendencja zmiany liczby osób (rok do roku) wyrażona w % na obszarze województwa zachodniopomorskiego w 2023 r.

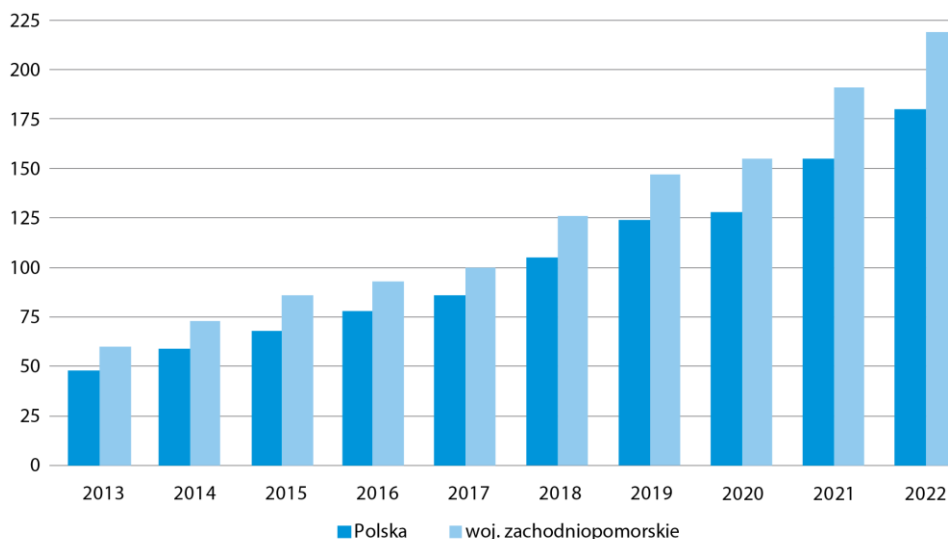


Źródło: opracowano na podstawie Polityki Gospodarczej Województwa Zachodniopomorskiego (rys. 10) i danych <https://migracje.gov.pl/> (dostęp 9 kwietnia 2024 r.).

Opieka nad dziećmi do lat 3 – żłobki

W województwie zachodniopomorskim, jak i w Polsce, na przestrzeni ostatnich lat (2012-2022) obserwuje się zdecydowany przyrost odsetka dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych. Odsetek ten na Pomorzu Zachodnim był w 2022 r. 4. najwyższym w Polsce (21,9%).

Wykres 8. Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do 3 lat



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Edukacja

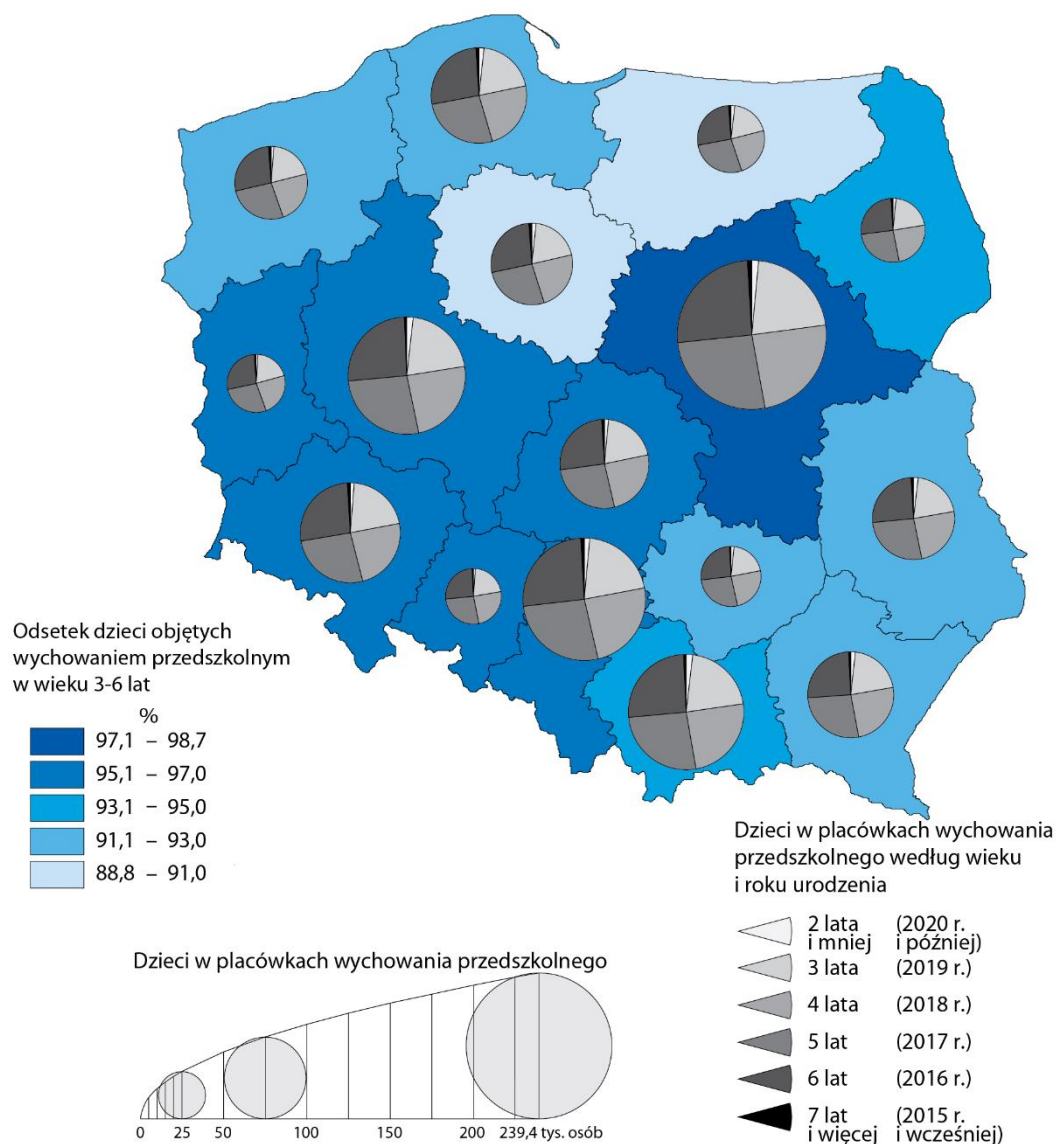
Wychowanie przedszkolne jest pierwszym poziomem edukacji w polskiej oświacie. System ten obejmuje dzieci w wieku 3-6 lat i jest realizowany przez przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, w zespołach wychowania przedszkolnego oraz w punktach przedszkolnych. W roku szkolnym 2022/23 w województwie zachodniopomorskim 93,0% dzieci w wieku 3-6 lat uczestniczyło w zajęciach przedszkolnych, co oznacza wzrost w ciągu ostatnich pięciu lat o 6,2 p. proc. (w Polsce odpowiednio 94,9% i wzrost o 5,4 p. proc.). Udział dzieci uczestniczących w zajęciach w placówkach zlokalizowanych w miastach przekroczył 100% ze względu na uczęszczanie do nich dzieci dowożonych z okolicznych miejscowości.

Tabela 18. Dzieci uczęszczające do placówek wychowania przedszkolnego według wieku w roku szkolnym 2022/23

Wyszczególnienie	Polska			Zachodniopomorskie		
	ogółem	miasto	wieś	ogółem	miasto	wieś
	w % ogólnej liczby dzieci w danym wieku					
3-4 lata	89,4	109,3	64,9	86,5	109,5	45,0
3-5 lat	92,7	112,3	68,7	90,0	112,6	49,4
3-6 lat	94,9	114,1	71,2	93,0	115,4	52,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Rysunek 12. Wychowanie przedszkolne 2022/23

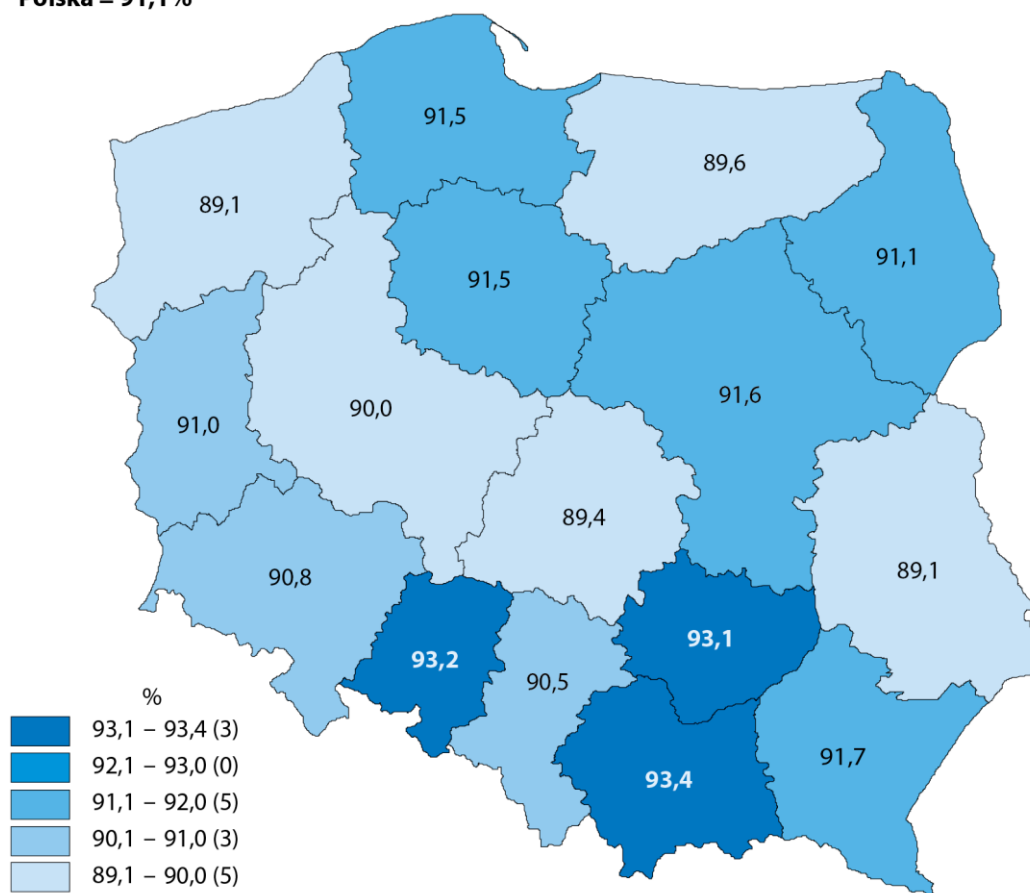


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W szkolnictwie podstawowym ze względu na zmiany w systemie oświaty i likwidację gimnazjów porównywanie aktualnych danych z danymi z lat ubiegłych nie jest miarodajne. W roku szkolnym 2022/23 na Pomorzu Zachodnim działało 470 szkół podstawowych (dla dzieci i młodzieży, bez szkół specjalnych), co stanowiło 3,6% wszystkich szkół w kraju.

W miastach funkcjonowało 240 szkół, w których uczyło się 77,2% dzieci i młodzieży województwa. Jednostki samorządu terytorialnego prowadziły 85,7% szkół podstawowych (dla dzieci i młodzieży bez specjalnych), w tym w miastach – 80,0%, a na wsi – 91,7%. Pozostałe szkoły były prowadzone przez organizacje społeczne, stowarzyszenia oraz organizacje wyznaniowe. Ponadto 3 szkoły (stanowiące 0,6% ogółu placówek) były prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej) – wszystkie trzy w miastach.

Rysunek 13. Zdawalność egzaminów maturalnych w % według województw w 2022 r.

Polska = 91,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 19. Zdawalność egzaminów maturalnych

Wyszczególnienie	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	w %							
Polska	81,0	79,0	78,5	79,7	80,5	74,0	78,2	91,1
Zachodniopomorskie	80,0	76,0	74,2	76,8	77,0	70,8	75,7	89,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Zdawalność egzaminów maturalnych w 2022 r. w porównaniu do 2021 r. zwiększyła się we wszystkich województwach. Przeciętnie dla Polski wyniosła 91,1% (o 12,9 p. proc. więcej niż w 2021 r.). W 2022 r. w stosunku do 2021 r. województwo zachodniopomorskie odnotowało 9. w Polsce wzrost zdawalności matur – o 13,4 p. proc. (który był wyższy niż przeciętnie dla Polski). Najwyższy wzrost odnotowano w województwach: opolskim (o 16,7 p. proc.) i dolnośląskim (o 16,0 p. proc.).

Szkolnictwo wyższe

Tabela 20. Studenci i absolwenci szkół wyższych

Wyszczególnienie	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	absolwenci na 10 tys. mieszkańców							
Polska	123	95	101	85	82	77	78	77
Zachodniopomorskie	115	70	70	56	52	49	50	49
	studenci na 10 tys. mieszkańców							
Polska	472	351	336	320	313	319	321	324
Zachodniopomorskie	416	265	246	232	222	225	220	214

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Liczba studentów w województwie w 2022 r. w porównaniu do 2020 r. spadła o 6,1%, z 37,4 tys. do 35,1 tys. (w Polsce wzrost o 0,6%). Na tle pozostałych województw Zachodniopomorskie – pod względem liczby studentów na 10 tys. ludności w 2022 r. – zajmowało 12. miejsce (spadek w stosunku do 2020 r. o 1 miejsce). W 2023 r. w województwie zachodniopomorskim funkcjonowało 14 uczelni, w tym 11 nadzorowanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, 1 nadzorowana przez Ministerstwo Infrastruktury, 1 nadzorowana przez Ministerstwo Zdrowia oraz 1 nadzorowana przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Środowisko, obszary prawnie chronione

Obszar województwa cechuje się ogromnym bogactwem i różnorodnością przyrodniczą oraz dużym stopniem lesistości. Powierzchnie zalesione w 2022 r. stanowiły 35,8% ogółu powierzchni (przy średniej krajowej 29,7%). Województwo zachodniopomorskie pod względem lesistości zajmowało 4. lokatę w kraju. Wśród powiatów województwa zachodniopomorskiego najwyższą lesistością w 2022 r. charakteryzował się powiat wałecki (55,1%), a najniższą – pyrzycki (6,5%). W województwie zachodniopomorskim przeważają gatunki iglaste drzew. Gatunkiem dominującym w tej grupie była sosna (61,6%); świerk stanowił 4,9%. Lasy liściaste zajmowały powierzchnię 244,9 tys. ha (31,7%), a największe udziały miały buk (9,9%), brzoza (7,6%), dąb (7,1%), olsza (5,6%). Pod względem struktury wiekowej lasów w zarządzie Lasów Państwowych blisko jedną czwartą (24,2%) stanowił drzewostan w klasie wieku 41–60 lat, drzew ponad stuletnich było niespełna 10%⁴.

Przeważająca część terenów zalesionych znajduje się w części południowej i wschodniej województwa. Zwarte kompleksy leśne tworzą puszcze o szczególnej wartości przyrodniczej i gospodarczej: Goleniowska, Bukowa, Piaskowa, Barlinecka, Wkrzańska i Wałecka (lasy wałecko-drawskie). Większe kompleksy stanowią także lasy koszalińsko-białogardzkie oraz człuchowsko-szczecineckie. Przestrzenne rozmieszczenie obszarów o największej wartości przyrodniczej układa się pasmowo. Obszar przygraniczny obejmuje pasmo Doliny Odry. Wzdłuż wybrzeża przebiega pas nadmorski, równoleżnikowo przez centralną część województwa przebiega pas środkowy, a wzdłuż południowej granicy województwa – pas południowy.

Dla zachowania unikatowego dziedzictwa przyrodniczego na obszarze województwa utworzono Woliński Park Narodowy, Drawieński Park Narodowy (wspólnie z województwami lubuskim i wielkopolskim), liczne rezerваты przyrody, parki krajobrazowe czy obszary chronionego krajobrazu. Łącznie 21,8% całkowitej powierzchni województwa objętych zostało tymi formami ochrony. Po akcesji Polski do Unii Europejskiej na obszarze województwa ustanowiono także obszary ochrony przyrody wchodzące w skład Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000, obejmujące 22 obszary specjalnej ochrony ptaków oraz 66 obszarów specjalnej ochrony siedlisk⁵.

⁴ Źródło danych: Urząd Statystyczny w Szczecinie, „Ochrona środowiska i leśnictwo w województwie zachodniopomorskim w 2022 r.”.

⁵ Źródło danych: GUS, „Ochrona środowiska 2023”.

Warunki meteorologiczne

Polska leży w strefie klimatu umiarkowanego ciepłego przejściowego, kształtowanego przez różne masy powietrza zarówno kontynentalne, jak i oceaniczne. Dodatkowo zróżnicowane ukształtowanie terenu Polski sprzyja tworzeniu się lokalnych warunków pogodowych/klimatycznych np. w pasie nadmorskim czy w górach.

Zachodzące obecnie zmiany klimatyczne przyczyniają się do zwiększenia częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk meteorologicznych (gwałtownych burz czy susz).

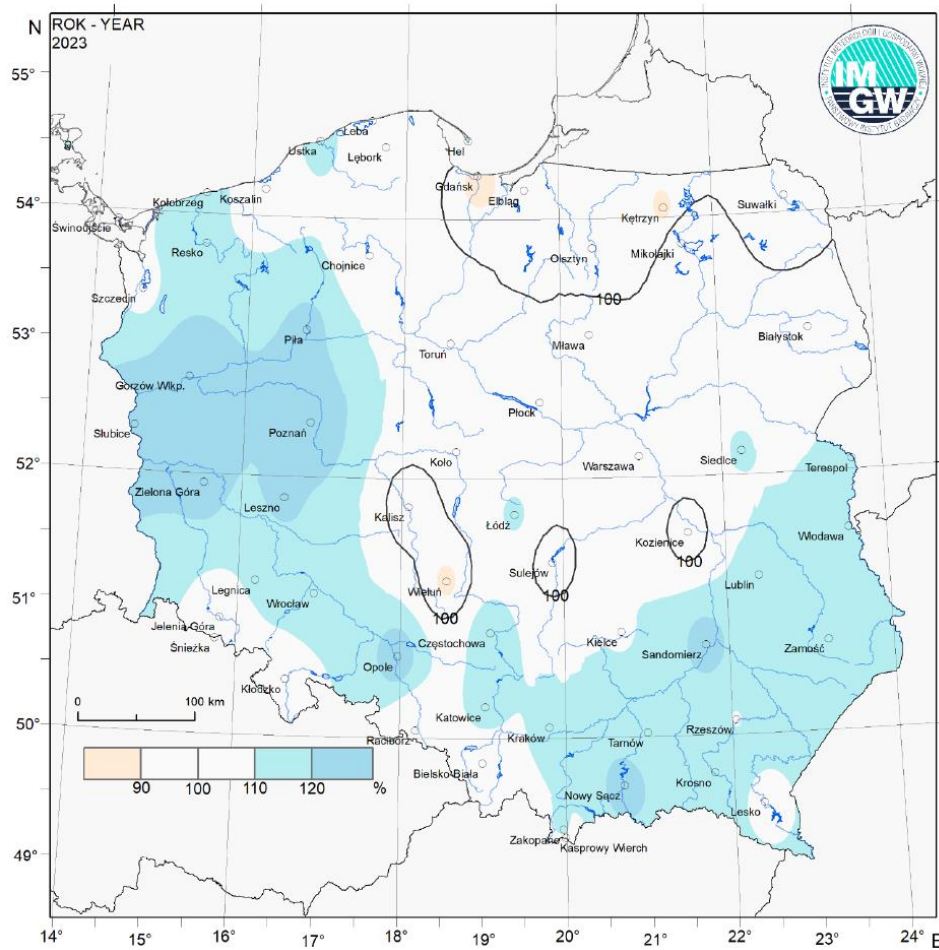
Rysunek 14. Anomalie średnich rocznych wartości temperatury powietrza w 2023 r. względem okresu referencyjnego 1991-2020



Źródło: Biuletyn monitoringu klimatu Polski rok 2023, IMGW-PIB.

W 2023 r. roczna suma opadów atmosferycznych na Pomorzu Zachodnim osiągnęła wartość powyżej średniej w stosunku do okresu referencyjnego 1991-2020. Według danych zebranych na stacji synoptycznej w Szczecinie ten rok mieścił się w normie dla okresu referencyjnego. W 2023 r. średnia roczna temperatura w północno-zachodniej Polsce, jak i w całej Polsce, była wyższa względem okresu referencyjnego (1991-2020). W województwa zachodniopomorskiego przeciętne przekroczenie wartości referencyjnej wyniosło 0,5-1,0°C.

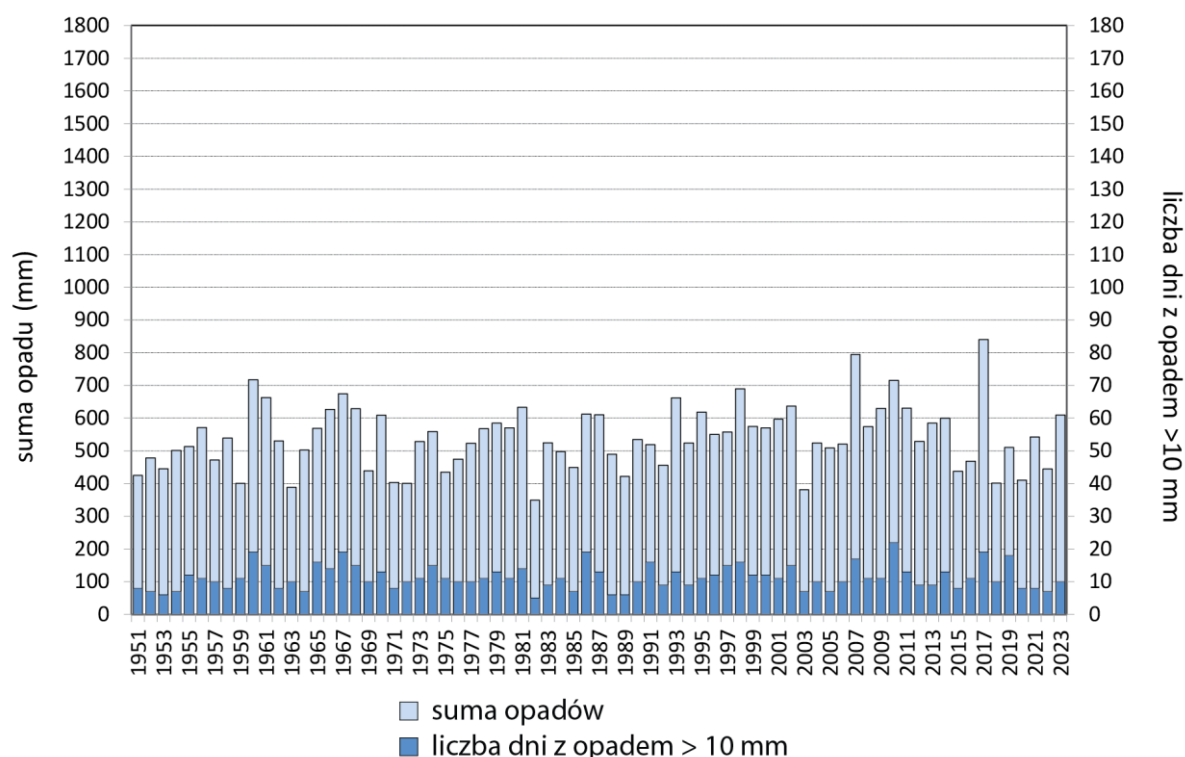
Rysunek 15. Anomalie rocznych sum opadów atmosferycznych w 2023 r. względem okresu referencyjnego 1991-2020



Źródło: Biuletyn monitoringu klimatu Polski rok 2023, IMGW-PIB.

Analizując wykres zmienności wieloletnich sum opadów atmosferycznych w Szczecinie można stwierdzić że obecnie znajdujemy się w okresie o niższych sumach opadów niż np. w pierwszej dekadzie XXI wieku. Jednak w 2023 r. suma opadów była najwyższa od 2017 r.

Rysunek 16. Zmienność wieloletnia rocznych sum opadów atmosferycznych oraz liczby dni z opadem >10 mm w roku na stacji synoptycznej w Szczecinie



Źródło: Biuletyn monitoringu klimatu Polski rok 2023, IMGW-PIB.

Turystyka

Województwo zachodniopomorskie należy do najatrakcyjniejszych turystycznie regionów w kraju. Niestety, obostrzenia związane z przeciwdziałaniem pandemii COVID-19 miały bardzo duży wpływ na wyhamowanie rozwoju turystyki w Polsce, a tym samym w województwie zachodniopomorskim. Przełożyło się to przede wszystkim na liczbę turystów odwiedzających region.

Dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego i bazy noclegowej wskazują, że w 2023 r. województwo zachodniopomorskie posiadało największą bazę noclegową w Polsce. Turystom oferowano 146,8 tys. miejsc noclegowych (o blisko 3,5 tys. więcej w porównaniu z 2022 r.).

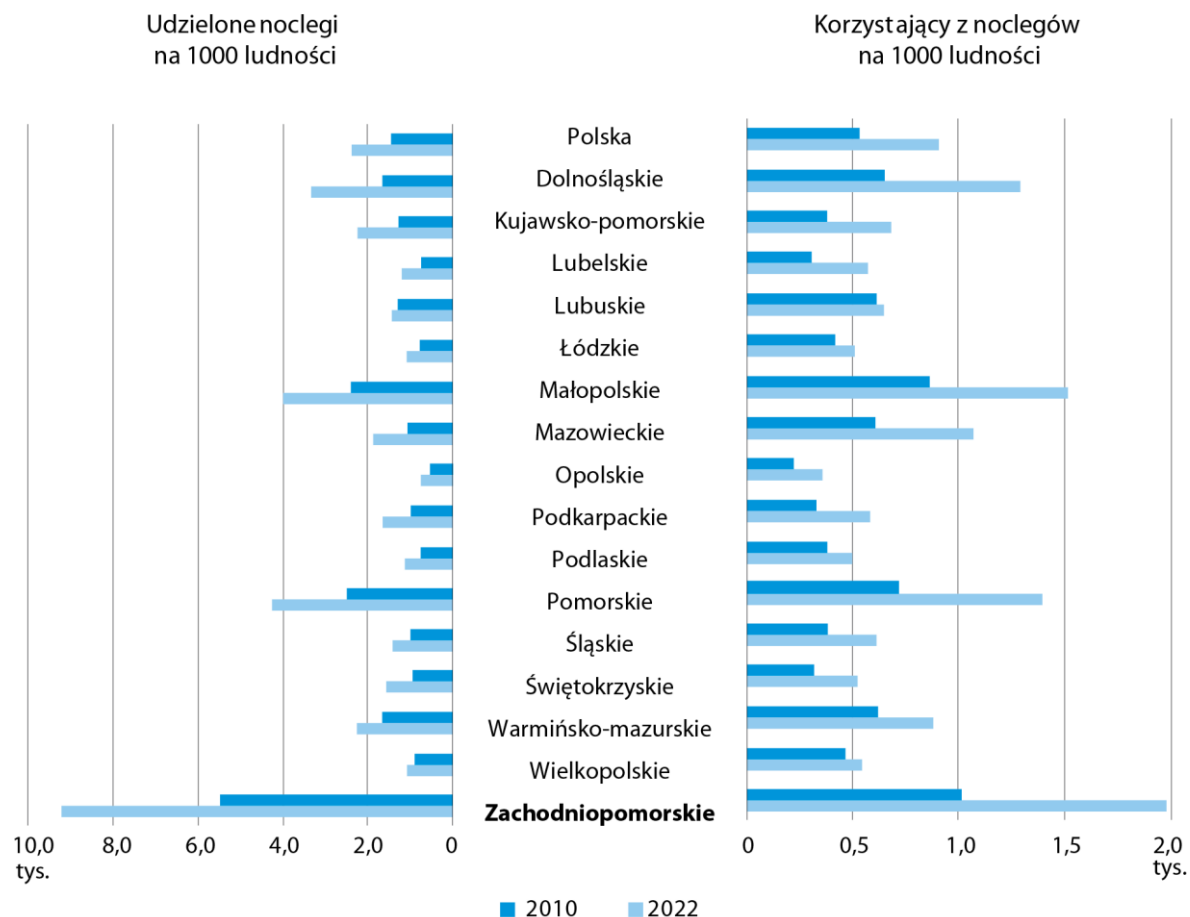
W 2023 r. w województwie zachodniopomorskim z noclegów skorzystało 3,4 mln turystów, tj. o 6,5% więcej niż w 2019 r. oraz o 5,0% więcej niż w 2022 r. W 2023 r. udzielono 15,6 mln noclegów, tj. o 0,5 mln mniej niż w 2019 r., ale o 0,4 mln więcej niż w 2022 r. W 2023 r. województwo zachodniopomorskie odwiedziło 810,9 tys. zagranicznych turystów (ok. 11,5% wszystkich turystów zagranicznych w Polsce), którym udzielono 3,3 mln noclegów (spadek o 17,8% w stosunku do 2019 r. wzrost w porównaniu z 2022 r. o 7,8%).

Pomorze Zachodnie jest destynacją najczęściej wybieraną na wypoczynek, bowiem proporcja liczby udzielonych noclegów w stosunku do liczby turystów wskazuje, że mniejszej niż np. w województwie małopolskim i mazowieckim liczbie turystów udzielono więcej noclegów. Średni czas pobytu turystów w turystycznych obiektach noclegowych wynosił w 2023 r. przeciętnie 4,56 noclegu (w Małopolsce, która gościła 2,3 mln więcej turystów niż Zachodniopomorskie, średnia długość pobytu wynosiła 2,56 noclegu).

Wg stanu na 31 lipca 2023 r. w regionie działało 1 421 (więcej o 24 niż w 2022 r. i mniej o 63 niż w 2020 r.) obiektów noclegowych posiadających 10 lub więcej miejsc noclegowych, a 527 z nich stanowiły obiekty całoroczne. Pod względem liczby obiektów ogółem województwo zachodniopomorskie zajmuje pierwsze miejsce w Polsce wyprzedzając województwo pomorskie, które w 2020 r. dysponowało większą liczbą

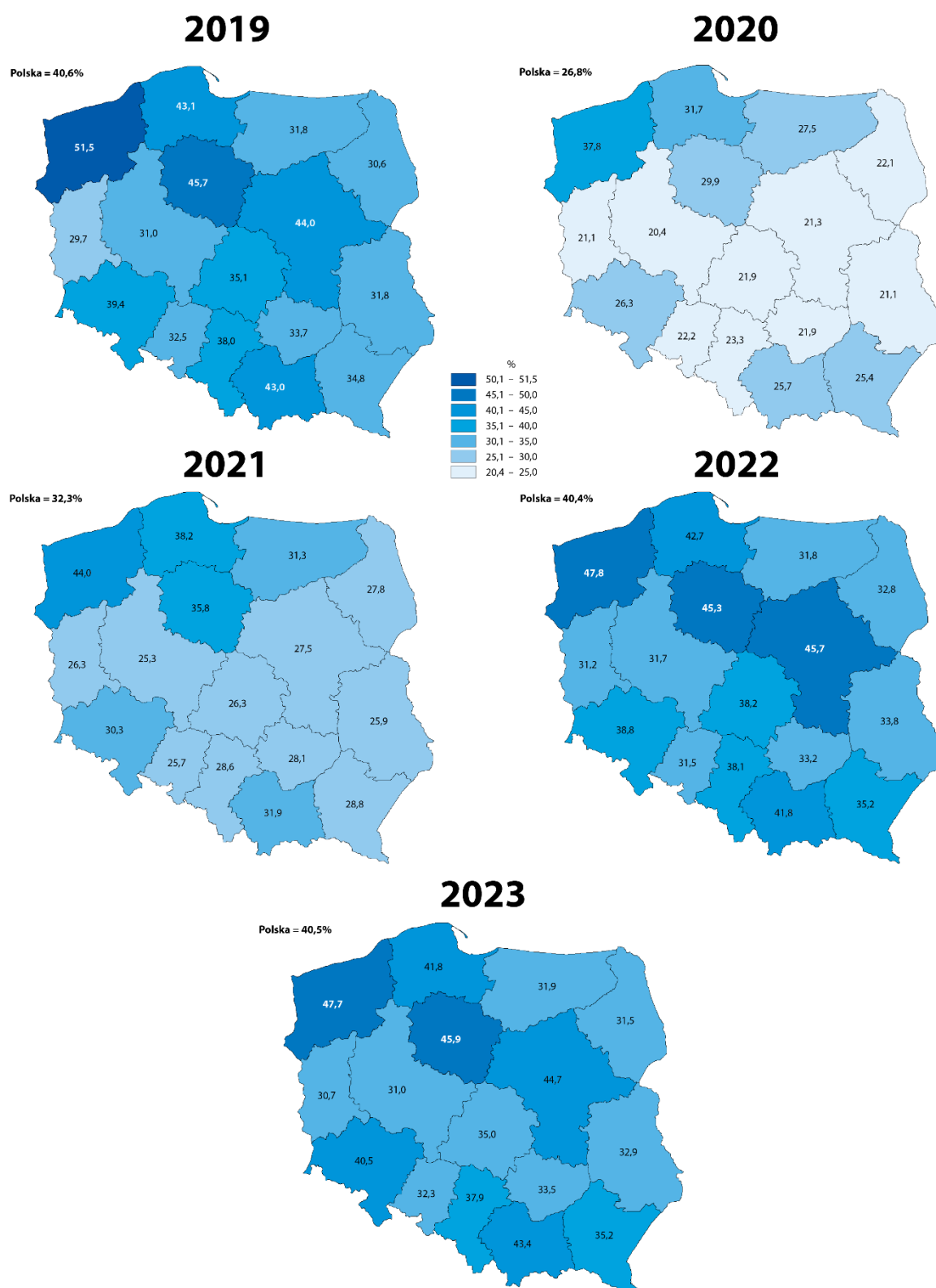
obiektów. Jednak pod względem liczby obiektów całorocznych województwo zachodniopomorskie zajmuje dopiero 5. miejsce, co wskazuje na dużą sezonowość ruchu turystycznego w regionie.

Wykres 9. Rozkład ruchu turystycznego w latach 2010 i 2022



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Rysunek 17. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 21. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w %

Wyszczególnienie	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	ogółem								
Polska	33,4	38,1	39,3	40,1	40,6	26,8	32,3	40,4	40,5
Zachodniopomorskie	43,9	49,8	51,0	51,6	51,5	37,8	44,0	47,8	47,7
	hotele								
Polska	33,8	41,1	42,2	43,2	44,1	26,0	31,6	43,2	43,6
Zachodniopomorskie	36,7	54,1	56,0	56,8	57,9	41,3	42,8	49,7	49,5

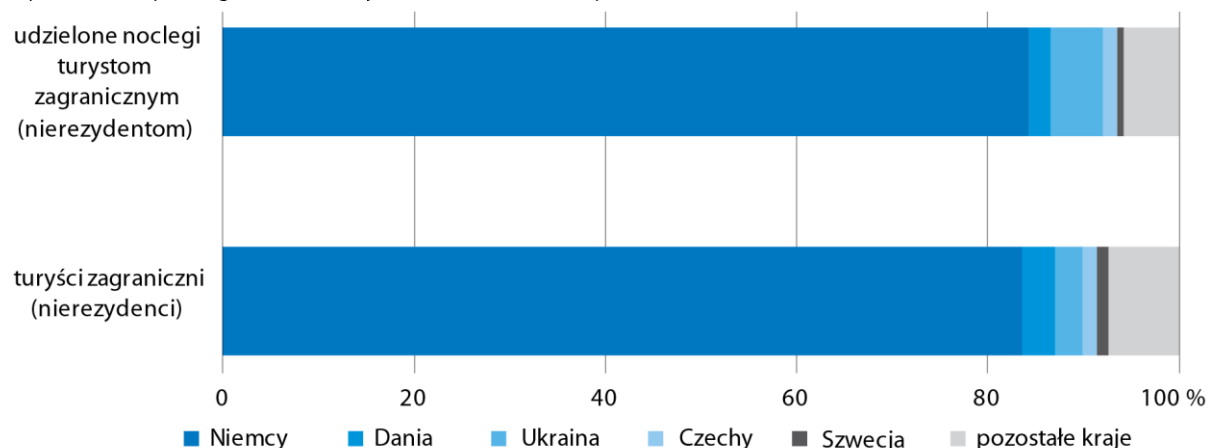
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W 2023 r. stopień wykorzystania miejsc noclegowych wyniósł 47,7% i w stosunku do 2022 r. był niższy o 0,1 p. proc. oraz wciąż nie wrócił do poziomu z 2019 r. (51,5%).

W 2022 r. w zakresie udzielonych noclegów i osób korzystających z obiektów turystycznych na 1000 ludności województwo zachodniopomorskie na tle pozostałych województw zdecydowanie przodkowało w statystykach.

Wśród turystów zagranicznych odwiedzających Pomorze Zachodnie i korzystających z infrastruktury noclegowej przeważają turyści z Niemiec (83,6% ogółu), w dalszej kolejności województwo licznie odwiedzają województwo także Duńczycy (3,4%) i Ukraińcy (2,9%).

Wykres 10. Turyści zagraniczni w województwie zachodniopomorskim w 2022 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Najwięcej obiektów hotelowych w województwie znajduje się w powiatach pasa nadmorskiego oraz w Szczecinie. W pozostałych powiatach – mimo dogodnych warunków naturalnych sprzyjających turystyce – liczba obiektów hotelowych jest znacznie mniejsza. Konsekwencją tego jest również zdecydowanie niższa liczba miejsc noclegowych ogółem na 1000 ludności. Inne obiekty niż hotelowe m.in. ośrodki wczasowe czy zespoły domków turystycznych, także w większości znajdują się bezpośrednio nad Zatoką Pomorską i w znacznym stopniu powiększają bazę noclegową powiatów nadmorskich.

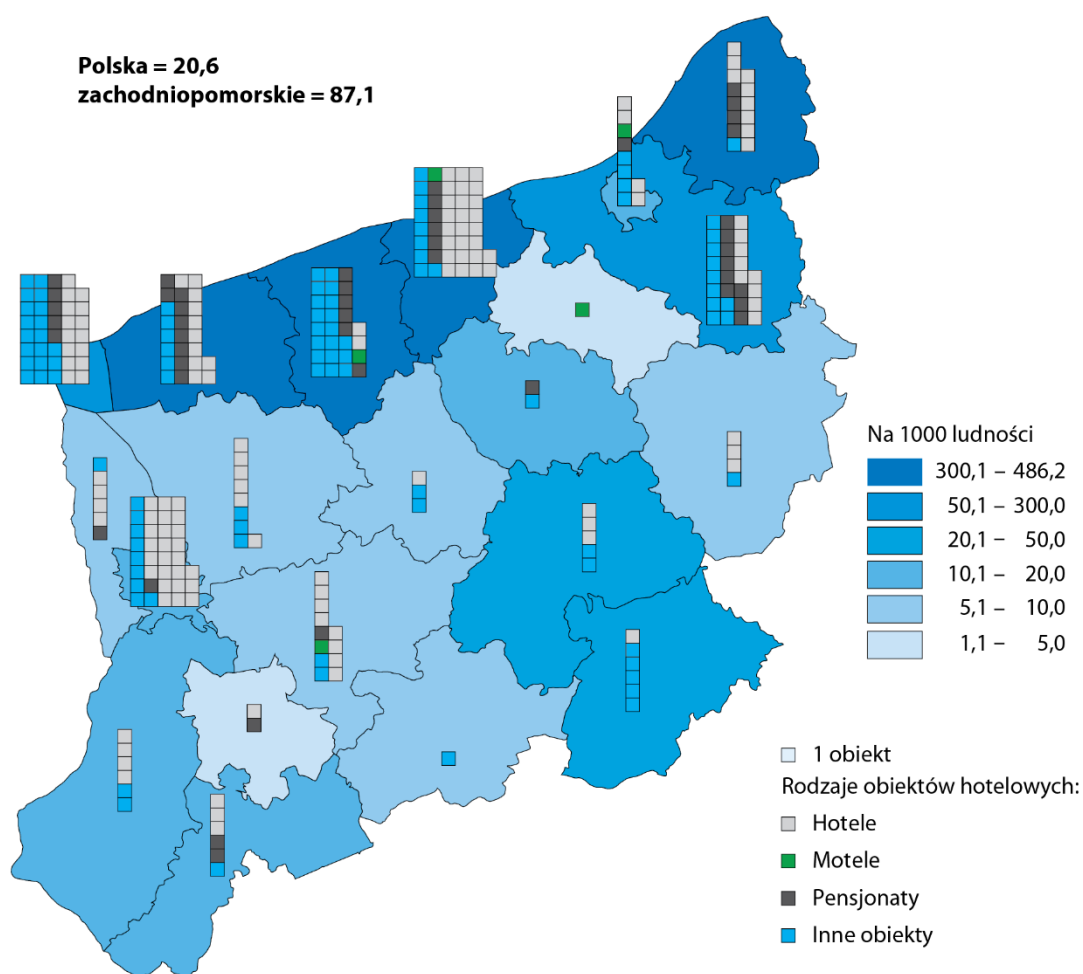
W 2023 r. Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego wydał: 4 decyzje administracyjne w przedmiocie zaszeregowania obiektu do obiektów hotelarskich określonego rodzaju i kategorii, 1 decyzję administracyjną w przedmiocie potwierdzenia zaszeregowania obiektu do obiektów hotelarskich określonego rodzaju i kategorii, 2 decyzje administracyjne w przedmiocie odmowy zaszeregowania obiektu do obiektów hotelarskich określonego rodzaju i kategorii, 4 decyzje administracyjne o uchyleniu zaszeregowania, 6 decyzji administracyjnych o umorzeniu postępowania o uchyleniu zaszeregowania, 2 decyzje administracyjne

o nakazie wstrzymania świadczenia usług hotelarskich, 6 decyzji administracyjnych – Promes (przrzeczenie zaszeregowania do rodzaju i kategorii).

Na koniec 2023 r. w Ewidencji obiektów hotelarskich województwa zachodniopomorskiego znajdowało się 176 obiektów hotelarskich, dysponujących 23 993 miejscami noclegowymi.

W Rejestrze Organizatorów Turystyki i Przedsiębiorców Ułatwiających Nabywanie Powiązanych Usług Turystycznych prowadzonym przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego na koniec 2023 r. wpisanych było 193 przedsiębiorców turystycznych, w tym 142 organizatorów turystyki oraz 50, którzy są jednocześnie organizatorami turystyki i przedsiębiorcami ułatwiającymi nabywanie powiązanych usług turystycznych oraz 1 przedsiębiorca, który jest tylko przedsiębiorcą ułatwiającym nabywanie powiązanych usług turystycznych. W 2023 roku do rejestru wpisano 19 nowych przedsiębiorców turystycznych.

Rysunek 18. Miejsca noclegowe w 2022 r. (stan na 31 lipca)



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Kultura

W 2022 r. w województwie zachodniopomorskim przeciętnie na jedną bibliotekę publiczną przypadało 4 071 mieszkańców, co sytuuje region na 6. miejscu na tle pozostałych województw.

W 2022 r. w porównaniu do 2010 r. liczba ludności na 1 miejsce w teatrach i instytucjach muzycznych spadła zarówno w Polsce, jak i w województwie – odpowiednio o 27,2% i o 30,1%.

Liczba zwiedzających muzea na 1 000 mieszkańców w 2022 r. w porównaniu do 2019 r. wzrosła w województwie o 0,7%, do 316,6 osób, natomiast w Polsce o odnotowano spadek o 7,4%. W 2022 r. w stosunku do 2021 r. po okresie pandemii COVID-19 odnotowano wyraźny wzrost wartości wskaźnika zarówno w województwie, jak i w Polsce, odpowiednio o 26,8% i o 46,0%.

W 2022 r. liczba widzów w kinach na 1 000 ludności była o ponad 30% niższa niż w 2019 r., natomiast w stosunku do 2021 r. odnotowano wzrost o ponad 50%. Przeciętnie liczba widzów w kinach w Polsce jest większa niż w województwie, tendencja ta nie zmienia się na przestrzeni lat.

Tabela 22. Wskaźniki dotyczące działalności kulturalnej

Wyszczególnienie	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną								
Polska	3 940	4 158	4 194	4 264	4 324	4 404	4 441	4 473
Zachodniopomorskie	3 668	3 544	3 629	3 797	3 899	3 983	4 084	4 071
liczba ludności na 1 miejsce w teatrach i instytucjach muzycznych								
Polska	529	408	406	392	380	377	372	385
Zachodniopomorskie	532	444	422	382	365	358	370	372
widzowie w kinach stałych na 1 000 mieszkańców								
Polska	974	1 349	1 476	1 541	1 608	511	723	1 095
Zachodniopomorskie	910	1 290	1 347	1 384	1 440	456	640	992
zwiedzający muzea i oddziały muzeów na 1 000 mieszkańców								
Polska	576,8	945,5	976,1	992,5	1 047,7	435,6	664,7	970,3
Zachodniopomorskie	258,3	435,0	363,2	368,2	314,4	176,0	249,7	316,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Ochrona zdrowia

Według danych GUS w 2022 r. w województwie zachodniopomorskim funkcjonowały 44 szpitale. Samorząd województwa jest organem założycielskim dla 13 samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej.

Na 10 tys. ludności przypadało 41,5 łóżek szpitalnych – daje to regionowi 12. miejsce na tle pozostałych województw (w 2021 r. 42,7 – 11. miejsce).

Liczba pracujących lekarzy według podstawowego miejsca pracy na 10 tys. ludności w województwie zachodniopomorskim w 2022 r. wyniosła 32,1 (9. lokata w kraju) i w stosunku do 2010 r. wzrosła o 47,2%, natomiast w stosunku do 2021 r. odnotowano spadek o 0,3%. Wśród powiatów województwa najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w: Szczecinie (73,6 lekarza na 10 tys. ludności), powiecie polickim (43,6), Koszalinie (40,5) i powiecie kołobrzeskim (30,7).

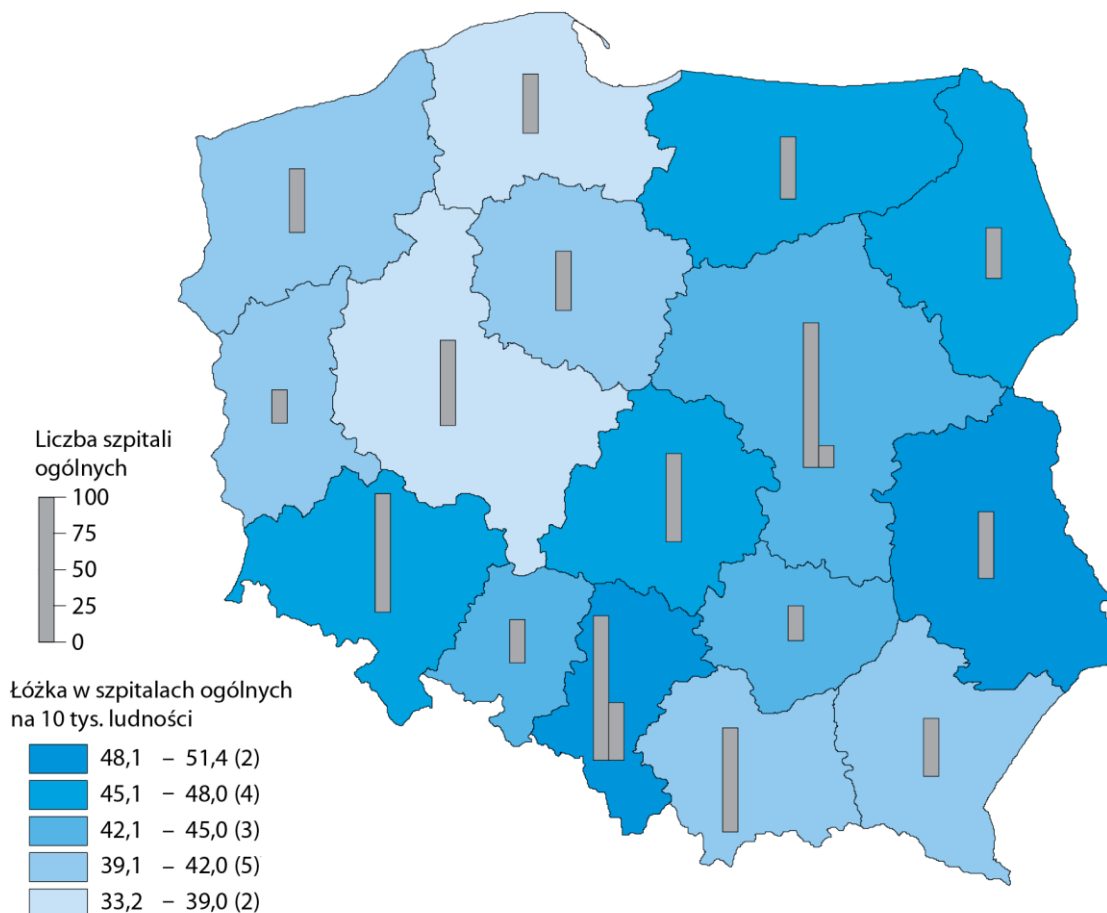
Liczba pielęgniarek i położnych według podstawowego miejsca pracy na 10 tys. ludności w województwie w 2022 r. osiągnęła wartość 54,4 (14. lokata w kraju) i w stosunku do 2010 r. wzrosła o 13,1%, natomiast w odniesieniu do 2021 r. nastąpił spadek o 0,2%. Wśród powiatów województwa zachodniopomorskiego najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w: Szczecinie – 95,5 pielęgniarek i położnych na 10 tys. ludności (w 2021 r. – 93,7), Koszalinie – 90,2 (w 2021 r. – 91,8), powiecie kołobrzeskim – 74,9 (w 2021 r. – 73,4) oraz wałeckim – 63,5 (w 2021 r. – 60,1).

Tabela 23. Służba zdrowia - wskaźniki

Wyszczególnienie	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
łóżka w szpitalach ogólnych na 10 tys. mieszkańców								
Polska	47,0	48,6	48,2	47,3	43,5	44,0	44,4	43,5
Zachodniopomorskie	45,2	47,9	46,3	46,1	40,5	41,6	42,7	41,5
lekarze pracujący na 10 tys. mieszkańców wg podstawowego miejsca pracy								
Polska	20,6	23,9	23,5	23,3	23,7	24,2	34,3	34,8
Zachodniopomorskie	21,8	24,5	24,8	26,9	27,4	28,6	32,2	32,1
pielęgniarki i położne na 10 tys. mieszkańców wg podstawowego miejsca pracy								
Polska	53,7	56,9	56,3	56,2	56,3	56,3	64,1	64,3
Zachodniopomorskie	48,1	50,9	49,7	51,5	52,2	50,4	54,5	54,4
liczba mieszkańców na aptekę ogólnodostępną								
Polska	3 411	2 933	2 882	2 978	3 124	3 159	3 195	3 240
Zachodniopomorskie	3 584	2 971	2 901	2 958	3 073	3 026	3 050	3 078

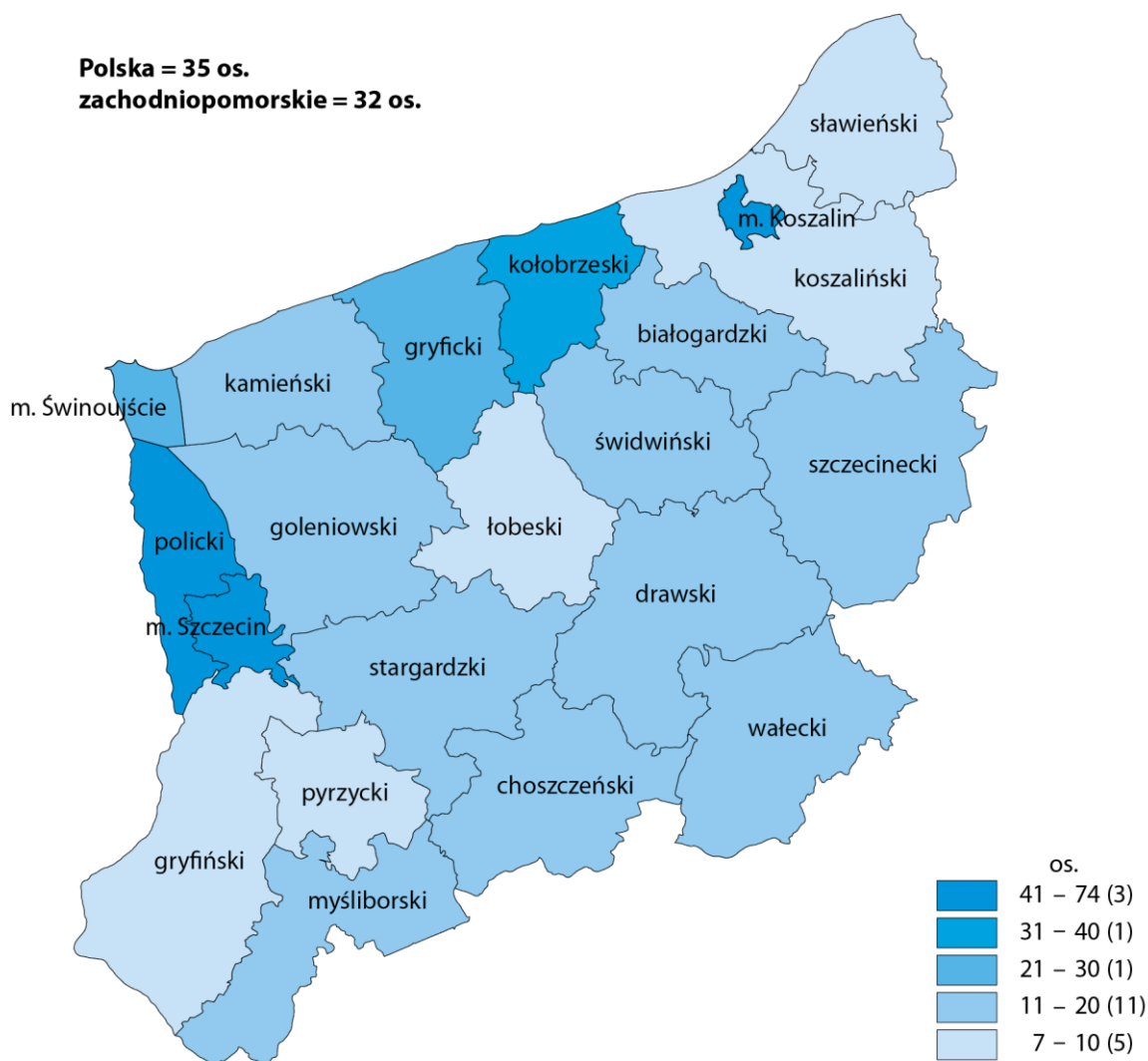
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Rysunek 19. Szpitale ogólne w Polsce w 2022 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Rysunek 20. Lekarze pracujący według podstawowego miejsca pracy na 10 tys. mieszkańców w 2022 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Infrastruktura transportowa

Pomorze Zachodnie charakteryzuje się dużym pokryciem obszaru lasami i jeziorami, co bezpośrednio przekłada się na niską gęstość sieci drogowej w regionie. Długość dróg publicznych o twardej nawierzchni na km² w województwie zachodniopomorskim jest jedną z najniższych w kraju (2022 r. – 15. miejsce), w przeliczeniu na 10 tys. ludności (2022 r. – 10. pozycja) ich długość przekracza średnią dla Polski.

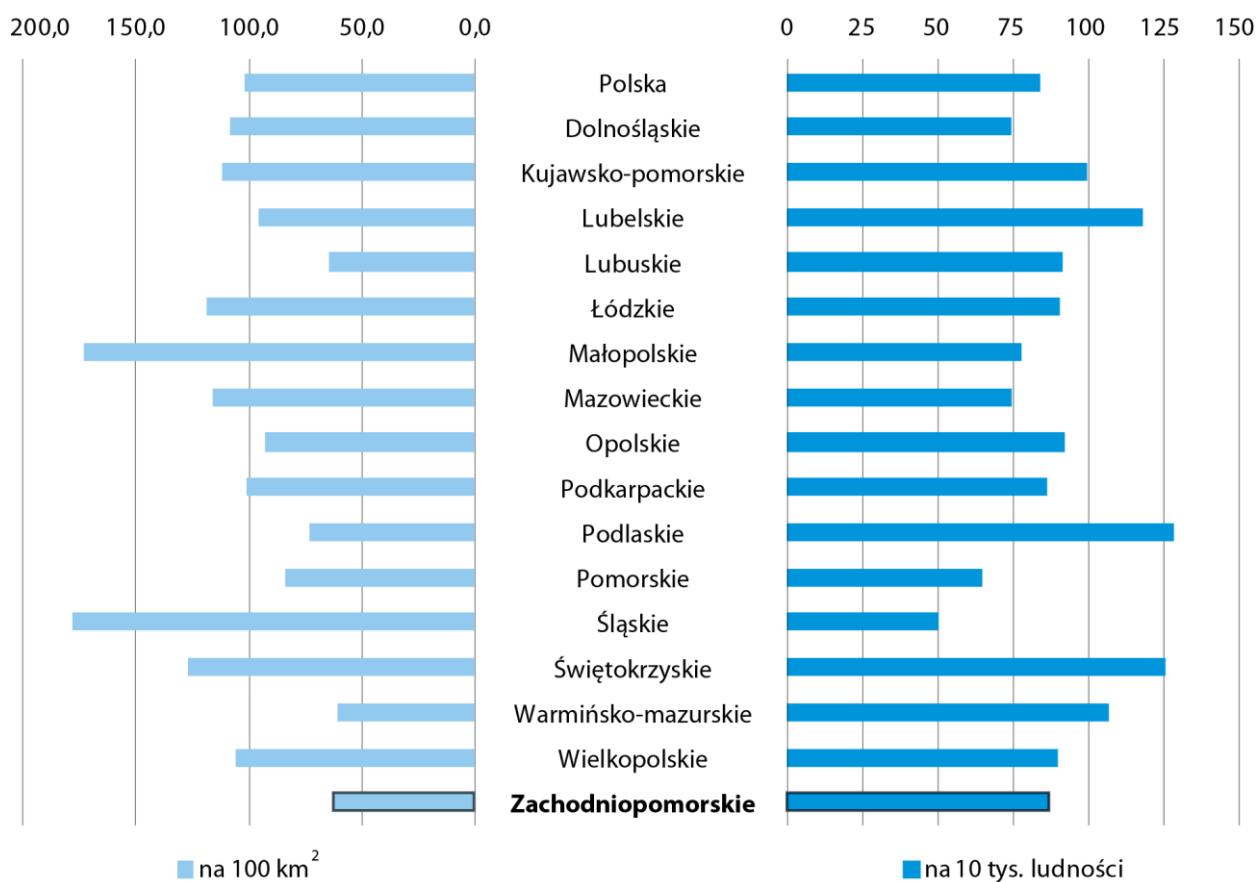
Sieć dróg wojewódzkich województwa zachodniopomorskiego, stanowiąca uzupełnienie sieci dróg krajowych, obejmuje 53 ciągi drogowe o sumarycznej długości 2 141 km. Średni dobowy ruch roczny pojazdów silnikowych dla wszystkich dróg wojewódzkich wynosi 4 231 poj./dobę (wg jednostkowego pomiaru).

Tabela 24. Drogi publiczne o twardej nawierzchni w km

Wyszczególnienie	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
na 100 km ²								
Polska	87,6	94,1	95,8	97,2	98,2	100,3	100,9	101,5
Zachodniopomorskie	59,2	60,9	61,2	61,2	60,9	63,3	62,2	62,3
na 10 tys. ludności								
Polska	71,1	76,6	78,0	79,1	80,0	81,9	83,2	84,1
Zachodniopomorskie	78,6	81,6	82,1	82,4	82,3	85,9	86,3	87,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wykres 11. Drogi publiczne o twardej nawierzchni w km w 2022 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

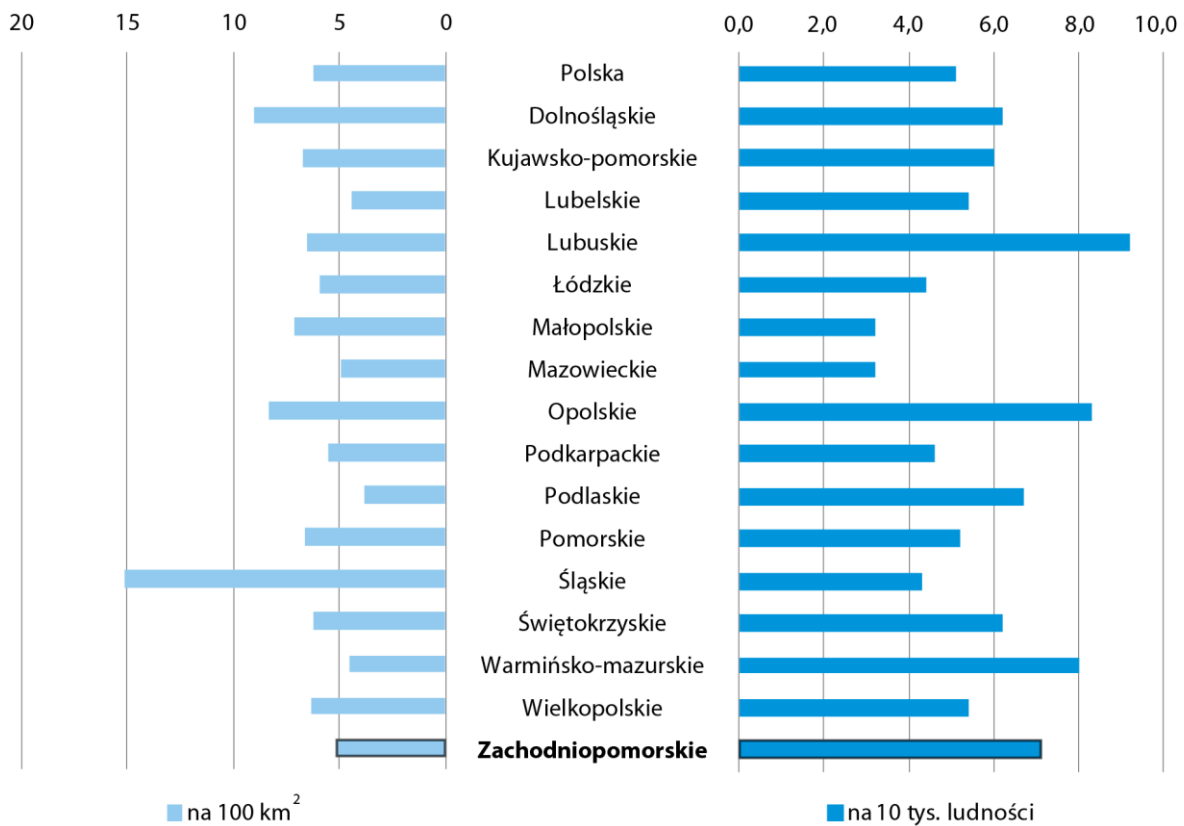
W 2022 r. pod względem gęstości linii kolejowych województwo zachodniopomorskie sytuowało się na 12. miejscu wśród województw (wartości bez zmian w stosunku do 2020 r.). Współczynnik długości linii kolejowych na 10 tys. ludności pozycjonuje Pomorze Zachodnie na 4. miejscu w kraju.

Tabela 25. Linie kolejowe ogółem w km

Wyszczególnienie	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
na 100 km ²								
Polska	6,5	6,1	6,1	6,2	6,2	6,2	6,2	6,2
Zachodniopomorskie	5,3	5,0	5,1	5,1	5,2	5,2	5,1	5,1
na 10 tys. mieszkańców								
Polska	5,2	5,0	5,0	5,0	5,1	5,1	5,1	5,1
Zachodniopomorskie	7,0	6,7	6,8	6,9	7,0	7,2	7,1	7,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wykres 12. Linie kolejowe ogółem w km w 2022 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Natężenie ruchu rowerowego na trasach poziomu europejskiego i krajowego jest monitorowane poprzez sieć automatycznych pętli indukcyjnych. Pętle są montowane systematycznie, w miarę budowania kolejnych odcinków. Obecnie samorząd województwa posiada 15 pętli indukcyjnych, z czego 10 funkcjonowało w 2022 r. i 2023 r., więc możliwe jest porównanie dostarczonych przez nie danych.

Tabela 26. Liczba rowerzystów na szlakach rowerowych w 2023 r.

Miejsce zliczania	Liczba rowerzystów	Trend 2022/2023
Świnoujście/ Velo Baltica	764 560	-4%
Sarbinowo / Velo Baltica	203 477	2%
Rogowo / Velo Baltica	186 218	-1%
Darłowo / Velo Baltica	95 680	0%
Chwarstnica / Blue Velo	19 267	-10%
Nowe Objezierze / Trasa Pojezierzy Zachodnich	34 676	26%
Czarnocin / Wokół Zalewu Szczecińskiego	9 315	29%
Toporzyk / Stary Kolejowy Szlak	15 367	-4%
Kołczewo / Velo Baltica	62 608	13%
Mostkowo / Trasa Pojezierzy Zachodnich	23 903	-6%

Źródło: opracowanie własne UMWZ.

Infrastruktura komunalna – urządzenia sieciowe

Tabela 27. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności

Wyszczególnienie	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
wodociągowa								
Polska	87,4	91,9	92,0	92,1	92,2	92,2	92,4	92,5
Zachodniopomorskie	93,3	96,3	96,3	96,2	96,2	96,2	96,3	96,3
kanalizacyjna								
Polska	62,0	70,2	70,5	70,8	71,2	71,5	71,9	72,3
Zachodniopomorskie	74,8	80,8	81,0	80,4	80,6	80,7	80,9	81,1
gazowa								
Polska	52,5	52,1	52,1	52,3	52,9	54,2	54,8	55,9
Zachodniopomorskie	60,8	59,1	59,2	59,2	59,5	61,0	61,0	63,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

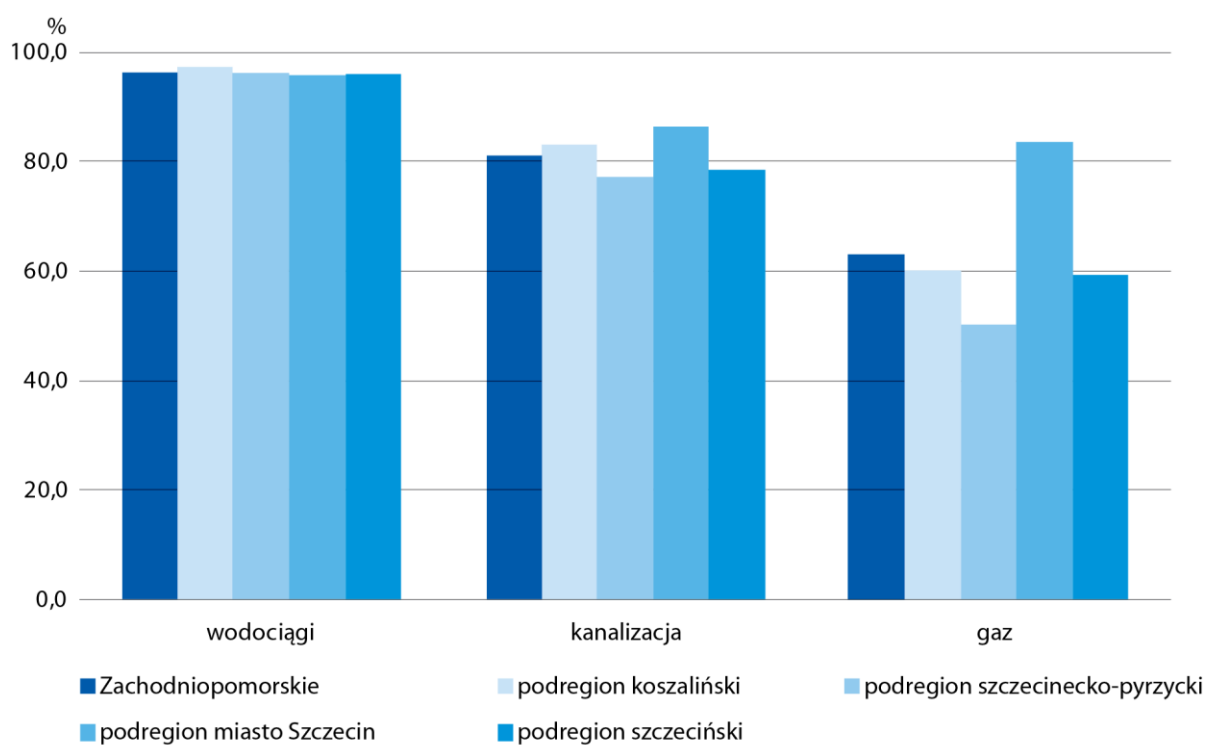
Odsetek osób korzystających z wodociągów w województwie jest wyższy niż przeciętna dla kraju i od 2010 r. do 2022 r. wzrósł o 3,0 p. proc. do poziomu 96,3% (w kraju odpowiednio o 5,1 p. proc. do 92,5%).

W odniesieniu do roku wcześniejszego pozostał na niezmiennym poziomie. Odsetek osób korzystających z kanalizacji w województwie wynosił 81,1% i również jest wyższy niż w kraju (72,3%).

Odsetek ludności korzystającej z instalacji gazowej w województwie zachodniopomorskim w 2022 r. zwiększył się o 2,3 p. proc. w stosunku do 2010 r., natomiast w stosunku do 2021 r. wartość wzrosła o 2,1 p. proc.

Województwo zachodniopomorskie na tle pozostałych regionów miało drugi największy odsetek liczby mieszkańców korzystających z komunalnych oczyszczalni w 2022 r. (84,5%). Od 2010 r. do 2022 r. odsetek ten wzrósł o 6,3 p. proc. Spośród powiatów regionu w 2022 r. najwyższy odsetek ludności korzystającej z komunalnych oczyszczalni ścieków wystąpił w mieście Koszalin (100,0%), a najniższy w powiecie łobeskim (65,0%), w którym to w stosunku do 2010 r. odnotowano wzrost o 10,4 p. proc.

Wykres 13. Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w 2022 r.



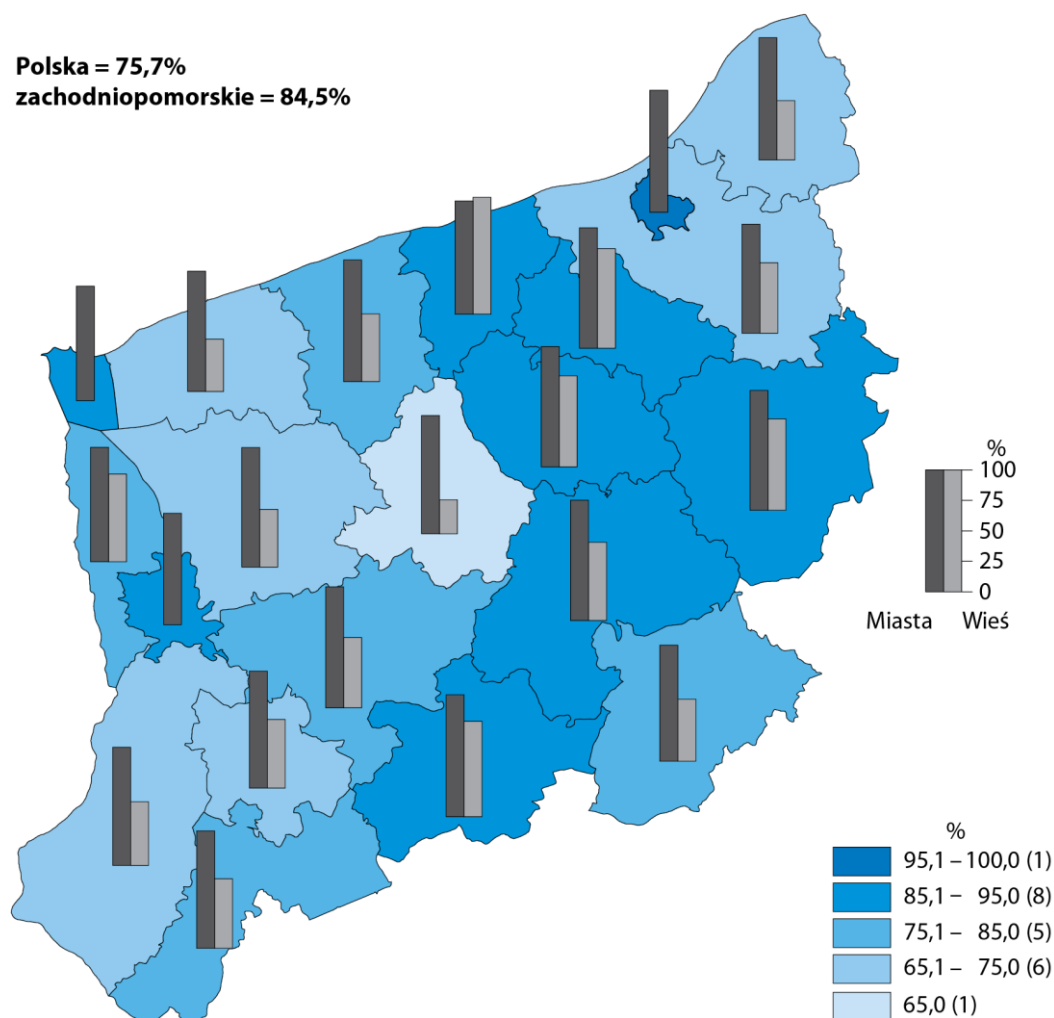
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 28. Ludność korzystająca z komunalnych oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności

Wyszczególnienie	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	%							
Polska	64,7	73,5	73,6	74,0	74,5	74,9	75,2	75,7
Zachodniopomorskie	78,2	84,0	81,4	83,1	83,0	83,6	83,5	84,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Rysunek 21. Ludność korzystająca z komunalnych oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności według powiatów w 2022 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Infrastruktura energetyczna

Województwo zachodniopomorskie w 2022 r. zajmowało 5. miejsce w Polsce pod względem mocy zainstalowanych i osiągalnych w elektrowniach (4 368,5 MW). Na Pomorzu Zachodnim zainstalowano 7,2% mocy krajowych jednostek wytwarzania energii elektrycznej. Łączna wielkość produkcji energii elektrycznej w 2022 r. w województwie wynosiła 9 741,99 GWh. Potencjał elektroenergetyczny województwa opiera się na działalności Zespołu Elektrowni Dolna Odra (powiat gryfiński) – elektrownia systemowa, największy wytwórca energii elektrycznej w północno-zachodniej Polsce o zainstalowanej mocy elektrycznej 908 MW⁶ oraz Elektrowni Szczytowo-Pompowej Żydowo w powiecie koszalińskim o mocy zainstalowanej 167 MW⁷. Na potencjał elektroenergetyczny województwa zachodniopomorskiego wpływa także produkcja energii ze źródeł odnawialnych (6 099,6 GWh), która stanowi ponad 62,6% całkowitej produkcji energii ze wszystkich rodzajów źródeł.

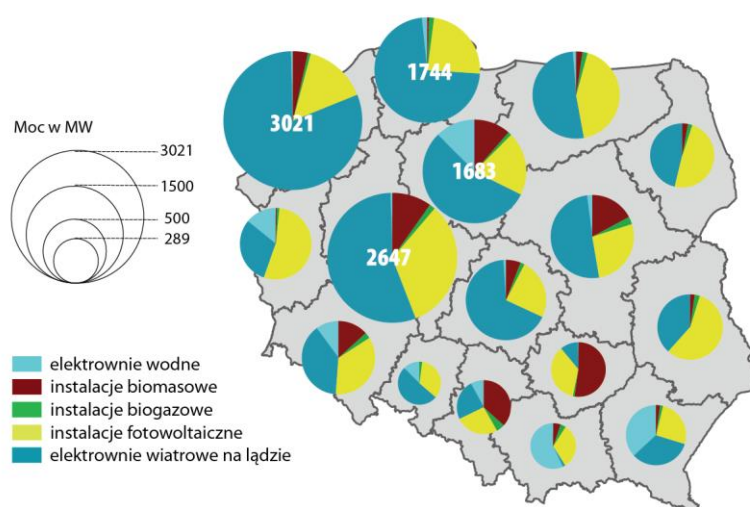
Charakterystyczną cechą województwa zachodniopomorskiego jest lokalizacja dużych i bardzo dużych farm wiatrowych. Zgodnie z informacjami zawartymi w Karcie charakterystyki energetycznej województwa

⁶ <https://zedolnaodra.pgegiek.pl/technika-i-technologie> (dostęp 9 kwietnia 2024 r.)

⁷ <https://energa-wytwarzanie.pl/obiekty/elektrownie-wodne-duze/20062/esp-zydowo> (dostęp: 9 kwietnia 2024 r.)

zachodniopomorskiego w zakresie wykorzystania OZE w produkcji energii elektrycznej i ciepła, przygotowanej przez Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego w 2023 r. uruchomiono instalacje o łącznej mocy 307,2 MW, w tym 117 instalacji fotowoltaicznych o łącznej mocy 183,4 MW (w tym Farmę Fotowoltaiczną PV Stara Korytnica o mocy 60 MW), 6 farm wiatrowych o łącznej mocy 123,2 MW oraz 1 biogazownię rolniczą o mocy 0,5 MW. Był to pierwszy rok, w którym nie dominowały uruchomienia lądowych farm wiatrowych, co jest bezpośrednią konsekwencją wprowadzenia w 2016 r. ograniczeń dla rozwoju tej technologii w kraju. W efekcie poczynionych inwestycji łączna moc instalacji powyżej 50 kW osiągnęła 3 021,4 MW, co stanowiło 17,3% mocy zainstalowanej w kraju. Region w dalszym ciągu utrzymuje pozycję lidera w zakresie łącznej mocy zainstalowanej w koncesjonowanych oraz rejestrowanych instalacjach OZE (bez uwzględniania mikroinstalacji), przed województwami wielkopolskim (2 647 MW) i pomorskim (1 744 MW).

Rysunek 22. Moc elektryczna instalacji OZE powyżej 50 kW według województw z podziałem na technologie w MW, stan na 31 grudnia 2023 r.

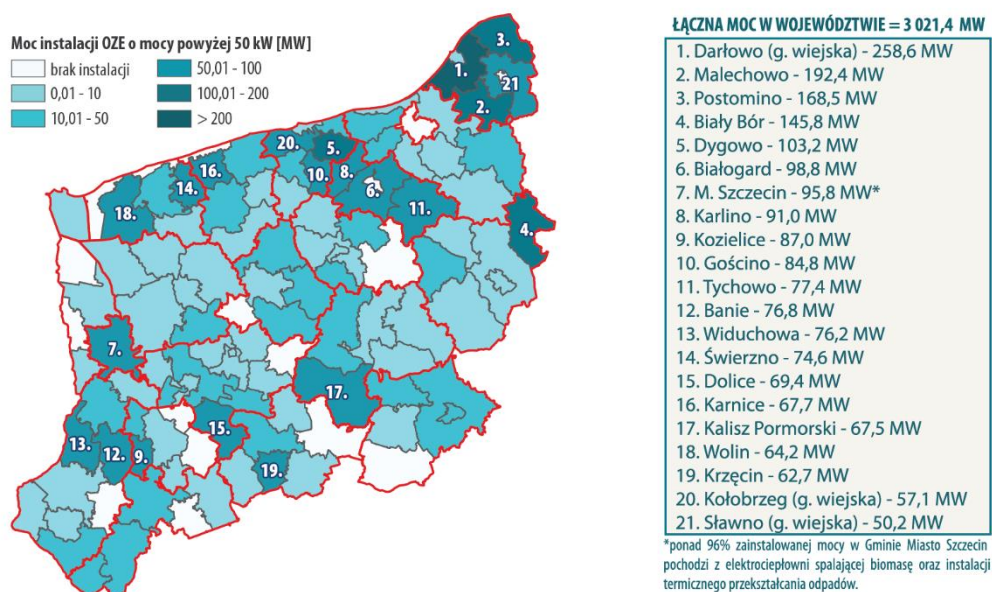


Źródło: Karta charakterystyki energetycznej województwa zachodniopomorskiego w zakresie wykorzystania OZE w produkcji energii elektrycznej i ciepła wg stanu na koniec grudnia 2023 r. – Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego na podstawie danych Urzędu Regulacji Energetyki.

Liderami w zakresie produkcji energetyki odnawialnej są powiaty, w których wykorzystano sprzyjające warunki do rozwoju energetyki wiatrowej. Na pierwszym miejscu jest powiat sławieński z mocą zainstalowaną 669,9 MW, następnie powiaty: kołobrzeski (300,4 MW), białogardzki (267,2 MW). Wśród gmin Pomorza Zachodniego zdecydowanym liderem w zakresie energetyki odnawialnej jest gmina wiejska Darłowo z mocą 258,6 MW. Kolejne miejsca zajmują gminy Malechowo (192,4 MW) i Postomino (168,5 MW). Liderem w zakresie instalacji biomasowych jest gmina Szczecin (91,5 MW), a instalacji fotowoltaicznych – gmina Kalisz Pomorski (64,8 MW)⁸.

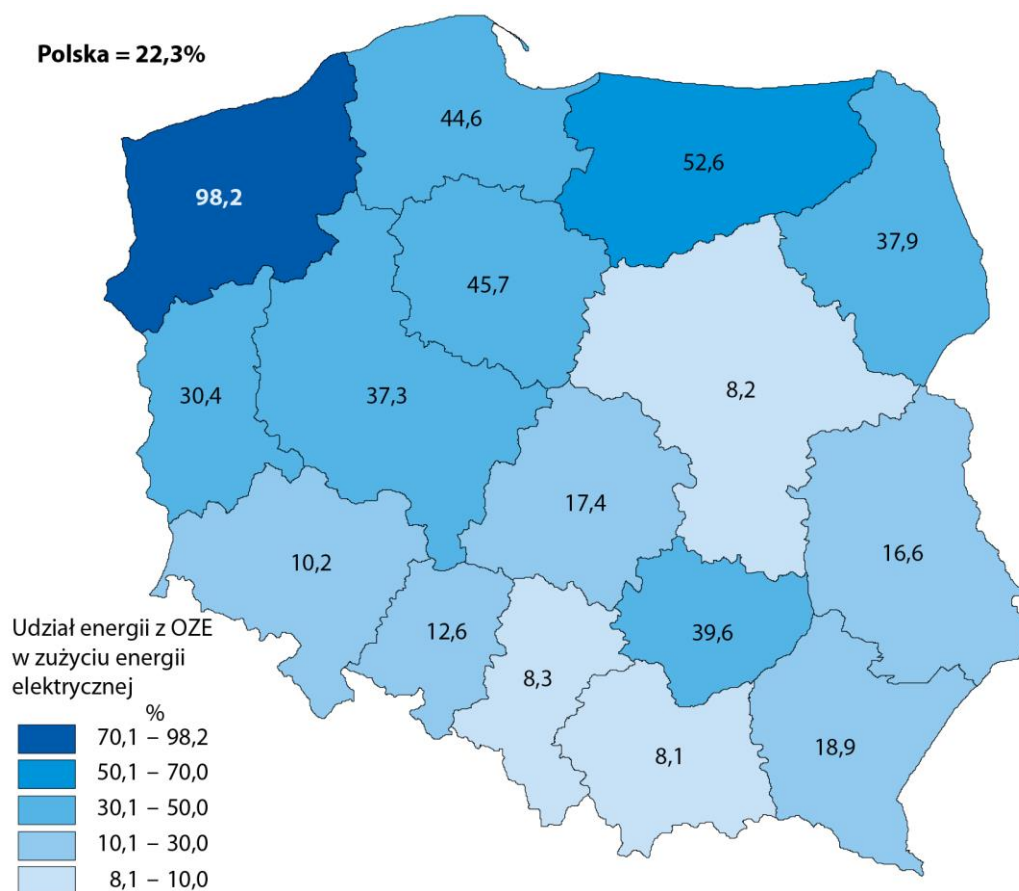
⁸ Karta charakterystyki energetycznej województwa zachodniopomorskiego w zakresie wykorzystania OZE w produkcji energii elektrycznej i ciepła wg stanu na koniec grudnia 2023 r. – Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego

Rysunek 23. Moc elektryczna instalacji OZE powyżej 50 kW w województwie zachodniopomorskim, stan na 31 grudnia 2023 r.



Źródło: Karta charakterystyki energetycznej województwa zachodniopomorskiego w zakresie wykorzystania OZE w produkcji energii elektrycznej i ciepła wg stanu na koniec 2023 r. – Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego na podstawie danych Urzędu Regulacji Energetyki.

Rysunek 24. Udział produkcji energii elektrycznej z OZE w jej zużyciu ogółem w % według województw w 2022 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W 2022 r. w województwie zachodniopomorskim wyprodukowano najwięcej energii elektrycznej z OZE (6 099,6 GWh), co stanowiło 16,2% produkcji krajowej. W 2022 r. 98,2% energii elektrycznej zużywanej w województwie pochodziło z OZE (średnio dla Polski – 22,3%); w 2021 r. było to odpowiednio 72,6% dla województwa zachodniopomorskiego i 17,9% dla Polski.

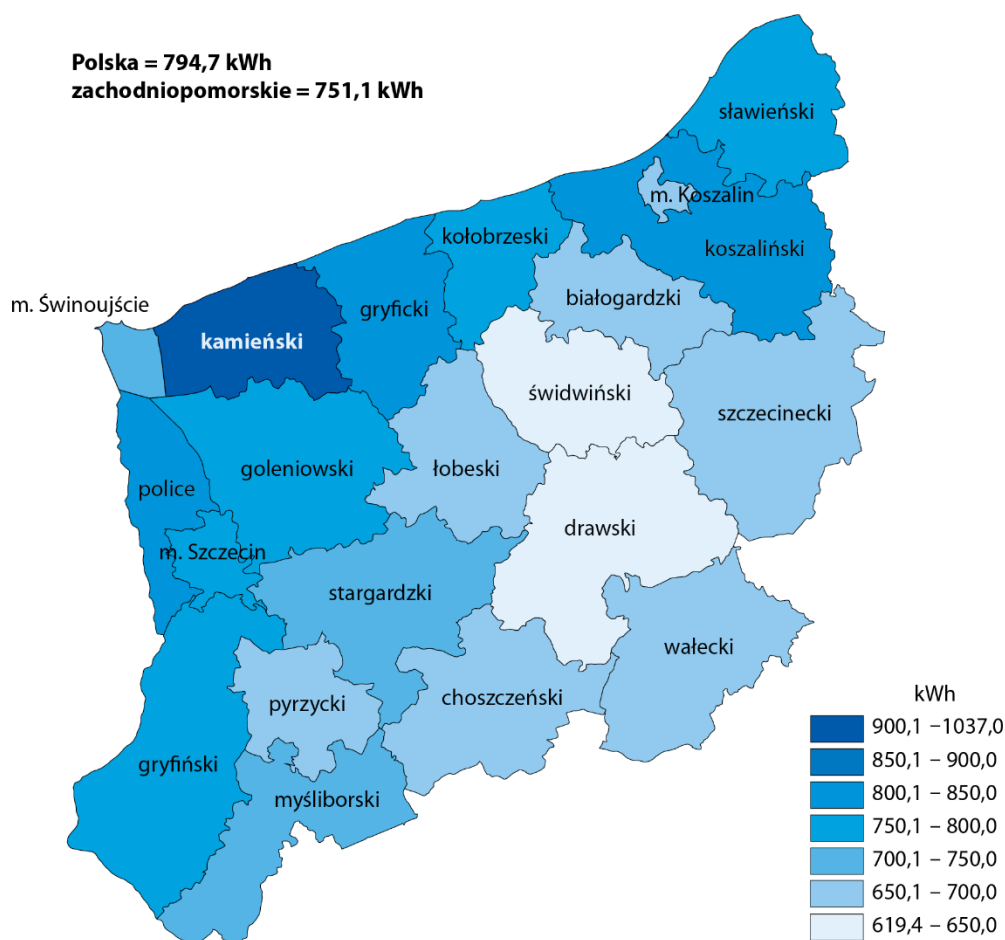
Tabela 29. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na niskim napięciu na 1 mieszkańca

Wyszczególnienie	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	kWh							
Polska	773,0	751,1	762,4	794,2	797,5	826,0	833,0	794,7
Zachodniopomorskie	700,3	691,2	689,9	730,0	739,5	776,0	767,6	751,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Przeciętne zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2022 r. w województwie zachodniopomorskim było jednym z niższych w Polsce i sytuowało województwo na tle pozostałych na 12. pozycji. Na Pomorzu Zachodnim, podobnie jak i w większości województw, przeciętne zużycie energii elektrycznej w gospodarstwie domowym na 1 mieszkańca zwiększa się. W 2021 r. w stosunku do 2010 r. w województwie zachodniopomorskim zużycie zwiększyło się o 7,3% (w Polsce o 2,8%).

Rysunek 25. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na niskim napięciu na 1 mieszkańca według powiatów w 2022 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Środowisko – jakość powietrza

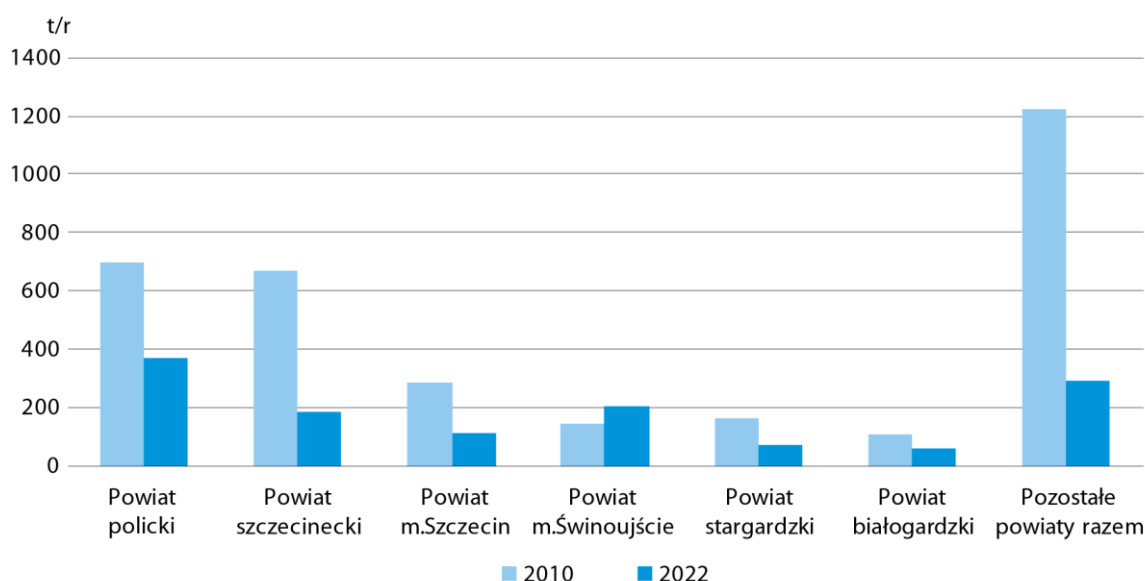
Wartość krajowego wskaźnika średniego narażenia na pył PM_{2,5} spadła w 2022 r. z 17 µg/m³ do 16 µg/m³. W 2022 r. najwyższe wartości wskaźnika średniego narażenia na pył PM_{2,5} w aglomeracjach i miastach powyżej 100 tys. mieszkańców odnotowano w: Aglomeracji Rybnicko-Jastrzębskiej (23 µg/m³) oraz Aglomeracji Krakowskiej i Górnośląskiej (po 21 µg/m³). Najniższe wartości wskaźnika średniego narażenia na pył PM_{2,5} w 2022 r. stwierdzono w Zielonej Górze, Koszalinie (po 11 µg/m³), w Aglomeracjach Trójmiejskiej i Szczecińskiej (po 12 µg/m³), a także Aglomeracji Bydgoskiej (po 13 µg/m³).

Tabela 30. Emisja zanieczyszczeń pyłowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych

Wyszczególnienie	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Polska ogółem = 100%								
Zachodniopomorskie	5,28	6,34	6,42	6,87	6,89	7,31	6,65	6,46
ogółem na 1 km ² [t/r]								
Polska	0,20	0,12	0,11	0,10	0,09	0,07	0,07	0,06
Zachodniopomorskie	0,14	0,11	0,10	0,10	0,08	0,07	0,06	0,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wykres 14. Emisja zanieczyszczeń pyłowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych według wybranych powiatów w województwie zachodniopomorskim

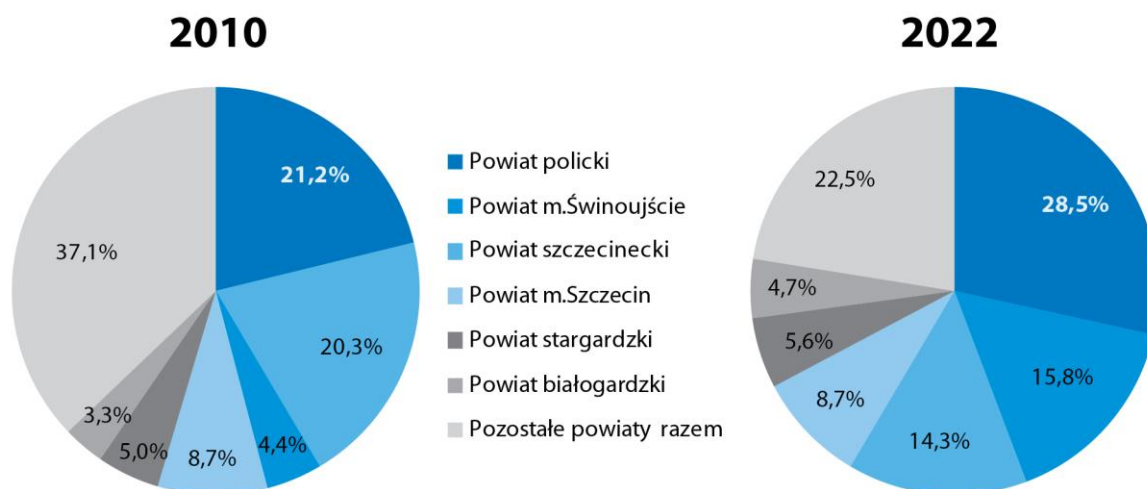


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W 2022 r. w porównaniu do 2010 r. w województwie zachodniopomorskim, podobnie jak i w Polsce, widać wyraźny spadek emisji zanieczyszczeń pyłowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych (odpowiednio o 60,5% i o 67,7%).

W 2022 r. w porównaniu z 2010 r. udział emisji zanieczyszczeń pyłowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w województwie wzrósł o 1,18 p. proc. do 6,46% (Polska = 100%). Na tle pozostałych województw udział ten pozycjonuje województwo zachodniopomorskie na 7. miejscu (najwyższy udział ma województwo śląskie – 17,53%).

Wykres 15. Struktura emisji zanieczyszczeń pyłowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych według wybranych powiatów w województwie zachodniopomorskim



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

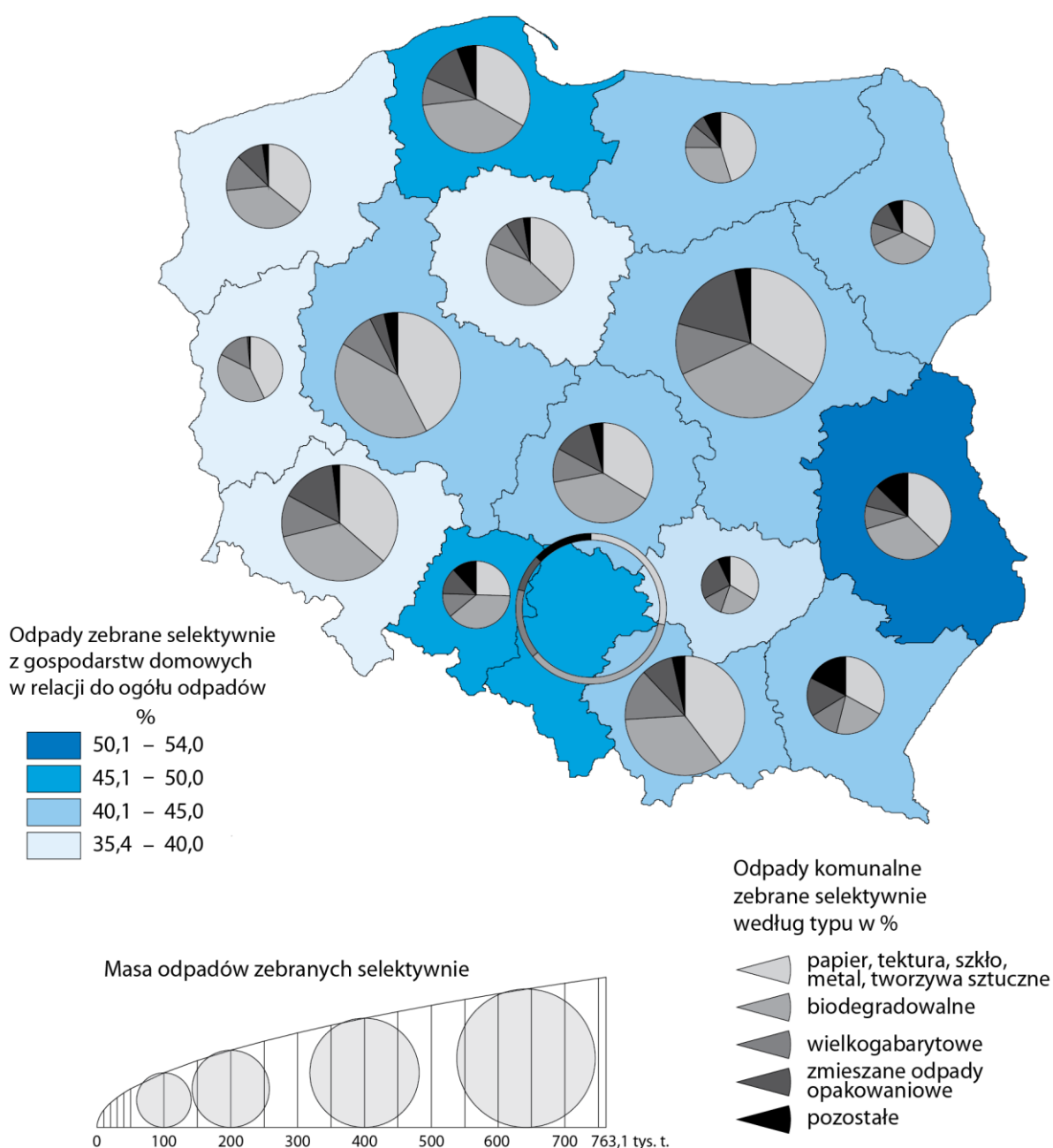
W powiecie polickim w 2022 r. w stosunku do 2010 r. – pomimo wzrostu udziału w emisji zanieczyszczeń pyłowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych o 7,3 p. proc. do 28,5% (województwo = 100%) – ogólna emisja obniżyła się o 46,9%. Natomiast w badanym okresie w Świnoujściu ogólna emisja zanieczyszczeń pyłowych powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych wzrosła o 41,1% (w 2022 r. w relacji do 2021 r. odnotowano wzrost o 9,0%).

Tabela 31. Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów

Wyszczególnienie	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ogółem w %								
Polska	8,6	25,2	27,1	28,9	31,2	37,9	39,8	39,9
Zachodniopomorskie	8,0	19,8	22,8	23,1	26,5	32,2	35,2	35,1
z gospodarstw domowych w %								
Polska	8,7	27,4	29,6	31,8	34,0	40,8	42,9	42,9
Zachodniopomorskie	5,9	22,3	25,1	25,9	29,2	36,2	39,8	39,4
w tym papier i tektura, metale, szkło i tworzywa sztuczne w %								
Polska	5,3	8,8	8,4	8,9	10,5	13,2	13,6	14,1
Zachodniopomorskie	4,6	7,4	7,4	8,0	9,4	11,2	12,4	12,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Rysunek 26. Odpady zebrane selektywnie w gospodarstwach domowych według województw w 2022 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

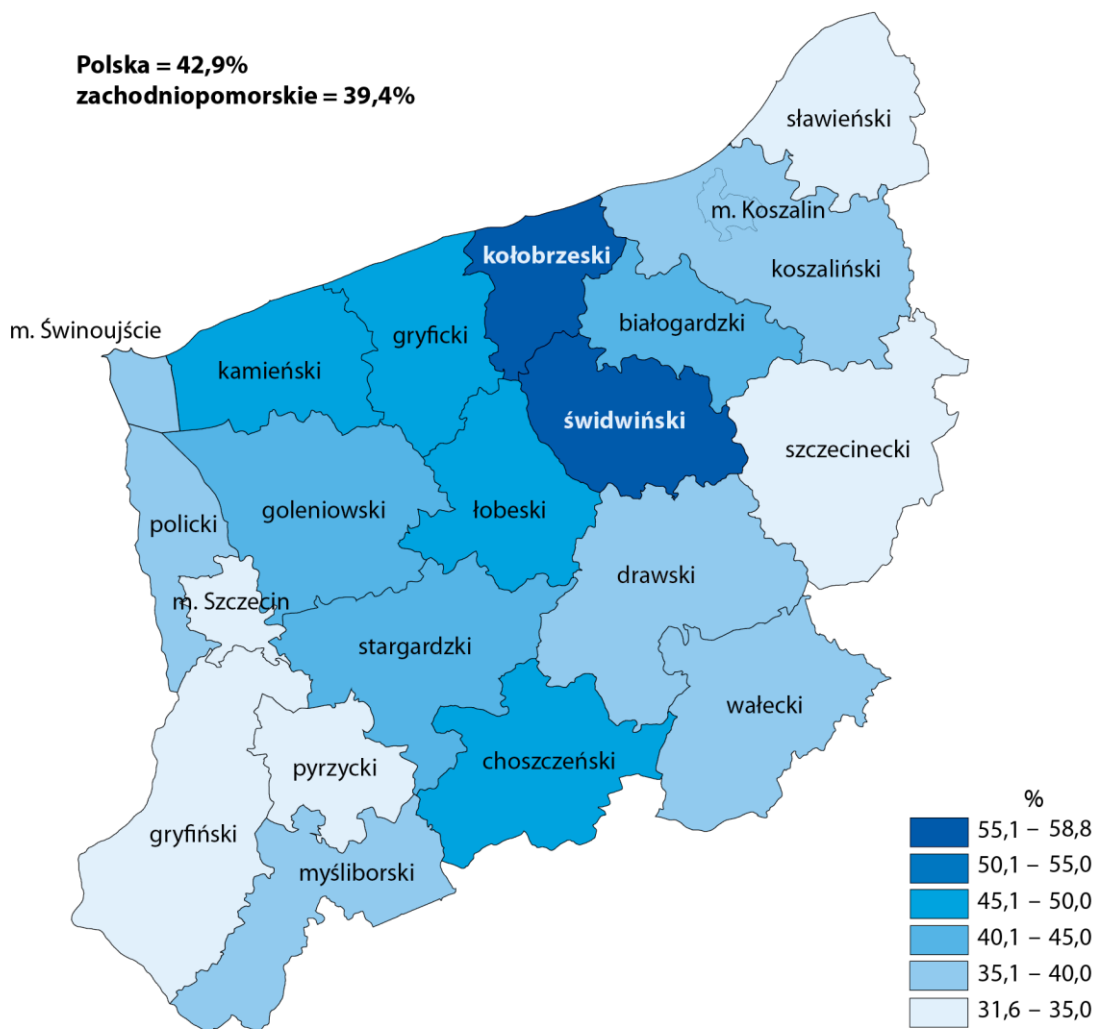
Na terenie województwa funkcjonuje 18 instalacji spełniających wymagania dla instalacji komunalnych: 12 instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych i 6 składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. Ponadto funkcjonuje 1 instalacja do termicznego przetwarzania odpadów komunalnych oraz 10 kompostowni odpadów zielonych ulegających biodegradacji.

System gospodarowania odpadami komunalnymi tworzą również organizowane przez gminy punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK). Na koniec 2022 r. na terenie województwa zachodniopomorskiego funkcjonowało 110 PSZOK. 9 gmin nie utworzyło PSZOK na swoim terenie lub wspólnie z inną gminą.

W 2022 r. 48 gmin nie osiągnęło wymaganego przepisami prawa 25% poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych, 24 gminy nie ograniczyły masy odpadów

komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania, tj. przekroczyły 35% masy tych odpadów.

Rysunek 27. Odpady zebrane selektywnie z gospodarstw domowych w relacji do ogółu odpadów według powiatów w 2022 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W województwie zachodniopomorskim udział odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych od 2010 r. do 2022 r. wzrósł o 33,5 p. proc. do 39,4% (w ciągu ostatniego roku spadek o 0,4 p. proc.). Na tle kraju pod względem odpadów zebranych selektywnie województwo zajmuje 13. pozycji (podobnie jak w 2021 r.).

W 2022 r. najwięcej odpadów zebranych selektywnie z gospodarstw domowych uzyskano w powiatach: kołobrzeskim (57,8%, spadek o 1,0 p. proc. względem 2021 r.), świdwińskim (56,2%, wzrost o 3,5 p. proc.) oraz łobeskim (48,4%, wzrost o 1,6 p. proc.). Najniższe wartości wskaźnika odnotowano w powiatach: m. Szczecin (31,6%, spadek o 3,5 p. proc. względem 2021 r.), gryfińskim (33,5%, wzrost o 5,6 p. proc.), ślawieńskim (34,4%, spadek o 2,5 p. proc.), pyrzyckim (34,8%, wzrost o 4,3 p. proc.), szczecineckim (34,9%, spadek o 0,7 p. proc.), wałeckim (36,9%, spadek o 1,3 p. proc.) oraz myśliborskim (36,9%, wzrost o 0,8 p. proc.).

Porty morskie

Obroty ładunkowe portów morskich województwa zachodniopomorskiego poczynając od 2010 r. systematycznie wzrastały (niewielkie spadki odnotowano w 2012 r. i 2015 r.), osiągając w 2023 r. poziom 30,7 mln ton, tj. o 5,9% mniej niż w 2022 r. Największe obroty osiągnęły, podobnie jak w latach poprzednich, porty w Świnoujściu (57,8% obrotów portów województwa i 13,1% obrotów ogólnokrajowych), Szczecinie (odpowiednio – 38,5% i 8,7%) i Policach (2,5% i 0,6%). Wzrost obrotów ładunkowych w 2023 r. w porównaniu z rokiem wcześniejszym odnotowano w Kołobrzegu (o 56,9%) i w Szczecinie (o 5,4%), natomiast spadek wystąpił w porcie w Policach (o 36,8%) i w Świnoujściu (o 11,2%).

W 2023 r. w strukturze obrotów ładunkowych portów województwa zachodniopomorskiego największy udział miały ładunki masowe ciekłe (36,0%). Udziały pozostałych ładunków kształtowały się następująco: masowe suche (35,0%), ładunki toczne (18,8%), pozostałe ładunki drobnicowe (8,8%), kontenery duże (1,3%).

Tabela 32. Obroty ładunkowe ogółem w portach morskich

Wyszczególnienie	2015	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	w tys. ton							
Zachodniopomorskie	22 243,8	25 656,7	28 272,9	27 672,7	26 594,2	28 755,0	32 683,5	30 739,9
Świnoujście	11 759,2	14 708,8	16 806,8	15 936,2	15 097,1	17 167,0	19 997,9	17 763,9
Szczecin	8 276,3	8 742,9	9 362,3	9 581,9	9 581,1	9 904,5	11 208,7	11 819,5
Police	1 724,5	1 852,0	1 534,4	1 671,3	1 640,1	1 375,5	1 212,0	766,4
Kołobrzeg	118,3	214,5	296,7	254,4	130,6	168,5	173,0	271,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Tabela 33. Międzynarodowy ruch pasażerów w portach morskich

Wyszczególnienie	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Polska=100%								
Zachodniopomorskie	61,6	63,0	61,9	60,4	58,8	65,0	65,9	60,7	59,7
Świnoujście	56,2	57,7	57,3	55,8	54,5	62,5	62,2	60,7	59,7
Gdynia	28,0	31,7	32,9	33,8	33,2	25,5	24,9	30,1	32,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W 2023 r. w portach morskich województwa zachodniopomorskiego obsłużono 1 035,9 tys. pasażerów pływających w ruchu międzynarodowym (o 6,0% mniej niż rok wcześniej), ruch ten obsługiwany był jedynie przez port w Świnoujściu. Port morski w Świnoujściu zajmuje pierwsze miejsce w Polsce pod względem wielkości międzynarodowego ruchu pasażerskiego, jednak w ciągu roku jego udział spadł o 1,0 p. proc. do 59,7%.

Ruch lotniczy

Tabela 34. Ruch pasażerski w portach lotniczych

Wyszczególnienie	2010	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Przyjazdy i wyjazdy w tys. osób							
Polska	20 547,7	34 104,2	40 044,7	45 716,4	48 984,9	14 579,0	19 642,1	40 921,7
Zachodniopomorskie	274,5	466,7	578,5	598,7	583,6	184,8	181,8	419,8

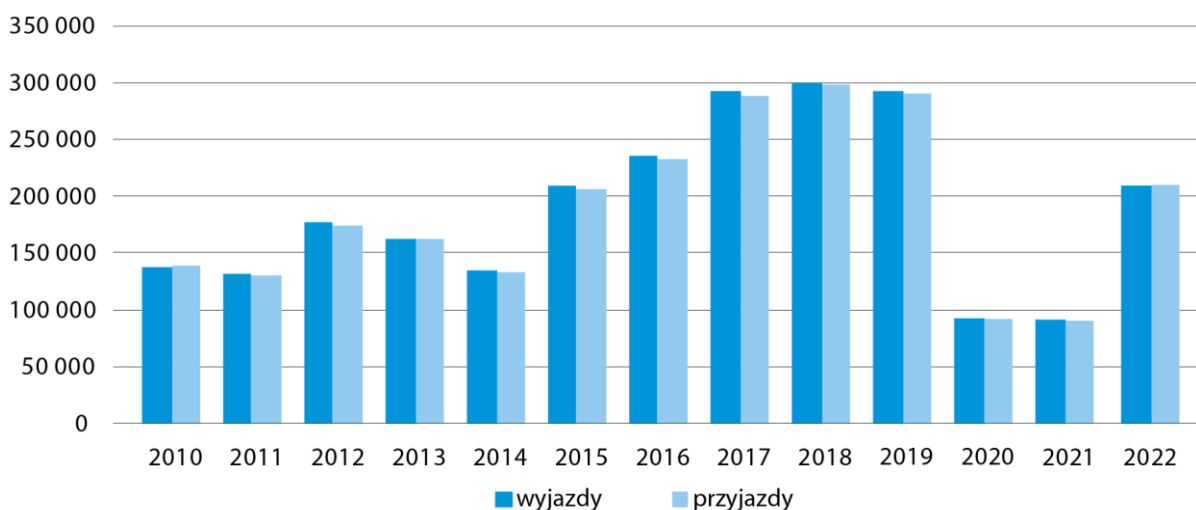
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W 2020 r. w porównaniu do 2019 r. pasażerski ruch lotniczy w województwie spadł o blisko 70% do 184,8 tys. odprawionych osób co było wynikiem sytuacji pandemicznej. W 2021 r. odczuwalny był wpływ obostrzeń na ruch pasażerski w portach lotniczych. Jednakże z danych za 2021 r. wynika, że duże porty lotnicze jak Okęcie czy Pyrzowice odnotowały duży wzrost pasażerów, natomiast porty regionalne wciąż były odcięte od nowych połączeń i ruch na nich był podobny jak w 2020 r.

W 2022 r. Port lotniczy Szczecin-Goleniów pod względem odprawionych pasażerów zajmował 8. pozycję wśród 15 portów lotniczych w Polsce (bez zmian na przestrzeni wcześniejszych lat). W województwie zachodniopomorskim w 2022 r. w odniesieniu do 2021 r. odnotowano wzrost odprawionych pasażerów o 130,9% do poziomu 419,8 tys.

W zasobach Głównego Urzędu Statystycznego brak jest danych dotyczących ruchu pasażerskiego w całym 2023 r. Jednakże dane roczne Urzędu Lotnictwa Cywilnego obrazują, że w 2023 r. ruch pasażerski w polskich portach lotniczych wzrósł o 27,4% (r/r). W tym samym czasie liczba pasażerów w Porcie lotniczym Szczecin-Goleniów wzrosła o 13,7%, co przełożyło się na 477,5 tys. odprawionych pasażerów (wobec 419,8 tys. pasażerów w 2022 r.).

Wykres 16. Ruch pasażerów w porcie lotniczym Szczecin-Goleniów

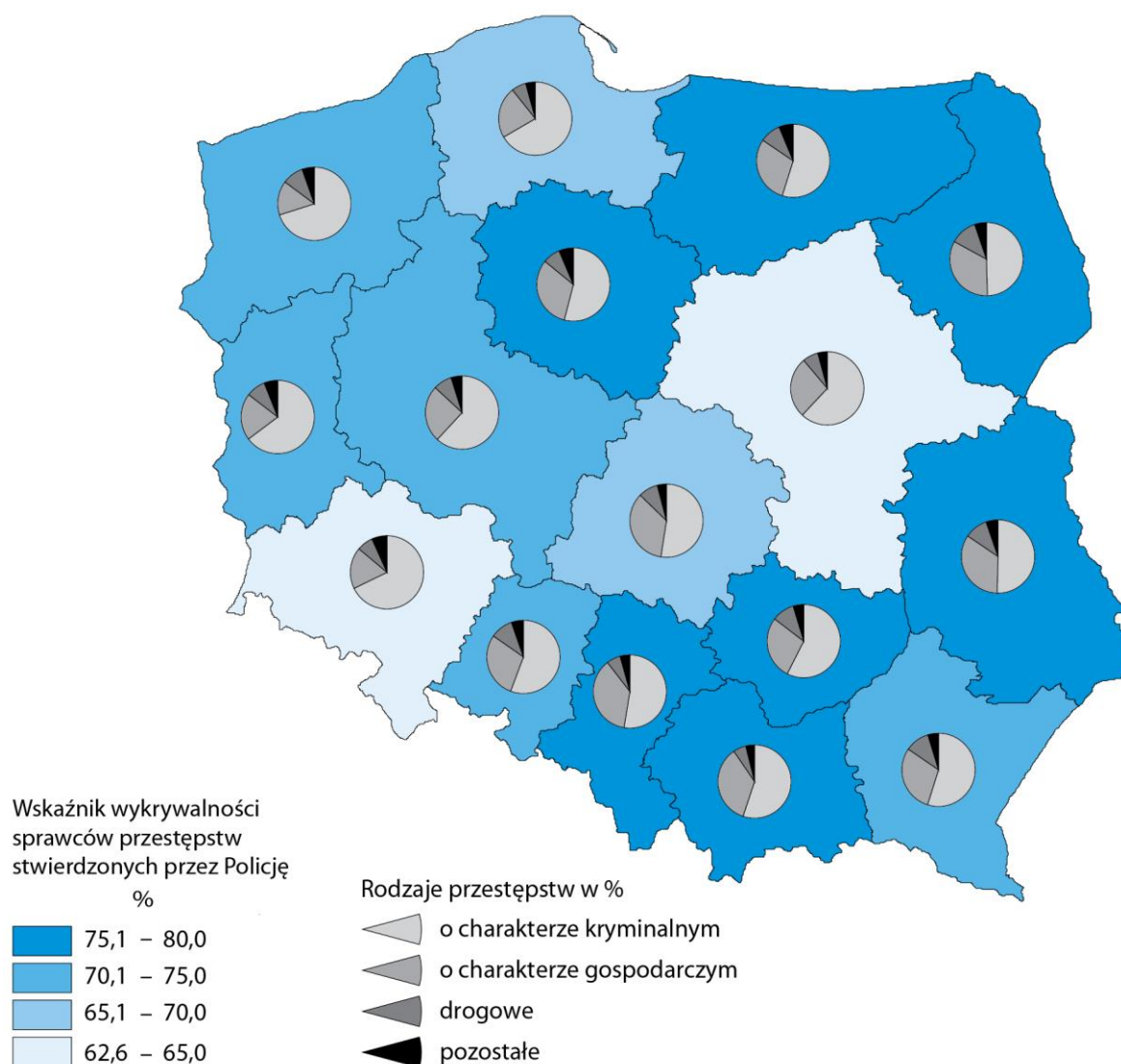


Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Bezpieczeństwo publiczne

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ogółem w 2023 r. w województwie zachodniopomorskim wyniósł 71,4% (o 0,1 p. proc. niższy niż w 2022 r.). Na tle innych województw stanowi to 10. najwyższy wskaźnik w kraju. Dla porównania w 2021 r. województwo zachodniopomorskie osiągnęło 9. najwyższy wskaźnik. Przeciętna wartość wskaźnika dla Polski w 2023 r. wyniosła 71,5% i w porównaniu do 2022 r. wzrósł o 0,4 p. proc. Zarówno w Polsce, jak i w województwie zachodniopomorskim najczęściej popełnianych przestępstw miało charakter kryminalny (odpowiednio 58,9% i 70,1%). W dalszej kolejności dochodziło do przestępstw o charakterze gospodarczym (odpowiednio w Polsce – 28,5%, w województwie – 15,1%) oraz drogowych (odpowiednio w Polsce – 7,7%, w województwie – 9,4%). Wymienione powyżej trzy główne rodzaje przestępstw stanowią 95,1% wszystkich przestępstw stwierdzonych w Polsce, natomiast w województwie – 94,6%.

Rysunek 28. Przestępstwa stwierdzone w 2023 r.



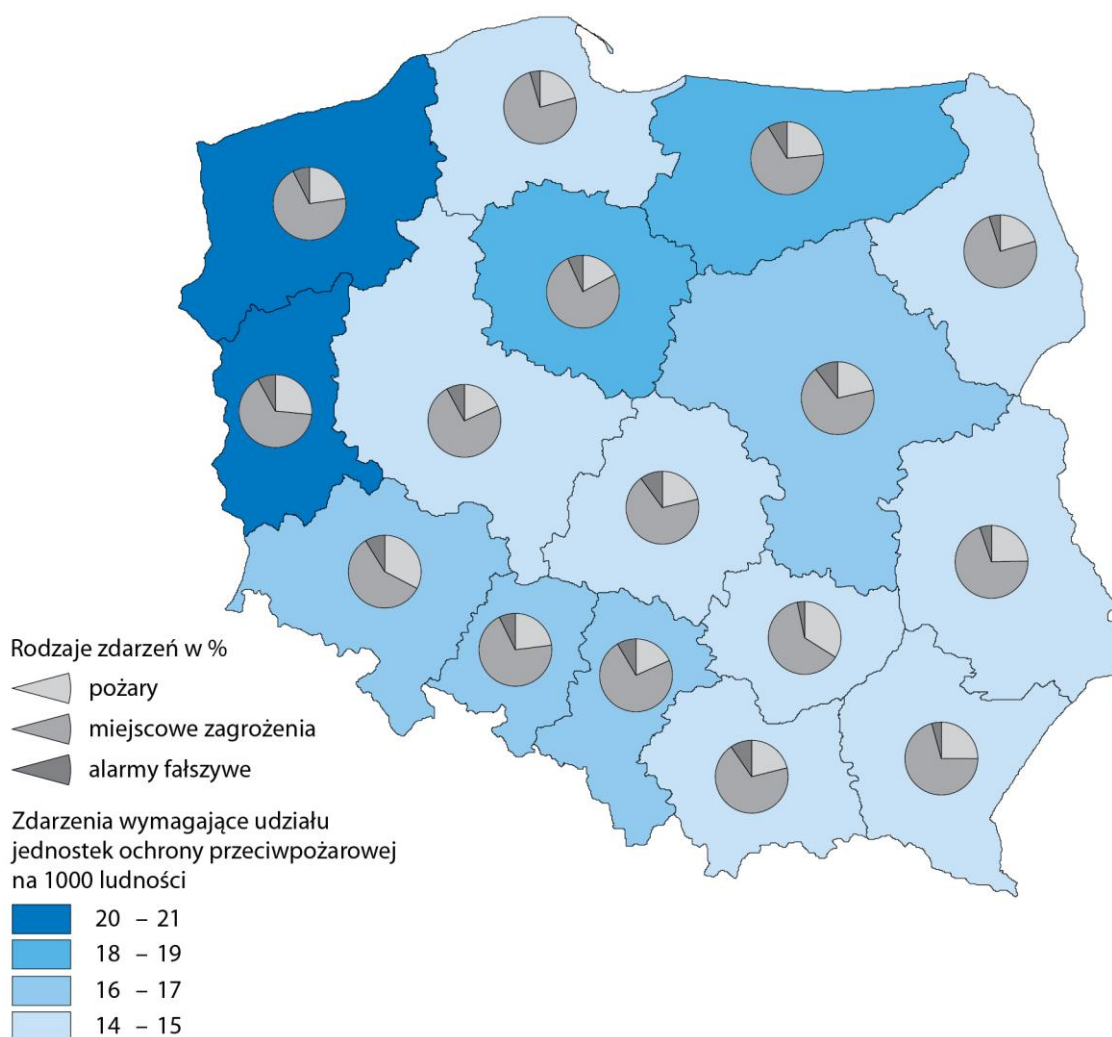
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W województwie zachodniopomorskim w 2022 r. odnotowano 53,6 wypadków na 100 tys. ludności (o 3,6 mniej niż w 2021 r.). Na tle innych regionów województwo zachodniopomorskie sytuuje się na 9. miejscu (największą liczbę wypadków odnotowano w województwie łódzkim – 92,6, a najmniejszą w województwie podlaskim – 29,1). W województwie śmierć w wyniku wypadku poniosło 4,56 osób na 100 tys. ludności (w 2021 r. – 5,74). Najwięcej ofiar śmiertelnych na 100 tys. ludności odnotowano w województwie łódzkim – 6,87, a najmniej w województwie małopolskim – 2,97. W 2022 r. w województwie zachodniopomorskim w wyniku wypadków rannych zostało 112,7 osób na 100 wypadków (największą liczbę osób rannych odnotowano w województwie pomorskim – 122,2, a najmniejszą – 103,8 w województwie lubelskim). W województwie w porównaniu do 2021 r. liczba osób rannych na 100 wypadków spadła o 3 osoby. W 2022 r. przeciętnie w Polsce odnotowano 56,4 wypadków na 100 tys. ludności (w 2021 r. – 60,1). W kraju liczba ofiar śmiertelnych na 100 tys. ludności wyniosła – 5,01 (w 2021 r. – 5,91), natomiast liczba rannych na 100 wypadków osiągnęła wartość – 116,0 (w 2021 r. – 115,8).

Ogólna liczba pożarów w 2022 r. w województwie zachodniopomorskim wyniosła 7 549 (najwięcej pożarów było w województwie mazowieckim – 19 407, a najmniej w województwie podlaskim – 3 448). Liczba

pożarów przypadająca na 1 000 ludności na Pomorzu Zachodnim w 2022 r. wyniosła 5. Miejscowe zagrożenia, czyli inne niż pożar zdarzenia wynikające z rozwoju cywilizacyjnego, działań człowieka lub naturalnych sił przyrody, stwarzające zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska, w 2022 r. miały miejsce 23 179 razy. Dla porównania w województwie mazowieckim było ich najwięcej – 61 807, natomiast najmniej w województwie opolskim – 11 219.

Rysunek 29. Zdarzenia wymagające udziału jednostek przeciwpożarowych w 2022 r.



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.



3.

Sprawozdanie z działalności

Zarządu Województwa
Zachodniopomorskiego w 2023 roku



3.1

Strategia rozwoju

Województwa
Zachodniopomorskiego
do roku 2030

Podczas sesji Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego 28 czerwca 2019 r. Uchwałą Nr VIII/100/19 została przyjęta Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 (SRWZ2030).

Dokument ten jest najważniejszym elementem systemu zarządzania rozwojem regionu i podstawą dla kształtowania i prowadzenia przez samorząd województwa polityki regionalnej w perspektywie średniookresowej. Określa misję Pomorza Zachodniego jako „lidera niebieskiego i zielonego wzrostu, zapewniającego wysoką jakość życia mieszkańców”. Definiuje także cele rozwojowe ukierunkowane na zaangażowanie społeczności i wspólnot lokalnych (Cel I Otwarta społeczność), wykorzystanie potencjału dla rozwoju niebieskiej i zielonej gospodarki (Cel II Dynamiczna gospodarka), budowę trwałych powiązań funkcjonalnych w regionie służących optymalizacji nakładów i maksymalizacji efektów (Cel III Sprawny samorząd) oraz efektywne dyskontowanie położenia geograficznego Pomorza Zachodniego na mapie Europy i w basenie Morza Bałtyckiego (Cel IV Partnerski region).

Uchwalenie SRWZ2030 rozpoczęło jednocześnie proces jej wdrażania jako dokumentu nadrzędnego wobec innych dokumentów programowych i operacyjnych samorządu województwa. Stanowi również jeden z kluczowych elementów, służących programowaniu interwencji w perspektywie finansowej Funduszy Europejskich 2021-2027.

SRWZ2030 identyfikuje obszary priorytetowe, dla których sformułowano cele strategiczne polityki rozwoju województwa zachodniopomorskiego wyznaczające ścieżkę do osiągnięcia zamierzonej wizji rozwoju regionu w perspektywie 2030 r. Wszystkie kierunkowe działania sektorowe realizowane w ramach szerokiego obszaru aktywności samorządu województwa pozostają zbieżne z tym strategicznym wyborem lub stanowią jego dopełnienie.

ZACHODNIOPOMORSKI MODEL PROGRAMOWANIA ROZWOJU (ZMPR)

Na Zachodniopomorski Model Programowania Rozwoju składa się trójszczeblowy system właściwych dokumentów strategicznych oraz zasady ich wdrażania ustalone w relacji z instrumentami krajowej polityki regionalnej, instrumentami finansowymi szczebla krajowego i regionalnego oraz praktyką współpracy z podmiotami zewnętrznymi. Jego podstawową cechą jest uporządkowana zdolność do kształtowania aktywnej, zrównoważonej polityki rozwoju ukierunkowanej na dobro i poszanowanie interesów wszystkich mieszkańców regionu. W ramach Zachodniopomorskiego Modelu Programowania Rozwoju realizowany jest obowiązkowy katalog celów rozwojowych województwa określony w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa i podporządkowanych im działaniach.

- Pierwszy szczebel programowania strategicznego tworzą Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego oraz Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego. Oba te dokumenty są traktowane jako strategiczne o charakterze średniookresowym;
- Drugi szczebel programowania tworzą sektorowe polityki rozwoju i programy realizacyjne. Polityki rozwoju obejmują sprofilowane obszary aktywności samorządu regionalnego, istotne z punktu widzenia społeczności województwa, dla których istnieją instrumenty bezpośredniej lub pośredniej interwencji, wglądnie obszary, w których samorząd regionalny może wywierać wpływ na otoczenie.

Po przyjęciu SRWZ2030 rozpoczął się proces modyfikacji obowiązujących od 2016 r. sektorowych polityk rozwojowych, które po dokonanej rewizji celów zostały przyjęte przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego w 2021 r.:

- „Polityka kapitału oraz spójności społecznej Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2021-2030” przyjęta uchwałą nr 1259/21 z dn. 30 sierpnia 2021 r.;
- „Polityka gospodarcza Województwa Zachodniopomorskiego” przyjęta uchwałą nr 32/21 z dn. 27.01.2021 r.;
- „Polityka rynku pracy Województwa Zachodniopomorskiego” przyjęta uchwałą nr 1254/21 z dn. 30 sierpnia 2021 r.;

- „Polityka edukacyjna Województwa Zachodniopomorskiego” przyjęta uchwałą nr 1260/21 z dn. 30 sierpnia 2021 r.;
 - „Polityka ekologiczna Województwa Zachodniopomorskiego” przyjęta uchwałą nr 1261/21 z dn. 30 sierpnia 2021 r.;
 - „Polityka transportowa Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030” przyjęta uchwałą nr 1256/21 z dn. 30 sierpnia 2021 r.;
 - „Polityka turystyczna Pomorza Zachodniego” przyjęta uchwałą nr 1258/21 z dn. 30 sierpnia 2021 r.;
 - „Polityka kulturalna Województwa Zachodniopomorskiego” przyjęta uchwałą nr 1257/21 z dn. 30 sierpnia 2021 r.;
 - „Polityka ochrony zdrowia Województwa Zachodniopomorskiego” przyjęta uchwałą nr 1255/21 z dn. 30 sierpnia 2021 r.;
 - „Polityka samorządowa Województwa Zachodniopomorskiego” przyjęta uchwałą nr 1441/21 z dn. 5 października 2021 r.
- Trzeci szczebel programowania strategicznego stanowią sektorowe dokumenty programowe obowiązujące na poziomie regionalnym, zarówno na podstawie przepisów właściwych ustaw, jak i z racji wdrażania przez samorząd polityki rozwoju w różnych dziedzinach życia.

Cele strategiczne i kierunki rozwoju zidentyfikowane w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego uwzględniają ukierunkowanie procesu rozwoju na wzmacnianie zdolności instytucjonalnej i współpracy administracji publicznej oraz zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych. Realizacja celów rozwojowych polityki regionalnej opiera się na realizacji celów i kierunków zdefiniowanych w poszczególnych politykach rozwojowych z uwzględnieniem nadrzędności celów Strategii, a w wymiarze operacyjnym poprzez przedsięwzięcia wskazane w programach realizacyjnych.

SYSTEM MONITOROWANIA REALIZACJI STRATEGII

Określone w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego cele podlegają monitorowaniu. Przyjęty system monitorowania buduje mechanizm oceny skuteczności i postępu w realizacji założonych rezultatów prowadzenia polityki regionalnej. Zestaw wskaźników, bazujących na danych pochodzących m.in. ze statystyk publicznych, umożliwia obiektywną ocenę stanu zakładanych rezultatów, trafności prognozowanych w SRWZ2030 trendów rozwojowych oraz sformułowanych scenariuszy rozwoju.

Mając na uwadze powyższe przywołano na potrzeby Raportu wskaźniki, które wskazują na kierunek i dynamikę zachodzących zmian wg struktury celów SRWZ2030. Poniżej przywołano również przykłady działań samorządu regionu przyczyniające się do realizacji celów w ramach poszczególnych sektorowych polityk rozwojowych. Bardziej szczegółowy opis podjętych w 2023 r. działań w poszczególnych obszarach tematycznych znajduje się w dalszej części Raportu.

PKB według parytetu siły nabywczej na 1 mieszkańca

PKB obrazuje końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej (jednostek będących rezydentami) w danym roku. Sztuczna jednostka walutowa PPS to wskaźnik poziomu różnic w cenach pomiędzy krajami, a jego zastosowanie umożliwia osiągnięcie wymiernych wskaźników, odzwierciedlających rzeczywiste różnice w sile nabywczej. Zastosowanie tak zunifikowanej jednostki pozwala na porównania nie tylko wewnątrz krajowe, ale również pozycjonuje województwo zachodniopomorskie na tle regionów europejskich.

Wartość bazowa na 2017 r. dla województwa zachodniopomorskiego w SRWZ2030 została wyznaczona w oparciu o dane Eurostatu, natomiast aktualizacje wskaźnika (uwzględniające m.in. zmniejszenie się liczby krajów członkowskich [EU 27] wskazują wartość 17,1 tys. PPS na mieszkańca i tym samym wzrost o 6 tys. PPS do poziomu 23,1 tys. PPS w roku 2022.

Odsetek mieszkańców nienarażonych na ponadnormatywne stężenie zanieczyszczeń (BaP)

Ocena jakości powietrza za rok 2023, podobnie jak w roku 2022, wykazała że na całym obszarze województwa zachodniopomorskiego dotrzymane zostały poziomy dopuszczalne i docelowe dla wszystkich badanych zanieczyszczeń. Wszystkie trzy strefy województwa – aglomeracja szczecińska, miasto Koszalin i strefa zachodniopomorska – ocenie pod kątem ochrony zdrowia ludzi za rok 2023 otrzymały klasę A dla: dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂), pyłu zawieszonego PM₁₀, pyłu zawieszonego PM_{2,5} (klasa A1), benzenu (C₆H₆), tlenku węgla (CO), ozonu (O₃) – poziom docelowy, a także benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀ oraz metali ciężkich oznaczanych w pyłe zawieszonym PM₁₀, tj.: arsenu, kadmu, niklu i ołowiu. Poprawa jakości powietrza w roku 2023 jest wypadkową działań na rzecz ochrony powietrza oraz korzystnych warunków meteorologicznych. Maksymalna wartość została zanotowana na stanowisku w Myśliborzu (0,96 ng/m³). Najniższa wartość stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu wystąpiła na stanowisku w Kołobrzegu (strefa uzdrowiskowa) i wyniosła 0,10 ng/m³. Warto zauważyć, że na wszystkich stanowiskach pomiarowych rysuje się tendencja spadkowa dla stężeń średniorocznych, a w roku 2023 zanotowano najniższe poziomy stężenie na przestrzeni lat 2014-2023. Jest to drugi z rzędu rok w historii pomiarów, w którym na żadnej stacji wartość średnioroczna benzo(a)pirenu uzyskana w drodze pomiarów ciągłych nie przekroczyła poziomu docelowego⁹.

Odsetek pracujących w podmiotach gospodarki morskiej w liczbie pracujących ogółem w województwie

Ogólna liczba pracujących¹⁰ w województwie zachodniopomorskim w 2022 r. to 716 tys. osób, z czego 28 516 to osoby pracujące w sektorze gospodarki morskiej¹¹. Liczba pracujących w podmiotach gospodarki morskiej w województwie zachodniopomorskim zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 4,4%. Odsetek pracujących w sektorze gospodarki morskiej w 2022 r. wynosił 4% ogółu pracujących.

Udział pracujących w dużych i średnich firmach w stosunku do ogółu pracujących¹²

Wskaźnik ten został wybrany do monitorowania realizacji Celu II SRWZ2030 z uwagi na najniższe w skali kraju wartości. Jego wartość w roku 2022 – 35,22% jest porównywalna z rokiem bazowym (2017), i nadal jest to najniższy wynik w Polsce (Polska – 47,5%). Odzwierciedla to strukturę podmiotów gospodarki narodowej w regionie, w której dominują podmioty zatrudniające do 9 osób (dla porównania – Tabela 9). Niski wolumen dużych firm w regionie stanowi istotną barierę dyfuzji innowacji rzutując na niewystarczającą liczbę podmiotów o wysokim natężeniu badań i rozwoju, a przez to niezadawalający potencjał kadrowy przedsiębiorstw, słabo generujący popyt i podaż innowacyjnych rozwiązań¹³.

Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w ogóle mieszkańców regionu

Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w roku 2022 w województwie zachodniopomorskim osiągnął poziom 17,29% i był porównywalny z wartością bazową opartą na danych z 2017 r. Wszystkie inne regiony, oprócz województwa warmińsko-mazurskiego, odnotowały wzrost odsetka osób w wieku przedprodukcyjnym w latach 2017/2022 – najwyższy w województwie podlaskim – prawie 1 p.proc. W skali całego kraju wzrost ten wyniósł 0,4 p. proc.

W rzeczywistości liczba dzieci i młodzieży w regionie konsekwentnie się zmniejsza – w latach 2017/2022 odnotowano spadek liczebności tej grupy o 3,78% – jest to drugi najniższy wynik w kraju. Jednoczesne procesy depopulacyjne i zmniejszanie się ogólnej liczby ludności (we wskazanych latach ubyło 3,81% mieszkańców regionu) mają bezpośredni wpływ na wartość badanego wskaźnika.

Główne przejawy tych niekorzystnych przemian to m.in.: ubytek liczebny ludności warunkowany ujemnym przyrostem naturalnym, liczba urodzeń na poziomie niewystarczającym do zagwarantowania prostej

⁹ Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim. Raport wojewódzki za rok 2023

¹⁰ Dane o pracujących – średnioroczne BAEL.

¹¹ „Gospodarka morska w Polsce w latach 2021-2022”, GUS 2023

¹² Wg danych dla przedsiębiorstw niefinansowych.

¹³ „Regionalna Strategia Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego 2030” https://cig.wzp.pl/sites/default/files/ris3_wz.pdf.

zastępowalności pokoleń, malejący udział ludności najmłodszej przy jednoczesnym wzroście udziału populacji osób starszych. Wszystkie te zjawiska stanowią przesłankę do konstruowania prognoz demograficznych zakładających pogłębianie niekorzystnych zmian w liczebności i strukturze ludności województwa.

Udział odpadów komunalnych zebranych w sposób selektywny (w ogólnej masie odpadów zebranych)

Odsetek odpadów komunalnych zebranych w sposób selektywny konsekwentnie wzrasta – jest to zbieżne z ogólnopolskim trendem. W okresie 2017-2022 odsetek ten wzrósł z poziomu 22,8% do 35,1% (wzrost o 12,3 p. proc.), podczas gdy w skali kraju wynosił w 2017 r. 27,1% i wzrósł o 12,8 p. proc. do poziomu 39,9%. Charakterystyczne jest silne zróżnicowanie poziomu zbiórki selektywnej wśród gmin regionu – od poziomu 1,4% w gminie Biesiekierz do poziomu 62,7% w gminie wiejskiej Świdwin.

Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem

Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w regionie osiągnął poziom 62,6% w 2022 r. – wartość ta przewyższa wartość prognozowaną na 2020 r., oszacowaną na poziomie 56,4%.

Szczegółowe działania na rzecz rozwoju szeroko rozumianego sektora energii odnawialnej opisane zostały w części 3.5.5 dotyczącej energetyki. Udział energii elektrycznej wytwarzanej z OZE do energii zużywanej ogółem w województwie wynosił w 2022 r. 98,2% (w kraju odpowiednio 22,3%). Województwo zachodniopomorskie jest krajowym liderem pod względem wielkości produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych, wynoszącej w 2022 r. 6 099,6 GWh (16,2% produkcji krajowej OZE). Szczegółowe informacje dot. energii elektrycznej OZE w województwie zawarte są w Karcie charakterystyki energetycznej województwa zachodniopomorskiego w zakresie wykorzystania OZE w produkcji energii elektrycznej i ciepła – cyklicznie aktualizowanej w rytmie kwartalnym¹⁴.

Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wieku 16–64 lat wg BAEL

Region charakteryzuje się niższymi niż średnia dla kraju wartościami wskaźników zatrudnienia i aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych. Wartość wskaźnika zatrudnienia dla województwa zachodniopomorskiego w 2022 r. wyniosła 27,9% (wobec 30,1% w Polsce). Wg danych kwartalnych w IV kw. 2023 r. wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wieku 16-64 lata BAEL (IV kw. 2023 r.) wyniósł w województwie: 27,4%, przy średniej dla Polski 30,1%. Wskaźniki charakteryzujące ekonomię społeczną w regionie oscylują wokół wartości średnich dla kraju. W 2023 r. w Zachodniopomorskim istniało 11 Centrów Integracji Społecznej, 6 Klubów Integracji Społecznej, 10 Zakładów Aktywności Zawodowej zatrudniających 708 pracowników z niepełnosprawnością, 29 Warsztatów Terapii Zawodowej, 80 spółdzielni socjalnych oraz 43 przedsiębiorstwa społeczne (z czego zdecydowana większość działa w formie spółdzielni socjalnej). Działania na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych, ich przygotowania i usamodzielniania wskazane zostały w części 3.5.1 dotyczącej Spójności Społecznej oraz w części 3.5.3 dotyczącej Rynku Pracy.

Współczynnik dzietności

W województwie zachodniopomorskim współczynnik dzietności od lat pozostaje na jednym z najniższych w Polsce poziomów. W 2017 r. – bazowym dla SRWZ2030 – jego wartość wynosiła 1,372 (Polska – 1,453) i spadła w roku 2022 do wartości 1,176. Jest to najniższa wartość wśród wszystkich regionów.

Przewozy pasażerów w mln komunikacji miejskiej na 100 tys. ludności

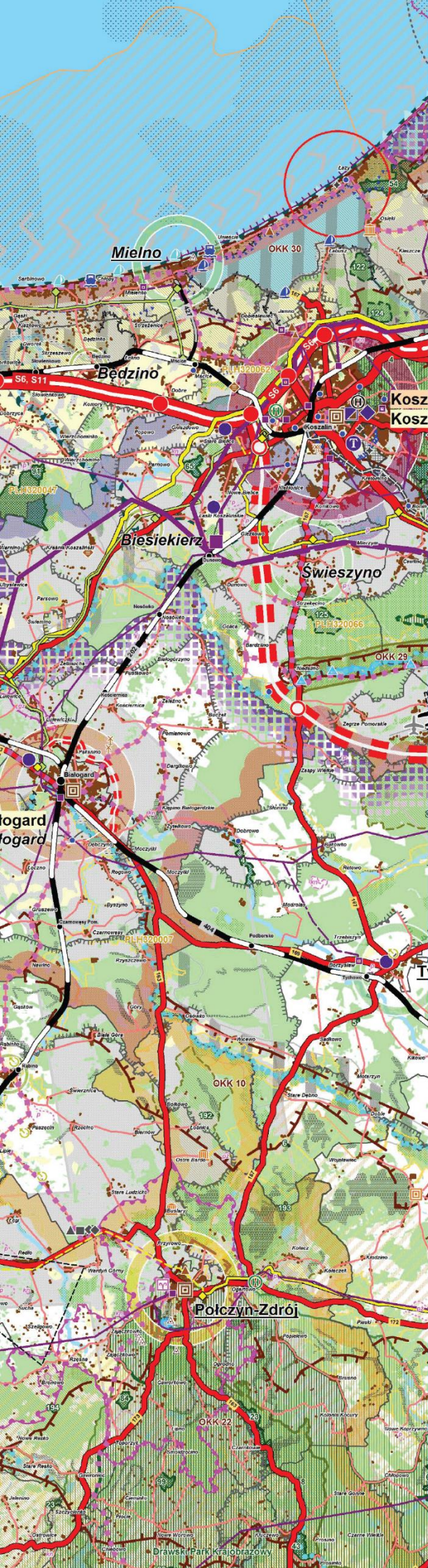
Uzyskana wartość wskaźnika obniżyła się z poziomu 10,6 w 2017 r. do poziomu 10,0 w 2022 r. Wartości osiągnięte zarówno w 2020 r. (9,0), jak i w 2022 r. były niższe niż szacowana wartość prognozowana wyznaczona w SRWZ2030 na 2020 r. (11,1) oraz wartość określona jako pożądana, oszacowana na poziomie 12,0 – zakładająca realizację optymistycznego scenariusza rozwoju.

¹⁴ http://rbgp.pl/wp-content/uploads/2023/04/karta-ENERGETYKI_IV-kwarta_2022.pdf

Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem

W kontekście Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, jest to wskaźnik powszechnie używany i obrazujący charakterystykę gminnego planowania przestrzennego. Zauważalne jest duże zróżnicowanie wartości tego wskaźnika w ujęciu regionalnym. Wysokim pokryciem powierzchni gmin planami miejscowymi (powyżej 40%) charakteryzują się województwa „graniczne” Polski południowej i południowo-zachodniej – w województwie śląskim wskaźnik ten wynosi 73,0%.

Wartość wskaźnika dla zachodniopomorskiego wyniosła 19,3% w 2017 r. (Polska – 30,50%) i wzrosła o 1,6 p. proc. do poziomu 20,9% w 2022 r. (Polska – 32,3%).



3.2

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego

1. Realizacja polityki przestrzennej województwa

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego (PZPWZ) przyjęty Uchwałą Nr XVII/214/20 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 czerwca 2020 r. stanowi wspólnie ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego podstawę programowania i prowadzenia polityki rozwoju w regionie. Oba dokumenty powstały w oparciu o jednolitą diagnozę uwarunkowań i są zgodne w zakresie terytorialnego wymiaru rozwoju stanowiąc pierwszy szczebel programowania strategicznego. PZPWZ konkretyzuje cele strategiczne województwa określając zasady i kierunki kształtowania struktury przestrzennej regionu w taki sposób, aby tworzyć korzystne i zrównoważone warunki dla rozwoju gospodarczego, wzrostu jakości życia oraz konkurencyjności województwa.

Nakreślona w PZPWZ polityka przestrzenna województwa przyjmująca ład przestrzenny za jej podstawę wskazuje w ramach poszczególnych celów strategicznych:

- cele, działania i zasady zagospodarowania przestrzennego województwa;
- lokalizację zadań inwestycyjnych, które wdrażają politykę województwa;
- narzędzia realizacji zapisanych działań lub zasad;
- obszary funkcjonalne, czyli konkretne przestrzenie województwa, wobec których prowadzone są zróżnicowane, nakierowane na lokalne potrzeby działania, w podziale na:
 - obszary o wspólnym potencjale i celach rozwojowych;
 - obszary, które z uwagi na występujące zasoby przyrodnicze i kulturowo-krajobrazowe, wymagają równoważenia celów gospodarczych z celami ochronnymi;
 - obszary konfliktów i zagrożeń.

Osiągnięcie celów polityki przestrzennej województwa jest realizowane całym wachlarzem działań, dla których plan zagospodarowania przestrzennego województwa pełni rolę koordynacyjną. Możliwości prowadzenia polityki przestrzennej zależą od pozostających w dyspozycji samorządu województwa narzędzi, które podzielić można na bezpośrednie (prawne, w tym system planowania przestrzennego, inwestycje trwałe oraz gospodarkę gruntami) oraz pośrednie (finansowe-stymulujące lub zachęcające do podejmowania działań, informacyjne i lobbing). W PZPWZ w zakresie realizacji polityki przestrzennej województwa wskazano m.in. następujące narzędzia: planowanie przestrzenne – implementacja zapisów PZPWZ do dokumentów gminnych i decyzji lokalizacyjnych, inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, terytorializacja polityki przestrzennej oraz działania wynikające z prowadzonych przez Województwa programów sektorowych.

PZPWZ w obecnym brzmieniu został uchwalony w 2020 r. Zarząd Województwa, co najmniej raz w czasie kadencji sejmiku, dokonuje jego przeglądu zgodnie ze zmianami w zagospodarowaniu przestrzennym, opracowuje raport oraz sporządza ocenę realizacji inwestycji celu publicznego oraz informuje Radnych Województwa o wynikach oceny. Raport z oceny jest przekazywany do wiadomości ministrowi właściwemu do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa. Okresowa ocena planu stanowi proces ewaluacji zmian w zagospodarowaniu przestrzennym. Prowadzone w tym zakresie w 2023 r. prace będą stanowiły jednocześnie wkład do diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej regionu na potrzeby aktualizacji SRWZ do 2030, która wg. zapisów ustaw uwzględnia również model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie.

2. Planowanie przestrzenne – implementacja zapisów PZPWZ do dokumentów gminnych i decyzji lokalizacyjnych.

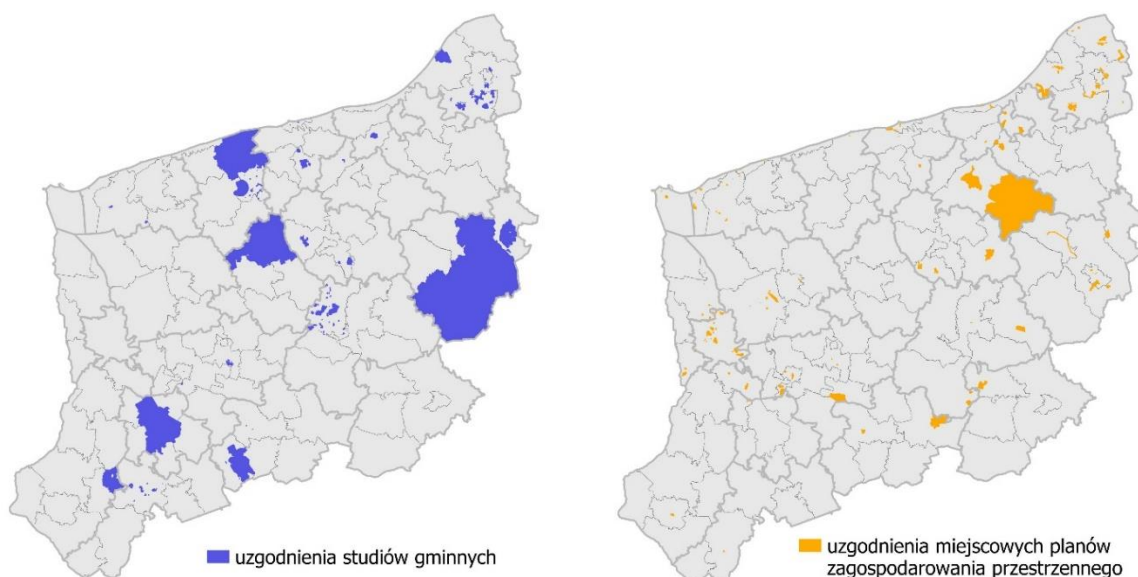
Wdrażanie zapisów i ustaleń PZPWZ przez sukcesywne sporządzanie wniosków, uzgadnianie projektów dokumentów planistycznych jest realizacją koordynacyjnej roli samorządu wojewódzkiego w kształtowaniu polityk przestrzennych formułowanych na poziomie lokalnym. Jest to narzędzie polegające na przenoszeniu ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz odpowiednio zadań rządowych i samorządowych (wojewódzkich) do aktów planowania przestrzennego. Narzędzie obejmuje również

współpracę przy tworzeniu przez administrację rządową planów zagospodarowania obszarów morskich. Z uwagi na możliwość lokalizacji inwestycji na podstawie tzw. „specustaw”, planowanie przestrzenne obejmuje także współpracę i opiniowanie decyzji wydawanych na podstawie tych ustaw.

Plan województwa stanowi podstawę do formułowania wniosków do gminnych aktów planowania przestrzennego oraz prowadzonych inwestycji w trybie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz w trybie specustaw. Na podstawie wymogów ustawowych samorząd województwa uczestniczył w uzgadnianiu i opiniowaniu poniższych projektów dokumentów planistycznych, projektów decyzji oraz projektów wniosków o wydanie opinii do różnych inwestycji – pod kątem realizacji regionalnych celów polityki przestrzennej.

W trybie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego w roku 2023:

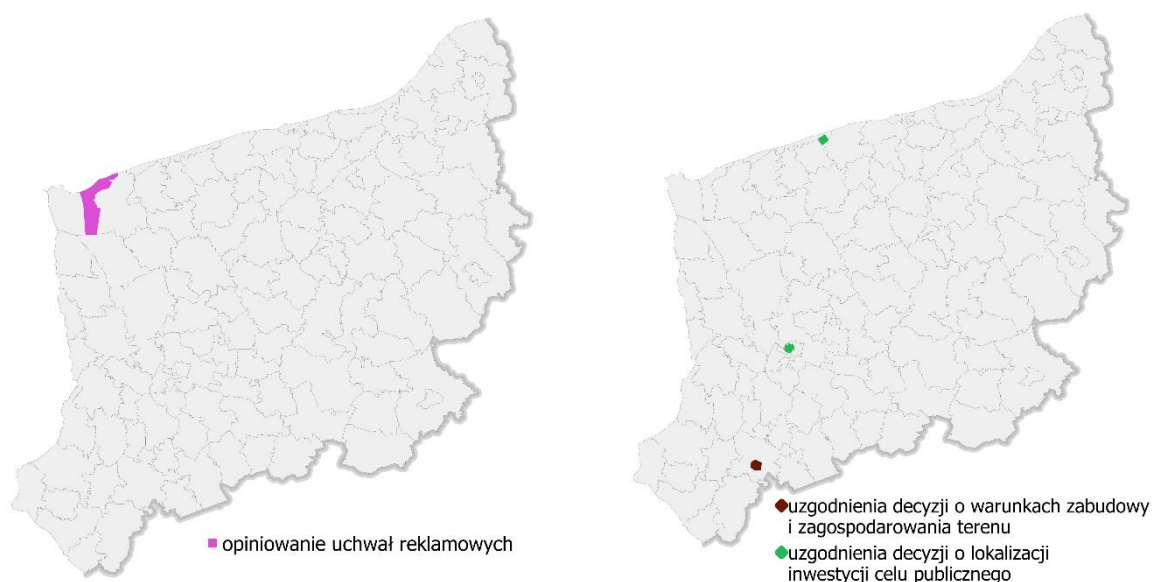
- uzgodnił 36 projektów zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin;
- uzgodnił 131 projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin (i ich zmian).



Źródło: Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego.

W trybie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego w roku 2023:

- zaopiniował jedną uchwałę w sprawie zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzajów materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane;
- uzgodnił 5 projektów decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu;
- uzgodnił 2 projekty decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego.



Źródło: Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego.

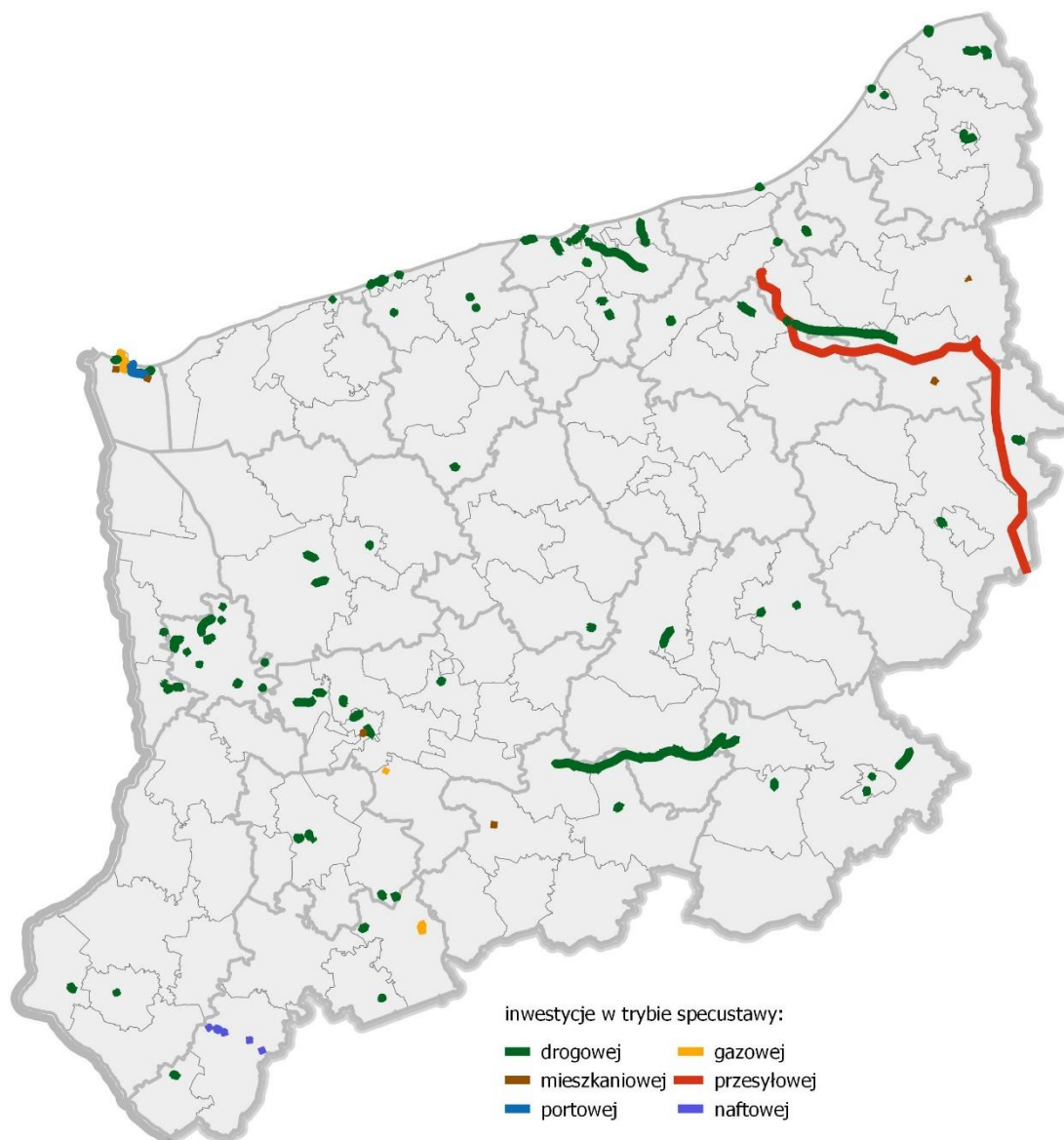
W trybie specustaw Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego w roku 2023 wydał opinie do:

- 103 wniosków o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej w trybie ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych;
- 5 wniosków o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji w zakresie terminalu w trybie ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu;
- 1 wniosku o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji strategicznej inwestycji w zakresie sieci przesyłowych w trybie ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych;
- 1 wniosku o ustalenie lokalizacji inwestycji mieszkaniowej w trybie ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz inwestycji towarzyszących w zakresie uwzględnienia wyników audytu krajobrazowego, o którym mowa w art. 38a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- 1 wniosku o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji strategicznej inwestycji w sektorze naftowym w trybie ustawy z dnia 22 lutego 2019 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w sektorze naftowym w formie uchwały Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego;
- 1 wniosku o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji w zakresie budowy portu zewnętrznego w trybie ustawy z dnia 9 sierpnia 2019 r. o inwestycjach w zakresie budowy portów zewnętrznych w formie uchwały Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego.

W trybie specustaw Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego w roku 2023 zaopiniował:

- 8 wniosków o ustalenie lokalizacji inwestycji mieszkaniowej w trybie ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz inwestycji towarzyszących w zakresie zadań samorządowych, służących realizacji inwestycji celu publicznego, o których mowa w art. 39 ust. 3 pkt 3 i art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – w odniesieniu do terenów nieobjętych obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Rysunek 30. Zaopiniowane wnioski o wydanie decyzji lokalizacyjnych w trybie specustaw w 2023 r.



Źródło: Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego.

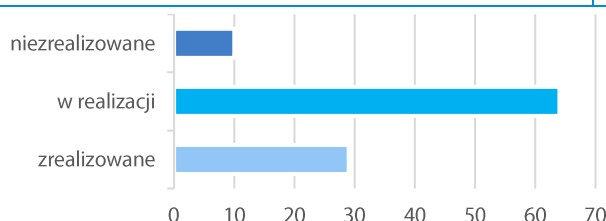
3. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – ocena realizacji (stan na 2023 r.)

Art. 39 ust. 5. Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym określa, że w planie zagospodarowania przestrzennego województwa umieszcza się te inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które zostały ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, zgodnie z ich właściwością.

W trakcie okresowej oceny Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego sprawdzono stan wykonania inwestycji ujętych w Planie jako zadania rządowe, samorządowe oraz inne inwestycje celu publicznego. W tabelach zadań kolorami określono stan realizacji inwestycji jako: zrealizowane, w realizacji i niezrealizowane. Jeżeli zadanie złożone jest z kilku podzadań będących na różnych etapach realizacji i chociaż jedno z nich pozostaje w realizacji, wtedy całe zadanie kwalifikowano jako „w realizacji”. Za zadania „w realizacji” przyjmowano wszystkie, co do których podjęto jakiekolwiek działania przygotowawcze (rozpoczęcie procedury przetargowej, opracowanie dokumentów wstępnych itp.).

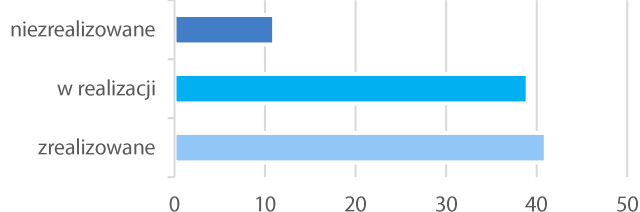
Zadania rządowe, inwestycje rządowe zapisane w dokumentach przyjętych przez organy władzy centralnej (sejm, rząd, minister) bądź jednostki im podległe

	Stan realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym	Suma inwestycji (liczba sztuk)	Procentowy udział (%)
➤	zrealizowane (działania które zostały zakończone do 2023 r.)	29	28,2
➤	w realizacji (inwestycja wobec której podjęto działania co najmniej przygotowawcze, tj.: rozpoczęto procedurę przetargową, opracowano dokumentację projektową itp. lub rozpoczęto działania realizacyjne)	64	62,1
➤	niezrealizowane	10	9,7
➤	Wszystkich inwestycji:	103	100



Zadania samorządowe, inwestycje celu publicznego mające wskazaną konkretną lokalizację oraz zapewnione finansowanie przez zapisanie ich w programach wojewódzkich lub wieloletnim programie inwestycyjnym województwa. Zarząd województwa uzgadnia projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie tych zadań lub wprowadza te zadania poprzez ustalenia planu do planów miejscowych na zasadach określonych w art. 44 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

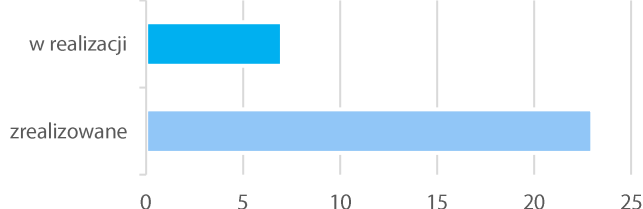
	Stan realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym	Suma inwestycji (sztuk)	Procentowy udział (%)
➤	zrealizowane działania które zostały zakończone do 2023 r.	41	45,1
➤	w realizacji inwestycja wobec której podjęto działania co najmniej przygotowawcze, tj.: rozpoczęto procedurę przetargową, opracowano dokumentację projektową itp. lub rozpoczęto działania realizacyjne	39	42,8
➤	niezrealizowane	11	12,1
➤	Wszystkich inwestycji:	91	100



Inne inwestycje celu publicznego, inne inwestycje realizujące cele publiczne o znaczeniu ponadlokalnym, nie będące zadaniami wojewódzkimi lub rządowymi, realizowane przez gminy, powiaty (lub ich grupy), operatorów infrastruktury lub w partnerstwie publiczno-prywatnym.

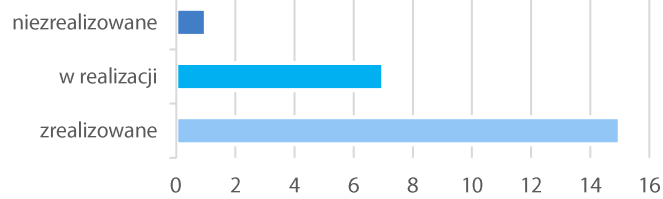
– ZIT Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego

	Stan realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym	Suma inwestycji (sztuk)	Procentowy udział (%)
➤	zrealizowane działania które zostały zakończone do 2023 r.	23	76,7%
➤	w realizacji inwestycja wobec której podjęto działania co najmniej przygotowawcze, tj.: rozpoczęto procedurę przetargową, opracowano dokumentację projektową itp. lub rozpoczęto działania realizacyjne	7	23,3%
➤	niezrealizowane	0	0%
➤	Wszystkich inwestycji:	30	100



– ZIT Koszalińsko-KołobrzESCO-Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego

	Stan realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym	Suma inwestycji (sztuk)	Procentowy udział (%)
➤	zrealizowane działania które zostały zakończone do 2023 r.	15	65,2%
➤	w realizacji / przygotowaniu inwestycja wobec której podjęto działania co najmniej przygotowawcze, tj.: rozpoczęto procedurę przetargową, opracowano dokumentację projektową itp. lub rozpoczęto działania realizacyjne	7	30,4%
➤	niezrealizowane	1	4,4%
➤	Wszystkich inwestycji:	23	100





3.3

Informacja o realizacji programu

Fundusze Europejskie
dla Pomorza Zachodniego
2021-2027 (FEPZ 2021-2027)

Informacje ogólne o Programie

Program Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027 (FEPZ 2021-2027) został przyjęty decyzją Komisji Europejskiej z dnia 7 grudnia 2022 r. Jest on następcą zakończonego w 2023 r. Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 (RPO WZ 2014-2020).

Na realizację programu Komisja Europejska przyznała programowi FEPZ 2021-2027 ok. 7,3 mld zł (tj. prawie 1,7 mld euro) dofinansowania, z czego 72% pochodzi z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), a 28% – z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+).

Program składa się z 9 Priorytetów (w tym 2 dotyczących Pomocy Technicznej), obejmujących 29 Celów Szczegółowych.

W porównaniu z RPO WZ 2014-2020, w FEPZ 2021-2027:

- wzrosła rola i udział Instrumentów Finansowych, które w tej perspektywie obejmuje także wsparcie w obszarze ochrony środowiska;
- wzrosło znaczenie instrumentów terytorialnych: formuła ta obejmuje wszystkie gminy i powiaty województwa tworzące partnerstwa na rzecz realizacji 8 Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) oraz 4 Innych Inwestycji Terytorialnych (IIT).

Podstawowe dane identyfikacyjne i finansowe Priorytetów FEPZ 2021-2027 przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela 35. Wykaz priorytetów FEPZ 2021-2027 wraz z alokacjami środków UE

nr	Priorytet nazwa	Fundusz	Alokacja środków UE w priorytecie	
			w mln zł	udział w FEPZ w %
1	Fundusze Europejskie na rzecz przedsiębiorczego Pomorza Zachodniego	EFRR	821,1	11,2
2	Fundusze Europejskie na rzecz zielonego Pomorza Zachodniego	EFRR	1 578,5	21,6
3	Fundusze Europejskie na rzecz mobilnego Pomorza Zachodniego	EFRR	355,5	4,9
4	Fundusze Europejskie na rzecz połączonego Pomorza Zachodniego	EFRR	989,8	13,5
5	Fundusze Europejskie na rzecz przyjaznego mieszkankom i mieszkańcom Pomorza Zachodniego	EFRR	780,6	10,7
6	Fundusze Europejskie na rzecz aktywnego Pomorza Zachodniego	EFS+	1 947,6	26,6
7	Fundusze Europejskie na rzecz partnerskiego Pomorza Zachodniego	EFRR	546,3	7,5
8	Pomoc techniczna (EFRR)	EFRR	210,8	2,9
9	Pomoc techniczna (EFS+)	EFS+	82,3	1,1

Źródło: Opracowanie własne UMWZ na podstawie dokumentu Programu FEPZ 2021-2027

Przyporządkowanie alokacji środków UE do obszarów polityk rozwojowych województwa wygląda następująco:

Tabela 36. Szacunkowy rozkład alokacji środków UE w FEPZ 2021-2027 według obszarów polityk rozwojowych

Obszar	Alokacja środków UE przypadająca na obszar	
	w mln zł	udział w FEPZ w %
Edukacja	557,9	7,6
Gospodarka	747,1	10,2
Kultura	474,1	6,4
Ochrona środowiska	1 586,9	21,6
Rynek pracy	578,5	7,9
Samorząd	390,0	5,3
Spójność społeczna	873,9	11,9
Transport	1 281,7	17,4
Turystyka	499,7	6,8
Zdrowie	361,8	4,9

Źródło: Opracowanie własne UMWZ na podstawie aktualnej wersji Szczegółowego Opisu Priorytetów (SZOP) oraz analizy projektów zgłoszonych przez gminy w ramach ZIT/IIT

Zbiorcze podsumowanie realizacji Programu w roku 2023

W roku 2023 będącym pierwszym rokiem realizacji Programu FEPZ 2021-2027:

- powołano Komitet Monitorujący Programu, który w roku 2023 odbył 7 posiedzeń;
- ustanowiono kryteria wyboru projektów dla 67 typów projektów w działaniach;
- utworzono i rozbudowywano Szczegółowy Opis Priorytetów Programu (7 wersji);
- utworzono Plan Ewaluacji Programu;
- współpracowano z samorządami gmin i powiatów województwa w celu przygotowania interwencji w ramach instrumentów terytorialnych ZIT/IIT. Działania objęły robocze opiniowanie 12 strategii ZIT/IIT oraz opracowanie wzoru porozumienia terytorialnego;
- ogłoszono 50 naborów (15 konkurencyjnych/35 niekonkurencyjnych) o łącznym budżecie 3 965 mln zł, z czego 20 zakończono;
- złożono 324 wnioski o dofinansowanie na kwotę 1 628 mln zł;
- podpisano 36 umów o dofinansowanie środkami UE na kwotę 1 061 mln zł, tj. zakontraktowano 14,5% alokacji środków UE w Programie.

Realizacja Programu w poszczególnych obszarach polityk rozwojowych województwa została zilustrowana poniżej:

Tabela 37. Postęp realizacji Programu FEPZ 2021-2027 według obszarów polityk rozwojowych

Obszar	Liczba ogłoszonych naborów*		Liczba złożonych wniosków o dofinansowanie	Podpisane umowy o dofinansowanie		
				liczba	wartość dofinansowania UE	
	ogółem	niekonkurencyjnych			w mln zł	jako udział alokacji w obszarze w %
Edukacja	5	2	146	0	0,0	0,0
Gospodarka	6	3	114	1	324,4	43,4
Kultura	0	0	0	0	0,0	0,0
Ochrona środowiska	14	10	12	3	525,5	33,1
Rynek pracy	5	3	26	22	116,6	20,2
Samorząd	4	4	7	6	48,4	12,4
Spójność społeczna	9	6	19	4	46,4	5,3
Transport	3	3	0	0	0,0	0,0
Turystyka	2	2	0	0	0,0	0,0
Zdrowie	0	0	0	0	0,0	0,0

Źródło: Opracowanie własne UMWZ na podstawie danych z systemu teleinformatycznego CST2021

* Dane dot. liczby naborów nie uwzględniają dwóch naborów w Priorytecie 7 (tj. obejmujących wsparcie ZIT i IIT), w których mogą zostać zgłoszone projekty z różnych obszarów.

Rysunek 31. Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027



Instrument ZIT

- Szczeciński Obszar Metropolitalny (alokacja: 111 130 193,63 EUR)
- Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzki Obszar Funkcjonalny (50 550 608,60 EUR)
- Obszar funkcjonalny subregionalnego zespołu miast Strefa Centralna (28 482 554,10 EUR)
- Obszar funkcjonalny Szczecinka (15 789 850,64 EUR)
- Obszar funkcjonalny Wałcza (10 772 161,56 EUR)
- Obszar funkcjonalny Gryfic (12 049 339,27 EUR)
- Obszar funkcjonalny Sławna (11 399 602,62 EUR)
- Obszar funkcjonalny Kamienia Pomorskiego (9 055 845,95 EUR)

Instrument IIT

- Partnerstwa Lider Pojezierzy (29 298 306,91 EUR)
- Partnerstwa powiatu goleniowskiego (6 497 359,47 EUR)
- Partnerstwa powiatu gryfińskiego (8 316 557,54 EUR)
- Partnerstwa powiatu stargardzkiego (6 657 619,72 EUR)

Źródło: opracowanie własne.



3.4

Terytorialny wymiar polityki rozwoju

województwa
zachodniopomorskiego

Strategia Rozwoju Województwa do roku 2030 wyznacza ramy dla prowadzenia terytorializacji polityki rozwoju na obszarze województwa zachodniopomorskiego. Jej zasięg w tym podejściu nie jest determinowany granicami administracyjnymi, przekracza też uwarunkowania wynikające z podziałów sektorowych, natomiast w coraz większym stopniu odwołuje się do możliwości, potrzeb i wyzwań sprzężonych z powiązaniami funkcjonalnymi, relacjami przejawiającymi się w działaniach i decyzjach mieszkańców, podmiotów gospodarczych, samorządu lokalnego. Wzmocnienie terytorializacji wsparcia i koncentracja na rzeczywistych relacjach społecznych i gospodarczych polega na wykorzystaniu istniejących instrumentów prowadzenia polityki rozwoju oraz tworzeniu nowych rozwiązań dostosowanych do regionalnej specyfiki i odpowiadających najistotniejszym obszarom współpracy i koncentracji potrzeb.

Polityka samorządu województwa w tym zakresie opiera się na delimitacji obszarów funkcjonalnych. Została ona przeprowadzona w ramach Strategii Rozwoju Województwa oraz Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa, uzupełniona uchwałą nr 1453/23 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 12 września 2023 r. w sprawie wyznaczenia zasięgu terytorialnego miejskich obszarów funkcjonalnych, w których będą realizowane Zintegrowane Inwestycje Terytorialne w perspektywie finansowej 2021 – 2027. Delimitacja ta w konsekwencji znalazła wyraz w zarządzaniu środkami w ramach perspektywy finansowej 2021-2027 oraz wydatkowaniem środków Funduszy Europejskich dla Pomorza Zachodniego 2021-2027. Są one dystrybuowane z uwzględnieniem podziału regionu na obszary partnerstw samorządów lokalnych wdrażania Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych oraz Innego Instrumentu Terytorialnego. Uruchomienie ww. instrumentów poprzedza przyjęcie strategii terytorialnych opracowanych przez partnerstwa samorządów lokalnych, w ramach których określone są cele rozwojowe poszczególnych obszarów oraz wynikające z nich projekty, które będą mogły uzyskać wsparcie w ramach FEPZ.

W ramach delimitacji wyznaczono:

jako związku ZIT¹⁵:

- Szczeciński Obszar Metropolitalny obejmujący zasięgiem terytorialnym, w obrębie powiatu goleniowskiego gminy: Goleniów i Stepnica; w obrębie powiatu gryfińskiego gminy: Gryfino i Stare Czarnowo; w obrębie powiatu polickiego gminy: Dobra (Szczecińska), Kołbaskowo, Nowe Warpno, Police; w obrębie powiatu stargardzkiego gminy: Kobylanka, Stargard oraz Miasto Stargard, a także Gminę Miasto Szczecin i Gminę Miasto Świnoujście;
- Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzki Obszar Funkcjonalny obejmujący zasięgiem terytorialnym 3 powiaty: białogardzki, kołobrzeski, koszaliński oraz Gminę Miasto Koszalin;
- Obszar funkcjonalny subregionalnego zespołu miast Strefa Centralna obejmujący zasięgiem terytorialnym 3 powiaty: drawski (gminy Złocieniec, Czaplinek, Kalisz Pomorski, Wierzchowo), łobeski (gminy: Resko, Radowo Małe, Węgorzyno), świdwiński (gminy: Połczyn Zdrój, Świdwin, Sławoborze, miasto Świdwin);
- Obszar funkcjonalny Wałcza obejmujący zasięgiem terytorialnym powiat wałecki;
- Obszar funkcjonalny Szczecinka obejmujący zasięgiem terytorialnym powiat szczeciński;
- Obszar funkcjonalny Gryfic obejmujący zasięgiem terytorialnym powiat gryficki;
- Obszar funkcjonalny Kamienia Pomorskiego obejmujący zasięgiem terytorialnym powiat kamieński;
- Obszar funkcjonalny Sławna obejmujący zasięgiem terytorialnym powiat sławieński.

jako porozumienia działające w oparciu o instrument IIT:

- Obszar funkcjonalny Gryfina obejmujący zasięgiem terytorialnym powiat gryfiński (gminy Banie, Cedynia, Chojna, Moryń, Mieszkowice, Widuchowa);
- Partnerstwo Obszaru Funkcjonalnego Gmin Powiatu Goleniowskiego obejmujące zasięgiem terytorialnym gminy: Maszewo, Nowogard, Osina, Przybiernów oraz powiat goleniowski;

¹⁵ uchwała nr 1453/23 z dnia 12 września 2023 r. w sprawie wyznaczenia zasięgu terytorialnego miejskich obszarów funkcjonalnych, w których będą realizowane Zintegrowane Inwestycje Terytorialne w perspektywie finansowej 2021-2027

- Partnerstwo JST Powiatu Stargardzkiego obejmujące zasięgiem terytorialnym gminy: Chociwel, Dobrzany, Dolice, Ińsko, Marianowo, Stara Dąbrowa, Suchań;
- Partnerstwo Lider Pojezierzy obejmujące zasięgiem terytorialnym gminy: Bielice, Kozielice, Warnice, Pyrzyce, Przelewice, Lipiany, Boleszkowice, Dębno, Myślibórz, Barlinek, Nowogródek Pomorski, Recz, Choszczno, Pełczyce, Krzęcin, Bierzwnik, Drawno, Trzcińsko Zdrój.

Do końca 2023 r. przygotowywane były strategie dla poszczególnych obszarów funkcjonalnych, konsultowane i opiniowane przez Wydział Zarządzania Strategicznego UMWZ, opracowywano i wdrażano formy ich instytucjonalizacji, formułowane były listy projektów przeznaczonych do wdrożenia. Decyzją Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego na wdrażanie instrumentów terytorializacji przeznaczono w FEPZ 320 mln euro, z czego 300 mln euro na ZIT oraz IIT.

Specjalna Strefa Włączenia

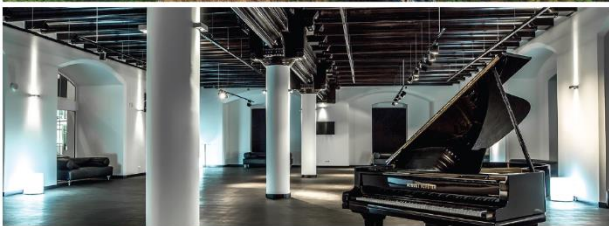
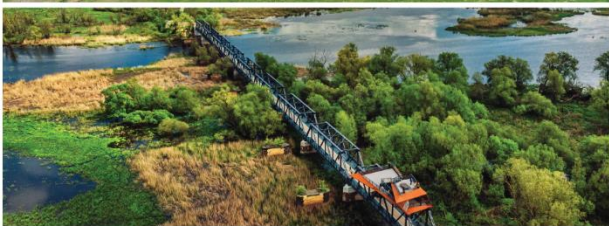
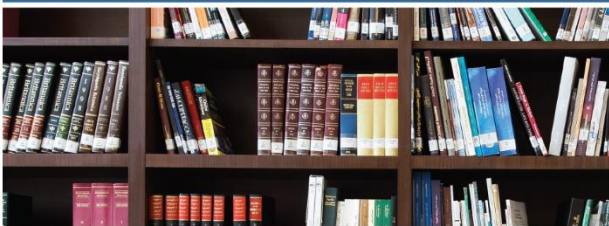
Szczególnie niekorzystna sytuacja społeczno-gospodarcza znacznej części obszaru województwa zachodniopomorskiego stanowi podstawę dla wyznaczenia w jego obrębie Specjalnej Strefy Włączenia. Sytuacja ta jest identyfikowana przez pryzmat: niekorzystnej wartości kluczowych wskaźników opisujących poziom rozwoju społeczno-gospodarczego, strukturalnych deficytów rozwojowych dotyczących opisywanego obszaru, w szczególności braku lub zaniku silnych ośrodków rozwojowych, niższego poziomu dostępu do infrastruktury, ograniczonego autonomicznego potencjału rozwojowego, który stanowiłby wystarczającą podstawę do prowadzenia efektywnej polityki rozwoju na poziomie poszczególnych gmin. Jest to punkt wyjścia do podjęcia interwencji w stosunku do wskazanego obszaru. Zgodnie z realizowaną procedurą analityczno-interwencyjną w roku 2023 dokonana została aktualizacja „Delimitacji Specjalnej Strefy Włączenia na obszarze województwa zachodniopomorskiego oraz Planowanych kierunków działań interwencyjnych”. Zgodnie z przyjętą metodyką delimitacja SSW dokonywana jest na podstawie analizy wartości zestawu sześciu mierników syntetycznych wyznaczonych dla poszczególnych obszarów problemowych (gospodarki, demografii, dostępu do infrastruktury technicznej, dostępu do usług publicznych, ubóstwa oraz rozwoju i inwestycji), przy czym SSW obejmuje gminy, w których występują deficyty w co najmniej trzech obszarach problemowych. Obok metodologii wyznaczania SSW przyjęto również zasadę cyklicznego monitorowania i okresowej oceny sytuacji społeczno-gospodarczej, która następować będzie w cyklu rocznym. Jednocześnie do obszaru SSW zakwalifikowane zostały również te gminy, które w roku poprzednim pozostawały w obszarze SSW, a dla których analiza danych na podstawie przyjętej metodologii wskazuje na poprawę ogólnej sytuacji społeczno-gospodarczej i infrastruktury, klasyfikując je poza główną SSW. Zgodnie z dokonaną aktualizacją bazy mierników syntetycznych – SSW 2023 obejmuje swoim zasięgiem 74 gminy w województwie zachodniopomorskim.

Zaktualizowana delimitacja Specjalnej Strefy Włączenia jednoznacznie dokumentuje niejednorodność regionu pod względem zasięgu i dynamiki procesów rozwojowych w sferze gospodarczej, społecznej i infrastrukturalnej. Rozkład przestrzenny wartości syntetycznego miernika jednoznacznie wskazuje, iż ośrodkami wzrostu gospodarczego są obszary funkcjonalne miast wojewódzkich (Szczecin, Gorzów) i subregionalnych. W województwie zachodniopomorskim największy potencjał notuje Szczeciński Obszar Metropolitalny, obszar Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego oraz w dużej mierze pas nadmorski regionu. Koncentracja deficytów zlokalizowana ma miejsce w środkowej, południowej i środkowo-wschodniej części regionu. Potwierdza to potrzebę terytorializacji działań rozwojowych oraz tworzy przesłanki dla wyznaczania kierunków interwencji.

Wsparcie procesów rozwojowych prowadzonych na obszarze Specjalnej Strefy Włączenia w pewnym stopniu realizowane jest w ramach wdrażanych przez władze regionalne programów współfinansowanych ze środków europejskich. Ukierunkowanie wsparcia z regionalnego programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027 dla obszaru Specjalnej Strefy Włączenia skupia się na aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, rozwoju potencjału gospodarczego oraz polepszaniu dostępności do usług publicznych i wzmocnieniu działań dot. neutralności klimatycznej. Wsparcie procesów rozwojowych



POLITYKA RYNKU PRACY
WOJEWÓDZTWA
ZACHODNIOPOMORSKIEGO
z perspektywą do 2030



3.5.

Działania realizowane w ramach polityk

województwa
zachodniopomorskiego



3.5.1

Polityka kapitału oraz spójności społecznej

województwa
zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej (ROPS) jest komórką organizacyjną Urzędu Marszałkowskiego (UMWZ) wskazaną do koordynacji polityki społecznej na poziomie regionu.

Zgodnie z zapisami ustawy o samorządzie województwa ROPS uczestniczy w realizacji zadań w zakresie prowadzenia polityki rozwoju województwa, do których zaliczono m.in.:

- utrzymanie i rozbudowa infrastruktury społecznej i technicznej o znaczeniu wojewódzkim;
- pozyskiwanie i łączenie środków finansowych: publicznych i prywatnych, w celu realizacji zadań z zakresu użyteczności publicznej;
- wspieranie i prowadzenie działań na rzecz integracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

ROPS wykonuje także zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami, m.in. w zakresie:

- pomocy społecznej;
- wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- polityki prorodzinnej;
- rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

Działania samorządu województwa skupiają się na inicjowaniu i testowaniu nowych rozwiązań sprzyjających rozwojowi efektywnej i dostosowanej do potrzeb mieszkańców polityki społecznej, wymiany doświadczeń i upowszechnianiu dobrych praktyk w tym zakresie, a także inspirowaniu samorządów lokalnych do wdrażania ww. rozwiązań oraz wspieraniu ich w tym procesie.

Zadania Wydziału Współpracy Społecznej (WWS) realizowane w imieniu Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego (SWZ):

- we współpracy m.in. z organizacjami pozarządowymi realizacja zadań w zakresie ochrony zdrowia psychicznego;
- we współpracy m.in. z organizacjami pozarządowymi, w oparciu o Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 i Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2026, realizacja zadań związanych z przeciwdziałaniem uzależnieniom i przemocy w rodzinie;
- we współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz środowiskiem akademickim – wsparcie mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego na terenie województwa zachodniopomorskiego;
- współpraca z organizacjami pozarządowymi w oparciu o Program współpracy Województwa Zachodniopomorskiego z organizacjami pozarządowymi, przyjmowany przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego na każdy kolejny rok.

Zadania realizowane przez Sekretariat ds. Młodzieży (SdsM) zbieżne z Polityką kapitału ludzkiego oraz spójności społecznej, zgodnie ze Statutem jednostki to sprawy z zakresu:

- współpracy z organizacjami młodzieżowymi;
- nawiązywania i koordynowania współpracy lokalnej, międzyregionalnej, międzynarodowej młodzieży;
- współpracy z jednostkami samorządowymi i rządowymi w zakresie polityki młodzieżowej;
- współpracy z placówkami oświatowymi i szkołami wyższymi;
- powoływania i współpracy z lokalnym i regionalnym przedstawicielstwem młodzieży;
- współpracy z instytucjami i organizacjami zagranicznymi w zakresie polityki młodzieżowej;
- wspierania aktywności społecznej młodzieży;
- budowania sieci obywatelskich;
- edukacji i informacji europejskiej młodzieży;

- prowadzenia oficjalnych portali informacyjnych jednostki, kont społecznościowych (Facebook, Instagram, itp.);
- prowadzenia lub zlecania badań młodzieży (ilościowych i jakościowych).

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Polityka kapitału i spójności społecznej województwa zachodniopomorskiego na lata 2021-2030, która przedstawia ukierunkowanie interwencji na zrównoważony rozwój społeczny i wyrównywanie warunków życia w poszczególnych częściach województwa oraz na rozwijanie współpracy i innowacyjności w zakresie dostarczania usług społecznych.

Wojewódzki program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej „Region Przyjazny Rodzinie” na lata 2021-2027 – wskazujący kierunki pracy z rodziną, ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki regionu.

W 2023 r. rozpoczęły się prace nad **Zachodniopomorskim Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku**, który wyznacza cele, priorytety i kierunki rozwoju ekonomii społecznej w województwie zachodniopomorskim do 2030 roku.

Wojewódzki Program na rzecz Seniorów na lata 2023-2027, obejmuje działania samorządu województwa prowadzone w obszarze senioralnej polityki społecznej, kierując szczególną uwagę na potrzebę utrzymania podmiotowości i samodzielności osób starszych.

Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 to dokument, którego celem jest zwiększenie skuteczności działań podejmowanych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ograniczenie skali tego zjawiska w województwie zachodniopomorskim oraz redukcja szkód psychospołeczno-gospodarczych, ze szczególnym uwzględnieniem wzmacniania rozwiązań i narzędzi pomocowych, służących przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2026 to dokument wyznaczający politykę województwa zachodniopomorskiego w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, którego celem głównym jest ograniczenie skali problemów społecznych i zdrowotnych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych oraz uzależnieniami behawioralnymi.

Program współpracy Województwa Zachodniopomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2023. Celem głównym współpracy Województwa z organizacjami jest budowanie tożsamości i spójności regionu poprzez inicjowanie, wspieranie i promowanie inicjatyw mieszkańców Pomorza Zachodniego oraz tworzenie zintegrowanych i obywatelsko świadomych wspólnot na poziomie lokalnym i regionalnym.

Cele i główne działania realizowane w 2023 r.

Cel I – Wzmocnienie potencjału demograficznego i funkcji rodziny

Działania w ramach ROPS

1. Adopcje – w 2023 r. ośrodki adopcyjne działające na terenie województwa zachodniopomorskiego:

- zakwalifikowały do przysposobienia 118 dzieci, spośród 405 dzieci zgłoszonych z uregulowaną sytuacją prawną;
- przeprowadziły 163 procedury adopcyjne, w wyniku których przysposobiono 64 dzieci, ponadto 88 dzieci czeka na zakończenie adopcyjnych spraw sądowych;
- przeszkoliły 30 rodzin (60 osób) – kandydatów do pełnienia funkcji rodziny adopcyjnej;
- uczestniczyły w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, podczas których omówiono sytuację 7 212 dzieci;
- sporządziły 813 opinii psychologiczno-pedagogicznych.

Od dnia 1 stycznia 2022 r. publiczne ośrodki adopcyjne w Szczecinie i Koszalinie, na mocy uchwały Sejmiku Zachodniopomorskiego (XXVIII/330/21) z dn. 21 września 2021 r., funkcjonują jako jeden skonsolidowany Publiczny Ośrodek Adopcyjny w Koszalinie.

2. Regionalna Placówka Opiekuńczo-Terapeutyczna w Dębnie, prowadzona na zlecenie Samorządu przez Powiat Myśliborski, przeznaczona jest dla dzieci wymagających szczególnej opieki i rehabilitacji, które nie mogą zostać umieszczone w innych formach pieczy zastępczej. Jej prowadzenie jest zadaniem własnym Województwa. W roku 2023 Placówka kontynuowała swoją działalność ze zwiększoną liczbą godzin rehabilitacji i wysokospecjalistycznej terapii (około 1000 godzin terapii w ciągu miesiąca). W 2023 r.:

- 2 wychowanków opuściło placówkę, w tym: jedno dziecko zostało adoptowane, jedno zostało umieszczone w DPS (ze względu na stan zdrowia i osiągnięcie pełnoletniości);
- ROPS Szczecin skierował w 2023 r. do Placówki dwoje dzieci.

Uchwałą Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 14 września 2023 r. (XLV/535/23) podjęto decyzję o udzieleniu dofinansowania na rzecz Placówki w kwocie 300 tys. złotych, która została przeznaczona na prace związane z termomodernizacją budynku placówki.

3. Realizacja Wojewódzkiego Programu Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej na lata 2021-2027 „Region przyjazny rodzinie”

Wsparcie ze środków własnych Województwa

W ramach zlecania zadań organizacjom pozarządowym, w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (otwarty konkurs ofert), na działalność na rzecz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, działalność na rzecz macierzyństwa i rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka, przekazano dofinansowanie dla następujących przedsięwzięć:

- Zachodniopomorska Fundacja Pomocy Rodzinie „Tęcza Serc” / Szczecin (kwota: 70 000,00 zł);
- Stowarzyszenie Centrum Animacji Młodzieży/Goleniów (kwota: 61 510,00 zł);
- Fundacja "Wychowanie bez porażek"/Szczecin (kwota: 60 258,00 zł);
- Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej/Koszalin (kwota: 68 000,00 zł);
- Fundacja Pracownia Pomysłów/Koszalin (kwota: 17 600,00 zł);
- Stowarzyszenie „Radość Dzieciom”/Dębno (kwota: 20 000,00 zł);
- Stowarzyszenie Projekt Choszczno/Choszczno (kwota: 10 000,00 zł).

Dla organizacji pozarządowych na podstawie art. 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2022 r., poz. 1327 z późn. zm.) **udzielono dotacji na realizację zadania publicznego w trybie z pominięciem otwartego konkursu ofert – tzw. „mały grant”**. Dofinansowane zostały zadania publiczne o charakterze lokalnym lub regionalnym, których wartość nie przekraczała kwoty 10 000 zł, a zadanie publiczne zostało zrealizowane w okresie do 90 dni. Zadania dotyczyły obszaru wsparcia rodziny, macierzyństwa i pieczy zastępczej.

Lp.	Nazwa podmiotu	Kwota dotacji	Realizacja zadania
1	Zachodniopomorska Fundacja Pomocy Rodzinie „Tęcza Serc” – Szczecin	10 000 zł	„Dziecko z płodowym zespołem alkoholowym – wyzwania diagnostyczne i terapeutyczne”.
2	Fundacja „Dobre Rano” Szczecin	10 000 zł	„Dzień dziecka dla sierot z ośrodka w Moryniu”
3	Stowarzyszenie Profilaktyki i Terapii „Młodzi – Młodym” Koszalin	10 000 zł	„Jestem rodzicem – czuję złość – czy mogę?” – warsztaty dla rodziców z dziećmi w kryzysie

W ramach Wojewódzkiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2021-2027 pt. „Region Przyjazny Rodzinie” kontynuowano realizację dystrybucji wśród mieszkańców gmin województwa zachodniopomorskiego:

- Zachodniopomorskiej Karty Rodziny (dla rodzin z min. 2 dzieci) – wydano 1 665 szt. (w 2023 r.);
- Zachodniopomorskiej Karty Seniora (dla osób 60+) – wydano 4 867 szt. (w 2023 r.).

Ponadto od 1 października 2023 r. Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego rozpoczął przyjmowanie wniosków o wydanie zachodniopomorskich kart również dla mieszkańców Szczecina i Koszalina. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej stworzył punkt obsługi dla rodzin i seniorów w Szczecinie, w którym można złożyć wniosek oraz odebrać zachodniopomorskie karty. W Koszalinie zadanie prowadzi Biuro Zamiejscowe Urzędu Marszałkowskiego.

W sumie dla mieszkańcom Szczecina i Koszalina wydano w 2023 r. łącznie:

- 249 szt. Zachodniopomorskiej Karty Rodziny (dla rodzin z min. 2 dzieci);
- 1 215 szt. Zachodniopomorskiej Karty Seniora (dla osób 60+).

W dniu 19 maja 2023 r., Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej wspólnie z Zachodniopomorską Fundacją Pomocy Rodzinie „Tęcza Serc” **zorganizował konferencję międzynarodową pt. „Dziecko z Płodowym Zespołem Alkoholowym – wyzwania diagnostyczne i terapeutyczne”.**

Fundacja „Tęcza Serc” jako organizacja pożytku publicznego, prowadząca pomoc społeczną, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej, podejmuje również działalność edukacyjną z zakresu abstynencji w czasie ciąży. Przeprowadza diagnostykę i zajęcia terapeutyczne dla dzieci z Płodowym Zespołem Alkoholowym oraz wspiera ich rodziców/opiekunów.

Podczas Konferencji prezentowano złożony proces diagnozy Płodowego Zespołu Alkoholowego (FAS) i innych zaburzeń po ekspozycji na alkohol (Spektrum Poalkoholowych Wrodzonych Zaburzeń Rozwojowych – FASD). Przedstawiono sytuację i życie dziecka, nastolatka i dorosłego z taką diagnozą. Omawiano codzienność osób z zaburzeniami, trudności jakie napotykają, jak sobie z nimi radzą, na jaką pomoc mogą liczyć i gdzie ją znaleźć. Omówiono działania i metody terapeutyczne, które mają przynieść oczekiwane efekty.

Udział w konferencji wzięło 120 osób, a wśród nich m.in. osoby, które zawodowo zajmują się problematyką uzależnień, przedstawiciele organizacji pozarządowych działających w tym obszarze, rodzice dzieci z FAS.

Konferencja została sfinansowana ze środków samorządu województwa w wysokości: 11 160 zł.

Wsparcie w ramach projektów UE

Projekt **„Regionalna Akademia Dzieci i Młodzieży” (RADiM)**, finansowany w ramach działania 7.6 RPO WZ (2014-2020) — partnerstwo z 8 powiatami. Cel projektu: zwiększenie dostępności usług społecznych, w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym. Regionalna Akademia Dzieci i Młodzieży stanowi kontynuację i rozwinięcie wcześniejszego projektu ROPS – „Kurs na Rodzinę”. Wskaźniki:

- liczba uczestników projektu – osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem: 3 131 osób, w tym 1 277 mężczyzn, 1 854 kobiety (wartość docelowa: 1 600 osób, 1 120 kobiet, 480 mężczyzn). Wskaźnik na poziomie 196%;
- liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem prewencyjnym: 73 osób (wartość docelowa: 60 osób);
- liczba pracowników, która została przeszkolona do prowadzenia RADiM – 129 osób (wartość docelowa: 120 osób). Wskaźnik na poziomie 107%;
- Platforma Usług Specjalistycznych (wysoko specjalistyczna pomoc dla dzieci, młodzieży, wychowawców i rodziców – online) – 1 (wartość docelowa 1);
- liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – 9 miejsc (wartość docelowa: 9).

Projekt **„Akademia Przyszłości”** finansowany w ramach RPO WZ 2014-2020. Celem projektu jest m.in.: wdrożenie kompleksowego systemu wsparcia młodzieży usamodzielnianej, zmierzającego do podniesienia ich kompetencji oraz aktywności społecznej i zawodowej, wsparcie rozwoju młodzieży w procesie stawiania

się dorosłym i samodzielnym oraz wzmocnienie i podniesienie jakości istniejących rodzinnych form opieki zastępczej. Wskaźniki:

- liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 513 (wartość docelowa: 436);
- liczba usamodzielnianych wychowanków objęta programem – 163 (wartość docelowa: 88);
- liczba niepełnosprawnych, usamodzielnianych wychowanków – 20 (wartość docelowa: 20);
- liczba opiekunów usamodzielnienia objętych szkoleniami/doradztwem – 53 (wartość docelowa: 40);
- liczba Liderów Klubów Rodzica Zastępczego objętych szkoleniami/doradztwem/superwizją – 55 (wartość docelowa: 54);
- liczba uczestników Klubów Rodzica Zastępczego objętych doradztwem – 290 (wartość docelowa: 180);
- liczba rodzin zastępczych wspartych w projekcie – 49 (wartość docelowa: 49);
- liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem, poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących po programie – 96 (wartość docelowa: 88);
- liczba przeszkolonych opiekunów usamodzielnienia – 44 (wartość docelowa: 40);
- liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu – 601 (wartość docelowa: 184);
- liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej istniejących po zakończeniu projektu – 18 (wartość docelowa: 18).

Projekt „**Partnerstwo dla Rodziny**” - projekt partnerski realizowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, dofinansowany ze środków PO WER 2014-2020. Projekt realizowany jest przez Województwo Wielkopolskie/ROPS w Poznaniu wspólnie z partnerami projektu: Województwem Zachodniopomorskim/ROPS w Szczecinie, Województwem Lubuskim/ROPS w Zielonej Górze, Województwem Pomorskim/ROPS w Gdańsku. Liderem projektu jest Województwo Wielkopolskie/ROPS w Poznaniu. Celem projektu jest **podniesienie kompetencji i profesjonalizacja działań 3 082 pracowników systemu wsparcia rodziny oraz systemu pomocy społecznej**, w realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Projekt wpisuje się w realizację Wojewódzkiego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2021-2027 „Region przyjazny Rodzinie” zadania: 1.2 Wsparcie samorządów lokalnych we wdrażaniu działań na rzecz rodziny oraz zadanie oraz zadanie 2.3 Wsparcie kadry podmiotów systemu pieczy zastępczej. W ramach działań projektowych osiągnięto wskaźnik na poziomie 125 %. Zrealizowano szkolenia ze wszystkich bloków tematycznych. Do końca 2023 roku zrealizowano 60 szkoleń.

4. Realizacja Wojewódzkiego Programu na rzecz Seniorów na lata 2023-2027

Wsparcie ze środków własnych Województwa

W ramach zlecenia zadań organizacjom pozarządowym, w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (otwarty konkurs ofert) na działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym przekazano dofinansowanie na następujące przedsięwzięcia:

- Uniwersytet Trzeciego Wieku/Golczewie (kwota: 47 250,00 zł);
- Stowarzyszenie Centrum Inicjatyw Edukacyjno-Społecznych/Szczecin (kwota: 52 770,00 zł);
- Krajowe Stowarzyszenie Aramis/Trzebiatów (kwota: 40 000,00 zł);
- Fundacja Normalnie/Szczecin (kwota: 31 860,00 zł);
- Uniwersytet Trzeciego Wieku/Szczecin (kwota: 39 052,00 zł);
- Uniwersytet Trzeciego Wieku/Kołobrzeg (kwota: 22 860,00 zł);
- Stowarzyszenie Absolwentów, Pracowników i Przyjaciół Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Szczecińskiego „RAZEM”/Szczecin (kwota: 45 225,00 zł);
- Stowarzyszenie Kobiety Aktywne i Twórcze "Ewa"/Wałcz (kwota: 12 300,00 zł);
- Fundacja Rzemiosła Szczecińskiego na Rzecz Uczniów Rzemiosła im. Edwarda Wódkiewicza Przewodniczącego Rady Izby Rzemieślniczej/Szczecin (kwota: 31 315,00 zł).

Dla organizacji pozarządowych na podstawie art. 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2022 r., poz. 1327 z późn. zm.) **udzielono dotacji na realizację zadania publicznego w trybie z pominięciem otwartego konkursu ofert – tzw. „mały grant”**. Dofinansowane zostały zadania publiczne o charakterze lokalnym lub regionalnym, których wartość nie przekraczała kwoty 10.000 zł, a zadanie publiczne zostało zrealizowane w okresie do 90 dni. Zadania dotyczyły obszarów z zakresu polityki senioralnej i wsparcia seniorów:

Lp.	Nazwa podmiotu	Kwota dotacji	Realizacja zadania
1	Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów Byłych Pracowników Grupy Azoty Zakładów Chemicznych Police S.A – Police	8 800 zł	„Seniorze – dbaj o zdrowie” – spotkania integracyjne i warsztaty dla seniorów emerytów ZCH Police
2	Stowarzyszenie Policki Uniwersytet Trzeciego Wieku – Police	10 000 zł	„Organizacja Jubileuszu XV-lecia Polickiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku”.
3	Fundacja „Rewelacja” Szczecin	6 200 zł	„V Zachodniopomorskie Spotkania Artystyczne Seniorów SAS 2023 w Domu Kultury 13 Muz”
4	Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku – Szczecin	10 000 zł	„X Zachodniopomorskie Forum Liderów Uniwersytetów Trzeciego Wieku pn. Region przyjazny osobom starszym”.

Zorganizowano Obchody Dnia Seniora (7 listopada 2023 r., Teatr Polski w Szczecinie), połączone z obchodami Narodowego Święta Niepodległości pn. „Spotkanie Pokoleń”. Inicjatywa mająca charakter upamiętnienia i podziękowania dla kombatanów, weteranów, seniorów oraz pionierów Ziemi Zachodniopomorskiej, stała się doskonałą okazją do budowania społecznych więzi, umacniania tożsamości regionalnej, czy kształtowania patriotyzmu. W prawie dwugodzinnym programie spotkania udział wzięło ponad 300 osób.

W dniu 28 marca 2023 r. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w ramach nawiązania współpracy z Fundacją Centrum Analiz Ekonomicznych CenEA w Szczecinie **zorganizował konferencję międzynarodową pt. „Regionalne aspekty zmian demograficznych: wyzwania i szanse”**.

Prezentowano najnowsze wyniki prac badawczych w obszarze jakości życia osób starszych w Polsce i w Niemczech – realizowanych w ramach projektu badawczego Fundacji CenEA i naukowców z Technische Universität w Dortmundzie. W konferencji udział wzięło 100 osób zarówno ze środowiska naukowców zajmujących się problematyką starzenia się społeczeństwa, jak i osób odpowiedzialnych za regionalną politykę społeczną i przedstawicieli organizacji pozarządowych zaangażowanych w życie osób starszych.

Działania w ramach WWS

1. Konferencja regionalna pn. "Parents first – rodzicu najpierw zadbaj o siebie" (liczba uczestników: 83). Celem konferencji regionalnej była dyskusja o rodzicielstwie, nowych trendach w rodzicielstwie oraz rodzicielstwie bez stosowania przemocy domowej. Podstawą i wyjściem do dyskusji w tym obszarze była publikacja Juli Izmałkowej pt. Parents First, prezentująca nowe, rewolucyjne spojrzenie na rodzicielstwo, podparte badaniami naukowców i sprawdzone przez rodziców. Parents First daje wskazówki i sposoby, służące do codziennej inspiracji i motywacji do tego, żeby dbać o siebie, o swój związek, o swoją rodzinę. Parents First rekomendowana jest przez wybitnych pediatrów, psychologów i psychiatrów.
2. Dofinansowanie zadania własnego Samorządu Województwa w ramach dotacji celowej przekazanej z budżetu państwa z przeznaczeniem na zorganizowanie szkoleń dla osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

24 lipca 2023 roku została podpisana umowa z Wojewodą Zachodniopomorskim przekazująca samorządowi województwa dotację celową z budżetu państwa z przeznaczeniem na zorganizowanie szkoleń dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej.

Przedsięwzięcie było organizowane zgodnie z wytycznymi ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego z dnia 20 kwietnia 2020 r. do prowadzenia szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy

w rodzinie na lata 2022-2023, na podstawie art. 8 pkt. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2021 r. poz. 1249). Wytyczne określają m.in. zakres tematyczny szkolenia, minimalny czas trwania szkolenia, formy realizacji szkolenia, kompetencje szkoleniowców oraz przeprowadzenie ewaluacji. Celem szkoleń było podniesienie kwalifikacji zawodowych osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej. Udział w szkoleniach pozwolił pogłębić wiedzę na temat: rozpoznawania przypadków przemocy domowej, prawnych i proceduralnych rozwiązań dotyczących przypadków przemocy domowej, zasad postępowania wobec osób dotkniętych przemocą i osób stosujących przemoc w rodzinie, praktycznej wiedzy z zakresu procedury Niebieskiej Karty.

3. W organizowanych szkoleniach łącznie wzięło udział 200 osób. Zajęcia odbywały się w 20-osobowych grupach i trwały minimum 24 godziny dydaktyczne. Szkolenia zorganizowano w Szczecinie, Świnoujściu, Stargardzie, Buku i Kamieniu Pomorskim. Koszt organizacji szkoleń wyniósł 125 000,00 zł, z tego w 80 proc. zastał sfinansowany z dotacji celowej z budżetu państwa wysokości 100 000 zł.

Cel II – Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu

Działania w ramach ROPS

Wsparcie ze środków własnych Województwa

1. **Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej (ZAZ)** – na 2023 r. zawarto umowy z 10 ZAZ, dotyczące dofinansowania kosztów tworzenia i działania Zakładów, na łączną kwotę 29 548 253,00 zł, w tym:

- 22 848 253,00 zł ze środków PFRON będących w dyspozycji Województwa;
- 6 700 000,00 zł ze środków z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego.

Liczba pracowników z niepełnosprawnością w ZAZ w 2023 r. wyniosła 708 osób.

2. **Dofinansowanie robót budowlanych** dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów – zawarto 3 umowy, a wartość wykorzystanego dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, będących w dyspozycji Województwa Zachodniopomorskiego, wyniosła 4 032 000,00 zł. Beneficjentami tego zadania były następujące podmioty:

- Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Szczecinie – kwota 65 000 zł;
- Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Kamieniu Pomorskim – kwota 867 000 zł;
- Gmina Miasto Szczecin – kwota 3 100 000,00 zł.

Wsparcie w ramach projektów UE

1. **Projekt „Region Dobrego Wsparcia”** – w 2023 r. kontynuowano realizację projektu partnerskiego w ramach RPO WZ 2014-2020. Projekt realizuje Lider, tj. Województwo Zachodniopomorskie/ROPS w partnerstwie z Fundacją Nauka dla Środowiska, Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzesckiej oraz Caritas Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej. Główny cel planowanych działań to zwiększenie dostępności usług społecznych, w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych, usług wsparcia dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym. W ramach zadania realizowanego przez ROPS, którego celem jest wsparcie opiekunów osób niesamodzielných, w 2023 osiągnięto wskaźniki:

- przeprowadzono 8 szkoleń dla opiekunów faktycznych osób niesamodzielných, kandydatów do pełnienia funkcji opiekunów i osób świadczących usługi społeczne – **71 uczestników**;
- **141 osób skorzystało z Regionalnego Punktu Doradczego** (szkolenia + grupy samopomocowe + poradnictwo);

- **opracowano 17 projektów architektonicznych** na rzecz likwidacji barier w mieszkaniach osób niesamodzielnych;
- **zorganizowano 2 spotkania on-line dla opiekunów osób niesamodzielnych** – 44 uczestników.

- 2. Projekt pn. Azymut-Samodzielność** realizowany w ramach PO WER (2018-2023). Cel projektu: Rozwój form mieszkalnictwa wspomagane na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym jako form zdeinstytucjonalizowanych. W latach 2019-2023 r. wdrażano model mieszkań wspomaganych dla osób z całościowym zaburzeniem rozwoju, w tym z autyzmem i zespołem Aspergera. Zadanie zostało zrealizowane na terenie 6 gmin w 3 województwach. W ofercie mieszkań znajdowały się treningi samodzielności, animacja środowiskowa, spotkania wspierające dla rodziców w drodze do samodzielności ich dorosłych dzieci oraz treningi mieszkaniowe tj. m.in. trening samoobsługowy, kulinarny, finansowo-ekonomiczny, spędzania czasu wolnego i co bardzo ważne treningi umiejętności społecznych. W procesie usamodzielniania w całym okresie realizacji projektu (na terenie 6 gmin) uczestniczyło ok. 80 osób z ASD, treningi odbywały się w 9 mieszkaniach, w tym 6 w województwie zachodniopomorskim, 2 w województwie lubuskim i 1 w województwie wielkopolskim.

Od maja 2022 r. mieszkania zostały przekazane gminom zaangażowanym w realizację projektu, tj. Gminie Goleniów, Miastu Stargard i Miastu Kołobrzeg, które w ramach swych zadań realizują od tego czasu wsparcie zgodnie z wypracowanymi w ramach projektu założeniami Modelu mieszkalnictwa wspomagane. W 2023 r. prowadzono nadzór nad zapewnieniem trwałości powstałych mieszkań.

W 2023 r. wydrukowano i rozpowszechniono publikację pt.: „Mieszkalnictwo wspomagane jako źródło godnego życia i wolności osób ze spektrum autyzmu”. Prowadzono również działania upowszechniające efekty realizacji projektu tj. Modelu standardu mieszkalnictwa wspomagane dla osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu.

W ramach projektu zrealizowano następujące wskaźniki:

- liczba gminnych jednostek samorządu terytorialnego, które pilotażowo wdrożyły standardy w obszarze deinstytucjonalizacji – 6;
- liczba opracowanych standardów na rzecz deinstytucjonalizacji usług – 1;
- liczba spotkań informacyjno-szkoleniowych – 8.

- 3. Projekt „Regionalne Pogotowie Kryzysowe” (RPK)** (10.2020-12.2023) finansowany ze środków RPO WZ 2014-2020. Województwo Zachodniopomorskie/ROPS jest Liderem projektu, a partnerami – powiaty: drawski, kamieński, kołobrzegi, myśliborski, sławieński, stargardzki, świdwiński, wałecki. Celem projektu jest objęcie wsparciem osób/grup doświadczających sytuacji kryzysu, poprzez zapewnienie wysokiej jakości usług wsparcia z zakresu wczesnej interwencji psychologicznej i psychoedukacji. W ramach działań projektowych do końca 2023 r. osiągnięto wskaźniki:

- liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: ponad 7 500 (zakładany wskaźnik projektu: 3 000);
- liczba specjalistów z punktów RPK, przeszkolonych w interwencji kryzysowej – 71;
- liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu projektu – 58 (zakładano: 50);
- liczba zrealizowanych szkoleń z zakresu psychoprofilaktyki i psychoedukacji dla przedstawicieli JST z terenu województwa zachodniopomorskiego – 107;
- liczba zrealizowanych warsztatów dla dzieci i młodzieży z terenu województwa – 83.

- 4. Projekt „Ekonomia społeczna kluczem do sukcesu”,** realizowany od 1 stycznia 2020 r. do 31 sierpnia 2023 r. finansowany w ramach działania 7.5 RPO WZ 2014-2020. Celem projektu jest wzrost udziału podmiotów ekonomii społecznej w zachodniopomorskim rynku pracy, w tym w rynku usług użyteczności publicznej poprzez zwiększenie efektywności działania PES (Podmioty Ekonomii Społecznej) i instytucji otoczenia ekonomii społecznej. Realizacja projektu przyczyniła się do osiągnięcia

celu szczegółowego RPO WZ 2014-2020 tj. wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia, a także do osiągnięcia celu 1. SRWZ: Otwarta społeczność, cel szczegółowy 1.2 Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu.

Zrealizowane działania:

- powołanie nowych członków Zachodniopomorskiego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej III kadencji oraz organizacja 3 posiedzeń ZKRES;
- badanie oraz opracowanie raportu z badania ewaluacyjnego systemu wsparcia ekonomii społecznej w województwie zachodniopomorskim w latach 2019-2022;
- organizacja dwóch trzydniowych wizyt studyjnych w Łodzi dot. wykorzystania ES w działaniach rewitalizacyjnych;
- organizacja siedmiu regionalnych dwudniowych spotkań sieciujących dla OWES, PES na rzecz realizacji usług dla CUS, podmiotów reintegracyjnych, dot. współpracy ES i biznesu oraz pomiędzy ES a MOW i kuratorami sądowymi, a także spotkania OWES z LGD czy też spotkań służących wypracowaniu modelu współpracy między PES a CUS;
- organizacja Targów ES i Konferencji dot. ES na Politechnice Koszalińskiej;
- powołanie sieci kooperacji: „Zachodniopomorska Sieć PES realizujących zlecenia dla CUS”;
- stworzenie partnerstw (podpisanie listów intencyjnych) oraz opracowanie lokalnych planów rozwoju ekonomii społecznej w 3 gminach: Marianowo, Bobolice, Brojce;
- certyfikacja ogólnopolskim znakiem Zakup prospołeczny 3 podmiotów: Spółdzielnia socjalna „Pęczynka”, Spółdzielnia Socjalna „Feniks” oraz ZAZ w Karlinie;
- prowadzenie serwisu www dotyczącego ekonomii społecznej i profil na portal społecznościowy.

Kontynuacją projektu, ale w znacznie rozszerzonej postaci, jest projekt „Koordynacja polityki społecznej na Pomorzu Zachodnim” realizowany od 1 września 2023 r. do 31 grudnia 2028 r., finansowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego, Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego.

Celem projektu jest uspołnienie polityki włączenia społecznego realizowanej w regionie z wykorzystaniem rozwiązań o charakterze systemowym w zakresie usług społecznych (DI oraz CUS), pomocy społecznej, ekonomii społecznej, aktywnej integracji oraz wspierania rodziny, pieczy zastępczej i adopcji, standaryzacja realizowanych działań i wypracowanie mechanizmu efektywnej koordynacji polityki społecznej i efektywniejszego przepływu informacji pomiędzy poziomem krajowym i regionalnym oraz między różnymi podmiotami w regionie.

Realizacja projektu przyczyniła się do osiągnięcia celu szczegółowego RPO WZ 2014-2020, tj. wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia, a także do osiągnięcia celu 1. SRWZ: Otwarta społeczność, cel szczegółowy 1.2 Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu.

Zrealizowane działania:

- doradztwo merytoryczne dla kadry Ośrodków Pomocy Społecznej planujących przekształcić się w CUS, funkcjonujących na terenie województwa zachodniopomorskiego;
- organizacja posiedzenia online Zachodniopomorskiego Komitetu Rozwoju ES III kadencji;
- certyfikacja ogólnopolskim znakiem Zakup prospołeczny podmiotu: Spółdzielnia Socjalna „Rzemiosło”;
- współorganizacja wraz Siecią Zachodniopomorską Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej (SZOWES) oraz PFRON Oddział Zachodniopomorski konferencji pn.: „Ekonomia społeczna jako

narzędzie wzmacniające samostanowienie osób z niepełnosprawnościami. Praktyczne rozwiązania w zatrudnianiu i tworzeniu dostępnych miejsc pracy” w dniach 5-6 września 2023 roku w Szczecinie;

- współorganizacja wraz z Ośrodkiem Wsparcia Ekonomii Społecznej w regionie szczecińskim w dniu 7 grudnia 2023 r. w Dźwirzynie seminarium i warsztatów „O Przyszłości Usług Społecznych w Gminach”;
- opracowanie oraz przyjęcie Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2023-2025 (uchwała nr 1884/23 z dnia 15 listopada 2023 r.).

5. Projekt „Kooperacja – efektywna i skuteczna”, finansowany w ramach działania 2.5. PO WER (2018-2021). Cel projektu: Wzmocnienie potencjału instytucji działających na rzecz włączenia społecznego. Projekt przyczyni się do realizacji celu szczegółowego nr 2 PO WER: Wzmocnienie potencjału instytucji działających na rzecz włączenia społecznego poprzez utworzenie modelu kooperacji/sieci współpracy podmiotów instytucji pomocy i integracji społecznej z podmiotami innych polityk sektorowych jak: edukacja, zdrowie, kultura, sport, sądownictwo i policja, i wprowadzenie nowego profilu usług opartego o wzajemną współpracę i wykorzystanie potencjału tych instytucji w działaniach na rzecz włączenia społecznego osób/rodzin. W ramach wypełniania zadań projektowych w 2023 r. zrealizowano:

- 80h „Doradztwa (online) dla gmin i ROPS z zakresu deinstytucjonalizacji”;
- 70h „Warsztatów dla środowisk lokalnych dot. realizacji usług społecznych”;
- 70h „„Superwizji grupowej” dla pracowników CUS i OPS”;
- 80h „Doradztwa prawnego dla kadry CUS i OPS planujących przekształcić się w CUS”;
- 40h „Doradztwa pozaprawnego dla kadry CUS i OPS planujących przekształcić się w CUS”;
- 3 edycje „ustawowych” szkoleń kompetencyjnych dla kadr przyszłych CUS (łącznie 338h);
- 2 edycje „Szkoleń dla jednostek samorządu terytorialnego z zakresu deinstytucjonalizacji” (łącznie 8h);
- 1 spotkanie ogólnoinformacyjne dla przedstawicieli JST z zakresu deinstytucjonalizacji (łącznie 3h).

6. Projekt „Włącznik Innowacji Społecznych”, finansowany w ramach działania PO WER (VII 2020 – XII 2023). Celem projektu było skuteczne wsparcie oryginalnych pomysłów, a także rozwoju innowacyjnych rozwiązań w obszarze włączania społecznego w całej Polsce oraz przyznanie grantów. W ramach realizacji projektu:

- zrealizowano działania informacyjne, promocyjne i upowszechniające dla 5 innowacyjnych rozwiązań (tzw. mikro-innowacji) wybranych przez tzw. grupę sterującą;
- stworzono interaktywne strony dla wybranych 5 innowacyjnych rozwiązań do upowszechniania innowacji społecznych;
- wyprodukowano 5 filmów na temat wybranych do upowszechniania 5 innowacji społecznych, opracowano 5 publikacji instruktażowych (w formie elektronicznej) na temat wybranych do upowszechniania 5 innowacji społecznych;
- zrealizowano 5 webinarów online dla 98 osób w ramach upowszechniania innowacji;
- zrealizowano 6 spotkań brainstormingowych online dla 67 osób z 6 województw: wielkopolskiego, zachodniopomorskiego, łódzkiego, mazowieckiego, opolskiego i warmińsko – mazurskiego;
- opracowano 5 indywidualnych strategii upowszechniania dla 5 wskazanych innowacji społecznych.

Działania w ramach WWS (zlecone organizacjom pozarządowym)

1. Nieodpłatne konsultacje psychologiczne dla mieszkanki i mieszkańców województwa zachodniopomorskiego

Celem zadania było udzielanie pomocy psychologicznej online poprzez dyżury terapeutów w formie rozmów, porad i wsparcia dla każdego mieszkańca i mieszkanki województwa zachodniopomorskiego. W celu umieszczania bieżących informacji o terminach dyżurów, ekspertach czy formach korzystania z pomocy psychologicznej została zbudowana strona internetowa. Ponadto stworzony został Regulamin Nieodpłatnych Konsultacji Psychologicznych.

Wykonawcą zadania była Pracownia Motywacja i Działanie spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Wykonawca przeprowadzał tygodniowo minimum 5 godzin nieodpłatnych konsultacji psychologicznych dla mieszkanki i mieszkańców województwa zachodniopomorskiego – w okresie od 10 marca do 15 grudnia 2023 roku. Z pierwszego raportu wynika, że od 10 marca 2023 do 16 czerwca 2023 roku utworzono Regulamin Nieodpłatnych Konsultacji Psychologicznych, zakupiono domenę www.konsultacjaupsychologa.pl oraz zbudowano stronę internetową z informacjami, do kogo i w jakiej formie są kierowane konsultacje wraz z regulaminem konsultacji oraz informacjami o specjalistach realizujących te usługi (strona działała przez czas realizacji projektu). Dla mieszkanki i mieszkańców województwa zachodniopomorskiego przeprowadzono 70 godzin nieodpłatnych konsultacji psychologicznych (5 godzin tygodniowo). W okresie sprawozdawczym na konsultację zarejestrowano 24 osoby (20 kobiet i 4 mężczyzn), 23 osoby zrealizowały po 3 regulaminowe konsultacje. Z jedną osobą zakończono konsultacje po jednym spotkaniu, zalecono niezwłoczny kontakt z lekarzem psychiatrą, które to spotkanie specjalista zorganizował w mieście powiatowym. Każda z konsultowanych osób otrzymała zalecenia dotyczące dalszego kierunku zdrowienia, były to m.in. informacje dotyczące nieodpłatnych placówek świadczących pomoc psychiatryczną, psychologiczną i terapeutyczną bądź psychoterapii uzależnień w miejscu zamieszkania lub w okolicach.

W ramach drugiego okresu sprawozdawczego – od 19 czerwca 2023 do 8 września 2023 roku, przeprowadzono 60 godzin nieodpłatnych konsultacji psychologicznych dla mieszkanki i mieszkańców województwa zachodniopomorskiego (5 godzin tygodniowo).

Do konsultacji zapisało się 20 osób (17 kobiet i 3 mężczyzn) w wieku od 16 do 65 lat. Wszystkie osoby zrealizowały po 3 regulaminowe konsultacje. Każda z konsultowanych osób otrzymała zalecenia dotyczące dalszego kierunku zdrowienia, były to m.in. informacje dotyczące nieodpłatnych placówek świadczących pomoc psychiatryczną, psychologiczną bądź terapii uzależnień.

W trzecim okresie sprawozdawczym – od 11 września do 15 grudnia 2023 roku przeprowadzono 70 godzin nieodpłatnych konsultacji psychologicznych dla mieszkanki i mieszkańców województwa zachodniopomorskiego (5 godzin tygodniowo). Do konsultacji zapisało się 25 osób (23 kobiety i 2 mężczyzn) w wieku od 21 do 58 lat.

Łącznie od 10 marca 2023 roku do 15 grudnia 2023 roku na konsultacje zapisało się 69 osób, w tym 60 kobiet i 9 mężczyzn.

2. Stowarzyszenie "Centrum Animacji Młodzieży" – Młodzież przeciw przemocy! – ART-TZA i kampania internetowa przeciwko przemocy wobec kobiet i ekonomicznej. Zadanie polegało na przeprowadzeniu Elementów Treningów Zastępowania Agresji – ART TZA składających się z modułów: treningu kontroli złości, treningu umiejętności społecznych, treningu wnioskowania moralnego i treningu empatii, warsztatów z symulatorami dziecka potrząsanego i alkoholowym zespołem płodowym (fas) oraz warsztatów cyberprzemocy na temat zachowań mających cechy przemocy seksualnej i ekonomicznej wśród młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym, będącej wychowankami Ośrodków Kuratorskich w Szczecinku, Szczecinie oraz Placówki Opiekuńczo-Wychowawczej w Gryficach i Stowarzyszeniem Centrum Animacji Młodzieży w Goleniowie wraz z organizacją konkursu i kampanii

internetowej 16 Dni Przeciw Przemocy przeciwdziałającej i uświadamiającej młodym ludziom, czym jest przemoc w rodzinie, w tym przemoc ekonomiczna i seksualna. Rezultaty: 101 osób – udział beneficjentów w treningach ART-TZA – Treningu Zastępowania Agresji; stworzenie 5 spotów internetowych dotyczących tematyki przemocy ekonomicznej oraz przemocy wobec kobiet; 20 197 – liczba unikalnych wyświetleń spotów reklamowych. **Kwota dofinansowania: 38 095,00 zł.**

3. **Stowarzyszenie „Pactum” – „Przemocy mówimy NIE”** – Rezultaty prowadzonych działań miały charakter zarówno twardy, jak i miękki. Do rezultatów twardych należy zaliczyć przede wszystkim liczbę opracowanych infografik tematycznych, przygotowany spot tematyczny, a także ulotki informacyjne. Natomiast rezultaty miękkie to podwyższenie świadomości w zakresie przysługujących ofiarom przemocy w rodzinie, w tym również ofiarom przemocy ekonomicznej form pomocy i wsparcia, a także podstaw prawnych realizacji działań w zakresie przeciwdziałania przemocy, zapoznanie ze środkami zapobiegawczymi stosowanymi wobec osób stosujących przemoc. Dążenie do zwiększenia świadomości i wiedzy mieszkanki i mieszkańców województwa zachodniopomorskiego w zakresie zjawiska przemocy, w tym również przemocy ekonomicznej za pomocą kampanii informacyjnych (spot tematyczny, ulotki informacyjne, konferencja wraz z debatą), co odciążą systemowe rozwiązania w zakresie wsparcia osób doświadczających przemocy. Poziom osiągnięcia rezultatów: 21 – liczba podmiotów, które otrzymały publikację w wersji elektronicznej (wszystkie infografiki w formie jednolitej publikacji) dotyczącą tematyki przemocy (wszystkie powiaty województwa); 52 – liczba opracowanych przez oferenta infografik tematycznych, 1 spot w tematyce przemocy, w tym przemocy ekonomicznej; zorganizowano 1 konferencję; 2 100 sztuk wydrukowanych ulotek informacyjnych w tematyce; 21 powiatów, które otrzymały ulotki informacyjne dotyczące tematyki przemocy. **Kwota dofinansowania – 31 715,00 zł.**

4. **Stowarzyszenie na Rzecz Harmonii Społecznej w Policach** – "NIEWIDZIALNE, NIEWYPOWIEDZIANE KRZYWDY STOP! Nie Bądź OFIARĄ! POWIEDZ O TYM KOMUŚ!" – Zadanie wiązało się z:
- wyprodukowaniem spotu dotyczącego przemocy oraz jego emisji w lokalnych telewizjach woj. zachodniopomorskiego, na stronach społecznościowych FB oferenta, telewizji Police; link do spotu: <https://www.youtube.com/watch?v=CbOWfOOS9VA>;
 - uruchomieniem LISTOPADOWEJ INFOLINII, podczas której osoby dotknięte przemocą m.in. seksualną, ekonomiczną mogły uzyskać doraźne wsparcie oraz otrzymać informacje o dostępnych placówkach;
 - zorganizowaniem spotkania pt. „16 Dni Akcji Przeciw Przemocy ze względu na Płeć”, którego głównym celem było podkreślenie istoty działań zapobiegających przemocy, a także edukowanie w tym zakresie. Podczas spotkania został pokazany spot. **Kwota dofinansowania – 20 000,00 zł.**

5. **Konferencja regionalna pn. "Młode głowy – otwarcie o zdrowiu psychicznym"** (liczba osób: 103). Celem konferencji regionalnej było przedstawienie i omówienie raportu „Młode Głowy – otwarcie o zdrowiu psychicznym”. Badanie zostało koordynowane przez Fundację Dbam o Mój Zasięg w ramach programu Szkoła Odpowiedzialna Cyfrowo od 25 października 2022 r. do 10 marca 2023 r. W anonimowym badaniu MŁODE GŁOWY UNAWEZA udział wzięło 184 000 uczniów w wieku 10-19 lat ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych z całej Polski. Wyniki Badania MŁODE GŁOWY ujawniają dramatycznie niski poziom samooceny dzieci i młodzieży w Polsce. 65,9% uczniów biorących udział w badaniu chciałoby mieć więcej szacunku do samego siebie, 58,4% uczniów czasami czuje się bezużyteczna, 46% to osoby o skrajnie niskiej samoocenie, 31,6% uczniów nie lubi siebie, a 26,4% uważa siebie za osobę mniej wartościową od innych. Do wygłoszenia prelekcji podczas konferencji zaproszono osoby pracujące w obszarze zdrowia psychicznego.

6. **Akcja pn. Depresja? Depresji nie widać!**, której pomysłodawcą był Wydział Współpracy Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, ukierunkowana była na upowszechnienie wiedzy na temat przyczyn, objawów i sposobów leczenia depresji wśród różnych grup społecznych. Od marca do grudnia 2023 r. w ramach akcji współpracowano z lekarzami psychiatrami

i psychologami z terenu województwa zachodniopomorskiego. Przeprowadzono cykl spotkań, których tematyka obejmowała przyczyny, objawy i sposoby leczenia depresji wśród różnych grup społecznych, w tym depresji poporodowej, nasilającego się przygnębienia poporodowe tzw. „baby blues”, depresji szkolnej, sezonowej a także depresji osób starszych. Akcję zainaugurowano 27 marca 2023 roku działaniami informacyjno-edukacyjnymi podczas spotkania z młodzieżą, które odbyło się w siedzibie Domu Skandynawskiego/Scandinavian meeting point przy ulicy Monte Cassino 6 w Szczecinie. Od 27 marca do dnia 16 czerwca 2023 r. odbyły się 4 spotkania z młodzieżą, w tym 1 spotkanie ze studentami. Łącznie od marca do czerwca 2023 r. w spotkaniach z młodzieżą wzięło udział 160 osób. Natomiast w spotkaniach z seniorami od 11 września do 15 grudnia 2023 roku wzięło udział 179 osób. W spotkaniu z zakresu depresji poporodowej w listopadzie 2023 r. wzięło udział 18 kobiet. Cykl zakończono w Domu Skandynawskim z grupą seniorów. Akcja wyszła naprzeciw zagrożeniu, jakim jest we współczesnym świecie depresja i dała dowody, że zasadne jest kontynuowanie podobnych działań.

7. **Profilaktyka ochrony zdrowia psychicznego** – kwota łączna **101 480 zł**, w tym na zadanie publiczne Fundacja Lambda Polska. Tytuł zadania: „Ochrona osób zagrożonych wykluczeniem przed przemocą domową i wsparcie ich zdrowia psychicznego” Celem zadania była pomoc psychologiczna i praca psychoedukacyjna z rodzinami osób LGBT+, celem zwiększenia akceptacji mniejszościowej orientacji i tożsamości członków rodzin, a przez to zmniejszenie ryzyka doświadczenia przez nich przemocy. Zadanie przyczyniło się do wzmocnienia samooceny i świadomości swoich praw u osób LGBT+, tak aby miały więcej siły psychicznej, dzięki której mogą przeciwstawić się przemocy emocjonalnej, werbalnej i ekonomicznej. Osoby LGBT+ oraz członkowie ich rodzin skorzystali z konsultacji psychologicznych i psychiatrycznych indywidualnych oraz rodzinnych – stacjonarnie lub online.
8. Działania w 2023 r. w ramach **Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2026 – 424 366 zł**: wspieranie działalności w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom: działania były prowadzone i skierowane do mieszkańców i mieszanek z obszaru województwa zachodniopomorskiego. Udzielono 8 dotacji celowych w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych m.in. w zakresie rekomendowanych programów profilaktyki uzależnień, wsparcia i profilaktyki w zakresie FAS/FASD, szkoleń dotyczących specyfiku narkotykowego według domowej receptury – cykl szkoleń i warsztatów dla osób pracujących z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym, działań środowiskowych wśród kobiet pracujących w seks biznesie, zmierzających do aktywizacji zawodowej i społecznej osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych oraz pomocy. Realizowano również działania w zakresie profilaktyki uzależnień, takie jak: a) dwie edycje szkolenia „Wyzwanie dla samorządów”. Pierwsza edycja (wiosenna) odbyła się w Wałczu, Choszcznie oraz Myśliborzu, druga (jesienna) w Białogardzie, Darłowie oraz Pieńkowie. Tematyka: przegląd skutecznych i nieskutecznych ofert profilaktycznych, które trafiają do samorządów gminnych i szkół oraz nowe zadania dla JST w zakresie uzależnień behawioralnych – realizacja i finansowanie. Celem szkoleń było m.in. przybliżenie tematyki programów rekomendowanych jako programy oparte na naukowych podstawach i wykorzystujące skuteczne strategie profilaktyczne. Intencją szkoleń było także dotarcie do gmin odległych od Szczecina. b) Kampania społeczna #BezpieczneWakacje #BezpieczneSieczki #SkutecznaProfilaktyka #KampaniaSpołeczna #PomorzeZachodnie, która realizowana była od czerwca do września 2023 r. Celem kampanii było zwiększenie świadomości ryzyka używania substancji psychoaktywnych (alkohol i narkotyki) przez kierujących rowerami oraz wiedzy na temat konsekwencji prawnych. Celem pośrednim kampanii było wzmocnienie czynników chroniących, które zwiększają odporność na trudne sytuacje życiowe, co przyczynia się jednocześnie do zminimalizowania niektórych z czynników ryzyka. Poprzez aktywność fizyczną promowano zaangażowanie w sprawy społeczne oraz zmianę zachowań. Kampanię przygotowano w oparciu o strategię rozwijania umiejętności życiowych, skupiając się na zachęcaniu do doskonalenia m.in.: aktywnego i konstruktywnego rozwiązywania problemów, radzenia sobie ze stresem, umiejętności sięgania i korzystania z pomocy, podejmowania decyzji zgodnie z własnym systemem wartości, budowania pozytywnego wizerunku siebie, stosowania technik relaksacyjnych,

budowania więzi z rodziną i utrzymywania pozytywnych relacji z innymi. Tłem filmów były trasy rowerowe Pomorza Zachodniego. Do współpracy zaproszono osoby, których aktywność to przede wszystkim kolarstwo – Rowerowa Joginka Monika Leszko oraz ultracyklista Marek Rupiński. Krótkie filmy tzw. rolki były publikowane w mediach społecznościowych wykonawców oraz na profilu Pomorze Zachodnie News.

9. Zapobieganie zakażeniom HIV i zwalczanie AIDS na Pomorzu Zachodnim – 59 921,71 zł.

- Zorganizowany został cykl warsztatów edukacyjnych dla młodzieży szkolnej pn. „Nie tylko o HIV”, podczas których można było zdobyć podstawową wiedzę nie tylko z zakresu profilaktyki HIV/AIDS. Do współpracy zostali zaproszeni specjaliści, którzy w nowy, interaktywny sposób odpowiedzieli na pytania w zakresie ginekologii, seksuologii i urologii. Uczestnicy warsztatów otrzymali materiały edukacyjne. Pierwsze spotkanie odbyło się w marcu 2023 r. w Zespole Szkół Publicznych w Polanowie. Uczniowie wzięli udział w warsztatach edukacyjnych "Nie tylko o HIV", podczas których otrzymali publikacje dotyczące tematyki warsztatów, jak również mieli okazję spotkać się ze specjalistami w dziedzinie ginekologii, seksuologii i urologii. Podczas spotkania mogli dowiedzieć się m.in. jak badać piersi i jądra. Dzięki specjalnemu fantomowi chłopcy mogli własnoręcznie przekonać się, jakie zmiany w jądrach powinny wzbudzić ich niepokój i skłonić do szybkiej wizyty u lekarza. Taka samoświadomość jest nieoceniona we wczesnym wykryciu ewentualnych zmian nowotworowych. Temat przeciwdziałania HIV/AIDS przybliżyła młodzieży Małgorzata Kłys-Rachwalska, Koordynatorka Punktu Konsultacyjno-Diagnostycznego w Szczecinie, gdzie można bezpłatnie i anonimowo wykonać badanie w kierunku HIV. Szkoła wyposażona została w "różową skrzyneczkę", której celem jest walka z wykluczeniem menstruacyjnym, zapewnieniem powszechnego dostępu do bezpłatnych środków higieny na czas menstruacji w przestrzeni publicznej oraz dostępu do rzetelnej edukacji w zakresie miesiączkowania w szkole. Drugie spotkanie z cyklu "Nie tylko o HIV" odbyło się w grudniu 2023 r. w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego w Szczecinie. Z panem Michałem Siekierą lekarzem rezydentem Oddziału Urologii Samodzielnego Publicznego Wojewódzkiego Szpitala Zespólnego w Szczecinie spotkali się chłopcy z VII Liceum Ogólnokształcącego im. K. K. Baczyńskiego w Szczecinie. Spotkanie dotyczyło nie tylko HIV, ale i innych nurtujących młodych mężczyzn tematów zdrowotnych. Dodatkowo dzięki fantomowi jąder, który został zakupiony przez Wydział Współpracy Społecznej, każdy z uczestników mógł testować profilaktyczne samobadanie;
- Konferencja „Choroby zakaźne bez granic – wielodyscyplinarność w dobie migracji” zorganizowana przez Województwo i Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Zespólny w Szczecinie, która odbyła się dnia 15 czerwca 2023 r. Przedstawiono tematy dotyczące HIV, HPV, gruźlicy, Mpox czy STI, ale poruszono także problem stygmatyzacji Ukraińców. Za nadzór merytoryczny nad wydarzeniem odpowiadał prof. Miłosz Parczewski – naczelny lekarz ds. chorób zakaźnych w Szpitalu Wojewódzkim w Szczecinie, lekarz kierujący tamtejszym oddziałem obserwacyjno-zakaźnym, chorób tropikalnych i nabytych niedoborów immunologicznych i konsultant krajowy ds. chorób zakaźnych. Konferencja podsumowana została debatą o perspektywach opieki zdrowotnej i zakończyła się wnioskami, wskazującymi na znaczenie edukacji i współpracy na różnych poziomach administracji. W spotkaniu wzięli udział praktycy i naukowcy zajmujący się chorobami zakaźnymi z Krajowego Centrum ds. AIDS (Warszawa), Robert Koch Institute (Berlin), organizacji Lekarze bez Granic, a także przedstawiciele z sąsiednich landów niemieckich, przedstawiciele szpitali i uczelnie medycznych;
- Stowarzyszenie Wolontariuszy DA DU zrealizowało anonimowe i bezpłatne testowanie w kierunku HIV oraz przyczyniło się do poszerzenia oferty diagnostycznej w kierunku innych chorób przenoszonych drogą płciową w ramach zadania "Zadbaj o siebie i swoich bliskich". Łączna liczba odbiorców: 1 430

Działania w ramach Sekretariatu ds. Młodzieży

1. Akcja Menstruacja – miniony rok to również czas kontynuacji programu akcja menstruacja. Sekretariat dokłada starań, aby aktywnie pomagać już istniejącym punktom pomocy okresowej oraz pomagać w ciągłym edukowaniu na temat ubóstwa menstruacyjnego i tego, jak można wesprzeć i pomóc szczególnie młodym kobietom, które są nim dotknięte.

Cel III – Rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego

Działania w ramach ROPS:

1. We współpracy z organizacjami pozarządowymi realizowano zadania dotyczące:
 - pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans dla tych rodzin i osób;
 - integracji cudzoziemców;
 - integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
 - osób z niepełnosprawnością.

Zawarto łącznie **58 umów** na realizację zadań przez partnerów pozarządowych w powyższych obszarach, na które przekazano środki w kwocie **1 620 000,00 zł**, w tym środki z budżetu województwa stanowiły kwotę 720 000,00 zł, a środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych 900 000,00 zł. Zadania zlecano w ramach otwartych konkursów ofert i trybu pozakonkursowego.
2. Gminie Barwice została udzielona pomoc finansowa w formie dotacji celowej w kwocie 50 000,00 złotych. Dotacja została wykorzystana na odbudowę budynku zniszczonego na skutek pożaru, który miał miejsce w dniu 30 października 2022 r. w miejscowości Nowy Chwalim. Powyższy budynek był w części zamieszkały przez pięcioosobową rodzinę, a w części stanowił kaplicę wiejską dla osób, które nie miały możliwości dojazdu na mszę do kościoła w Barwicach oraz pełnił funkcję świetlicy, w której odbywały się m.in. zajęcia plastyczne dla dzieci.
3. W 2023 r. Województwo Zachodniopomorskie jako jeden z dziesięciu partnerów z dziewięciu europejskich państw przystąpiło do realizacji projektu pn. Migrants' Integration in Local Economies (MILEstone) – Integracja migrantów na lokalnym rynku pracy, realizowanego w ramach Programu Interreg Europa 2021-2027. Założeniem projektu, którego okres realizacji zaplanowano na lata 2023-2027, jest wzmocnienie pozycji władz publicznych terytoriów objętych projektem w celu zmiany i rozwoju ich strategii i programów mających na celu promowanie integracji na rynku pracy obywateli spoza UE, aby lepiej uwzględniały aspekty promocji przedsiębiorczości i dalszego rozwoju umiejętności (uczenie się przez całe życie). W tym celu projekt skupia partnerów o różnym poziomie wiedzy i doświadczenia w zarządzaniu migracją i integracją, aby zaangażować się w międzyregionalny proces uczenia się polityki. Proces ten charakteryzuje się wymianą w ramach warsztatów tematycznych, lepszym zrozumieniem lokalnej specyfiki i ogólnoeuropejskich podobieństw (przeprowadzone zostaną badania bazowe), recenzowaniem, wymianą dobrych praktyk oraz przyjęciem polityki i włączeniem do głównego nurtu. W wyniku wspólnej nauki w zakresie polityki ulepszone zostaną strategie publiczne (w województwie zachodniopomorskim zaktualizowana zostanie Polityka kapitału oraz spójności społecznej) i pojawią się nowe podejścia sprzyjające trwałej integracji obywateli spoza UE na rynku pracy. Partnerami projektu są: 1. Powiat Burgenlandkreis (Niemcy) – Lider projektu, 2. Miasto Postojna (Słowenia), 3. Województwo Zachodniopomorskie (Polska), 4. Uniwersytet Nauk Stosowanych w Hanze (Holandia), 5. Miasto Ascó (Hiszpania), 6. Narodowy Związek Miast i Społeczności Obszarów Górskich UNCEM Piemonte (Włochy), 7. Miasto Jvaskylä (Finlandia), 8. Regionalny Fundusz Rozwoju Centralnej Macedonii (Grecja), 9. Instytut Geografii Regionalnej w Leibniz (Niemcy), 10. Miasto Linköping (Szwecja).
4. W 2023 r. ukonstytuowano grupę interesariuszy projektu, tj. organizacji i instytucji działających na rzecz wsparcia obywateli państw trzecich w regionie: Stowarzyszenie Mi-Gracja, Caritas Archidiecezji

Szczecińsko – Kamieńskiej, Konsul Honorowy Ukrainy w Szczecinie, Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie, Związek Pracodawców Pomorza Zachodniego, Zachodniopomorski Oddział Okręgowy PCK, Konwent Współpracy Samorządowej Polska – Ukraina. Wspólnie z interesariuszami opracowano analizę SWOT istotnych obszarów funkcjonowania migrantów w regionie, będącą podstawą planowanej na 2024 r. ekspertyzy dot. sytuacji migrantów w województwie zachodniopomorskim. Pracownicy ROPS wraz z przedstawicielem Wojewódzkiego Urzędu Pracy uczestniczyli w seminarium tematycznym poświęconemu wyzwaniom integracji obywateli państw trzecich na lokalnych rynkach pracy organizowanym w Ascó (Hiszpania). Celem takich spotkań – organizowanych cyklicznie – jest wymiana doświadczeń, dobrych praktyk i wzajemne uczenie się partnerów projektu w zakresie sytuacji migrantów w poszczególnych państwach i mechanizmów ich skutecznego włączania w życie społeczności, w tym do rynku pracy.

5. Wraz z końcem 2022 r. zakończono realizację projektu pn. Wsparcie gmin w przygotowaniu i koordynacji programów rewitalizacji. W 2023 r. w ramach zadań własnych w obszarze rewitalizacji realizowano:
 - utrzymanie i rozwijanie powstałego w ramach ww. projektu modułu dot. rewitalizacji w Systemie Informacji Przestrzennej. Zadanie realizowano za pośrednictwem platformy pn.: Regionalna Infrastruktura Informacji Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego działającej pod adresem <https://sip.wzp.pl/mapy/planowanie-przestrzenne/>;
 - utrzymanie i rozwijanie regionalnego serwisu o rewitalizacji pod adresem <http://rewitalizacja.wzp.pl/>;
 - opiniowanie projektów Gminnych Programów Rewitalizacji pod względem zgodności z Polityką kapitału i spójności społecznej województwa zachodniopomorskiego na lata 2021-2030;
 - badanie ankietowe dotyczące aktualnie obowiązujących programów rewitalizacji, stopnia ich realizacji, napotkanych barier i trudności oraz oczekiwanego wsparcia w działaniach związanych z rewitalizacją;
 - bieżący kontakt z gminami realizującymi programy rewitalizacji, zgodnie z ich potrzebami,
 - opracowanie Wojewódzkiej Inicjatywy Rewitalizacyjnej dla Pomorza Zachodniego, będącej podstawą realizacji projektu dotacyjnego pn. „Regiony Rewitalizacji Edycja 3.0” od 2024 r.;
 - powołanie Zarządzeniem Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego nr 76/23 z dnia 25 września 2023 r. Zespołu ds. rewitalizacji i obszarów zmarginalizowanych.

Działania w ramach WWS

1. Wsparcie mniejszości narodowych i etnicznych: kwota 296 703 zł, w ramach której zrealizowane zostały zadania publiczne, w tym m.in.: „XVIII Spotkanie Kultur-Koszalin 2023”, „V Przegląd Kina Ukraińskiego – 2023”, „Koncert z okazji Dnia Niepodległości Ukrainy”, „Rozrzucone fragmenty – Depozyty pamięci 5.0”, „W cieniu Holokaustu. Historia życia Gerta Druckera, barlineckiego Żyda. Utrwalenie dorobku szczecińskiego oddziału Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Żydów w Polsce po 1989 r.”, „Edukacyjne warsztaty z kulturą i językiem romskim”, „Fiszki ukraińsko – polskie”, „#osvita.pl(nr4) 2023”, „Róża Król – Liderka mniejszości, strażniczka pamięci” oraz „Mikołajki dla dzieci z mniejszości narodowych i etnicznych – 2023”. Zorganizowano również Zachodniopomorskie Forum Mniejszości Narodowych i Etnicznych przy współpracy ze Stowarzyszeniem Czas Przestrzeń Tożsamość. W Forum wzięli udział liderzy mniejszości narodowych i etnicznych oraz eksperci ze środowisk akademickich.
2. WWS, w ramach swoich regulaminowych zadań, w 2023 r. wydatkował prawie **5 mln zł na współpracę z organizacjami pozarządowymi**, w tym na **wspieranie działalności na rzecz organizacji pozarządowych: 190 000,00 zł**.
 - Wdrażanie dobrych praktyk w obszarze współpracy pomiędzy administracją publiczną a organizacjami pozarządowymi: liczba konkursów Marszałka WZ – 1 (Samorządowy Lider Współpracy z NGO, 5 nagrodzonych samorządów: Gmina Miasto Szczecin, Powiat Choszczeński,

- Miasto Szczecinek, Gmina Karlino oraz Gmina Ustronie Morskie); Zachodniopomorskie Forum Pełnomocników ds. NGO – 1, ok. 80 uczestników;
- Wzmocnienie mechanizmów wsparcia i promocji wolontariatu: 1 otwarty konkurs ofert – 3 udzielone dotacje na realizację zadań publicznych:
 - „Pomorze Pomoże?!# Wypróbuj wolontariat – wspieramy wolontariat na terenie Pomorza Zachodniego – głównym celem zadania było wzmocnienie, rozwój oraz promocja wolontariatu w regionie
 - popularyzacja idei wolontariatu na terenie Pomorza Zachodniego – 5 spotkań pod hasłem #Wypróbuj wolontariat, wzrost wiedzy o wolontariacie – 61 godz. Warsztatów;
 - wzrost kompetencji i umiejętności wolontariuszy (#Wybieram wolontariat/Wypróbuj Wolontariat: 8 h; specjalistyczne warsztaty tematyczne i doradztwo kompetencyjne: 15 h; warsztaty kulturowe –przygotowanie i prowadzenie: 38 h);
 - wymiana dobrych praktyk i sieciowanie między członkami Szkolnych Klubów Wolontariusza: VII Zachodniopomorskie Forum Wolontariatu – udział 13 grup ze Szkolnych Klubów Wolontariusza z województwa zachodniopomorskiego;
 - wzrost widoczności wolontariatu oraz zaangażowania społecznego: realizacja akcji Godzina dla Twojej Miejscowości – udział 25 grup z regionu.
 - „Zachodniopomorskie Centrum Organizacji Pozarządowych 2023” – funkcjonowało 1 Zachodniopomorskie Centrum Organizacji Pozarządowych; 192 organizacje skorzystały ze wsparcia, 1 867 osób uczestniczyło w spotkaniach i szkoleniach zwiększających wiedzę i umiejętności przedstawicieli organizacji z zakresu najważniejszych zasad funkcjonowania podmiotów III sektora; wymiana doświadczeń pomiędzy uczestnikami wydarzeń projektowych; nawiązywanie znajomości przeradzającej się w trwałe kontakty pomiędzy organizacjami uczestników – 367 osób uczestniczących w spotkaniach/ szkoleniach/ wydarzeniach/ Forum NGO; Forum odbyło się w Kołobrzegu 9 grudnia; wzięło w nim udział 94 przedstawicieli i przedstawielek zachodniopomorskich organizacji pozarządowych; przeprowadzono 2 edycję konkursu „Zachodniopomorski Lider NGO”.
 - „Promocja i organizacja wolontariatu na Pomorzu Zachodnim w 2023 roku” – funkcjonowało 1 Centrum Wolontariatu, udzielono 31 godzin wsparcia doradczego z zakresu wolontariatu, zorganizowano 4 szkolenia/spotkania wzmacniające kompetencje organizacji i wolontariuszy/ wolontariuszek, z udziałem 116 osób, uruchomiono 1 bibliotekę z ok. 600 publikacjami, 10 szkolnych kół wolontariatu objęta współpracą, 10 spotkań warsztatowych dla szkolnych kół z udziałem 152 osób, 1 spotkanie dla opiekunów/opiekunek szkolnych kół wolontariatu z udziałem 10 osób, 14 wydarzeń z zakresu organizacji wolontariatu, 1 wydarzenie informacyjno-promocyjne dotyczące wolontariatu z udziałem 200 osób, 710 osób uczestniczących w działaniach projektowych.
 - Zadania w zakresie rozwoju aktywności społecznej i wspierania inicjatyw obywatelskich, wartość wydatkowanych środków 4 012 973,00 zł:
 - Podpisano umowy (udzielono mikrodotacji) na realizację:
 - 600 inicjatyw oddolnych zrealizowanych wspólnie przez organizacje pozarządowe i mieszkańców oraz pozostałych interesariuszy z Pomorza Zachodniego;
 - 300 inicjatyw oddolnych na rzecz młodzieży i/lub rekomendowanych przez młodzież w ramach głosu doradczego;
 - 395 inicjatyw oddolnych na rzecz działań proekologicznych podejmowanych w celu poprawy kondycji środowiska naturalnego;
 - przygotowano 1 diagnozę kondycji trzeciego sektora w województwie zachodniopomorskim, ewaluację jakości wdrażania zadania publicznego, określono nowe obszary problemowe.

- Współorganizacja Gali Wolontariatu z Polskim Czerwonym Krzyżem.
- Zadania zlecone w formie małych grantów:
 - Zachodniopomorskie Męskie Zdrowie – celem projektu było promowanie wiedzy dotyczącej profilaktyki i wczesnego wykrywania nowotworów jąder i prostaty. Zrealizowano bezpłatne badania przesiewowe z użyciem ultrasonografów pod kątem wczesnego wykrywania nowotworów jądra. Badania USG zaadresowano do mężczyzn w wieku od 18 lat do 40 lat – przebadano ponad 500 osób;
 - Strefa Sportu – Floating Trippin' Festival – prezentacja fundacji Kamienica 1 – Fundacja Na Rzecz Rozwoju Sztuki i Promocji Zdrowia w sposób aktywny i z wykorzystaniem niecodziennych atrakcji sportowo-rekreacyjnych zgodnie z misją i wizją organizacji: Uczymy, bawimy i pomagamy żyć aktywnie z pasją i z uśmiechem;
 - Strefa Alternatywna – zadanie w strefie promującej zdrowie i alternatywę dla ryzykownych zachowań, m.in. warsztaty radzenia sobie ze stresem;
 - Pomorze Zachodnie kawałek po kawałku – przeprowadzono ponad 15 godzin warsztatów podczas festiwalu Pol'and'Rock w Czaplinku-Broczynie (w dn. 3-5 sierpnia 2023), w trakcie których stworzona została ceramiczna mozaika. Przygotowany przez osoby uczestniczące w warsztatach (ponad 100 osób) wzór został zamontowany w Czaplinku, przy Strefie Artystycznego Relaksu;
 - I TY MOŻESZ BYĆ KREATYWNY – przedstawiciele społeczeństwa wielopokoleniowego zintegrowali się z osobami z niepełnosprawnościami – przeprowadzono 6 warsztatów, w których uczestniczyło ponad 60 osób;
 - Roztańczony Festiwal – zorganizowanie bezpłatnych zajęć z salsy i bachaty, zajęcia były prowadzone w ramach promocji i organizacji wolontariatu – 112 uczestników;
 - W kręgu wolontariatu i sztuki – podtrzymywanie relacji społecznych oraz propagowanie aktywizacji obywatelskiej: 60 godzin warsztatów dla około 600 uczestników w różnym wieku;
 - Wolontariat senioralny na rzecz Szczecina i regionu – promocja wolontariatu dla osób starszych oraz cykl zajęć przygotowujących do wolontariatu i wzmacniających kompetencje – szkolenie 16 godzin;
 - Spotkanie wspierające dla organizacji pozarządowych z województwa zachodniopomorskiego poświęcone było z jednej strony wymianie doświadczeń, nawiązywaniu relacji, dzieleniu się sukcesami i wyzwaniem w działaniach a z drugiej strony przekazaniu informacji dotyczących ważnych zagadnień, interesujących z punktu widzenia działalności w sektorze pozarządowym (ustawa o ekonomii społecznej, ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, rozpoczęcie naborów w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego, itp.) – 35 uczestników.
- Realizacja zadań z zakresu **równego traktowania**, wartość wydatkowanych środków: **211 928,60 zł.**
 - Przekazano dotacje na realizację zadań z zakresu równego traktowania w ramach otwartego konkursu ofert na realizację zadań:
 - Zachodniopomorskie Centrum Praw Kobiet (ZCPK) – doradcy przeprowadzili łącznie 120 godzin poradniczych, w tym: obywatelskie, prawne, psychologiczno-terapeutyczne, zawodowe, przeciwdziałania przemocy, udzielono 162 porad, w tym 100 osobom porady w ramach projektowych działań ZCPK oraz Lokalnych Centrum Praw Kobiet, 200 osób uczestniczyło w 20 spotkaniach pn. Kawiarnie Obywatelskie;
 - Nie Krzywdzę! Nie Dyskryminuję! Nie Sekstuję! – przeciwdziałanie zjawisku przemocy i dyskryminacji w sieci – 154 osoby uczestniczące w szkoleniach dotyczących molestowania seksualnego i dyskryminacji, utworzono 10 spotów na kampanię dotyczącą przeciwdziałania przemocy wobec kobiet i ekonomicznej;

- #RÓWNIwPracy – 40 godzin warsztatów informacyjnych #RÓWNIwPracy, 86 uczestników, 175 postów opublikowanych podczas kampanii informacyjnej #RÓWNIwPracy w Internecie/mediach społecznościowych, 100 szt. opracowanych, wydrukowanych i rozdyskrebowanych Informatorów #RÓWNIwPracy;
- Równe Pomorze Zachodnie – zorganizowanie spotkań, debat, warsztatów, dyżurów poradniczych oraz porad prawnych w dziedzinie równego traktowania ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób ze społeczności LGBT+, pomoc w sposób bezpośredni ponad 100 osobom z mniejszości m.in. LGBT+, 134 godziny poradnicze dla 113 osób, 3 warsztaty równościowe dla 43 osób, 1 spotkanie sieciujące dla 25 osób z uczestnictwem 9 firm różnej wielkości z siedzibami/oddziałami w Szczecinie;
- Zachodniopomorska Sieć Liderów – 240 osób wzięło udział w spotkaniach, które odbyły się w 12 miejscowościach Pomorza Zachodniego. Na spotkaniach można było zdobyć / poszerzyć wiedzę z zakresu równego traktowania, przywództwa kobiet, kompetencji liderskich, przedsiębiorczości czy budowania marki osobistej. Efektem cyklu spotkań było wyłonienie 19 liderów.
- Zrealizowano obchody Międzynarodowego Dnia Praw Człowieka na Pomorzu Zachodnim wraz z wręczeniem nagrody Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego dla Obrończyni Praw Człowieka. W ramach obchodów zrealizowano cykl różnorodnych wydarzeń, w tym:
 - Odwaga dzięki wiedzy – propagowanie wiedzy o prawach człowieka wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych i nauczycieli – konkurs filmowy / literacki dla uczniów i uczennic szkół ponadpodstawowych;
 - 2 warsztaty o przeciwdziałaniu przemocy, dyskryminacji, dbaniu o zdrowie psychiczne i pewności siebie wraz z mini wystawą prac Marty Frej (ok. 100 uczestników);
 - Wolność, Równość, Różnorodność – 8 spotkań literackich, warsztatowych z młodzieżą szkół podstawowych, w których uczestniczyły łącznie 192 osoby, 1 opracowana lista książek rekomendowanych dla nauczycieli, bibliotekarzy pn. „Poradnik literacki Fika Filozofuje: Wolność. Równość. Różnorodność.”;
 - Współorganizacja uroczystego koncertu pod nazwą „Koncert z okazji 75 lat Deklaracji Praw Człowieka – Wolność kocham i rozumiem”;
 - Spotkanie podsumowujące obchody Międzynarodowego Dnia Praw Człowieka na Pomorzu Zachodnim 2023 „PRAWA CZŁOWIEKA SĄ DLA WSZYSTKICH”;
 - Ekspozycja na nośniku reklamowym w centrum Szczecina plakatu upamiętniającego rocznicę 105-lecia uzyskania przez kobiety praw wyborczych w Polsce. (element kampanii promocyjnej w ramach organizowanych obchodów z okazji Międzynarodowego Dnia Praw Człowieka na Pomorzu Zachodnim).
- **Konkurs Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego Granty Osiedlowe 2023** – wspieranie rozwoju demokracji lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego oraz wzmacnianie tożsamości i integracji społeczności lokalnej z inicjatywy mieszkanki i mieszkańców osiedli w województwie zachodniopomorskim – projekty o charakterze inwestycyjnym oraz nieinwestycyjnym wsparte kwotą **249 096 zł. Liczba dofinansowanych projektów – 21;**
- **Animator życia społecznego na obszarach wiejskich – OSP** – wydatkowane środki: **744 908,00 zł.** Wybrane 43 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej uzyskały wsparcie na wykonanie prac remontowych, modernizacyjnych i konserwatorskich w budynkach OSP oraz ich otoczenia;
- Kampania informacyjna pn. Zostaw 1,5% podatku na Pomorzu Zachodnim – informacje zamieszczane były na stronach internetowych oraz w mediach społecznościowych Województwa Zachodniopomorskiego, a także wyświetlane w pojazdach (szynobusach) kolei regionalnych POLREGIO;
- Konsultacje z Zachodniopomorską Radą Działalności Pożytku Publicznego lub organizacjami, odpowiednio do zakresu ich działania, projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach

- dotyczących podstawowej działalności statutowej tych organizacji: – skonsultowano m.in. Program współpracy Województwa Zachodniopomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2024;
- Działalność wspólnych zespołów o charakterze doradczym i konsultacyjnym: Zespół ds. Programu współpracy Województwa Zachodniopomorskiego z organizacjami pozarządowymi – sprawozdania z jego realizacji, Zachodniopomorska Rada Działalności Pożytku Publicznego, Zespół ds. Karty Różnorodności w UM WZ, Rada Ekspertów ds. Przeciwdziałania Przemocy w kadencji 2021-2025;
 - Polityka informacyjna prowadzona poprzez zamieszczanie informacji na stronach Wydziału Współpracy Społecznej (zakładka co słychać w III sektorze?) oraz we współpracy z Biurem Komunikacji UM WZ na profilach Pomorza Zachodniego w mediach społecznościowych;
 - Łączna wartość wydatków kwalifikowalnych w ramach realizowanego projektu pn. Pomorze Zachodnie – Wsparcie Psychologiczno-Pedagogiczne: **8 571 061,46 zł**, z tego **8 142 495,94 zł** dofinansowanie z RPO WZ 2014-2020. Łącznie podpisano **73** umowy z JST o powierzenie grantu na realizację projektu. Udział w projekcie pozwolił JST na zapewnienie dodatkowej pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w związku z występującą w latach poprzednich pandemią COVID-19. Ostatecznie wsparciem objętych zostało: **37 198** uczniów z zachodniopomorskich szkół i placówek. W ramach projektu realizowane były zajęcia rozwijające uzdolnienia, rozwijające umiejętności uczenia się, dydaktyczno-wyrównawcze, specjalistyczne: korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne oraz inne zajęcia o charakterze terapeutycznym, związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu, a także porady i konsultacje oraz warsztaty.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020

W obszarze **spójność społeczna** w 2023 r. w ramach RPO WZ 2014-2020 nie podpisano żadnej umowy o dofinansowanie.

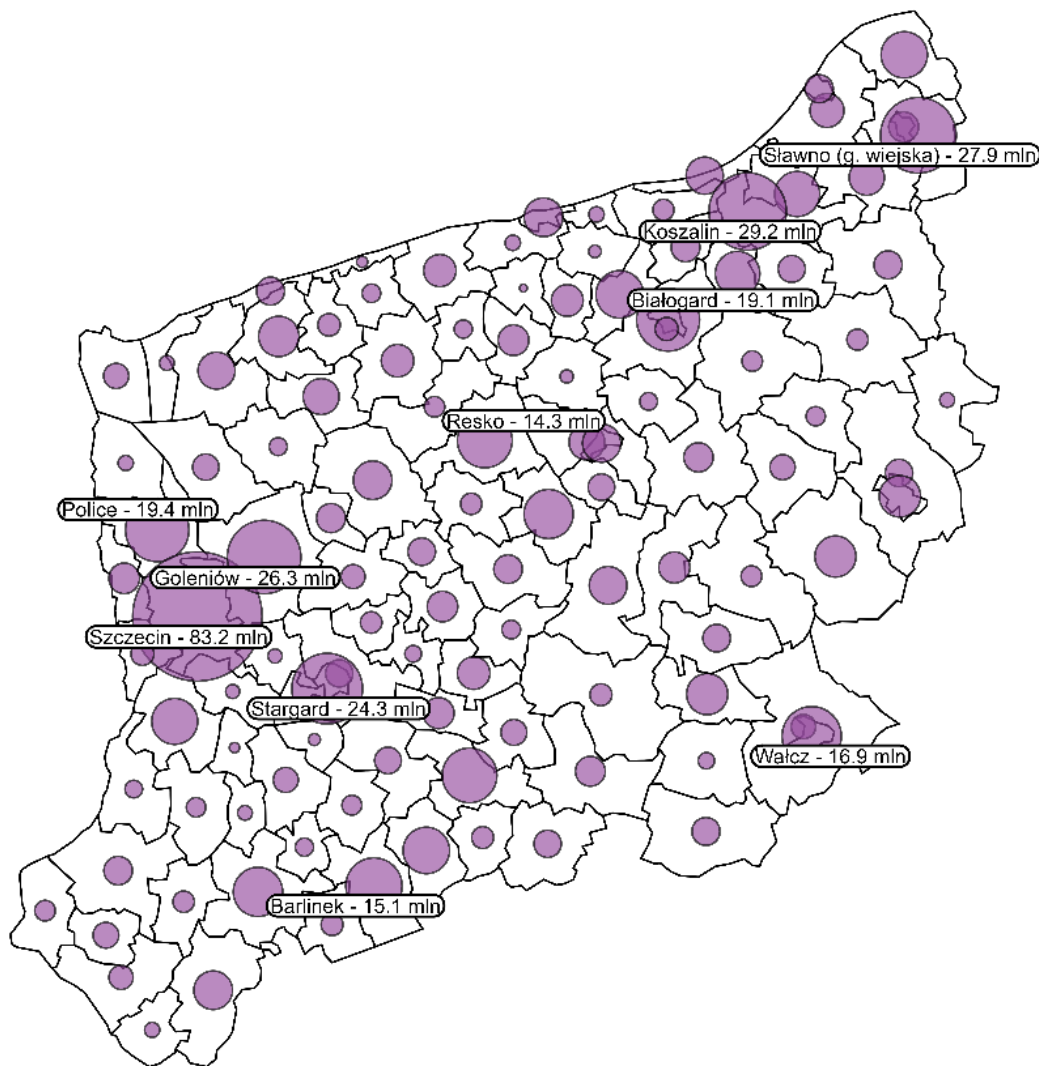
Od początku wdrażania programu w omawianym obszarze podpisano 374 umowy na łączną kwotę wsparcia ze środków UE w wysokości ponad 701,2 mln zł.

Wsparcie udzielone w ramach wszystkich podpisanych umów o dofinansowanie do końca 2023 r. pozwoliło na osiągnięcie m.in. następujących efektów:

- Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie – 51 823 osoby;
- Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu projektu – 12 797 szt.;
- Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem – 1 523 szt.

Terytorialny rozkład środków UE zatwierdzonych do wypłaty od początku programu do końca 2023 r. przedstawia poniższa mapa

Rysunek 33. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Spójność społeczna



Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Ponadto w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których (lub na rzecz których) dla beneficjentów lub odbiorców zatwierdzono do wypłaty łącznie najwięcej środków UE w przeliczeniu na 1 mieszkańca (od początku programu do końca 2023 r.).

Tabela 38. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Spójność społeczna

Gmina	Powiat	zł na mieszkańca
Sławno (g. wiejska)	stawieński	3 317
Resko	łobeski	1 940
Postomino	stawieński	1 491
Miroslawiec	Wałecki	1 487
Pełczyce	choszczeński	1 405
Mielno	koszaliński	1 328
Osina	goleniowski	1 296
Karlino	białogardzki	1 247
Brzeżno	świdwiński	1 196
Rymań	kołobrzeski	1 144

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

Polityka społeczna w samorządzie Województwa jest znaczącym kierunkiem aktywności i inwestycji. Główne paradygmaty polityki społecznej w regionie to:

- Wyrównywanie dostępu do usług świadczonych w zbliżonym, wysokim standardzie – mieszkańcom wszystkich powiatów na Pomorzu Zachodnim;
- Stwarzanie warunków równego dostępu do rynku pracy i aktywności zawodowej wszystkim grupom społecznym w regionie (osoby z niepełnosprawnością, młodzież z pieczy zastępczej, osoby wymagające readaptacji zawodowej i społecznej i inne grupy);
- Uruchamianie mechanizmów samodzielności życiowej mieszkańców (osoby i rodziny);
- Uruchamianie mechanizmów samoorganizacji środowisk lokalnych (m. in. rewitalizacja);
- Stwarzanie warunków do optymalnego funkcjonowania rodziny oraz młodych ludzi – w otoczeniu społecznym (więzi międzypokoleniowe, system oparcia społecznego);
- Wspieranie samorządów lokalnych w budowaniu systemów wsparcia środowiskowego – adekwatnych do potrzeb danej wspólnoty;
- Szukanie innowacyjnych podejść do problemów społecznych, tworzenie modelowych rozwiązań i wdrażanie ich na poziomie lokalnym, jako dobrej praktyki w regionie.

Realizując zadania z zakresu polityki społecznej, w nurcie powyższych paradygmatów, ale też w ramach regulacji zawartych w prawodawstwie krajowym, Strategii Rozwoju Województwa, w szczególności zaś celu 1. Otwarta społeczność, w roku 2023 przede wszystkim kontynuowano rozpoczęte w poprzednich latach przedsięwzięcia w ramach projektów RPO WZ i PO WER. Ponadto, planując kolejne inicjatywy, poddano ocenie projekty i programy, które zostały zakończone lub dobiegają końca. Istotnym elementem była analiza podejmowanych działań, ich rezultatów oraz potrzeb w regionie, celem przygotowania się do funkcjonowania w nowej perspektywie finansowej w zakresie projektów unijnych. Mimo ciągłej pracy w regionie, nadal identyfikuje się wiele barier w prowadzeniu polityki społecznej.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

Sukcesy (i czynniki sprzyjające realizacji celów i założeń):

- Zwiększanie liczby miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością – zatrudnienie w ZAZ – 708 OzN, kolejne spotkania z podmiotami zainteresowanymi realizacją tego typu wsparcia dla OzN (na terenie powiatu drawskiego i miasta Koszalin);
- Działania w projekcie Region Dobrego Wsparcia: rozwijanie sąsiedzkiej pomocy wspierającej osoby zależne oraz ich rodziny, podnoszenie wśród mieszkańców województwa kompetencji opiekunów osób niesamodzielnych /zależnych w zakresie prawidłowej pielęgnacji tej osoby przy pomocy profesjonalnego manekina geriatrycznego, dalsza likwidacja barier w mieszkaniach z osobą niesamodzielną/zależną poprzez doradztwo i projekty architektoniczne;
- Utworzenie 8 Regionalnych Centrów Kryzysowych, wraz z usługami mobilnymi, które w znaczący sposób zwiększają dostęp do specjalistycznego wsparcia w sytuacjach kryzysowych na terenie województwa;
- Objęcie usługami wsparcia z zakresu wczesnej interwencji psychologicznej ponad 4 000 osób – mieszkańców województwa zachodniopomorskiego;
- Rewitalizacja: aktualnie 6 gmin posiada Gminne Programy Rewitalizacji i prowadzi, w różnym zakresie, działania rewitalizacyjne na wyznaczonych obszarach rewitalizacji. Około 15 gmin jest w trakcie opracowywania GPR. Rosnące zainteresowanie szkoleniami i doradztwem w zakresie rewitalizacji znalazło odzwierciedlenie w postaci nowego ogólnopolskiego projektu Regiony Rewitalizacji – edycja 3.0, którego realizacja rozpoczęła się w kwietniu 2024 r.;
- Utrzymujące się zainteresowanie tematyką usług społecznych i deinstytucjonalizacji w gminach – aktualnie funkcjonuje 6 Centrów Usług Społecznych (w miejsce dotychczasowych OPS: Resko, Goleniów, Koszalin, Świdwin, Łobez, Kołobrzeg) oraz około 20 JST przygotowuje się do przekształcenia w CUS;

- Kontynuowane jest wsparcie sektora ekonomii społecznej w regionie – następuje stopniowa profesjonalizacja podmiotów ekonomii społecznej oraz ich zakorzenienie w lokalnej gospodarce.

Bariery:

- Duża liczba działań podejmowanych w województwie w oparciu o środki EU (EFS), często skierowanych do tego samego odbiorcy (dezorientacja mieszkańców, „walka” o uczestników);
- Nadmierne obciążenie kadry lokalnych jednostek pomocy społecznej i co się z tym wiąże – niechęć do podejmowania nowych wyzwań;
- Brak świadomości istoty polityki społecznej w rozwoju lokalnym oraz chęci współpracy ze strony niektórych samorządów;
- Duża rotacja kadry w służbach społecznych (niedoinwestowanych, wypalonych zawodowo), co skutkuje koniecznością ciągłego odnawiania umiejętności i kompetencji instytucji pomocowych;
- Brak trwałych mechanizmów współpracy między samorządami wszystkich szczebli, co wymaga – przy każdym projekcie – budowania od podstaw sieci wymiany informacji i kooperacji;
- Wciąż niewystarczający poziom wiedzy wśród władarzy zachodniopomorskich gmin w zakresie znajomości nowych, dominujących w obecnej polityce społecznej (również tej w wymiarze regionalno-lokalnym) nurtów/zjawisk i rozwiązań, takich jak deinstytucjonalizacja, usługi społeczne, CUS;
- Występowanie ograniczeń o charakterze organizacyjnym, kadrowym i infrastrukturalnym w samorządach, utrudniających lub uniemożliwiających im rozwój usług społecznych, w tym także tworzenie CUS;
- Niekorzystna sytuacja demograficzna (i niepokojące prognozy w tym względzie na najbliższą i dalszą przyszłość), która utrudnia wdrażanie nowych rozwiązań i obniża jakość już prowadzonych działań z zakresu polityki i pomocy społecznej;
- Dotarcie z ofertą wsparcia, oferowaną przez ROPS, do wszystkich mieszkańców w regionie.

Rekomendacje:

Wiele rekomendacji, sformułowanych w roku 2022, pozostaje aktualnych na rok bieżący i zapewne także na kolejne lata. Dodatkowo, trwająca wojna w Ukrainie, wprowadzając nowe kwestie społeczne, nie służy wyważonej realizacji celów polityki społecznej, zaplanowanych na czas pokoju. Poniżej, aktualne wciąż rekomendacje do działań w obszarze polityki społecznej regionu:

- Dostarczyć samorządom lokalnym wiedzy i wzorców dotyczących funkcjonowania mikrosystemów wsparcia środowiskowego w zakresie usług społecznych (na rzecz osób starszych, OzN, osób z chorobami psychicznymi, młodzieży itp.);
- Rozwijać wspomagany rynek pracy dla osób z niepełnosprawnościami (sieć zakładów aktywności zawodowej, spółdzielnie socjalne, przedsiębiorstwa non profit i inne) oraz osób z zaburzeniami psychicznymi;
- Upowszechniać wzorce kooperacji międzysektorowej wśród samorządów lokalnych i rozwijać system dostarczania usług społecznych przez sektor Ekonomii Społecznej (m.in. na potrzeby jednostek pomocy społecznej);
- Rozwijać wśród kadry systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej kompetencje pracy z biologiczną rodziną, w celu ograniczenia kierowania dzieci do placówek i innych form pieczy;
- W dziedzinach nieuregulowanych prawem krajowym lub tam, gdzie regulacje są niewystarczające, budować model rozwiązań innowacyjnych, regionalnych (np.: regionalny system usamodzielniania dzieci z pieczy zastępczej; system pracy z rodzinami, którym dzieci odebrano – wdrożenie specjalności pedagoga rodzinnego; usamodzielniania życiowego osób z chorobami psychicznymi);
- Rozwijać sieciowe, funkcjonalne powiązania (poziome i pionowe) między samorządami, w tym wypracować model systemowych diagnoz i analiz społecznych – na rzecz wyzwań polityki społecznej (lokalnej i regionalnej) – nowego okresu programowania (i nowej rzeczywistości społeczno-gospodarczej);

- Popularyzować podejście usługowe do zadań z obszaru polityki społecznej (i szerzej – polityk publicznych) wśród samorządów lokalnych;
- Dążyć do ilościowego i jakościowego rozwoju podmiotów ekonomii społecznej jako potencjalnych usługodawców i realizatorów deinstytucjonalnych form wsparcia i pomocy;
- Rozwijać mieszkalnictwo wspomagane w odniesieniu do każdego z opisanych w Strategii Rozwoju Usług Społecznych obszarów deinstytucjonalizacji;
- Zadbać o poprawę jakości życia osób niesamodzielnych i ich otoczenia, poprzez kontynuację wsparcia rodzin i opiekunów faktycznych;
- Wyrównać dostęp do specjalistycznych usług dla rodzin osób niesamodzielnych poprzez uruchomienie drugiego mobilnego zespołu specjalistów, wraz z zapleczem w postaci mieszkania pokazowo-szkoleniowego w Koszalinie;
- Wyrównywać w regionie dostęp do usług specjalistycznych wysokiej jakości na terenie Specjalnej Strefy Włączenia i na terenie powiatów oddalonych od dużych miast, poprzez tworzenie sieci ośrodków pracujących na standardach regionalnych, wypracowanych przez samorząd województwa;
- Nawiązać ścisłą współpracę z ośrodkami badawczymi i naukowymi w regionie, w celu włączenia do praktyki samorządu – polityki społecznej opartej na dowodach, co jest niezbędne do planowania i wdrażania zmian i rozwoju społecznego;
- W celu realizacji zadań szkoleniowych na najwyższym poziomie – zarówno dla kadr społecznych, jak też dla mieszkańców regionu – przygotować profesjonalną, nowoczesną bazę szkoleniową w ROPS, dostosowaną do wyzwań i potrzeb mieszkańców regionu.

Wydział Współpracy Społecznej

Sukcesy (i czynniki sprzyjające realizacji celów i założeń):

- Dzięki realizowanym programom (m.in. „Animator życia społecznego na obszarach wiejskich – OSP – nabór na Granty Strażackie 2023”, Konkurs Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego Granty Osiedlowe 2023, oraz „Program Społecznik 2022-2024” zwiększyła się liczba inicjatyw oddolnych i aktywność zachodniopomorskich organizacji pozarządowych różnego typu (stowarzyszenia, fundacje, ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich, czy grupy nieformalne). Wnioski z realizacji Programu Społecznik 2022-2024 wskazują na duże zainteresowanie możliwością korzystania z grantów na realizację inicjatyw społecznych. Można zauważyć pozytywny wpływ Programu Społecznik 2022-2024, który wzmacnia aktywność lokalną w regionie zarówno organizacji pozarządowych, jak i grup nieformalnych, które mogą się ubiegać o dofinansowanie we współpracy z organizacją pozarządową. Dla większości z aplikujących jest to pierwszy krok do zdobycia dofinansowania ze źródeł zewnętrznych, a także początek działalności społecznej odpowiadającej na lokalne potrzeby. W ramach programu w 2023 r. realizowano akcje o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, ekologicznym, kulturalnym, historycznym i sportowym. Dzięki programowi mieszkańcy także z małych miejscowości zyskali możliwość uczestniczenia w ciekawych wydarzeniach, a także możliwość włączania się w lokalne działania;
- Mimo ograniczonych środków zrealizowane zostały działania na rzecz równego traktowania, w szczególności kobiet i mężczyzn, osób o różnej orientacji seksualnej, wzmacniania postaw obywatelskich. Mieszkańcy i mieszkanki Pomorza Zachodniego mogli/mogły korzystać z nieodpłatnych porad prawnych itp.;
- Postrzeganie Pomorza Zachodniego jako regionu/województwa otwartego na społeczeństwo obywatelskie, proeuropejskie, różnorodne, będącego inspiracją do działań, dobrym przykładem:
 - obchody Międzynarodowego Dnia Praw Człowieka na Pomorzu Zachodnim i nagroda Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego dla Obrońcy/Obrończyni Praw Człowieka;
- Objęcie wsparciem psychologiczno-pedagogicznym w związku z pandemią COVID-19 – 37 198 uczniów z zachodniopomorskich szkół i placówek.

Bariery:

- Brak środków finansowych na działania w zakresie dostępności – organizacje pozarządowe mają potrzebę dostosowywania swoich siedzib do potrzeb osób z potrzebami szczególnymi, zatrudnianiem tłumaczy migowych (deficyt na rynku);
- Wyczerpująca się formuła zasad współpracy finansowej określonej w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – ustawa nie była nowelizowana od lat, jest potrzebna, ale wymaga bezwzględnie dostosowania do szybko zmieniającej się rzeczywistości pozarządowej;
- Niewystarczający jest również budżet na zadania z zakresu równego traktowania, co jest zauważalne w liczbie ofert, propozycji zadań składanych przez organizacje i informacji od realizatorów zawartych w sprawozdaniach z realizacji zadań;
- Wypalenie aktywistyczne społeczniczek i społeczników, nadmiar obowiązków, niezmienny intensywny czas w pomaganiu – pandemia, wojna, katastrofa ekologiczna, nierówne traktowanie przy dystrybucji środków przez agendy rządowe, powtarzalność projektów składanych przez organizacje pozarządowe w ramach otwartych konkursów ofert w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom (niektóre pomysły są już „zużyte”, brakuje nowatorskich podejść m.in. do problematyki uzależnień, które równocześnie zapewniają bezpieczeństwo ich beneficjentów);
- Analiza danych podmiotów leczniczych realizujących działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom na terenie województwa zachodniopomorskiego wskazuje na dużą dysproporcję w liczbie mężczyzn i kobiet leczonych z powodu nadużywania substancji psychoaktywnych, zarówno jeżeli chodzi o leczenie stacjonarne, jak i ambulatoryjne. Liczba mężczyzn leczonych stacjonarnie w 2023 r. z powodu nadużywania substancji psychoaktywnych wynosiła 1 123, natomiast kobiet jedynie 208. Podobnie jest w analogicznym okresie w lecznictwie ambulatoryjnym – liczba mężczyzn wynosi 787, kobiet natomiast 342;
- Za mała liczba miejsc w lecznictwie stacjonarnym przygotowanych do leczenia kobiet;
- Ograniczenia kadrowe w samorządach, w tym nadmierne obciążenie kadr, a w konsekwencji też niechęć do podejmowania nowych działań.

Rekomendacje:

- Nawiązanie ścisłej współpracy ze środowiskiem akademickim w zakresie realizacji zadań z obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ochrony zdrowia psychicznego oraz mniejszości narodowych i etnicznych;
- Działania edukacyjne skierowane do młodzieży;
- Nawiązanie współpracy z przygranicznymi landami niemieckimi w tym instytucjami publicznymi, oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie profilaktyki uzależnień oraz HIV/AIDS;
- Wsparcie finansowe bądź pozafinansowe NGOśw działających w zakresie przeciwdziałania HIV/AIDS;
- Kontynuacja współpracy z Krajowym Centrum ds. AIDS (udział w konferencjach i szkoleniach organizowanych przez agendę);
- Zintensyfikowanie działań na rzecz skutecznej profilaktyki uzależnień i wdrażania programów profilaktycznych rekomendowanych przez Krajowe Centrum ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom;
- Zachodniopomorska kampania społeczna. Konieczne jest stałe oraz systematyczne zwiększanie świadomości społecznej w kontekście konieczności reagowania na przemoc w najbliższym otoczeniu, braku pozostawiania obojętnym na przemoc. Zasadnym jest uwzględnienie w kampanii aspektów edukacyjnych oraz informacyjnych w zakresie świadomości przysługujących praw, np. możliwości uzyskania konkretnego wsparcia, czy też sytuacji prawnej świadka przemocy;
- Wykorzystywanie nowych technologii i narzędzi w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom zarówno w badaniu zjawiska, jak i działaniach już terapeutycznych, między innymi: Diagmatic - wielowymiarowe narzędzia dla psychologów i pedagogów do diagnozy funkcjonalnej, wspierające projektowanie i modyfikację oddziaływań wychowawczo-profilaktycznych w szkole (automatyczne

obliczenie wyniku diagnozy, prowadzenie badania na tablecie, komputerze lub zdalnie) oraz EEG Biofeedback (Neurofeedback) – nowa metoda usprawniania pracy mózgu, a szczególnie tych obszarów, które odpowiadają za koncentrację uwagi i pamięć krótkotrwałą. Biofeedback jako nowatorska metoda uzupełniająca psychoterapię uzależnień ułatwia uzyskanie równowagi psychicznej i wyciszenia, poprawia samopoczucie, zwiększa odporność na stres, wpływa pozytywnie na ogólne funkcjonowanie człowieka;

- Opracowanie całościowej diagnozy problematyki uzależnień na terenie województwa zachodniopomorskiego, uwzględniającej obok alkoholizmu, narkomanii również uzależnienia behawioralne;
- Zwiększenie środków finansowych w budżecie województwa na zadania z zakresu: równego traktowania, przeciwdziałania przemocy, uzależnieniom i HIV/AIDS w związku z zwiększonym zapotrzebowaniem na bezpłatne usługi społeczne i działania profilaktyczne, które będą zapobiegać problemom społecznym a nie wymagać większej inferencji w tym diagnostyki i leczenia

Rekomendacje „Porozumienie Przeciw Przemocy” – Zachodniopomorska kampania społeczna:

- Konieczne jest stałe oraz systematyczne zwiększanie świadomości społecznej w kontekście konieczności reagowania na przemoc. Zasadnym jest uwzględnienie w kampanii aspektów edukacyjnych oraz informacyjnych w zakresie świadomości przysługujących praw, np. możliwości uzyskania konkretnego wsparcia, czy też sytuacji prawnej świadka przemocy;
- Systematyczne szkolenia przedstawicieli instytucji oraz organizacji pozarządowych zajmujących się problematyką przeciwdziałania przemocy domowej;
- Nawiązywanie i wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami rządowymi i samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą domową;
- Promowanie dostępności do całodobowych telefonów zaufania, interwencyjnych lub informacyjnych dla osób dotkniętych przemocą domową;
- Realizacja kampanii społecznych dotyczących przeciwdziałania przemocy, ze szczególnym naciskiem na budowanie świadomości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy i dostępności do informacji na temat placówek pomagających osobom doznającym przemocy;
- Wdrożenie działań w zakresie profilaktyki krzywdzenia dzieci w kontekście stosowania kar cielesnych przez rodziców i opiekunów. Rozwijanie samoświadomości oraz umiejętności wychowawczych i komunikacji interpersonalnej niezbędnych do budowania poprawnych relacji z dziećmi.



3.5.2

Polityka gospodarcza

województwa
zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Samorząd, wykonując obowiązki w zakresie wspierania rozwoju gospodarczego regionu, realizuje następujące zadania:

- pobudzanie aktywności gospodarczej;
- podnoszenie poziomu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki województwa;
- tworzenie warunków rozwoju gospodarczego, w tym kreowanie rynku pracy;
- wspieranie i prowadzenie działań na rzecz podnoszenia poziomu wykształcenia obywateli;
- wspieranie rozwoju nauki i współpracy między sferą nauki i gospodarki;
- popieranie postępu technologicznego oraz innowacji.

Priorytetem w zakresie prowadzonej polityki gospodarczej jest kształtowanie jak najkorzystniejszego środowiska funkcjonowania lokalnej gospodarki oraz kreowanie stabilnego zrównoważonego wzrostu. Samorząd województwa poprzez politykę wyznacza i nakreśla podmiotom współtworzącym potencjał gospodarczy Pomorza Zachodniego główne kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego.

Rolą polityki jest w szczególności świadome oddziaływanie władz regionalnych oraz ich otoczenia na gospodarkę, jej dynamikę oraz strukturę, a także na zewnętrzne relacje gospodarcze za pomocą określonych narzędzi służących do osiągnięcia zaplanowanych celów.

Część zadań z zakresu polityki gospodarczej jest realizowane przez spółki akcyjne, których akcjonariuszem jest Województwo Zachodniopomorskie (WZ).

Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (ZARR S.A.) oraz Koszalińska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (KARR S.A.), podążając za celami statutowymi, inicjują działania wspierające oraz promujące zrównoważony rozwój regionalny poprzez:

- wspomaganie rozwoju MŚP;
- wdrażanie instrumentów finansowych dla MŚP;
- wsparcie rozwoju innowacyjności;
- finansowanie podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- wspomaganie inwestorów w podejmowaniu działalności w regionie oraz promocję gospodarczą.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030

II Cel strategiczny: Dynamiczna gospodarka

Kształtowanie wysokiej jakości życia mieszkańców oraz wzmacnianie konkurencyjności regionu.

Polityka Gospodarcza Województwa Zachodniopomorskiego

Cel I: Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy;

Cel II: Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw;

Cel III: Doskonalenie strategicznego zarządzania rozwojem gospodarczym.

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego 2030

Cele:

Cel 1: Rozwój społeczeństwa innowacyjnego;

Cel 2: Podniesienie poziomu konkurencyjności przedsiębiorstw;

Cel 3: Wzmacnianie roli nauki w budowaniu innowacyjnej gospodarki;

Cel 4: Kształtowanie otoczenia instytucjonalnego przyjaznego innowacjom.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego

Cel VII: Wzrost i rozwój gospodarczy.

Priorytety Współpracy Zagranicznej Województwa Zachodniopomorskiego

Cele współpracy zagranicznej:

- Wzmocnienie pozycji Województwa w regionie Morza Bałtyckiego.
- Rozwój powiązań komunikacyjnych i infrastrukturalnych na obszarze przygranicznym.
- Rozwój polsko-niemieckiej współpracy transgranicznej.
- Rozwój europejskiej współpracy terytorialnej w oparciu o Środkowoeuropejski Korytarz Transportowy Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej.

Cele i główne działania realizowane w 2023 r.

Cel I – Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy

Centrum Inicjatyw Gospodarczych

1. Forum Innowacji Pomorza Zachodniego – Podcasty

Celem zadania było stworzenie cyklu składającego się z 16 unikatowych podcastów (videocastów) z umiennie dobranym semantycznym przekazem – o lekkiej formule, ale dużej wartości edukacyjnej, których motywem przewodnim są innowacje. Stworzone materiały mają za zadanie wzbudzić zainteresowanie tematyką innowacji wśród odbiorców z Pomorza Zachodniego oraz zainicjować działania zmierzające do unowocześniania oraz rozwijania usług, przemysłu i nauki. Poniżej przedstawiono osoby występujące w poszczególnych podcastach:

- prof. Aleksandra Przegalińska – ceniona profesorka, futurolożka i ekspertka w dziedzinie sztucznej inteligencji;
- Sylwia Czubkowska – ceniona dziennikarka ekonomiczna i technologiczna;
- Petros Psyllos – uznany innowator, który znalazł się na liście 30 najwybitniejszych innowatorów poniżej 30. roku życia;
- Michał Sadowski – wybitny startupowiec i założyciel Brand24, który osiągnął światowy sukces;
- Marek Zmysłowski – pionier wprowadzania nowych technologii na rynku afrykańskim;
- Maciej Balsewicz – inwestor wspierający innowacyjne biznesy na całym świecie;
- dr Konrad Maj – psycholog społeczny, założyciel i dyrektor Centrum HumanTech na Uniwersytecie SWPS;
- Dorota Zimnoch – ceniona ekspertka w dziedzinie FinTech oraz InsurTech;
- Marcin Prokop – dziennikarz, prezenter, osobowość telewizyjna, pasjonat nowych technologii;
- Nikola Bukowiecka – wybitna naukowczyni, laureatka tytułu Polki XXI wieku w kategorii Innowacje i Nowe Technologie;
- Anna Skierska – młoda naukowczyni, wielokrotna laureatka konkursu Naukowego Explory;
- Bogusław Leśnodorski – kluczowa postać w świecie polskiego biznesu i sportu, prawnik oraz były Prezes Legii Warszawa;



- dr Joanna Jurga – projektantka produktu i przestrzeni, innowatorka i wykładowczyni;
- dr Maciej Kawecki – ekspert w dziedzinie prawa oraz danych osobowych, dziennikarz technologiczny i popularyzator nauki;
- Anna Nowak-Ibisz – wszechstronna artystka – aktorka i prezenterka telewizyjna;
- Ola i Piotr Stanisławscy – blogerzy, dziennikarze naukowcy i radiowcy, twórcy największego bloga popularnonaukowego w Polsce.

Wydatkowanie w 2023 r.: 213 774,00 zł

Działanie zrealizowane w ramach projektu Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką ze środków RPO WZ 2014-2020, Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji.

2. Forum Innowacji Pomorza Zachodniego – Konferencje SmartUp!

Cykliczne spotkania środowiska nauki, biznesu oraz instytucji otoczenia biznesu. Celem zadania było wzmocnienie systemu wsparcia innowacji i przedsiębiorczości w regionie poprzez podniesienie wiedzy na temat najnowszych rozwiązań w tym obszarze oraz wymianę poglądów i doświadczeń pomiędzy aktorami regionalnego systemu innowacji i środowiska startupowego. W 2023 r. odbyły się 2 edycje konferencji.

Konferencja SmartUP! – 31 maja 2023 r.

Wydarzenie było kontynuacją poprzednich edycji konferencji. SmartUP! to inspirujące spotkanie regionalnego środowiska startupowego, naukowego, biznesowego i instytucjonalnego, podczas którego dyskutuje się o najnowszych megatrendach, a także zachodniopomorskiej gospodarce przyszłości. Wydarzenie miało służyć wymianie wiedzy i doświadczeń, a także być dobrą okazją do nawiązania nowych kontaktów. Program wydarzenia obejmował wystąpienia i prezentacje osób znanych i rozpoznawalnych w skali regionu i kraju m.in.:

- *Komunikacja w biznesie* Radosław Mróz (dziennikarz, prezenter telewizyjny i radiowy, wykładowca, szkoleniowiec). Prezentacja skupiała się na komunikacji biznesu. Przekazano praktyczne wskazówki i rady pozwalające budować wizerunek ekspercki, efektywnie i jakościowo opowiadać o aktywności zawodowej. W czasie prezentacji poruszono także tematykę: przygotowania do komunikacji audio-wizualnej, wywierania wrażenia fachowości i przystępności oraz dramaturgii i autentyczności wypowiedzi;
- *Jak nowoczesne technologie wpływają na nasze życie?* Maciej Stuhr (aktor, reżyser, scenarzysta filmowy i teatralny) poruszał tematykę związaną z aktorstwem oraz wpływem nowych technologii na całą branżę filmową;
- *Jak tworzyć, realizować i wdrażać innowacje?* Alina Jaworska (Prezeska Zarządu STARTOVA.PL Sp. z o.o., Członkini Porozumienia Spółek Celowych). Kiedy innowator zadaje sobie pytanie: Dlaczego nikt nie chce mojego wynalazku?! – oznacza, że być może właśnie dołączył do licznego grona twórców pracujących nad czymś, czego nikt nie potrzebuje. Tymczasem remedium na robienie projektów do szuflady jest prowadzenie ich w nurcie business-driven research. Stosowanie kilku dobrych praktyk zarówno po stronie naukowej, jak i otoczenia gospodarczego pomoże w skutecznym wdrożeniu innowacji na rynek.

Konferencja SmartUP! High Tide – 25 października 2023

Głównym celem realizacji zadania było wzmocnienie systemu wsparcia innowacji i przedsiębiorczości w regionie poprzez dostarczenie wiedzy na temat najnowszych rozwiązań w tym obszarze, ze szczególnym uwzględnieniem skutecznego rozwoju startupów, metod i trendów w zarządzaniu oraz wymianę poglądów i doświadczeń pomiędzy przedstawicielami regionalnego systemu innowacji i środowiska startupowego. Podczas wydarzenia dyskutowano na poniższe tematy:

- Jak rozwijać czy skalować biznes?

- Skalowanie biznesu vs potrzeby finansowe – jak finansować szybki wzrost?
- Wyzwania HR i talenty w startupach.
- Jak sprawić by klienci Cię kochali?

Wydatkowanie w 2023 r.: 293 570,00 zł

Działania zrealizowane w ramach projektu *Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką* ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020, Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji.

3. Akademickie Piątki Przystani Nauki

Cykl wydarzeń on-line dla naukowców i kadry dydaktycznej z zachodniopomorskich uczelni publicznych, składający się łącznie z 6 webinarów oraz 96 warsztatów, którego głównym zamierzeniem było wsparcie zachodniopomorskich naukowców w kształtowaniu postaw biznesowych i innowacyjnych oraz wsparcie kadry dydaktycznej z zakresu nowoczesnych metod nauczania. Uczestnicy mieli możliwość doskonalenia swoich umiejętności podczas warsztatów w czterech zakresach tematycznych, na które łącznie składało się ok. 30 tematów, jak i skorzystania z inspirujących webinarów z ekspertami ze świata nauki i biznesu (dr hab. Aleksandra Przeglasińska – Sztuczna inteligencja w edukacji – przyjaciel czy wróg?; Radosław Kotarski – Naucz się jak uczyć!, Paweł Tkaczyk – Chcesz wybudować markę osobistą? Naucz się opowiadać”).

W 2023 r. odbyły się 54 warsztaty on-line, podczas których przeszkolono 588 pracowników uczelni z Pomorza Zachodniego oraz 4 webinary, w których wzięło udział 427 uczestników.

Wydatkowanie w 2023 r.: 247 428,00 zł

Działanie zrealizowane w ramach projektu *Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką* ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020, Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji.

4. Przystań Nauki – Multimedialne Materiały Edukacyjne

Głównym celem zadania jest podniesienie kompetencji zachodniopomorskich nauczycieli akademickich w tematyce związanej z pobudzaniem postaw przedsiębiorczych, kreatywnych oraz proinnowacyjnych, co ma przyczynić się do podniesienia jakości i efektywności procesu kształcenia studentów. W ramach zadania przygotowano 10 zbiorów multimedialnych materiałów edukacyjnych, w skład których wchodziły nagrania wideo oraz materiały do pobrania, rozwijające zagadnienia przedstawione na nagraniach. Poniżej zaprezentowano tematykę poszczególnych materiałów:

- „Zasady są po to, by je rozumieć” – Rozmowa o zasadach etykiety, różnicach międzykulturowych i środowiskowych oraz kulturze akademickiej – dr Irena Kamińska-Radowska oraz dr Jan Podniewski.



- „Strach przed ciszą, czyli jak angażować grupę” – Refleksja na temat własnych zajęć, ocena zaangażowania studentów oraz obszary i aktywizacyjne metody dydaktyczne – dr Marcin Krassowski.
- „Jak brzmi silny głos” – Brzmienie, charakterystyka i ekspresja głosu, świadomość ciała, osvajanie kamery oraz artykulacja emocji – mgr Agata Noszczak.
- „Nie trać zapachu. Profilaktyka i łagodzenie wypalenia zawodowego z perspektywy praktycznej” – Definicja wypalenia zawodowego, charakterystyka zagrożonych grup oraz profilaktyka postrzegana z perspektywy jednostki mierzącej się z codziennymi wyzwaniami zawodowymi – dr Marlena Wilczak.
- „Gry, boty i smartphony... jak to? Na moich zajęciach” – Przykłady użycia smartfonów, botów i gier podczas prowadzenia zajęć akademickich – mgr Zuzanna Wiśnicka-Tomalak.
- „Zakotwiczone zdania końcowe, czy sens kursu może trwać dłużej?” – Poruszane zagadnienia odnoszą się bezpośrednio do zakotwiczonych zadań końcowych oraz sposobów ich projektowania – dr Jan Podniewski.
- „Mapy i opowieści, czyli o projektowaniu dydaktycznym” – Przykłady metod projektowych oraz ich kreatywne wykorzystywanie podczas innowacyjnych zajęć dydaktycznych – mgr Zuzanna Wiśnicka-Tomalak.
- „Jak być przed kamerą. Atrakcyjne zajęcia zdalne” – Brzmienie, charakterystyka i ekspresja głosu, świadomość ciała, osvajanie kamery oraz artykulacja emocji – mgr Agata Noszczak.
- „Inkluzywność w akademickim procesie dydaktycznym” – identyfikacja różnorodności, inspiracyjne ćwiczenia odnoszące się do inkluzywności w akademickim procesie dydaktycznym – dr Marcin Krassowski.
- „Nie tylko test, nie tylko egzamin” – Sposoby ewaluowania pracy studentów/ek, udzielania informacji zwrotnej oraz śledzenia przyrostu wiedzy, kompetencji i umiejętności – dr Marlena Wilczak.

Wydatkowanie w 2023 r.: 141 000,00 zł.

Działanie zrealizowane w ramach projektu *Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką* ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020, Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji.

5. Innowacyjne Pomorze Zachodnie – Strona internetowa

Celem prowadzenia strony internetowej jest promowanie potencjału naukowo-gospodarczego Pomorza Zachodniego, szczególnie w obszarach inteligentnych specjalizacji oraz zwiększenie świadomości mieszkańców regionu na temat znaczenia nauki i innowacji. <https://innowacje.wzp.pl/>

Wydatkowanie w 2023 r.: 68 265,00 zł.

Działanie zrealizowane w ramach projektu *Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką* ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020, Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji.

6. Innowacyjne Pomorze Zachodnie – Kampania informacyjno-promocyjna

Zadanie obejmowało kompleksowe przygotowanie oraz przeprowadzenie kampanii społecznej o charakterze informacyjno-promocyjnym dotyczącej potencjału innowacyjnego i naukowego Pomorza Zachodniego pod hasłem „Za każdą innowacją stoi człowiek”. Podczas trwania kampanii wykorzystano z nośników outdoorowych, mediów społecznościowych, prowadzono działania informacyjne w radiu i lokalnych mediach. Poniżej przedstawiono przybliżony zasięg poszczególnych działań:

- Outdoor – m.in. billboardy i citylighty (ok. 3,5 mln odbiorców);

- Kampania w mediach społecznościowych (ok. 2,1 mln wyświetleń);
- Targetowany e-mailing (ok. 200 tys. odbiorców);
- Artykuły sponsorowane w regionalnych i ogólnopolskich mediach (ok. 82 tys. wyświetleń);
- Dedykowana strona internetowa (ok. 10 tys. wyświetleń).

Wydatkowanie w 2023 r.: 814 875,00 zł.

Działanie zrealizowane w ramach projektu *Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką* ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020, Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji.

7. Fabryka startupów – Warsztaty Startup Shaker

Seria warsztatów kształcących umiejętności prowadzenia nowoczesnej przedsiębiorczości – startupów oraz serii wydarzeń, których celem jest stworzenie innowacyjnych rozwiązań; narzędzie do wprowadzenia mieszkańców regionu, w tym młodzieży w świat innowacji i nowoczesnego biznesu poprzez naukę oraz nabycie umiejętności związanych z nowoczesną przedsiębiorczością oraz cyfryzacją. W 2023 r. przeprowadzono 7 warsztatów:

- 16-17 stycznia 2023 r. – Zespół Szkół nr.1 im. Juliusza Słowackiego w Dębnie;
- 18-19 stycznia 2023 r. – Zespół Szkół im. Noblistów Polskich w Myśliborzu;
- 20 i 23 stycznia 2023 r. – Zespół Szkół nr 2 im Noblistów Polskich w Choszcznie;
- 30-31 maja 2023 r. – Zespół Szkół nr 7 w Białym Borze;
- 1-2 czerwca 2023 r. – Zespół Szkół im. T. Kościuszki w Łobzie;
- 12-13 czerwca 2023 r. – Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Wolinie;
- 14-15 czerwca 2023 r. – XVI Liceum Ogólnokształcące w Szczecinie.

W 2023 r. w warsztatach wzięło udział 218 uczestników, którzy wygenerowali 47 pomysłów biznesowych.

Wydatkowanie w 2023 r.: 137 760,00 zł.

Działanie zrealizowane w ramach projektu *Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką* ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020, Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji.

8. Fabryka startupów – Zachodniopomorskie RoboCampy

Cykl 43 kursów w postaci warsztatów online dla młodzieży z terenu województwa zachodniopomorskiego, mających na celu rozwój kompetencji cyfrowych, informatycznych, podstawowych kompetencji naukowo-technicznych.

Zadanie składało się z kursów tematycznych na 2 poziomach trudności – podstawowym oraz zaawansowanym. Uczestnicy mogli zapisać się na zajęcia z programowania w językach Python czy C#, czyli popularnych środowiskach, w których kodują zawodowi specjaliści IT. Oprócz tego uczestnicy mogli wybrać również zajęcia z tworzenia i administrowania bazami danych oraz budowania stron internetowych. Każdy kurs składał się z 16 lekcji, które były prowadzone w formie interaktywnych warsztatów online. W warsztatach wzięło udział 528 uczestników z 69 gmin Pomorza Zachodniego.

Wydatkowanie w 2023 r.: 450 000,00 zł.

Działanie zrealizowane w ramach projektu *Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką* ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020, Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji.

9. Fabryka startupów – Startup Shoot

Cykl wydarzeń online dla młodych przedsiębiorców, początkujących startupów, przedstawicieli instytucji otoczenia biznesu oraz świata nauki, jak również przedstawicieli szeroko rozumianego środowiska startupowego w regionie. W 2023 r. zorganizowano 2 wydarzenia.

Wydatkowanie w 2023 r.: 18 000,00 zł.

Działanie zrealizowane w ramach projektu *Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką* ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020, Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji.

10. Fabryka startupów – Symulacje Branżowe

Zadanie obejmowało dostarczenie branżowych symulacji biznesowych, dzięki którym młodzież mogła w sposób atrakcyjny i innowacyjny poznać podstawy prowadzenia biznesu w wybranym obszarze.

Wydatkowanie w 2023 r.: 9 000,00 zł.

Działanie zrealizowane w ramach projektu *Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką* ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020, Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji.

11. Dofinansowanie projektu pn.: "EU4DUAL" Uniwersytet Europejski na Pomorzu Zachodnim" realizowanego przez Politechnikę Koszalińską

Politechnika Koszalińska wystąpiła o dofinansowanie na prowadzenie działalności naukowej w ramach uczestnictwa w projekcie EU4DUAL pn.: „Europejski Uniwersytet Dualny” – poprzez nabycie sprzętu laboratoryjnego i sprzętu komputerowego do laboratoriów, na świadczenie usług badawczych i prowadzenie kształcenia na studiach magisterskich i inżynierskich z przeznaczeniem na wydatki inwestycyjne.

Wydatkowanie w 2023 r.: 200 000,00 zł.

Pomorze Zachodnie

**ZA KAŻDĄ INNOWACJĄ
STOI CZŁOWIEK**

Nowa strona innowacji Pomorza Zachodniego

Więcej informacji już 15.09.2023 r. na
zachodniopomorskieinnowacje.wzp.pl

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

Pomorze Zachodnie

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Zadanie realizowane w ramach projektu „Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką”.
Projekt jest finansowany ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020,
Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji

12. Wsparcie prorozwojowej działalności naukowej

W 2023 r. na realizację zadania zaplanowano 115 000 zł, w tym 90 000 zł na nagrody dla laureatów i 25 000 zł na organizację uroczystej gali, podczas której wręczono Nagrody Marszałka. W 2023 r. przyznano 9 nagród w 8 kategoriach nauk: humanistycznych (nagroda zespołowa), medycznych, ekonomicznych, podstawowych, technicznych, rolniczych, o morzu i artystycznych (2 laureatów). Wybór laureatów uchwałą Zarządu WZ został powierzony kapitule członków Zachodniopomorskiego Klubu Liderów Nauki, w której skład wchodziły wiodący przedstawiciele świata nauki z regionu.

Wydatkowanie w 2023 r.: 115 000,00 zł.

13. Wsparcie bezpośrednich inwestycji na Pomorzu Zachodnim – odbyło się ok. 40 wizyt przedstawicieli inwestorów często przy udziale konsultantów i przedstawicieli PAIH etc. Delegacje obejmowały głównie inwestorów z Niemiec, Danii, Chin, Hiszpanii (ale również z Holandii, Irlandii, Kanady, Francji). 5 delegacji składało się z samych konsultantów przygotowujących materiał dla inwestorów. CIG otrzymał ok. 50 zapytań inwestycyjnych (greenfield i brownfield, office). Dodatkowo odbyło się ok. 15 spotkań z działającymi w regionie inwestorami na temat re-inwestycji, wsparcia i doradztwa w zakresie procedur, pozwoleń, mediów etc. Odbyło się ok. 75 spotkań online z potencjalnymi inwestorami, konsultantami, firmami HR, JST, dostawcami mediów etc. Doszło do finalizacji wielu projektów inwestycyjnych w różnych lokalizacjach na Pomorzu Zachodnim.

Finalizowane projekty:

- Copper Joint (Chiny) – Goleniów;
- Windar (Hiszpania) – Szczecin;
- Garo (Szwecja) – Szczecin;
- Precision Systems Engineering(Holandia);
- KK (Dania) – Szczecin;
- Interquell (Niemcy) – Stargard;
- Tonica Electronic (Dania) Lubieszyn.

14. Projekt „Standardy obsługi inwestora w samorządach województwa zachodniopomorskiego” finansowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, Priorytet II „Efektywne polityki publiczne na rynku pracy, gospodarki i edukacji”, Działanie 2.18 „Wysokiej jakości usługi administracyjne”:

- w projekcie wzięły udział 64 JST z województwa;
- zakupiono usługę promocji 49 filmów na portalu Facebook, podkreślających walory inwestycyjne gmin Pomorza Zachodniego uczestniczących w projekcie. Promowane filmy zostały stworzone w ramach [projektu w 2022 roku;
- zakupiono reklamę w ogólnopolskim wydaniu Dziennika Gazeta Prawna dla 33 terenów inwestycyjnych w gminach Pomorza Zachodniego uczestniczących w projekcie.
- w dniu 25 kwietnia 2023 r. zorganizowano Forum Gospodarcze, na które zaproszone zostały wszystkie osoby uczestniczące w projekcie. W trakcie Forum nastąpiło podsumowanie projektu, jak również odbyły się prelekcje specjalistów w tematyce bezpośrednich inwestycji zagranicznych.

Wydatkowanie w 2023 r.: 128 028,32 zł.

Wydział Rolnictwa i Rybactwa

1. Zadanie: „Utrzymanie zdrowotności oraz liczebności rodzin pszczelich na terenie województwa zachodniopomorskiego poprzez zakup karmy z dodatkami prebiotycznymi”.

W 2023 roku zakupiono 48,80 ton karmy, w którą zabezpieczono 1524 pszczelarzy z terenu województwa zachodniopomorskiego (32 kg/pszczelarza). Rezultatem projektu jest zwiększenie wśród pszczelarzy świadomości zasad polepszania zdrowotności rodzin pszczelich i prowadzenia pasiek

w odpowiednich warunkach sanitarnych, gwarantujących zdrowotność rodzin pszczelich, a tym samym wymierne wyniki gospodarcze. Zadanie skierowane zostało do wszystkich pszczelarzy z województwa zachodniopomorskiego, niezależnie od tego czy są zrzeszeni w związkach czy nie.

Źródło finansowania: środki własne Województwa.

Kwota wydatkowana na zakup karmy w 2023 r. – 287 825,40 zł.

Wydatkowanie w 2023 r.: 300 000,00 zł.

2. Zadanie: „Dofinansowanie doświadczeń w zakresie Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego (PDO)”.

W ramach zadania w roku 2023 dofinansowano badanie 77 odmian roślin uprawnych (pszenica ozima, żyto ozime, ziemniaki jadalne bardzo wczesne i ziemniaki skrobiowe wczesne i średnio wczesne).

Wyniki doświadczeń zawierające charakterystykę badanych odmian zostały opublikowane w opracowaniu „Wyniki Porejestrowych Doświadczeń Odmianowych w Województwie zachodniopomorskim w 2023 roku”. Upowszechnienie informacji o odmianach prowadzone było przez Stację Doświadczalną Oceny Odmian w Szczecinie Dąbiu i odbywało się poprzez organizowanie szkoleń, konferencji, dni otwartych i dni pola w ww. jednostce oraz uczestnictwie w takich wydarzeniach jak np. Targi Agro-Pomerania. Zainteresowanie rolników podczas tych wydarzeń było duże z uwagi na ukierunkowanie badań na potrzeby praktyki rolniczej zorientowanie na uprawy dające najlepsze efekty ekonomiczne.

Z wyników tych korzystają również doradcy pracujący w Zachodniopomorskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach czy czasopisma branżowe.

Źródło finansowania: środki własne Województwa.

Wydatkowanie w 2023 r.: 59 999,40 zł.

3. Zadanie z zakresu łowiectwa

W 2023 r. zlecono 269 czynności szacowania szkód (ogłędzin i szacowań ostatecznych) w oparciu o zweryfikowane wnioski o odszkodowania. Ogółem koszty szacowania wyniosły 206 052 zł. Wypłacono 222 odszkodowania na łączną kwotę 1 340 405,48 zł.

Źródło finansowania: Środki na szacowanie szkód i wypłatę odszkodowania są przekazywane z budżetu Skarbu Państwa przez wojewodę.

Wydatkowanie w 2023 r.: 1 546 457,48 zł.

4. Zadania z zakresu rolnictwa

- Zakup nagród w konkursach: Wystawa zwierząt hodowlanych (bydła mlecznego); Konkurs młodego hodowcy; Coroczne spotkanie hodowców bydła mlecznego.

Wydatkowanie w 2023 r.: 2 105,01 zł.

- Wydanie broszury (400 szt.) i ulotek (800 szt.) w zakresie upowszechniania znajomości przepisów ustawy o ochronie zwierząt.

Wydatkowanie w 2023 r.: 5 000,00 zł.

- Współorganizacja Forum rolników ekologicznych.

Źródło finansowania: środki własne Województwa.

Wydatkowanie w 2023 r.: 3 000,00 zł.

5. Zwiększenie gęstości sieci stacji meteorologicznych w województwie zachodniopomorskim

Posadowienie nowej stacji agrometeorologicznej w ramach programu „Zwiększenie gęstości sieci stacji meteorologicznych w województwie zachodniopomorskim” będzie skutkowało nie tylko uzyskaniem wiarygodniejszych danych dotyczących województwa, poprzez uszczelnienie systemu monitoringu zjawisk pogodowych ale równocześnie będzie możliwe optymalne rozmieszczenie punktów pomiarowych. Jednocześnie punkt ten włączony został do Systemu Monitoringu Suszy Rolniczej.

Źródło finansowania: środki własne Województwa.

Wydatkowanie w 2023 r. : W ramach programu posadowiono 1 stację, a gmina otrzymała na ten cel 50 000 zł.

6. W zakresie zadania dot. budowy i modernizacji dróg dojazdowych do gruntów rolnych.

Dotacje na zдания wynikające z ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, a w szczególności w zakresie budowy/modernizacji dróg dojazdowych do gruntów rolnych cieszą się dużym zainteresowaniem wśród samorządów powiatowych oraz gminnych. Każdego roku modernizacji poddawanych jest blisko 20 kilometrów dróg dojazdowych do gruntów rolnych. W ramach realizacji zadania poprawie ulega sieć dróg prowadzących bezpośrednio do gruntów rolnych, co ma realny wpływ na zwiększenie produkcji w sektorze rolnym. W roku 2023 wypłacono dotacje na łączną kwotę 9 189 422 zł, środki zostały wypłacone 12 beneficjentom (4 powiatom, 8 gminom).

Wydatkowanie w 2023 r.: 9 189 422,00 zł.

7. Utworzenie strefy pn. „Aleja zachodniopomorskie smaki – produkty tradycyjne Pomorza Zachodniego” podczas wydarzeń plenerowych:

- Targi Rolne Agro Pomerania w Barzkowicach

Wydatkowanie w 2023 r.: 21 321,26 zł.

- Kiermasz świąteczny na Zamku Książąt Pomorskich.

Wydatkowanie w 2023 r.: 77 388,74 zł.

- Żagle 2023. Żeglarski Szczecin

W wydarzeniu wzięło udział 14 wystawców.

Źródła finansowania: WW WRiR.

Wydatkowanie w 2023 r.: 33 116,54 zł.

- Jarmark Jakubowy

Źródła finansowania: WW WRiR.

Wydarzenie współfinansowane z WPROW.

Wydatkowanie w 2023 r.: 1 559, 40 zł.

- Aleja Zachodniopomorskich Smaków w OFF Marinie – Szczeciński Bazar Smakosza w OFF Marina

We wszystkich edycjach wydarzenia wzięło udział 61 wystawców.

Źródła finansowania: WW WRiR.

Wydatkowanie w 2023 r. : 39 900,00 zł.

- Festiwal Słowian i Wikingów

W wydarzeniu wzięło udział 9 wystawców.

Źródła finansowania: WW WRiR.

Wydatkowanie w 2023 r.: 19 588,96 zł.

8. Dożynki Wojewódzkie

Źródła finansowania: WW WRiR.

Wydarzenie współfinansowane z WPROW.

Wydatkowanie w 2023 r.: 432 002,47 zł.

9. Promocja produktów lokalnych, tradycyjnych i regionalnych podczas Pol'and'Rock 2023

Źródła finansowania: WW WRiR.

Wydatkowanie w 2023 r.: 17 482,80 zł.

10. Konkurs Tradycji Kulinarnych w Przelewicach

W wydarzeniu wzięło udział 30 Kół Gospodyń Wiejskich.

Źródła finansowania: WW WRiR.

Wydarzenie współfinansowane z WPROW.

Wydatkowanie w 2023 r.: 11 878,76 zł.

11. Festiwal Tradycji Pomorza Zachodniego

Źródła finansowania: WW WRiR.

Wydarzenie współfinansowane z WPROW.

Wydatkowanie w 2023 r.: 9 637,25 zł.

12. Promocja produktów lokalnych, tradycyjnych i regionalnych (współorganizacja wydarzeń)

Źródła finansowania: WW WRiR.

Wydatkowanie w 2023 r.: 86 677,69 zł.

Koszalińska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.**1. SZOWES – OWES w regionie koszalińskim**

Przyczynienie się do rozwoju sektora ekonomii społecznej i wzrostu jego znaczenia w gospodarce poprzez zwiększanie osiąganych zysków, wzrost zatrudnienia i specjalizację w danej branży poprzez utworzenie nowych miejsc pracy w PES, wzmocnienie konkurencyjności i zdolności rozwojowych oraz wsparcie osób fizycznych w zakresie uzyskania wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia, prowadzenia i rozwijania PS/PES.

Wydatkowanie w 2023 r.: 1 275 716,75 zł

2. SZOWES – OWES w regionie stargardzkim

Wydatkowanie w 2023 r.: 40 800,00 zł

3. SZOWES – OWES w regionie szczecińskim

Wydatkowanie w 2023 r.: 38 376,20 zł

4. SZOWES – OWES w regionie szczecińskim

Wydatkowanie w 2023 r.: 310 528,48 zł

5. SZOWES – OWES w regionie koszalińskim PLUS

Kompleksowym wsparciem merytorycznym (doradztwo, szkolenia, wizyty studyjne, ożywienie społeczno-gospodarcze itp.) i finansowym (środki na utworzenie i utrzymanie 90 miejsc pracy) zostanie objętych 148 podmiotów ekonomii społecznej z terenu subregionu koszalińskiego województwa zachodniopomorskiego.

Wydatkowanie w 2023 r.: 341 343,54 zł.

6. SZOWES – OWES w regionie szczecińskim PLUS

Kompleksowym wsparciem merytorycznym (doradztwo, szkolenia, wizyty studyjne, ożywienie społeczno-gospodarcze itp.) i finansowym (środki na utworzenie i utrzymanie 90 miejsc pracy) zostanie objętych 158 podmiotów ekonomii społecznej z terenu subregionu szczecińskiego województwa zachodniopomorskiego.

Wydatkowanie w 2023 r.: 12 000,00 zł.

7. SZOWES – OWES w regionie stargardzkim PLUS

Kompleksowym wsparciem merytorycznym (doradztwo, szkolenia, wizyty studyjne, ożywienie społeczno-gospodarcze itp.) i finansowym (środki na utworzenie i utrzymanie 104 miejsc pracy) zostanie objętych 171 podmiotów ekonomii społecznej z terenu subregionu stargardzkiego województwa zachodniopomorskiego.

Wydatkowanie w 2023 r.: 5 000,00 zł.

Cel II – Wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw

Centrum Inicjatyw Gospodarczych

1. Broker Innowacji Pomorza Zachodniego (badania innowacyjności sektora MŚP)

Działanie kierowane do mikro, małych i średnich przedsiębiorstw Pomorza Zachodniego poszukujących innowacji dla swojej firmy i źródeł ich finansowania, potrzebujących wskazówek i kontaktów do współpracy z jednostkami naukowymi. Dzięki niemu zachodniopomorscy przedsiębiorcy mieli okazję poznać perspektywy wdrażania innowacji w swojej firmie, omówić z ekspertami z PwC Polska (Wykonawca) bariery rozwoju, poznać aktualne programy dofinansowań, dowiedzieć się o ulgach podatkowych, z których mogą skorzystać, wprowadzając innowacyjne rozwiązania, a także możliwościach i formach rozpoczęcia współpracy z jednostkami naukowymi. W ramach działania zainteresowane firmy były zapraszane do przeprowadzenia samooceny innowacyjności poprzez wypełnienie ankiety, na podstawie której analitycy z PwC Polska zmierzili poziom innowacyjności przedsiębiorstw i przekazali rekomendacje dotyczące dalszych działań w postaci spersonalizowanego raportu – dostosowanego indywidualnie do potrzeb firmy.

Wydatkowanie w 2023 r.: 533 820,00 zł.

Działanie zrealizowane w ramach projektu *Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką* ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020, Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji.

2. Broker Innowacji Pomorza Zachodniego (System szkoleniowy)

System szkoleniowy składał się z 10 jednodniowych spotkań warsztatowych, których celem było podniesienie kompetencji i umiejętności przedstawicieli zachodniopomorskich instytucji otoczenia biznesu. Warsztaty były formą ich wsparcia w świadczeniu profesjonalnych, wyspecjalizowanych usług, dostosowanych do faktycznych potrzeb podmiotów z nich korzystających.

- 29 września 2023 r. – WARSZTAT I (Centra Transferu Technologii – Szczecin): Wycena technologii;
- 26 października 2023 r. – WARSZTAT II (Centra Transferu Technologii – Szczecin): Umowa transferu technologii;
- 20 października 2023 r. – WARSZTAT III (Klasy, Izby Gospodarcze – Szczecin): Profesjonalna obsługa klienta i budowanie relacji;
- 15 września 2023 r. – WARSZTAT IV (zachodniopomorskie IOB – Szczecin): Employer Branding – budowa marki innowacyjnej firmy;

- 10 października 2023 r. – WARSZTAT V (zachodniopomorskie IOB – Koszalin): Sukcesja przedsiębiorstwa – przekazanie firmy spadkobiercom;
- 30 października 2023 r. – WARSZTAT VI (zachodniopomorskie IOB – Koszalin): Komunikacja wewnętrzna w instytucjach otoczenia biznesu;
- 20 września 2023 r. – WARSZTAT VII (zachodniopomorskie IOB – Kołobrzeg): Usługi doradcze dla przedsiębiorców w zakresie wdrażania nowych usług i produktów.

Warsztaty on-line:

- 23 października 2023 r. – WARSZTAT I (zachodniopomorskie IOB): Skuteczny marketing internetowy;
- 22 września 2023 r. – WARSZTAT II (zachodniopomorskie IOB): Dofinansowanie działalności przedsiębiorstw ulgą B+R i IP Box;
- 27 października 2023 r. – WARSZTAT III (zachodniopomorskie IOB): Psychologia w biznesie.

Wydatkowanie w 2023 r.: 81 225,00 zł.

Działanie zrealizowane w ramach projektu *Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką* ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020, Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji.



ZACHODNIOPOMORSKA
SZKOŁA BIZNESU

Wydział
w Szczecinie

3. Broker Innowacji Pomorza Zachodniego (Studia podyplomowe)

Usługa edukacyjna polegająca na zorganizowaniu i przeprowadzeniu dwóch edycji studiów podyplomowych z zakresu usług brokera innowacji, podnoszących kwalifikacje w zakresie komercjalizacji wiedzy. Studia podyplomowe były skierowane do przedstawicieli podmiotów wspierających inteligentne specjalizacje Pomorza Zachodniego, w szczególności zachodniopomorskich instytucji otoczenia biznesu, klastrów, jednostek samorządu terytorialnego oraz centrów transferu technologii. W obu edycjach studiów wzięło udział 40 uczestników.

Wydatkowanie w 2023 r.: 159 500,00 zł.

Działanie zrealizowane w ramach projektu *Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020*, Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji.

4. Realizacja inicjatyw gospodarczych

Wydatki bieżące zostały poniesione na zapewnienie kompleksowej obsługi inwestorów poprzez realizację projektów inwestycyjnych, w tym sfinansowanie wizyt inwestorów – głównie: usługi gastronomiczne, transportowe itp. oraz współorganizację przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym i eksportowym np.: organizacja spotkań okołobiznesowych dla przedsiębiorców, organizacja letniego spotkania inwestorów i eksporterów, inauguracja Roku Przedsiębiorczości na Pomorzu Zachodnim, raport dot. potencjału województwa w zakresie rozwoju europejskiego, w tym sektora morskiej energetyki odnawialnej, udział w Baltexpo 2023 itp.

Wydatkowanie w 2023 r.: 353 962,67 zł.

5. Projekt „Wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki, Pomorze Zachodnie – Ster na innowacje”

W ramach projektu w 2023 roku realizowano następujące zadania:

- misje gospodarcze miały na celu wzrost internacjonalizacji zachodniopomorskich przedsiębiorców poprzez udział w międzynarodowych wydarzeniach. Przedsiębiorcy mieli okazję zaprezentować swoją ofertę potencjalnym partnerom handlowym z innych krajów oraz nawiązać bezpośrednie relacje biznesowe. W indywidualnych misjach gospodarczych w 2023 r. udział wzięły 32 firmy.
- szkolenia, których celem jest przekazanie przez ekspertów zewnętrznych wiedzy i informacji dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej na rynkach zagranicznych. Tematyka warsztatów została uzgodniona na podstawie rozeznania rynku i zapotrzebowania pośród przedsiębiorców zrzeszonych w klastrach, izbach gospodarczych i innych stowarzyszeniach gospodarczych oraz wśród pozostałych, niezrzeszonych przedsiębiorców z terenu województwa zachodniopomorskiego:
 - e-handel transgraniczny;
 - czym jest marka osobista i jakie daje korzyści firmie?
 - jak zdobyć klientów zagranicznych w nowych czasach?
 - jak współpracować z Influencerami?
- seminaria branżowe, były poświęcone możliwościom prowadzenia działalności gospodarczej na konkretnych rynkach zagranicznych. Dzięki udziałowi w seminarium przedsiębiorcy otrzymali informacje niezbędne do planowania, organizowania i realizacji eksportu lub inwestycji w poszczególnych krajach, w tym 6 edycja transregionalnej konferencji z cyklu Polsko-Niemiecki Dzień w Starej Rzeźni.

Wydatkowanie w 2023 r.: 245 445,47 zł.

6. Wspieranie przedsiębiorczości – organizacja targów, wystaw i konkursów.

Wydatki przeznaczone są na realizację zadań publicznych w zakresie wspomaganie rozwoju gospodarczego i rozwoju przedsiębiorczości w 2023 r. w województwie zachodniopomorskim (dotacje dla NGO). Uchwałą Nr 608/23 z dnia 17 kwietnia 2023 r. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego rozstrzygnął otwarty konkurs ofert. Udzielono 12 dotacji w ramach otwartego konkursu na poniższe działania:

- Konkurs Przedsiębiorca Roku Pomorza Zachodniego 2023, realizator: Północna Izba Gospodarcza w Szczecinie;
- II konferencja naukowo-techniczna pt. „Wodór napędem regionu zachodniopomorskiego”, realizator: Stowarzyszenie Klaster Metalika dla Przemysłu;
- Rozwój przedsiębiorczości na Pomorzu Zachodnim, realizator: Stowarzyszenie "Pactum";
- Targi Rzemiosła i Techniki, realizator: Fundacja Reaktywacji Rzemiosła i Aktywizacji Zawodowej;
- Młodzieżowe Centrum Rozwoju Przedsiębiorczości i Kariery, realizator: Stowarzyszenie Centrum Animacji Młodzieży / Goleniów;
- "Białogardzka Gala Biznesu", realizator: Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych;
- UCZEŃ RZEMIOSŁA – TO BRZMI DUMNIE, edycja II, realizator: Fundacja Rzemiosła Szczecińskiego na Rzecz Uczniów Rzemiosła im. Edwarda Wódkiewicza Przewodniczącego Rady Izby Rzemieślniczej w Szczecinie;
- SPARKcamp 2023, realizator: Stowarzyszenie SPARK;
- Raut Europejski 2023, realizator: Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Szczecina i Pomorza Zachodniego BUSINESS CLUB SZCZECIN;
- Święto rzemiosła zachodniopomorskiego oraz Jubileusz Cechu Rzemiosł Różnych w Gryfinie, realizator: Izba Rzemieślnicza w Szczecinie;
- Business Woman Club Szczecin – inauguracja wydarzenia cyklicznego dla przedsiębiorczych kobiet z regionu zachodniopomorskiego, realizator: Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Szczecina i Pomorza Zachodniego BUSINESS CLUB SZCZECIN;
- Wydarzenie "Duch przedsiębiorczości" – zacieśnianie współpracy regionalnego ekosystemu biznesowego", realizator: Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Szczecina i Pomorza Zachodniego BUSINESS CLUB SZCZECIN.

Wydatkowanie w 2023 r.: 140 000,00 zł.

Wydział Współpracy Terytorialnej i Turystyki

W 2023 r. pracownicy WWTiT wraz z innymi przedstawicielami UM WZ oraz pozostałymi interesariuszami brali udział w konferencji pn. „Bardziej ekologiczne przedsiębiorstwa: polityka, usługi, finansowanie, pomysły na nowy ład”, stanowiącej zakończenie projektu GRESS. Celem konferencji, zorganizowanej przez Miasto Metropolitalne Bolonia, było podsumowanie działań projektu GRESS realizowanych w latach 2019-2022 a związanych z wymianą doświadczeń pomiędzy partnerami oraz oceną wpływu projektu na lokalne polityki. Dwóch interesariuszy z Pomorza Zachodniego brało udział w dyskusji na temat perspektywy rozwoju zielonej przedsiębiorczości i innowacji w UE. Dyskusja ta przyczynić się miała do zdefiniowania nowych obszarów współpracy. Wizyta była również okazją do poznania włoskich instytucji wsparcia biznesu i start-upów m.in.: Co-Start Villa Gargagnani, Start-up Human Maple, MUG.

Wydatkowanie w 2023 r.: 36 339,49 zł.

Gabinet Marszałka

7. Projekt „Wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki, Pomorze Zachodnie – Ster na innowacje – etap II”, w ramach którego zrealizowano poniższe działania:

- **Prowadzono szereg działań w celu zwiększenia wykorzystania potencjału gospodarczego Pomorza Zachodniego** i wzmacniania marki regionu. W przestrzeni mediów społecznościowych,

poprzez takie platformy jak Facebook, Instagram, Youtube czy TikTok na kanałach Pomorza Zachodniego (na Facebook prowadzone są kanały: Pomorze Zachodnie – tu ponad 130 publikacji miesięcznie oraz Pomorze Zachodnie News – tu ponad 215 publikacji miesięcznie) realizowano szereg kampanii promocyjno-informacyjnych oraz działań poświęconym m.in. wydarzeniom promującym potencjał gospodarczy regionu oraz innowacje. Cykliczna, konsekwentna i wysoko zasięgowa komunikacja (łącznie blisko 100 mln wyświetleń w roku 2023), w znaczącej mierze dotycząca obszaru gospodarki (30-40% wszystkich publikacji w mediach społecznościowych), była kierowana do mieszkańców regionu, a także odwiedzających region z innych części Polski oraz Europy. W ten sposób budowany był przekaz silnej marki – Pomorza Zachodniego. Znaczna część działań była realizowana poprzez User Generated Content – czyli treść pochodzącą bezpośrednio od użytkowników ww. platform. Zabieg ten pozwala na przekrojowe i bezpłatne działania komunikacyjne, ale także wzmacnianie relacji z użytkownikami mediów społecznościowych. Powyższe działania miały kluczowy wpływ na nowoczesne rozpowszechnianie się informacji dotyczących potencjału gospodarczego Pomorza Zachodniego.

Wydatkowanie w 2023 r. – 244 944,00 zł.

- **Produkcja autorskich materiałów filmowych** prezentujących walory i potencjał gospodarczy Pomorza Zachodniego i ich emisja w wybranych kanałach komunikacyjnych.

Wydatkowanie w 2023 r. – 283 962,38 zł.

- Wykonanie zdjęć dokumentujących potencjał gospodarczy Pomorza Zachodniego.

Wydatkowanie w 2023 r. – 159 600,00 zł.

- Dostęp do systemu umożliwiającego monitoring Internetu w planie SentiOne Listen Enterprise.

Wydatkowanie w 2023 r. – 22 140,00 zł.

- **Organizacja cyklu konferencji z mentorami** to inicjatywa skierowana do kreatywnych przedsiębiorców, utalentowanych twórców oraz osób z innowacyjnymi pomysłami. Do zadań mentora należało m.in. analiza funkcjonowania przedsiębiorstwa oraz wskazanie potencjalnych rozwiązań pojawiających się problemów, wsparcie w nawiązaniu kontaktów biznesowych, a także wskazanie możliwych kierunków rozwoju w danej branży. Program mentorski miał charakter bezpośrednich spotkań uczestników programu z renomowanym, światowej klasy specjalistą. Sesje mentorskie w siedzibie przedsiębiorstw pokazały pomysły dające narzędzia do wprowadzenia innowacyjnych rozwiązań, które pozwoliły wyjść ze swoim produktem czy usługą na rynek krajowy i międzynarodowy. Tak skrojony na miarę program mentorski dawał małym, lokalnym firmom wiele możliwości i perspektywę wypłynięcia na szerokie, międzynarodowe wody. W konferencji w roli mówców wzięli udział wszechstronni, polscy i zagraniczni specjaliści z branży – w 2023 r. zorganizowano dwie edycje: Mentoring i Zarządzanie oraz Nowoczesne technologie.

Wydatkowanie w 2023 r. – 1 929 599,99 zł.

- **Organizacja III i IV edycji Konkursu Gospodarczego „Twój biznes pod banderą sukcesu”** to działanie mające na celu wyróżnienie najciekawszych biznesów prowadzonych na Pomorzu Zachodnim. Konkurs jest kierowany do mikro, małych i średnich przedsiębiorstw z Pomorza Zachodniego, a także do tych, którzy planują założyć swoją działalność gospodarczą w regionie. Misją konkursu jest promowanie odważnych i kreatywnych ludzi, którzy budują gospodarczy potencjał Pomorza Zachodniego. Celem konkursu jest pokazanie, że Pomorze Zachodnie to idealne miejsce do realizowania swojego biznesu, a wiele lokalnych firm wyróżnia innowacyjne i nowoczesne podejście do swojej działalności.

Wydatkowanie w 2023 r. – III edycja – 398 606,71 zł brutto, IV edycja – 2 403 761,40 zł brutto łącznie: 2 802 368,11 zł.

- **Portal Przedsiębiorcy** – zadanie miało na celu udzielenie realnej pomocy i bezpośredniego wsparcia MŚP z Pomorza Zachodniego w postaci doradztwa i usług, z wykorzystaniem systemu informatycznego „Portal przedsiębiorcy”. Wsparcie było udzielone w różnych obszarach prowadzenia firm np. doradztwo w zakresie marketingu, księgowości, prawa gospodarczego i podatkowego, e-commerce, ułatwienie dostępu do konkretnej usługi specjalistów w dziedzinie fotografii, informatyki, marketingu, audytu, grafiki. Pomoc przybierała formę profesjonalnego doradztwa lub konkretnej usługi mających na celu wzmocnienie pozycji przedsiębiorstwa na rynku. Pomoc udzielona przedsiębiorcom była „szyta na miarę”, czyli dostosowana do indywidualnych potrzeb danej firmy.

Wydatkowanie w 2023 r. – 2 191 155,00 zł.

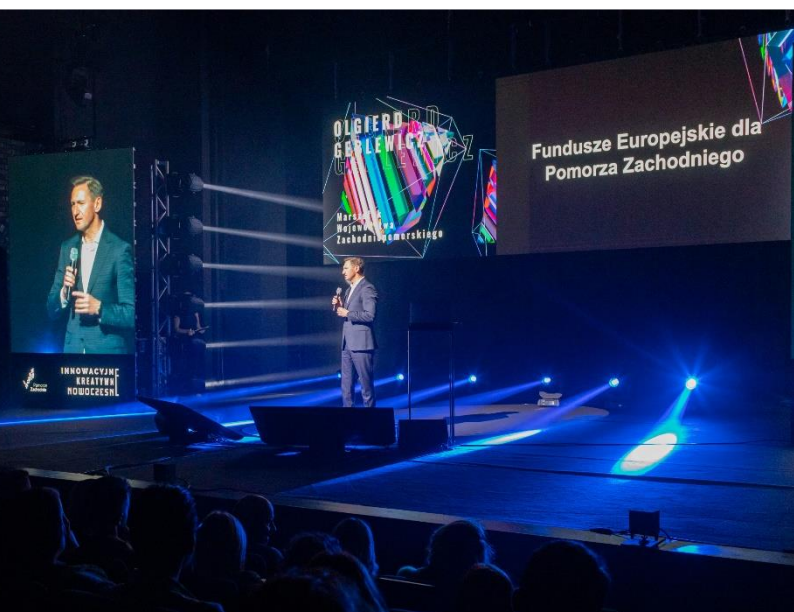
- **Promocja gospodarcza Pomorza Zachodniego podczas cyklu plenerowych wydarzeń** – celem zadania było wsparcie aktywności generujących wzrost pozycji regionalnej gospodarki w wymiarze krajowym i międzynarodowym, podkreślenie wizerunku regionu jako przyjaznego innowacjom i działaniom kreatywnym oraz promocja nowoczesnych działań regionalnych mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Zorganizowano 23 plenerowe wydarzenia.

Wydatkowanie w 2023 r. – 249 998,73 zł.

- Działania promocyjno-informacyjne podczas 6 edycji „Targów Dobrych Pracodawców”.

Wydatkowanie w 2023 r. – 7 000,00 zł.

- **Promocja potencjału gospodarczego przy wykorzystaniu mobilnego centrum promocyjno-informacyjnego.** Mobilne centrum stanowiło nowy kanał, pozwalający z jeszcze większym powodzeniem na dotarcie z ofertą do podmiotów (szczególnie skupiając się na mikro, małych i średnich przedsiębiorcach) z terenów, gdzie utrudniony jest dostęp do wszechstronnej informacji. Dążono tym samym do wykreowania jeszcze bardziej sprzyjającego otoczenia dla potencjalnych beneficjentów i odbiorców szerokiego wachlarza propozycji, a dotarcie z ofertą wykwalifikowanej kadry w sposób bezpośredni, zgodnie z oczekiwaniami odbiorców projektu, było jeszcze efektywniejsze i odniosło pożądane rezultaty. Realizacja działania w tak innowacyjnej formie wsparła pozytywny wizerunek gospodarczy Pomorza Zachodniego oraz wpisała się w kompleksową strategię budowania i promowania marki Pomorza Zachodniego, przedstawiającą je jako region silny gospodarczo, otwarty na innowacje i nowe pomysły biznesowe, a także ukierunkowanego na rozwój inteligentnych rozwiązań. W roku 2023 kamper z pracownikami UMWZ na pokładzie przejechał ponad 2 900 km, zatrzymując się m.in. w takich miejscowościach jak: Golczewo, Czaplinek, Police, Trzebież, Nowe Warpno, Trzebiatów, Mrzeżyno, Niechorze, Kamień Pomorski, Dziwnówek, Dziwnów, Gryfino, Pyrzyce, Myślibórz, Darłowo, Sławno, Malechowo, Bobolice, Biały Bór czy Szczecinek.



Oznaczony kolorami Pomorza Zachodniego pojazd przyciągał wzrok i budził duże zainteresowanie, a liczba odwiedzających stoisko osób przerosła najśmielsze oczekiwania. Wyruszenie „w teren” reprezentantów Urzędu, z reguły postrzeganego przez społeczeństwo jako instytucji statecznej i niemobilnej, w rezultacie określić można jako trafnie zaprojektowane przedsięwzięcie – wydatkowanie: 466 100,00 zł.

Realizacja zadania spotkała się z bardzo pozytywnym odbiorem, dowiodła jednocześnie bardzo dużej potrzeby promocji potencjału i walorów gospodarczych Pomorza Zachodniego w tej atrakcyjnej formie, co skutkowało dokonaniem zakupu drugiego mobilnego centrum – wydatkowanie: 608 601,30 zł.

Wydatkowanie w 2023 r. łącznie – 1 074 601,30 zł.

- **Organizacja strefy Pomorza Zachodniego na Festiwalu Pol’and’Rock** w terminie 3-5 sierpnia 2023 r. w Czaplinku – kampania promocyjna realizowana podczas tego ogólnopolskiego wydarzenia miała na celu dotarcie do jak najszerszej grupy odbiorców. W wydarzeniu wzięli udział przedstawiciele wielu grup społecznych, zawodowych oraz ludzie w różnym wieku. Bogata oferta atrakcji przygotowanych przez partnerów z regionu oparta była na m.in. potencjale gospodarczym. Oferta programowa strefy Pomorza Zachodniego stwarzała przestrzeń dla wymiany doświadczeń, spotkań i możliwości zaprezentowania obszaru działania partnerów. Wszystkie działania były nastawione na walory podnoszące stopień znajomości marki Pomorza Zachodniego. W wydarzeniu wzięło udział ponad 100 tysięcy osób. Jego promocja odbywała się wielokanałowo. Sam fakt, że festiwal organizowany jest w województwie stanowi ważny element budowania marki.

Wydatkowanie w 2023 r. – 295 310,00 zł.

- **W ramach działań promujących potencjał gospodarczy prowadzono liczne kampanie w mediach:** prasie (Business Life Polska, Rzeczpospolita, Forbes), telewizji (TVN, Polsat) i radio (Radio ZET).

Wydatkowanie w 2023 r. – 1 985 883,86 zł.

- W ramach działań promujących nowoczesnych przedsiębiorców zrealizowano cykl podcastów.

Wydatkowanie w 2023 r. – 15 640,00 zł.

- **Wyprodukowano filmy prezentujące walory i potencjał gospodarczy Pomorza Zachodniego** – ważnym aspektem budowania marki województwa jest jego wizerunek w nowoczesnych środkach komunikacji bezpośredniej, jakimi są obecnie media społecznościowe. Wykorzystując istniejące już profile, gromadzące szeroką rzeszę odbiorców, przeprowadzono kolejne innowacyjne działania promocyjne, umacniające wyróżniający się obraz Pomorza Zachodniego, w postaci realizacji profesjonalnych teledysków w Morskim Centrum Nauki.

Wydatkowanie w 2023 r. – 23 230,00 zł.



- **Organizacja konkursu „Pomorze Zachodnie najlepsze na prezent”**, w ramach którego przeprowadzono kampanię promocyjną produktów regionalnych. Konkurs został przeprowadzony w ramach realizacji wsparcia dla lokalnych przedsiębiorców oraz budowania pozytywnego wizerunku Pomorza Zachodniego na arenie regionalnej i krajowej.

Wydatkowanie w 2023 r. – 261 179,25 zł.

- Branding przestrzeni Portu Lotniczego Szczecin-Goleniów

Ważnym aspektem w obszarze budowania marki województwa jest kreowanie jego wizerunku poprzez nowoczesne formy przekazu bezpośredniego. Zadanie miało na celu budowę spójnej, kompleksowej i konsekwentnej strategii promowania marki Pomorza Zachodniego jako regionu silnego gospodarczo, otwartego na innowacje i nowe pomysły biznesowe, ukierunkowanego na zrównoważony rozwój.

Wydatkowanie w 2023 r. – 51 133,56 zł.

Koszalińska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.

1. RPO WZ 2014-2020 Działanie 6.1 „Usługi rozwojowe kluczem do sukcesu przedsiębiorstwa” – Usługi rozwojowe skierowane do przedsiębiorców i pracowników przedsiębiorstw na podstawie systemu popytowego.

Wsparcie skierowane do przedsiębiorców i przedsiębiorstw z sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw oraz ich pracowników w ramach Podmiotowego Systemu Finansowania usług rozwojowych (BUR):

- usługi szkoleniowe;
- usługi rozwojowe o charakterze zawodowym;
- inne usługi rozwojowe: usługi doradcze, w tym doradztwo, super wizja, facylitacja, coaching, mentoring, studia podyplomowe, projekt zmiany, egzamin, usługi e-learningowe.

Wydatkowanie w 2023 r.: 5 545 488,95 zł.

2. FEPZ 2021-2027 Działanie 6.6 Rozwój pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców w regionie „Usługi BUR kluczem do sukcesu przedsiębiorstwa”.

Wsparcie skierowane do przedsiębiorców i przedsiębiorstw z obszaru województwa zachodniopomorskiego z sektora mikro, małych i średnich oraz ich pracowników w ramach Podmiotowego Systemu Finansowania usług rozwojowych z Bazy Usług Rozwojowych, tj.: doradztwo, coaching, mentoring, usługi szkoleniowe, usługi o charakterze zawodowym, studia podyplomowe, egzamin, mające na celu nabycie, potwierdzenie lub wzrost kompetencji usługobiorcy, w tym przygotowujące do uzyskania kwalifikacji lub umożliwiające potwierdzenie kwalifikacji, lub pozwalające na jego rozwój.

Wydatkowanie w 2023 r.: 195 956,11 zł.

3. Pożyczki uniwersalne

Cele, na jakie pożyczka może być przeznaczona:

- cele **obrotowe** (bieżące) – finansowanie zapotrzebowania przedsiębiorcy na kapitał obrotowy, tj. pokrycie bieżących wydatków przedsiębiorstwa wynikających z prowadzonej przez przedsiębiorcę działalności gospodarczej;
- cele **inwestycyjne lub inwestycyjno-obrotowe** – finansowanie przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym realizowanych na terenie województwa zachodniopomorskiego, ewentualnie zapotrzebowania na kapitał obrotowy, obejmujące m.in.:

- zakup, budowę lub modernizację obiektów produkcyjnych, usługowych, handlowych lub innych składników majątku trwałego przedsiębiorstwa;
- zakup maszyn, urządzeń lub modernizację posiadanego parku maszynowego, w tym także zakup środków transportu bezpośrednio związanych z celem realizowanego przedsięwzięcia;
- wdrażanie nowych rozwiązań technicznych lub technologicznych, w tym także zakup niezbędnych licencji, patentów itp.;
- zakup wartości niematerialnych i prawnych;
- tworzenie nowych miejsc pracy;
- kapitał obrotowy/pokrycie bieżących wydatków przedsiębiorstwa wynikających z prowadzenia działalności gospodarczej (w tym niezwiązanych bezpośrednio z realizowaną inwestycją), w wysokości stanowiącej do 30% wartości udzielonej pożyczki.

Dane za rok 2023:

Łączna liczba pożyczek udzielonych od początku realizacji projektu – 59 szt.

Łączna liczba pożyczek udzielonych w roku 2023 – 39 szt.

Łączna wartość udzielonych pożyczek od początku realizacji projektu (kapitał) – 12 711 315,79 zł.

Łączna wartość udzielonych pożyczek w roku 2023 (kapitał) – 8 144 215,79 zł.

Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.

1. Działania Zachodniopomorskiego Funduszu Rozwoju (ZFR) w ramach ZARR S.A. w zakresie szeroko pojętego wsparcia konkurencyjności przedsiębiorstw i wzmacniania sektora MŚP w regionie koncentrują się głównie na tworzeniu warunków dla rozwoju przedsiębiorstw poprzez likwidację barier w dostępie do kapitału, wspieranie projektów inwestycyjnych, tworzenie nowych miejsc pracy czy wspieranie podnoszenia kwalifikacji pracowników. Widocznym efektem przedmiotowych działań jest eliminacja przeszkód na drodze zachodniopomorskich przedsiębiorców do transformacji i internacjonalizacji.

Prowadzone działania informacyjno-promocyjne, także w mediach społecznościowych oraz udział w branżowych i lokalnych wydarzeniach gospodarczych (w tym we współpracy z JST), w znacznym stopniu kształtują rozpoznawalność ZFR jako marki oraz przyczyniają się do promocji dystrybuowanych produktów finansowych, w szczególności na obszarach tych gmin/powiatów w regionie, w których widoczna jest niższa siła potencjału ekonomicznego (np. ograniczony dostęp do oferty instrumentów finansowania działalności MŚP oferowanych przez pośredników finansowych, niski poziom zainteresowania odbiorców ostatecznych finansowaniem innowacji ze źródeł zewnętrznych, słabość i płytkość lokalnych rynków pracy, niska dostępność transportowa, relatywnie niska atrakcyjność inwestycyjna itp.).

Spółka w 2023 roku osiągnęła zasadniczy cel, określony w dokumentach strategicznych Województwa, jakim jest rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Działanie 6.1. polegające na prowadzeniu projektu pn. „Dofinansowanie usług rozwojowych dla zachodniopomorskich MMŚP II” było skierowane do wszystkich MMŚP mających siedzibę na terenie województwa zachodniopomorskiego. Dostępność do projektu i jego rezultatów była równa dla wszystkich przedsiębiorców, w poszczególnych naborach definiowały ją kryteria dostępu, kompletność dokumentacji oraz wysokość dostępnej alokacji.

Działanie 6.1. – Wskaźniki osiągnięte w 2023 r. (cały region):

Wskaźniki produktu:

- liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie – 621;

- liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie – 172;
- liczba osób pracujących o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie – 333;
- liczba mikro, małych i średnich przedsiębiorstw objętych usługami rozwojowymi w programie – 190;
- liczba przedsiębiorstw wysokiego wzrostu objętych wsparciem – 1.

Wskaźniki rezultatu:

- liczba mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, które zrealizowały swój cel rozwojowy dzięki udziałowi w programie – 190;
- liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu – 621.

Wydatkowanie w 2023 r.: 4 564 022,95 zł

2. Oferowane przez ZFR produkty wpływają m.in. na rozwój potencjału gospodarczego zachodniopomorskich MMŚP, zarówno poprzez bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw w obszarze szeroko pojętej innowacji oraz wdrażania nowych technologii, jak i kształtowanie ogólnych postaw proinnowacyjnych. Stwarza to warunki dla rozwoju bardziej konkurencyjnej gospodarki, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną a efektem jest stałe zwiększanie liczby innowacyjnych przedsięwzięć w regionie oraz promocja i rozwój postaw przedsiębiorczych.

W 2023 r. udzielono wsparcia dla 44 startupów.

Wiodącym PKD inwestycji były inwestycje dotyczące obiektów noclegowych i turystycznych (42 wsparcia), restauracje i inne stałe placówki gastronomiczne (38 wsparć) oraz roboty budowlane (33 wsparcia).

Największa liczba wsparć nastąpiła w powiatach:

- Szczecin – 142;
- kołobrzeski – 43;
- koszaliński – 43;
- Koszalin – 40;
- gryficki – 39;
- policki – 30.

Zostało również wspartych 6 projektów miejskich.

Dzięki w/w wsparciom w roku 2023 utworzono 142 miejsca pracy.

W 2023 r. na realizację powyższych działań, w postaci implementacji odpowiednio sprofilowanych instrumentów finansowych, Fundusz wydatkował łącznie **120 863 207,75 zł** (wartość wsparcia przekazanego odbiorcom ostatecznym), z czego 69 201 169,60 zł zostało przeznaczone na instrumenty o charakterze poręczeniowym, zaś pozostała kwota 51 662 038,15 zł na pożyczki dystrybuowane w modelu dwustopniowym (tj. bezpośrednio przez ZFR) lub trójstopniowym (poprzez pośredników finansowych).

Cel III – Doskonalenie strategicznego zarządzania rozwojem gospodarczym

Centrum Inicjatyw Gospodarczych

1. Opracowanie Raportu z wypełnienia przez Województwo Zachodniopomorskie warunku podstawowego pn. Dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnej specjalizacji w ramach Celu Polityki 1 Bardziej inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej w ramach Polityki Spójności 2021-2027.
2. **Obserwatorium Regionalne** – *Analiza kluczowych kompetencji w obszarze badań i nauki uczelni Pomorza Zachodniego pod kątem wpisywania się w inteligentne specjalizacje regionu.* W badaniu podjęto

problematykę dotyczącą znaczenia, intensyfikacji oraz podejmowanych form współpracy zachodniopomorskich szkół wyższych z otoczeniem rynkowym. Zbadano także: kompetencje zachodniopomorskich uczelni publicznych w obszarze badań i nauki; powiązanie kompetencji zachodniopomorskich uczelni w obszarze badań i nauki z potrzebami rozwojowymi regionu, a także bariery i możliwości rozwoju regionalnego systemu badań naukowych i innowacji Pomorza Zachodniego.

Wydatkowanie w 2023 r.: 245 053,00 zł.

Działanie zrealizowane w ramach projektu *Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką* ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020, Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji.

- 3. Obserwatorium Regionalne** – Analiza i określenie pokrewnych branż oraz pokrewnych obszarów badawczych na potrzeby wzmocnienia obszarów inteligentnych specjalizacji województwa zachodniopomorskiego. Badanie dotyczące branż pokrewnych, których rozwój może być wspierany w ramach zachodniopomorskiego systemu innowacji. W analizie przedstawiono powiązania pomiędzy branżami funkcjonującymi na Pomorzu Zachodnim oraz wskazano branże o większym znaczeniu dla gospodarki województwa zachodniopomorskiego.

Wydatkowanie w 2023 r.: 159 900,00 zł.

Działanie zrealizowane w ramach projektu *Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką* ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020, Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji.

- 4. Obserwatorium Regionalne** – Identyfikacja potrzeb kompetencyjnych przedsiębiorstw z obszaru inteligentnych specjalizacji Pomorza Zachodniego. Analiza zawiera informacje na temat różnych obszarów społeczno-gospodarczych regionu, agreguje wiedzę z zakresu istniejących i wyłanianych nowych kompetencji w obszarze badań i nauki pod kątem wpisywania się w inteligentne specjalizacje oraz rekomendacje dotyczące dostosowania kierunków nauczania do potrzeb rynku pracy.

Wydatkowanie w 2023 r.: 110 700,00 zł.



Działanie zrealizowane w ramach projektu *Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką* ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020, Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji.

- 5. Obserwatorium Regionalne – Ocena potencjału rozwoju technologii produkcji i wykorzystania zielonego wodoru w gospodarce Pomorza Zachodniego.** Analiza zawiera prezentację obecnego łańcucha wartości gospodarki wodorowej, określenie poziomu jego rozwoju wraz z charakterystyką i obszarami zastosowania w województwie zachodniopomorskim. Podejmuje także próbę prognozowania obszarów, w których wodor będzie znalazł zastosowanie w przyszłości.

Wydatkowanie w 2023 r.: 155 300,00 zł.

Działanie zrealizowane w ramach projektu *Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką* ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020, Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji.

- 6. Forum Innowacji Pomorza Zachodniego – Spotkania Grup Roboczych**

Zadanie składało się z 12 jednodniowych spotkań stacjonarnych, w których brali udział interesariusze regionalnego ekosystemu innowacji (m.in. przedstawiciele firm, nauki, IOB) z udziałem eksperta, których celem było wzmocnienie potencjału inteligentnych specjalizacji Pomorza Zachodniego oraz omówienie możliwych kierunków ich rozwoju:

- 29 sierpnia 2023 r. – Spotkanie z warsztatem – SEO dla E-commerce. Jak skutecznie pozycjonować?;
- 31 sierpnia 2023 r. – Spotkanie z warsztatem – Design Thinking;
- 29 września 2023 r. – Spotkanie z warsztatem – Jak rozpocząć i skalować sprzedaż online w Czechach?;
- 10 października 2023 r. – Spotkanie z warsztatem – Jak pisać, by chcieli kupować? – nowoczesny copywriting;
- 27 października 2023 r. – Spotkanie z warsztatem – Planowanie i organizowanie efektywnej pracy;
- 6 października 2023 r. – Brunch biznesowy z wykładem – Zwolnienia podatkowe i pomoc publiczna w branży logistycznej, OZE oraz sektorze gospodarki morskiej;
- 9 października 2023 r. – Brunch biznesowy z wykładem – Procedury AML dla polskich przedsiębiorców – wpływ na bezpieczeństwo biznesowe kontraktów, projektów i całych firm;
- 10 października 2023 r. – Brunch biznesowy z wykładem – Innowacje i sztuczna inteligencja w turystyce;
- 16 października 2023 r. – Brunch biznesowy z wykładem – Konsekwencje nieprzestrzegania ustawy o AML dla bezpieczeństwa firm pod kątem zabezpieczenia tajemnicy handlowej w sektorach wrażliwych;
- 19 października 2023 r. – Brunch biznesowy z wykładem – Zmiany w podejściu do sprzedaży i prowadzeniu biznesu w sektorze przetwórstwa spożywczego i IT;
- 23 października 2023 r. – Brunch biznesowy z wykładem – Wsparcie rozwoju przedsiębiorstw na poziomie regionalnym. Przegląd rozwiązań krajowych i międzynarodowych;
- 27 października 2023 r. – Brunch biznesowy z wykładem – Słabe sygnały jako wczesne zwiastuny zmian w nauce i technologii.

Wydatkowanie w 2023 r.: 104 058,00 zł.

Działanie zrealizowane w ramach projektu *Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką* ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020, Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji.

7. Forum Innowacji Pomorza Zachodniego – Narzędzie do organizacji spotkań on-line (ZOOM)

Wydatkowanie w 2023 r.: 3 180,00 zł.

Działanie zrealizowane w ramach projektu Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020, Oś Priorytetowa I Gospodarka, Innowacje, Nowoczesne Technologie, Działanie 1.18 Tworzenie i rozbudowa regionalnego systemu innowacji.

Wydział Prezydialny

Funkcjonowanie Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego – Koszty obsługi biura WRDS

Wydatkowanie w 2023 r.: 121 912,00 zł.

Wydział Organizacji i Rozwoju Zasobów Ludzkich

WOiRZL jest dysponentem środków przeznaczonych na wynagrodzenia osób realizujących zadania w ramach polityki gospodarczej. Przedstawione poniżej kwoty nie zostały zawarte w kwotach wydatkowania poszczególnych zadań wskazanych powyżej. Tabela ma zatem wymiar poglądowy i uszczegóławiający wydatki.

Wydatkowanie w 2023 r.: 864 410,00 zł

Dział/ Rozdział	Zadanie	Wykonanie 2023
150/15011	001004216 – 'WPF – Standardy obsługi inwestora w samorządach województwa zachodniopomorskiego w ramach PO WER 2014-2020	67 540
150/15011	001004226 – 'WPF – II Wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki, Pomorze Zachodnie – Ster na innowacje w ramach osi I RPO WZ	33 950
150/15011	001004242 – 'WPF – Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką w ramach działania 1.18 RPO WZ	350 051
750/75075	001004243 – 'WPF – Wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki, Pomorze Zachodnie – Ster na innowacje – etap II w ramach działania 1.14 RPO WZ	413 869

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020

W obszarze **gospodarka** w 2023 r. w ramach RPO WZ 2014-2020 nie podpisano żadnej umowy o dofinansowanie.

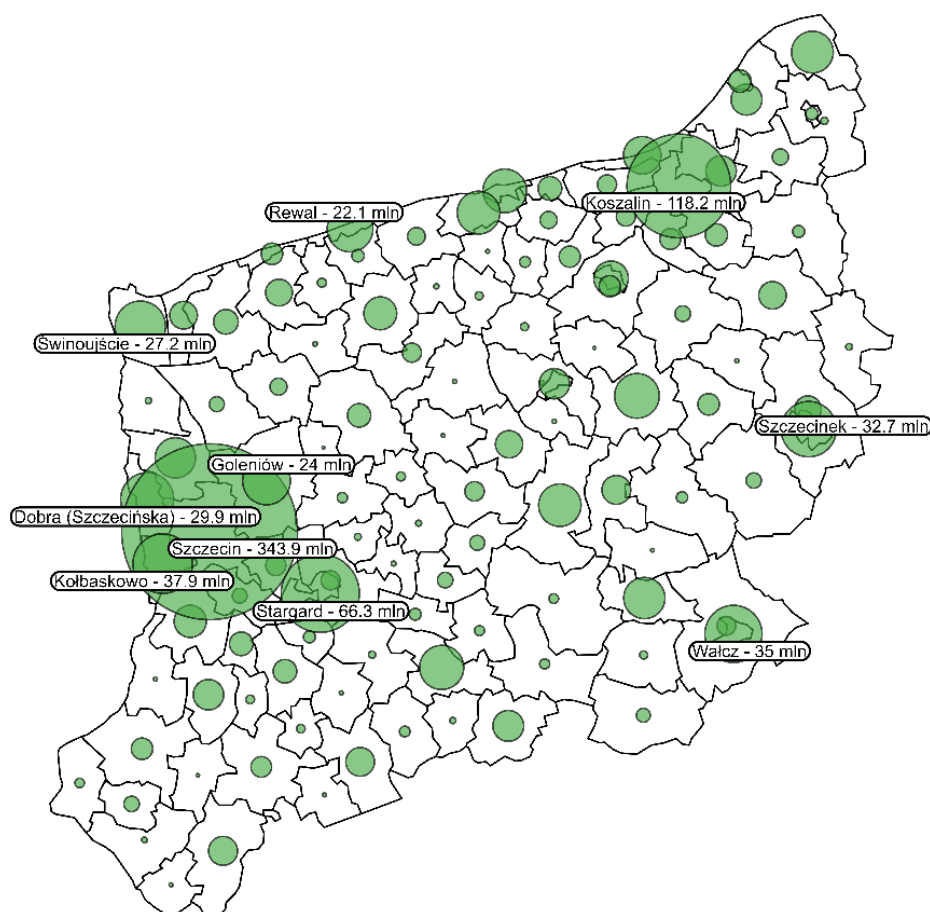
Od początku wdrażania programu w omawianym obszarze podpisano 561 umów o dofinansowanie, w których łączna kwota wsparcia ze środków UE wynosi 1 376,3 mln zł.

Wsparcie udzielone w umowach podpisanych do końca 2023 r. pozwoliło na osiągnięcie m.in. następujących efektów:

- Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie w poszczególnych projektach – 3 340 szt.;
- Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku – 216 szt.;
- Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw – 960 004 403 zł;
- Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych – 183 ha.

Terytorialny rozkład środków UE zatwierdzonych do wypłaty od początku programu do końca 2023 r. przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 34. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Gospodarka



Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Ponadto w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których (lub na rzecz których) dla beneficjentów lub odbiorców zatwierdzono do wypłaty łącznie najwięcej środków UE w przeliczeniu na 1 mieszkańca (od początku programu do końca 2023 r.).

Tabela 39. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Gospodarka

Gmina	Powiat	zł na mieszkańca
Rewal	gryficki	6 058
Mirosławiec	wałecki	3 343
Mielno	koszaliński	3 053
Postomino	ślawieński	2 692
Kołbaskowo	policki	2 550
Bierzwnik	choszczeński	2 186
Bielice	pyrzycki	1 843
Kołobrzeg (g. wiejska)	kołobrzeski	1 697
Banie	gryfiński	1 623
Połczyn-Zdrój	świdwiński	1 516

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

1. W 2023 roku Pomorze Zachodnie miało możliwość korzystania z prestiżu wiążącego się z przyznaniem przez Komitet Regionów nagrody EER (Europejski Region Przedsiębiorczości). W związku z tym Sejmik Województwa przyjął uchwałę w sprawie ustanowienia roku 2023 Rokiem Przedsiębiorczości, w trakcie którego podjęto wiele działań na rzecz wspierania przedsiębiorczości, innowacyjności oraz pobudzania kreatywności. W 2024 roku region będzie się starał o nagrodę REGIOSTARS 2024 – europejska marka

doskonałości dla projektów realizowanych przy wsparciu funduszy europejskich wyróżniających się wpływem na rozwój regionalny.

2. W 2023 r. CIG zakończył 3 projekty (Standardy obsługi inwestora w samorządach województwa zachodniopomorskiego, Wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki, Pomorze Zachodnie – Ster na innowacje oraz Pomorze Zachodnie – gdzie biznes łączy się z nauką¹⁶), realizując wszystkie zakładane wskaźniki. W 2024 r. rozpoczną się 2 nowe projekty (Pomorze Zachodnie – Nowy Wymiar Innowacji oraz Ster na eksport), które będą kontynuacją i rozwinięciem wcześniej prowadzonych działań.
3. Ważnym elementem rozwoju województwa będzie również wykorzystanie szans rozwoju w obszarze zielonych technologii (w tym w szczególności OZE oraz gospodarki wodorowej). Potencjalne zmiany legislacyjne m.in. dotyczące lokalizacji farm wiatrowych mogą przyczynić się do przyspieszonego rozwoju tego źródła pozyskiwania energii i możliwości powstania ok. 56 000 szt. takich instalacji o mocy ponad 28 GW¹⁷. W połączeniu z dynamicznym rozwojem morskiej energetyki wiatrowej (MEW) Pomorze Zachodnie ma szansę stać się nowym zagłębiem przemysłowym w kraju, stwarzającym dogodne warunki rozwoju przedsiębiorstwom potrzebującym stałego dostępu do dużej ilości energii.
4. Konieczna jest kontynuacja wsparcia działalności innowacyjnej i badawczej firm oraz zwiększenie skali działań B+R i poprawa pozycji regionu w rankingu innowacyjności Regional Innovation Scoreboard.
5. Istotne będzie rozwijanie potencjału zachodniopomorskich przedsiębiorstw poprzez wsparcie w zakresie tworzenia i wdrażania innowacji, utrzymywania miejsc pracy, zwiększania udziału w łańcuchach kooperacji oraz zwiększaniu ekspansji zagranicznej.

¹⁶<https://cig.wzp.pl/region-2/aktualnosci/podsumowanie-projektu-pomorze-zachodnie-gdzie-biznes-laczy-sie-z-nauka>

¹⁷<http://rbgp.pl/2023/07/13/wyniki-analzy-potencjalu-i-ograniczen-dla-rozwoju-energetyki-wiatrowej-w-wojewodztwie-zachodniopomorskim/>

<http://rbgp.pl/2023/10/31/aktualizacja-opracowania-pn-wyniki-analzy-potencjalu-i-ograniczen-dla-rozwoju-energetyki-wiatrowej-w-wojewodztwie-zachodniopomorskim-dla-elektrowni-wiatrowych-o-mocy-5-mw-2/>





3.5.3

Polityka rynku pracy

województwa
zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Działania Samorządu Województwa wraz z podległym mu Wojewódzkim Urzędem Pracy w Szczecinie w zakresie rynku pracy w 2023 r. realizowane były w sytuacji występowania niekorzystnych zjawisk gospodarczych i demograficznych wpływających na podaż i popyt pracy.

W celu z jednej strony łagodzenia negatywnych konsekwencji wymienionych zjawisk, a z drugiej osłabiania ich wpływu na zachodniopomorski rynek pracy w przyszłości, podjęto szereg działań wpisujących się w założenia regionalnej polityki rynku pracy. Należy tutaj wymienić przede wszystkim działania w ramach PO WER oraz RPO WZ 2014-2020 w zakresie zwiększenia efektywności wykorzystania zachodniopomorskiego kapitału ludzkiego. Były one kierowane zarówno do osób mających problemy z odnalezieniem się na rynku pracy, jak i tych, którzy w nim uczestniczą, lecz są narażeni na negatywne konsekwencje braku sprawnej adaptacji do zmieniających się warunków gospodarczych. Wiele działań podejmowano w celu umożliwienia lub ułatwienia powrotu lub wejścia na rynek pracy osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy oraz osób biernych zawodowo. Działania te przyczyniły się do osłabienia odczuwanego w niektórych sektorach gospodarki regionalnej deficytu pracowników na rynku pracy, a także do zmniejszenia ryzyka obniżenia poziomu zasobów kompetencyjnych pracowników, również w kontekście zmieniających się oczekiwań pracodawców. Mieszkańcy województwa zachodniopomorskiego mogli skorzystać z – opartej na przeprowadzonych przez WUP w Szczecinie monitoringu potrzeb i diagnozie sytuacji na rynku pracy – bogatej oferty instrumentów wsparcia. Były one kierowane do bardzo zróżnicowanych beneficjentów: od osób bezrobotnych i biernych zawodowo, po pracodawców i zatrudnianych przez nich pracowników. Szczególnie istotne były tutaj działania związane ze wzbogacaniem kompetencji zawodowych, godzeniem ról zawodowych z rodzinnymi oraz rozwijaniem zachodniopomorskiej przedsiębiorczości.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Regionalny Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia jako narzędzie wdrażania Krajowego Programu Reform określa priorytetowe grupy bezrobotnych i innych osób wymagających objęcia wsparciem na regionalnym rynku pracy.

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 jako dokument strategiczny określa kierunki priorytetowe dla wszystkich polityk realizowanych przez samorząd województwa i jego jednostki. Stanowi odniesienie m.in. w kształtowaniu warunków dla rozwoju gospodarki, tworzenia nowych i nowoczesnych miejsc pracy, zarządzania procesami zachodzącymi na lokalnym i regionalnym rynku pracy.

Inteligentne Specjalizacje Województwa Zachodniopomorskiego jest to dokument określający wartość i znaczenie konkretnej specjalizacji w kreowaniu i wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań społeczno-gospodarczych, przedstawiający potrzeby i kierunki rozwoju regionu.

Polityka rynku pracy województwa zachodniopomorskiego z perspektywą do 2030 roku jest dokumentem ukierunkowanym na poprawę warunków sprzyjających aktywności zawodowej mieszkańców województwa, wsparciu przedsiębiorców w procesie adaptacji do zmieniających się warunków gospodarczych oraz utrzymywaniu wysokiego poziomu wykorzystania regionalnych zasobów kapitału ludzkiego, a także stymulowania procesów sprzyjających włączeniu społecznemu.

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego 2030 pełni rolę programu rozwoju, realizującego zapisy Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2030 roku. Definiuje aktywność samorządu na rzecz kształtowania wysokiej jakości życia mieszkańców oraz wzmacniania konkurencyjności regionu.

Cele i główne działania realizowane w 2023 r.

Cel I – Poprawa warunków sprzyjających aktywności zawodowej mieszkańców województwa

1. Zadania realizowane w ramach wdrażania RPO WZ 2014-2020

Realizowano działania, które miały na celu:

- Zwiększenie liczby miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego i rozszerzenie oferty placówek przedszkolnych o zajęcia zwiększające szanse edukacyjne dzieci oraz doskonalenie kluczowych kompetencji uczniów prowadzących do wzmocnienia ich zdolności do przyszłego zatrudnienia. W 2023 r. zatwierdzono 29 wniosków o płatność na kwotę 4 712 445,48 zł. W 2023 r. objęto wsparciem: 91 dzieci dodatkowymi zajęciami, dofinansowano 61 miejsc wychowania przedszkolnego, 17 nauczycieli, 252 uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych;
- Wzrost efektywności kształcenia zawodowego i jego dostosowanie do wymogów regionalnego rynku pracy zwiększające szanse na zatrudnienie. W 2023 r. realizowano projekty wyłonione do dofinansowania w latach poprzednich. Zatwierdzono 153 wnioski o płatność na łączną kwotę 26 869 677,99 zł. W 2023 r. objęto wsparciem 114 nauczycieli kształcenia zawodowego i instruktorów praktycznej nauki zawodu, 1 447 uczniów objęto wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych;
- Wzrost zatrudnienia oraz powrót na rynek pracy osób, którym utrudnia to sytuacja rodzinna wynikająca z opieki nad dziećmi do lat 3. W 2023 r. zatwierdzono 10 wniosków o płatność na łączną kwotę 6 678 896,50 zł. W 2023 r. objęto wsparciem 393 osoby opiekujące się dziećmi do lat 3. Warto zaznaczyć, że jednym z projektów, jest projekt własny WUP w Szczecinie „Zachodniopomorskie Małe Skarby”, w ramach którego, od początku realizacji do końca 2023 r., objęto wsparciem 2 162 osoby, a w związku z zapotrzebowaniem na tego typu działanie WUP wydłużył okres realizacji projektu do końca 2023 r. oraz zwiększył jego wartość do 33 774 400,00 zł, jednocześnie zwiększając wielkość grupy docelowo objętej wsparciem;
- Aktywna integracja osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym zwiększająca ich zatrudnienie. W 2023 roku realizowano projekty wyłonione do dofinansowania w latach wcześniejszych. Zatwierdzono 57 wniosków o płatność na łączną kwotę 7 776 937,81 zł. wsparciem objęto 110 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz 47 osób z niepełnosprawnościami;
- Zwiększenie dostępności usług społecznych, w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym. W ramach działania realizowane jest również wsparcie o charakterze społecznym w odpowiedzi na skutki COVID-19 oraz wykluczenie transportowe. W 2023 r. zatwierdzono 287 wniosków o płatność na łączną kwotę 77 630 480,79 zł. W ramach działań, usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym objęto 5 371 osób oraz wsparto 8 732 miejsca świadczenia usług społecznych (istniejących po zakończeniu projektu);
- Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych, w szczególności dla osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym. W ramach działania realizowane są również przedsięwzięcia związane z walką i zapobieganiem COVID-19. W 2023 r. ogłoszono nabór w trybie nadzwyczajnym. O dofinansowanie w ramach powyższego mogły ubiegać się podmioty wykonujące działalność leczniczą wymienione w Wykazie podmiotów udzielających świadczeń opieki zdrowotnej, w związku z przeciwdziałaniem COVID-19 na terenie województwa zachodniopomorskiego, posiadające w strukturze oddziały zakaźne. W odpowiedzi na nabór wpłynęły 3 wnioski o dofinansowanie o łącznej wartości 24 211 312,83 zł, które przyjęto do dofinansowania. Ponadto, w 2023 r. realizowano projekty wyłonione do dofinansowania w latach wcześniejszych. Zatwierdzono 37 wniosków o płatność na łączną kwotę 26 795 698,84 zł. W ramach działań objęto wsparciem w postaci usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym 2 344 osoby zagrożone ubóstwem

lub wykluczeniem społecznym. Należy tu dodatkowo wskazać, że w 2023 r. w ramach działań wymienionych w pkt. 5 i 6 łącznie wsparciem zostało objętych 12 414 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, natomiast wsparciem w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19 objęto 3 474 osoby;

- Wdrożenie programów zdrowotnych dla osób w wieku aktywności zawodowej oraz realizacja przedsięwzięć w zakresie wsparcia zdrowotnego w związku z zagrożeniem i skutkami COVID-19 na terenie województwa zachodniopomorskiego. W styczniu 2023 r. zakończył się nabór projektów konkursowych ukierunkowanych na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy, w tym z zakresu ergonomii pracy oraz wdrożenie programów przekwalifikowania pracowników długotrwale pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie, przygotowujące do kontynuowania pracy na innych stanowiskach o mniejszym obciążeniu dla zdrowia. Nabór był podzielony na 5 rund, wpłynęło 105 wniosków, ostatecznie podpisano 52 umowy o dofinansowanie na łączną kwotę 15 176 924,50 zł. Ponadto, realizowano projekty przyjęte do dofinansowania w latach poprzednich. Zatwierdzono 189 wniosków o płatność na kwotę 14 473 898,07 zł. W 2023 r. w ramach działania objęto usługami zdrowotnymi 5 088 osób;
- Wzrost kompetencji osób dorosłych, szczególnie o niskich kwalifikacjach i osób starszych w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych i języków obcych. W 2023 r. realizowano projekty przyjęte do dofinansowania w latach poprzednich i objęto wsparciem w postaci szkoleń, kursów, certyfikacji 3 116 osób o niskich kwalifikacjach oraz 3 053 osoby w wieku 50 lat i więcej. W 2023 r. zatwierdzono 69 wniosków o płatność na łączną kwotę 9 265 447,57 zł.

1. Zadania realizowane w ramach wdrażania PO WER

W 2023 r. w zakresie działań, których celem jest zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 roku życia, w tym w szczególności osób bez pracy, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET – z ang. not in employment, education or training) rozliczono i zweryfikowano 41 wniosków o płatność na kwotę 15 327 810,07 zł. W 2023 r. objęto wsparciem 308 osób bezrobotnych, w tym 105 osób długotrwale bezrobotnych.

2. Świadczenie poradnictwa zawodowego oraz jego koordynowanie w publicznych służbach zatrudnienia na terenie województwa

Działania realizowane były w formie indywidualnego i grupowego poradnictwa zawodowego świadczonego w siedzibie urzędu w Szczecinie i Koszalinie w Centrach Informacji i Planowania Kariery Zawodowej (CliPKZ), poza urzędem, jako tzw. usługa „mobilny doradca zawodowy” oraz w formie zdalnej. Liczba usług CliPKZ wyniosła 15 369, zaś liczba osób, która skorzystała z usług świadczonych w formie porad indywidualnych, badań testowych, porad grupowych i grupowych informacji zawodowych: 2 827 osób; indywidualnej informacji zawodowej udzielono 13 979 osobom. W filii WUP w Koszalinie z oferowanego wsparcia skorzystało 2 065 osób; informacji zawodowej udzielono 2 215 osobom.

W roku sprawozdawczym w dalszym ciągu realizowano projekt „Razem możemy więcej” – program aktywizacyjny dla cudzoziemców, który stanowił odpowiedź na potrzeby obywateli Ukrainy. Kontynuowano także działania w ramach Punktu Informacyjnego dla Obywateli i Ukrainy, uruchomionego w siedzibie WUP w Szczecinie.



3. Koordynowanie na terenie województwa realizacji programów aktywizacji zawodowej finansowanych z rezerwy Funduszu Pracy pozostającej w dyspozycji ministra właściwego do spraw pracy

W 2023 r. powiatowe urzędy pracy woj. zachodniopomorskiego złożyły, za pośrednictwem WUP w Szczecinie, wnioski o dofinansowanie działań w ramach 3 naborów na programy aktywizacji zawodowej bezrobotnych. PUP-y łącznie złożyły 26 wniosków, w ramach których ministerstwo przyznało 9 879 582,90 zł. Ponadto, w ramach naboru ciągłego na realizację działań w ramach programu aktywizacji zawodowej bezrobotnych cudzoziemców wpłynął 1 wniosek, na realizację którego ministerstwo przekazało 89 000,00 zł.

4. Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego w zakresie świadczeń dla bezrobotnych

W 2023 r. przyjęto: 703 wnioski w sprawie wydania decyzji, przyznania prawa do zasiłku dla bezrobotnych; 151 wniosków o wydanie dokumentu w sprawach świadczeń z tytułu bezrobocia; 363 wnioski w sprawach dotyczących bezpośredniego transferu z zagranicy; 3 wnioski zagranicznej instytucji właściwej o potwierdzenie miejsca zamieszkania bezrobotnego w oparciu o przepisy dotyczące koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego; 97 wniosków zagranicznych instytucji właściwych, dotyczących wyrównania należności z sektora bezrobocia.

5. Realizacja zadań wynikających z prawa swobodnego przepływu pracowników między państwami poprzez świadczenie usługi EURES

W 2023 r. w ramach międzynarodowego pośrednictwa pracy EURES przyjęto do realizacji 361 ofert pracy za granicą, ze zgłoszonymi 2 997 wakatami. Najwięcej propozycji zatrudnienia otrzymano z Niemiec, Norwegii, Holandii i Szwecji.

Od 2023 r. doradca EURES jest członkiem Wojewódzkiego Zespołu ds. Przeciwdziałania Handlowi Ludźmi.

W 2023 r. doradca EURES aktywnie uczestniczył w ogólnokrajowej kampanii realizowanej pod hasłem „Nie stań się towarem i nie daj się sprzedać”. W czerwcu 2023 r. w ramach udziału w webinarze „Nie daj się sprzedać! Bezpieczeństwo znaczy więcej niż pieniądze” doradca przedstawił prezentację: „Jak znaleźć bezpieczną pracę za granicą”. Promowano przede wszystkim korzystanie wyłącznie ze sprawdzonych źródeł ofert pracy. W szczególności informowano o możliwości rejestracji w serwisie Ministerstwa Spraw Zagranicznych „Odyseusz”, który umożliwia kontakt z osobą zarejestrowaną w przypadku wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych za granicą oraz pozwala na otrzymywanie powiadomień o zagrożeniach w kraju podróży. Ponadto, w 2023 r. Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie uczestniczył w ramach EURES w następujących kampaniach informacyjnych: „Jobs for young people” – „Praca dla młodych”, kontynuował kampanię informacyjną dla obywateli Ukrainy, którzy są objęci ochroną czasową w Polsce „Europejska Pula Talentów – pomoc dla Ukrainy”.

Kontynuowano rozpowszechnianie informacji w ramach kampanii „Rights for all seasons/ Prawa przez cały rok” na temat praw pracowników sezonowych w Unii Europejskiej. Dodatkowo, doradca EURES wziął udział w „Targach EDU DAY”, które odbyły się w następujących miastach: Wałczu, Koszalinie, Szczecinku i Kołobrzegu. Dodatkowo brał udział w Dniu Otwartym Politechniki Koszalińskiej, w „20 Środkowopomorskich Targach Pracy GlobalLogic Job Fair 2023” oraz w Targach Edukacyjnych w I Liceum Ogólnokształcącym Dwujęzycznym im. M. Kopernika w Kołobrzegu.

6. Współdziałanie z Wojewódzką Radą Rynku Pracy

W 2023 r. odbyło się 9 posiedzeń Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy w Szczecinie (WRRP), w tym: 3 stacjonarne (w tym jedno wyjazdowe połączone ze szkoleniem członków WRRP), 1 wideokonferencja oraz 5 głosowań w trybie obiegowym. Wojewódzka Rada Rynku Pracy w Szczecinie podjęła łącznie 189 uchwał, z czego większość, tj. 184 dotyczyło wydania opinii o zasadności kształcenia w danym zawodzie w województwie zachodniopomorskim. Pozostałe uchwały dotyczyły: oceny okresowego sprawozdania z działalności WUP za 2022 r.; projektu Regionalnego Planu Działania na rzecz

Zatrudnienia na 2023 r.; aktualizacji wykazu zawodów pracowników młodocianych na 2023 r., sprawozdania z RPD z 2022 r. oraz kryteriów podziału środków Funduszu Pracy dla samorządów powiatowych województwa zachodniopomorskiego na finansowanie programów dotyczących promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej oraz innych fakultatywnych zadań. Na spotkaniach omawiano aktualną sytuację na zachodniopomorskim rynku pracy.

7. Prowadzenie dialogu społecznego w zakresie polityki zatrudnienia i kształcenia ustawicznego

W 2023 r. Dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie wyraził zgodę na objęcie patronatem honorowym WUP następujących przedsięwzięć:

- Targi Edukacyjne EDU DAY;
- 20. oraz 21. Środkowopomorskie Targi Pracy GlobalLogic Job Fair, zorganizowane przez Politechnikę Koszalińską;
- III Ogólnopolska Konferencja Naukowa Prawa Pracy pn. „Implementacja przepisów prawa unijnego w prawie pracy”.

Pracownicy Wydziału Regionalnej Polityki Rynku Pracy Wojewódzkiego Urzędu Pracy byli uczestnikami Targów Pracy organizowanych przez instytucje otoczenia rynku pracy. Został także przygotowany wykaz zawodów, w których za przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników może być dokonywana refundacja w 2023 r., i który – po zaopiniowaniu przez Wojewódzką Radę Rynku Pracy – ukazał się w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego w dniu 19 kwietnia 2023 roku pod poz. nr 2433.

8. Krajowy Fundusz Szkoleniowy (KFS)

Dokonano podziału kwot środków na podstawie zapotrzebowania zgłaszanego przez samorządy powiatów, które uwzględniało priorytety ustalone przez ministra właściwego do spraw pracy. Łączna kwota rozdysponowana na podstawie przyznanego limitu na wszystkie powiatowe urzędy pracy w roku 2023 wyniosła 9 203 000,00 zł.

9. Rejestr Instytucji Szkoleniowych (RIS)

Według stanu na 31 grudnia 2023 r. w woj. zachodniopomorskim aktywnych było 687 instytucji szkoleniowych. W 2023 r. przyjęto i poddano weryfikacji 194 wnioski składane przez podmioty ubiegające się o uzyskanie wpisu do RIS, a także 531 wniosków składanych przez podmioty zgłaszające kontynuację działalności. Wykreślono 188 instytucji szkoleniowych, które nie złożyły wniosku do rejestru instytucji szkoleniowych o kontynuację działalności.



10. Obsługa Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (FGŚP)

W 2023 r. Fundusz zrealizował wypłaty na podstawie ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy dla 8 pracodawców i 68 pracowników. Pozytywnie rozpatrzono 18 wniosków indywidualnych oraz 4 wykazy zbiorcze. Łącznie na zaspokojenie roszczeń pracowniczych z Funduszu wypłacono kwotę 648 403,35 zł. Dodatkowo FGŚP na podstawie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych realizował zadania w zakresie dochodzenia zwrotu świadczeń. W związku z tym wszczęto 83 postępowania administracyjne w postaci zawiadomień oraz wydano 78 decyzji administracyjnych i skierowano 130 pozwów przeciwko przedsiębiorcom.

Ponadto Fundusz dochodził roszczeń od 311 firm, w tym od 460 dłużników. Plan windykacyjny Funduszu ustalony został na 2023 r. na kwotę 3 000 000,00 zł. Fundusz w omawianym okresie zwindykował 4 552 203,94 zł co stanowi 151% planu.

11. Fundusz Pracy

Po uchwaleniu ustawy budżetowej na rok 2023, dokonano podziału środków Funduszu Pracy dla samorządów powiatowych województwa zachodniopomorskiego na rok 2023. Całość przekazanej przez MRPiPS kwoty w wysokości 159 333 067,35 zł podzielono, uwzględniając uchwałę Nr II/35/14 Sejmiku Województwa z dnia 19 grudnia 2014 r. oraz rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 sierpnia 2014 r. w sprawie algorytmu ustalania kwot środków Funduszu Pracy na finansowanie zadań w województwie (Dz. U. z 2014 r., poz. 1294), na realizację programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej – 149 445 727,27 zł oraz innych fakultatywnych zadań – 9 887 340,08 zł.

12. Współpraca i partnerstwa

Współpraca pomiędzy Wojewódzkim Urzędem Pracy w Szczecinie a Powiatowymi Urzędami Pracy z terenu województwa zachodniopomorskiego w ramach Umowy Partnerstwa Lokalnego Na Rzecz Badań Rynku Pracy umożliwia monitorowanie procesów społeczno-gospodarczych w powiatach województwa zachodniopomorskiego, poprzez konsolidację działań rozwojowo-badawczych na poziomie regionalnego rynku pracy oraz umożliwia m.in. podniesienie poziomu aktywności zawodowej mieszkańców powiatów poprzez dostarczenie instytucjom wspierającym rozwój zatrudnienia niezbędnych informacji i danych, dotyczących planowanych form i kierunków działań aktywizujących zgodnych z potrzebami lokalnego rynku pracy. W 2023 r. w ramach Umowy Partnerstwa Lokalnego Na Rzecz Badań Rynku Pracy zrealizowano 12 edycji badania pn. Europejski Barometr Rynku Pracy. Badanie jest międzynarodowym projektem budowy wiodących wskaźników dla rynku pracy. Europejski Barometr Rynku Pracy odzwierciedla przewidywane krótkoterminowe zmiany w poziomie bezrobocia i zatrudnienia na europejskim rynku pracy. Badanie realizowane jest przy udziale ekspertów rynku pracy z wojewódzkiego oraz z powiatowych urzędów pracy. Przeprowadzone zostało również spotkanie robocze w formie online z pracownikami powiatowych urzędów pracy odpowiedzialnymi za diagnozowanie i prowadzenie analizy lokalnego rynku pracy. Podczas spotkania pracownicy Biura Zachodniopomorskiego Obserwatorium Rynku Pracy (ZORP) przedstawili obecną sytuację na rynku pracy w oparciu o najnowsze analizy i badania.

W ramach Umowy Partnerstwa Lokalnego Na Rzecz Badań Rynku w 2023 r. wypracowany i zatwierdzony został schemat realizacji badania dotyczącego „Sytuacji społeczno-zawodowej zarejestrowanych osób bezrobotnych w powiatowych urzędach pracy w 2023 roku”. Przeprowadzona w roku 2023 11 edycja badania jest kontynuacją badań z lat 2010-2020 poświęconych analizie sytuacji społeczno-zawodowych osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy.

W ramach umowy zawartej pomiędzy Ministrem Rodziny i Polityki Społecznej oraz Samorządem Województwa Zachodniopomorskiego w 2023 r. zrealizowano badanie pn. Barometr zawodów 2024.

Zadanie było kontynuacją badań przeprowadzonych w latach 2015-2023 przez Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie we współpracy z zachodniopomorskimi powiatowymi urzędami pracy oraz z biorącymi udział w panelach badawczych przedstawicielami instytucji zewnętrznych. Raport z badania stanowi jednoroczną prognozę zapotrzebowania na pracowników różnych zawodów w powiatach naszego województwa w 2024 r. Badanie od wielu lat jest bardzo pozytywnie oceniane przez uczestniczących w nim ekspertów, o czym świadczy szerokie wykorzystywanie wyników zarówno przy określaniu kierunków kształcenia, podejmowaniu działań aktywizacyjnych przez publiczne służby zatrudnienia, działaniach promocyjnych oraz informacyjnych.

W 2023 r. w ramach zawartego Partnerstwa Lokalnego na Rzecz Rozwoju Regionalnego Rynku Pracy w województwie zachodniopomorskim pomiędzy Wojewódzkim Urzędem Pracy w Szczecinie a uczelniami z terenu województwa zachodniopomorskiego prowadzone były działania informacyjne dot. rozpowszechnienia wyników zrealizowanych badań społecznych m.in. Barometru zawodów 2024. W listopadzie 2023 r. w ramach projektu MILEstone realizowanego w ramach Programu Interreg Europe na zaproszenie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Szczecinie przedstawiciel Biura ZORP uczestniczył w seminarium tematycznym pn. „Challenges in labour market integration of non – eu nationals” zorganizowanym w Hiszpanii. Podczas spotkania zaprezentowane zostały wyniki badania pt. „Obywatele Ukrainy na zachodniopomorskim rynku pracy”. Dane przedstawione przez przedstawiciela WUP w Szczecinie spotkały się z dużym zainteresowaniem uczestników konferencji.

W ramach współpracy nawiązanej pomiędzy Wojewódzkimi Urzędami Pracy, pracownicy WUP w Szczecinie uczestniczą w spotkaniach Zespołu ds. Badań i analiz rynku pracy oraz Zespołu ds. Uczenia się przez całe życie, powołanych przez Konwent Dyrektorów WUP. Zadaniem zespołów jest wymiana informacji, dzielenie się wiedzą oraz wypracowywanie wspólnych stanowisk w obszarze badań społecznych oraz w obszarze uczenia się całe życie/poradnictwa całonocnego.

13. Pozyskiwanie i rozpowszechnianie wiedzy o rynku pracy oraz prognozowanie zachodzących na nim zjawisk i procesów

W ramach projektu realizowanego przez Wojewódzki Urząd Pracy pn. Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych, którego głównym celem jest budowa systemu koordynacji działań w województwie zachodniopomorskim, zorientowanych na wsparcie uczenia się przez całe życie, w tym kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się dorosłych, opracowany został dokument pn. Zoperacjonalizowany Program Wdrażania Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 dla Województwa Zachodniopomorskiego. Struktura i zakres ww. dokumentu obejmują elementy, które są niezbędne do zaplanowania skutecznych działań mających na celu wdrożenie Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (ZSU) na terenie województwa zachodniopomorskiego.

W zakresie obowiązków sprawozdawczych wojewódzkiego i powiatowych urzędów pracy zrealizowano program badań statystycznych statystyki publicznej w obszarze rynku pracy (bezrobocie rejestrowane). Na podstawie wyników sprawozdań zbiorczych powstały raporty i analizy, w tym: „Analiza rynku pracy województwa zachodniopomorskiego w 2022 roku”; „Bezrobocie rejestrowane w gminach województwa zachodniopomorskiego w 2022 roku”; „Zmiany bezrobocia w województwie zachodniopomorskim w 2022 roku”; „Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy województwa zachodniopomorskiego w 2022 roku”; „Bezrobotni niepełnosprawni i niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu w województwie zachodniopomorskim w 2022 roku”; „Sytuacja osób młodych na rynku pracy w województwie zachodniopomorskim w 2022 roku”; „Kobiety na zachodniopomorskim rynku pracy w 2022 roku”; „Poradnictwo zawodowe, kluby pracy, szkolenie bezrobotnych i poszukujących pracy, staż i przygotowanie zawodowe w miejscu pracy w województwie zachodniopomorskim w 2022 roku”; „Analiza bezrobotnych według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy w województwie zachodniopomorskim w 2022 roku”; „Bezrobocie na terenach wiejskich

województwa zachodniopomorskiego w 2022 roku”; „Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy województwa zachodniopomorskiego w I półroczu 2023 roku”; „Bezrobotni niepełnosprawni i niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu w województwie zachodniopomorskim w I półroczu 2023 roku”; „Zmiany bezrobocia w województwie zachodniopomorskim w I półroczu 2023 roku”; „Monitoring szkoleń osób bezrobotnych, poszukujących pracy oraz pracowników powyżej 45 roku życia w województwie zachodniopomorskim w II półroczu 2022 roku oraz w I półroczu 2023 roku”.

W ramach badań i analiz dotyczących określania zapotrzebowania na zawody w regionie zrealizowano 18 badań społecznych, w tym: „Nastroje zatrudnieniowe pracodawców w woj. zachodniopomorskim (realizacja badania dla poszczególnych kwartałów danego roku)”; „Barometr zawodów 2024”; „Europejski Barometr Rynku Pracy (badanie realizowane w okresie miesięcznym – 12 edycji w 2023 r.)”; „Potrzeby i problemy pracodawców reprezentujących zachodniopomorski sektor nowoczesnych usług biznesowych w kontekście rynku pracy” (celem badania było pozyskanie informacji dotyczących sytuacji zachodniopomorskiego sektora nowoczesnych usług biznesowych (NUB) w kontekście rynku pracy; wyniki badania dostarczą informacji przydatnych przy podejmowaniu decyzji w zakresie ustalania prorozwojowych celów strategicznych, wsparcia udzielanego przedsiębiorstwom w ramach pomocy publicznej, a także w zakresie zwiększania poziomu zaspokajania potrzeb pracodawców ze strony instytucji otoczenia biznesu, w tym instytucji kształcenia zawodowego).

Upowszechnienie informacji o rynku pracy realizowane było m.in.: poprzez stronę internetową WUP w Szczecinie (ok. 120 informacji sygnałnych), Facebook (@wupszczecin), Twitter (@WUP_Szczecin) oraz cykliczną publikację broszury pt. Kalejdoskop Zachodniopomorskiego Rynku Pracy.

14. Opracowywanie, gromadzenie, aktualizowanie i upowszechnianie informacji zawodowych na terenie województwa

Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Szczecinie i Koszalinie kontynuuje promocję swoich działań w social-mediach poprzez fanpage na Facebooku, na którym codziennie publikowane są informacje zawodowe, recenzje książek i artykułów dotyczących rozwoju zarówno zawodowego, jak i osobistego. Promowane są tutaj także wszystkie działania Centrum, takie jak webinary, warsztaty online i spotkania informacyjne dotyczące poradnictwa zawodowego. Fanpage cieszy się dużym zainteresowaniem, a dzięki swojej nieograniczonej dostępności pozwala upowszechniać informacje zawodowe, których w minionym roku było 362, na terenie całego kraju. W 2023 r. doradcy zawodowi Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Szczecinie opracowali 4 lead magnety, które stanowią gotowy do pobrania plik zawierający informacje zawodowe i rozwojowe. Ponadto odbyło się: 125 grupowych spotkań informacyjnych stacjonarnych i online (3 474 uczestnicy), 55 spotkań informacyjnych dla uczniów (1 113 uczestników).

Cel II. – Wsparcie przedsiębiorców w procesie adaptacji do zmieniających się warunków gospodarczych oraz utrzymania wysokiego poziomu wykorzystania regionalnych zasobów kapitału ludzkiego

1. Zadania realizowane w ramach wdrażania RPO WZ 2014-2020

Realizowano działania, które miały na celu:

- wsparcie dla osób planujących rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej poprzez dotacje i pożyczki oraz wsparcie szkoleniowe. W 2023 r. w ramach działania weryfikowano miesięczne Informacje z monitorowania Instrumentów Finansowych oraz kwartalne Sprawozdania z postępu realizacji projektu Inżynierii Finansowej. Zatwierdzono również 1 sprawozdawczy wniosek o płatność. W 2023 r. 10 osób pozostających bez pracy skorzystało z instrumentów zwrotnych na podjęcie działalności gospodarczej;

- wzrost liczby przedsiębiorstw z sektora mikro, małych i średnich, które zrealizowały cel rozwojowy, wynikający z analizy potrzeb rozwojowych i motywacji pracownika oraz potrzeb i zasobów organizacji, związany w rozwoju przedsiębiorstwa lub też poprawą jego funkcjonowania. W 2023 r. realizowano umowy przyjęte do dofinansowania w latach poprzednich. Zatwierdzono 9 wniosków o płatność na łączną kwotę 20 846 490,54 zł. W 2023 r. łącznie objęto usługami rozwojowymi, w tym m.in. szkoleniami, kursami umożliwiającymi uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności i kwalifikacji zawodowych, doradztwem, 2 419 osób i 798 mikro, małych i średnich przedsiębiorstw.

2. Prowadzenie Krajowego Rejestru Agencji Zatrudnienia (RAZ)

Według stanu na 31 grudnia 2023 r. w województwie zachodniopomorskim czynnych było 396 agencji zatrudnienia. W 2023 r. przyjęto i poddano weryfikacji 161 wniosków o wpis do rejestru i na ich podstawie wydano certyfikaty uprawniające do prowadzenia agencji zatrudnienia oraz certyfikaty uwzględniające zmianę nazwy, siedziby, formy organizacyjnej i określenia rodzaju świadczonych usług. Wydano 179 decyzji administracyjnych (m.in.: 65 decyzji o wykreśleniu z urzędu; 22 decyzje o wykreśleniu podmiotów z RAZ na wniosek strony; 34 decyzje o zakazie wykonywania przez podmiot działalności objętej wpisem do RAZ, 57 decyzji o umorzeniu postępowania, 1 decyzja o odmowie wpisu do rejestru). Ponadto pracownicy WUP w Szczecinie oraz Filii WUP w Koszalinie przeprowadzili w 2023 r. 29 kontroli (w trybie zdalnym) w zakresie przestrzegania warunków prowadzenia agencji zatrudnienia.

Cel III – Stymulowanie procesów sprzyjających włączeniu społecznemu

1. Zadania realizowane w ramach wdrażania RPO WZ 2014-2020

Realizowano działania, które miały na celu:

- wzrost poziomu zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej. W 2023 r. zatwierdzono 17 wniosków o płatność na łączną kwotę 9 637 846,15 zł. W 2023 r. objęto wsparciem 199 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym i 93 podmioty ekonomii społecznej oraz utworzono 21 miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych;
- zwiększenie zatrudnienia w szczególności osób bezrobotnych i biernych zawodowo, zwłaszcza tych, którzy znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy poprzez pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy oraz działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Wsparcie kierowane było również do pracowników i pracodawców z podmiotów dotkniętych skutkami COVID-19 z terenu województwa zachodniopomorskiego (Priorytet inwestycyjny 8i).

W 2023 r. zatwierdzono 24 wnioski o płatność na łączną kwotę 17 213 164,86 zł. W 2023 r. objęto wsparciem 134 osoby długotrwale bezrobotne, 42 osoby bierne zawodowo, 18 osób z niepełnosprawnościami, 74 osoby powyżej 50 roku życia, 367 osób o niskich kwalifikacjach oraz utworzono 330 miejsc pracy w ramach bezzwrotnych środków na podjęcie działalności gospodarczej.

Rozpoczęcie realizacji programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027 (FEPZ)

W ramach FEPZ zrealizowano:

1. Projekty powiatowych urzędów pracy na wsparcie indywidualnej i kompleksowej aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy – w wyniku naboru podpisano 20 umów o dofinansowanie na kwotę 59 033 315,51 zł. Tym działaniem realizowano cel 1.1 Polityki Rynku Pracy Województwa Zachodniopomorskiego (dalej: PRP WZ).
2. Projekt własny WUP – Wsparcie dla pracowników Publicznych Służb Zatrudnienia w zakresie rozwoju ich kwalifikacji i kompetencji wynikających z potrzeb regionalnego/lokalnego rynku pracy – zaplanowano realizację projektu własnego WUP z budżetem 5 074 117,65 zł. Tym działaniem realizowano cele 1.1, 1.5, 3.2 PRP WZ.

3. Projekt własny WUP – Finansowanie kosztów usług bieżącej opieki nad dziećmi do lat 5 poprzez pokrycie kosztów opłat za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym, przedszkolu lub u opiekuna dziennego – zaplanowano realizację projektu własnego WUP z budżetem 30 444 705,87 zł. Tym działaniem realizowano cele 1.2, 1.5, 3.2 PRP WZ.
4. Wsparcie rozwojowe skierowane do pracowników przedsiębiorstw i przedsiębiorców w oparciu o system popytowy poprzez Bazę Usług Rozwojowych – w wyniku naboru podpisano 2 umowy o dofinansowanie na kwotę 78 173 707,65 zł. Tym działaniem realizowano cel 2.1 PRP WZ.
5. Poprawa jakości i dostępności edukacji przedszkolnej – w ramach ogłoszonego naboru wpłynęły 52 wnioski o dofinansowanie na łączną kwotę 68 146 058,34 zł. Tym działaniem realizowano cel 1.2 PRP WZ.
6. Poprawa jakości i dostępności kształcenia ogólnego w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych – w ramach ogłoszonego naboru wpłynęło 85 wniosków o dofinansowanie na łączną kwotę 129 177 083,51 zł. Tym działaniem realizowano cel 1.2 PRP WZ.
7. Kompleksowe wsparcie na rzecz tworzenia i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej oraz wsparcie na utworzenie i utrzymanie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych – w wyniku naboru podpisano 4 umowy o dofinansowanie na kwotę 54 576 153,50 zł. Tym działaniem realizowano cel 3.1 PRP WZ.
8. Kompleksowe wsparcie na rzecz rodziny, w tym pieczy zastępczej – w wyniku ogłoszonego naboru złożono 10 wniosków o dofinansowanie na łączną kwotę 16 858 994,42 zł. Tym działaniem realizowano cel 1.5 PRP WZ.
9. Dodatkowo ogłoszono 10 naborów, które zakończyć się mają w roku 2024.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020

W obszarze **rynek pracy** w 2023 r., podobnie jak w 2022 r., nie podpisano żadnych nowych umów o dofinansowanie, co wynika z wysokiego zaawansowania interwencji w tym obszarze w latach wcześniejszych.

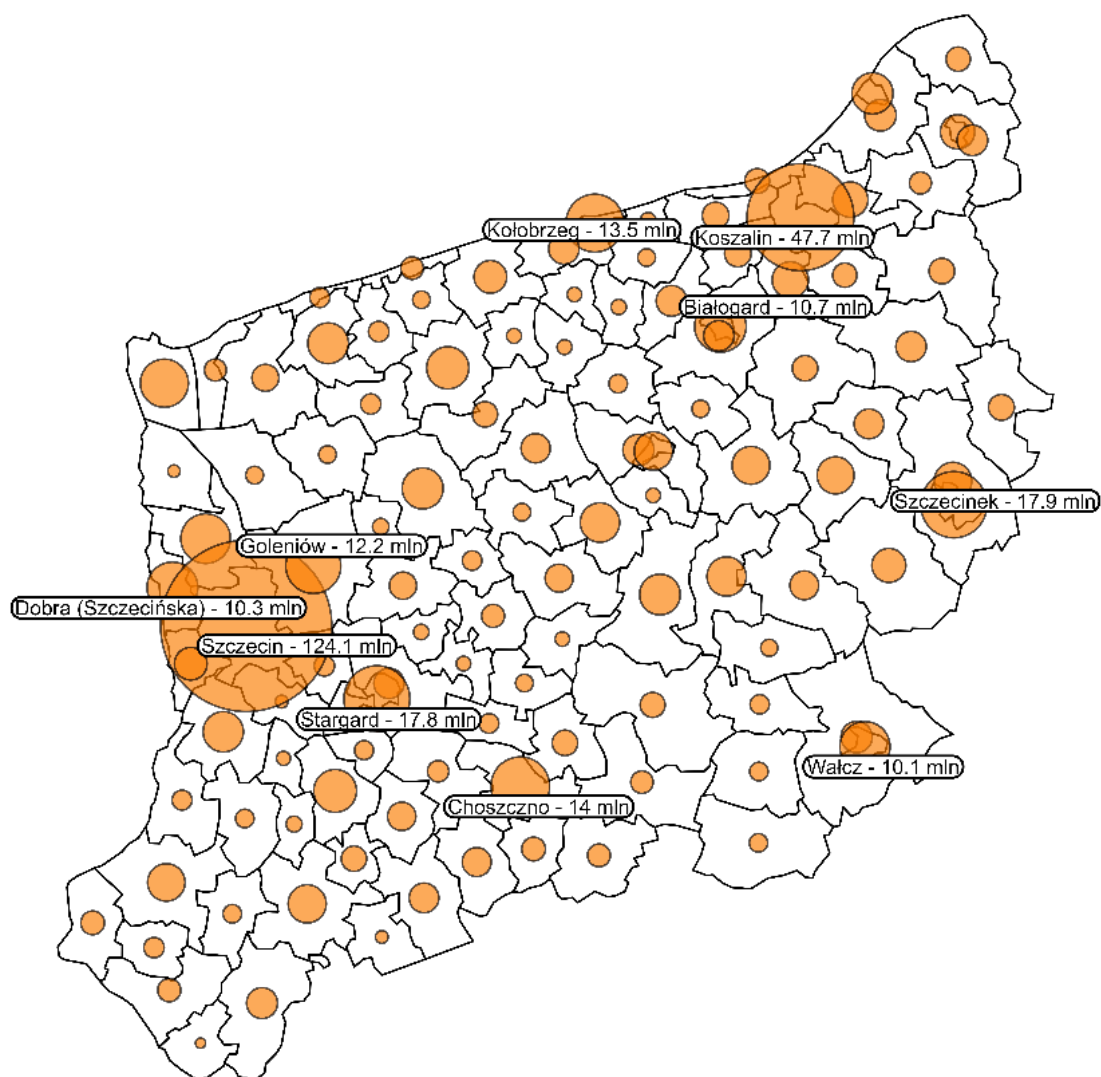
Od początku wdrażania programu w omawianym obszarze podpisano 218 umów na łączną kwotę wsparcia ze środków UE w wysokości 599,4 mln zł.

Wsparcie to, w wyniku realizacji projektów pozwoliło na osiągnięcie na koniec 2023 r. m.in. następujących efektów:

- Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie – 38 618 osób,
- Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie – 25 478 osób,
- Liczba mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw objętych usługami rozwojowymi w programie – 9 221 szt.

Terytorialny rozkład środków UE zatwierdzonych do wypłaty od początku programu do końca 2023 r. przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 35. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Rynek pracy



Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Ponadto w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których (lub na rzecz których) dla beneficjentów lub odbiorców zatwierdzono do wypłaty łącznie najwięcej środków UE w przeliczeniu na 1 mieszkańca (od początku programu do końca 2023 r.).

Tabela 40. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Rynek pracy

Gmina	Powiat	zł na mieszkańca
Grzmiąca	szczecinecki	768
Świdwin (g. wiejska)	świdwiński	689
Choszczno	choszczeński	686
Barwice	szczecinecki	674
Przelewice	pyrzycki	661
Krzęcin	choszczeński	621
Szczecinek (g. wiejska)	szczecinecki	621
Świeszyno	koszaliński	612
Darłowo	ślawieński	521
Rewal	gryficki	505

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

Działania związane z realizacją celów polityki rynku pracy w zakresie utrzymywania i poprawy warunków sprzyjających aktywności zawodowej mieszkańców województwa, wspierania włączenia społecznego oraz wspierania zachodniopomorskich przedsiębiorców w wykorzystywaniu regionalnych zasobów kapitału ludzkiego w warunkach zmieniających się warunków gospodarczych, można ocenić pozytywnie. Mimo występowania w 2023 r. niekorzystnych zjawisk gospodarczych, podstawowe wskaźniki rynku pracy dla województwa zachodniopomorskiego poprawiły się lub pozostały na zbliżonym do roku poprzedniego poziomie (wskaźnik zatrudnienia, współczynnik aktywności zawodowej, liczba osób biernych zawodowo, stopa bezrobocia rejestrowanego). Niepokój może budzić spadek liczby ofert pracy i miejsc aktywizacji zawodowej zgłaszanych w zachodniopomorskich PUP, przy czym należy podkreślić, że dotyczy to również liczby ofert zgłaszanych poza rejestrami publicznych służb zatrudnienia i jest naturalną konsekwencją osłabienia wzrostu gospodarczego. Wysoko ocenić należy trafność oferowanych przez publiczne służby zatrudnienia instrumentów wsparcia w ramach programów pomocowych. Świadczy o tym m.in. bardzo wysoki poziom (często przekraczający pierwotne założenia) realizacji przypisanych im wskaźników. Głównym celem Samorządu Województwa będzie w 2024 r. utrzymanie na zbliżonym poziomie skuteczności i trafności wsparcia dla uczestników rynku pracy, które znalazło w 2023 r. odzwierciedlenie we wskaźnikach rynku pracy, a także wskaźnikach realizacji programów wsparcia. Wyzwaniem będzie nie tylko znalezienie skutecznych rozwiązań wychodzących naprzeciw przewidywalnym zmianom (np. wzrostowi kosztów pracy), ale i tym, które są trudniej przewidywalne i zależne od zmian o charakterze globalnym (np. bezrobocie technologiczne).



3.5.4

Polityka edukacyjna

województwa
zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Samorząd województwa wykonuje zadania w zakresie edukacji wprost przypisane co do charakteru województwom, określone w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 900 z późn. zm.).

Jako organ prowadzący dla 6 placówek nadzoruje je w sprawach finansowych i administracyjnych, w szczególności w zakresie: prawidłowości dysponowania przyznanymi środkami budżetowymi oraz pozyskanymi z innych źródeł, gospodarowania mieniem, przestrzegania obowiązujących przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników i uczniów oraz przestrzegania przepisów dotyczących organizacji pracy.

Obowiązkiem samorządu województwa jako organu prowadzącego jest poza tym: utrzymanie infrastruktury służącej celom edukacyjnym (remonty, wyposażenie), zapewnienie warunków stosowania właściwej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży objętych kształceniem specjalnym oraz zapewnienie kształcenia, wychowania i opieki, udzielanie informacji nt. dostępności placówek leczniczych, w tym stomatologicznych.

Na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie samorząd województwa w zakresie edukacji podejmuje również działania oparte na współpracy z podmiotami zewnętrznymi, tj. z organizacjami pożytku publicznego, fundacjami i stowarzyszeniami, które zaangażowane są we wsparcie oraz rozwój edukacji dzieci i młodzieży. Realizuje swoje zadania poprzez organizacje, przyznając im niezbędną pomoc finansową.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Polityka edukacyjna województwa zachodniopomorskiego

Stałym punktem odniesienia pozostaje dla niej dobro społeczności regionu wyrażone w duchu i zapisach Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego oraz w decyzjach samorządu województwa odnośnie przedmiotu, dynamiki i ukierunkowania podejmowanych działań.

Polityka kapitału oraz spójności społecznej województwa zachodniopomorskiego na lata 2021-2030:

Zamierzonym efektem prowadzonych dla beneficjentów działań na rzecz rozwoju kapitału społecznego na Pomorzu Zachodnim jest troska władz lokalnych i regionalnych o równy dostęp do usług publicznych, o jakość życia, o normy i wartości istotne dla mieszkańców regionu, obecnych, jak i przyszłych.

Zintegrowana Strategia Umiejętności (ZSU 2030)

Obszary oddziaływania w ramach ZSU 2030 dotyczą w szczególności: umiejętności podstawowych, przekrojowych i zawodowych dzieci, młodzieży i osób dorosłych, rozwijania umiejętności w edukacji formalnej – kadry zarządzającej, rozwijania umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczącej, rozwijania umiejętności poza edukacją formalną, rozwijania i wykorzystania umiejętności w miejscu pracy, doradztwa zawodowego, współpracy pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną, planowania uczenia się przez całe życie i potwierdzania umiejętności.

Polityka rynku pracy województwa zachodniopomorskiego z perspektywą do 2030

Utrzymanie się trendu demograficznego pogłębiającego starzenie się społeczeństwa, a w konsekwencji regularne uszczuplanie zasobów rynku pracy, wymaga podjęcia działań zmierzających do dopasowania kompetencji osób wchodzących na rynek pracy do potrzeb pracodawców (osoby do 25 roku życia), przywracanie na rynek pracy osób bezrobotnych oraz ułatwianie mobilności zawodowej osobom już pracującym, a także aktywizowanie biernych zawodowo.

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Zachodniopomorskiego 2030 (RIS3 WZ)

RIS3 WZ naprowadza transformację województwa w kierunku regionu inteligentnego, opierającego swój wzrost na wiedzy, gdzie podstawowym źródłem produktywności staje się kapitał ludzki i umiejętność uczenia się.

Polityka gospodarcza województwa zachodniopomorskiego

Edukacja w zakresie polityki gospodarczej stawia na przedsiębiorczość, umiejętności cyfrowe, językowe i w zakresie komunikowania się; utrwala poczucie wspólnoty regionalnej, uczy obywatelskości, umiejętności osobistych, społecznych i w zakresie uczenia się oraz myślenia krytycznego i kompleksowego rozwiązywania problemów, a także pracy zespołowej i zdolności adaptacji do nowych warunków, stanowi nieocenione narzędzie do długookresowego wspierania polityki gospodarczej w osiągnięciu jej celów.

Program współpracy Województwa Zachodniopomorskiego z organizacjami pozarządowymi

Głównym celem współpracy województwa z organizacjami pozarządowymi jest budowanie tożsamości i wzrost spójności regionu poprzez inicjowanie, wspieranie i promowanie inicjatyw mieszkańców Pomorza Zachodniego oraz tworzenie zintegrowanych i obywatelsko świadomych wspólnot na poziomie lokalnym i regionalnym.

Cele i główne działania realizowane w 2023 r.

Cel I: budowanie kapitału edukacyjnego na rzecz kształcenia dla przyszłości

Cel kierunkowy 1.1 Wspieranie rozwoju kultury pracy szkoły opartej na zespołowości i interdyscyplinarności

Prowadzenie wojewódzkich jednostek oświatowych

Zapewnienie edukacji dzieciom i młodzieży w Zespole Szkół Specjalnych przebywającej na leczeniu w dziecięcym szpitalu uzdrowiskowym "Słoneczko" w Kołobrzegu.

Uchwałą nr XLI/472/23 z dnia 8 marca 2023 r. Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego w sprawie rozwiązania Zespołu Szkół Specjalnych przy Szpitalu Uzdrowiskowym "Słoneczko" w Kołobrzegu oraz likwidacji wchodzących w jego skład szkół, placówka została zlikwidowana z dniem 31 sierpnia 2023 r. W roku szkolnym 2022/2023 – w związku z tym, że Uzdrowisko Kołobrzeg zaprzestało przyjmowania dzieci w wieku szkolnym na 21-dniowe leczenie sanatoryjne - szkoła nie miała uczniów i nie prowadziła żadnych zajęć dydaktyczno – wychowawczych. Nauczyciele pracujący w szkole w roku szkolnym 2022/2023 byli przeniesieni w stan gotowości do pracy.

Wydatki (suma): 1 649 482,36 zł, w tym:

- edukacyjna opieka wychowawcza – 1 104 374,20 zł;
- działalność dydaktyczna w szkole podstawowej specjalnej – 458 258,01 zł;
- działalność dydaktyczna w liceum ogólnokształcącym specjalnym – 81 727,15 zł;
- doskonalenie i doskonalenie nauczycieli – 4 130,00 zł;
- świadczenie z zakresu pomocy zdrowotnej dla nauczycieli – 993,00 zł.

Wspieranie rozwoju I Liceum Ogólnokształcącego w Białym Borze oraz podtrzymywanie ukraińskiej tożsamości narodowej uczniów szkoły

I Liceum Ogólnokształcące im. Tarasa Szewczenki umożliwia naukę języka ukraińskiego oraz historii i kultury Ukrainy uczniom pochodzącym z ukraińskiej mniejszości narodowej oraz naukę literatury ukraińskiej wszystkim uczniom (niezależnie od obywatelstwa), a także wspiera podtrzymanie tożsamości narodowej oraz tradycji ukraińskich poprzez udział młodzieży w różnych kołach zainteresowań oraz uczestnictwo w imprezach w środowisku wielokulturowym.

Ze względu na konflikt zbrojny na terytorium Ukrainy znacząco wzrosła liczba uczniów we wszystkich klasach, stan uczniów w szkole na 30 września 2023 r. wynosił 79, a wychowanków w internacie – 77. W kwietniu 2023 r. szkołę ukończyło 15 uczniów klasy IV, wszyscy przystąpili do matury i ją zdali.

Efekty:

- zabezpieczenie dobrych warunków do zamieszkania i nauczania oraz zakup części podręczników uczniom przybyłym po 24 lutego 2022 r.;
- organizacja pomocy psychologicznej dla wszystkich potrzebujących uczniów;
- organizacja dodatkowej nauki języka polskiego dla uczniów przybyłych po 24 lutym 2022;
- organizacja zajęć wyrównawczych dla uczniów, którzy muszą uzupełnić braki programowe związane ze zmianą szkoły;
- organizacja uroczystości szkolnych tj. upamiętnienie 100 rocznicy narodzin profesora Jerzego Nowosielskiego, Dzień Patrona Szkoły, Dzień Otwarty Szkoły, Rocznica Akcji *Wisła*, Spotkanie Wigilijne, zabawy integracyjne dla nowo przyjętych, Dzień Edukacji Narodowej, Dzień Literatury i Języka Ukraińskiego, Narodowe Święto Niepodległości, Dzień Pamięci Ofiar Wielkiego Głodu w Ukrainie i Represji Politycznych, spotkanie wigilijne;
- udział w konkursach: *Patria Nostris*, *Bieg po indeks* Politechniki Koszalińskiej i przedmiotowych;
- realizacja projektu *Odkrywamy Nowosielskiego* – przygotowanie wystawy i zorganizowanie konferencji naukowej na temat życia i twórczości profesora Jerzego Nowosielskiego;
- występy kolędnicze (*wertepy*) w Trzebiatowie, Gdańsku, Wałczu, Kartuzach i Lęborku;
- wycieczki edukacyjne do Berlina, Wiednia i Pragi, Aleksandrowa Kujawskiego;
- udział w koncertach – charytatywnym w Kołobrzegu na rzecz zakupu karetki pogotowia dla walczących w Ukrainie, podczas Festiwalu Kultury Ukraińskiej w Elblągu, podczas Dni kultury ukraińskiej w Koszalinie oraz w Trzebiatowie, charytatywnym w Szczecinku dla dawców szpiku kostnego, podczas Przeglądu ukraińskiej śpiewanej poezji i współczesnej autorskiej pieśni.

Wydatki suma: 3 691 748,87 zł, w tym:

- działalność dydaktyczna i wychowawcza I LO w Białym Borze – 1 238 444,94 zł;
- prowadzenie internatu przy I LO w Białym Borze – 1 441 151,84 zł;
- pomoc obywatelom Ukrainy na terytorium województwa – 1 002 323,09 zł;
- doszkąlanie i doskonalenie nauczycieli – 9 829,00 zł.

Wspieranie rozwoju organizacyjnego i kształcenia umiejętności w Zachodniopomorskim Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Świnoujściu

W Zachodniopomorskim Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Świnoujściu kształcą się 346 uczniów i słuchaczy. W Wojewódzkim Technikum dla Młodzieży kształcą się 211 uczniów, a w Wojewódzkiej Szkole Policealnej 135 uczniów. W roku szkolnym 2023/2024 uruchomiono dwie klasy pierwsze: technik usług kelnerskich, technik organizacji turystyki i technik ortopeda. Zwiększyła się liczba uczniów ze względu na dzieci z Ukrainy i podwójne roczniki uczniów klas ósmych. W szkole policealnej przyjęto bardzo dużo uczniów z Ukrainy, którzy uczą się na wszystkich kierunkach (72 słuchaczy). W technikum uczniów z Ukrainy jest 28. Dla nich prowadzone są zajęcia wyrównawcze w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Efekty:

- zintensyfikowano działania promocyjne: zorganizowano w placówce warsztaty szkolne dla uczniów ostatnich klas szkoły podstawowej; młodzież mogła bezpośrednio zobaczyć, jak wyglądają zajęcia w pracowniach (kelnerskiej, turystycznej, ortopedycznej) i brać w nich czynnie udział;
- przygotowano i rozdawano ulotki i plakaty w języku polskim i ukraińskim;
- dzięki tym działaniom uruchomiono wszystkie zaplanowane kierunki kształcenia;
- wysoka zdawalność egzaminów zawodowych zarówno naszych słuchaczy jak również uczniów z Ukrainy,
- wysoka zdawalność egzaminów zawodowych: kierunek technik masażysta – 100%, technik usług kosmetycznych – 98%, kelner – 100%;

- we wrześniu 2023 roku zakończono projekt „Razem dla Młodzieży”; kontrola nie wykazała żadnych uchybień; młodzież dzięki projektowi odbyła szereg szkoleń zawodowych, pogłębiła wiedzę z zakresu przedmiotów przyrodniczych, językowych poprzez dodatkowe zajęcia; dodatkowo zmodernizowano pracownię: kelnerską i turystyczną, które wpłynęły na jakość i poziom prowadzonych zajęć;
- nowa pracownia komputerowa wpłynęła pozytywnie na komfort i jakość zdawania egzaminów zawodowych pisemnych;
- zatrudnienie psychologa i pedagoga specjalnego zapewniło uczniom bardzo dobrą opiekę w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Wydatki (suma): 4 511 008,78 zł, w tym:

- działalność dydaktyczna i wychowawcza ZCKZIU w Świnoujściu – 3 783 282,86 zł;
- pomoc obywatelom Ukrainy na terytorium województwa – 518 729,00 zł;
- projekt „Razem dla Młodzieży” w ramach działania 8.6 RPO WZ – 189 847,02 zł;
- doskonalenie i doskonalenie nauczycieli – 17 649,90 zł;
- świadczenie z zakresu pomocy zdrowotnej dla nauczycieli – 1 500,00 zł.

Wspieranie rozwoju organizacyjnego i kształcenia umiejętności w Zachodniopomorskim Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Szczecinie

Zachodniopomorskie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Szczecinie posiada bogatą ofertę kształcenia zawodowego w zawodach medyczno-społeczno-usługowych, która w większości wpisuje się w zapotrzebowanie rynku pracy w Szczecinie, jak i województwie zachodniopomorskim. Analizując rynek pracy, należy mieć świadomość jego ciągłej modyfikacji. Zawody i specjalności, a także kompetencje, na które jeszcze kilka lat temu było zapotrzebowanie, obecnie niekoniecznie muszą gwarantować zatrudnienie. Mając na uwadze prognozę trendów rozwojowych Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030, tj.: zmiany struktury społecznej polegające na stopniowym starzeniu się społeczeństwa, należy wskazać na implikacje dla rynku pracy i zapotrzebowanie na konkretne kompetencje zawodowe dostosowane do potrzeb starszych osób.

Eksperti przewidują, że wiele nowych zawodów będzie się pojawiać w obszarze technologii na przykład:

- specjalista, który pomoże pokazywać nasze życie prywatne i zawodowe w sieci (tzw. osobisty kurator cyfrowy);
- doradca ds. opieki zdrowotnej może wspierać poruszanie się w systemach opieki zdrowotnej;
- nostalgista, który będzie pomagał stworzyć wystrój domu czy mieszkania na wzór wybranej dekady z przeszłości, łącząc w sobie zawody projektanta wnętrz i opiekuna osób starszych.

Najważniejszym elementem pakietu umiejętności wydają się być oczywiście umiejętności cyfrowe, jednak znawcy twierdzą, że najbardziej istotne będą: zdolności adaptacyjne do szybkich zmian zawodowych i życiowych, umiejętności szybkiego uczenia się, krytycznego myślenia i rozwiązywania problemów, łatwość komunikacji i współpracy, zdolność do innowacji, a także kreatywność. Coraz częściej w kształceniu zawodowym uczestniczą osoby, które zainteresowane są przekwalifikowaniem zawodowym, wpisując się tym samym w proces zwiększenia aktywności edukacyjnej osób dorosłych. Zwiększenie udziału w edukacji osób dorosłych, tworzenie warunków do efektywnego nabywania umiejętności i budowania kultury uczenia się przez całe życie są to działania wyznaczające dzisiejszą działalność szkoły.

Jednocześnie, nie powinniśmy skupiać się na myśleniu o pojedynczych zawodach, które mogą się pojawić, ale raczej o obszarach zawodowej działalności człowieka, które pod wpływem czynników społecznych a przede wszystkim technologicznych będą się rozwijać.

Realizacja:

Jednostka w 2023 r. kształciła słuchaczy w zawodzie: technik elektroradiolog, technik farmaceutyczny, technik masażysta, technik usług kosmetycznych, terapeuta zajęciowy, asystent osoby niepełnosprawnej, technik sterylizacji medycznej, opiekun medyczny, pomolog.

Liczba słuchaczy w Zachodniopomorskim Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Szczecinie na dzień 30 września 2023 r. (w roku szkolnym 2023/2024) wynosiła w Wojewódzkiej Szkole Policealnej w Szczecinie 324. Średnia liczba słuchaczy w 2023 r. wynosiła 240. Liczba absolwentów w 2023 r. wynosiła 135.

Efekty:

W ramach zapewnienia uczniom praktyk zawodowych ZCKZiU w Szczecinie nawiązało współpracę z podmiotami zewnętrznymi, w szczególności z: publicznymi szpitalami, niepublicznymi NZOZ-ami, aptekami, domami pomocy społecznej, salonami kosmetycznymi, zakładami usługowymi, co zapewniło pozytywne wzmocnienie słuchaczy w aspekcie wykorzystania nabytych umiejętności w rzeczywistych warunkach pracy w danym zawodzie. Dodatkowo w dalszym ciągu realizowany jest projekt "Razem dla młodzieży".

Wydatki (suma): 6 748 695,40 zł, w tym:

- działalność dydaktyczna i wychowawcza ZCKZiU w Szczecinie – 4 758 679,63 zł;
- prowadzenie internatu przy ZCKZiU w Szczecinie – 1 168 239,58 zł;
- pomoc obywatelom Ukrainy na terytorium województwa – 568 723,51 zł;
- projekt "Razem dla Młodzieży" w ramach działania 8.6 RPO WZ – 217 238,31 zł;
- doszkąlanie i doskonalenie nauczycieli – 20 182,37 zł;
- świadczenie z zakresu pomocy zdrowotnej dla nauczycieli – 15 632,00 zł.

Cel kierunkowy 1.2 Wspieranie rozwoju zawodowego nauczycieli**Prowadzenie wojewódzkich jednostek oświatowych****Aktywność CEN w Koszalinie**

Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie jest wojewódzką placówką doskonalenia nauczycieli, która realizuje zadania z zakresu doskonalenia w oparciu o diagnozę potrzeb dyrektorów i nauczycieli oraz kierunki polityki oświatowej państwa. W placówce jest zatrudnionych 9 nauczycieli konsultantów, 12 nauczycieli bibliotekarzy oraz 18 pracowników administracji i obsługi. Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie organizuje również doradztwo metodyczne w porozumieniu z Zachodniopomorskim Kuratorem Oświaty. Do 31 sierpnia 2023 r. zatrudniano 24 doradców, a od 1 września 2023 r. 22 doradców metodycznych różnych specjalności.

Efekty:

- 9 lutego 2023 r. zorganizowano, we współpracy z Politechniką Koszalińską, konferencję Zaburzenia wieku dorastania;
- 2 marca 2023 r. zorganizowano konferencję on-line Stwórz Branżowe Centrum Umiejętności, w której uczestniczyło 130 słuchaczy;
- 23 marca 2023 r. zorganizowano seminarium dla doradców zawodowych Planowanie kariery oraz rozwoju edukacyjno-zawodowego dzieci i młodzieży w spektrum autyzmu, w którym uczestniczyło 30 doradców;
- 28 marca 2023 r. zorganizowano seminarium Druk 3D i inne sposoby angażowania uczniów na lekcjach informatyki, w którym uczestniczyło 23 nauczycieli informatyki;
- 1, 15 i 28 kwietnia 2023 r. zorganizowano Kiermasz Wydawnictw Podręczników, na którym nauczyciele mogli zapoznać się z ofertą wydawniczą dostępnych na rynku wydawnictw edukacyjnych;
- 20 maja 2023 r. w ramach podsumowania realizacji pierwszego roku programu „Matematycznie zakręćmy” zorganizowano konferencję naukowo-metodyczną „Dziecięcy świat matematyki. Od teorii do praktyki.” W pierwszym roku programu uczestniczyło w nim 17 placówek oświatowych (16 przedszkoli i 1 szkoła podstawowa) z powiatu koszalińskiego, gdzie zaangażowano 76 nauczycieli i 1015 dzieci. W konferencji podsumowującej uczestniczyło 137 nauczycieli;

- 1 czerwca 2023 r. w auli Politechniki Koszalińskiej, we współpracy z Politechniką Koszalińską, zorganizowano konferencję „Cyberbezpieczeństwo dzieci i młodzieży”, w której uczestniczyło 500 nauczycieli i uczniów;
- 16 czerwca 2023 r. zorganizowano, we współpracy z SP 3 w Koszalinie, Sądem Rejonowym i Wydziałem Humanistycznym PK, seminarium – „Mediacje Rówieśnicze w środowisku szkolnym”;
- 30 września 2023 r. zorganizowano konferencję „Uzależnienia behawioralne – nowe objawy znanych trudności”, w której udział wzięło 42 nauczycieli;
- 28 października 2023 r. zorganizowano seminarium „Szczęście w szkole” – seminarium o ocenianiu, w którym uczestniczyło 67 nauczycieli;
- zorganizowano ponad 300 form doskonalenia nauczycieli: kurs kwalifikacyjny z zakresu zarządzania oświatą, szkolenia rad pedagogicznych, kursy problemowe i warsztaty metodyczne dla nauczycieli w formie stacjonarnej i zdalnej;
- organizowano konkursy dla uczniów: olimpiady przedmiotowe i Olimpiadę Malucha – dla uczniów koszalińskich szkół, XIV Diecezjalny Konkurs Wiedzy Religijnej, XI konkurs fotograficzny „Ludzie, miejsca, sytuacje” w ramach cyklu „Pomorze Zachodnie to My!”;
- zorganizowano III konkurs filmowy dla nauczycieli „Oszczędzanie energii jest trendy”;
- zorganizowano IV konkurs dla szkół podstawowych „HIV. Wiem! – Jestem bezpieczny dla siebie i innych” oraz I konkurs dla młodzieży szkół ponadpodstawowych: „Czy wiesz, że...? – odczarowanie mitów i przybliżenie faktów na temat wirusa HIV, choroby AIDS”;
- zorganizowano 11 spotkań Klubu Dyrektora, w których wzięło udział łącznie ponad 700 osób;
- Centrum Edukacji Nauczycieli było instytucją partnerską w ramach projektu „Koszalińska Szkoła Ćwiczeń”, w którym realizowano przypisane jednostce zadania: szkolenia nauczycieli Zespołu Szkół nr 1 w Koszalinie, diagnoza potrzeb ośmiu szkół wspomaganych przez szkołę ćwiczeń; projekt zakończył się w czerwcu 2023 r.; na kolejne lata zaplanowano działania szkoleniowe w ramach trwałości projektu;
- wydano kolejne cztery numery publikacji metodycznych EduFokus.

Wydatki (suma): 6 192 667,71 zł, w tym:

- działalność placówek dokształcania i doskonalenia nauczycieli – 4 477 763,23 zł;
- gromadzenie i udostępnianie zbiorów biblioteki pedagogicznej – 1 688 194,56 zł;
- świadczenie z zakresu pomocy zdrowotnej dla nauczycieli – 680,00 zł;
- zakupy inwestycyjne – 26 029,92 zł.

Aktywność ZCDN w Szczecinie

Głównym celem działalności ZCDN-u jest dokształcanie czynnych zawodowo nauczycieli z regionu Pomorza Zachodniego. W związku z tym Centrum oferuje różnorodne formy doskonalenia: szkolenia, warsztaty, konferencje, wykłady, sieci współpracy i samokształcenia, kursy kwalifikacyjne z obszaru zarządzania oświatą.

Efekty:

- **Organizacja obchodów 250-lecia powołania Komisji Edukacji Narodowej.** Przedsięwzięcia zorganizowane z tej okazji to m.in.: I Bieg Nauczycieli im. Komisji Edukacji Narodowej, gra miejska „Polska oświata w międzywojennym Szczecinie”, film opowiadający o powołaniu Komisji Edukacji Narodowej;
- **Organizacja XXIII Ogólnopolskiego Forum Nauczycieli Przedmiotów Przyrodniczych.** Temat przewodni XXIII edycji forum brzmiał: „Urzeczeni Odrą. Ekologia, nauka, edukacja”. Wydarzenie zostało zorganizowane we współpracy z Morskim Centrum Nauki. Wzięło w nim udział 74 nauczycieli z całego kraju. Wydarzenie trwało dwa dni, podczas których odbyły się m.in. wykłady dr hab. Agnieszki Szlauer-Łukaszewskiej, prof. US, dr hab. Małgorzaty Bąk, prof. US, panel dyskusyjny „Człowiek w relacji z Odrą”, wizyta w Morskim Centrum Nauki oraz rejs statkiem Joanna, któremu towarzyszyła prelekcja Michała Zygmunta;

- **I Bieg Nauczycieli im. Komisji Edukacji Narodowej.** Pierwsza edycja biegu zorganizowana została w październiku 2023 r. z okazji obchodów 250-lecia powołania Komisji Edukacji Narodowej. Organizacja Biegu stanowiła pretekst do zintegrowania środowiska związanego z oświatą w regionie oraz wzajemnej współpracy;
- **Wybór Patrona i Ambasadora ZCDN-u.** W dniu 12 października 2023 r. po raz pierwszy wybrany został Patron ZCDN-u, czyli osoba merytorycznie wspierająca ZCDN oraz Ambasador ZCDN-u – osoba, której działania na rzecz edukacji w regionie warte są uznania. Patronką ZCDN-u została prof. dr hab. Maria Czerepaniak-Walczak, natomiast Ambasadorką – Agnieszka Gbiorczyk;
- **Mural z okazji 250-lecia powołania Komisji Edukacji Narodowej.** Celem wykonania muralu edukacyjnego jest upowszechnienie wiedzy o historii i zasługach Komisji Edukacji Narodowej, która jako pierwsza na świecie stworzyła podstawy nowoczesnego systemu kształcenia nadzorowanego przez państwo, a także jej wpływu na kształt współczesnej edukacji. Autorem muralu jest Piotr Pauk – Fruit of the Lump – jeden z najbardziej znanych szczecińskich artystów.
- **Organizacja cyklicznych przedsięwzięć:**
 - **Cykl szkoleń „Ferie z ZCDN-em”.** W celu ułatwienia dostępu do form doskonalenia nauczycielom z województwa, ZCDN cyklicznie przygotowuje ofertę szkoleń odbywających się w trakcie ferii zimowych. Łącznie w okresie ferii, od 13 do 24 lutego 2023 roku, zostało zorganizowanych 37 szkoleń, w których wzięło udział 573 uczestników;
 - **Cykl szkoleń „Wakacje z ZCDN-em”** ZCDN cyklicznie przygotowuje ofertę szkoleń odbywających się w trakcie pierwszego tygodnia wakacji. W roku szkolnym 2022/2023, od 26 do 30 czerwca 2023 r., odbyło się 39 szkoleń, w których wzięło udział 434 uczestników;
 - **Metodyczne konferencje sierpniowe.** W dniach 28 sierpnia – 1 września 2023 r. odbyły się coroczne konferencje metodyczne dla nauczycieli z obszaru województwa zachodniopomorskiego, poprzedzające rok szkolny 2023/2024. Temat przewodni konferencji brzmiał: „Jak oceniać, żeby doceniać? W trosce o dobrostan psychiczny nauczycieli i uczniów”. W trakcie konferencji przedstawiono kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2023/2024, najważniejsze zmiany w prawie oświatowym, a także zaprezentowano ofertę szkoleń ZCDN-u. W 21 konferencjach metodycznych uczestniczyło 1 415 nauczycieli;
 - **ZCDN w kwietniu świeci się na niebiesko.** Celem obchodów kwietnia jako miesiąca świadomości autyzmu jest propagowanie wiedzy na temat autyzmu i budowanie wrażliwości społecznej w tym zakresie. Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli, przyłączając się do akcji, zorganizowało w tym miesiącu 6 szkoleń z tego zakresu tematycznego, spotkanie z autorem książki „Autyzm dla początkujących” – Karolem Pietrzykiem, konsultacje dotyczące dokumentacji ucznia w spektrum autyzmu oraz wystawę książek i czasopism w Bibliotece Pedagogicznej. W wydarzeniach, które zostały zorganizowane w ramach akcji, wzięło udział 422 nauczycieli.
- **Konferencja „Zachowania autodestrukcyjne i suicydalne wśród dzieci i młodzieży. Profilaktyka i przeciwdziałanie”.** Inspiracją do organizacji wydarzenia był raport „Młode głowy. Otwarcie o zdrowiu psychicznym”, czyli badanie dotyczące zdrowia psychicznego, poczucia własnej wartości i sprawczości wśród młodych ludzi. Celem konferencji było wskazanie nauczycielom, jak rozpoznawać zachowania autodestrukcyjne i suicydalne oraz jak im przeciwdziałać. W wydarzeniu wzięło udział 183 nauczycieli;
- **Konferencja „Rewalidacja a pomoc psychologiczno-pedagogiczna”.** Celem wydarzenia było zaprezentowanie zadań nauczyciela i dyrektora w zakresie organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej i zajęć rewalidacyjnych oraz omówienie obowiązujących podstaw prawnych. W konferencji uczestniczyło 68 nauczycieli;
- **Konkursy przedmiotowe dla uczniów szkół ponadpodstawowych.** W roku szkolnym 2022/2023 odbyło się 8 konkursów dla uczniów szkół ponadpodstawowych, realizowanych we współpracy ze szkołami wyższymi: Uniwersytetem Szczecińskim, Zachodniopomorskim Uniwersytetem

Technologicznym w Szczecinie, Collegium Balticum – Akademią Nauk Stosowanych w Szczecinie i Politechniką Morską w Szczecinie. W zorganizowanych konkursach wzięło udział łącznie 200 uczniów pod opieką 70 nauczycieli ze szkół i placówek oświatowych z województwa zachodniopomorskiego;

- **BiblioLAB – zjazd bibliotekarzy z województwa zachodniopomorskiego.** W październiku 2023 roku we współpracy z Miejską Biblioteką Publiczną w Szczecinie zorganizowany został zachodniopomorski BiblioLAB – zjazd bibliotekarzy z województwa, pod hasłem „Biblioteka. Włącz się w to!”. Dla uczestników przygotowano przykłady dobrych praktyk – stoliki eksperckie oraz wystawę „Co bibliotekarki robią po godzinach”. Bibliotekarze mogli brać udział w warsztatach – „Edukacja włączająca w bibliotece”, „Inkluzywne technologie”, „Nie tylko uchodźcy. Biblioteka prawdziwie wielokulturowa”;
- **Udział w Zachodniopomorskich Dniach Dziedzictwa.** Edycja 2023 odbywała się pod hasłem „Przestrzenie dziedzictwa”. W ramach obchodów w Bibliotece Pedagogicznej im. Heleny Radlińskiej w Szczecinie dostępna była wystawa najważniejszych zbiorów oraz ksiąg pamiątkowych Biblioteki pochodzących z jej poprzednich siedzib. Zwiedzający mieli okazję zgłębić historię księgozbiorów oraz poznać najważniejsze wydarzenia w dziejach Biblioteki Pedagogicznej. Udostępniono również interaktywną mapę doskonalenia nauczycieli na Pomorzu Zachodnim, zawierającą miejsca, w których na przestrzeni lat mieściły się siedziby Zachodniopomorskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli oraz bibliotek pedagogicznych;
- **Spotkania z Książką Biograficzną.** Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli we współpracy z Instytutem Historycznym Uniwersytetu Szczecińskiego zainicjowało cykliczne seminaria „Spotkania z Książką Biograficzną”. Uczestniczą w nich autorki i autorzy biografii – zarówno zbiorowych, jak i indywidualnych, które rzucają światło na przestrzenie dotąd ukryte, dokonują reinterpretacji dotychczasowych ustaleń i prowokują do dyskusji;
- **Debaty oksfordzkie.** W 2023 roku zorganizowano dwie debaty oksfordzkie, które były jednocześnie lekcjami otwartymi, w ramach których nauczycielki i nauczyciele na żywo zapoznali się z nowym narzędziem dydaktycznym, jakie oferuje ta forma;
- **Konferencja „Matematyczne wyzwania”.** Wydarzenie to skierowane było do nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej i matematyki na wszystkich poziomach nauczania. Na konferencję składał się wykład dr Przemysława Pieczyńskiego oraz trzy sesje warsztatowe. W wydarzeniu wzięło udział 82 uczestników;
- **Konferencja „Metody pracy z dzieckiem z niepełnosprawnością. Wspieranie rozwoju mowy i komunikacji na zajęciach specjalistycznych – wskazówki do diagnozy i terapii”.** Wydarzenie było współorganizowane ze Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym w Tanowie im. Kawalerów Orderu Uśmiechu. W ramach konferencji odbyła się prelekcja dr Marty Wiśniewskiej – specjalistki w zakresie wspierania rozwoju mowy. W wydarzeniu wzięło udział 68 nauczycieli;
- **Konferencja „Czy sztuczna inteligencja (AI) zastąpi nauczycieli?”** Celem tego wydarzenia było przybliżenie nauczycielom możliwości wykorzystania narzędzi AI w edukacji. Konferencji towarzyszyły warsztaty z zakresu sztucznej inteligencji w pracy nauczyciela. W wydarzeniu wzięło udział 65 uczestników;
- **Działalność wydawnicza – Zachodniopomorski Kwartalnik Oświatowy „Refleksje”.** W roku 2023 wydano 4 numery czasopisma, w nakładzie 1000 egz. każdy. Wszystkie numery (pełne nakłady) zostały rozdystrybuowane wśród nauczycieli z obszaru województwa zachodniopomorskiego. Czasopismo jest bezpłatne;
- **Podcasty ZCDN-u.** W ramach działalności z zakresu informacji pedagogicznej i promocji czytelnictwa w roku 2023, w dwóch cyklach podcastów, ukazały się interesujące rozmowy, m.in. o sztucznej inteligencji, nauce bez ocen czy edukacji ekologicznej;
- **Publikacja zwarta Niezbędnik młodego nauczyciela.** Publikacja powstała pod red. Anny Godzińskiej i dr Małgorzaty Mikut we współpracy z Instytutem Pedagogiki Uniwersytetu

Szczecińskiego oraz Wydawnictwem Naukowym Uniwersytetu Szczecińskiego. Książka zawiera teksty autorstwa badaczy i badaczek uniwersyteckich i nauczycielek, łącząc teorię z praktyką;

- **Działalność Biblioteki Pedagogicznej im. Heleny Radlińskiej.** Biblioteka Pedagogiczna aktywnie promuje czytelnictwo – zorganizowano 30 spotkań rozwijających kompetencje czytelnicze dzieci i młodzieży; w zajęciach edukacyjnych uczestniczyło 611 uczniów i 73 nauczycieli. Ważną formą działalności biblioteki jest promowanie zbiorów bibliotecznych poprzez zestawienia bibliograficzne nawiązujące tematycznie do problemów poruszanych przez konsultantów czy doradców metodycznych podczas konferencji, warsztatów, seminariów; dla klientów ZCDN-u przygotowano i umieszczono na stronie internetowej 37 zestawień bibliograficznych.

Wydatki (suma): 4 114 422,29 zł, w tym:

- działalność placówek dokształcania i doskonalenia nauczycieli – 3 361 406,38 zł;
- gromadzenie i udostępnianie zbiorów biblioteki pedagogicznej – 706 750,99 zł;
- świadczenie z zakresu pomocy zdrowotnej dla nauczycieli – 2 406,00 zł;
- współorganizacja konkursów przedmiotowych – 14 492,00 zł;
- pomoc obywatelom Ukrainy na terytorium województwa – 9 366,92 zł;
- wydatki inwestycyjne (wykonanie muralu edukacyjnego) – 20 000,00 zł.

Cel kierunkowy 1.3 Budowa struktur wspierania procesów edukacyjnych

Działanie 1.3.1 Wspieranie nauczycieli w zakresie tworzenia indywidualnych form realizacji programu nauczania, programów nauczania przedmiotowego i multiprzedmiotowego, indywidualnych systemów wspierania ucznia.

Wspieranie nauczycieli w szkołach prowadzonych przez samorząd województwa.

Nauczyciele ZCKZiU w Szczecinie uczestniczyli w studiach podyplomowych z zakresu przygotowania pedagogicznego oraz szkoleniach:

- zarządzanie czasem pracy nauczyciela;
- dzieci i młodzież w kryzysie psychologicznym;
- autodestrukcyjne zachowania dzieci i młodzieży;
- pomoc psychopedagogiczna w pracy z dziećmi i młodzieżą z zachowaniami trudnymi z elementami profilaktyki społecznej;
 - autodestrukcyjne zachowania dzieci i młodzieży;
 - uczeń z obniżonym nastrojem i depresją;
- opiekun medyczny;
- „Style myślenia i działania wg modelu DISC”.

Szkolenia oferowane nauczycielom bądź pedagogom są doskonałym sposobem na nieustanne rozwijanie umiejętności. To właśnie dzięki nim osoby zajmujące się edukacją mogą uzupełnić swoją dotychczasową wiedzę lub nabyć nowe umiejętności przydatne w codziennej pracy.

Wsparcie szkół i nauczycieli w prowadzeniu procesu edukacyjnego w warunkach oddziału klasowego z uczniami – obywatelami Ukrainy.

Działania wojenne prowadzone przez Rosję na terenie Ukrainy spowodowały napływ do szkół polskich uczniów narodowości ukraińskiej. Zmiany nastąpiły również w placówkach, dla których organem prowadzącym jest Województwo Zachodniopomorskie, w związku z czym podejmowany był szereg działań. Utworzony został Zespół ds. Ukrainy, w którym Wydział Edukacji i Sportu stale aktywnie uczestniczył, wskazując na perspektywę edukacyjną w relacji do wojny w Ukrainie i wynikającego z niej kryzysu uchodźczego w Polsce.

W wojewódzkim Technikum dla Młodzieży oraz w wojewódzkiej Szkole Policealnej rekrutacja obejmuje bardzo dużą liczbę uczniów z Ukrainy. W związku z tym zatrudniony został psycholog i pedagog specjalny. W ramach udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej zapewniają oni opiekę wszystkim

potrzebującym z Ukrainy. W roku 2023 prowadzone były dodatkowe zajęcia z funduszu pomocy dla uczniów i słuchaczy z Ukrainy z przedmiotów zawodowych (turystycznych, kosmetycznych, medycznych) oraz przedmiotów ogólnokształcących (biologii, języka niemieckiego, języka angielskiego, języka polskiego). Dodatkowe zajęcia z psychologiem w ramach funduszu pomocy (5 godzin tygodniowo) wsparły uczniów z Ukrainy w procesie aklimatyzacji w Polsce.

Psycholog rozpoznawał potrzeby uczniów i organizował pogadanki według potrzeb. Dla uczniów z problemami językowymi zorganizowano dodatkowo zajęcia z języka polskiego. Zakupiono również translatory, dzięki którym można bardzo dobrze porozumiewać się w języku ukraińskim i polskim.

Cel II: Zwiększenie udziału osób dorosłych w edukacji

Cel kierunkowy 2.1 Zwiększenie poziomu współpracy pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną

Działanie 2.1.1 Tworzenie zachęt (projekty, programy) do kształcenia w kierunkach deficytowych, istotnych dla regionu

Monitorowanie dynamiki powstawania i działalności na terenie regionu Branżowych Centrów Umiejętności.

W roku 2023 w ramach utworzenia i wsparcia funkcjonowania 120 branżowych centrów umiejętności (BCU) odbyły się:

- ocena wyników pierwszego naboru, w którym wystąpiły dwa podmioty z terenu woj. zachodniopomorskiego: Powiat Policki – złożył wniosek o utworzenie BCU dla branży chemicznej oraz Powiat Świdwiński, który złożył wniosek o w branży mechanizacja rolnictwa;
- przyjęcie i rozpatrzenie odwołań;
- ogłoszenie listy rankingowej po odwołaniach (29 maja 2023 r.);
- ogłoszenie II naboru – termin składania wniosków 3 kwietnia 2023 r.;
- zakończenie oceny II naboru wniosków – 5 czerwca 2023 r.;
- ogłoszenie listy rankingowej po II naborze;
- ogłoszenie naboru uzupełniającego z terminem składania wniosków do 25 września 2023 r.

Ogłoszenie wyników naboru i lista rankingowa były działaniami prowadzonymi już w roku 2024.

Ostatecznie w ramach I naboru wpłynęło 90 poprawnych technicznie wniosków, które objęły swoimi działaniami 60 dziedzin, z czego:

- 63 wnioski o objęcie wsparciem spełniły wymogi merytoryczne, w tym wniosek KPO/22/BCU/W/0015 w branży Przemysł chemiczny zgłoszony przez Powiat Policki – już jest na mapie BCU, uruchomienie do końca 2024 roku;
- 12 wniosków o objęcie wsparciem nie spełniło wymogów merytorycznych;
- 15 wniosków o objęcie wsparciem nie spełniło wymogów formalnych, w tym wniosek KPO/22/BCU/W/0046 w branży Mechanizacja rolnictwa zgłoszony przez Powiat Świdwiński.

W ramach II naboru wniosków do konkursu przystąpiły 3 podmioty z województwa zachodniopomorskiego, wszystkie ze Szczecina.

Ostatecznie II nabór dał następujące wyniki:

- wnioski odrzucone formalnie – 12 – w tym KPO/23/BCU/W/0041 w branży Higiena i asysta stomatologiczna złożone przez Pierwsze Niepubliczne Policealne Studium Medyczne w Szczecinie;
- wnioski odrzucone merytorycznie – 1;
- wnioski wpisane na listę rezerwową – 3, w tym KPO/23/BCU/W/0007 w branży Energetyka złożony przez Gminę Miasto Szczecin;
- wnioski zatwierdzone merytorycznie (pozytywna decyzja o dofinansowaniu) – 26, w tym KPO/23/BCU/W/0033 w branży Turystyka złożony przez Forum Turystyki Regionów Szczecin.

Do III edycji w ramach konkursu uzupełniającego zostały złożone 4 wnioski z woj. zachodniopomorskiego:

- KPO/23/BCU/2/W/0034 w branży Spawalnictwo złożony przez Gminę Miasto Szczecin;
- KPO/23/BCU/2/W/0005 w branży Prace budowlane złożony przez Powiat Wałecki;
- KPO/23/BCU/2/W/0040 w branży Mechanizacja rolnictwa złożony przez Powiat Świdwiński;
- KPO/23/BCU/2/W/0022 w branży Ekonomia i rachunkowość złożony przez Powiat Goleniowski.

Cel kierunkowy 2.3 Inicjowanie systemu koordynowania procesem uczenia się przez całe życie.

Integracja edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej

Województwo Zachodniopomorskie przystąpiło do konkursu Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych. Od początku uruchomienia konkursu odbyły się:

- I nabór do 30 listopada 2022 r., w którym Województwo (WUP i WEiS) złożyło projekt;
- II nabór do 31 stycznia 2023 r.

Wyniki naborów zostały ogłoszone w dniu 5 lipca 2023 r. Zawierały one informację o wniosku Województwa o numerze: KPO/22/LLL/W/000: ocena pozytywna, opis: Wniosek o objęcie wsparciem spełnia wszystkie kryteria formalne, kryteria horyzontalne i kryteria szczegółowe i jest rekomendowany przez Komitet Wyboru Przedsięwzięć do dofinansowania, kwota: 21 500 000,00 zł.

Działanie 2.3.1 Tworzenie i funkcjonowanie instytucji certyfikujących

Instytucja certyfikująca to podmiot z uprawnieniami do nadawania określonych kwalifikacji włączonych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). IC może prowadzić walidację i wydawać certyfikaty, które potwierdzają posiadanie kwalifikacji. Wydanie certyfikatu jest zwieńczeniem procesu sprawdzania wiedzy i umiejętności osoby ubiegającej się o nadanie danej kwalifikacji. Takie instytucje w regionie wpływają na dynamikę rynku pracy, bo ułatwiają podniesienie lub zmianę kwalifikacji i wspierają dopasowanie oferty.

Kraj:

Do końca 2023 r. złożono 561 wniosków o nadanie uprawnień do certyfikowania kwalifikacji, z czego większość wniosków dotyczy podmiotów, które jednocześnie opisywały dane kwalifikacje. Tylko 73 wnioski o nadanie uprawnień IC dotyczyło podmiotów, które nie składały wniosku o włączenie danej kwalifikacji. Do końca 2023 r. 202 wnioski o nadanie uprawnień do certyfikowania kwalifikacji zostało rozpatrzonych pozytywnie, z czego dla 159 wniosków podpisano umowę z Podmiotem Zewnętrznego Zapewnienia Jakości (PZZJ), co jest niezbędne, aby instytucja certyfikująca mogła nadawać daną kwalifikację.

Łącznie 72 instytucje certyfikujące na dzień 31 grudnia 2023 r. mogły certyfikować, tj. otrzymały uprawnienia do certyfikowania jednej lub większej ilości kwalifikacji oraz podpisały umowę z PZZJ.

Województwo zachodniopomorskie:

W woj. zachodniopomorskim funkcjonują 2 instytucje certyfikujące mające uprawnienia do nadawania kwalifikacji wolnorynkowych:

- **Centrum Modelowania Przestrzennego Tomasz Wróblewski** (Goleniów) mające uprawnienia IC do nadawania 5 kwalifikacji wolnorynkowych:
 - programowanie i obsługiwanie procesu druku 3D;
 - projektowanie grafiki komputerowej;
 - tworzenie witryn internetowych;
 - prowadzenie zajęć z modelowania, skanowania i druku 3D (data włączenia kwalifikacji do ZSK: 14 kwietnia 2023 r.);
 - wdrażanie wytwarzania przyrostowego i inżynierii odwrotnej w środowisku 3D (kwalifikacja włączona do ZSK przez Ministra Rozwoju i Technologii w dniu 8 kwietnia 2024 r.).
- **Szczecińskie Collegium Informatyczne SCI** (Szczecin) mające uprawnienia IC do nadawania 2 kwalifikacji wolnorynkowych:
 - „Programowanie w języku C/C++” (data włączenia do ZSK: 21 grudnia 2022 r., data uzyskania uprawnień do nadawania kwalifikacji: 16 lutego 2023 r.);

- „Programowanie w języku Java” (data włączenia do ZSK: 20 czerwca 2023 r.).

Podmiot nadal oczekuje na rozpatrzenie wniosku o włączenie kwalifikacji wolnorynkowej: „Programowanie w języku Python”.

Działanie 2.3.2 Tworzenie ram kwalifikacji rynkowych oczekiwanych na regionalnym rynku pracy

Monitorowanie procesu powstawania ram kwalifikacji rynkowych w Polsce i regionie. Opiniowanie zmian w prawie w tym zakresie

Do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji do końca 2023 r. zostało włączonych 212 kwalifikacji rynkowych, z czego na koniec grudnia 2023 r. 109 to kwalifikacje mające status kwalifikacji funkcjonujących tj. istnieją dla nich instytucje certyfikujące i można je u nich zdobywać. Na dzień 31 grudnia 2023 r. 200 wniosków było procedowanych w ministerstwach właściwych. Większość złożonych wniosków z pomysłami na nowe kwalifikacje wolnorynkowe było przygotowanych przez podmioty przy wsparciu merytorycznym Instytutu Badań Edukacyjnych.

Cel III: Wzmocnienie zaplecza infrastrukturalnego i potencjału organizacyjnego edukacji i sportu jako miejsc i okoliczności dla osobistego rozwoju mieszkańców

Cel kierunkowy 3.1 Poprawa jakości i dostępności infrastruktury na rzecz rozwoju mieszkańców

Działanie 3.1.1 Poprawa jakości i dostępności struktury sportowej w regionie

Pomoc finansowa dla JST z obszaru województwa na rzecz poprawy stanu infrastruktury sportowej

Zawarto 71 umów o udzielenie pomocy finansowej na łączną kwotę 1 991 000,00 zł. Z tej kwoty wykorzystano 1 954 772,15 zł.

Cel kierunkowy 3.2 Budowanie współpracy z III sektorem poprzez edukację i sport

Działanie 3.2.1 Zlecanie zadań samorządu województwa w zakresie sportu i edukacji

Otwarty konkurs ofert jako współorganizacja realizacji zadań publicznych Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie sportu.

Łączna kwota przeznaczona na realizację zadania 4 573 000 zł

Zadanie: „Organizacja imprez sportowych o charakterze międzynarodowym, ogólnopolskim i regionalnym będących promocją sportu oraz Województwa Zachodniopomorskiego”.

W ramach zadania wsparto następujące dyscypliny sportowe: piłka nożna – 3 imprezy, koszykówka – 1, karate – 1, kolarstwo – 3, biegi – 3, pływanie – 1, zapasy – 1, lekkoatletyka – 2, siatkówka – 1, sport motorowy – 1, ratownictwo wodne – 1, sumo – 1, piłka ręczna – 1, żeglarstwo – 1, jedna impreza o charakterze krzewienia kultury fizycznej, podczas której było rozgrywanych wiele dyscyplin sportowych.

Zadanie: „Prowadzenie interdyscyplinarnego wojewódzkiego systemu współzawodnictwa oraz szkolenie utalentowanych sportowo dzieci, młodzieży, w tym promocja sportu w Województwie Zachodniopomorskim”.

Zadanie skierowane było do różnych grup wiekowych: młodzicy, juniorzy młodsi, juniorzy i młodzieżowcy. Efektem tego zadania było uzyskanie 9 miejsca jako województwo we współzawodnictwie sportowym dzieci i młodzieży w ramach systemu sportu młodzieżowego prowadzonego przez Ministerstwo Sportu i Turystyki z dorobkiem 7 715,79 pkt. W ramach tego współzawodnictwa punktowało 235 klubów z naszego województwa w 52 sportach. Zawodnicy w trakcie szkolenia kadr wojewódzkich w różnych kategoriach wiekowych przebywali na zgrupowaniach, konsultacjach i zawodach sportowych 28 225 osobodni. Zawodnicy z naszego województwa szkoleni w kadrach wojewódzkich zdobywali medale w różnych zawodach mistrzowskich: 1 medal w Mistrzostwach Świata (złoty), 15 medali w Mistrzostwach Europy (3 złote, 3 srebrne i 9 brązowych) i 340 medali w Mistrzostwach Polski (89 złotych, 107 srebrnych, 144 brązowych) we wszystkich kategoriach wiekowych. Do kadry wojewódzkiej zakwalifikowano i objęto szkoleniem 524 młodzików, 207 juniorów młodszych, 112 juniorów i młodzieżowców. Liczba adresatów zadania to około 10 000 osób w podanych grupach.

Zadanie: „Prowadzenie interdyscyplinarnego wojewódzkiego systemu współzawodnictwa sportowego w sporcie szkolnym”.

W ramach zadania w zakresie upowszechniania sportu dzieci i młodzieży zorganizowano: 90 zawodów w ramach Igrzysk Dzieci, w których wzięło udział 5177 uczniów; 87 zawodów Igrzysk Młodzieży Szkolnej, w których wzięło udział 5 050 uczniów; 63 zawodów Licealiady, w których wzięło udział 3 230 uczniów. Przy realizacji zadania zatrudnionych było ponad 400 nauczycieli i prowadzonych było ponad 500 grup zajęć Szkolnego Klubu Sportowego z udziałem przeszło 10 tysięcy dzieci i młodzieży ze wszystkich typów szkół naszego województwa.

Zadanie: „Upowszechnianie sportu w środowisku akademickim”.

Zadanie skierowane było do sportowców, studentów z województwa we wszystkich dyscyplinach sportu określonych przez organizatora. Liczba adresatów: ok. 998 zawodników x 2 treningi tygodniowo x 4 tygodnie tj. ok. 7 984 osób miesięcznie. Członkowie Akademickiego Związku Sportowego w Szczecinie wzięli udział w wielu zawodach ogólnopolskich i międzynarodowych, m.in. stawali na podium Uniwersjady, mistrzostw kraju, uczestnicząc także w europejskich igrzyskach studenckich EUSA w wioślarstwie. Organizacja Środowiskowa AZS w Szczecinie była w 2023 r. gospodarzem dwóch imprez mistrzowskich: Akademickie Mistrzostwa Polski półfinał A w piłce nożnej mężczyzn oraz w piłce siatkowej mężczyzn. W podsumowaniu rywalizacji szkół wyższych sezonu 2022/23 w stawce 124 uczelni na 36. miejscu sklasyfikowano Uniwersytet Szczeciński (12. lokata w typach uczelni), na 55. miejscu Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny (14. lokata w typach uczelni), na 67. miejscu Politechnikę Morską, na 60. miejscu Pomorski Uniwersytet Medyczny, na 110. miejscu Politechnikę Koszalińską, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Koszalinie – niesklasyfikowana. W 2023 roku sekcja wioślarska AZS zdobyła medale na wszystkich imprezach mistrzowskich w kraju oraz osiągnęła wspaniałe wyniki na zawodach międzynarodowych. Wśród nich był medal Mistrzostw Europy Juniorów i medal Uniwersjady. Łukasz Posyła w kadrze narodowej seniorów zdobył 5. miejsce w Mistrzostwach Europy i 13. miejsce w Mistrzostwach Świata w konkurencji czwórki bez sternika. Katarzyna Duda zdobyła złoty medal Uniwersjady w czwórce podwójnej mixt. Kinga Kusiowska została drugi raz wicemistrzynią Europy juniorów w konkurencji czwórki podwójnej, a na MŚ juniorów zajęła siódme miejsce. W konkurencji krajowej AZS Szczecin zdobył łącznie 26 medali Mistrzostw Polski.

Zadanie: „Upowszechnianie sportu w środowisku wiejskim”.

Zadanie skierowane było do ponad 22 000 członków Ludowych Zespołów Sportowych (LZS) w województwie zachodniopomorskim, jak również dla dzieci i młodzieży szkół podstawowych i ponadpodstawowych. W ramach systemu sportu młodzieżowego realizowanego przez Ministerstwo Sportu i Turystyki kluby zrzeszone w Zachodniopomorskim Zrzeszeniu LZS zdobyły w 2023 roku ponad 2 450 pkt, tj. około 30% całego dorobku województwa. W 46 dyscyplinach sportowych punktowało 45 klubów LZS. Reprezentanci Pomorza Zachodniego startujący w barwach LZS zdobyli imponującą liczbę medali: KOLARSTWO – medale Mistrzostw Europy – 1, medale Pucharu Narodów – 2, medale Mistrzostw Polski – 40; ZAPASY – medale Mistrzostw Polski i Pucharów Polski – 88; LEKKA ATLETYKA – medale Mistrzostw Polski – 12; TAEKWONDO OLIMPIJSKIE – medale Mistrzostw Polski i Pucharów Polski – 6; SUMO – medale Mistrzostw Świata – 1, medale Mistrzostw Polski – 8; PODNOSZENIE CIĘŻARÓW – medale Mistrzostw Polski – 15; SZACHY – medale Mistrzostw Europy – 1, medale Mistrzostw Polski – 3.

Zadanie: „Propagowanie idei olimpijskiej wśród mieszkańców województwa zachodniopomorskiego, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w latach 2023-2025”.

Zadanie było realizowane w oparciu o współpracę z 20 szkołami im. Polskich Olimpijczyków, 12 klubami olimpijczyka, 184 olimpijczykami i 48 paraolimpijczykami. W ramach realizacji zadania zorganizowano 100 imprez o charakterze olimpijskim, które przyciągnęły 25 595 dzieci i młodzieży. Były to imprezy centralne, jak np. XXIV Mityng Komara i Ślusarskiego, memoriał Jureckiego, bieg „4 Mile Jarka”, Biegi Gryfitów, Festiwal Gwiazd w Dziwnowie. Ponadto zorganizowano Wojewódzkie Uroczystości Dni Olimpijczyka w Kołobrzegu. W 2023 roku wręczono 600 kółek Olimpijskich młodym sportowcom, 9 odznak Ministerstwa Sportu i Turystyki „za zasługi dla sportu”, 7 Gryfów Zachodniopomorskich, 23 medale PKOL „za zasługi dla polskiego ruchu olimpijskiego”.

Zadanie: „Rozwój sportu paraolimpijskiego w województwie zachodniopomorskim w latach 2023-2025”.

W ramach zadania programem szkoleniowym zostało objętych 193 zawodników (treningi w sekcjach sportowych, zajęcia usprawniające, zajęcia integracyjne). Istotnym celem treningów było również przygotowanie zawodników do startów w zawodach sportowych, gdzie zdobywali wysokie lokaty w rankingu krajowym, jak i międzynarodowym. Zdobywając klasę mistrzowską, znaleźli się na liście zawodników stanowiących skład kadry narodowej i startowali w zawodach rangi międzynarodowej: Mistrzostwach Europy oraz Świata. Wielu zawodników w ciągu trwania projektu zajmowało miejsca na podium podczas zawodów krajowych oraz międzynarodowych rangi mistrzowskiej.

Zadanie: „Aktywizacja sportowa młodzieży szkolnej – Zachodniopomorski Talent”.

Zadanie realizowane poprzez organizację co najmniej 50 jednostek treningowych na jedną grupę, po minimum 90 minut każda jednostka. W ramach zadania przeprowadzono zajęcia sportowe w 40 grupach ćwiczebnych liczących 20 uczniów szkół podstawowych każda. Ogółem w szkoleniu wzięło udział 800 uczniów wywodzących się z różnych grup społecznych i środowisk. Zajęcia prowadziło 40 wykwalifikowanych trenerów bądź instruktorów sportu. Zajęcia sportowe odbywały się systematycznie 2, 3 razy w tygodniu w jednostkach szkoleniowych trwających 90 minut.

Realizacja zadania pozwoliła zrealizować zakładane cele:

- upowszechnianie sportu wśród uczniów szkół podstawowych, poprzez zwiększenie liczby dzieci uprawiających różne sporty w ramach zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych;
- poprawa stanu zdrowia i sprawności fizycznej dzieci i młodzieży, rozwijanie zdolności motorycznych, poznanie nowych form ruchu;
- rozwój zainteresowań sportem i udział grup rówieśniczych w zorganizowanych formach aktywności fizycznej;
- wyrównywanie szans dzieci i młodzieży w dostępie do sportu, niezależnie od statusu materialnego rodziców;
- korekta i profilaktyka wad postawy ucznia, zapobieganie patologiom społecznym;
- wykorzystanie infrastruktury sportowej po zakończeniu zajęć programowych szkoły;
- nawiązanie ściślejszej współpracy szkoły ze środowiskowymi klubami sportowymi;
- wstępny etap selekcji i naboru do dalszego szkolenia w klubach sportowych;
- rozpoznanie i rozwijanie talentów sportowych.

Zadanie: „Przygotowanie i organizacja XXIX Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży w sportach halowych – Zachodniopomorskie 2023”.

Zadanie obejmowało lata 2022-2023. W 2022 roku opracowano założenia organizacyjne, a w 2023 roku przeprowadzono zawody.

W zawodach w ramach OOM – Zachodniopomorskie 2023 udział wzięło ponad 3 tysiące młodych sportowców, którzy rywalizowali w 18 sportach halowych w 15 miastach. Poszczególne zawody, jak i cała impreza odwoływała się do symboliki Igrzysk Olimpijskich. Wprowadzono i zastosowano zasady i protokół ceremoniału Igrzysk Olimpijskich. We wszystkich sportach przeprowadzono ceremoniał otwarcia i zakończenia zawodów z dekoracją zwycięzców z wykorzystaniem hymnu, flagi narodowej, defilady ekip wojewódzkich oraz inne symboliki przyjęte w tego rodzaju imprezie sportowej. Dla zawodników i zawodniczek najważniejszy był niewątpliwie aspekt sportowy wydarzenia. W klasyfikacji punktowej reprezentacja województwa zachodniopomorskiego zgromadziła 704,69 pkt. Województwo utrzymało tym samym 7. pozycję z 2022 roku (XXVIII OOM w Sportach Halowych – Podlaskie 2022), co biorąc pod uwagę populację i stopień rozwinięcia dużych ośrodków, jakie w tej klasyfikacji znalazły się na pierwszych 6 pozycjach (Warszawa, Katowice wraz z całą aglomeracją śląską, Poznań, Wrocław, Gdańsk wraz z pozostałymi miastami Trójmiasta, Kraków) uznać należy za duży sukces. Największy swój wkład w tę liczbę punktów w województwie miały dyscypliny: 1. Boks (kobiet i mężczyzn) – 167 pkt.; 2. Gimnastyka artystyczna

i sportowa) – 158 pkt.; 3. Zapasy (klasyczne, wolne i kobiet) – 147 pkt.; 4. Piłka siatkowa (kobiet i mężczyzn) – 80 pkt.; 5. Judo (kobiet i mężczyzn) – 36,19 pkt. W klasyfikacji medalowej województwo zachodniopomorskie, podobnie jak w punktowej, zajęło 7 miejsce w gronie wszystkich 16 województw i również uznać to należy za sukces. Reprezentacja województwa zgromadziła 44 medale (10 złotych, 10 srebrnych i 24 brązowe), co jest wynikiem lepszym o 2 medale w porównaniu z dorobkiem podczas XXVIII OOM w Sportach Halowych – Podlaskie 2022. Największą liczbę medali zdobyły dyscypliny: 1. Boks (kobiet i mężczyzn) – 17 medali; 2. Zapasy (styl wolny i kobiet) – 11 medali; 3. Gimnastyka (sportowa i artystyczna) – 10 medali; 4. Taekwondo Olimpijskie – 3 medale; 5. Badminton, Judo, Szachy – po 1 medalu.

Otwarty konkurs ofert jako współorganizacja realizacji zadań publicznych Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie edukacji.

Województwo Zachodniopomorskie współpracuje z organizacjami pozarządowymi ogłaszając otwarte konkursy ofert w sferze edukacji. W zakresie inicjatyw edukacyjnych realizuje się zadania w procesie budowania społeczeństwa obywatelskiego, podejmowania inicjatyw dla dzieci, młodzieży i osób starszych. W roku 2023 dofinansowano 3 podmioty:

- stowarzyszenie „PACTUM” – Młodzi – Przedsiębiorczy **50 000 zł**;
- Towarzystwo Wiedzy Powszechnej oddział regionalny w Szczecinie – Lewki Biznesu – Przedsiębiorczy Przedszkolak” **31 000 zł**;
- Stowarzyszenie Parasol – Mistrz przedsiębiorczości **9 000 zł**.

Działanie było realizowane na terenie województwa zachodniopomorskiego. Obejmowało powiaty: świdwiński, łobeski, białogardzki, drawski, myśliborski.

Działanie 3.2.2 Budowanie kultury współpracy samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych w zakresie działań edukacyjnych i sportowych.

Współorganizacja imprez sportowych oraz pozostałe zadania publiczne Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie upowszechniania kultury fizycznej.

- Pomoc finansowa dla klubów sportowych na obszarze województwa zachodniopomorskiego z przeznaczeniem na zakup sprzętu sportowego. W 2023 roku dofinansowano zakup sprzętu sportowego dla 12 klubów na kwotę 226 625 zł;
- Współorganizacja z Zachodniopomorską Radą Olimpijską – Wojewódzkich Uroczystości Dni Olimpijczyka w Szczecinie w kwocie 9 999,96 zł;
- Współorganizacja ze Stargardzkim Klubem Lekkoatletycznym „Biegu o Błękitną Wstęgę” w kwocie 30 000 zł;
- Współorganizacja z Kurierem Szczecińskim S.A. wydarzenia sportowego pn. „Plebiscyt na najlepszych sportowców i trenerów województwa zachodniopomorskiego” w kwocie 12 000 zł.

Łącznie wydano na to zadanie: 278 624,96 zł.

Współorganizacja imprez sportowych – nagrody rzeczowe

„Uczestnictwo przez WZ w organizacji wydarzeń oraz przedsięwzięć w zakresie kultury fizycznej i sportu, promujących województwo, o charakterze regionalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym”

- dofinansowano około 230 imprez sportowych: zawody piłkarskie; imprezy lekkoatletyczne, w tym biegowe; kolarskie; sporty walki; piłkę siatkową; piłkę koszykową; zawody żeglarskie; tenisa ziemnego; tenisa stołowego; badmintona; strzelectwo; zawody szachowe; szermierkę i pozostałe imprezy;
- imprezy rozgrywano przeważnie w miastach powyżej 5 000 mieszkańców (ok. 140 imprez) oraz w gminach wiejskich i miastach do 5 000 mieszkańców (ok. 90 imprez).

Łączna kwota udzielonego wsparcia: 552 083,10 zł.

Współorganizacja imprez sportowych o charakterze ponadregionalnym, ogólnopolskim, międzynarodowym

Na przygotowania i organizację „XXIX Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży w sportach halowych – Zachodniopomorskie 2023” w 2022 roku wydatkowano kwotę 550 000 zł, a w 2023 roku kwotę 772 000 zł. Łącznie w latach 2022-2023 wydano 1 322 000,00 zł.

Cel kierunkowy 3.3 Budowanie systemów/programów rozpoznawania potrzeb, talentów, zdolności i uzdolnień osób uczących się i wspierania ich indywidualnych ścieżek rozwoju

Działanie 3.3.1 Wsparcie talentów naukowych, sportowych i pedagogicznych na poziomie regionalnym.

Nagrody Marszałka dla nauczycieli placówek prowadzonych przez Województwo Zachodniopomorskie

Województwo Zachodniopomorskie wspiera nauczycieli i dyrektorów przyznając Nagrodę Marszałka za całokształt działalności albo w uznaniu za osiągnięcia w poprzednim roku szkolnym w zakresie pracy dydaktyczno-wychowawczej i opiekuńczej. Nagrodzonych dyrektorów doceniono za dobre planowanie i organizację pracy placówki oświatowej, wprowadzanie nowych rozwiązań organizacyjnych oraz osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze i opiekuńcze placówek. Natomiast wyróżnieni nauczyciele wykazali się aktywnością na rzecz środowiska oświatowego i lokalnego, ustawicznym doskonaleniem swojego warsztatu pracy oraz wprowadzaniem nowatorskich metod nauczania i wychowania.

Efekty:

Z okazji 250-lecia Komisji Edukacji Narodowej przyznano nagrody pieniężne dla 14 wyróżniających się dyrektorów i nauczycieli z 5 wojewódzkich jednostek oświatowych. Na ten cel przeznaczono w 2023 r. 59 181 zł.

Nagrody za najlepsze wyniki matur

Organizatorzy Ogólnopolskiego Projektu „Matura na 100 procent”, fundacja Zawsze Warto w partnerstwie z Centralną Komisją Egzaminacyjną, złożyli wniosek o nagrodzenie najlepszych maturzystów z województwa zachodniopomorskiego. Z Pomorza Zachodniego wytypowano dwanaście najlepszych osób – dziewięciu finalistów i trzech laureatów, którym Województwo przyznało nagrody za najlepsze wyniki w kraju. Województwo Zachodniopomorskie przyznało im nagrody w wysokości w sumie 43 751 zł brutto.

Stypendia marszałka dla zdolnej młodzieży

W celu zachęcenia zdolnej młodzieży do studiowania na Pomorzu Zachodnim Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego podjął uchwałę w sprawie zasad przyznawania stypendiów dla uzdolnionej młodzieży rozpoczynającej naukę na uczelniach z województwa zachodniopomorskiego. Celem zadania jest zatrzymanie w regionie osób zdolnych, które w trakcie studiów, a potem pracy w regionie, istotnie wpływałyby na podniesienie kapitału społecznego, innowacyjność i konkurencyjność gospodarki.

Efekty:

O Stypendium Marszałka dla najzdolniejszych w 2023 roku ubiegało się 60 osób, spośród których wyłoniono 30 stypendystów. W sumie w 2023 r. udzielono wsparcia stypendialnego 60 studentom łącznie, ponieważ zbiegły się w nim dwie edycje konkursu (V i VI edycja). W 2023 roku podwyższona została kwota miesięcznego stypendium do 600 zł.

Nagrody dla najlepszych sportowców i trenerów

Nagrody dla uczestników i trenerów biorących udział w imprezach rangi mistrzostw świata i Europy – nagrody otrzymały 54 osoby: 34 zawodników i 20 trenerów na łączną kwotę 299 000 zł.

Stypendia sportowe

O stypendia ubiegało się 79 osób, z których kryteria spełniło 59 sportowców w kategorii wiekowej junior i młodzieżowiec. Kwota udzielonego wsparcia wyniosła 299 686,91 zł (293 000 zł dla stypendystów oraz pochodne: ZUS 6 686,91 zł).

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020

W obszarze **edukacja** w 2023 r. w ramach RPO WZ 2014-2020 nie podpisano żadnej umowy o dofinansowanie.

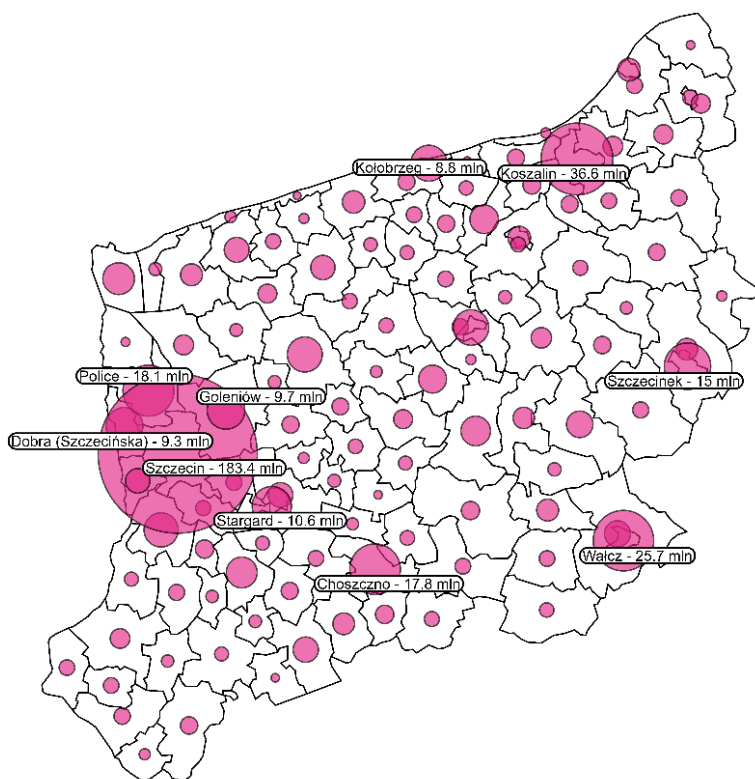
Od początku wdrażania programu w omawianym obszarze podpisano 506 umów na łączną kwotę wsparcia ze środków UE w wysokości niemal 601,2 mln zł.

Wsparcie to, w wyniku realizacji projektów pozwoliło na osiągnięcie na koniec 2023 r. m.in. następujących efektów:

- Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie – 5 058 osób,
- Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie – 33 412 osób,
- Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie – 53 339 osób,
- Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy – 16 287 osoby,
- Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS – 190 szt.

Terytorialny rozkład środków UE zatwierdzonych do wypłaty od początku programu do końca 2023 r. przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 36. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Edukacja



Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Ponadto w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których (lub na rzecz których) dla beneficjentów lub odbiorców zatwierdzono do wypłaty łącznie najwięcej środków UE w przeliczeniu na 1 mieszkańca (od początku programu do końca 2023 r.).

Tabela 41. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Edukacja

Gmina	Powiat	zł na mieszkańca
Wałcz	wałecki	1 079
Choszczno	choszczeński	875
Bielice	pyrzycki	712
Krzęcin	choszczeński	646
Karlino	białogardzki	638
Świdwin	świdwiński	583
Mirosławiec	wałecki	582
Stepnica	goleniowski	533
Szczecin	Szczecin	467
Police	policki	460

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

W Wojewódzkich Jednostkach Oświatowych proponuje się następujące zadania do realizacji:

- wsparcie psychologiczne, naukę języka polskiego oraz zajęcia wyrównawcze dla uczniów z Ukrainy;
- podnoszenie jakości kształcenia kadry nauczycielskiej, tak aby uczniowie i słuchacze spełniali standardy egzaminacyjne w zawodach;
- poszerzenie oferty e-learningowej dla kształcących się nauczycieli;
- szersza współpraca doradców metodycznych z nauczycielami;
- organizacja konferencji z udziałem specjalistów i ekspertów z całej Polski w trybie on-line;
- promocja oferty placówek doskonalenia nauczycieli.

Realizacja powyższych rekomendacji przyczyni się do poprawy jakości funkcjonowania WJO, a także wpłynie pozytywnie na jakość edukacji w województwie.

Dodatkowo w zakresie edukacji podejmowane są działania dla najbardziej uzdolnionej młodzieży w regionie i kraju. Najlepsi maturzyści w województwie mogą ubiegać się o nagrody. Celem jest stworzenie programu, dzięki któremu co roku będą nagradzani absolwenci szkół ponadpodstawowych, którzy zdobywają najlepsze wyniki na egzaminie maturalnym. Dodatkowo najlepsi uczniowie z całej Polski, którzy podejmą studia na jednej z uczelni Pomorza Zachodniego, mogą ubiegać się o Stypendium Marszałka.

W zakresie promocji aktywności sportowej wśród mieszkańców województwa zachodniopomorskiego należy kontynuować dotychczas realizowane zadania:

- wsparcie JST w zakresie poprawy infrastruktury sportowej;
- współfinansowanie zakupu sprzętu sportowego;
- współorganizacja dużych imprez sportowych odbywających na terenie województwa;
- wspieranie organizatorów zawodów sportowych;
- nagradzanie najlepszych sportowców i trenerów.

Dzięki powyższym inicjatywom Województwa Zachodniopomorskiego zostały zrealizowane zadania, a przekazane wsparcie finansowe przyczyniło się do zapewnienia wysokiej jakości usług publicznych i miało wpływ na zrównoważony rozwój społeczny i wyrównywanie szans mieszkańców województwa, przeciwdziałając wykluczeniu i aktywizowało lokalne społeczności. Wymiernym efektem realizacji zadań jest kształtowanie nawyków i promocja aktywnego trybu życia poprzez systematyczne uprawianie sportu. Ponadto zapobiega to patologicznym zjawiskom społecznym poprzez zagospodarowanie wolnego czasu dzieciom, młodzieży i osobom starszym.

Nagrody i stypendia są dodatkową motywacją, a ponadto zachęcają sportowców i ich trenerów do reprezentowania klubów z województwa zachodniopomorskiego.



3.5.5

Polityka ekologiczna

województwa
zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Samorząd województwa zachodniopomorskiego realizuje zadania obejmujące:

1. W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu:

Do zadań sejmiku województwa należy uchwalanie następujących dokumentów:

- programów ochrony powietrza;
- planów działań krótkoterminowych;
- tzw. uchwał antysmogowych;
- programów ochrony środowiska przed hałasem.

Do zadań zarządu województwa należy:

- opracowanie programów ochrony powietrza dla stref województwa zachodniopomorskiego, w których stwierdzono przekroczenia standardów jakości powietrza; przekazanie projektów programów ochrony powietrza do konsultacji społecznych oraz do zaopiniowania wójtom, burmistrzom i prezydentom miast, starostom oraz ministrowi właściwemu do spraw klimatu; monitorowanie realizacji działań naprawczych przez podmioty i organy wskazane w programach ochrony powietrza i programach działań krótkoterminowych realizowanych na szczeblu gminnym i powiatowym;
- przekazywanie ministrowi właściwemu do spraw klimatu oraz Zachodniopomorskiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska informacji o uchwaleniu programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych, a także sprawozdań okresowych z realizacji działań naprawczych, wynikających z programów ochrony powietrza i planów działań krótkoterminowych oraz sprawozdania końcowego z realizacji tych programów.

Do zadań ustawowych marszałka województwa należy:

- opracowanie dla obszaru województwa projektu uchwały w sprawie programu ochrony środowiska przed hałasem;
- przekazanie projektu programu ochrony środowiska przed hałasem do konsultacji społecznych oraz do zaopiniowania: prezydentom miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, zarządzającym głównymi drogami, zarządzającym głównymi liniami kolejowymi lub liniami kolejowymi innymi niż główne linie kolejowe położonymi na terenie miasta o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy oraz zarządzającym głównymi lotniskami lub lotniskami, które zasięgiem emisji hałasu oddziałują na miasto o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, a także Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska (w zakresie zgodności programu ochrony środowiska przed hałasem ze strategicznymi mapami hałasu);
- przekazanie Zachodniopomorskiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska, a także podmiotom i organom, o których mowa w art. 119a ust. 6 ustawy Prawo ochrony środowiska oraz ministrowi właściwemu do spraw klimatu, informacji o uchwaleniu programu ochrony środowiska przed hałasem;
- wydawanie pozwoleń zintegrowanych oraz decyzji ustalających dopuszczalny poziom hałasu przenikającego do środowiska z zakładu;
- wydawanie pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza;
- wydawanie zezwoleń na emisję gazów cieplarnianych;
- przyjmowanie zgłoszeń eksploatacji instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia, mogącej negatywnie oddziaływać na środowisko z uwagi na wprowadzenie gazów lub pyłów do powietrza.

2. W zakresie gospodarki odpadami:

Do zadań sejmiku województwa należy uchwalanie Planu Gospodarki Odpadami wraz z załącznikiem – Planem Inwestycyjnym.

Do zadań zarządu województwa należy:

- opracowanie Planu Gospodarki Odpadami wraz z załącznikiem – Planem Inwestycyjnym;
- opracowanie Sprawozdania z realizacji Planu Gospodarki Odpadami.

Do zadań ustawowych marszałka województwa należy:

- prowadzenie i aktualizacja Bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO), w tym rejestru podmiotów;
- weryfikacja sprawozdań podmiotów oraz gmin składanych za pośrednictwem BDO;
- sprawowanie kontroli nad prowadzącymi instalacje komunalne;
- sporządzanie i przekazywanie do ministra właściwego do spraw klimatu rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi;
- zawiadamianie Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o niewykonaniu obowiązku przez gminy w zakresie osiągnięcia wymaganych poziomów;
- wydawanie zezwoleń na zbieranie i przetwarzanie odpadów;
- wydawanie zezwoleń na przetwarzanie odpadów;
- wydawanie decyzji zatwierdzających instrukcje prowadzenia składowisk odpadów;
- wydawanie decyzji wyrażających zgodę na zamknięcie obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych;
- wydawanie decyzji zezwalających na prowadzenie obiektów unieszkodliwiania odpadów wydobywczych;
- wydawanie decyzji wyrażających zgodę na wydobywanie odpadów;
- wydawanie decyzji zatwierdzających programy gospodarowania odpadami wydobywczymi;
- wydawanie pozwoleń na wytwarzanie odpadów;
- wydawanie decyzji o wyrażeniu zgody na zamknięcie składowiska odpadów lub jego wydzielonej części;
- uznawanie przedmiotu lub substancji za produkt uboczny;
- wydawanie zezwoleń na zbieranie zakaźnych odpadów medycznych i weterynaryjnych;
- wydawanie zezwoleń na zbieranie odpadów;
- wydawanie decyzji o przeniesieniu praw i obowiązków wynikających z decyzji dotyczącej składowiska odpadów na rzecz podmiotu zainteresowanego przejęciem składowiska odpadów;
- wydawanie decyzji w zakresie zmiany oznaczenia prowadzącego instalację;
- wydawanie pozwoleń zintegrowanych dla przedsięwzięć i zdarzeń na terenach zakładów, gdzie jest eksploatowana instalacja, która jest kwalifikowana jako przedsięwzięcie mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko;
- wydawanie pozwoleń zintegrowanych dla przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko;
- wydawanie pozwoleń zintegrowanych dla instalacji komunalnych;
- wydawanie pozwoleń zintegrowanych dla instalacji komunalnych dla odpadów innych niż wydobywcze wytworzonych w miejscu poszukiwania, rozpoznawania i wydobywania kopalin ze złóż oraz ich magazynowania i przeróbki, jeżeli jest jednocześnie organem właściwym do wydania decyzji zatwierdzającej program gospodarowania odpadami wydobywczymi.

3. W zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego i zrównoważonego użytkowania zasobów przyrodniczych:

Do kompetencji sejmiku województwa należy:

- podejmowanie uchwał w sprawie obszarów chronionego krajobrazu, w tym wyznaczanie nowych obszarów, likwidacja lub zmniejszanie/powiększanie istniejących, wskazanie zakazów obowiązujących na danym obszarze;

- podejmowanie uchwał w sprawie parków krajobrazowych w tym: wyznaczanie nowych parków, likwidacja lub zmniejszanie/powiększanie istniejących parków, wskazanie zakazów obowiązujących na terenie poszczególnych parków oraz określenie szczególnych celów ich ochrony;
- podejmowanie uchwał w sprawie ustanowienia planów ochrony dla parków krajobrazowych.

Do zadań Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego należy:

- realizacja zadań ustawowych wynikających z art. 19 ust. 1 pkt 3, art. 105 ust. 4 oraz art. 107 ustawy o ochronie przyrody. Zadania dotyczą: szeroko pojętej ochrony przyrody, walorów krajobrazowych i kulturowych, w tym inwentaryzacji i monitoringu zasobów przyrodniczych (gatunków i siedlisk), prowadzenia działalności w zakresie nadzoru nad obszarami parków, między innymi poprzez lustracje i patrole (w tym łodzią na wodzie), informowania o zakazach obowiązujących w parkach, organizacji działalności turystycznej i rekreacyjnej, prowadzenia edukacji i upowszechniania informacji o walorach parków krajobrazowych, współpracy w powyższym zakresie z jednostkami organizacyjnymi, osobami prawnymi i fizycznymi (w praktyce głównie na bazie podpisanych porozumień), współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz współpracy międzynarodowej z partnerami z Niemiec, składania wniosków do miejscowych planów zagospodarowania oraz organizacji Rady Parków.

Do zadań ustawowych marszałka województwa należy:

- wydawanie zezwoleń na usuwanie drzew lub krzewów w odniesieniu do nieruchomości będących własnością gminy na prawach powiatu – miasta Szczecin, Świnoujście i Koszalin.

4. W zakresie geologii i zrównoważonego użytkowania zasobów:

Do zadań marszałka województwa jako organu pierwszej instancji administracji geologicznej należy:

- zatwierdzanie projektów i dokumentacji geologicznych dotyczących koncesji związanych z wydobywaniem kopalin ze złóż, ustanawianie użytkowania górniczego dla złóż wód termalnych, wód leczniczych i solanek oraz nadzór nad ustalaniem wielkości opłat eksploatacyjnych za wydobyte kopaliny ze złóż;
- kontrola i nadzór w zakresie projektowania prac geologicznych oraz sporządzania dokumentacji geologicznych, a także przestrzegania warunków udzielonych koncesji oraz udzielanie informacji geologicznej;
- prowadzenie Wojewódzkiego Archiwum Geologicznego;
- opiniowanie i uzgadnianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, studiów kierunków zagospodarowania przestrzennego i decyzji o warunkach zabudowy.

5. W zakresie edukacji ekologicznej działalność samorządu województwa zachodniopomorskiego nakierowana jest na podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa i promocję ekologicznego stylu życia oraz edukację przyrodniczą ze szczególnym uwzględnieniem terenów objętych ochroną prawną.

6. W zakresie systemu zarządzania opłatami środowiskowymi samorząd województwa weryfikuje ewidencje w zakresie:

- opłat za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza;
- opłat za przyznane uprawnienia do emisji gazów cieplarnianych;
- opłat za składowanie odpadów;
- opłat za opakowania i odpady opakowaniowe;
- opłat produktowych;
- opłat recyklingowych;
- opłat za nieosiągnięcie wymaganego poziomu odzysku i recyklingu odpadów pochodzących z pojazdów wycofanych z eksploatacji.

Zarząd województwa bierze aktywny udział w gromadzeniu, podziale i przepływie środków między organami, prowadzi wyodrębnione rachunki bankowe w celu gromadzenia i redystrybucji wpływów, o których mowa w art. 401 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska. Wpływy te, powiększone o przychody z oprocentowania środków na rachunkach bankowych, są przekazywane na rachunki bankowe Narodowego Funduszu, wojewódzkiego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz na rachunki budżetów powiatów i budżetów gmin.

7. W zakresie energetyki samorząd województwa wykonuje zadania w zakresie:

Zgodnie z art. 106 § 5 Kpa prowadzone są postępowania administracyjne w zakresie zadań przypisanych samorządom województw ustawą Prawo energetyczne (dalej: PE) tj.:

- badanie zgodności gminnych planów zaopatrzenia w energię i paliwa z polityką energetyczną państwa (art. 17 PE);
- opiniowanie opracowywanych przez organ wykonawczy gminy projektów założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, sporządzanych dla obszaru gminy lub jej części w zakresie koordynacji współpracy z innymi gminami oraz w zakresie zgodności z polityką energetyczną państwa (art. 19 ust. 5 PE);
- opiniowanie w sprawach dotyczących udzielania i cofania koncesji na wytwarzanie, przesyłanie, dystrybucję i magazynowanie paliw, en. elektrycznej i ciepła (art. 23 ust. 3 i 4 PE);
- uzgadnianie planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych (art. 23 ust. 3 i 4 PE);

Realizacja powyższych zadań wymaga współpracy z:

- ministerstwem właściwym ds. energii w sprawach planowania i realizacji systemów zaopatrzenia w paliwa i energię na obszarze (art. 12 PE);
- przedsiębiorstwami energetycznymi zajmującymi się przesyłaniem paliw gazowych lub energii elektrycznej w zakresie zapewnienia spójności planów przedsiębiorstw energetycznych z założeniami, strategiami i planami sporządzanymi przez samorząd województwa (art. 16 ust. 12 PE);
- Urzędem Regulacji Energetyki w zakresie wydawania koncesji na działalność przedsiębiorstw energetycznych oraz opiniowania planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych (art. 23 ust. 3 i 4 PE);
- gminami w zakresie planowania zaopatrzenia w paliwa i energię (art. 17 oraz art. 19 ust. 5 PE).

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa:

Polityka ekologiczna województwa zachodniopomorskiego

Rolą polityki jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego, poprzez racjonalne planowanie rozwoju województwa pomagające chronić zarówno mieszkańców m. in. przed zanieczyszczeniami powietrza i hałasem, suszami i powodzią oraz stratami przez nie powodowanymi, jak i przyrodę przed nadmierną presją.

Program Ochrony Środowiska Województwa Zachodniopomorskiego 2030

Jego głównym celem jest dążenie do poprawy stanu środowiska w województwie, ograniczenie negatywnego wpływu zanieczyszczeń na środowisko, ochrona i rozwój walorów środowiska, a także racjonalne gospodarowanie jego zasobami.

Program ochrony powietrza wraz z planem działań krótkoterminowych dla strefy aglomeracja szczecińska

Program dokumentuje przyczyny występowania przekroczeń benzo(a)pirenu, a także wskazuje odpowiednie działania naprawcze, które pomogą poprawić w jak najkrótszym czasie jakość powietrza na terenie aglomeracji.

Program ochrony powietrza wraz z planem działań krótkoterminowych dla strefy miasto Koszalin

Dokumentuje przyczyny występowania przekroczeń benzo(a)pirenu, a także wskazuje odpowiednie działania naprawcze, które pomogą poprawić w jak najkrótszym czasie jakość powietrza na terenie miasta Koszalin.

Program ochrony powietrza wraz z planem działań krótkoterminowych dla strefy zachodniopomorskiej

Aktualizacja Programu dokumentuje przyczyny występowania przekroczeń stężenia docelowego benzo(a)pirenu, a także wskazuje odpowiednie działania naprawcze, które pomogą poprawić w jak najkrótszym czasie jakość powietrza na terenie strefy zachodniopomorskiej.

Plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłu zawieszonego PM10 dla strefy aglomeracja szczecińska

Wskazuje działania mające na celu: zmniejszenie ryzyka wystąpienia takich przekroczeń, a także ograniczenie skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń.

Plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłu zawieszonego PM10 dla strefy miasto Koszalin

Wskazuje działania mające na celu: zmniejszenie ryzyka wystąpienia takich przekroczeń, a także ograniczenie skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń.

Uchwała antysmogowa

Wprowadza na obszarze województwa zachodniopomorskiego ograniczenia i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa zachodniopomorskiego

Jego głównym zadaniem jest zaplanowanie działań zmierzających do ograniczenia oddziaływania akustycznego i przywrócenia stanu środowiska do stanu faktycznego, czyli dotrzymania dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach chronionych akustycznie.

Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2020-2026 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2027-2032

Zawiera aktualny obraz stanu gospodarki odpadami w województwie zachodniopomorskim oraz wskazuje sposoby gospodarowania odpadami, zgodnie z hierarchią określoną w ustawie o odpadach oraz KPGO 2022.

Program rozwoju sektora energetycznego w województwie zachodniopomorskim do 2015 r. z częścią prognostyczną do 2030 r.

Charakteryzuje obecny stan energetyki na terenie województwa zachodniopomorskiego oraz trendy i kierunki rozwojowe łącznie z celami głównymi i szczegółowymi, jak również ramy finansowe przewidywanych zmian.

Cele i główne działania realizowane w 2023 r.**Cel I – Niskoemisyjne zachodniopomorskie****Cel kierunkowy 1.1 Ograniczenie niskiej emisji i poprawa efektywności energetycznej**

1. W ramach RPO WZ 2014-2020 w osi II Gospodarka niskoemisyjna realizowano:

- Działanie 2.5 Modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej dotyczy głębokiej modernizacji energetycznej budynków publicznych. W ramach działania 2.5 w 2023 r. wydatkowano kwotę w wysokości 2 686 907,13 zł. Zakończone zostały 4 projekty, czego wynikiem jest przeprowadzenie głębokiej termomodernizacji w 18 budynkach użyteczności publicznej na terenie województwa zachodniopomorskiego;
- Działanie 2.6 Modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej w ramach Strategii ZIT dla Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego (SOM). Dofinansowanie skierowane jest na realizację projektów w Szczecińskim Obszarze Metropolitalnym. W ramach działania 2.6 w 2023 r. wydatkowano kwotę w wysokości 3 369 756,59 zł, zakończone zostały 3 projekty, czego wynikiem

jest przeprowadzenie głębokiej termomodernizacji w 3 budynkach użyteczności publicznej na terenie SOM;

- Działanie 2.7 Modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkaniowych. Działanie to jest realizowane poprzez głęboką modernizację energetyczną budynków wielomieszkaniowych. W ramach działania 2.7 w 2023 r. wydatkowano kwotę w wysokości 42 361,63 zł. W roku 2023 zakończone zostały 3 projekty, czego wynikiem jest przeprowadzenie głębokiej termomodernizacji w 12 budynkach na terenie województwa zachodniopomorskiego;
- Działanie 2.8 Modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkaniowych w ramach Strategii ZIT dla Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego. Dofinansowaniem objęte są projekty polegające na przeprowadzeniu głębokiej modernizacji energetycznej budynków wielomieszkaniowych na terenie Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego. W ramach działania 2.8 w 2023 r. wydatkowano kwotę w wysokości 140 535,39 zł. W roku 2023 zakończony został 1 projekt, czego wynikiem jest przeprowadzenie głębokiej termomodernizacji w 2 budynkach wielorodzinnych na terenie SOM;
- Działanie 2.9 Zastępowanie konwencjonalnych źródeł energii źródłami odnawialnymi. Przedmiotowe działanie obejmuje zastępowanie starych jednostek wytwarzających energię ze źródeł powodujących emisję zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych jednostkami wytwarzającymi energię z odnawialnych źródeł. Efektem realizacji projektów jest przede wszystkim zmniejszenie emisji zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych. W ramach działania 2.9 w 2023 r. wydatkowano kwotę w wysokości 694 312,17 zł, zakończony został 1 projekt, czego wynikiem jest szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych o 1 194,48 tony równoważnika CO₂;
- Działanie 2.10 Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł. Wspierane inwestycje dotyczą budowy, przebudowy, rozbudowy jednostek wytwarzających energię z odnawialnych źródeł. Preferowanymi źródłami energii odnawialnej są biomasa, biogaz, energia wiatrowa i energia słoneczna. W ramach działania 2.10 w 2023 r. wydatkowano kwotę w wysokości 6 590 984,55 zł. W roku 2023 zakończonych zostało 7 inwestycji w OZE, z których dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych wynosi 6,15 MW;
- Działanie 2.11 Zwiększenie potencjału sieci energetycznej do odbioru energii z odnawialnych źródeł energii. Działanie polega na wsparciu budowy, przebudowy, rozbudowy sieci energetycznych do odbioru energii ze źródeł odnawialnych. W ramach działania 2.11 w 2023 r. wydatkowano kwotę w wysokości 3 689 536,49 zł, zakończony został 1 projekt, którego efektem są 2 zainstalowane transformatory;
- Działanie 2.12 Rozwój kogeneracyjnych źródeł energii. Działanie polega na budowie, rozbudowie, przebudowie jednostek wytwarzających energię w wysokosprawnej kogeneracji z konwencjonalnych źródeł energii lub odnawialnych źródeł energii. Realizacja instalacji kogeneracyjnych wpłynie na zmniejszenie zużycia paliw kopalnych, przez co ograniczona zostanie emisja zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych do powietrza. W ramach działania 2.12 w 2023 r. wydatkowano kwotę w wysokości 1 778 029,50 zł;
- Działanie 2.13 Modernizacja energetyczna obiektów użyteczności publicznej samorządu województwa. W ramach przedmiotowego działania realizowany był projekt, którego przedmiotem jest przeprowadzenie kompleksowej głębokiej termomodernizacji budynku przy ul. Piłsudskiego 40-42 w Szczecinie na potrzeby konsolidacji siedziby Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie. W ramach działania 2.13 w 2023 r. wydatkowano łączną kwotę w wysokości 36 581,93 zł, z czego: ze środków EFRR – 32 731,20 zł, ze środków budżetu państwa – 3 850,73 zł.

2. W ramach pilotażu Zachodniopomorskiego Programu Antysmogowego, współfinansowanego z RPO WZ 2014-2020, realizowano:

- Działanie 2.14 Poprawa jakości powietrza – Zachodniopomorski Program Antysmogowy. Dofinansowane są przedsięwzięcia inwestycyjne z zakresu likwidacji „niskiej emisji”, obejmujące

wymianę starych kotłów, pieców, urządzeń grzewczych oraz realizację przyłączy do sieci ciepłowniczej (jedynie w przypadku opłacalności ekonomicznej przyłączenia). W roku 2023 zakończonych zostało 18 projektów, czego wynikiem jest wymiana 1 100 źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych w województwie. W 2023 r. wydatkowano w ramach działania 2.14 kwotę 1 136 426,41 zł;

- Działanie 2.15 Termomodernizacja budynków jednorodzinnych – Zachodniopomorski Program Antysmogowy. Dofinansowane w ramach działania są przedsięwzięcia inwestycyjne z zakresu modernizacji energetycznej budynków jednorodzinnych wraz z wymianą źródła ciepła na mniej emisyjne. W roku 2023 zakończonych zostało 18 projektów, czego wynikiem jest przeprowadzenie pełnej lub częściowej termomodernizacji w 325 budynkach mieszkalnych. Łączna kwota wypłaconych środków dotacji dla gmin w 2023 r. wyniosła 4 659 146,17 zł;
- Działanie 11.2 Wsparcie efektywności energetycznej w kontekście pandemii COVID 19. W ramach dodatkowych środków REACT-EU (Recovery Assistance for Cohesion and the Territories of Europe) otrzymanych w celu ograniczenia społecznych i gospodarczych skutków pandemii COVID-19 utworzone zostało nowe działanie w ramach RPO WZ 2014-2020, w którym zostały dofinansowane projekty z listy rezerwowej działania 2.15. Dofinansowane w ramach działania są przedsięwzięcia inwestycyjne z zakresu modernizacji energetycznej budynków jednorodzinnych wraz z wymianą źródła ciepła na mniej emisyjne. W roku 2023 zakończone zostały 3 projekty, czego wynikiem jest przeprowadzenie pełnej lub częściowej termomodernizacji w 30 budynkach mieszkalnych. Łączna kwota wypłaconych środków dotacji dla gmin w 2023 r. wyniosła 3 095 122,50 zł.

3. W ramach środków programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027 (FEPZ 2021-2027), w Priorytecie 2 Fundusze Europejskie na rzecz zielonego Pomorza Zachodniego realizowane są działania:

- Działanie 2.1 Wsparcie efektywności energetycznej poprzez instrumenty finansowe. Inwestycje z zakresu efektywności energetycznej wspierane będą poprzez instrument finansowy (pożyczka lub pożyczka z możliwością umorzenia części kapitału oraz możliwość połączenia pożyczki z dotacją na wykonanie audytu energetycznego i/lub wykonanie niezbędnej dokumentacji technicznej). Celem działania jest wsparcie przedsięwzięć, które przyczynią się do zmniejszenia emisyjności gospodarki, w szczególności w sektorze energetyki, budownictwa, przemysłu. W październiku 2023 r. została podpisana umowa z Bankiem Gospodarstwa Krajowego (BGK) o finansowanie projektów dotyczących wdrażania instrumentów finansowych w ramach FEPZ 2021-2027. Na jej podstawie powierzono BGK pełnienie funkcji Menadżera Funduszu Powierniczego. W ramach ww. umowy, na działanie 2.1 przeznaczono kwotę 188 373 066,09 zł (wkład EFRR), która jest przeznaczona na wsparcie ostatecznych odbiorców za pośrednictwem partnerów finansujących;
- Działanie 2.9 Wsparcie rozwoju OZE poprzez instrumenty finansowe. Wsparcie przeznaczone jest na budowę i rozbudowę instalacji do produkcji energii z OZE wraz z przyłączami i magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE. Inwestycje z zakresu rozwoju odnawialnych źródeł energii wspierane będą poprzez instrument finansowy. W ramach umowy z BGK na działanie 2.9 przeznaczono kwotę 317 684 327,35 zł (wkład EFRR), która jest trafi do ostatecznych odbiorców za pośrednictwem partnerów finansujących.

Cel II – Przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu. Adaptacja do zmian klimatu i łagodzenie zmian klimatu

1. W ramach RPO WZ 2014-2020 w osi III Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu realizowane są działania:

- Działanie 3.2 Zarządzanie ryzykiem powodziowym. W ramach Działania w 2023 r. wydatkowano kwotę dofinansowania w wysokości 1 285 123,69 zł. Zakończony został 1 projekt, którego efektem są 2 przebudowane urządzenia dla celów ochrony przeciwpowodziowej.
- Działanie 3.3 Poprawa stanu środowiska miejskiego. Działanie ukierunkowane jest na minimalizowanie skutków niekorzystnych zjawisk pogodowych takich jak np. długotrwałe występowanie wysokich temperatur, intensywne opady atmosferyczne na obszarach miast o liczbie ludności mniejszej niż 100 tys. mieszkańców lub gmin miejsko-wiejskich.
- Działanie 3.4 Adaptacja do zmian klimatu. Działanie nakierowane na wsparcie rozwoju systemów wczesnego ostrzegania i prognozowania zagrożeń związanych z wystąpieniem nagłych zjawisk meteorologicznych lub hydrologicznych, które przyczynią się do ograniczenia strat oraz pozwolą na efektywne planowanie działań. W ramach działania 3.4 w 2023 r. wydatkowano kwotę w wysokości 2 355 161,13 zł. W roku 2023 zakończone zostały 4 projekty, czego wynikiem jest zakup 4 nowych wozów pożarniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof.

Cel III – Zrównoważona gospodarka surowcowa drogą do zielonego rozwoju

Cel kierunkowy 3.1 Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym

1. W ramach RPO WZ 2014-2020, oś priorytetowa III Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu, Działanie 3.7 Rozwój gospodarki odpadami komunalnymi, realizowane są inwestycje dotyczące poprawy systemu gospodarowania odpadami na terenie województwa, polegające m.in. na budowie (przebudowie) zakładów oraz instalacji i urządzeń odzysku, unieszkodliwiania odpadów. W ramach działania 3.7 w 2023 r. wydatkowano kwotę w wysokości 13 018 821,81 zł. Zakończony został 1 projekt, którego efektem jest przebudowany zakład zagospodarowania odpadów.
2. W ramach FEPZ 2021-2027, Priorytet 2 Fundusze Europejskie na rzecz zielonego Pomorza Zachodniego realizowane jest Działanie 2.20 Wsparcie transformacji w kierunku GOZ poprzez instrumenty finansowe. Celem działania jest zapobieganie powstawaniu odpadów, a także właściwe zagospodarowanie odpadów i ich wykorzystanie ponownie jako surowca. Inwestycje będą wspierane poprzez instrument finansowy. W ramach umowy z BGK, na działanie 2.20 przeznaczono kwotę 19 435 480,27 zł (wkład EFRR), która trafi do ostatecznych odbiorców za pośrednictwem partnerów finansujących.

Cel kierunkowy 3.2 Racjonalna gospodarka zasobami złóż kopalin

1. Zatwierdzono 64 projekty robót geologicznych oraz 102 dokumentacje geologiczne.
2. Udzielono 31 koncesji na wydobywanie kopalin.
3. Zaopiniowano i uzgodniono 1 427 dokumentacji, w tym miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, decyzje o lokalizacji celu publicznego i decyzje o warunkach zabudowy, w zakresie udokumentowanych kopalin i wód podziemnych.
4. Zaopiniowano 4 decyzje starostów udzielających koncesji.
5. Wydano 78 decyzji ustalających opłaty eksploatacyjne za wydobytą kopalinę, w 303 prowadzonych sprawach.
6. Nadzorowano i kontrolowano 37 badań i prac nad wydaniem dokumentacji geologicznych oraz wykonywaniem uprawnień z tytułu koncesji geologicznych.
7. Udzielono 740 informacji geologicznych, w tym 20 na podstawie umów o korzystanie z informacji geologicznej za wynagrodzeniem.

Cel kierunkowy 3.3 Wspieranie zrównoważonej gospodarki wodnej i wodno-ściekowej

1. W ramach RPO WZ 2014-2020 w osi III Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu realizowane są działania:
 - Działanie 3.5 Wsparcie rozwoju sieci wodociągowych. Inwestycje w zakresie zaopatrzenia w wodę dotyczą m.in. budowy i modernizacji infrastruktury wodociągowej (ujęć wody, stacji uzdatniania wody, sieci wodociągowych) a także zakupu sprzętu do wykrywania niekontrolowanych przecieków z sieci wodociągowej. W ramach działania 3.5 w 2023 r. wydatkowano kwotę w wysokości 160 331,25 zł;
 - Działanie 3.6 Wsparcie rozwoju systemów oczyszczania ścieków. Jego realizacja obejmuje inwestycje w zakresie wsparcia systemów oczyszczania ścieków niezbędnych do osiągnięcia celów dyrektywy 91/271/EWG. W 2023 r. zakończono realizację 2 projektów, w wyniku których jedna oczyszczalnia ścieków została przebudowana i wybudowano 7,43 km sieci kanalizacyjnej. W wyniku realizacji powyższych inwestycji 4 774 osób korzysta z ulepszanego oczyszczania ścieków. W ramach działania 3.6 w 2023 r. wydatkowano kwotę w wysokości 7 031 907,38 zł.
 - Realizacja/kontynuacja zadania „Zapobieganie skutkom katastrofy ekologicznej na rzece Odrze” w 2023 r. na kwotę 60 000 zł. Wyniki przeprowadzonych badań wskazały, że wody Odry na analizowanym odcinku znajdowały się w stanie znacznie podwyższonych wartości parametrów biologicznych i fizyczno-chemicznych, przekładających się na zasolenie oraz mętność wody w rzece. Stan wody oceniono jako zły, co wynikało najprawdopodobniej z masy ścieków zrzucanych do wód rzeki oraz ciągłego jej regulowania.

Cel IV – Zachowanie i przywracanie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, przywracanie różnorodności biologicznej i walorów krajobrazu**Cel kierunkowy 4.1 Ograniczenie antropopresji na obszarach cennych przyrodniczo, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów objętych ochroną prawną**

1. Bieżąca inwentaryzacja i w miarę potrzeb konserwacja urządzeń edukacyjnych, typu infrastruktura i tablice edukacyjne i urzędowe w parkach krajobrazowych województwa – zasoby własne Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego (ZPKWZ).
2. Współpraca z Parkiem Narodowym Unteres Odertal.

Cel kierunkowy 4.2 Zachowanie i przywracanie siedlisk przyrodniczych oraz populacji cennych gatunków, ze szczególnym uwzględnieniem przywracania różnorodności biologicznej

1. Wykonano inwentaryzację budek nietoperzowych we wszystkich parkach krajobrazowych województwa.
2. Nadleśnictwo Gryfino we współpracy z ZPKWZ wykonało monitoring zasiedlenia budek nietoperzowych w Szczecińskim Parku Krajobrazowych „Puszcza Bukowa”.
3. Prowadzono nadzór nad parkami, wydawano opinie do RDOŚ i innych organów, przeprowadzano interwencje, lustracje i patrole – zasoby własne ZPKWZ.
4. Organizacja i przeprowadzenie Rady ZPKWZ (8 listopada 2023 r.).

Cel kierunkowy 4.3 Aktywizowanie działań społeczno-gospodarczych zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz partnerstwa na terenach cennych przyrodniczo i krajobrazowo

Brak działań w 2023 r.

Cel V – Edukacja i promocja dla środowiska

Cel kierunkowy 5.1 Podniesienie wiedzy i kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa. Promocja ekologicznego stylu życia

1. Udzielono dotacji w trybie otwartych konkursów ofert na realizację następujących zadań:

- ZERO WASTE – Młodzieżowy Bank Dobrych Praktyk. Zadanie polegało na przeprowadzeniu warsztatów wśród dzieci i młodzieży, w 15 świetlicach wiejskich na terenie województwa zachodniopomorskiego, związanych z oszczędzaniem i niemarnowaniem jedzenia oraz ograniczeniem liczby wytwarzanych odpadów. Celem projektu było promowanie ekologicznego i odpowiedzialnego stylu życia wśród dzieci i młodzieży ze środowisk wiejskich, popegeerowskich. W ramach realizowanego projektu powstała również strona internetowa www.niewyrzucam.com.pl gdzie zamieszczone zostały scenariusze zajęć wychowawczych w świetlicach wiejskich i środowiskowych wraz ze zdjęciami i opisem przebiegu lekcji;
- Kulinaryny recykling: zero waste w kuchni. Warsztaty kulinarne. Celem projektu było promowanie praktyk zero waste w kuchni oraz edukacja na temat redukcji marnowania jedzenia. Przeprowadzone warsztaty kulinarne, filmy edukacyjne oraz strona internetowa www.zeromarnowania.pl cieszyły się dużym zainteresowaniem i z pewnością przyczyniły się do zwiększenia świadomości w zakresie sposobów wykorzystywania resztek z jedzenia do przygotowania smacznych i zdrowych posiłków, w celu zmniejszenia ilości wyrzucanych odpadów żywnościowych.

Łączny koszt działania w 2023 r. wyniósł 76 080,00 zł.

2. Udzielono dotacji w trybie pozakonkursowym na realizację następujących zadań:

- Gmina w Kryzysie – KARLINO 2023. Celem projektu było przygotowanie władz i społeczności lokalnych do zarządzania skutkami uwolnionych zagrożeń wynikających ze zmiany klimatu. Podczas seminarium zaprezentowano wyniki badań oraz doświadczenia z praktyki z zakresu metod i środków wykorzystywanych do ostrzegania i powiadamiania ludności o zagrożeniu. Przedstawiono wyzwania, jakie stoją przed samorządem w kontekście zmian klimatu i związanych z tą zmianą ryzyk dla lokalnej społeczności oraz przewidywanych przez samorządy potrzeb w tym zakresie;
- Moja zmiana – zmienia świat. Celem projektu było podniesienie świadomości ekologicznej wśród młodzieży między innymi poprzez pokazanie możliwości wprowadzenia zmian w sposobie postępowania z wykorzystywaniem wody, ograniczania jej zużycia oraz powtórnego jej wykorzystania, przeciwdziałania skutkom zmian klimatu oraz wpływu nadmiernego konsumpcjonizmu na środowisko.

Łączny koszt działania w 2023 r. wyniósł 20 000,00 zł.

3. Współorganizowano następujące przedsięwzięcia:

- VIII Wojewódzki Konkurs "Mistrz OZE";
- Ogólnopolska XXXVIII Olimpiada Wiedzy Ekologicznej – etap wojewódzki;
- WODA ŹRÓDŁEM ŻYCIA;
- „I znów będą śpiewały ryby w Jeziorze Głębokim” – edukacja ekologiczna wśród najmłodszych, w ramach projektu „Ekoprzedzszkolak”;
- Odjazd śmieci – edukacja ekologiczna wśród najmłodszych, w ramach projektu „Ekoprzedzszkolak”;
- Dni Ekologii;
- Trashmageddon;
- XXII Konkurs Wiedzy Ekologicznej.

Łączny koszt działania w 2023 r. wyniósł 42 057,81 zł

4. W ramach działań Gabinetu Marszałka:

- prowadzono szereg aktywności na rzecz promocji środowiska Pomorza Zachodniego i wzmacniania marki regionu jako m.in. wrażliwego ekologicznie. W przestrzeni mediów społecznościowych, poprzez takie platformy jak Facebook, Instagram, Youtube czy TikTok na kanałach Pomorza Zachodniego realizowano szereg kampanii promocyjno-informacyjnych oraz działań wspierających wydarzenia promujące zachowania prośrodowiskowe i ekologiczne;
- zorganizowano III Szczyt Ekologiczny (12 września 2023 r.). Wydarzenia stworzyło przestrzeń dla propagowania tematyki ochrony przyrody na Pomorzu Zachodnim oraz szeroko rozumianej edukacji ekologicznej. Uczestnikami Szczytu byli przede wszystkim mieszkańcy województwa zachodniopomorskiego. W trakcie wydarzenia odbyły się prelekcje i debaty – 174 500,00 zł;
- przeprowadzono cykl wydarzeń o tematyce ekologicznej połączonych z warsztatami ekologicznymi. W ramach zadania zorganizowano cykl 11 warsztatów ekologicznych, których głównym celem była promocja dbałości o środowisko naturalne wśród mieszkańców województwa. W celu wzmocnienia siły przekazu warsztatów w prowadzenie wydarzeń byli zaangażowani lokalni twórcy/artysty będący autorytetami dla lokalnych społeczności. Zakres merytoryczny warsztatów obejmował m.in. takie tematy jak: czyste powietrze; dlaczego woda jest niezbędna do życia; less waste i zero waste – ekologiczna produkcja; pszczoły są ważne; skąd się bierze prąd; zanurz się w kąpielii leśnej – 467 500,00 zł;
- współorganizowano wydarzenia ekologiczne:
 - EkoMandala – organizowany przez Czaplinecki Ośrodek Kultury festiwal obejmujący szereg warsztatów, pokazów i wykładów o tematyce proekologicznej, a także targi zdrowej żywności – 4 800,00 zł;
 - Czysty Bałtyk – organizowane przez Stowarzyszenie Czysta Polska działania odbyło się w Świnoujściu, Dziwnowie i Międzyzdrojach, i miało na celu uprzątnięcie nadmorskich plaż i nadmorskich terenów zielonych (lasów nadbrzeżnych i parków) oraz połączenie tych czynności z edukacją ekologiczną w postaci eko-animacji i warsztatów, spotkań z influencerami i ambasadorami, konkursów, zajęć sportowych oraz popołudniowego koncertu finałowego – 50 000,00 zł.

Wszystkie zadania były finansowane ze środków RPO WZ 2014-2020 w ramach projektu „Pomorze Zachodnie Zielony Region”.

- zorganizowano strefy Pomorza Zachodniego podczas Festiwalu Pol’and’Rock (3-5 sierpnia 2023 r.) w Czaplinku. W wydarzeniu wzięli udział przedstawiciele wielu grup społecznych, zawodowych oraz ludzie w różnym wieku. Bogata oferta atrakcji przygotowanych przez partnerów z regionu oparta była m.in. na działaniach edukacyjnych na rzecz środowiska. Oferta programowa strefy Pomorza Zachodniego dawała przestrzeń do wymiany doświadczeń, spotkań i możliwości zaprezentowania obszaru działania partnerów. W wydarzeniu wzięło udział ponad 100 tysięcy ludzi.



Cel kierunkowy 5.2 Podejmowanie inicjatyw w zakresie edukacji i promocji zagadnień związanych z upowszechnianiem zasad efektywnego zarządzania energią, wykorzystania odnawialnych źródeł energii i nowoczesnych technologii energetycznych oraz oszczędzaniem energii

1. Zorganizowano konferencję pn.: „Odnawialne źródła energii szansą zrównoważonego rozwoju regionu”.
 2. Zorganizowano i podsumowano III edycję międzynarodowego konkursu pn.: „Trendy i wizje rozwojowe morskich elektrowni wiatrowych”.
 3. Rozstrzygnięto i przyznano, w ramach IV edycji, Regionalne Nagrody Zielonego Feniksa, które są wręczane pod auspicjami Fundacji Na Rzecz Rozwoju Ekoenergetyki „Zielony Feniks” z siedzibą w Opolu. Nagrody przyznano osobom i firmom prowadzącym działalność gospodarczą na terenie województwa.
- Łączny koszt realizacji powyższych działań w roku 2023 wyniósł 10 989,80 zł.

Cel kierunkowy 5.3 Edukacja przyrodnicza ze szczególnym uwzględnieniem terenów objętych ochroną prawną

1. Adaptacja i pierwsze wyposażenie pod potrzeby centrum edukacji ekologicznej – 1 013 116,93 zł (w tym aktualizacja kosztorysu i przedmiaru robót dla projektu Zajazd – 9 532,50 zł; aktualizacja kosztorysu inwestorskiego na część gastronomiczną – 9 348,00 zł; dostawa wyposażenia bazy noclegowej "Szmaragd" – 451 829,43 zł; dostawa wyposażenia gastronomii "Szmaragd" – 512 267,08 zł; dostawa i montaż rusztu, balustrad, podstawy cynkowej – 23 325,72 zł; dostawa moskitier i rolet wewnętrznych – 6 814,20 zł); projekt koncepcyjno-funkcjonalny wnętrza i wyposażenia siedziby ZPKWZ – Ośrodek Edukacji Przyrodniczej – 16 000,00 zł.
2. Wyposażono Ośrodek Edukacji Przyrodniczej w ławostoły do prowadzenia zajęć edukacyjnych oraz tablice informacyjne o parkach krajobrazowych województwa zachodniopomorskiego.
3. Przeprowadzono zajęcia edukacyjne dla 57 jednostek oświatowych z terenu województwa zachodniopomorskiego – finansowanie z bieżącej działalności ZPKWZ.
4. Przeprowadzono etapy: gminny, parkowy i finał ogólnopolski XXII edycji ogólnopolskiego konkursu wiedzy pn. „Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski”. Do konkursu przystąpiło 140 uczniów z 11 szkół – koszt organizacji konkursu 12 091,00 zł.
5. Przeprowadzono etapy terenowe i finały konkursów:
 - Znam Szczeciński Park Krajobrazowy „Puszcza Bukowa”;
 - Znam Iński Park Krajobrazowy;
 - Znam Barlinecki Park Krajobrazowy;
 - Znam Drawski Park Krajobrazowy;
 - Znam Park Krajobrazowy Dolina Dolnej Odry;
 - Znam Parki Krajobrazowe Cedyński i „Ujście Warty”.
6. Wystawiono stoisko edukacyjno-promocyjne podczas 19 wydarzeń typu festyny, jarmarki, dożynki – finansowanie z bieżącej działalności ZPKWZ.



7. Zakupiono gadżety promocyjne dla celów edukacji przyrodniczej.

Cel VI – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w regionie

Cel kierunkowy 6.1 Zarządzanie paliwami i energią

8. Zrealizowano, przynoszące wyraźne oszczędności, scentralizowane zakupy energii elektrycznej oraz gazu organizowane przez Województwo Zachodniopomorskie wspólnie z jednostkami organizacyjnymi Województwa działającymi na terenie Stanomina, Koszalina, Tuczna, Gryfic, Kołobrzegu i Świnoujścia. Łączny koszt realizacji powyższych działań w roku 2023 wyniósł 9 000 zł.

Cel kierunkowy 6.2 Planowanie rozwoju sektora elektroenergetycznego, ciepłowniczego i gazowego w województwie zachodniopomorskim

1. Wydano 18 postanowień w zakresie opiniowania koncesji;
2. Wydano 15 postanowień w zakresie planowania energetycznego;

Cel VII – Zarządzanie środowiskiem. Zapewnienie ciągłości i skuteczności realizacji zadań w obszarze środowiska

Cel kierunkowy 7.1 Opracowywanie, ewaluacja, raportowanie i opiniowanie dokumentów programowych

1. Dokonano aktualizacji Programu ochrony powietrza wraz z planem działań krótkoterminowych dla strefy zachodniopomorskiej, w której przekraczane są poziomy docelowe benzo(a)pirenu w powietrzu. Łączny koszt realizacji zadania wyniósł 154 980,00 zł i został sfinansowany w kwocie 92 988,00 zł z dotacji pochodzącej z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz w kwocie 61 992,00 zł z dotacji otrzymanej ze środków WFOŚiGW w Szczecinie, zgodnie z umową dotacji nr 2023D0422S z dnia 15 lutego 2023 roku.
2. Opracowano sprawozdania okresowe z realizacji działań wpisanych w programy ochrony powietrza i plany działań krótkoterminowych.
3. Opracowano Raport z realizacji Programu ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego 2030 za lata 2021 – 2022. Koszt realizacji zadania wyniósł 21 894,00 zł.
4. Opracowano Sprawozdanie z realizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego za lata 2020 – 2022.
5. Zaopiniowano programy ochrony środowiska dla powiatów: łobeskiego i sławieńskiego.



6. Zakończono realizację projektu RPO WZ 4.8 Podnoszenie ładów przestrzennego pn.: „Opracowanie projektów planów ochrony 5 parków krajobrazowych oraz aktualizacja planów ochrony 2 parków krajobrazowych” w zakresie sporządzenia planu ochrony dla Drawskiego Parku Krajobrazowego (DPK) oraz planu ochrony Barlineckiego Parku Krajobrazowego (BPK). W ramach etapu IV projektu uzyskiwano opinie i uzgodnienia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i RDOŚ dla planów ochrony dla BPK i DPK. Wydatki z tytułu projektu w 2023 r. – 151 103,37 zł. Sejmik Województwa podjął w dniu 14 września 2023 r. uchwały w sprawie ustanowienia planów ochrony dla Drawskiego i Barlineckiego Parku Krajobrazowego (uchwała ws. planu ochrony DPK została opublikowana w dniu 21 września 2023 r., zaś uchwała ws. planu ochrony dla BPK została opublikowana w dniu 5 października 2023 r.)

Łączny koszt realizacji powyższych działań w roku 2023 wyniósł 327 977,37 zł.

Cel kierunkowy 7.2 Podnoszenie kompetencji kadr i wsparcie eksperckie

1. Udział 22 pracowników Wydziału Ochrony Środowiska w 18 szkoleniach tematycznie związanych z ochroną środowiska. Wydatkowano w 2023 r. 20 190,95 zł.
2. Wykonano 20 ekspertyz dendrologicznych pomocnych w podjęciu właściwej merytorycznie decyzji w postępowaniach administracyjnych w sprawach dotyczących usunięcia drzew lub krzewów na wniosek właścicieli lub posiadaczy nieruchomości za kwotę 39 360,00 zł.

Łączna wartość środków finansowych zaangażowanych w realizację zadania w 2023 r. to 59 550,95 zł.

Cel kierunkowy 7.3 System zarządzania opłatami środowiskowymi

1. Zweryfikowano 15 055 wykazów dotyczących opłat środowiskowych;
2. Wymierzono w formie decyzji administracyjnych 7 opłat za korzystanie ze środowiska;
3. Udzielono 111 informacji o środowisku;
4. Wystawiono 47 zaświadczeń o obowiązku regulowania opłat za korzystanie ze środowiska;
5. Zweryfikowano 807 wniosków o usunięcie drzew lub krzewów (UDiK);
6. Zaimportowano 1 392 wyciągi bankowe z aplikacji bankowych do systemów;
7. Wystawiono 4 decyzje ratalne, odroczeniowe, umarzające;
8. Wystawiono 33 upomnienia;
9. Wystawiono 18 tytułów wykonawczych;
10. Zweryfikowano 134 sprawozdania roczne OŚ.

Koszt realizacji w roku 2023 wyniósł 1 485 723,08 zł.

Cel kierunkowy 7.4 Zapewnienie zgodnego z przepisami rozwoju gospodarczego województwa poprzez działania administracyjne

1. Zweryfikowano 732 wnioski i pozostałe dokumenty dotyczące działalności gospodarczej,
2. Wydano 250 pozytywnych rozstrzygnięć administracyjnych w zakresie nowych inicjatyw gospodarczych.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020

W obszarze **ochrona środowiska** w 2023 r. w ramach RPO WZ 2014-2020 podpisano 2 umowy o dofinansowanie, w których łączna kwota dofinansowania środkami UE wyniosła ponad 1 mln zł.

Od początku wdrażania programu w omawianym obszarze podpisano 466 umów na łączną kwotę wsparcia 621,7 mln zł.

Wsparcie udzielone w ramach dotychczas podpisanych umów pozwoliło na osiągnięcie następujących efektów:

- Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych – 83 076 tony równoważnika CO₂,
- Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE – 445 szt.,
- Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych – 40 667 863 kWh/rok,
- Liczba jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE – 960 szt.

W poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których (lub na rzecz których) dla beneficjentów lub odbiorców zatwierdzono do wypłaty łącznie najwięcej środków UE w przeliczeniu na 1 mieszkańca (od początku programu do końca 2023 r.).

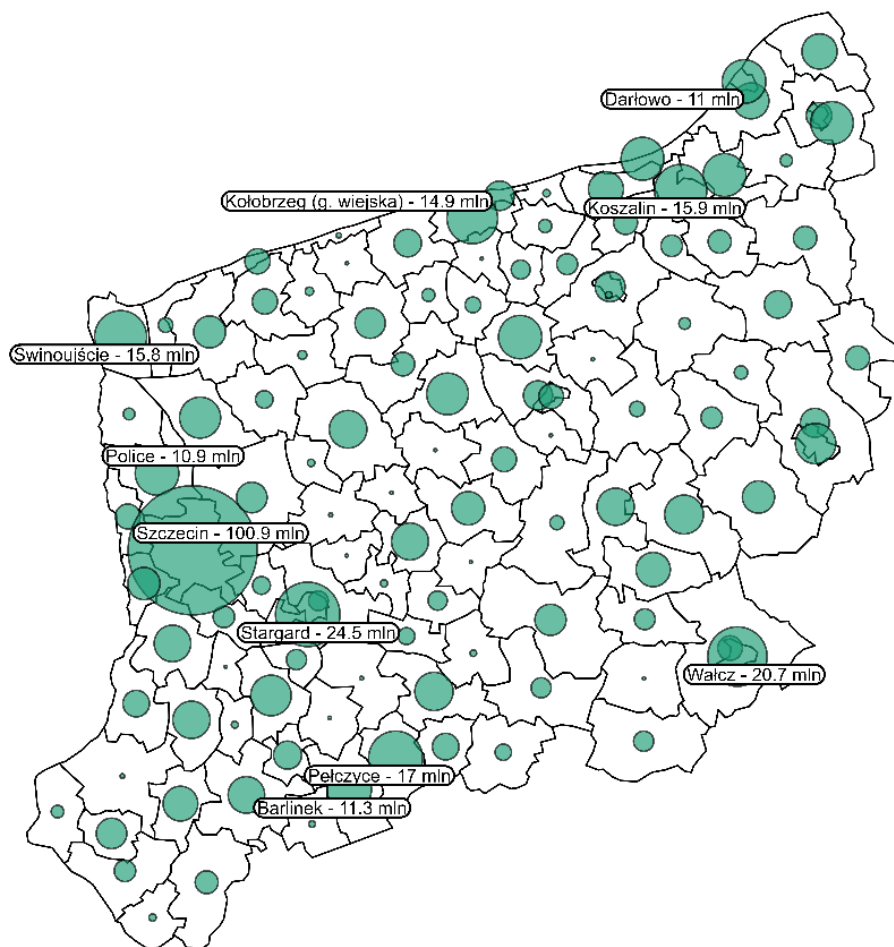
Tabela 42. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Ochrona środowiska

Gmina	Powiat	zł na mieszkańca
Sławoborze	świdwiński	2 790
Pełczyce	choszczeński	2 352
Mielno	koszaliński	2 203
Stepnica	goleniowski	2 029
Wierzchowo	drawski	1 619
Chociwel	stargardzki	1 395
Trzcińsko-Zdrój	gryfiński	1 389
Banie	gryfiński	1 358
Resko	łobeski	1 350
Kołobrzeg (g. wiejska)	kołobrzeski	1 321

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Terytorialny rozkład środków UE zatwierdzonych do wypłaty od początku programu do końca 2023 r. przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 37. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Ochrona środowiska



Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

Dostępne dane wskazują, iż stan jakości powietrza ulega systematycznej poprawie. Transformacja województwa jako regionu niskoemisyjnego ukierunkowana jest na dalszy rozwój potencjału sektora wytwórczego OZE z uwzględnieniem wsparcia finansowego dla gmin i podmiotów energetycznych oraz prosumentów w tym zakresie. Proces transformacji województwa zachodniopomorskiego do województwa niskoemisyjnego realizowany będzie w perspektywie do 2030 r. i będzie wpisywał się w krajowe cele ograniczania emisji gazów cieplarnianych określone w Polityce Energetycznej Polski do 2040 r. W ramach realizacji celu sformułowanego jako zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w regionie, zaplanowano rozwój sektora elektroenergetycznego, ciepłowniczego i gazowego. W tym obszarze Samorząd Województwa koncentruje się przede wszystkim na zachęceniu podmiotów publicznych działających w regionie do organizowania przetargów na zakup energii elektrycznej i gazu. Wraz ze swoimi jednostkami organizacyjnymi od 2011 r. prowadzi scentralizowane zakupy energii elektrycznej oraz gazu, co pozwala na uzyskanie wymiernych oszczędności. W ramach realizacji zadań ustawowych przypisanych samorządom województw ustawą Prawo Energetyczne wydawane są opinie w formie postanowień w zakresie udzielania koncesji na działalność przedsiębiorstw energetycznych związaną z wytwarzaniem, przesyłaniem, dystrybucją paliw i energii, w zakresie planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych dotyczących obecnego i przyszłego zapotrzebowania na paliwa i energię oraz planów gminnych dot. zaopatrzenia w ciepło, paliwa i energię. Opiniowanie dokumentów koncesyjnych i planistycznych nie daje Samorządowi Województwa wystarczających środków, by kreować politykę infrastrukturalną w województwie.

Województwo zachodniopomorskie znakomicie wykorzystuje warunki naturalne i instrumenty finansowe, by rozwijać sektor OZE. Województwo zachodniopomorskie jest krajowym liderem w produkcji zielonej energii. Na jego obszarze w 2022 r. wyprodukowano około 6100 gigawatogodzin energii elektrycznej z OZE, co stanowiło 98,2 proc. energetycznego zapotrzebowania województwa. Przy stale rosnącym potencjale produkcyjnym należy przyjąć, że na koniec 2023 r. produkcja energii odnawialnej w 100% pokryje zapotrzebowanie na energię województwa (statystyki za 2023 r. w zakresie produkcji energii będą dostępne jesienią 2024 r.).

Województwo zajmowało w roku 2022 pozycję lidera w zakresie łącznej mocy instalacji OZE, przed województwami: wielkopolskim (1 818 MW), pomorskim (1 618 MW) i kujawsko-pomorskim (1 392 MW). Łączna moc instalacji OZE na koniec 2022 r. w województwie zachodniopomorskim przekroczyła 3 GW, z czego 2,7 GW przypadało na instalacje o mocy powyżej 50 kW (stanowi to 19,2% mocy zainstalowanej w kraju), a 0,3 GW na mikroinstalacje.

Dzięki złagodzeniu przepisów dla rozwoju instalacji wiatrowych rok 2022 był rekordowym w historii rozwoju energetyki odnawialnej w województwie zachodniopomorskim. Uruchomiono 118 nowych instalacji o łącznej mocy 672 MW, w tym kompleks dwóch farm wiatrowych (Karlino i Dargikowo) o mocy 191,4 MW, farmy wiatrowe Biały Bór (144,9 MW) i Banie 3 (83,6 MW) oraz farmę fotowoltaiczną Polanów Solar Park (30 MW).

Najwięcej instalacji OZE powstaje w powiecie sławieńskim, kolejne miejsca zajmują powiaty: kołobrzeski, białogardzki i szczeciński. W rankingu gmin – co zrozumiałe – liderują gminy nadmorskie: gmina wiejska Darłowo (258,6 MW), Malechowo (192,4 MW) i Postomino (167,9 MW). Liderem w zakresie instalacji biomasowych jest gmina Szczecin (91,5 MW), a instalacji fotowoltaicznych – gmina Polanów (33,9 MW).

W ostatnich latach znacząco wzrósł udział mikroinstalacji w miksie energetycznym województwa, łączna moc mikroinstalacji wzrosła w 2022 r. o 54,4 proc., osiągając 319,1 MW, co stanowi niecałe 11 proc. mocy wszystkich źródeł OZE w województwie. Regionalnym liderem zainstalowanej mocy mikroinstalacji jest Szczecin (33,3 MW) przed gminą Dobra (Szczecińska) (15,3 MW), Koszalinem (14,5 MW) i gminą Goleniów (11,6 MW).

Zmiany jakie zachodzą w obszarze gospodarki odpadami na terenie województwa należy oceniać pozytywnie. Systematyczny wzrost selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz odzysk i recykling materiałowy są efektem właściwie podjętych decyzji inwestycyjnych, co daje szansę na osiągnięcie wyznaczonych celów. Województwo zachodniopomorskie zmierza we właściwym kierunku w zakresie

gospodarki odpadami i sukcesywnie dąży do utrzymania i osiągnięcia określonych wymogami prawa wskaźników. Należy zintensyfikować działania nakierowane na:

- wzrost masy odpadów komunalnych poddawanych recyklingowi i przygotowaniu do ponownego użycia;
- zmniejszenie masy wytwarzanych niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, co powinno przełożyć się na zwiększenie masy odpadów odbieranych i zbieranych w sposób selektywny;
- zwiększenie efektywności selektywnego zbierania odpadów „u źródła”;
- prowadzenie kampanii promujących zapobieganie powstawaniu odpadów;
- prowadzenie kampanii wspomagających przeciwdziałanie marnowaniu żywności oraz negatywnym skutkom społecznym, środowiskowym i gospodarczym wynikającym z marnowania żywności;
- promowanie i wspieranie budowy sieci napraw i ponownego użycia;
- przyspieszenie działań wynikających z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032;
- wzrost poziomu selektywnego zbierania zużytych baterii i akumulatorów poprzez zwiększenie świadomości mieszkańców województwa w zakresie możliwości właściwego zagospodarowania zużytych baterii i akumulatorów;
- wdrażanie efektywnych ekonomicznie i ekologicznie technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

W racjonalnej gospodarce zasobami złóż kopalin bardzo ważne jest, aby eksploatacja złóż prowadzona była w sposób gospodarczo uzasadniony. Eksploatację złoża kopaliny prowadzić należy w taki sposób, aby możliwie maksymalnie je wykorzystać, pamiętając o ochronie wód powierzchniowych i podziemnych, minimalizowaniu strat w środowisku, sukcesywnym prowadzeniu rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych, a także o przywróceniu do właściwego stanu pozostałych elementów przyrodniczych środowiska. Złoża niezagospodarowane oraz tereny perspektywiczne należy chronić przed zabudową na powierzchni terenu, która w przyszłości uniemożliwi wydobywanie kopalin i dostęp do złoża. Ważne jest, aby w dokumentach planistycznych, tj. w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego tereny te były odpowiednio wskazane i zabezpieczone. Zalecany jest dalszy rozwój badań nad poszerzaniem bazy surowcowej województwa.

W dniu 5 kwietnia 2023 roku zostało podpisane Memorandum o porozumieniu pomiędzy pięcioma województwami nadodrzańskimi (zachodniopomorskim, lubuskim, dolnośląskim, śląskim, opolskim) oraz uczelniami prowadzącymi badania naukowe dotyczące aktualnego stanu środowiska wodnego na rzece Odrze. Celem działań jest przeprowadzenie kompleksowej analizy środowiska wodnego rzeki Odry, na podstawie której zostanie określony jej aktualny stan i będą zidentyfikowane czynniki na ten stan wpływające. Na podstawie uzyskanych wyników sporządzony zostanie Raport o stanie środowiska wodnego rzeki Odry w granicach województwa zachodniopomorskiego. Następnie Raport sporządzony dla województwa zachodniopomorskiego posłuży do przygotowania pełnego opracowania obejmującego całą rzekę Odrę (na obszarze województwa zachodniopomorskiego, lubuskiego, dolnośląskiego, śląskiego, opolskiego) i będzie stanowił podstawę do wypracowania rekomendacji i przygotowania strategii ochrony środowiska wodnego i podejmowania działań w celu jego poprawy oraz podniesienia świadomości społeczeństwa na temat jego wartości i zagrożeń. Podjęto decyzję o kontynuowaniu badań w okresie od 1 lipca 2023 r. do 31 marca 2024 roku przez Uniwersytet Szczeciński w ramach umowy zawartej w dniu 8 sierpnia 2023 roku, na kwotę 255 175,80 zł – płatną w 2024 r.

Współorganizacja Festiwalu Pol'and'Rock oraz organizacja i wsparcie dla organizacji zróżnicowanych wydarzeń ekologicznych, konferencji, happeningów w kolejnych latach będzie stanowiła ważny element budowania konsekwentnej strategii edukacyjnej Województwa. Obecność Województwa podczas dużych festiwali, przedsięwzięć o wymiarze ogólnopolskim, posiadających swoją markę i renomę wpływa w sposób znaczący na motywację potencjalnych odbiorców do działań proekologicznych.

Współorganizacja wydarzeń, wzmocniona komunikacją w Internecie w połączeniu z systematyczną kampanią promocyjno-informacyjną stanowi istotny element działań edukacyjnych.



3.5.6

Polityka turystyczna

Pomorza
Zachodniego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Polityka samorządu województwa zachodniopomorskiego w sektorze turystyki

Turystyka stanowi istotną dziedzinę gospodarki województwa zachodniopomorskiego i jest akceleratorem aktywizacji społecznej, rozwoju regionalnego, a także narzędziem do pogłębiania procesów integracyjnych. Z uwagi na fakt, że turystyka wpływa również na popyt na usługi i produkty w innych sektorach, jej pośrednie znaczenie dla rozwoju regionu jest znacznie większe. Jako silnie powiązana z rozwojem gospodarki, kultury, sportu, ochroną środowiska, rolnictwem, transportem, zdrowiem i rehabilitacją znajduje odniesienia w znakomitej większości dokumentów strategicznych Europy i Polski.

Wskazane przez Województwo Zachodniopomorskie obszary interwencji, ze względu na występowanie licznych walorów i atrakcji turystycznych, mają potencjał rozwojowy. Wyznacznikami kierunków działania zgodnych z obszarami interwencji jest określenie i dążenie do realizacji celu głównego dla turystyki na Pomorzu Zachodnim oraz celów szczegółowych służących osiągnięciu celu głównego, określonego jako „Rozwój infrastruktury i wzmacnianie funkcji społecznej turystyki w celu podnoszenia jakości życia mieszkańców regionu”.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 wymienia turystykę jako jedną z najważniejszych dziedzin gospodarki Pomorza Zachodniego. Składają się na to wyjątkowość i bogactwo walorów naturalnych (m.in. bogactwo akwenów, a także sąsiadujących z nimi rozległych obszarów leśnych i terenów chronionych), zasoby kulturowe, a także duży potencjał uzdrowiskowy i największa w kraju, zróżnicowana baza noclegowa (skoncentrowana głównie w pasie nadmorskim) oraz dobra dostępność dla turystów. Wszystko to sprawia, że województwo zachodniopomorskie jest absolutnym krajowym liderem w dziedzinie turystyki.

Szeroki zakres oddziaływania turystyki na rozwój regionu powoduje, że **polityka turystyczna Pomorza Zachodniego** realizuje wszystkie cele strategiczne strategii województwa, poprzez udział w realizacji celów kierunkowych: 1.2 Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu; 1.3 Rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego; 2.1 Rozwój potencjału gospodarczego województwa w oparciu o inteligentne specjalizacje; 2.2 Wzmocnienie gospodarki wykorzystującej naturalne potencjały regionu; 2.3 Udoskonalenie strategicznego zarządzania rozwojem gospodarczym regionu; 3.4 Zapewnienie wydajnych i efektywnych systemów usług publicznych; 4.3. Wzmocnienie pozycji regionu w Basenie Morza Bałtyckiego.

W obszarze zarządzania turystyką na poziomie regionu funkcjonują dokumenty o charakterze rozwojowo-programowym:

- Program rozwoju infrastruktury portów i przystani żeglarskich województwa zachodniopomorskiego w regionie Odry, Zalewu Szczecińskiego i wybrzeża Morza Bałtyckiego;
- Program rozwoju turystyki wodnej na obszarze Pojezierza Drawskiego, Myśliborskiego i Wałeckiego oraz w dorzeczu Parsęty i Regi;
- Program rozwoju turystyki wodnej na obszarze dorzecza rzeki Odry oraz jeziora Dąbie i jeziora Miedwie;
- Audyt turystyczny województwa zachodniopomorskiego;
- Koncepcja rozwoju i komercjalizacji zachodniopomorskich szlaków kulturowych wraz z programem ich wdrażania, zarządzania i promocji;
- Koncepcja utworzenia, rozwoju i komercjalizacji zachodniopomorskiego szlaku „Parki, ogrody, krajoznictwo, smaki Pomorza Zachodniego bramą do poznania regionu” wraz z programem wdrażania, zarządzania i promocji;
- Koncepcja sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego wraz z suplementem wdrożeniowym na lata 2023-2030.

Ważnym dokumentem dla rozwoju turystyki i zagospodarowania turystycznego jest **Plan zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego**. Plan jest elementem regionalnego planowania strategicznego, w którym następuje konkretyzacja przestrzenna celów strategicznych województwa. Określa uwarunkowania, zasady i kierunki kształtowania struktury przestrzennej województwa w taki sposób, aby stworzyć korzystne warunki dla rozwoju gospodarczego, wzrostu poziomu i jakości życia oraz konkurencyjności regionu, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Odniesienia do turystyki znajdują się w niemal wszystkich celach polityki przestrzennej regionu zapisanych w Planie; poświęcono jej również w całości jeden z kierunków celu VII. Wzrost i rozwój gospodarczy – kierunek 4. Wspieranie wzrostu gospodarczego poprzez rozwój turystycznego potencjału endogenicznego województwa.

Od 9 listopada 2022 roku, uchwałą zarządu województwa turystyka jest inteligentną specjalizacją regionu.

Cele i główne działania realizowane w 2023 r.

Cel I – Profesjonalizacja programowania i zarządzania turystyką

1.1 Wzmocnienie kompetencji i partycypacji w programowaniu i zarządzaniu rozwojem turystyki

1. Pracownicy Urzędu Marszałkowskiego, przy wykorzystaniu narzędzi do komunikacji online, brali udział w licznych szkoleniach, konferencjach i forach dot. trendów w turystyce, programów unijnych w tym współpracy transgranicznej i międzynarodowej, a także organizowali spotkania branżowe z partnerami zagranicznymi – działania bezkosztowe.
2. ZROT we współpracy z POT zorganizowała w Szczecinie ogólnopolską konferencję skierowaną do menadżerów turystyki pt. Współpraca-innowacje-turystyka zrównoważona.
3. Województwo Zachodniopomorskie jest członkiem Zespołu ds. mobilności rowerowej przy Konwencie Marszałów RP. Efektem działań Zespołu w 2023 r. była współpraca z PKP, POT, ministerstwami i innymi podmiotami na rzecz rozwoju tras rowerowych.
4. W ramach projektu systemowego „Wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki, Pomorze Zachodnie – Ster na innowacje – etap III” współfinansowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 wykonane zostało badanie ruchu turystycznego z wykorzystaniem BIG DATA w roku 2022 i 2023 za każdy miesiąc i do poziomu powiatu. Wyniki badań z możliwością ich filtrowania i generowania raportów opublikowano na stronie internetowej turystyka.wzp.pl. (koszt: 280 871 zł, w 100% finansowany ze środków UE).

1.2 Zwiększenie wykorzystania potencjału produktów turystycznych

1. Województwo Zachodniopomorskie sukcesywnie aktualizuje i projektuje kolejne szlaki turystyki karawaningowej. W 2023 r. wykonano aktualizację szlaków Drawsko Pomorskie – Kołobrzeg oraz Drawsko Pomorskie – Szczecin. Wykonano projekt tras wzdłuż wschodniej i południowej granicy województwa stanowiących element szlaku wokół regionu (24 000. zł).
2. Województwo udzieliło pomocy finansowej w formie dotacji celowej Miastu Koszalin z przeznaczeniem na dofinansowanie działalności Muzeum w Koszalinie, polegającej na opracowaniu projektu rozbudowy programu Zagrody Jamneńskiej (50 000 zł).
3. Przystąpiono do projektu Innovative participatory sustainable business model for cycling along the Iron Curtain Trail" (akronim ICTr-CE), realizowanego w ramach Programu Interreg Europa Środkowa 2021-2027, mającego na celu rozwój trasy EuroVelo 13 – Szlaku Żelaznej Kurtyny (Velo Baltica) jako produktu turystycznego. W ramach projektu w roku 2023 pracowano m.in. nad badaniami potrzeb przedsiębiorców oraz tworzeniem produktów turystycznych.
4. W ramach projektu systemowego „Wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki, Pomorze Zachodnie – Ster na innowacje – etap III” współfinansowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 Zachodniopomorska Regionalna Organizacja

Turystyczna zleciła kompleksowe opracowanie systemu identyfikacji wizualnej (SIW) wraz z opracowaniem logotypu dla produktów turystycznych: „Golf na Pomorzu Zachodnim” oraz „Pojezierza Pomorza Zachodniego” (15 990 zł).

Cel II – Budowa marki turystycznej regionu

Województwo zachodniopomorskie jest regionem, w którym turystyka jest ważną gałęzią gospodarki. Wydarzenia turystyczne w regionie zawsze przyciągają rzesze turystów z Polski, Europy i świata, dlatego są jednym z najważniejszych narzędzi promocji walorów turystycznych regionu i budowy marki województwa.

Cel kierunkowy 2.1 Rozwój narzędzi budowy turystycznego wizerunku Pomorza Zachodniego

1. Województwo aktywnie współdziałało z operatorami atrakcji i produktów turystycznych w regionie, współorganizowało najważniejsze imprezy turystyczne, zlecało promocję walorów turystycznych regionu lub prowadziło wspólną kampanię promocyjną na imprezach targowych i wystawienniczych.
2. Ważnym elementem budowy marki turystycznej regionu była promocja regionu poprzez promocję produktów regionalnych: wino, miody, soki itp. (łączny koszt: 8 826,23 zł).
3. Województwo Zachodniopomorskie wraz ze Stowarzyszeniem „Winnice Pomorza Zachodniego” oraz Zamkiem Książąt Pomorskich zorganizowało 3 edycję Festiwalu Wina Pomorza Zachodniego, który odbył się na Zamku Książąt Pomorskich w dniach 21-23 kwietnia 2023 roku. W ramach współorganizacji imprezy Województwo wybrało Wykonawcę kompleksowej obsługi i bazy techniczno-organizacyjnej na czas trwania Festiwalu, zapewniło 18 domków wystawienniczych, natomiast Zamek Książąt Pomorskich udostępnił dziedzińce wraz ze sceną oraz salę kinową na przeprowadzenie prelekcji o winiarstwie i enoturystyce. Wkład finansowy Województwa w imprezę to 150 000 zł.
4. Wraz ze Stowarzyszeniem Centrum Słowian i Wikingów w Wolinie zorganizowano kolejną edycję Festiwalu Słowian i Wikingów, który odbył się 3-6 sierpnia 2023 r. w Wolinie. Wkład finansowy Województwa to 40 000 zł.
5. Ponadto zawarto 22 umowy na zlecenie usługi promocyjnej lub współorganizację wydarzeń z operatorami atrakcji turystycznych (organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorcy i jedno koło gospodyń wiejskich) regionu w sumie na kwotę 154 600 zł.
6. W roku 2023 ZROT zorganizowała kolejną edycję konkursu wydawniczego dla członków organizacji, w wyniku którego mogli oni pozyskać dofinansowanie na realizację wydawnictw promocyjnych o tematyce turystycznej oraz konkurs na wsparcie działań informacyjno-promocyjnych, w wyniku którego mogli oni pozyskać dofinansowanie na realizację zadań promocyjnych o tematyce turystycznej.



Cel kierunkowy 2.2 Upowszechnienie i ukierunkowanie informacji o ofercie turystycznej

1. Województwo Zachodniopomorskie jest członkiem dwóch lokalnych organizacji turystycznych o charakterze produktowym: Lokalna Organizacja Turystyczna „Zachodniopomorski Szlak Żeglarski” oraz Lokalna Organizacja Turystyczna „Wokół Drawy”. Województwo wspiera LOT-y, których celem jest budowa i promocja flagowych produktów turystycznych województwa zachodniopomorskiego, a przy tym kreowanie wizerunku Pomorza Zachodniego jako regionu atrakcyjnego turystycznie; integrowanie środowisk samorządu terytorialnego, gospodarczego i zawodowego oraz osób, instytucji i organizacji zainteresowanych rozwojem produktów turystycznych; tworzenie systemu informacji turystycznej. Suma składek członkowskich wynosi 200 000 zł.
2. W ramach projektu systemowego „Wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki, Pomorze Zachodnie – Ster na innowacje – etap III” współfinansowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 014-2020 Województwo przeprowadziło kampanię promującą potencjał turystyczny regionu w pięciu miastach Polski w miesiącach wrzesień – październik 2023 r. Dwudniowe prezentacje multimedialne odbyły się w Opolu, Warszawie, Bydgoszczy, Wrocławiu i Toruniu. Każda z wystaw składała się z sześciu interaktywnych ścianek zawierających inteligentne animacje, współpracujących z projektorami i inteligentnym systemem kontrolerów. Wystawę wzbogacał ekran wizyjny o przekątnej 46 cali, a także symulator pływania na SUPie w technologii VR. Wystawy prezentowane były w namiocie sferycznym o średnicy 8m. Koszt promocji wyniósł 445 140 zł. Wykonawca w trakcie wystawy kolportował drukowane materiały promocyjne Pomorza Zachodniego przekazane przez Zamawiającego. Ponadto wykorzystano nośniki reklamowe Pomorza Zachodniego (leżaki, puffy oraz windery).
3. W ramach działań promocyjnych ZROT zorganizował i przeprowadził wizyty dziennikarzy i przedstawicieli branży. Partnerami ZROT w organizacji są zazwyczaj Polska Organizacja Turystyczna, Zagraniczne Ośrodki POT, ministerstwa, ambasady, konsulaty, redakcje mediów krajowych i zagranicznych. Efektami tych działań są artykuły i audycje pojawiające się w zagranicznych i krajowych mediach, a w przypadku podróży touroperatorów – wprowadzenie Pomorza Zachodniego do katalogów ofertowych zagranicznych biur podróży. W 2023 r. ZROT zorganizowała wizyty studyjne dla touroperatorów z Austrii, Danii oraz dziennikarki z Niemiec.
4. W ramach projektu systemowego „Wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki, Pomorze Zachodnie – Ster na innowacje – etap III” współfinansowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 Zachodniopomorska Regionalna Organizacja Turystyczna zleciła:
 - emisję materiałów reklamowych dotyczących Pomorza Zachodniego (tj. zakup czasu antenowego) w okresie 10 listopada do 12 grudnia 2023 roku, w programach telewizyjnych wchodzących w skład pakietu TVN MAX (TVN i TVN7) oraz w TVN24 (423 695 zł);



- promocję oferty turystycznej Pomorza Zachodniego w formie realizacji wizyty studyjnej przez blogera posługującego się nazwą „Szalone Walizki” oraz przygotowanie z niej relacji pisemnych i fotograficznych w mediach społecznościowych (31 980 zł), promocję oferty turystycznej Pomorza Zachodniego w formie realizacji wizyty studyjnej przez blogera rowerowego Szymona Nitkę oraz przygotowanie z niej relacji pisemnych i fotograficznych w mediach (18 450 zł) oraz wizyty studyjne dziennikarzy z Holandii, Austrii, touroperatorów z Niemiec oraz Polski (łącznie koszt 73 610 zł);
 - kompleksowe przygotowanie i zorganizowanie zagranicznych misji gospodarczych w Niemczech i Szwecji oraz w ramach misji gospodarczych spotkań B2B przedsiębiorców z branży turystycznej z terenu województwa zachodniopomorskiego z zaproszonymi potencjalnymi partnerami handlowymi (łącznie koszt 149 804 zł);
 - upowszechnienie oferty zachodniopomorskiej gospodarki turystycznej podczas Dnia Polskiego, który odbył się w dniu 7 maja 2023 roku w Brukseli (łącznie koszt 111 468 zł), upowszechnienie oferty zachodniopomorskiej gospodarki turystycznej poprzez organizację wydarzeń pod nazwą „SUPer miejsca Pomorza Zachodniego”, które odbyły się w Kołobrzegu, Dziwnowie, Szczecinku i Szczecinie (łącznie koszt 122 642 zł) oraz upowszechnienie oferty zachodniopomorskiej gospodarki turystycznej podczas wydarzenia pod nazwą „Polboat Yachting Festival”, który odbył się w dniach 27-30 lipca 2023 roku w Marina Yacht Park w Gdyni (łącznie koszt 176 531 zł).
5. W ramach projektu systemowego „Wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki, Pomorze Zachodnie – Ster na innowacje – etap III” współfinansowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 Zachodniopomorska Regionalna Organizacja Turystyczna zleciła obsługę stoiska Pomorza Zachodniego podczas targów Hanse Golf odbywających się w Hamburgu (Niemcy) w dniach 17-19 lutego 2023 roku (łącznie koszt 36 549 zł), zakup powierzchni wystawienniczej, kompleksową organizację oraz obsługę stoiska Pomorza Zachodniego podczas targów Boot & Fun, które odbyły się w dniach 30 listopada – 3 grudnia 2023 roku w Berlinie (łącznie koszt 249 535 zł).
6. W ramach projektu systemowego „Wzmocnienie pozycji regionalnej gospodarki, Pomorze Zachodnie – Ster na innowacje etap III” współfinansowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 Zachodniopomorska Regionalna Organizacja Turystyczna zleciła tłumaczenie pisemne treści folderu promocyjnego z języka polskiego na języki: angielski, niemiecki, ukraiński, czeski, wykonanie wersji czytanej dla osób niewidomych, opracowanie projektu okładki, skład, druk oraz dostarczenie do siedziby Zamawiającego (łącznie koszt 380 150 zł) oraz dostawę do siedziby Zamawiającego materiałów promocyjno-reklamowych (71 919 zł).



7. W ramach inwestycji rowerowych „Zaprojektowanie i wykonanie szlaku rowerowego na wale przeciwpowodziowym wzdłuż rzeki Iny, wale Skoszewo i wale Skoszewo-Czarnocin” oraz „Zaprojektowanie i wykonanie szlaku rowerowego na wale przeciwpowodziowym wzdłuż rzeki Chelszcząca i jeziora Dąbie” realizowano badania ruchu turystycznego rowerzystów w postaci zakupu kodów do wizualizacji danych z czujnika do zliczania rowerzystów w Dąbiu oraz zakupu baterii i abonamentu do przesyłu danych z licznika rowerowego w Czarnocinie oraz informowania opinii publicznej o danych z licznika rowerowego dot. przejazdu liczby rowerzystów na trasie rowerowej Blue Velo (3) w postaci: podsumowanie za rok 2022, podsumowanie wakacji w 2023 r. (ok. 5 700 zł).
8. Realizowano badania ruchu turystycznego rowerzystów w postaci zakupu baterii oraz abonamentów do przesyłu danych z liczników rowerowych w Świnoujściu, Rogowie, Darłowie zakupionych w ramach projektu „Biking South Baltic! Promocja i rozwój Trasy Rowerowej Morza Bałtyckiego (EuroVelo 10) w Danii, Niemczech, Litwie, Polsce i Szwecji” oraz informowania opinii publicznej o danych z liczników rowerowych dot. przejazdu liczby rowerzystów na trasie rowerowej Velo Baltica (EuroVelo 10, 13) w postaci: podsumowanie za rok 2022, podsumowanie wakacji w 2023 r., podsumowanie lat zbierania danych liczników rowerowych w Świnoujściu, Rogowie, Darłowie (ok. 11 700 zł).
9. Realizowano badania ruchu turystycznego rowerzystów w postaci zakupu baterii oraz abonamentów do przesyłu danych z liczników rowerowych w Chwarstnicy i Nowym Objezierzu (ok. 3 460 zł).
10. Informowano opinię publiczną o danych z liczników rowerowych dot. przejazdu liczby rowerzystów na trasach rowerowych:
 - Blue Velo (3) – w Chwarstnicy;
 - Blue Velo (3) – Trasa Wokół Zalewu Szczecińskiego – w Czarnocinie, Dąbiu;
 - Trasa Wokół Zalewu Szczecińskiego – w Nowym Warpnie, Pilchowie;
 - EuroVelo 10 i 13 – w Świnoujściu, Kołczewie, Mielnie, Rogowie, Sarbinowie, Darłowie;
 - Trasie Pojezierzy Zachodnich (20) – w Bornym Sulinowie, Mostkowie/Dzikowie, Nowym Objezierzu;
 - Starym Kolejowym Szlaku (15) – w Toporzyku;
 - w postaci: podsumowania za rok 2022, podsumowania wakacji w 2023 r.
11. W roczniku "Poznaj Polskę 2023" kolportowanym m.in. w Empiku i na targach turystycznych odbywających się w Polsce zlecono publikację artykułu o otwarciu i ofercie Morskiego Centrum Nauki w Szczecinie (koszt: 7 000 zł).
12. Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego zlecił zaprojektowanie, skład i druk przewodników po Szczecińskim Parku Krajobrazowym „Puszcza Bukowa” (przewodnik + mapa) – 8 tys. szt. – 22 680 zł.
13. Prowadzono szereg działań w celu zwiększenia wykorzystania potencjału produktów turystycznych Pomorza Zachodniego i wzmacniania marki turystycznej regionu. W przestrzeni mediów społecznościowych, poprzez takie platformy jak Facebook, Instagram, Youtube czy TikTok na kanałach Pomorza Zachodniego realizowano szereg kampanii promocyjno-informacyjnych oraz działań poświęconych m.in. regionalnym atrakcjom, miejscom, wydarzeniom, inwestycjom oraz projektom turystycznym.

Cykliczna, konsekwentna i wysoko zasięgowa komunikacja (łącznie blisko 100 mln wyświetleń w roku 2023), w znaczącej mierze dotycząca obszaru turystyki (30-40% wszystkich publikacji w mediach społecznościowych) była kierowana do mieszkańców regionu, a także potencjalnych turystów z innych części Polski oraz Europy. W ten sposób budowany był przekaz silnej marki turystycznej – Pomorza Zachodniego. Znaczna część działań była realizowana poprzez User Generated Content – czyli treść pochodzącą bezpośrednio od użytkowników ww. platform. Zabieg ten pozwala na przekrojowe i bezpłatne działania komunikacyjne, ale także wzmacnianie relacji z użytkownikami mediów społecznościowych.

Powyższe działania miały kluczowy wpływ na nowoczesne rozpowszechnianie informacji dotyczących walorów i bogactwa oferty turystycznej Pomorza Zachodniego. W trakcie prowadzenia akcji informacyjnej prowadzono dialog dotyczący atrakcyjności tej oferty oraz na bieżąco badano zaangażowanie odbiorców, co przekłada się w kierunkowe korzystanie z oferty turystycznej.

Działania promocyjne stanowią element „wzbogacający arsenał własnych narzędzi promocji turystycznej regionu”, stanowią przykład dobrych praktyk prowadzenia komunikacji internetowej.

14. Organizacja strefy Pomorza Zachodniego podczas Festiwalu Pol'and'Rock w terminie 3-5 sierpnia 2023 r. w Czaplinku – kampania promocyjna realizowana podczas tego ogólnopolskiego wydarzenia miała na celu dotarcie m.in. z ofertą turystyczną do jak najszerszej grupy odbiorców. W wydarzeniu wzięli udział przedstawiciele wielu grup społecznych, zawodowych oraz ludzie w różnym wieku. Bogata oferta atrakcji przygotowanych przez partnerów z regionu oparta była na m.in. potencjale turystycznym a jej celem było zwiększenie aktywności turystycznej w regionie. Oferta programowa strefy Pomorza Zachodniego dawała przestrzeń do wymiany doświadczeń, spotkań i możliwości zaprezentowania obszaru działania partnerów. W wydarzeniu wzięło udział ponad 100 tysięcy ludzi. Jego promocja odbywała się wielokanałowo. Sam fakt, że festiwal organizowany jest na Pomorzu Zachodnim stanowi ważny element budowania marki.
15. Prowadzono profil i grupę w mediach społecznościowych „Rowerem przez Pomorze Zachodnie” gdzie informuje się o trasach rowerowych, atrakcjach turystycznych oraz prowadzi na bieżąco usługi informacyjne dla rowerzystów.
16. Prowadzono i aktualizowano mapy sieci tras rowerowych oraz infrastruktury rowerowej. Wprowadzano aktualne dane do map i aplikacji turystycznych. Funkcjonowała aplikacja rowerowa wraz z portalem.
17. Wykonano opracowania kartograficzne map tras rowerowych.
18. Promowano trasy rowerowe podczas wiodących konferencji rowerowych w Europie i Polsce m.in. Velo City w Lipsku, konferencji Europejskiej Federacji Cyklistów w Brukseli, dni rowerowych w Ambasadzie RP w Berlinie, konferencji Greenways w Rzymie, Polish Bicycle Summit w Warszawie.



Cel III – Rozwój i wzmocnienie zasobów infrastrukturalnych turystyki

Cel kierunkowy 3.1 Modernizacja infrastruktury turystycznej w wybranych sektorach

1. Województwo udzieliło pomocy finansowej w formie dotacji gminie Manowo z przeznaczeniem na rewitalizację kolejnego odcinka linii kolei wąskotorowej (80 000 zł) oraz Gminie Mieszkowice z przeznaczeniem na remont promu rzeczno-jeziornego „Bez Granic” – 150 000,00 zł.
2. Wykonano małą infrastrukturę dla grup turystów uczestniczących w ofercie edukacyjnej w siedzibie ZPKWZ (ławostoły i tablice edukacyjne) – 47 650,20 zł.
3. Wyposażono budynek siedziby ZPKWZ dla realizacji potrzeb grup turystów uczestniczących w ofercie edukacyjnej w siedzibie ZPKWZ – 1 006 176,46 zł.
4. Działania powyższe miały charakter jednoroczny i finansowane były z budżetu Województwa na 2023 r. (przy udziale dotacji celowej z budżetu państwa udzielanej za pośrednictwem Wojewody Zachodniopomorskiego).

Cel kierunkowy 3.2 Przygotowanie i wdrożenie kluczowych inwestycji infrastrukturalnych

1. Ze środków Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 zlecono opracowanie dokumentu pt. „Analiza połączenia jezior Pojezierza Drawskiego”. Zasadniczy cel jaki spełnia opracowanie, to dostarczenie możliwie szerokiej, rzetelnej i wiarygodnej oceny uwarunkowań, skali i zakresu prac, skali ingerencji w środowisko oraz szacunkowych kosztów przygotowania i realizacji przedsięwzięcia – połączenia szlakiem żeglownym jezior Pojezierza Drawskiego, w tym w podziale na odcinki szlaku, w celu podjęcia decyzji, w zależności od wyników analiz i wniosków, o kontynuowaniu lub zaniechaniu dalszych prac studialnych, koncepcyjno-projektowych, a następnie realizacyjnych. W roku 2023 odebrano etap 4 prac i rozliczono projekt. Dnia 30 maja 2023 r. Zarząd Województwa uchwala nr 826/23 przyjął „Analizę połączenia jezior Pojezierza Drawskiego”. Główne tezy płynące z opracowania:
 - Szacowane koszty połączeń jezior Drawsko – Żerdno (Srebrne) – Sikory – Komorze – Rakowo – Łubicko Małe – Łubicko Wielkie – Brody – Strzeszyn – Kocie Południowe – Kocie – Pile określone zostały w przedziale **469,2 – 742,6 mln złotych netto** (na podstawie cen z kwartału IV 2022 r.);
 - Wszystkie otrzymane opinie, które formułują ocenę koncepcji połączenia jezior Pojezierza Drawskiego, są opiniami negatywnie oceniającymi ten projekt;
 - Określenie sposobu wdrożenia rozważanej inwestycji do realizacji tj. ustalenia inwestora oraz ścieżki formalno-prawnej postępowań administracyjnych wymaga decyzji szczebla rządowego. Zauważyć należy jednak, iż ani ustalenie inwestora przedsięwzięcia, ani uruchomienie źródeł finansowania nie przesądza o możliwościach bezkonfliktowego pozyskiwania gruntów na potrzeby inwestycyjne. Regulacja o charakterze ustawowym, np. w formie tzw. „specustawy” w tym konkretnym przypadku, tj. mocnej ingerencji w środowisko, jest zdaniem autorów Analizy nierealna;
 - Projekt połączenia jezior Pojezierza Drawskiego w każdym wariantcie możliwych tras wyklucza możliwości ominięcia siedlisk chronionych i cennych przyrodniczo;
 - Obecny stan prawny nie pozwala na planowanie inwestycji;
 - Nie można też wskazać realnie możliwych do pozyskania lub gwarantowanych źródeł finansowania rozważanego przedsięwzięcia, głównie z przyczyn zasadniczego konfliktu z ochroną środowiska;
 - Według opinii autorów opracowania ryzyko niepowodzenia rozważanej inwestycji, w przypadku jej rozpoczęcia, powinno być brane poważnie pod uwagę.

Trasy rowerowe

2. Województwo Zachodniopomorskie konsekwentnie realizuje inwestycje wynikające z Koncepcji sieci tras rowerowych. W 2023 r. opracowano Suplement wdrożeniowy do Koncepcji sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego, który wprowadził do realizacji II etap budowy tras rowerowych. Samorząd

województwa jest inwestorem dla budowanych tras, a w nielicznych przypadkach, gdy odcinki wchodzące w skład tras są budowane przez gminy i powiaty, koordynuje proces włączenia tych odcinków do sieci poprzez spójne oznakowanie. Na mocy podpisanych z gminami i powiatami listów intencyjnych samorząd województwa jako inwestor odpowiada za przygotowanie dokumentacji budowlanej oraz organizacji ruchu, pozyskuje środki finansowe na realizację zadania oraz realizuje inwestycje. Samorząd gminny/powiatowy jest zaś zobowiązany do pozyskania nieruchomości gruntowych oraz utrzymania trasy po jej powstaniu. Działania promocyjne są prowadzone przez wszystkie JST zaangażowane w proces, z dominującą rolą samorządu województwa. Samorząd województwa jest jedynym podmiotem w regionie, który na taką skalę wpływa na rozwój turystyki rowerowej, zmieniając jej założenia i kształtując produkty turystyczne. Wiodąca rola Województwa jest ugruntowana ponadlokalnym charakterem powstającej infrastruktury, co jest wymogiem dla rozwoju turystyki rowerowej.

3. Budowa sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego

- Trasa Pojezierzy Zachodnich – etap VII w ramach osi IV RPO WZ (2018-2023):

Wydatki ogółem: 7 985 389 zł, z tego:

- środki z budżetu krajowego: 2 017 854 zł, z tego:
 - dotacje celowe od innych JST: 567 229 zł;
 - dotacje celowe / płatności z UE: 5 967 535 zł.
- środki z budżetu UE: 5 967 535 zł, z tego:
 - płatności z UE: 5 967 535 zł,

Rok 2023 – wydatki ogółem: 62 894 zł.

- Trasa Pojezierzy Zachodnich – etap VIII w ramach osi IV RPO WZ (2020-2023):

Wydatki ogółem: 6 662 179 zł, z tego:

- środki z budżetu krajowego: 1 279 188 zł, z tego:
 - środki z budżetu województwa: 523 469 zł;
 - dotacje celowe z budżetu państwa: 270 871 zł;
 - dotacje celowe od innych JST: 484 848 zł.
- środki z budżetu UE: 5 382 991 zł, z tego:
 - dotacje celowe / płatności z UE: 5 382 991 zł.

Rok 2023 – wydatki ogółem: 1 282 914 zł.

- Dokumentacje techniczne na budowę sieci – Trasy rowerowe Pomorza Zachodniego w ramach osi IV RPO WZ (2018-2024)

Wydatki ogółem: 4 117 787 zł, z tego:

- środki z budżetu krajowego: 617 670 zł, z tego:
 - środki z budżetu województwa: 617 670 zł.
- środki z budżetu UE: 3 500 117 zł, z tego:
 - dotacje celowe / płatności z UE: 3 500 117 zł.

Rok 2023 – wydatki ogółem: 612 663 zł.

- Trasa Stary Kolejowy Szlak – etap II w ramach FEPZ (2020-2025):

Wydatki ogółem: 37 404 249 zł, z tego:

- środki z budżetu krajowego: 5 653 818 zł, z tego:
 - środki z budżetu województwa: 5 653 818 zł.
- środki z budżetu UE: 31 750 431 zł, z tego:

- dotacje celowe / płatności z UE: 31 750 431 zł.

Rok 2023 – wydatki ogółem: 250 zł

- Trasa Stary Kolejowy Szlak - etap III w ramach osi IV RPO WZ (2020-2023):

Wydatki ogółem: 7 054 062 zł, z tego:

- środki z budżetu krajowego: 1 065 760 zł, z tego:
 - środki z budżetu województwa: 552 977 zł;
 - dotacje celowe od innych JST: 512 783 zł.
- środki z budżetu UE: 5 988 302 zł, z tego:
 - dotacje celowe / płatności z UE: 5 988 302 zł.

Rok 2023 wydatki ogółem: 6 138 313 zł.

- Trasa Pojezierzy Zachodnich – etap IX w ramach FEPZ (2019-2023):

Wydatki ogółem: 20 081 567 zł, z tego:

- środki z budżetu krajowego: 2 826 478 zł, z tego:
 - środki z budżetu województwa: 1 653 354 zł;
 - dotacje celowe od innych JST: 1 173 124 zł.
- środki z budżetu UE: 17 255 089 zł, z tego:
 - dotacje celowe / płatności z UE: 17 255 089 zł.

Rok 2023 – wydatki ogółem: 19 517 674 zł.

- Trasa Pojezierzy Zachodnich – etap X w ramach osi IV RPO WZ (2020-2023):

Wydatki ogółem: 9 368 925 zł, z tego:

- środki z budżetu krajowego: 1 484 062 zł, z tego:
 - środki z budżetu województwa: 798 510 zł;
 - dotacje celowe od innych JST: 685 552 zł.
- środki z budżetu UE: 7 884 863, z tego:
 - dotacje celowe / płatności z UE: 7 884 863 zł.

Rok 2023 – wydatki ogółem: 9 251 779 zł.

- Trasa Stary Kolejowy Szlak – etap IV w ramach FEPZ (2020-2024):

Wydatki ogółem: 15 321 556 zł, z tego:

- środki z budżetu krajowego: 3 403 233 zł, z tego:
 - środki z budżetu województwa: 2 754 437 zł;
 - dotacje celowe od innych JST: 648 796 zł.
- środki z budżetu UE: 11 918 323 zł, z tego:
 - dotacje celowe / płatności z UE: 11 918 323 zł.

Rok 2023 – wydatki ogółem: 12 072 114 zł.

- Trasa Velo Baltica – etap VIII-IX w ramach osi IV RPO WZ (2021-2023):

Wydatki ogółem: 11 437 734 zł, z tego:

- środki z budżetu krajowego: 1 860 144 zł, z tego:
 - środki z budżetu województwa: 1 012 495 zł;
 - dotacje celowe od innych JST: 847 649 zł.
- środki z budżetu UE: 9 577 590 zł, z tego:
 - dotacje celowe / płatności z UE: 9 577 590 zł.

Rok 2023 – wydatki ogółem: 11 138 510 zł.

- Trasa Pojezierzy Zachodnich – etap XI w ramach FEPZ (2022-2024):

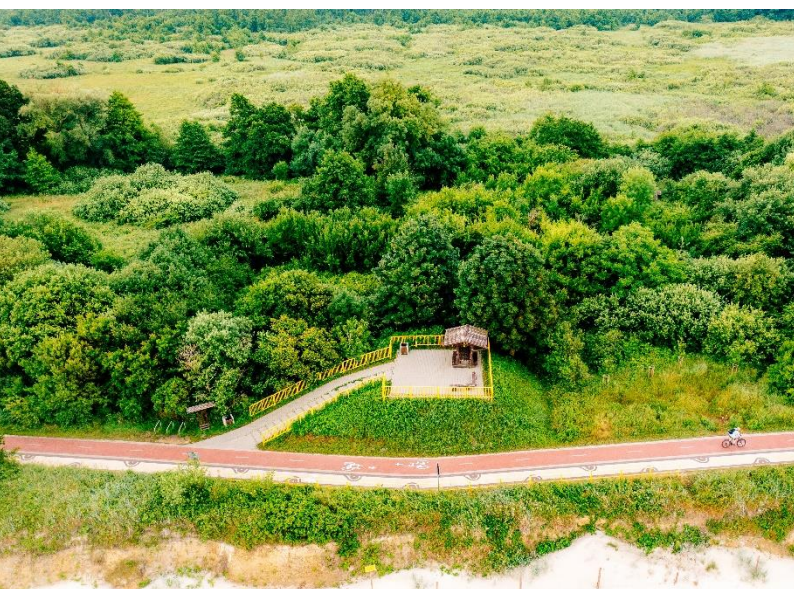
Wydatki ogółem: 2 950 000 zł, z tego:

- środki z budżetu krajowego: 524 623 zł, z tego:
 - środki z budżetu województwa: 524 623 zł.
- środki z budżetu UE: 2 425 377, z tego:
 - dotacje celowe / płatności z UE: 2 425 377 zł.

Rok 2023 – wydatki ogółem: 0 zł.

4. W ramach zadania Zarządzanie siecią tras rowerowych Pomorza Zachodniego prowadzono nadzór nad utrzymaniem tras rowerowych oraz wykonano tymczasowe oznakowanie oraz tablice dotyczące kultury jazdy na trasach. Wydatki ogółem: 18 260 zł.
5. W maju 2023 r. odebrano prace związane z budową szlaku rowerowego na wale przeciwpowodziowym wzdłuż rzeki Chęlszczą i Jeziora Dąbie. Zadanie zostało zrealizowane w ramach projektu „Zaprojektowanie i wykonanie szlaku rowerowego na wale przeciwpowodziowym wzdłuż rzeki Chęlszczą i jeziora Dąbie” (nr RPZP.04.09.00-32-P001/16-00) w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020 (Działanie 4.9: Rozwój zasobów endogenicznych). Odcinki Szczecin-Dąbie-Lubczyna oraz Lubczyna-Inoujście przebiegają przez tereny gmin: Szczecin oraz Goleniów, które współfinansowały wkład własny projektu, realizowanego w latach 2017-2023. Wartość projektu wyniosła: 10,991 mln złotych. Wykonawcą inwestycji w latach 2017-2019 był Energopol Szczecin, natomiast w latach 2021-2023 KRISTONE Krystian Suda.

Razem w roku 2023: **2 879 244,18 zł**, w tym dofinansowanie unijne 749 075,71 zł, dotacja od gminy Szczecin 367 481,86 zł, wkład Województwa 1 762 686,61 zł.
6. W ramach utrzymania trwałości inwestycji „Zaprojektowanie i wykonanie szlaku rowerowego na wale przeciwpowodziowym wzdłuż rzeki Iny, wale Skoszewo i wale Skoszewo-Czarnocin” zlecono bieżące utrzymanie trasy rowerowej (koszt utrzymania trwałości inwestycji wyniósł 68 880 zł).
7. W ramach utrzymania trwałości inwestycji „Zaprojektowanie i wykonanie szlaku rowerowego na wale przeciwpowodziowym wzdłuż rzeki Chęlszczą i jeziora Dąbie” zlecono bieżące utrzymanie trasy rowerowej, zlecono zakup i montaż znaku i słupków skradzionych i zdewastowanych z trasy rowerowej (koszt utrzymania trwałości inwestycji wyniósł 73 462,75 zł).



8. W dniu 28 grudnia 2023 roku w ramach postępowania uzupełniającego podpisano umowę na kontynuację zadania inwestycyjnego „Zaprojektowanie i wykonanie szlaku rowerowego na wale przeciwpowodziowym wzdłuż rzeki Chęłszcza i jeziora Dąbie”, polegającą na wykonaniu warstwy wykończeniowej drogi na odcinku I od km 5+200 do km 16+684,5 poprzez uzupełnienie wierzchniej warstwy konstrukcji grubości po zagęszczeniu 6 cm kruszywem frakcji 0-16 i 0-5 mm. Koszt umowy wynosi 1 820 400,00 zł. Termin realizacji tzw. domiałowania trasy rowerowej określony został na 4 kwietnia 2024 roku.
9. W dniu 27 czerwca 2023 roku zawarto umowę na opracowanie programu funkcjonalno-użytkowego dla zadania pn. „Zaprojektowanie i wykonanie szlaku rowerowego na wale przeciwpowodziowym nad Zalewem Szczecińskim na odcinku: Stepnica – Kopice”. Koszt umowy wynosi 115 620 zł. Termin wykonania umowy określony został na 22 lutego 2024 roku.

Cel kierunkowy 3.3 Zwiększenie wykorzystania potencjału w dziedzinie zarządzania informacją turystyczną i wiedzą o turystyce

1. Województwo Zachodniopomorskie jest członkiem Zachodniopomorskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej, poprzez którą – oprócz promocji regionu – odbywa się w dużej części zarządzanie informacją turystyczną. Do zadań statutowych ZROT należy tworzenie regionalnego systemu informacji turystycznej oraz włączenie go w krajowe zarządzanie systemem "it". W 2023 r. przeprowadzone zostało szkolenie dla przedstawicieli informacji turystycznej i podmiotów nimi zarządzających.
2. W 2023 r. istniało i funkcjonowało 11 certyfikowanych zgodnie z Polskim Systemem Informacji Turystycznej (PSIT) punktów/centrów informacji turystycznej. ZROT – zgodnie z założeniem systemu – pełniła funkcję regionalnego koordynatora, monitorowała system informacji turystycznej na obszarze swojego działania, współpracowała z IT w sferze dostarczania i aktualizacji informacji.
Składka członkowska Województwa w ZROT wynosi 550 000 zł rocznie.
3. ZROT w ramach systemu POT-ROT-LOT współpracowała z Polską Organizacją Turystyczną przy szóstej edycji Mistrzostw Blogerów. Założeniem akcji było, aby w ramach rywalizacji pomiędzy blogerami powstały materiały promujące każdy region Polski, mające zainspirować indywidualnych turystów organizujących samodzielnie wypoczynek i osoby poszukujące w internecie inspiracji do podróży. ZROT była również zaangażowana w regionalny etap Konkursu na Najlepszy Produkt Turystyczny POT. Ma on na celu wyłonienie najbardziej atrakcyjnych, nowatorskich i przyjaznych turystom produktów turystycznych w Polsce oraz ich promocję, a także wspieranie inicjatyw regionalnych i lokalnych, których efektem jest tworzenie nowych, polskich produktów turystycznych.
4. Zaktualizowana została baza wydzielonej infrastruktury rowerowej. Dane przestrzenne zostały udostępnione publicznie na stronie www.drogirowerowe.wzp.pl oraz www.rowery.wzp.pl oraz mapach renderujących infrastrukturę rowerową opartych na OpenStreetMap oraz w aplikacjach np. OSMAnd. Poza rozpowszechnianiem informacji o lokalizacji i przebiegu tras (np. zainteresowanym turystom), dzięki inwentaryzacji można planować dalszy rozwój infrastruktury rowerowej, ale także małej infrastruktury turystycznej. Przedsiębiorcy zainteresowani inwestycjami w branżę turystyczną mogą obserwować stan rozwoju dróg rowerowych w okolicy. Dokupiono kamerę i akcesoria rowerowe służące inwentaryzacji tras (4 718 zł).

Cel IV – Budowa i umacnianie pozycji rynkowej turystyki regionu

1. Województwo Zachodniopomorskie prowadzi System Rekomendacji Miejsc Przyjaznych Rowerzystom w województwie zachodniopomorskim, którego celem jest rozwój i promocja systemu obsługi turystów rowerowych, inspirowanie i wspieranie lokalnego biznesu w tworzeniu oferty przyjaznej dla rowerzystów, wzmacnianie ich konkurencyjności, stworzenie platformy współpracy i wymiany doświadczeń pomiędzy podmiotami biorącymi udział w systemie, podniesienie atrakcyjności turystycznej regionu.

W ramach systemu rekomendacji obiekty i usługi spełniające potrzeby turystów rowerowych uzyskują prawo do posługiwania się rekomendacją Miejsc Przyjaznych Rowerzystom. Ich oferta jest systematycznie weryfikowana, a przyjęte standardy dostosowywane do wymogów rynku turystycznego. Rekomendacja oznacza, iż objęty nią obiekt lub usługa spełnia kryteria właściwe dla oferty godnej polecenia turystom rowerowym. System rekomendacji ma charakter otwarty i nieodpłatny dla wszystkich podmiotów, które wypełnią określone w regulaminie wymogi formalne oraz zapewnią spełnienie wszystkich obowiązkowych kryteriów. System rekomendacji obejmuje obiekty świadczące usługi na rzecz rowerzystów, podzielone na następujące kategorie: obiekty noclegowe, obiekty gastronomiczne, atrakcje turystyczne, punkty informacji turystycznej oraz pozostałe obiekty handlowe i usługowe.

W trakcie roku 2023 certyfikat Miejsca Przyjaznego Rowerzysty w województwie zachodniopomorskim uzyskały 44 obiekty. Baza systemu rekomendacji Miejsc Przyjaznych Rowerzystom w województwie zachodniopomorskim zawiera: 53 obiekty noclegowe, 23 obiekty gastronomiczne, 24 atrakcje turystyczne, 12 punktów informacji turystycznej, 19 pozostałych obiektów handlowych i usługowych. Należy zauważyć, iż niektóre z obiektów są zapisane w kilku kategoriach (np. zarówno w obiektach noclegowych jak i obiektach gastronomicznych) – zgodnie ze złożonymi formularzami zgłoszeniowymi MPR.

Nabór do systemu rekomendacji jest prowadzony w trybie ciągłym, dlatego kolejne zgłoszone obiekty po ocenie formalnej i weryfikacji w terenie dołączają do stale poszerzającego się grona Miejsc Przyjaznych Rowerzystom w województwie zachodniopomorskim. Wyniki naboru do systemu rekomendacji Miejsc Przyjaznych Rowerzystom w województwie zachodniopomorskim są ogłaszane na stronie www.turystyka.wzp.pl w zakładce „system rekomendacji miejsc przyjaznych rowerzystom”.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020

W obszarze **turystyka** w 2023 r. w ramach RPO WZ 2014-2020 podpisano 6 umów o dofinansowanie, w których łączna kwota dofinansowania środkami UE wyniosła 42,2 mln zł.

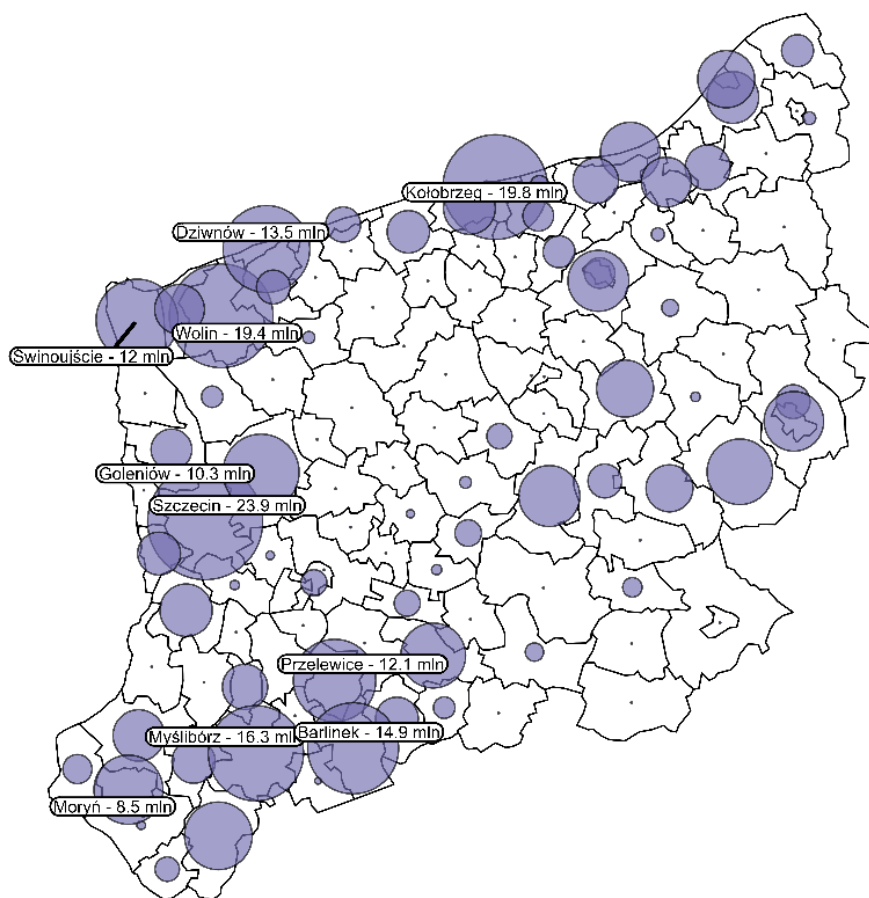
Od początku wdrażania programu w omawianym obszarze podpisano 74 umowy na łączną kwotę wsparcia ze środków UE w wysokości ponad 349,4 mln zł.

Wsparcie udzielone w umowach podpisanych w 2023 r. pozwoli na osiągnięcie m.in. następujących efektów:

- Liczba wspartych obiektów turystycznych i rekreacyjnych – 6 szt. (zaś od początku wdrażania Programu – 75 szt.),
- Długość szlaków turystycznych – 70 km (zaś od początku wdrażania Programu – 783 km.).

Terytorialny rozkład środków UE zatwierdzonych do wypłaty od początku programu do końca 2023 r. przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 38. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Turystyka



Źródło: opracowanie własne UMWZ.

Ponadto w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których (lub na rzecz których) dla beneficjentów lub odbiorców zatwierdzono do wypłaty łącznie najwięcej środków UE w przeliczeniu na 1 mieszkańca (od początku programu do końca 2023 r.).

Tabela 43. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Turystyka

Gmina	Powiat	zł na mieszkańca
Dziwnów	kamieński	3 704
Przelewice	pyrzycki	2 666
Moryń	gryfiński	2 054
Wolin	kamieński	1 654
Kozielice	pyrzycki	1 471
Mielno	koszaliński	1 302
Białogard (g. wiejska)	białogardzki	897
Myślibórz	myśliborski	870
Borne Sulinowo	szczecinecki	813
Barlinek	myśliborski	801

Źródło: opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

Głównym celem działań ujętych w Polityce turystycznej Pomorza Zachodniego jest wprowadzenie stymulantów do rozwoju gospodarczego lokalnych społeczności. Województwo zaprogramowało profesjonalizację kadry, usług, rozbudowę już istniejących produktów turystycznych, promocję marki turystycznej, budowę i modernizację infrastruktury turystycznej oraz stworzenie zachęt dla przedsiębiorców do tworzenia lub rozwijania przedsiębiorstw branży turystycznej.

Głównym miernikiem realizacji działań ujętych w Polityce turystycznej jest liczba turystów odwiedzających Pomorze Zachodnie. Te dane pokazują, że podjęte działania odnoszą założony skutek. Większość celów była realizowana zgodnie z planem, kontynuowane były rozpoczęte wcześniej projekty i inwestycje.

Ostatnie lata dowodzą znaczenia budowanie szerokiego wachlarza oferty turystycznej. Polityka samorządu województwa w sektorze turystyki zakłada rozwój turystyki w regionie przy wykorzystaniu wszystkich walorów regionu, począwszy od piaszczystych plaż morskich, bogactwa pojezierzy przez infrastrukturę do uprawiania turystyki aktywnej, turystykę rehabilitacyjną, po dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe. Budowa turystycznej marki regionu, łącząca wszystkie atuty, pozwala budować przewagi i utrzymać pozycję lidera turystyki na poziomie kraju.

Turystyka jest branżą, która łączy wiele sektorów, bo jej sukces opiera się na budowaniu trwałych więzi z regionem poprzez emocje. Na pozytywne wrażenia i dobre wspomnienia u turystów składa się wiele czynników, które muszą się wzajemnie uzupełniać i razem tworzyć pełen obraz. Poza ofertą stricte turystyczną i walorami przyrodniczymi niezwykle istotną rolę odgrywają takie sektory jak transport publiczny, jakość dróg, jakość usług komunalnych w konkretnych lokalizacjach, czystość i kompetencje personelu obsługującego podróżnych. Na markę turystyczną Pomorza Zachodniego wpływ ma także otwartość, tolerancja, szacunek dla dziedzictwa kulturowego, środowiska naturalnego i zrozumienie wyzwań związanych z kryzysem klimatycznym.

Pomorze Zachodnie zostało nagrodzone Europejską Nagrodą Zielonych Tras (11th European Greenways Award) w kategorii "doskonałość" („excellence”) za odcinek tras rowerowej Wriezen-i-Choszczno. To prestiżowe wyróżnienie jest przyznawane najlepszym szlakom poprowadzonym niezależnie od dróg samochodowych (tzw. Greenway). Pod uwagę brano także standard jej wykonania, odpowiednie oznakowanie oraz zlokalizowanie przy niej usług dla turystów rowerowych np. zorganizowane wczasy rowerowe, noclegi, gastronomia i inne atrakcje.





3.5.7

Polityka kulturalna

województwa
zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Samorząd województwa wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami oraz zadania własne, realizowane na podstawie przepisów prawa miejscowego. Zgodnie z ustawą z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, jednostki samorządu terytorialnego organizują działalność kulturalną, tworząc samorządowe instytucje kultury, dla których prowadzenie takiej działalności jest podstawowym celem statutowym.

Prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego o charakterze obowiązkowym. Formami organizacyjnymi działalności kulturalnej są w szczególności: teatry, opery, operetki, filharmonie, orkiestry, instytucje filmowe, kina, muzea, biblioteki, domy kultury, ogniska artystyczne, galerie sztuki oraz ośrodki badań i dokumentacji w różnych dziedzinach kultury.

Jednocześnie Województwo Zachodniopomorskie realizuje politykę kulturalną m. in. poprzez wsparcie realizacji zadań publicznych z zakresu kultury przyznawane podmiotom wymienionym w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (w trybie otwartego konkursu ofert oraz w trybie wskazanym w art. 19 a, tj. w trybie tzw. małego grantu), a także realizując obowiązek nałożony na samorządy województw ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami przeznacza środki finansowe w ramach naboru wniosków o udzielenie dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, położonym na obszarze województwa zachodniopomorskiego.

Na podstawie przepisów ustawy o samorządzie województwa samorząd województwa wspiera, w trybie pomocy finansowej, działalność instytucji kultury, dla których organizatorem są inne samorządy. Ponadto, na podstawie zapisów ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej samorząd województwa sprawuje mecenat nad działalnością twórczą i artystyczną poprzez system stypendiów i nagród w dziedzinie kultury.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa:

Polityka samorządu województwa w zakresie kultury jest oparta na przekonaniu, że dziedzina ta stanowi ważny element łączący i scalający wspólnotę mieszkańców Pomorza Zachodniego, a także jest kluczowym czynnikiem wpływającym na rozwój i atrakcyjność regionu. Strategicznym priorytetem polityki kulturalnej Województwa Zachodniopomorskiego jest stały rozwój intelektualny i cywilizacyjny społeczności Pomorza Zachodniego oraz systematyczny wzrost potencjału kulturalnego regionu.

Dokumenty o charakterze rozwojowo-programowym

- Polityka kulturalna województwa zachodniopomorskiego;
- Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2021-2024.

Cele i główne działania realizowane w 2023 r.

W 2023 r. działania samorządu województwa zachodniopomorskiego skierowane były na realizację celów wskazanych w dokumencie pn. „Polityka kulturalna województwa zachodniopomorskiego”.

Priorytetowym w świetle przyjętej hierarchii obszarem aktywności samorządu był **Dostęp do kultury oraz uczestnictwo w kulturze**. W ramach niniejszego celu podjęte zostały działania ukierunkowane na upowszechnianie kultury i poprawę dostępu do kultury na obszarze województwa zachodniopomorskiego, wzrost uczestnictwa w kulturze mieszkańców regionu, wsparcie twórców indywidualnych oraz rozwój wspólnotowości w obszarze kultury. Kluczową rolę w realizacji niniejszego priorytetu odegrały samorządowe instytucje kultury województwa zachodniopomorskiego.

Cel I – Dostęp do kultury oraz uczestnictwo w kulturze

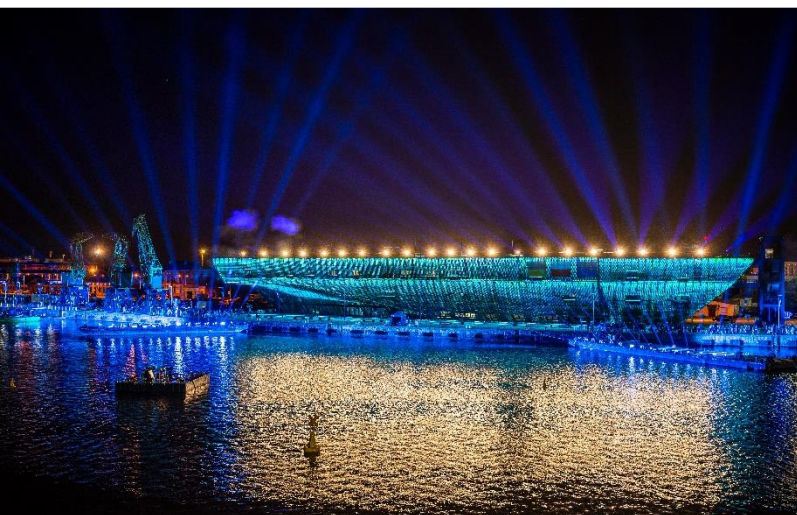
Cel Kierunkowy 1 Upowszechnianie kultury i poprawa dostępu do kultury na obszarze województwa zachodniopomorskiego

1. Rozwój programów i projektów instytucji kultury województwa zachodniopomorskiego skierowanych do mieszkańców regionu

W 2023 r. nastąpił wzrost liczby wydarzeń instytucji kultury oraz poprawa poziomu uczestnictwa w kulturze. Jednocześnie nastąpił spadek wydarzeń online w porównaniu do 2022 r.

Frekwencja w instytucjach kultury oraz liczba wydarzeń w 2023 r.

- Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie:
 - Liczba wydarzeń/spektakli/koncertów – 777, w tym 5 online i 31 poza siedzibą;
 - Liczba widzów/odwiedzających – 24 482 w tym 165 online i 3 181 poza siedzibą;
 - Liczba użytkowników biblioteki – 40 412;
 - Odwiedziny – 5 024 408:
 - w tym w bibliotece – (czytelnicy i wydarzenia) – 131 108;
 - Zachodniopomorska Biblioteka Cyfrowa Pomerania (sesje) – 3 838 539:
 - pomeranica.pl – 636 617;
 - Bazy danych – 159 080.
- Morskie Centrum Nauki im. prof. Jerzego Stelmacha w Szczecinie:
 - Liczba wydarzeń/spektakli/koncertów – 28;
 - Liczba widzów/odwiedzających – 146 214;
 - Liczba sprzedanych biletów – 143 214.
- Muzeum Narodowe w Szczecinie:
 - Liczba wydarzeń ogółem – 950 w tym: 30 poza siedzibą (w regionie);
 - Liczba odwiedzających ogółem – 104 833;
 - Liczba sprzedanych biletów – 40 189.
- Ośrodek Teatralny Kana w Szczecinie:
 - Liczba wydarzeń/spektakli/koncertów – 102 w tym: 20 poza siedzibą (14 w regionie);
 - Liczba widzów/odwiedzających – 5 608;
 - Liczba sprzedanych biletów – 1 335.
- Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie:
 - Liczba wydarzeń/spektakli/koncertów – 542 w tym: 39 poza siedzibą (w regionie);
 - Liczba widzów/odwiedzających – 188 785;
 - Liczba sprzedanych biletów – 65 696.



- Opera na Zamku w Szczecinie:
 - Liczba wydarzeń/spektakli/koncertów – 194 w tym: 3 premiery, 8 poza siedzibą (w regionie);
 - Liczba widzów/odwiedzających – 56 100;
 - Liczba sprzedanych biletów – 36 182.
- Teatr Polski w Szczecinie:
 - Liczba wydarzeń/spektakli/koncertów – 268;
 - Liczba widzów/odwiedzających – 65 125;
 - Liczba sprzedanych biletów – 63 277.
- Ogrody Przelewice – Zachodniopomorskie Centrum Kultury Obszarów Wiejskich i Edukacji Ekologicznej:
 - Liczba wydarzeń/spektakli/koncertów – 21;
 - Liczba widzów/odwiedzających – 55 264;
 - Liczba sprzedanych biletów do ogrodu – 9 214.

2. Digitalizacja, cyfryzacja i upowszechnianie zbiorów instytucji kultury województwa zachodniopomorskiego

W 2023 r. instytucje kultury w dalszym ciągu prowadziły prace związane z digitalizacją zasobów w tym m. in.:

Muzeum Narodowe w Szczecinie w zakresie dokumentacji zbiorów:

- liczba obiektów, do których wykonano dokumentację wizualną – 753;
- liczba kart ewidencji ogółem – 81 272, co stanowi 51,07% zbiorów MNS;
- liczba dokumentacji wizualnych – 78 840, co stanowi 49,55% zbiorów MNS;
- liczba rekordów w elektronicznej bazie inwentarzowej muzealiów (MUSNET) – 121 473, z tego dokumentację wizualną posiada 34 220 pozycji – system został zamknięty we wrześniu 2020 r.

Digitalizacja zasobów Muzeum Narodowego w Szczecinie:

- Poszerzenie funkcjonalności i uproszczenie interfejsu panelu administracyjnego systemu iArt w zakresie zarządzania Uprawnieniami Użytkowników i Grup Użytkowników;
- Aktywowanie kont Użytkowników: 5; dezaktywowanie kont Użytkowników: 1 – aktywny dostęp do systemu ma obecnie 58 pracowników z 13 działów MNS;
- Przygotowanie spisu elektronicznego (Word) Archiwum Fotograficznego Działu Sztuki Dawnej do importu do systemu iArt – prace w toku (opracowano ok. 5 000 pozycji inwentarzowych z ponad 17 000;
- Przygotowanie spisu elektronicznego (Exel) Centrum Dialogu Przełomy do importu do systemu iArta – prace w toku (opracowano ok. 13 000 z ponad 15 000 pozycji inwentarzowych);
 - Ilość dodanych kart obiektów w systemie: 1 844 obiektów (w tym 1 258 pozycji inwentarzowych);
 - łączna liczba rekordów w systemie iArt na koniec 2023 r.: 71 877 (w tym 5 344 ze zdjęciami).
- Prace redaktorskie przy słownikach systemowych iArt:
 - Dodano: 1 717 haseł;
 - Edytowano: 2 077 haseł;
 - Usunięto: 12 haseł.

- Muzeum Narodowe w Szczecinie 31 marca 2022 roku zakończyło realizację projektu „www.muzeach”, dofinansowanego ze środków Unii Europejskiej oraz Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa POPC.

Od 1 kwietnia 2022 r. Muzeum weszło w 5-letni etap utrzymania efektów projektu – realizowany obecnie ze środków własnych.

W okresie 2023-2027 termin publikacji obiektów w ramach obowiązku utrzymania efektów projektu www.muzeach upływa 31 marca każdego roku w liczbie minimum 200 obiektów muzealnych.

Łącznie w ramach projektu oraz utrzymania efektów projektu na koniec 2023 r. stan zrealizowanych zadań digitalizacyjnych przedstawia się następująco:

- liczba zdigitalizowanych muzealiów w 2023 r. (fotografie) – 245 (240 GB);
- liczba zdigitalizowanych muzealiów na koniec 2023 r. (fotografie) – 2 512 (2,561 TB);
- liczba muzealiów, dla których opracowano zestaw metadanych wraz z notą popularyzatorską w 2023 r. (nie zweryfikowane) – 230;
- liczba muzealiów z zestandaryzowanymi metadanymi i po redakcji noty popularyzatorskiej w 2023 r. – 147;
- liczba muzealiów z przetłumaczonymi metadanymi i notą popularyzatorską w 2023 r. – 101;
- liczba muzealiów gotowych do publikacji na koniec 2023 r. – 94;
- liczba obiektów opublikowanych online na koniec 2023 r. – 2 121.

Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie

- w ramach digitalizacji zbiorów bibliotecznych w 2023 r. wykonano 1 466 skanów co daje łącznie liczbę 34 837 zbiorów zdigitalizowanych i udostępnionych w domenie publicznej, w tym m. in.: rękopisy, zbiory ikonograficzne – ekslibrisy, mapy, nuty, starodruki oraz materiały z archiwum morskiego.

Morskie Centrum Nauki im. prof. Jerzego Stelmacha w Szczecinie

W ramach działalności Morskiego Centrum Nauki w roku 2023:

- zdigitalizowano ok. 3,5 tys. zdjęć, które wykorzystywane są m. in. przy produkcjach filmowych MCN;
- zdigitalizowano Kroniki Wyższej Szkoły Morskiej w Szczecinie na potrzeby filmu o rektorze A. Walczaku.

3. Rozwój instytucji kultury województwa zachodniopomorskiego

W odniesieniu do roku poprzedniego w 2023 r. zwiększeniu uległy środki przekazywane z budżetu województwa na dotacje podmiotowe dla instytucji kultury.

Dotacje podmiotowe łącznie udzielone dla instytucji kultury (wykonanie):

Rok 2022 – 71 065 135 zł;

Rok 2023 – 84 894 485 zł.

W ramach niniejszego priorytetu kontynuowano działania nakierowane na modernizację i rozbudowę istniejących instytucji kultury, dla których samorząd województwa zachodniopomorskiego jest organizatorem.

- **Rozbudowa Teatru Polskiego w Szczecinie (2018-2023)** – projekt dotyczy rozbudowy Teatru Polskiego w Szczecinie i stworzenia nowoczesnego ośrodka rozwoju sztuki teatralnej w basenie Morza Bałtyckiego, jako centrum wymiany najnowszych myśli w dziedzinie działań teatralnych, nastawionego na współpracę z twórcami reprezentującymi różne dziedziny sztuki. W nowej części usytuowane są: Teatr Szekspirowski, sala eksperymentalna i nowa sala teatralna z profesjonalnym zapleczem sceny.

- Wartość zadania: 158 014 988 zł;
- Środki z budżetu UE: 43 307 000 zł;
- Środki z budżetu województwa: 114 707 988 zł.

W roku 2023 wykorzystano kwotę w wysokości 34 011 648 zł.

W 2023 r. wydatkowano kwotę 32 769 816 zł z budżetu Województwa oraz 1 241 832 zł z UE. Wartość inwestycji (od początku realizacji): 158 014 988 zł.

Teatr odzyskał i odprowadził podatek VAT w kwocie 10 454 339 zł według ustalonej proporcji na rok 2023 – 99%. Zwrot podatku VAT od początku inwestycji to kwota 28 885 592 zł. Wydatki poniesiono na roboty budowlane, prace projektowe, inżyniera kontraktu, wyposażenie, obsługę prawną i obsługę inwestycji.

Zadanie zostało zakończone, a wykonanie rzeczowe wyniosło 100%.

Od 6 sierpnia 2023 r. Teatr wznowił działalność kulturalną w nowej siedzibie.

- **Modernizacja zabytkowego budynku Teatru Polskiego w Szczecinie wraz z infrastrukturą (2020-2023)** – projekt dotyczy przeprowadzenia prac konserwatorskich i restauratorskich związanych z odtworzeniem wyglądu historycznego budynku.

- Wartość zadania: 60 193 051 zł;
- Środki z budżetu UE: 45 505 394 zł;
- Środki z budżetu Województwa: 14 687 657 zł.

W roku 2023 wykorzystano kwotę w wysokości 16 869 066 zł.

W 2023 r. wydatkowano kwotę 4 786 123 zł z Urzędu Marszałkowskiego oraz 12 082 943 zł z UE. Wartość inwestycji 60 193 051 zł.

Z tego wykonanie od początku realizacji inwestycji to kwota 60 193 051 zł. Teatr odzyskał i odprowadził podatek VAT w kwocie 5 833 732 zł według ustalonej proporcji na rok 2023 – 99%. Wydatki poniesiono na roboty budowlane.

Zadanie zostało zakończone, a wykonanie rzeczowe wyniosło 100%.

Od 6 sierpnia 2023 r. Teatr wznowił działalność kulturalną w zmodernizowanym budynku.

- **Kompleksowe zagospodarowanie tarasów oraz odbudowa skrzydła północnego Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie (2015-2025)** – projekt dotyczy wykonania nowego zagospodarowania terenu wokół budynku Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie oraz odbudowę skrzydła północnego Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie.

- Wartość zadania: 97 859 512 zł;
- Środki z budżetu UE: 31 494 900 zł;
- Środki z budżetu Województwa: 66 340 712 zł;
- Środki instytucji kultury: 23 900 zł.

W roku 2023 wykorzystano kwotę w wysokości 38 891 169 zł.



Inwestycja polega na zagospodarowaniu terenu wokół budynku Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie wraz z zaprojektowaną zielenią, budowie nowej infrastruktury technicznej w postaci konstrukcji zabezpieczających stateczność skarp i tarasów, wymianie i wykonaniu instalacji odprowadzających wody opadowe z tarasów, wykonaniu izolacji przeciwwodnej i przeciwwilgociowej ściany wschodniej skrzydła wschodniego, wymianie stropów oraz wykonaniu nowych warstw izolacji termicznej, przeciwwilgociowej i przeciwwodnej pomieszczeń znajdujących się pod tarasem południowym. W ramach zadania wykonana zostanie odbudowa skrzydła północnego po mającej miejsce w 2017 r. katastrofie budowlanej. Przedsięwzięcie ma na celu zdecydowaną poprawę stanu technicznego budynku oraz odpowiednie wyeksponowanie i podkreślenie zabytkowego charakteru unikalnego obiektu jakim jest Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie. W 2023 r. trwały roboty budowlane związane z realizacją inwestycji. Wykonawca realizował m. in.: prace w branży sanitarnej, drogowej, elektrycznej i teletechnicznej. W dniu 27 stycznia 2023 r. podpisana została umowa na obsługę prawną zadania. W styczniu 2023 roku podpisały zostały umowy na weryfikację dokumentacji projektowej. 15 lutego 2023 r. podpisano umowę na pełnienie funkcji Inspektora Nadzoru Inwestorskiego oraz Inżyniera Kontraktu dla przedmiotowego zadania. Wykonanie rzeczowe inwestycji w 2023 r. wynosiło: 47,03%.

- **Modernizacja i remont dziedzińców Zamku Książąt Pomorskich (2017-2025)** – projekt dotyczy przywrócenia odpowiedniego stanu technicznego dziedzińców zamkowych.

- Wartość zadania: 17 535 046 zł;
- Środki z budżetu województwa: 17 526 128 zł;
- Środki instytucji kultury: 8 918 zł.

W roku 2023 wykorzystano kwotę w wysokości 127 845 zł.

W ramach zadania planowana jest modernizacja nawierzchni obu dziedzińców wraz z dostosowaniem do wymogów nośności podłoża i wykonaniem izolacji systemowej odkrytych ścian. Planuje się wykonanie systemu zadaszenia sceny na dużym dziedzińcu, dostosowanie wejść od strony dziedzińców do potrzeb osób z niepełnosprawnością, wymianę przyłączy wod.-kan., wymianę pionów i poziomów kanalizacji deszczowej i sanitarnej oraz instalacji c.o. i c.t., wykonanie systemu drenażowego, instalacji hydrantowej oraz instalacji elektrycznej a także innych systemów technologicznych przebiegających przez dziedzińce. W dniu 27 stycznia 2023 r. podpisana została umowa na obsługę prawną zadania.

W dniu 7 sierpnia 2023 r. podpisana została umowa na świadczenie usługi Inżyniera Kontraktu oraz nadzoru inwestorskiego nad realizacją zadania pn. Modernizacja i remont dziedzińców Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie w formule "wybuduj". W dniu 5 czerwca 2023 r. zamieszczono na platformie zakupowej postępowanie przetargowe związane z wyłonieniem Wykonawcy robót budowlanych. Postępowanie zostało unieważnione ze względu na brak ofert. W dniu 27 czerwca 2023 r. powtórzono postępowanie. Postępowanie zostało unieważnione ze względu na brak ofert. W dniu 25 października 2023 r. po przeprowadzonych konsultacjach rynkowych ponownie ogłoszono postępowanie przetargowe na wyłonienie Wykonawcy na realizację robót budowlanych. Termin otwarcia ofert zaplanowano na 12 lutego 2024 r. W grudniu 2023 r. trwały prace związane z demontażem istniejącej kotłowni i przyłączeniem Zamku Książąt Pomorskich do sieci ciepłowniczej. Wykonanie rzeczowe inwestycji w 2023 r. wynosiło: 5,48%.

- **Budowa Morskiego Centrum Nauki im. prof. Jerzego Stelmacha w Szczecinie (2011-2024)** – projekt polegał na zbudowaniu, wyposażeniu i uruchomieniu Morskiego Centrum Nauki oraz stworzeniu nowoczesnej infrastruktury kulturalno-edukacyjnej, przestrzeni popularyzującej naukę i jej osiągnięcia oraz morskiej historii Pomorza Zachodniego.

- Wartość zadania: 166 762 558 zł;
- Środki z budżetu UE: 97 622 564 zł;

- Środki z budżetu Województwa: 69 090 173 zł;
- Środki instytucji kultury: 49 821 zł.

W roku 2023 wykorzystano kwotę w wysokości 15 410 271 zł.

Zadanie inwestycyjne pn. Budowa Morskiego Centrum Nauki w Szczecinie miało na celu stworzenie jednostki edukacyjnej popularyzującej naukę głównie w tematyce morza i morskości. Instytucja została otwarta dla zwiedzających w maju 2023 roku. Główną częścią Centrum jest interaktywna wystawa stała składająca się z ponad 200 eksponatów. Kolejnym elementem inwestycji było stworzenie planetarium z ekranem o średnicy 10 m. W październiku 2023 roku otwarte zostały również trzy pracownie przeznaczone do prowadzenia zajęć edukacyjnych. Koszty poniesione w 2023 roku związane były głównie z dokończeniem montażu ekspozycji, planetarium, wyposażeniem pracowni oraz części biurowej w meble i niezbędny sprzęt, w tym komputerowy i biurowy. Część środków wydatkowana została na kampanię promocyjną budującą świadomość społeczną na temat nowej instytucji.

Wykonanie rzeczowe w ramach projektu RPO WZ 2014-2020 to 100% – wykonano wszystkie zaplanowane elementy inwestycji.

Wykonanie rzeczowe inwestycji w stosunku do WPF inwestycji wyniosło 99,72%. Na rok 2024 przesunięto ostatni element inwestycji – budowę węzła sanitarnego na tarasie MCN.

- **Ogrody Przelewice – modernizacja i rozbudowa historycznego folwarku w Przelewicach wraz z niezbędną infrastrukturą** – zadanie obejmuje przeprowadzenie prac budowlanych, konserwatorskich, restauratorskich przy obiektach w zespole folwarczno-pałacowym pochodzącym z XVIII-XIX wieku oraz w Ogrodzie Dendrologicznym.

- Wartość zadania: 75 519 824 zł;
- Środki z budżetu UE: 22 920 757 zł;
- Środki z budżetu Województwa: 52 536 340 zł;
- Środki instytucji kultury: 62 727 zł.

W roku 2023 wykorzystano kwotę w wysokości: 52 530 455 zł.

W ramach przyznanej dotacji z budżetu województwa w 2023 roku w wysokości 40 034 062 zł nie wykorzystano kwoty 8 335 679 zł oraz w ramach przyznanych środków z UE w kwocie 22 920 757 zł nie wykorzystano kwoty 1 775 352 zł. Wynika to z faktu niewyfakturowania przez Głównego Wykonawcę firmę Expert Sp. z o.o. oraz Inżyniera kontraktu zadeklarowanej kwoty m. in. w związku z przesunięciem zakupu mebli gotowych oraz na wymiar do remontowanych obiektów oraz prac związanych z zagospodarowaniem terenu (chodniki, obrzeża). Kwotę dotacji wykorzystano w szczególności na usługi budowlane, nadzór autorski, inżyniera kontraktu, obsługą merytoryczną inwestycji, na obsługę prawną oraz zakup wyposażenia do modernizowanych obiektów oraz Ogrodu. Wykonanie rzeczowe zadania w roku 2023 wyniosło 84%. Całkowita realizacja zadania (2021-2023) wyniosła 73,37%.



- **Modernizacja zabytkowego pałacu Książnicy Pomorskiej im. Stanisława Staszica w Buku gm. Przybiernów (2022-2023)** – przedmiotem projektu jest przeprowadzenie prac modernizacyjnych zabytkowego obiektu Książnicy Pomorskiej im. Stanisława Staszica w Buku gm. Przybiernów.

- Wartość zadania: 3 008 353 zł;
- Środki z budżetu UE: 2 354 830 zł;
- Środki z budżetu Województwa: 640 558 zł;
- Środki instytucji kultury: 12 965 zł.

W roku 2023 wykorzystano kwotę w wysokości: 2 275 645 zł.

Przedmiotem projektu było przeprowadzenie prac modernizacyjnych zabytkowego obiektu Książnicy Pomorskiej im. Stanisława Staszica w Szczecinie. Projekt obejmował swoim zakresem w szczególności kontynuację robót budowlanych polegających na wymianie konstrukcji więzi dachowej oraz pokrycia dachu w budynku pałacu w Buku w gminie Przybiernów; nadzór inwestorski nad prowadzonymi pracami budowlanymi; zakup schodolazu dla osób niepełnosprawnych na potrzeby pałacu w Buku; działania promocyjne w tym: zakup tablicy informacyjnej i pamiątkowej, artykuł w prasie, promocję na stronie www, organizację wystawy okolicznościowej oraz druk broszury informacyjnej. Wykonanie rzeczowe inwestycji wyniosło 100%;

- **Budowa i przebudowa kanalizacji w gmachu głównym Muzeum Narodowego w Szczecinie (2022-2024)** – przedmiotem projektu jest remont nieszczelnej oraz niedrożnej (konsekwentnie niewydajnej i zagrażającej konstrukcji budynku) instalacji kanalizacji ogólnospławnej podposadzkowej i zewnętrznej w budynku Muzeum Narodowego w Szczecinie przy ul. Wały Chrobrego 3.

- Wartość zadania: 2 029 500 zł;
- Środki z budżetu Województwa: 1 650 000 zł;
- Środki instytucji kultury: 379 500 zł;
- Kwota zaplanowana na 2023 r.: 1 373 552 zł.

W roku 2023 wykorzystano kwotę w wysokości: 1 152 213 zł.

W okresie od 1 stycznia 2023 r. – 31 grudnia 2023 r. wykorzystano ogółem kwotę 943 246,00 zł netto z dotacji celowej Urzędu Marszałkowskiego (umowa nr WKNiDN-I.MNS/1/2023 z dnia 9 stycznia 2023 r.) na sfinansowanie przedmiotowych robót budowlanych, których zakres obejmował wykonanie:



- Zewnętrznych instalacji kanalizacji ogólnospławnej na dziedzińcu północnym oraz przyłączy kanalizacyjnych w ul. Szczercowej i ul. Zygmunta Starego wraz z odtworzeniem nawierzchni;
- Montaż zaworu zwrotnego oraz przepompowni hybrydowej wraz z ich zasileniem elektrycznym. Wskaźnik procentowy rzeczowego wykonania odnośnie zadania pn. „Budowa i przebudowa kanalizacji w gmachu głównym Muzeum Narodowego w Szczecinie” wyniósł 76%;
- Odtworzenie posadzki oraz okładzin ściennych wewnątrz obiektu (ogółem za roboty budowlane MNS zapłaciło wykonawcy 828 800,0 zł) oraz kwotę 1 14 445,60 zł netto zł na sfinansowanie Nadzoru Autorskiego oraz Inspektorów Nadzoru Inwestorskiego branży sanitarnej oraz budowlanej. MNS (środki własne jos) sfinansowało kwotę VAT w wysokości 208 967,00 zł.

Wykonanie rzeczowe zadania w 2023 r. wyniosło 76%.

W 2023 r. podjęto również nowe zadania inwestycyjne mające na celu modernizację i rozbudowę wojewódzkich samorządowych instytucji kultury.

- **Remont wraz z elementami przebudowy w zakresie budynku muzeum, zagospodarowania terenu oraz budowa podziemnego zbiornika retencyjnego na Placu Solidarności w Szczecinie – zadanie inwestycyjne (2023-2024)** – przedmiotem projektu jest modernizacja Placu Solidarności mająca na celu wyjście naprzeciw zachodzącym zmianom klimatycznym przy jednoczesnym poszanowaniu obecnych funkcji publicznych placu.

- Wartość zadania: 3 007 400 zł;
- Środki z budżetu Województwa: 2 920 000 zł;
- Środki instytucji kultury: 87 400 zł.

W roku 2023 wykorzystano kwotę w wysokości: 0 zł.

W dniu 29 maja 2023 r. rozpoczęto procedurę przetargową dla ww. inwestycji. Postępowanie zostało unieważnione w dniu 21 czerwca 2023 r., ponieważ oferta z najniższą ceną przewyższała kwotę, którą zamawiający zamierzał przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia. W dniu 25 lipca 2023 r. ponownie rozpoczęto procedurę przetargową, w której złożono dwie oferty. Pierwsza oferta została odrzucona z powodu braku wyrażenia przez wykonawcę pisemnej zgody na przedłużenie terminu związania ofertą. Druga oferta została odrzucona, ponieważ wykonawca nie spełnił warunków udziału w postępowaniu oraz nie złożył w przewidzianym terminie podmiotowego środka dowodowego potwierdzającego brak podstaw wykluczenia. W wyniku powyższego postępowanie zakończyło się ponownym unieważnieniem. W dniu 3 listopada 2023 roku kolejny raz rozpoczęto procedurę przetargową.

Cel Kierunkowy 2 Wzrost uczestnictwa w kulturze mieszkańców regionu

1. Rozwój działalności edukacyjnej w obszarze kultury realizowanej przez instytucje kultury województwa zachodniopomorskiego

Kluczowym partnerem w realizacji celu były instytucje kultury prowadzące działalność edukacyjną w obszarze kultury, w tym w szczególności Muzeum Narodowe w Szczecinie, które zorganizowało łącznie 786 wydarzeń o charakterze edukacyjno-popularyzatorskim (w tym: lekcje muzealne, warsztaty muzealne, lekcje muzealne w Centrum Dialogu Przełomy, lekcje wyjazdowe w CDP, warsztaty muzealne dla najmłodszych w CDP), w których uczestniczyło 20 414 osób. Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie zorganizowała 80 wydarzeń edukacyjnych (w tym: lekcje biblioteczne dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, warsztaty dla dzieci i młodzieży, prelekcje dla uczniów szkół średnich, wykłady, warsztaty i szkolenia dla dorosłych, konferencje i inne), w których wzięło udział 2 001 osób. Ogrody Przelewice – Zachodniopomorskie Centrum Kultury Obszarów Wiejskich i Edukacji Ekologicznej zorganizowało wydarzenia edukacyjne, w których wzięło udział 2 600 osób (w tym: wycieczki, warsztaty, gry terenowe, lekcje edukacyjne), Zamek Książąt Pomorskich przeprowadził 38 wydarzeń edukacyjnych, w których wzięły udział 1 534 osoby (w tym: konferencje naukowe,

warsztaty, czytania, prelekcje, spotkania, konkursy oraz przeglądy Amatorskiego Ruchu Artystycznego). Morskie Centrum Nauki im. prof. Jerzego Stelmacha przeprowadziło warsztaty edukacyjne dla grup zorganizowanych, osób indywidualnych i warsztaty tematyczne oraz warsztaty i spotkania w ramach Dziecięcego Uniwersytetu – Szczecińskiej Szkoły Jungów dla 3 653 osób. Opera na Zamku w Szczecinie zorganizowała 87 wydarzeń „poza sceną” (spotkania chóru amatorskiego, spotkania Stowarzyszenia Miłośników Opery i Operetki (SMOiO), oprowadzania po operze, turniej szachowy), w których wzięło udział 3 957 osób.

2. Rozwój systemu pomocy finansowych dla gmin z przeznaczeniem na upowszechnianie kultury w regionie

W ramach niniejszego priorytetu przekazano środki finansowe w trybie pomocy finansowej Gminie Miastu Koszalin na dofinansowanie bieżącej działalności Bałtyckiego Teatru Dramatycznego im. Juliusza Słowackiego w Koszalinie w wysokości 575 000 zł oraz Filharmonii Koszalińskiej im. Stanisława Moniuszki w wysokości 403 000 zł z przeznaczeniem na organizację wydarzeń artystycznych w regionie. Dodatkowo w ww. trybie przekazano środki finansowe w wysokości 460 000 zł Gminie Miastu Szczecin z przeznaczeniem na wsparcie działalności Teatru Lalek „Pleciuga”, która ma charakter regionalny.

Cel Kierunkowy 3 Wsparcie twórców indywidualnych

Działania ukierunkowane na wsparcie zachodniopomorskich twórców dotyczyły wsparcia finansowego oraz promocyjnego m. in. poprzez system stypendialny dla młodych artystów z regionu (w tym: stypendia w dziedzinie kultury dla osób zajmujących się profesjonalnie twórczością artystyczną oraz stypendia w ramach Programu Stypendialnego Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego pn. „Janko Muzykant”), nagród finansowych dla laureatów konkursów artystycznych o zasięgu regionalnym i ponadregionalnym, Nagród „Pro Arte” Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego za wybitne osiągnięcia w dziedzinie kultury, jak również wsparcia instytucjonalnego. W 2023 r. przeznaczono środki w wysokości 104 000 zł na nagrody finansowe Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego dla laureatów 21 konkursów (w tym m. in.: Wielki Turniej Tenorów w kwocie 20 000 zł, Najlepsze Dyplomy Artystyczne Akademii Sztuki 16 000 zł, Nagroda Literacka JANTAR 10 000 zł, Muzealne Wydarzenie Roku 9 000 zł, Bibliotekarz Roku Województwa Zachodniopomorskiego 6 000 zł, Szczecin Film Festival 5 000 zł), 60 000 zł na 4 finansowe Nagrody „Pro Arte” Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego za wybitne osiągnięcia w dziedzinie kultury i 10 000 zł na statuetki dla laureatów nagrody, 90 000 zł na 6 stypendiów w dziedzinie kultury dla osób zajmujących się profesjonalnie twórczością artystyczną oraz 141 573 zł na 57 stypendiów w ramach Programu Stypendialnego Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego pn. „Janko Muzykant”.

Cel Kierunkowy 4 Rozwój wspólnotowości w obszarze kultury

Wsparcie najważniejszych wydarzeń artystycznych i kulturalnych regionu

Istotna dla realizacji niniejszego priorytetu była działalność organizacji pozarządowych, która przyczyniła się do wsparcia aktywnego uczestnictwa w kulturze dzięki uzupełnieniu/wzbogaceniu oferty wojewódzkich samorządowych instytucji kultury w szczególności poprzez realizację zadań z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego w mniejszych miejscowościach regionu. W 2023 r. na realizację zadania przeznaczono środki w łącznej kwocie 752 889 zł, które przyznano 56 podmiotom. Dodatkowo, w ramach zadania Promocja województwa poprzez kulturę i naukę wsparto 54 wydarzenia artystyczne poprzez zlecenie realizacji usługi promocyjnej w ramach organizowanych przedsięwzięć na łączną kwotę 823 531 zł.

Cel II – Rozwój współpracy międzynarodowej w obszarze kultury

Cel Kierunkowy 1 Rozwój współpracy kulturalnej na obszarze Euroregionu Pomerania

W ramach drugiego celu głównego polityki w 2023 r. Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie zrealizował dwa projekty w ramach Funduszu Małych Projektów INTERREG VI A – Kultura i zrównoważona turystyka

1. Projekt pn. „Bogusław X, życie i działalność renesansowego księcia na Pomorzu i w Europie”

Głównym rezultatem projektu była organizacja konferencji naukowej pt. „Bogusław X, życie i działalność renesansowego księcia na Pomorzu i w Europie” w Zamku książąt Pomorskich w Szczecinie, w 500. rocznicę śmierci władcy. Celem konferencji było popularyzowanie wiedzy o badaniach prowadzonych na temat Pomorza Zachodniego w okresie panowania Bogusława X, a także kontekstów historycznych, miejsca regionu w późnośredniowiecznym i wczesnonowożytnym ówczesnym świecie, powiązań z innymi podmiotami państwowymi i stanie wewnętrznym monarchii pomorskiej. Konferencja miała zasięg międzynarodowy.

Partnerzy: Komisja Historyczna dla Pomorza we współpracy z partnerami (Instytut Historyczny Uniwersytetu Szczecińskiego, Archiwum Państwowe w Szczecinie)

2. Projekt pn. „Społeczne i kulturowe dzieje ewangelików szczecińskich. 500-lecie reformacji w Szczecinie”

Głównym zadaniem w projekcie była organizacja konferencji popularnonaukowej pt. „Społeczne i kulturowe dzieje ewangelików szczecińskich. 500-lecie reformacji w Szczecinie” w Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie. Konferencja miała na celu przybliżenie uczestnikom projektu źródeł reformacji w Szczecinie na tle początków Pomorza, historii kościoła ewangelickiego w Szczecinie po współczesność, tak w czasach pomorskich, szwedzkich, pruskich i niemieckich, jak też w polskim Szczecinie od 1945 roku. Szczególny nacisk położony został na dorobek kulturowy, tak materialny, jak i duchowy ewangelików szczecińskich takich jak: Paul vom Rode, Daniel Cramer, Johannes Micraelius, Carl Loewe, Hermann Haken czy Johannes Quistorp.

Konferencja miała zasięg międzynarodowy.

Partnerzy: Zrzeszenie do spraw Historii Kościołów Pomorskich w Greifswaldzie, Parafia Ewangelicko – Augsburska św. Trójcy w Szczecinie, Parafia Ewangelicka w Penkun.

Opera na Zamku w Szczecinie

3. Projekt pn. „Polsko – niemiecka sieć teatralna via_TEATRI”

W listopadzie 2023 r. Opera na Zamku w Szczecinie złożyła wniosek o dofinansowanie do Program Współpracy Interreg VI A Meklemburgia – Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska 2021-2027, priorytet P3 – Umożliwienie lepszego uczestnictwa w transgranicznym życiu codziennym poprzez język, kulturę i turystykę na projekt pn. „Polsko – niemiecka sieć teatralna via_TEATRI”, który będzie realizowany w latach 2024-2026. Projekt otrzymał dofinansowanie w kwocie 1 051 046,40 EUR stanowiącą 80% kosztów kwalifikowalnych.

Cel III – Budowanie kulturalnej pozycji regionu w oparciu o dziedzictwo kulturowe

Cel kierunkowy 1 Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego regionu

W ramach realizacji celu realizowane były działania nakierowane na ochronę i rozwój rodzimego dziedzictwa materialnego oraz niematerialnego, mającego wysoką wartość historyczną i kulturową, przyczyniającego się pośrednio do rozwoju społeczno-gospodarczego województwa. W 2023 r. przyznano 56 podmiotom dotacje celowe na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, położonym na obszarze województwa zachodniopomorskiego na łączną kwotę 2 205 372 zł.

W ramach ww. kwoty udzielono 28 dotacji na obiekty sakralne na łączną kwotę 1 139 000 zł oraz 28 (w tym 12 GEZ) na obiekty świeckie, na łączną kwotę 1 361 000 zł.

Cel kierunkowy 2 Badanie, dokumentowanie i promocja zachodniopomorskiego dziedzictwa kulturowego

W ramach powyższego celu samorządowe instytucje kultury województwa zachodniopomorskiego przygotowały publikacje naukowe i popularyzatorskie dotyczące dziedzictwa kulturowego regionu.

Wydawnictwa Książnicy Pomorskiej im. Stanisława Staszica w Szczecinie:

1. Johann Kitscher, **„Tragikomedia o wyprawie do Jerozolimy Najjaśniejszego Księcia Pomorskiego”** (współwydawca: Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie). Jest to przekład na język polski sztuki rektora uniwersytetu w Bolonii Johanna Kitschera napisanej w końcu XV w. Opowiada o pielgrzymce księcia Bogusława X do Jerozolimy.
2. **„Pomorski encyklopedysta”**. (współwydawca: Szczecińskie Towarzystwo Kultury). Praca zbiorowa wydana z okazji jubileuszu 90-lecia urodzin wybitnego historyka profesora Tadeusza Białeckiego.
3. **„Album studiosorum Pedagogium Książęcego w Szczecinie (1576-1666)”**. Publikacja jest edycją jednego z cenniejszych dokumentów w zbiorach Książnicy Pomorskiej jakim jest rękopis zabytkowej metryki zawierającej nazwiska słuchaczy Pedagogium Książęcego.
4. Zbigniew Kosiorowski, **„Rewersa. Reminiscencje ze świata mediów, własności intelektualnej i literatury”**. Jest to zbiór tekstów i esejów obrazujących proces ewolucji mediów, formowania się prawa medialnego oraz krytyki literackiej.
5. Ewa Zamorska-Przyłuska, **„Wolin. Wyspa rybaków”**. Literacki przewodnik po wyspie Wolin zawierający wspomnienie o zapomnianym pisarzu Gracjanie Jordanie.
6. Igor Górewicz, **„Pomorskie opowieści”** t. 1-3. Bogato ilustrowane legendy słowiańskie dla dzieci i młodzieży.
7. Maria Łopuch, Ryszard Kotla, **„Aleja Żeglarzy”** (współwydawca: Szczecińskie Towarzystwo Kultury). Bogato ilustrowany folder o Alei Żeglarzy na Bulwarze Piastowskim.
8. Maria Łopuch, **„Tym co nie powrócili z morza”** (współwydawca: Szczecińskie Towarzystwo Kultury). Bogato ilustrowany folder o pomniku na Cmentarzu Centralnym.

Wydawnictwo Biura Dokumentacji Zabytków w Szczecinie:

1. Anna Bartczak, Maria Witek (red.), **„Po nich dziedziczymy”**. Materiały opracowane z okazji obchodów Zachodniopomorskich Dni Dziedzictwa 2022.

Wydawnictwa Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie:

1. **„Inwentarz spuścizny księcia Jana Fryderyka z 1600 r.”**

Publikacja przybliży cenny dokument archiwalny – spis majątku ruchomego księcia Jana Fryderyka, sporządzony po śmierci władcy. Jego treść to unikatowe kompendium wiedzy o sztuce, technice i rzemiośle w czasach rozkwitu pomorskiego dworu.

2. Folder: **„Sydonia von Borck – między prawdą a legendą”** (wydanie II).

Historia dramatycznych losów Sydonii von Borck, której śmierć bywa łączona z wygaśnięciem dynastii Gryfitów i upadkiem Księstwa Pomorskiego autorstwa mediewistki, Marzena Maria Głodek.

3. Folder: **„Bogusław X Wielki (1454-1523) i jego czasy”**.

Publikacja w sposób barwny i przystępny przybliży życie i rządy Bogusława X. Autorką publikacji jest Monika Ogiewa-Sejnota.

4. „Inwentarz spuścizny Bogusława X Wielkiego z 1523 r.”.

Kontynuacja nowego cyklu wydawniczego Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie poświęconego materiałom źródłowym z dawnej książęcej kancelarii dworskiej prezentujący dwa dokumenty: inwentarz spuścizny księcia Bogusława X z 1523 roku oraz inwentarz z 1524 roku, stanowiący spis przedmiotów, które ze spuścizny po Bogusławie X otrzymał jeden z jego dwóch synów, Jerzy I.

Wydawnictwa Muzeum Narodowego w Szczecinie:

1. Agnieszka Kuchcińska-Kurcz, **„Wieża Babel. Pomorze Zachodnie po 1945 r.”.**
2. Agnieszka Kuchcińska-Kurcz, **„Samotny strajk. Sierpień 1988”**, wydanie drugie.
3. Iwona Karwowska, **„Jak to z drewnem było. Narzędzia do obróbki drewna ze zbiorów Muzeum Narodowego w Szczecinie”.**
4. Szymon Piotr Kubiak, **„Macierz. Szczecińskie muzea i sztuka dla „Nowego Pomorza” 1910-1945”** (wyd. z Akademią Sztuki w Szczecinie).
5. Michał Dłużak, **„Kocie oko”** (wyd. z Wydawnictwem Triglav).

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020

W obszarze **kultura** w 2023 r. w ramach RPO WZ 2014-2020 nie podpisano żadnej umowy o dofinansowanie. Od początku wdrażania programu w omawianym obszarze podpisano 25 umów na łączną kwotę wsparcia ze środków UE w wysokości niemal 166,0 mln zł.

Wsparcie udzielone w umowach podpisanych do końca 2023 r. pozwoliło na osiągnięcie m.in. następujących efektów:

- Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem obiektach dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne – 407 793 osoby,
- Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem – 24 szt.

Ponadto w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których (lub na rzecz których) dla beneficjentów lub odbiorców zatwierdzono do wypłaty łącznie najwięcej środków UE w przeliczeniu na 1 mieszkańca (od początku programu do końca 2023 r.).

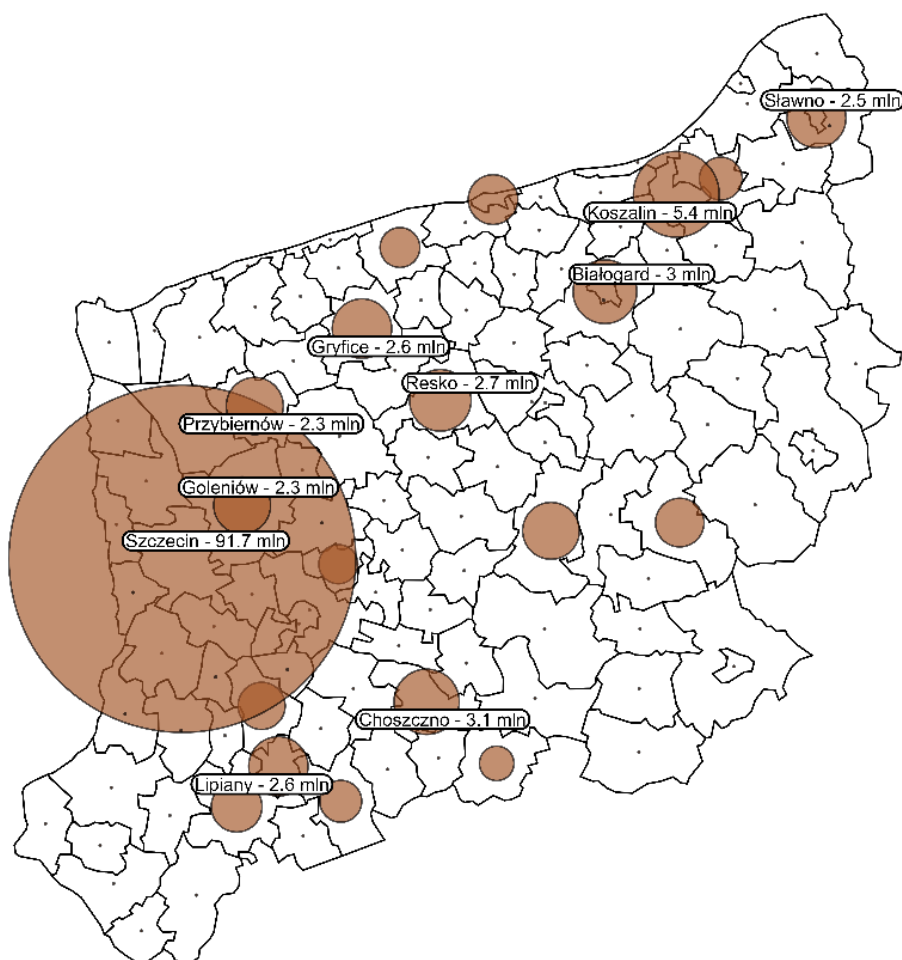
Tabela 44. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Kultura

Gmina	Powiat	zł na mieszkańca
Przybiernów	goleniowski	484
Lipiany	pyrzycki	461
Resko	łobeski	373
Stara Dąbrowa	stargardzki	299
Szczecin	Szczecin	233
Sławno	sławieński	212
Bierzwnik	choszczeński	186
Choszczno	choszczeński	152
Czaplinek	drawski	150
Drawsko Pomorskie	drawski	141

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Terytorialny rozkład środków UE zatwierdzonych do wypłaty od początku programu do końca 2023 r. przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 39. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Kultura



Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

W dokumencie „Polityka kulturalna województwa zachodniopomorskiego” założono, iż działania samorządu województwa będą realizowane w wielu obszarach i przyczynią się do tego, aby Pomorze Zachodnie stało się jednym z najatrakcyjniejszych regionów pod względem jakości życia, którego wyznacznikiem jest m. in. dostęp mieszkańców do kultury oraz atrakcyjna i zróżnicowana oferta kulturalna. Jednocześnie samorząd województwa wyznaczył sobie rolę inspiratora działań wpływających na powszechne, aktywne oraz świadome uczestnictwo w kulturze, które jest jednym z kluczowych czynników wpływających na rozwój mieszkańców Pomorza Zachodniego.

Powyższe cele były realizowane przez samorząd województwa w sposób bezpośredni za pomocą jego jednostek organizacyjnych oraz współpracujących z nim instytucji kultury.

Konsekwentna realizacja założeń polityki kulturalnej województwa zachodniopomorskiego w przyjętych obszarach oraz sukcesywne zwiększanie środków finansowych na poszczególne działania sprawiają, że już teraz efekty są wymierne i zauważalne na arenie ogólnopolskiej i międzynarodowej.

Kluczowymi projektami w 2023 r. było ukończenie budowy Morskiego Centrum Nauki im. prof. Jerzego Stelmacha w Szczecinie oraz rozbudowy Teatru Polskiego w Szczecinie połączonego z modernizacją obecnej siedziby instytucji, obejmującej przeprowadzenie prac konserwatorskich i restauratorskich związanych z odtworzeniem wyglądu istniejącego budynku wpisanego do rejestru zabytków i otwarciu obu instytucji.

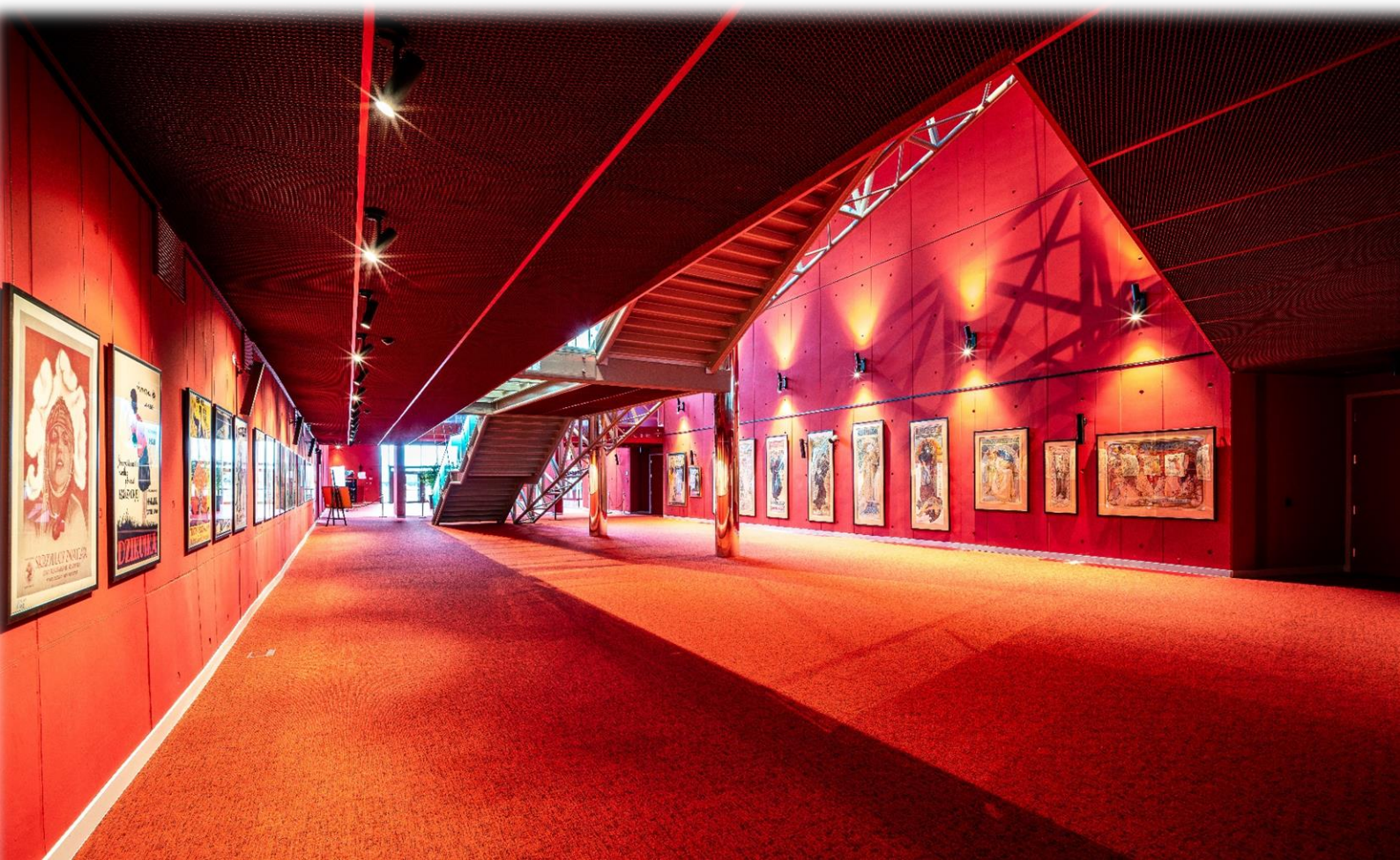
W dniu 27 maja 2023 r. miało miejsce uroczyste otwarcie Morskiego Centrum Nauki im. prof. Jerzego Stelmacha w Szczecinie, natomiast w dniu 6 sierpnia 2023 r. otwarcie Teatru Polskiego w Szczecinie.

Kontynuowano również prace związane z odbudową skrzydła północnego Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie oraz projekty dotyczące otoczenia historycznej siedziby rodu Gryfitów: modernizacji i remontu dziedzińców oraz kompleksowego zagospodarowania tarasów, a także modernizacji i rozbudowy historycznego folwarku w Przelewicach wraz z niezbędną infrastrukturą.

Jedną z przeszkód w realizacji polityki, mającą negatywny wpływ na równomierny dostęp do kultury na terenie naszego województwa, jest lokalizacja wszystkich (poza Ogrodami Przelewice) wojewódzkich samorządowych instytucji kultury w stolicy Pomorza Zachodniego, Szczecinie. Dlatego istotnym obszarem skutecznej polityki kulturalnej samorządu regionalnego powinno być kierowanie licznych działań i środków finansowych do ośrodków, na terenie których wojewódzkie samorządowe instytucje kultury nie oddziałują.

Należy również wskazać, iż istnieje wiele zmiennych generujących liczne ryzyka, mające wpływ na realizację polityki kulturalnej, które są niezależne od województwa. Należy do nich zaliczyć:

- Wzrost kosztów prowadzenia działalności kulturalnej związany ze wzrostem kosztów pracy, wynikającym z konieczności podniesienia pensji minimalnej oraz zwiększenia wysokości odpisów na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych, co generuje dodatkowe koszty po stronie instytucji kultury oraz zmusza organizatora do zwiększenia dofinansowania. Jednocześnie przekazywane instytucjom większe środki z przeznaczeniem na powyższe cele nie przyczyniają się do uatrakcyjnienia i zwiększenia dostępności oferty kulturalnej;
- Presja płacowa pracowników sektora kultury będąca wynikiem szybkiego wzrostu płacy minimalnej, czego efektem jest nadmierne spłaszczenia siatki wynagrodzeń w instytucjach;
- Zagrożenie realizacji zadań inwestycyjnych ze środków unijnych spowodowane późnym uruchomieniem KPO;
- Wzrost kosztów prac budowlanych mających wpływ na planowanie i realizację inwestycji i w związku z tym brak możliwości rozstrzygania postępowań przetargowych;
- Niewykorzystanie kosztów robót budowlanych skutkujące brakiem możliwości prawidłowego wykorzystania dotacji i docelowo jej zwrotem do budżetu województwa;
- Przewidywany wzrost kosztów energii elektrycznej w związku z kończącym się okresem zamrożenia cen oraz brakiem wiedzy jak ukształtują się one w dalszej perspektywie czasowej;
- Często zmieniające się otoczenie prawne.





3.5.8

Polityka ochrony zdrowia

województwa
zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Syntetyczny opis celów/ kierunków polityki rozwoju oraz realizowanych przez samorząd województwa zadań w ramach wskazanej polityki

Polityka ochrony zdrowia województwa zachodniopomorskiego przyjęta uchwałą Nr 1255/21 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego, definiuje działania w obszarze ochrony zdrowia, jakie mogą zostać podjęte poprzez bezpośrednie lub pośrednie zaangażowanie samorządu województwa. Polityka opisuje uwarunkowania demograficzno-epidemiologiczne, prawne, programowe na poziomie UE, kraju i województwa oraz cele i założenia rozwojowe opieki zdrowotnej w regionie.

Strategiczną wizję Polityki ochrony zdrowia, w perspektywie czasowej do 2030 roku, jest poprawa stanu zdrowia i bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców województwa z ukierunkowaniem na poprawę jakości i efektywności systemu ochrony zdrowia.

Cele i zadania Polityki ochrony zdrowia województwa zachodniopomorskiego:

Cel główny 1. Dostosowanie opieki zdrowotnej do uwarunkowań demograficznych, epidemiologicznych i ekonomicznych.

Samorząd województwa pełni podwójną rolę w obszarze ochrony zdrowia w regionie, wykonuje obowiązki podmiotu tworzącego dla części zakładów leczniczych i pośrednio uczestniczy w kształtowaniu systemu ochrony zdrowia. Najważniejszym zadaniem jest ciągle dostosowywanie opieki zdrowotnej do potrzeb, poprawa jej dostępności, jakości, organizacji i funkcjonalności oraz wprowadzanie innowacji i ulepszeń. Planowane zmiany uwzględniają potrzeby regionu i rekomendacje zawarte w dokumentach strategicznych w ochronie zdrowia: Mapie Potrzeb Zdrowotnych na lata 2022-2026, dokumencie Zdrowa przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 r., Krajowym Planie Transformacji i Wojewódzkim Planie Transformacji dla obszaru województwa zachodniopomorskiego na lata 2022-2026.

Cel kierunkowy 1.1. Uzupełnianie istniejących niedoborów, podnoszenie jakości i ulepszanie warunków świadczenia usług zdrowotnych.

Stałym zadaniem jest utrzymanie dobrego stanu obiektów, zabezpieczenie optymalnych warunków technicznych i sanitarnych, wyposażenie w odpowiedni sprzęt i aparaturę medyczną. Modernizacja, rozbudowa i budowa nowych obiektów służy prewencji, diagnozowaniu, leczeniu chorób, opiece długoterminowej, wdrażaniu nowych form świadczenia usług medycznych i nowoczesnych technologii medycznych. Podejmowane działania poprawiają funkcjonowanie opieki zdrowotnej nad osobami z zaburzeniami i chorobami psychicznymi, dalej zmierzają do tworzenia centrów zdrowia psychicznego dla dorosłych oraz dla dzieci i młodzieży.

Cel kierunkowy 1.2. Optymalizacja systemu ratownictwa medycznego.

Istotnym zadaniem jest wzmocnienie i dalsza optymalizacja systemu ratownictwa medycznego dla zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańcom województwa. Samorząd województwa pełniąc funkcję podmiotu tworzącego dla Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie zapewnia odpowiednią infrastrukturę miejsc stacjonowania zespołów ratownictwa medycznego, wyposażoną w ambulanse ratunkowe, miejsca postojowe dla karetek, magazyny leków, sprzętu i aparatury medycznej, pomieszczenia oczekiwania dla dyżurującego personelu, myjnie/odkazałnie, pomieszczenia na potrzeby szkoleń oraz zaplecze administracyjno-techniczne. Optymalne warunki pracy personelu umożliwiają dobrą organizację działań i szybki dojazd do zdarzeń celem przeprowadzenia czynności ratunkowych.

Cel kierunkowy 1.3. Rozwijanie e-usług w ochronie zdrowia.

Realizowano zadania wspierające rozwój e-usług w podmiotach leczniczych poprzez realizację projektu „Zachodniopomorskie e-Zdrowie”. Wdrażanie inwestycji w infrastrukturę informatyczną Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej, pozwoliło na uzyskanie wyrównanego poziomu rozwoju systemów informatycznych, spełniających standardy określone przepisami prawa w zakresie bezpieczeństwa fizycznego oraz cyberbezpieczeństwa, które w sytuacjach kryzysowych zapewniają zachowanie ciągłości

działania jednostek. Jednocześnie zapewniło integrację systemów informatycznych obejmujących oprogramowanie szpitalne w świetle wymogu prowadzenia przez szpital elektronicznej dokumentacji medycznej (EDM).

Cel główny 2. Promocja zdrowia i profilaktyki zagrożeń zdrowotnych.

Działania w zakresie promocji i profilaktyki zdrowotnej zmierzają do wzmocnienia zdrowia, zmniejszenia zachorowalności, wczesnego wykrywania chorób i szybkich działań naprawczych ograniczających skutki choroby.

Cel kierunkowy 2.1. Wzmacnianie zdrowia publicznego w obszarach priorytetowych problemów zdrowotnych

Do osiągnięcia lepszego stanu zdrowia podejmowane są zadania w zakresie promocji zdrowego stylu życia, podnoszenia świadomości zdrowotnej mieszkańców województwa, profilaktyki zagrożeń zdrowotnych, badań przesiewowych, wczesnego wykrywania chorób, szczepień ochronnych, zapobiegania powikłaniom chorób, wsparcia wczesnej terapii i rehabilitacji. Przedsięwzięcia realizowane dotyczą problemów zdrowotnych mieszkańców regionu w obszarze chorób układu krążenia, nowotworowych, układu oddechowego, układu kostno-stawowego, chorób metabolicznych, psychicznych i zakaźnych. Wspierane są też działania na rzecz zdrowia dzieci, kobiet i osób aktywnych zawodowo.

Cel kierunkowy 2.2. Rozwijanie samorządowych programów polityki zdrowotnej w zakresie istotnych problemów zdrowotnych mieszkańców regionu

Systematycznie przygotowywane są do wdrażania programy polityki zdrowotnej dotyczące istotnych problemów zdrowotnych mieszkańców województwa. Prowadzone jest wspieranie wdrażania programów podejmowanych przez lokalne jednostki samorządu terytorialnego. Zakres tematyczny programów skupia się na głównych problemach zdrowotnych, jakimi są m.in. choroby nowotworowe, choroby sercowo-naczyniowe, choroby metaboliczne, choroby układu kostno-stawowego i mięśniowego, choroby układu oddechowego, zaburzenia wieku rozwojowego, choroby psychiczne, niepłodność oraz choroby zakaźne.

Cel kierunkowy 2.3. Zapewnienie profilaktycznej opieki zdrowotnej osobom w wieku aktywności zawodowej.

Zadaniem stałym jest sprawowanie profilaktycznej opieki zdrowotnej i kontroli stanu zdrowia osób pracujących, obejmującej procedury i badania ukierunkowane na identyfikację tych elementów stanu zdrowia, które pozostają w związku przyczynowym z warunkami pracy. Prowadzona jest wczesna diagnostyka chorób zawodowych i poradnictwo dla chorych. Profilaktyczna opieka zdrowotna obejmuje także osoby, które w trakcie praktycznej nauki zawodu są narażone na działanie czynników szkodliwych, uciążliwych lub niebezpiecznych dla zdrowia.

Cel główny 3. Wzmocnienie zasobów kadrowych ochrony zdrowia.

Ważnym elementem sektora zdrowia są zasoby kadrowe, liczba pracowników, ich kompetencje, wiedza i umiejętności oraz rozmieszczenie. Samorząd województwa pełniąc funkcję podmiotu tworzącego dla części jednostek medycznych, przeprowadza analizy stanu zatrudnienia pracowników, głównie w obrębie zawodów medycznych, lekarzy, pielęgniarek i położnych, prowadzi bieżące analizy aktualnych oraz przyszłych potrzeb zdrowotnych w kontekście funkcjonowania i rozwoju jednostek medycznych.

Cel kierunkowy 3.1. Optymalizacja liczebności i rozmieszczenia kadr medycznych.

W ramach celu podejmowane są działania promujące i motywujące do podejmowania kształcenia w zawodach medycznych we współpracy z samorządami zawodowymi i uczelniami. Dla zabezpieczenia właściwego zatrudnienia pielęgniarek wdrożono program stypendialny dla studentów kierunku pielęgniarstwo.

Cel kierunkowy 3.2. Doskonalenie kompetencji pracowników ochrony zdrowia.

Planowane jest ciągłe działanie wspierające doskonalenie zawodowe kadr medycznych w różnych formach: szkolenia specjalistyczne, kursy kwalifikacyjne i szkolenia specjalizacyjne, w szczególności w zakresie deficytowych specjalizacji. Zadaniem stałym jest organizacja i zapewnienie realizacji stażu podyplomowego

lekarza/lekarza dentysty polegająca na ustalaniu listy podmiotów prowadzących staż, określaniu liczby miejsc dla stażystów w poszczególnych podmiotach, ustaleniu ogólnej liczby lekarzy i lekarzy dentystów, którzy mogą odbywać staż na obszarze województwa zachodniopomorskiego, przekazywaniu środków finansowych na pokrycie kosztów związanych z realizacją stażu oraz na organizacji i finansowaniu szkoleń dla lekarzy stażystów. Corocznie prowadzone jest rozpoznanie potrzeb w zakresie szkoleń specjalizacyjnych dla pielęgniarek i położnych, na potrzeby planowania dofinansowania ze środków budżetu państwa.

Bieżące zadania Polityki ochrony zdrowia województwa zachodniopomorskiego są sprecyzowane w dokumencie operacyjnym pn. **Program realizacyjny ochrony zdrowia**, który jest wyborem kluczowych przedsięwzięć inwestycyjnych i działań realizowanych przez samorząd województwa.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa i kraju

Główne kierunki rozwoju systemu ochrony zdrowia w Polsce wskazywane są na poziomie krajowym. Cele i rekomendacje określone w następujących krajowych dokumentach strategicznych stanowią podstawę do wprowadzania zmian i przedsięwzięć w regionach:

Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027,

z perspektywą do 2030 r., – wyznacza cele i narzędzia dla działań wszystkich instytucji w ochronie zdrowia, w tym określa dwie strategie deinstytucjonalizacji dotyczące opieki zdrowotnej nad osobami starszymi oraz opieki zdrowotnej nad osobami z zaburzeniami psychicznymi.

Mapa Potrzeb Zdrowotnych na lata 2022-2026, identyfikuje priorytetowe potrzeby zdrowotne i wyzwania organizacyjne systemu opieki zdrowotnej, zał. 16. Wyzwania systemu opieki zdrowotnej i rekomendowane kierunki działań na terenie województwa zachodniopomorskiego.

Krajowy Plan Transformacji na lata 2022-2026, rekomenduje oprócz działań krajowych, poprawę dostępności do opieki zdrowotnej w niektórych dziedzinach na poziomie regionów.

Na poziomie regionalnym dokumenty strategiczne w zakresie rozwoju ochrony zdrowia, oprócz **Polityki ochrony zdrowia województwa zachodniopomorskiego**, opisanej w pkt 3, to:

Program realizacyjny Polityki ochrony zdrowia województwa, obejmuje działania planowane do realizacji przez samorząd województwa w perspektywie unijnej 2021-2027. W programie umieszczone są projekty rozwoju infrastruktury ukierunkowanej na: modernizację ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, pracowni diagnostycznych i zabiegowych, rozwój e-usług wpierających procesy zarządcze, wdrażanie nowoczesnych rozwiązań w radiologii, przygotowanie regionalnych programów zdrowotnych w zakresie profilaktyki i wczesnego wykrywania chorób.

Wojewódzki Plan Transformacji dla województwa zachodniopomorskiego na lata 2022-2026 (WPT)

ustalony obwieszczeniem Wojewody Zachodniopomorskiego, uwzględniający rekomendacje Mapy Potrzeb Zdrowotnych i Krajowego Planu Transformacji. Dokument określa najważniejsze potrzeby i wyzwania organizacyjne wymagające podjęcia działań koordynacyjnych na poziomie województwa w 12 obszarach: 1) profilaktyki w zakresie zdrowia psychicznego, diabetologii i profilaktyki wśród mieszkańców powyżej 65 roku życia; 2) wzmocnienia podstawowej opieki zdrowotnej na obszarach wiejskich; 3) zwiększenia dostępu do poradni ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, intensyfikacji opieki nad pacjentami z cukrzycą, do opieki geriatrycznej, poprawy skuteczności leczenia bólu, zabezpieczenie dostępu do szerokiej diagnostyki przez szpitale; 4) wzmocnienia opieki koordynowanej w leczeniu szpitalnym, restrukturyzacji szpitali w powiatach z dublującymi oddziałami, alokacji lub redukcji łóżek ginekologiczno-położniczych i leczenia urazów narządu ruchu, przekwalifikowania 2 szpitali z III na II stopień referencyjności, likwidacji lub przekwalifikowania oddziałów chirurgii ogólnej w oddziały opieki długoterminowej, przekształcenia oddziałów chorób wewnętrznych w zakłady opiekuńczo-lecznicze, utworzenia oddziału geriatrycznego, hematologicznego, otolaryngologii dziecięcej, zapewnienia dostępu do leczenia z zakresu immunologii, poprawa dostępu do kompleksowej opieki diabetologicznej, dostosowania infrastruktury leczenia szpitalnego do obowiązujących wymagań, wzmocnienia opieki onkologicznej, poprawy dostępu do nowoczesnych metod leczenia chorób zakaźnych, schorzeń neurologicznych i transplantologii; 5) rozwoju kompleksowej opieki

psychiatrycznej, utworzenia docelowo centrów zdrowia psychicznego w każdym powiecie lub grupach powiatów, rozwoju psychiatrii dzieci i młodzieży, dostosowania infrastruktury opieki psychiatrycznej do obowiązujących wymagań; 6) zabezpieczenia świadczeń rehabilitacji pulmonologicznej, dla dzieci z zaburzeniami wieku rozwojowego, osób z dysfunkcją narządu wzroku, zapewnienia dostępności do ambulatoryjnej opieki rehabilitacyjnej we wszystkich powiatach; 7) polepszenia dostępności do świadczeń udzielanych w ramach stacjonarnej opieki długoterminowej; 8) poprawy dostępności do świadczeń udzielanych w ramach stacjonarnej opieki paliatywno-hospicyjnej i w warunkach ambulatoryjnych; 9) zmniejszenia liczby zespołów ratownictwa medycznego na rzecz zespołów podstawowych, utworzenia nowych zespołów ratownictwa medycznego, zwiększenia liczby szpitalnych oddziałów ratunkowych; 10) zwiększenia dostępności do personelu medycznego poprzez tworzenie zachęt, programów wsparcia; 11) optymalizacji wykorzystania bazy sprzętowej poprzez wymianę aparatury wyeksploatowanej; 12) zlikwidowania braków kadrowych wśród personelu medycznego w lecznictwie uzdrowiskowym.

W Wojewódzkim Planie Transformacji brakuje rekomendacji dotyczących m.in. profilaktyki zdrowotnej w zakresie istotnych problemów zdrowotnych związanych z chorobami nowotworowymi i niewystarczającym dostępem do rehabilitacji leczniczej i innych zagadnień.

Cele i główne działania realizowane w 2023 r.

Cell – Dostosowanie opieki zdrowotnej do uwarunkowań demograficznych, epidemiologicznych i ekonomicznych

W dążeniu do uzupełniania istniejących niedoborów, podnoszenia jakości i ulepszania warunków świadczenia usług zdrowotnych, realizowano następujące działania:

1. Przedsięwzięcia z udziałem środków unijnych w ramach RPO WZ 2014-2020

- Budowa budynku na potrzeby Oddziałów Zakaźnych oraz Poradni Specjalistycznych wraz z wyposażeniem na terenie SP Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego w Szczecinie. Zadanie rozpoczęto w 2021 r. Wartość kosztów kwalifikowanych to 97 275 017 zł. W 2023 r. powstał nowy budynek zakaźny z wyniesionym lądowiskiem dla helikopterów medycznych. Obecnie inwestycja jest zakończona, trwają odbiory końcowe. Uruchomienie obiektu planowane jest na kwiecień-maj 2024 r. Dotacja w 2023 r. z budżetu Województwa wyniosła **2 254 327 zł**;
- Centrum Opieki Długoterminowej w subregionie koszalińskim przy Specjalistycznym Zespole Gruźlicy i Chorób Płuc w Koszalinie. Zadanie rozpoczęto w 2019 r. W 2023 r. ukończono realizację inwestycji. Dofinansowanie projektu z budżetu Województwa zakończono w 2021 r. Wartość kosztów kwalifikowanych to **26 702 523 zł**;
- W ramach działania 7.7. RPO WZ 2014-2020 wsparto finansowo w 3 jednostki zaangażowane w najwyższym stopniu w walkę i zapobieganie COVID-19 (Szpital Zespołowy w Szczecinie, Szpital Wojewódzki w Koszalinie oraz 107 Szpital Wojskowy w Wałczu) w łącznej wysokości **17 500 000 zł**;
- Zakończono realizację projektu *Zachodniopomorskie e-Zdrowie*. Łącznie w 2023 r. poniesiono wydatki całkowite w wysokości **38 806 055,44 zł**.



2. Przedsięwzięcia wsparte ramach RPO WZ 2014-2020 z inicjatywy REACT-UE – łączne dofinansowanie 106 778 280 zł

Wobec nadal istniejącego zagrożenia epidemiologicznego rozprzestrzeniania się chorób zakaźnych, kontynuowano działania gwarantujące dostępność do specjalistycznej diagnostyki laboratoryjnej i obrazowej zwłaszcza w placówkach specjalistycznych, szczególnie zaangażowanych w zapobieganie, przeciwdziałanie i zwalczanie pandemii COVID-19.

- PoCovidowa przebudowa budynku w SP Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Szczecinie na potrzeby poradni specjalistycznych i diagnostyki obrazowej, wartość kosztów kwalifikowanych: **58 415 352 zł**;
- PoCovidowa dostosowanie do obowiązujących przepisów budynku Zakładu Anatomii Patologicznej w SPZZOZ w Gryficach, wartość kosztów kwalifikowanych: **4 999 196 zł**;
- Zakup odtworzeniowy kardioangiografu z modernizacją pomieszczeń m.in. dla pacjentów kardiologicznych poCovidowych w Szpitalu Wojewódzkim w Koszalinie, wartość kosztów kwalifikowanych: **5 020 000 zł**;
- Poprawa opieki nad pacjentem onkologicznym poprzez utworzenie centrum koordynacji opieki onkologicznej oraz zespołu psychoonkologii jako przykład włączenia telemedycyny do opieki koordynowanej w Zachodniopomorskim Centrum Onkologii w Szczecinie, wartość kosztów kwalifikowanych: **5 879 019 zł**;
- Program odtworzeniowy aparatury do diagnostyki obrazowej RTG na potrzeby onkologicznej ambulatoryjnej opieki specjalistycznej poprzez wymianę zestawu aparatu RTG oraz mammografu w Zachodniopomorskim Centrum Onkologii w Szczecinie, wartość kosztów kwalifikowanych: **3 723 968 zł**;
- Zakupy odtworzeniowe aparatury medycznej na potrzeby ambulatoryjnej opieki specjalistycznej w Wojewódzkim Ośrodku Medycyny Pracy w Szczecinie poprzez wymianę mammografu, USG, endoskopu i innego sprzętu specjalistycznego oraz zakupy sprzętu i wyposażenia rehabilitacji leczniczej, w tym poCovidowej, wartość kosztów kwalifikowanych: **2 158 000 zł**;
- Modernizacja Oddziału Onkologii i Chemioterapii wraz z wyposażeniem w Szpitalu Wojewódzkim w Koszalinie jako odpowiedź na wyzwania onkologiczne do 2030 roku, wartość kosztów kwalifikowanych: **13 000 000 zł**;
- Dostosowanie obiektów SPSZOZ „ZDROJE” w Szczecinie do nowych potrzeb epidemiologicznych, wartość kosztów kwalifikowanych: **13 582 745 zł**.

3. Przedsięwzięcia inwestycyjne współfinansowane środkami budżetu Województwa

W ramach wsparcia wojewódzkich jednostek ochrony zdrowia na przedsięwzięcia w zakresie modernizacji, remontów i zakupów sprzętu medycznego, udzielono dotacji na łączną kwotę **11 146 102 zł**.

- Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Zespolony w Szczecinie:
 - Zakup specjalistycznego sprzętu medycznego – system do wykonywania badań elektrofizjologicznych i ablacji z zintegrowanym stymulatorem (590 000 zł);
 - Zmniejszenie energochłonności obiektów SPWSZ poprzez modernizację instalacji oświetleniowych (1 553 000 zł);
 - Budowa budynku na potrzeby Oddziałów Zakaźnych oraz Poradni Specjalistycznych wraz z wyposażeniem na terenie SPWSZ w Szczecinie" (2 254 327 zł).
- Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Gryficach:
 - Zakup dermatomu pneumatycznego (szt. 2) wraz z niezbędnymi akcesoriami dla Zachodniopomorskiego Centrum Leczenia Ciężkich Oparzeń i Chirurgii Plastycznej (100 000 zł).
- Szpital Wojewódzki im. M. Kopernika w Koszalinie:

- Zakupu cyfrowego zestawu rentgenowskiego do radiografii i fluoroskopii wraz z dostosowaniem pomieszczeń pracowni RTG w Pawilonie Dziecięcym (2 177 067 zł);
 - Dostosowanie pomieszczeń na potrzeby Pracowni Elektrofizjologii na drugim piętrze Oddziału Kardiologii (609 573 zł);
 - Zakup systemu wielozadaniowego do rejestracji badań elektrofizjologicznych do Oddziału Kardiologii (183 360 zł).
- Specjalistyczny Zespół Gruźlicy i Chorób Płuc w Koszalinie:
- Rozbudowa szpitalnego systemu informatycznego (473 067 zł).
- Zachodniopomorskie Centrum Onkologii w Szczecinie:
- Zakup analizatora parametrów krytycznych dla Oddziału Chirurgii Onkologicznej (66 633 zł).
- Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Zdroje" w Szczecinie:
- Poprawa warunków hospitalizacji pacjenta i pracy personelu poprzez doposażenie oddziałów szpitalnych w sprzęt i aparaturę medyczną (857 000 zł);
 - Modernizacja systemu kanalizacji deszczowej (100 000 zł);
 - Modernizacja systemu łączności (92 500 zł);
 - Utworzenie ciepłowni zasilanej ze źródeł geotermalnych – I etap (149 229 zł);
 - Wymiana dźwigu osobowego w Pawilonie nr 2 (388 000 zł);
 - Modernizacja Pawilonu nr 3 (48 326 zł).
- Regionalny Szpital w Kołobrzegu:
- Przebudowa wraz z niezbędnym wyposażeniem Oddziału Chirurgii Ogólnej, pomieszczeń znajdujących się w Oddziale Chorób Wewnętrznych oraz modernizacja i wyposażenie komórek organizacyjnych szpitala (1 190 000 zł).
- Zakład Opiekuńczo – Leczniczy Leśna Ustroń w Tucznie:
- Realizacja zaleceń związanych z dostosowaniem do przepisów przeciwpożarowych (275 520 zł).
- Szpital Uzdrowski Willa Fortuna w Kołobrzegu:
- Budowa instalacji fotowoltaicznej na dachu Pawilonu B szpitala (38 500 zł).



4. Inwestycje wieloletnie dofinansowane ze środków budżetu Województwa

- Modernizacja obiektów SPSZOZ Zdroje w Szczecinie poprzez poprawę warunków technicznych budynków oraz doposażenie w sprzęt medyczny.

Zakres zadania obejmował prace modernizacyjne mające na celu poprawę stanu technicznego budynków przy ul. Św. Wojciecha oraz dostawę i montaż aparatu do litotrypsji dla Oddziału Urologii Szpitala przy ul. Mącznej. W ramach zadania zrealizowano także prace modernizacyjne obejmujące m.in. wyburzenie łącznika naziemnego wraz z renowacją elewacji i naprawą dachu przy ul. Św. Wojciecha 7. Dotacja w 2023 r. wyniosła 1 649 153 zł;

- Przebudowa części budynku „J” na potrzeby Poradni Kardiologicznej wraz z wyposażeniem w Samodzielnym Publicznym Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Szczecinie. Realizacja inwestycji pozwoliła na przeniesienie Poradni Kardiologicznej do budynku „J”. Zostały przebudowane niezbędne pomieszczenia na rejestrację, pracownię kardiologiczną, gabinety lekarskie, szatnie i zaplecze socjalne oraz powstała nowa klatka schodowa, zapewniająca dogodną komunikację. Przeniesienie Poradni do budynku „J”, w bezpośrednim sąsiedztwie Oddziału Kardiologii oraz zespołu specjalistycznych pracowni kardiologicznych, znacząco usprawniło proces rejestracji i przyjęcia pacjentów. Dotacja w 2023 r. wyniosła 8 120 500 zł;

- Budowa Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego przy ul. Twardowskiego w Szczecinie.

Inwestycja zakładała budowę 2 nowych obiektów stanowiących bazę dla pogotowia ratunkowego w lewobrzeżnej części Szczecina przy ul. Twardowskiego oraz kilku obiektów technicznych. Zadanie realizowane od 2020 r. W ramach inwestycji powstało Centrum edukacyjno-symulacyjne na potrzeby kształcenia ratowników medycznych, policjantów i strażaków z całego województwa. Zadanie, zgodnie z założeniami zostało zakończone w 2023 r. Nie było potrzeby udzielenia dotacji z budżetu województwa.



Cel II – Promocja zdrowia i profilaktyka zagrożeń zdrowotnych

1. Realizacja zadań w zakresie promocji zdrowia w obszarach priorytetowych problemów zdrowotnych, finansowanych z budżetu Województwa.

Zadania w obszarze promocji zdrowia zostały zrealizowane przez podległe podmioty lecznicze w ramach dotacji przyznanych ze środków budżetu Województwa. W 2023 r. wydatkowano łącznie blisko **767 210 zł**. Przemysłana realizacja działań obejmujących zarówno edukację zdrowotną i promocję zdrowia przynosi konkretne korzyści, między innymi wpływa na poprawę świadomości zdrowotnej społeczeństwa i zwiększa wykrywalność chorób we wczesnym ich stadium. Efektem tych działań może być osiągnięcie lepszego stanu zdrowia, zmniejszenie przedwczesnej umieralności i zachorowalności mieszkańców województwa zachodniopomorskiego. W 2023 r. zrealizowano 11 zadań, które koncentrowały się na wzmacnianiu potencjału zdrowotnego w obszarach zdrowia psychicznego, chorób cywilizacyjnych, w tym m.in. chorób nowotworowych, układu krążenia, cukrzycy i szeroko pojętej edukacji zdrowotnej.

- *"Twój czas na zdrowie"* – cykl wideo-rozmów ze specjalistami Samodzielnego Publicznego Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego w Szczecinie; nagranie, produkcja i emisja 8 wideo-rozmów ze specjalistami SPWSZ w Szczecinie; publikacja na kanałach własnych szpitala i udostępnienie dla UMWZ; organizacja spotkania edukacyjnego dla mieszkańców województwa dotyczącego profilaktyki, diagnostyki, leczenia chorób wątroby; organizacja obchodów Światowego Dnia Cukrzycy;
- *Promocja zdrowia psychicznego*. Spotkania edukacyjne pod nazwą „Akademia Zdrowia Psychicznego”, których celem jest wdrożenie zdrowych postaw, prowadzących do zachowania i przywracania zdrowia psychicznego. Warsztaty, wykłady, edukacja indywidualna i spotkania plenerowe obejmowały tematykę higieny zdrowia psychicznego, relaksacji, silwoterapii (rodzaj terapii poprzez kontakt z przyrodą, wycieczki, spacer, obserwacja środowiska, czerpanie energii z otaczającej natury, tematykę dotyczącą technik komunikacyjnych, problemów wychowawczych, metod radzenia sobie ze stresem, metod wsparcia dzieci i młodzieży, problemów dorastania, przeciwdziałania uzależnieniom, samookaleczeniu i samobójstwom oraz arteterapii. Realizatorem był SPZZOZ w Gryficach;
- *Wsparcie psychoedukacyjne dla personelu szpitala* – organizacja warsztatów dla pracowników, obejmujących tematykę: skutecznej komunikacji, zarządzania zasobami ludzkimi, wprowadzania zmian, radzenia sobie ze stresem w sytuacjach kryzysowych. Efektem jest wzmocnienie stanu zdrowia psychicznego personelu. Realizatorem był Szpital Wojewódzki im. M. Kopernika w Koszalinie;
- *"Pierwsza pomoc"* – działania służące szerzeniu idei udzielania pierwszej pomocy wśród społeczności lokalnej województwa zachodniopomorskiego: spotkania w przedszkolach i szkołach podstawowych. Promocja zasad udzielania pierwszej pomocy w mediach społecznościowych, nagranie 6 filmów instruktażowych do zamieszczenia w mediach społecznościowych. Plenerowe akcje promujące zasady udzielania pierwszej pomocy. Zadanie zrealizowane przez Wojewódzką Stację Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie;
- *„Zdrowie psychiczne medyka”* – szkolenia warsztatowe dla Zespołów Ratownictwa Medycznego, w zakresie zdrowia psychicznego medyków, stresu i wypalenia zawodowego. Realizowane w Szkole Ratownictwa Medycznego przy ul. Twardowskiego w Szczecinie oraz w wybranych filiach Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w województwie zachodniopomorskim;
- *Profilaktyka, promocja zdrowia i edukacja zdrowotna*. Działania o charakterze edukacyjnym, ukierunkowanych na zwiększanie świadomości prozdrowotnej, w szczególności związanej z profilaktyką onkologiczną. Edukacja najmłodszych mieszkańców województwa, dzieci w wieku 6-9 lat w zakresie prawidłowych nawyków żywieniowych, opracowanie i udostępnienie materiałów edukacyjno-informacyjnych: kalendarz profilaktyczny, onkologiczny poradnik żywieniowy, animowany przewodnik pacjenta i przewodnik dla pacjenta ZCO. Organizacja corocznego Marszu

- Różowej Wstążki. Cykl audycji radiowych w formie rozmów z ekspertami Zachodniopomorskiego Centrum Onkologii nt. profilaktyki nowotworowej oraz promocji 12 zasad Europejskiego Kodeksu Walki z Rakiem. Plenerowe warsztaty nauki samobadania piersi połączone z promowaniem badań profilaktycznych raka piersi. Realizatorem zadania było Zachodniopomorskie Centrum Onkologii;
- „Od brzuszka do maluszka” – prowadzenie Szkoły Rodzenia, edukacja kobiet w zakresie wczesnego wykrywania nowotworów raka szyjki macicy, kontynuacja projektu aromaterapii dla kobiet rodzących oraz wdrożenie muzykoterapii. Aranżacja kąpek zabaw dla dzieci w przestrzeni szpitala. Realizatorem był SPSZOZ „Zdroje” w Szczecinie;
 - „Promocja zdrowia psychicznego – hortiterapia dla pacjentów z zaburzeniami psychicznymi w SPSZOZ „Zdroje” w Szczecinie. Działanie kontynuowane od 2020 r. polegające na założeniu na terenie szpitala ogrodu terapeutycznego na potrzeby prowadzenia psychoterapii dla pacjentów z zaburzeniami psychicznymi. Ogród terapeutyczny pozwala na systematyczne prowadzenie czynnych zajęć z hortiterapii dla pacjentów leczonych w oddziałach psychiatrycznych jako element tzw. „zielonej opieki”, formy terapii i rehabilitacji dla pacjentów różnych grup wiekowych z zaburzeniami i deficytami psychicznymi;
 - Promocja zdrowia psychicznego – wzmacnianie poczucia własnej wartości oraz umiejętności wychodzenia z kryzysu psychicznego poprzez uatrakcyjnienie i wzbogacenie oferty terapii zajęciowej i proces twórczy w pracowni arteterapii. Prowadzenie różnych form terapii dla pacjentów leczonych w oddziałach psychiatrycznych poprzez ruch, filmoterapię, teatroterapię, a także dostosowanie sali terapii zajęciowej dla potrzeb pacjentów na wózkach inwalidzkich – zakup stołów terapeutycznych. Terapia ma zapobiegać m.in.: nawrotom zaostrzenia choroby i konieczności ponownej hospitalizacji. Zadanie było kontynuacją działań z lat ubiegłych, zrealizowane przez SPSZOZ „Zdroje” w Szczecinie;
 - „Zdrowe oczy” – niedowidzenie u dzieci i młodzieży. Zakup materiałów i pomocy specjalistycznych do ćwiczeń wzrokowych celem realizacji działań edukacyjnych dla rodziców i opiekunów oraz dzieci i młodzieży niedowidzącej w zakresie prawidłowego wykonywania ćwiczeń wzrokowych. Rezultatem zadania jest ułatwienie uczestnikom osiągnięcia oczekiwanych wyników w terapii widzenia obuocznego. Edukacja i wsparcie dzieci i młodzieży niedowidzącej daje szansę na przyszłe życie bez dysfunkcji. Zadanie zrealizował SPSZOZ „Zdroje” w Szczecinie;
 - Kołobrzesci Dzień z Promocją Zdrowia. Edukacja w zakresie zdrowego żywienia oraz zapobiegania nadwadze i otyłości, w tym: pomiary wagi i wzrostu, wyliczanie wskaźnika BMI, porady dietetyczne. Edukacja na temat chorób układu krążenia i zdrowego stylu życia – pomiary ciśnienia krwi wraz z nauką prawidłowego dokonywania pomiarów. Pokazy ratownictwa medycznego z włączeniem ogólnopolskiej akcji krwiodawstwa MOTOSERCE. Wydarzenie zorganizowane przez Regionalny Szpital w Kołobrzegu.



2. Udzielenie pomocy finansowej dla innych JST na realizację programów polityki zdrowotnej w zakresie leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego (in vitro).

Województwo Zachodniopomorskie nieprzerwanie od 2018 r. wspiera realizację działań na rzecz ochrony i promocji zdrowia rozrodczego podejmowanych przez inne jednostki samorządu terytorialnego z terenu Pomorza Zachodniego. Udzielanie pomocy finansowej przez Województwo ma na celu zwiększenie dostępności bezdzietnych par do leczenia niepłodności. Programy obejmują procedury rozrodu wspomaganego medycznie, które nie były finansowane ze środków publicznych będących w dyspozycji Narodowego Funduszu Zdrowia i Ministra Zdrowia. Maksymalna kwota dofinansowania z budżetu Województwa Zachodniopomorskiego wynosi do 50% wartości programu polityki zdrowotnej w zakresie leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego w danym roku. O pomoc finansową mogły ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego, które posiadały program polityki zdrowotnej w zakresie in vitro z pozytywną opinią Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji oraz dokonały wyboru realizatora programu na drodze konkursu. W 2023 r. udzielono pomocy finansowej dla 3 JST:

- Gmina Miasto Szczecin – Program dofinansowania do leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego na lata 2022 – 2024 dla mieszkańców Szczecina;
- Gmina Miasto Kołobrzeg – Leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla mieszkańców miasta Kołobrzeg w latach 2019-2023;
- Gmina Miasto Koszalin – Dofinansowanie do leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla mieszkańców miasta Koszalina w latach 2021-2023.

Łącznie od 2018 r. z dofinansowania skorzystało 395 par, uzyskano 245 ciąż i urodziło się 166 dzieci.

W 2023 r. na pomoc finansową na realizację programów polityki zdrowotnej w zakresie leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego wydatковано łącznie **215 615 zł**.

3. Zakończono wdrażanie regionalnych programów zdrowotnych w ramach RPO WZ 2014-2020 ze wsparciem EFS o łącznej wartości dofinansowania 14 123 547 zł:

- Profilaktyka wad postawy wśród uczniów szkół podstawowych na lata 2020-2022;
- Profilaktyka zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego na lata 2020-2022;
- Prewencja chorób sercowo-naczyniowych u pacjentów onkologicznych na lata 2020-2022;
- Rehabilitacja lecznicza pacjentów onkologicznych na lata 2020-2022.

Cel III – Wzmocnienie zasobów kadrowych ochrony zdrowia

1. Wdrożenie Programu Stypendialnego Województwa Zachodniopomorskiego dla studentów kierunku pielęgniarstwo

Z inicjatywy Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego, w dniu 26 maja 2022 r. Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego podjął uchwałę nr XXXIV/400/22 w sprawie określenia zasad przyznawania przez Województwo Zachodniopomorskie stypendium w wysokości 1 000 zł brutto miesięcznie dla studentów kształcących się na pierwszym roku studiów stacjonarnych I stopnia kierunku pielęgniarstwo w szkołach wyższych na terenie województwa, zamieszkujących województwo zachodniopomorskie. W 2022 r. uruchomiono pierwszy nabór wniosków o udzielenie stypendium na rok akademicki 2022/2023. Stypendia przyznano na okres 9 miesięcy, od 1 października 2022 roku do 30 czerwca 2023 roku. Umowy stypendialne podpisało 26 osób. W 2023 r. uruchomiono kolejny (drugi) nabór wniosków o udzielenie stypendium na rok akademicki 2023/2024. Umowy stypendialne podpisały 24 osoby.

W ramach Programu wypłacono stypendia: dla 26 studentów (nabór 2022/2023 roku) w wysokości łącznej 156 000 zł za okres styczeń-czerwiec 2023 roku oraz dla 24 studentów (nabór w 2023 r.) w wysokości łącznej 72 000 zł za okres październik-grudzień 2023 roku. Łączna kwota wydatkowanych środków w 2023 r. to **228 000 zł**.

2. Prowadzenie badań profilaktycznych dorosłych osób pracujących i młodzieży kształcącej się zawodowo

W 2023 r. w zakresie medycyny pracy finansowano badania profilaktyczne dorosłych osób pracujących i młodzieży kształcącej się zawodowo z terenu województwa oraz działalność diagnostyczną i orzeczniczą w zakresie chorób zawodowych, a także wykonywanie zadań wynikających z trybu odwoławczego od orzeczeń. Badania realizowały: WOMP w Szczecinie 4 212 855 zł, WOMP w Koszalinie 1 078 479 zł, Szczecińskie Centrum Zdrowia 256 000 zł, Przychodnia Portowa w Szczecinie 100 640 zł.

Na finansowanie świadczeń w zakresie medycyny pracy wydatkowano z budżetu Województwa (NFZ nie finansuje takich świadczeń), łącznie kwotę **5 647 974 zł.**

3. Organizowanie i finansowanie staży podyplomowych dla lekarzy i lekarzy dentystów

W 2023 r. w województwie zachodniopomorskim staż podyplomowy odbywało 458 osób, w tym: 352 lekarzy medycyny i 106 lekarzy dentystów. Staż ukończyło 208 osób, w tym: 151 lekarzy medycyny i 57 lekarzy dentystów. Na przeszkolenie powyższej grupy wydatkowano w sumie **24 960 515 zł.**

4. Ustalenie priorytetowych dziedzin specjalizacji dla pielęgniarek i położnych

Corocznie odbywa się ustalanie priorytetowych dziedzin specjalizacji dla pielęgniarek i położnych niezbędnych do właściwej realizacji świadczeń zdrowotnych na podstawie informacji z podmiotów leczniczych samorządu województwa. W 2023 r. największe zapotrzebowanie na specjalizacje dla pielęgniarek zgłoszono w zakresie: pielęgniarstwa anestezjologicznego i intensywnej opieki, internistycznego, operacyjnego chirurgicznego i ratunkowego. Wykaz najbardziej potrzebnych specjalizacji przekazano do Ministra Zdrowia celem uwzględnienia w procedurze udzielania dofinansowania dla szkoleń specjalizacyjnych ze środków publicznych.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020

W obszarze **zdrowie** w 2023 r. w ramach RPO WZ 2014-2020 podpisano 39 umów o dofinansowanie, w których łączna kwota dofinansowania środkami UE wyniosła 54,3 mln zł.

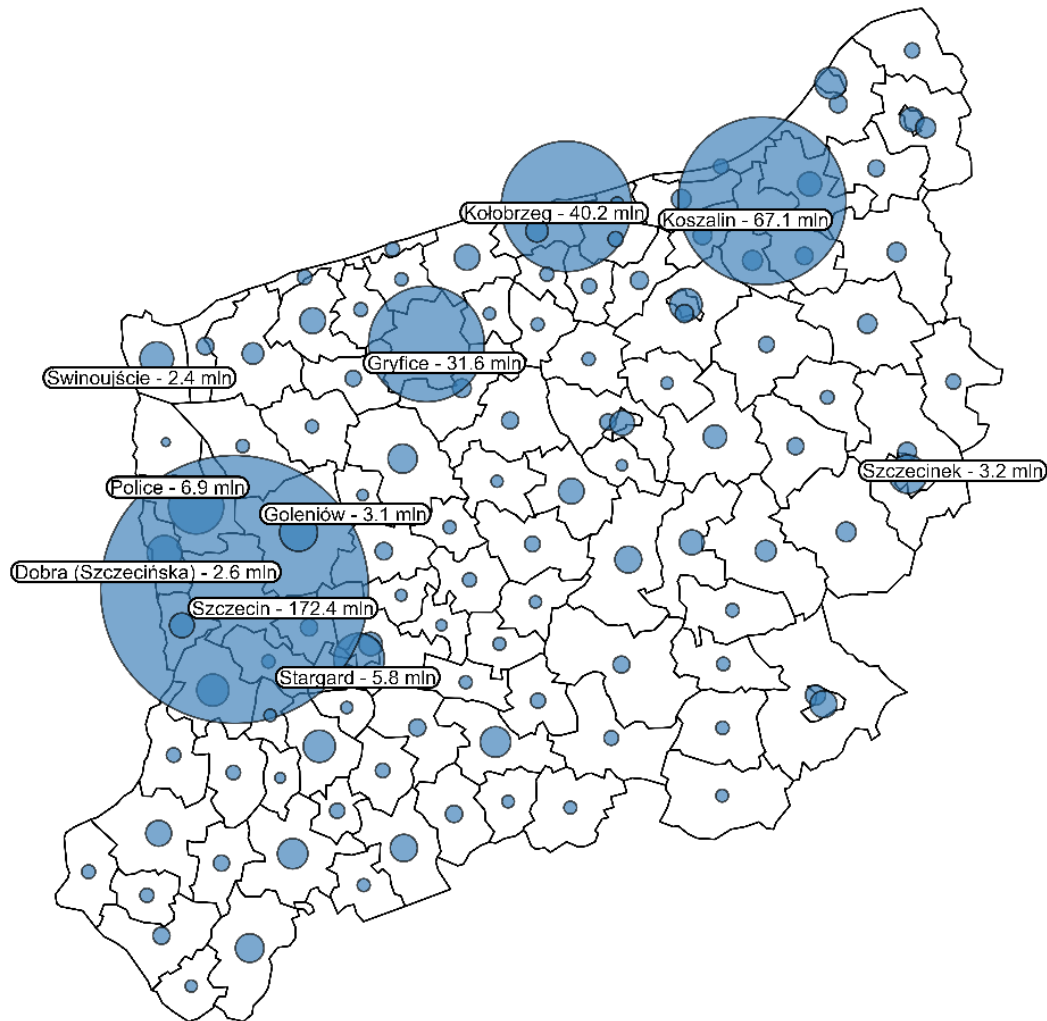
Od początku wdrażania programu w omawianym obszarze podpisano 162 umowy na łączną kwotę wsparcia ze środków UE w wysokości ponad 571,9 mln zł.

Wsparcie udzielone w umowach podpisanych do końca 2023 r. pozwoliło na osiągnięcie m.in. następujących efektów:

- Liczba podmiotów objętych wsparciem w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19 – 514 szt.,
- Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi – 296 217 osób.

Terytorialny rozkład środków UE zatwierdzonych do wypłaty od początku programu do końca 2023 r. przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 40. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Zdrowie



Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Ponadto w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których (lub na rzecz których) dla beneficjentów lub odbiorców zatwierdzono do wypłaty łącznie najwięcej środków UE w przeliczeniu na 1 mieszkańca (od początku programu do końca 2023 r.).

Tabela 45. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Zdrowie

Gmina	Powiat	zł na mieszkańca
Gryfice	gryficki	1 378
Kołobrzeg	kołobrzeski	916
Koszalin	Koszalin	641
Szczecin	Szczecin	439
Police	policki	176
Darłowo	ślawieński	169
Pyrzyce	pyrzycki	122
Dziwnów	kamieński	110
Myślibórz	myśliborski	105
Łobez	łobeski	105

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Wnioski i podsumowanie

Realizacja założeń Polityki ochrony zdrowia województwa zachodniopomorskiego w 2023 r. odbywała się poprzez podejmowanie licznych przedsięwzięć na rzecz wzmacniania systemu ochrony zdrowia w regionie, bezpieczeństwa zdrowotnego i stanu zdrowia mieszkańców. Działania podejmowane przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego miały na celu zmniejszenie nierówności dotyczących stanu infrastruktury wojewódzkich jednostek organizacyjnych, dostępu do promocji i profilaktyki zdrowotnej, dostępu świadczeń zdrowotnych niegwarantowanych ze środków NFZ oraz niedoboru kadr medycznych. Realizacja zadań była ukierunkowana na: podnoszenie jakości i ulepszanie warunków świadczenia usług w podmiotach leczniczych o zasięgu wojewódzkim, wzmacnianie systemu ratownictwa medycznego, rozwijanie e-usług w ochronie zdrowia, podejmowanie działań w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej, wdrażanie regionalnych programów zdrowotnych, wspieranie realizacji programów polityki zdrowotnej innych JST, zapewnianie profilaktycznej opieki zdrowotnej osobom pracującym, wzmacnianie zasobów kadrowych ochrony zdrowia, realizację obowiązków wynikających z ustawy o ochronie zdrowia psychicznego.

Na realizację Polityki ochrony zdrowia samorządu województwa w 2023 roku znaczący wpływ miały czynniki zewnętrzne, zarówno uwarunkowania prawne i systemowe, jak i związane z konsekwencjami występującej w poprzednich latach pandemii COVID-19 oraz trudną sytuacją finansową podmiotów leczniczych (inflacja, wysoki wzrost cen, wzrost płacy minimalnej). Nadal na sektor ochrony zdrowia miał wpływ trwający konflikt zbrojny w Ukrainie i związany z tym ciągły napływ uchodźców. W ciągu ostatnich dwóch lat nastąpił znaczny wzrost liczby uczniów z Ukrainy w polskich szkołach, co wpłynęło na zwiększenie liczby wykonywanych badań z zakresu medycyny pracy dla uczniów i studentów. Inflacja, w szczególności wzrost cen energii, ogrzewania oraz skutki podwyższenia przez ustawodawcę wynagrodzeń w sektorze opieki zdrowotnej spowodowały konieczność zwiększenia cen jednostkowych za finansowane z budżetu Województwa świadczenia usług zdrowotnych z zakresu medycyny pracy.

W 2023 r. wprowadzono zmiany legislacyjne, które utrudniały realizację zadań przez samorządy. Istotnym problemem wynikającym z ustawowych uregulowań była kolejna transza podwyżki wynagrodzeń wybranych grup zawodowych, na który rząd przeznaczył niewystarczające środki, co sprawiło, że koszty wzrostu płac kolejny raz obciążły bezpośrednio budżety podmiotów leczniczych. Nie bez znaczenia był również niestabilny poziom finansowania świadczeń gwarantowanych przez NFZ oraz problemy z niedoborem personelu medycznego. Konieczność funkcjonowania w tak trudnych warunkach doprowadziła do niepokojącego pogorszenia się sytuacji finansowej placówek medycznych.

Pomimo wymienionych obiektywnych trudności, samorząd województwa w 2023 r. efektywnie realizował zaplanowane inwestycje i zadania. W dążeniu do uzupełniania istniejących niedoborów, podnoszenia jakości i ulepszania warunków świadczenia usług zdrowotnych, realizowano przedsięwzięcia z udziałem różnorodnych źródeł finansowania: środków unijnych w ramach RPO WZ 2014-2020, w tym REACT-EU, budżetu Województwa i budżetu państwa. Wobec nadal istniejącego zagrożenia rozprzestrzeniania się chorób zakaźnych, kontynuowano działania gwarantujące dostępność do specjalistycznej diagnostyki laboratoryjnej i obrazowej, zwłaszcza w placówkach specjalistycznych, szczególnie zaangażowanych w zapobieganie, przeciwdziałanie i zwalczanie pandemii COVID-19. Podejmowano działania związane ze wzmocnieniem infrastruktury medycznej, m.in.: prowadzono przebudowy budynków i modernizację pomieszczeń szpitalnych na potrzeby poradni specjalistycznych, pracowni diagnostyki obrazowej, anatomii patologicznej, oddziału onkologii i chemioterapii. Poprawiono warunki opieki nad pacjentami onkologicznymi poprzez utworzenie centrum koordynacji opieki onkologicznej. Dokonano zakupów odtworzeniowych aparatury medycznej, takiej jak: kardioangiograf, mammograf, USG, RTG, endoskop, sprzęt do rehabilitacji leczniczej. Kontynuowano budowę nowoczesnego ośrodka leczenia chorób zakaźnych w Szczecinie, przebudowę Poradni Kardiologicznej przy ul. Arkońskiej w Szczecinie i modernizację budynków Szpitala „Zdroje”. Ukończono budowę Centrum Opieki Długoterminowej w Koszalinie i budowę Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie. Zakończono realizację projektu Zachodniopomorskie e-Zdrowie.

W 2023 r. w ramach wsparcia z budżetu Województwa zadań inwestycyjnych wojewódzkich jednostek ochrony zdrowia, na przedsięwzięcia w zakresie modernizacji, remontów i zakupów sprzętu medycznego udzielono dotacji na budowę oddziału zakaźnego, przebudowę oddziału chirurgii i chorób wewnętrznych, modernizację pomieszczeń pracowni elektrofizjologii, modernizację instalacji oświetleniowych, systemu kanalizacji, systemu łączności, wymianę dźwigów osobowych, dostosowanie pomieszczeń do wymogów przeciwpożarowych. Ponadto, udzielono dotacji na zakup specjalistycznego sprzętu i aparatury medycznej do badań elektrofizjologicznych i ablacji, dermatonu pneumatycznego, cyfrowego zestawu RTG, systemu wielozadaniowego do rejestracji badań elektrofizjologicznych, analizatora parametrów krytycznych.

Stopień realizacji i wspierania inwestycji, rozwiązań innowacyjnych, utrzymania jakości usług medycznych i poprawy warunków wykonywania działalności leczniczej ocenia się jednoznacznie pozytywnie.

W 2023 r. w obszarze promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej zrealizowano zadania, które koncentrowały się na wzmacnianiu potencjału zdrowotnego poprzez prowadzenie edukacji zdrowotnej w obszarach chorób cywilizacyjnych, m.in. chorób nowotworowych, układu krążenia, chorób wątroby, narządu wzroku, cukrzycy, zdrowego żywienia, pierwszej pomocy i zdrowia psychicznego. Kontynuowano także działania psychoedukacyjne koncentrujące się na wzmocnieniu zdrowia psychicznego kadr medycznych.

W zakresie wsparcia niedoborów i pozyskiwania większej liczby kadry pielęgniarskiej do pracy w szpitalach, w 2023 r. prowadzono dalszą realizację programu stypendialnego dla studentów kierunku pielęgniarstwo.

Kontynuowano pomoc finansową na realizację programów polityki zdrowotnej dotyczących leczenia niepłodności dla mieszkańców Kołobrzegu, Koszalina i Szczecina.

W najbliższych latach podstawowym zadaniem samorządu województwa będzie realizacja przedsięwzięć w ochronie zdrowia zgodnie z wytycznymi UE w perspektywie 2021-2027. Obserwowane zmiany demograficzno-epidemiologiczne, starzenie się społeczeństwa, wzrost chorób przewlekłych, spadek urodzeń będą wyzwaniem dla opieki zdrowotnej w zakresie dostosowania infrastruktury i zasobów do zmieniających się potrzeb zdrowotnych. Nadal należy podejmować działania zapobiegające zagrożeniom zdrowotnym w aspekcie dostępności do badań przesiewowych i świadczeń profilaktycznych, w tym szczepień ochronnych. Pogarszająca się sytuacja kadrowa w ochronie zdrowia wymaga działań strategicznych i systemowych, które powinny być podejmowane centralnie, lokalnie, jak i na poziomie poszczególnych podmiotów leczniczych.





3.5.9

Polityka transportowa

województwa
zachodniopomorskiego

Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

Realizacja przedsięwzięć infrastrukturalnych w zakresie transportu drogowego, kolejowego, lotniczego, morskiego i śródlądowego wynika z przyjętej przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego Polityki Transportowej Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 (PTWZ2030), stanowiącej jednocześnie kontynuację zadań wynikających z Planu Inwestycji Transportowych dla Województwa Zachodniopomorskiego (PIT WZ). Realizacja przedsięwzięć ujętych w PTWZ2030 oraz PIT WZ ma na celu utworzenie zintegrowanego systemu transportowego poprzez inwestycje w infrastrukturę m.in. sieci drogowej i kolejowej oraz działania o charakterze inwestycyjnym i pozainwestycyjnym podejmowane na rzecz rozwoju transportu wodnego. Zgodnie z kompetencjami samorząd województwa w ramach Polityki Transportowej realizuje działania w zakresie:

dróg wojewódzkich: zgodnie z ustawą o drogach publicznych zarządcą dróg wojewódzkich jest zarząd województwa, odpowiedzialny za działania z zakresu planowania, budowy, przebudowy, remontu, utrzymania i ochrony dróg. Zaliczenie do kategorii dróg wojewódzkich następuje w drodze uchwały sejmiku województwa. Obowiązki zarządcy dróg wojewódzkich na terenie województwa zachodniopomorskiego wykonuje ZZDW w Koszalinie, przy czym ruchem na drogach wojewódzkich zarządza marszałek województwa, z wyjątkiem dróg położonych w miastach na prawach powiatu, gdzie zarządza nimi prezydent miasta.

tras rowerowych: samorząd województwa jest koordynatorem, realizatorem i inwestorem budowy sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego. Samorządy lokalne współfinansują realizację tras poprzez zapewnienie nieruchomości niezbędnych do ich realizacji oraz środków na pokrycie 50% wkładu własnego w dany projekt. Samorządy lokalne przejmują również trasę w utrzymanie po jej wybudowaniu, a Województwo pozostaje zarządcą trasy. Rola samorządu województwa jest więc dominująca i prowadzi do osiągnięcia efektów i zamierzeń Polityki.

publicznego transportu zbiorowego: zgodnie z ustawą o publicznym transporcie zbiorowym Województwo jest organizatorem regionalnych kolejowych przewozów pasażerskich. Wykonywanie przewozów powierzono na okres 10 lat (do 2030 r.) spółce POLREGIO S.A.

Dla osiągnięcia celu, jakim jest uczynienie z kolejowego transportu pasażerskiego podstawowej osi systemu publicznego transportu zbiorowego w województwie, realizowany jest wieloletni program zakupu nowoczesnego taboru kolejowego, który na podstawie umowy dzierżawy udostępniany jest operatorowi przewozów, tj. POLREGIO S.A. Przyjęty model organizacji przewozów zabezpiecza potrzeby taborowe województwa w zakresie niezbędnym do realizacji przewozów oraz umożliwia wybór dowolnego operatora przewozów w drodze przetargu i udostępnienie mu posiadanego taboru do realizacji usług przewozowych. Ponadto, wybrany model organizacji regionalnych kolejowych przewozów pasażerskich daje Województwu bezpośredni wpływ na standard wykonywanych przewozów i komfort podróży przy zachowaniu udogodnień dla osób z niepełnosprawnościami, podróżujących z małymi dziećmi oraz dla turystów z rowerami. Na odcinkach linii komunikacyjnych częściowo zelektryfikowanych Województwo jako prekursor nowoczesnej i przyjaznej dla środowiska kolei, wprowadziło do eksploatacji nowoczesne pojazdy dwunapędowe. Pokonują one odcinki zelektryfikowane przy wyłączonych silnikach spalinowych, korzystając z energii pobieranej z sieci trakcyjnej.

Stan taboru województwa na dzień 31 grudnia 2023 r. to 71 pojazdów. W lipcu 2023 r. podpisano umowę na dostawę 4 szt. elektrycznych zespołów trakcyjnych (oraz dodatkowo 4 szt. Przy wykorzystaniu prawa opcji).

transportu intermodalnego: w ramach działań na rzecz rozwoju transportu w układzie europejskim w roku 2023 Województwo:

- uczestniczyło w przygotowaniu projektów BalticGoesGreen oraz DEcolnter w ramach Programów Interreg 2021-2027 (Region Morza Bałtyckiego, Południowy Bałtyk);
- uczestniczyło w forach organizowanych przez Komisję Europejską (Forum Korytarza sieci Bazowej TEN-T Morze Północne-Bałtyk i Forum Korytarza Sieci Bazowej TEN-T Bałtyk-Adriatyk);
- zorganizowało wizytę Europejskiej Koordynator Korytarza TEN-T Bałtyk-Adriatyk na Pomorzu Zachodnim;

- kontynuuje współpracę z innymi polskimi regionami w ramach prac Stowarzyszenia Polskich Regionów Korytarza Bałtyk-Adriatyk;
- wspierało działania Związku Miast i Gmin Morskich;
- współorganizowało XI edycję Forum Transportu Intermodalnego FRACHT 2023;
- wspierało działania interesariuszy między innymi poprzez pozafinansowe wsparcie realizacji projektów rozwojowych i inwestycyjnych.

transportu lotniczego: Port Lotniczy Szczecin-Goleniów jest lotniskiem w obszarze oddziaływania obszarów funkcjonalnych Pomorza Zachodniego. Interwencja ukierunkowana jest na udzielenie przez samorząd województwa wsparcia operacyjnego, co pozwala stworzyć warunki do zrównoważonego rozwoju rynku pasażerskiego, a także cargo, z jednoczesnym zapewnieniem najwyższych standardów bezpieczeństwa i ochrony środowiska.

Zwiększenie atrakcyjności i konkurencyjności portu lotniczego Szczecin-Goleniów osiągnięte zostanie poprzez zastosowanie innowacyjnych rozwiązań, w tym realizacji inwestycji podnoszących poziom obsługi pasażerów, rozbudowy infrastruktury lotniskowej i około lotniskowej. Działania przewidziane w tym zakresie powinny być ukierunkowane na:

- zapewnienie i utrzymanie bezpieczeństwa w ruchu lotniczym;
- zapewnienie wysokiej jakości świadczonych usług w stosunku do ceny.

Interwencja ukierunkowana jest na działania związane z realizacją inwestycji w zakresie modernizacji i rozbudowy terminala pasażerskiego wraz z rozwojem drogowej infrastruktury komunikacyjnej poprawiającej bezpieczeństwo poruszania się pasażerów.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

- Plan Inwestycji Transportowych dla Województwa Zachodniopomorskiego (PIT WZ);
- Polityka Transportowa Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030;
- Strategia rozwoju sektora transportu Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020;
- Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Zachodniopomorskiego;
- Koncepcja sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego – stanowi podstawę budowy tras poziomu europejskiego (Euro Velo nr 10 i 13) i krajowego (Trasa Pojezierzy Zachodnich nr 20 i 20A, Stary Kolejowy Szlak nr 15 i 15A oraz Blue Velo i Trasa Wokół Zalewu Szczecińskiego nr 3 i 3A). Zarząd Województwa w kwietniu 2023 r. przyjął dokument Koncepcja sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego. Suplement wdrożeniowy na lata 2023-2030, wprowadzający do realizacji w II etapie następujące odcinki tras:
 - Pętla Berlin-Szczecin-Kołobrzeg (nr 800 i 801);
 - Trasa Wału Pomorskiego na odcinku Marszewo-Polanów (nr 802);
 - Trasa Doliny Płoni (nr 803);
 - Trasa Zwiniętych Torów na odcinku Świdwin-Połczyn-Zdrój-Barwice-Grzmiąca (nr 804);
 - Trasa Pałaców i Zamków na odcinku Koszalin-Polanów (nr 805 i 805A);
 - Trasa Doliny Regi i Drawy na odcinku Gryfice-Mrzeżyno (nr 806).
- Kierunki rozwoju transportu intermodalnego w Polsce do 2030 r. z perspektywą do 2040 r.
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2022 r., poz. 2094).

Cele i główne działania realizowane w 2023 r.

Cel I – Poprawa regionalnego i międzyregionalnego skomunikowania województwa poprzez rozbudowę sieci transportowej

Realizacja ww. celu realizowana jest poprzez działania inwestycyjne – budowę i rozbudowę istniejącej sieci dróg wojewódzkich oraz budowę tras rowerowych.

W 2023 r. w oparciu o finansowanie środkami zewnętrznymi w ramach: RPO WZ 2014-2020; Funduszy Europejskich dla Pomorza Zachodniego 2021-2027 (FEPZ 2021-2027); Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych oraz ze środków własnych Województwa realizowano:

- **w ramach RPO WZ 2014-2020 zakończono 2 zadania o łącznej długości 3,82 km:**
 - Rozbudowa drogi woj. nr 111 na odcinku Reclaw-Stepnica (etap II – przejście), dł. 2,62 km;
 - Przebudowa przejścia przez m. Klępicz w ciągu drogi wojewódzkiej nr 125, dł. 1,2 km.
- **w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych kontynuowano realizację 2 zadań o łącznej długości 18,77 km:**
 - Rozbudowa drogi woj. Nr 152 na odcinku Starogard-Świdwin, dł. 16,32 km;
 - Przebudowa drogi woj. Nr 125 na odcinkach przejście przez m. Bielin, Golice, Moryń, dł. 2,45 km;
- **w ramach środków własnych kontynuowano realizację 3 zadań o łącznej długości 53 km, przewidzianych do dofinansowania z FEPZ 2021-2027:**
 - Rozbudowa drogi woj. nr 203 na odcinku Darłowo-gr. województwa, dł. 23 km;
 - Rozbudowa drogi woj. nr 102 na odcinku Lędzin-Trzebiatów, dł. 13,3 km;
 - Przebudowa drogi woj. nr 152 na odcinku Świdwin-Połczyn Zdrój, dł. 16,7 km;
- **w ramach środków własnych rozpoczęto realizację 1 zadania o długości 21,2 km, przewidzianego do dofinansowania z FEPZ 2021-2027:**
 - Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 102 na odcinku Trzebiatów-Kołobrzeg.
- **w ramach Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg rozpoczęto realizację 1 zadania o długości 0,5 km:**
 - Budowa obejścia m. Barlinek w ciągu drogi woj. nr 151 – etap II.
- **na etapie dokumentacji projektowej było 6 zadań, które umożliwią w kolejnych latach przebudowę ponad 70 km dróg, tj.:**
 - Przebudowa drogi woj. nr 163 na odcinku Połczyn Zdrój-Czaplinek – etap II;
 - Przebudowa drogi woj. nr 163 na odcinku Połczyn Zdrój-Czaplinek (teren osuwiskowy);
 - Rozbudowa drogi woj. nr 151 na odcinku Recz-Choszczno;
 - Rozbudowa drogi woj. nr 151 na odcinku Świdwin-Łobez – przejście przez m. Łobez – etap II a;
 - Rozbudowa drogi woj. nr 151 Świdwin-Łobez – etap II b;
 - Rozbudowa drogi woj. nr 151 na odcinku Ińsko-Recz – etap II odcinek Ciemnik – Suliborek.

Drogi wojewódzkie – wydatki na zadania jednoroczne i wieloletnie: (suma) 399 568 195 zł

W podziale na źródła:

- 234 735 626 zł – środki własne;
- 127 987 035 zł – środki z UE;
- 14 266 zł – środki z budżetu państwa;
- 35 556 788 zł – środki z funduszu Polski Ład;
- 1 274 480 zł – dotacje celowe od innych JST.

Cel II – Zwiększenie udziału transportu lotniczego

1. W ramach celu II Województwo Zachodniopomorskie objęło w 2023 r. 10 000 nowych udziałów o wartości 5 000 000 zł w kapitale zakładowym „Portu Lotniczego Szczecin-Goleniów” Sp. z o.o. Objęcie nowych udziałów nastąpiło w ramach zobowiązania Województwa do dokapitalizowania Spółki łączną kwotą 40 000 000 zł w latach 2020-2028 (Porozumienie Wspólników Portu Lotniczego z dnia 24 lipca 2019 r. w sprawie zapewnienia dalszego rozwoju Portu Lotniczego).

Po dokapitalizowaniu Portu Lotniczego w 2023 r. łączna liczba posiadanych przez Województwo Zachodniopomorskie udziałów w Spółce wynosi 77 500, o łącznej wartości nominalnej 38 750 000 zł, a udział procentowy w kapitale zakładowym Spółki to 26,56%.

Zadania wieloletnie

Suma: 5 000 000,00 zł

W podziale na źródła:

- 5 000 000 zł – środki własne.

Cel III – Rozwój transportu intermodalnego

1. Współpraca na rzecz rozwoju transportu w układzie europejskim realizowana jest w ramach aktywnego partnerstwa w dwóch stowarzyszeniach międzyregionalnych tj. Środkowoeuropejskiego Korytarza Transportowego Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej z ograniczoną odpowiedzialnością (ŚKT-EUWT z o.o.) oraz Stowarzyszenia Polskich Regionów Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk.



2. W ramach działań Stowarzyszenia Polskich Regionów Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk w roku 2023 rozwijano współpracę z przedsiębiorstwami branży transportowo-logistycznej, przewoźnikami kolejowymi i drogowymi, użytkownikami dróg wodnych śródlądowych, instytucjami publicznymi i społecznymi; podejmowano aktywności promocyjne i lobbingsowe na rzecz Korytarza oraz inicjatywy projektowe. Województwo współuczestniczyło w przygotowaniu projektu DEcolnter, którego celem jest wsparcie procesu transformacji energetycznej w portach morskich i ich otoczeniu poprzez działania mające na celu zwiększenie świadomości użytkowników oraz rozwój infrastruktury dystrybucji i magazynowania paliw alternatywnych w portach, opracowanie narzędzi monitorowania emisji dla portów (mapowanie gazów cieplarnianych, kalkulator emisji CO₂), a także rozpowszechnianie wiedzy na temat paliw alternatywnych oraz ich bezpiecznego i efektywnego wykorzystania w transporcie w regionie Morza Bałtyckiego. Projekt planowany jest do realizacji w ramach Interreg Południowy Bałtyk 2021-2027. Województwo brało również udział w organizacji X Forum Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk oraz przygotowaniu „Raportu o stanie zaawansowania prac nad budową infrastruktury liniowej oraz punktowej w strefie korytarza transportowego Bałtyk-Adriatyk w Polsce na rok 2023”.
3. Województwo kontynuowało współpracę z inicjatorami projektu BalticGoesGreen (BALTIC regions GOEing green – Strategie, działania i operacje na rzecz Zielonych paliw w transporcie i mobilności), który analizować miał kwestie czystej energii w transporcie i mobilności na poziomie regionalnym przy uwzględnieniu roli miast w procesie wdrażania nowych rozwiązań w tym obszarze. Jednym z ważnych celów europejskiej polityki transportowej jest zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych oraz redukcja zanieczyszczeń w miastach i na ich zapleczu. Zmiany klimatyczne, efektywne gospodarowanie zasobami i szybka urbanizacja to wyzwania dla wszystkich regionów Morza Bałtyckiego w obszarze objętym programem i poza nim. Jednym z celów projektu jest harmonizacja planów rozwoju regionalnego, która jest niezbędna do osiągnięcia masy krytycznej dla rozwoju infrastruktury, produkcji czystych paliw i ekonomicznego zaopatrzenia w ekologicznie czyste i energooszczędne pojazdy.
4. Województwo współorganizowało XI Forum Transportu Intermodalnego FRACHT, które odbyło się w dniach 19-21 kwietnia 2023 roku w Swarzędzu i Warszawie. Forum Transportu Intermodalnego FRACHT to miejsce spotkań międzynarodowej społeczności branży TSL stanowiące platformę wymiany poglądów i budowy relacji biznesowych, wypracowywania rozwiązań służących systematycznemu wzrostowi masy towarowej w przewozach intermodalnych, sprzyjających przenoszeniu ładunków z transportu drogowego na tory kolejowe. Województwo współorganizowało również obchody XX-lecia Wydziału Inżynierii i Ekonomicznego Transportu Politechniki Morskiej w Szczecinie.
5. W ramach trwających prac dla Korytarza sieci bazowej Bałtyk-Adriatyk, we wrześniu 2023 r. Województwo zorganizowało wizytę pani Anne Jensen – koordynatorki ww. Korytarza, przedstawicieli Komisji Transportu i Turystyki Parlamentu Europejskiego oraz firmy Tplan Consulting obejmującą dialog z interesariuszami i wizyty studyjne w dwóch miastach węzłowych Korytarza tj. Szczecinie i Świnoujściu. Celem spotkania koordynatorki ze środowiskami samorządowymi, naukowymi i biznesowymi regionu było zapoznanie jej z uwarunkowaniami transportowymi i gospodarczymi województwa. Pierwsze indywidualne dla województwa spotkanie z panią Anne Jensen, odbyło się w lipcu 2021 r., jednakże z uwagi na pandemię miało miejsce jedynie wirtualnie. Spotkanie we wrześniu 2023 r. było pierwszą okazją, aby pokazać potencjał miast i portów wpływających na rozwój Korytarza sieci bazowej Bałtyk-Adriatyk oraz inwestycje realizowane w ramach funduszy unijnych, jak również żeby porozmawiać o unijnej polityce w zakresie transeuropejskiej sieci transportowej.
6. Województwo brało udział w pracach Związku Miast i Gmin Morskich w charakterze Członka Wspierającego. Celem działalności stowarzyszenia jest wspólne dążenie do gospodarczego i kulturowego rozwoju samorządów z całego polskiego wybrzeża. Aktywność skupiała się między innymi na promocji gospodarki morskiej i turystyki oraz ochrony środowiska zarówno w skali krajowej, jak i międzynarodowej. Podjęte przez Związek Miast i Gmin Morskich w 2023 roku działania obejmowały m.in.: realizację projektu pn. BaltSusBoating 2030 oraz Baltic Sea2Land, organizację Konkursu Wiedzy

o Morzu; informowanie o wydarzeniach, szkoleniach i inicjatywach podejmowanych przez miasta i gminy morskie; opracowanie i udostępnienie kwartalnika pn. *Czas Morza*.

Zadania jednoroczne

Działania na rzecz rozwoju transportu w układzie europejskim oraz upowszechnianie wiedzy oraz wsparcie działań związanych z gospodarką morską i żeglugą śródlądową

Suma: 49 157 zł

W podziale na źródła:

- Środki własne: 49 157 zł.

Cel IV – Zwiększenie udziału transportu publicznego w przewozie osób

Realizacja poprzez działania obejmujące zakup i modernizację taboru kolejowego na potrzeby regionalne oraz dofinansowanie modernizacji linii kolejowych o istotnym znaczeniu dla spójności i dostępności regionu.

1. W roku 2023 Województwo Zachodniopomorskie dla potrzeb regionalnych kolejowych przewozów pasażerskich:
 - 14 lipca 2023 r. zawarło umowę z NEWAG S.A na dostawę 4 szt. elektrycznych zespołów trakcyjnych, z możliwością skorzystania z prawa opcji na zakup kolejnych 4 szt. – koszt.: 130 724 000 zł netto.
2. Ponadto na terenie województwa realizowane były duże projekty dotyczące infrastruktury kolejowej:
 - w ramach projektu budowy Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej, dofinansowanego ze środków POiŚ, zakończono przebudowę peronów nr 2 i 3 w stacji Gryfino oraz nr 2 w stacji Daleszewo, a także oddano do użytku przystanek Goleniów Park Przemysłowy. Nadal trwały prace związane z budową przystanków Szczecin Łasztownia i Szczecin Trzebusz. Rozpoczęto budowę przystanków Szczecin Żydowce i Szczecin Dunikowo. Ponadto w 2023 r. trwała przebudowa wielu przystanków położonych wzdłuż linii kolejowej nr 406 Szczecin Gł. - Police. Na linii nr 406 wymieniono nawierzchnię torową na szlaku Szczecin Turzyn- Szczecin Niebuszewo, a na pozostałych odcinkach tej linii prace torowe osiągnęły znaczny stopień zaawansowania. Termin zakończenia tej inwestycji przewidywany jest na grudzień 2025 r.;



- dzięki środkom CEF, PKP PLK S.A kontynuowały prace w zakresie modernizacji linii kolejowej nr 351 na odc. Poznań Główny-Szczecin Dąbie. Zakończenie tego projektu w części szlakowej przewiduje się na koniec 2024 r., natomiast w 2025 r. zakończona ma zostać przebudowa stacji Stargard;
 - zakończono inwestycję związaną z przebudową infrastruktury kolejowej dla poprawy kolejowego dostępu do portów morskich w Szczecinie i Świnoujściu;
 - rozpoczęto prace związane z przygotowaniem budowy nowej linii kolejowej do portu morskiego w Policach;
 - kontynuowane były prace w zakresie opracowania dokumentacji projektowej dla rozbudowy do dwóch torów i modernizacji linii nr 408 i 409 tworzących odcinek Szczecin Główny-Szczecin Gumieńce-granica państwa (– Berlin). Zarządca infrastruktury podejmuje działania, by projekt ten został sfinansowany w ramach instrumentu Łącząc Europę (CEF);
 - w ramach Rządowego Programu Przystankowego rozpoczęto budowę nowych przystanków kolejowych Kołobrzeg Amfiteatr, Kołobrzeg Ogrody, Kołobrzeg Radzikowo, Koszalin Wschód i Koszalin Politechnika, Szczecinek Bugno oraz Świdwin Zamek.
3. W 2023 r. PKP PLK S.A. oraz Wody Polskie zakończyły inwestycję związaną z zastąpieniem kolejowego mostu zwodzonego nad Regalicą w Szczecinie Podjuchach (linia nr 273) stałą przeprawą dwutorową. Ponadto PKP PLK S.A. zakończyły związaną z ww. zadaniem przebudowę stacji Szczecin Podjuchy (wraz z przyległymi do niej szlakami) dla zapewnienia obsługi pociągów towarowych o długości do 750 metrów zgodnie z wymogami sieci TEN-T oraz dostosowującą niweletę tej stacji i jej układ torowy do połączenia z nowym mostem.
4. Regionalne kolejowe przewozy pasażerskie realizowane są na liniach o łącznej długości ok. 1 100 km. Operator przewozów POLREGIO S.A. zrealizował w 2023 r. zamówioną pracę eksploatacyjną w wysokości 6 197 tys. pociągokilometrów (5 929 tys. pociągokilometrów w 2022 r.). Na organizację przewozów Województwo przeznaczyło środki własne w wysokości 153 029 tys. zł (132 050 tys. zł w 2022 r.). Województwo w 2023 r. w ramach organizacji dodatkowych połączeń aglomeracyjnych na trasie Szczecin-Goleniów uzyskało pomoc finansową z Gminy Goleniów w wysokości 550 tys. złotych. Realizowano również przewozy wakacyjne Koszalin-Mielno ze środków uzyskanych z Miasta Koszalin i gm. Mielno w wysokości 344 tys. zł oraz przewozy powierzone przez Województwo Pomorskie na linii 202 do Słupska uzyskując dotację na ten cel w wysokości 2 754 tys. zł.
5. W roku 2023 Województwo wypłaciło przewoźnikom autobusowym ze środków budżetu państwa 64 759 tys. zł z tytułu wpływów utraconych w związku z udzielonymi ulgami ustawowymi w przewozie osób.

Cel V – rozwój regionalnej i lokalnej infrastruktury dla obsługi komunikacji rowerowej

1. Do końca 2023 r. realizacja zadań związanych z rozbudową sieci tras rowerowych osiągnęła następujące zaawansowanie:
- zrealizowano 747,31 km (62,79%) tras, z czego odcinki inwestycyjne stanowiły 299,31 km (67,32%);
 - na etapie realizacji są odcinki tras rowerowych o długości całkowitej 168,93 km (14,19%), z czego odcinki inwestycyjne stanowią 77,41 km (17,41%);
 - w przygotowaniu (na etapie opracowania dokumentacji projektowej lub uzgodnień z partnerami projektów) są odcinki o długości całkowitej 273,86 km (23,01%), z czego odcinki inwestycyjne stanowią 67,90 km (15,27%).

W roku 2023 osiągnięto następujące wskaźniki rezultatu. Liczba osób korzystających z tras rowerowych, w tym:

- Trasa Velo Baltica: 1 312 543 osób;
- Trasa Pojezierzy Zachodnich: 97 145 osób;
- Stary Kolejowy Szlak: 95 881 osób;

- Blue Velo oraz Wokół Zalewu Szczecińskiego: 149 206 osób.

Budowa sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego

- Trasa Stary Kolejowy Szlak etap V w ramach FEPZ (2022-2024):

Wydatki ogółem: **24 779 092 zł**, z tego:

- środki z budżetu krajowego: **3 801 864 zł**, z tego:
 - środki z budżetu województwa: 3 801 864 zł,
- środki z budżetu UE, **20 977 228 zł**, z tego:
 - dotacje celowe / płatności z UE: 20 977 228 zł.

Rok 2023 wydatki ogółem: **50 000 000 zł**.

Cel VI – Zwiększenie bezpieczeństwa uczestników ruchu poprzez modernizację infrastruktury transportowej

- 1. Środki własne Województwa** (Cel I i VI) – ze środków własnych Województwa zaplanowano realizację odcinków dróg uzupełniających inwestycje wykonywane w ramach RPO WZ 2014-2020 oraz Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych i Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg. Działania inwestycyjne polegają przede wszystkim na wzmacnianiu i poprawie stanu nawierzchni, wykonaniu odwodnienia, zabezpieczeniu miejsc niebezpiecznych (przejścia dla pieszych, dojścia do zatok autobusowych, przebudowa skrzyżowań, uspokojenie ruchu na przejściach przez miejscowości) oraz ochronie najsłabszych użytkowników ruchu poprzez odseparowanie ruchu pieszego i rowerowego od ruchu samochodowego.

W roku 2023 ze środków własnych Województwa zrealizowano 101 zadań o łącznej długości ok. 68,8 km – na które wydatkowano ponad 106,6 mln zł.



Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020

W obszarze **transport** w 2023 r. w ramach RPO WZ 2014-2020 podpisano 4 umowy o dofinansowanie, w których łączna kwota dofinansowania środkami UE wyniosła ponad 11,9 mln zł.

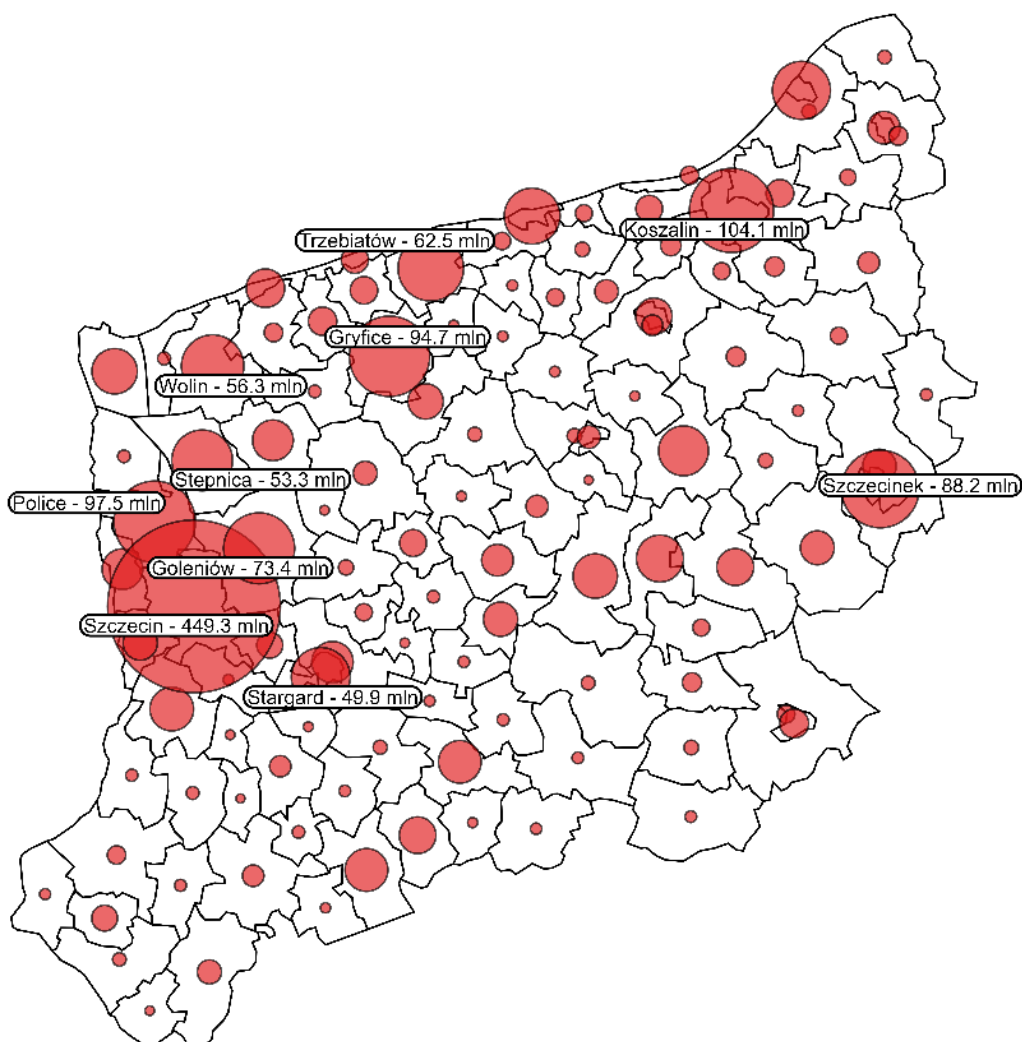
Od początku wdrażania programu w omawianym obszarze podpisano 149 umów na łączną kwotę wsparcia ze środków UE w wysokości 2 019,3 mln zł.

Wsparcie udzielone we wszystkich umowach podpisanych pozwoli na osiągnięcie m.in. następujących efektów:

- Liczba zakupionych lub zmodernizowanych jednostek taboru kolejowego – 130 szt.;
- Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg – 185km;
- Długość wspartej infrastruktury rowerowej – 210 km;
- Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych – 17 szt.

Terytorialny rozkład środków UE zatwierdzonych do wypłaty od początku programu do końca 2023 r. przedstawia poniższa mapa.

Rysunek 41. Rozkład dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Transport



Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Ponadto w poniższej tabeli przedstawiono 10 gmin, w których (lub na rzecz których) dla beneficjentów lub odbiorców zatwierdzono do wypłaty łącznie najwięcej środków UE w przeliczeniu na 1 mieszkańca (od początku programu do końca 2023 r.).

Tabela 46. Dofinansowania środkami UE w gminach w obszarze: Transport

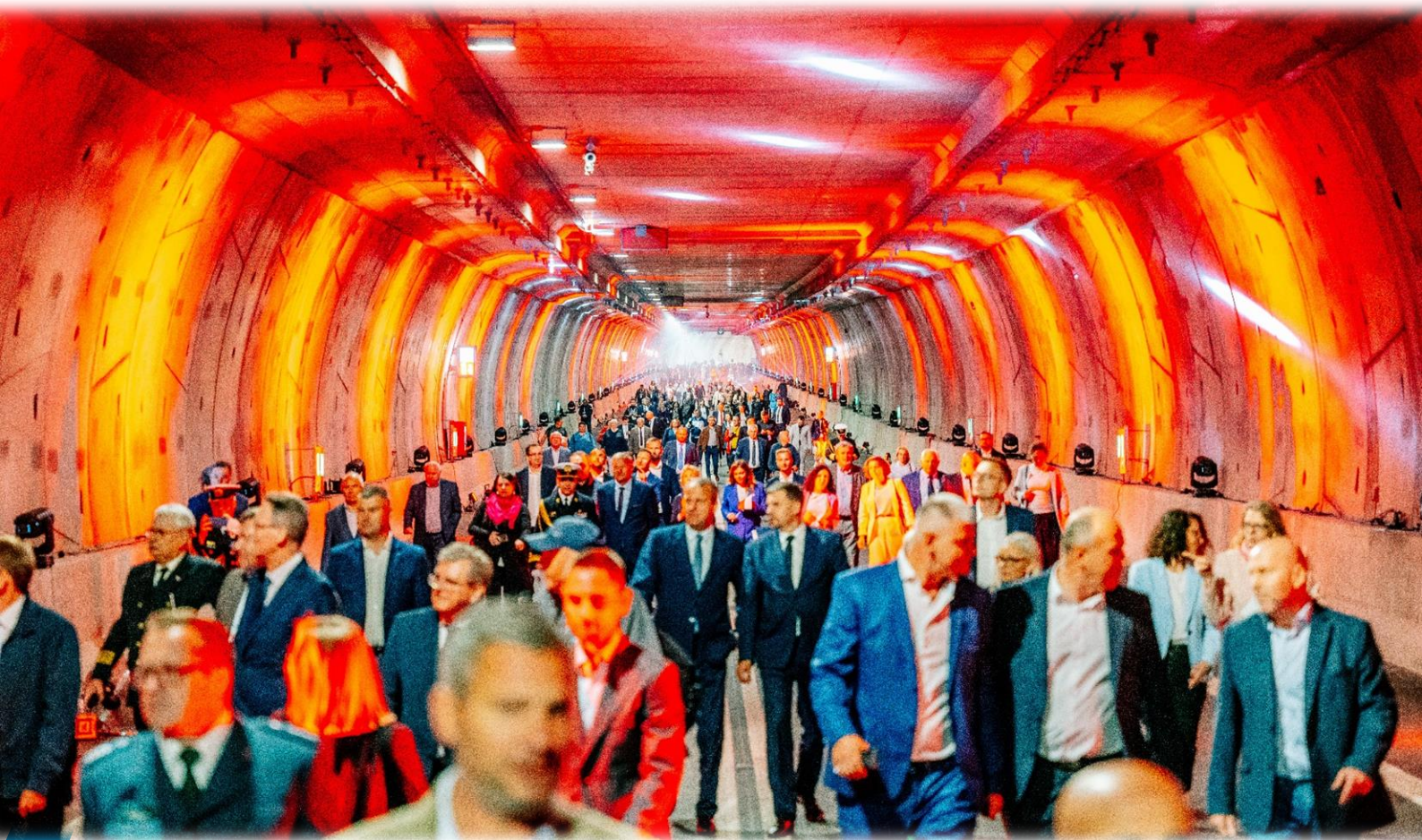
Gmina	Powiat	zł na mieszkańca
Stepnica	goleniowski	11 249
Dziwnów	kamieński	5 672
Ińsko	stargardzki	5 107
Przybiernów	goleniowski	4 799
Wolin	kamieński	4 799
Trzebiatów	gryficki	4 145
Gryfice	gryficki	4 135
Darłowo	ślawieński	3 797
Rewal	gryficki	2 706
Karnice	gryficki	2 706

Źródło: Opracowanie własne UMWZ.

Wnioski, podsumowanie

1. Najważniejsze efekty zrealizowanych dotąd inwestycji drogowych objętych PTWZ2030 oraz PIT WZ, to większe bezpieczeństwo podróżujących korzystających z transportu drogowego oraz skrócenie czasów przejazdu. Ponadto, dobra jakość dróg wojewódzkich stanowiąca jeden z naczelných priorytetów inwestycyjnych Zarządu Województwa, ma podstawowe znaczenie dla gospodarki i takich jej gałęzi, jak logistyka czy turystyka. Wpływa również na jakość życia mieszkańców Pomorza Zachodniego. Przy planowaniu inwestycji w zakresie modernizacji sieci dróg wojewódzkich zastosowano wielokryterialną analizę, której wynikiem było zhierarchizowanie potrzeb inwestycyjnych pod kątem stopnia zapewnienia spójności i komplementarności regionalnego systemu transportowego.
2. Realizując założenia PTWZ2030 oraz PIT WZ, w roku 2023 na drogach wojewódzkich, w oparciu o środki finansowe UE oraz własne Województwa, przebudowanych zostało 72,62 km odcinków dróg, kontynuowano prace na 53 km, rozpoczęto realizację 21,7 km. Natomiast realizacja kolejnych odcinków, tj. ponad 70 km, dla których zlecona została dokumentacja projektowa, planowana jest na lata 2024-2027. Jednocześnie do roku 2027 ze środków własnych Województwa zaplanowano przebudowę odcinków dróg uzupełniających inwestycje realizowane przy współudziale środków z UE o długości ponad 110 km.
3. Celem uprawnienia realizacji inwestycji w infrastrukturę rowerową konieczne jest umożliwienie realizacji dróg rowerowych lokalizowanych poza pasem drogowym na podstawie ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych. Brak takich regulacji jest przyczyną wieloletnich opóźnień lub uniemożliwieniem realizacji niezależnych od układu drogowego odcinków tras dla niezmotoryzowanych. Skutkuje to niespójnością sieci i obniżeniem funkcjonalności budowanych odcinków. Rekomenduje się również działanie na rzecz zmian w ustawie o lasach i umożliwienie realizacji dróg rowerowych na terenach leśnych na zasadach analogicznych do ustawy Prawo wodne. Istotną rekomendacją jest również uwzględnianie potrzeb ruchu rowerowego podczas projektowania dużych inwestycji drogowych i kolejowych, w szczególności na przecięciach tych inwestycji z planowanymi trasami rowerowymi. Ważnym działaniem jest również doskonalenie kadr inwestorów oraz projektantów w zakresie projektowania infrastruktury rowerowej. Szczególny nacisk należy kłaść na aspekty związane z potrzebą ochrony krajobrazu i przyrody przy projektowaniu infrastruktury drogowej i rowerowej.
4. Istnieje silna potrzeba dalszego pogłębionego dialogu i współpracy między kluczowymi interesariuszami i instytucjami regionalnymi na temat przyszłości transportu intermodalnego. Samorząd powinien forsować instrumenty legislacyjne i politykę wspierającą, aby ułatwić warunki rozwoju transportu kolejowego i śródlądowego. Ponadto należy zwracać szczególną uwagę na koszty zewnętrzne (społeczno-środowiskowe) jako kluczowy czynnik oceny warunków rynkowych, co doprowadzi do obniżenia atrakcyjności transportu drogowego postrzeganego dotychczas, jako bardziej dogodny.

5. Niezbędne jest również stworzenie systemu wsparcia dla młodych osób planujących karierę i szukających możliwości zatrudnienia w transporcie kolejowym – systemu zapewniającego możliwości rozwoju kompetencji i szkoleń w związku z zapotrzebowaniem na wykwalifikowany personel, kompetentny w dziedzinie intermodalności i logistyki. Powstająca luka pokoleniowa wymaga szczególnej uwagi, ponieważ może być zagrożeniem dla rozwoju kolei.
6. W przypadku zdecydowanej większości inwestycji związanych z rozwojem transportu intermodalnego w województwie zachodniopomorskim podmiotem realizującym, nadzorującym i odpowiedzialnym za pozyskanie finansowania jest narodowy zarządca infrastruktury – PKP PLK S.A. Z uwagi na przynależność zasadniczej infrastruktury wchodzącej w skład Korytarza Morze Bałtyckie – Morze Adriatyckie do sieci bazowej TEN-T, finansowanie projektów na głównych ciągach komunikacyjnych będzie istotnie ułatwione. W przypadku pozostałych projektów realizowanych na liniach spoza sieci TEN-T o charakterze i znaczeniu drugorzędym niezbędne jest wykorzystanie alternatywnych źródeł finansowania.
7. Aby zmaksymalizować korzyści wynikające z tytułu realizowanych inwestycji, niezbędna jest współpraca i koordynacja międzysektorowa w ramach infrastruktury dla całych łańcuchów dostaw. Zwiększenie roli transportu kolejowego w istniejącym systemie stanowi wyzwanie kompleksowe: myślenie o nim musi wykraczać poza samą modernizację lub budowę infrastruktury kolejowej. Każdej budowie czy przebudowie nabrzeży i innej infrastruktury przeładunkowej w portach musi odpowiadać adekwatny rozwój terminali kolejowych wraz z dogodnym ich usytuowaniem. Aktualnie nierzadko zdarza się, że infrastruktura przeładunkowa w portach skonstruowana jest w sposób promujący wykorzystanie transportu drogowego. Kontekst adekwatnej rozbudowy infrastruktury w ramach różnych gałęzi transportu dotyczy także Specjalnych Stref Ekonomicznych. Organizatorzy tych stref powinni zadbać o doprowadzenie sieci kolejowej bezpośrednio do parków przemysłowych w celu promowania wykorzystania kolei w przywozie i wywozie ładunków. Problem ten ma charakter generalny i systemowy – z uwagi na dynamiczny rozwój oferty transportu ciężarowego, najwyższy priorytet przy lokalizacji parków przemysłowych stanowi obecnie dostępność drogowych ciągów komunikacyjnych. W kontekście infrastruktury punktowej warto także zwrócić uwagę na działania samorządów lokalnych w zakresie ograniczania dostępu do terminali kolejowych – nierzadko zdarza się, że zarządcy dróg lokalnych umieszczają w okolicach tych punktów ograniczenia tonażowe, uniemożliwiając lub znacząco utrudniając tym sposobem możliwość realizacji „ostatniej mili” do i z tych terminali.



województwa
zachodniopomorskiego



Uwarunkowania realizacji polityki rozwoju

W obszarze polityki samorządowej realizowany jest szereg aktywności związanych z zadaniami własnymi Województwa, służącymi zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej, finansowanymi z dochodów samorządu i subwencji ogólnych oraz zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej, finansowanymi z budżetu państwa w formie dotacji celowych. Jest to związane z takimi zadaniami jak:

- utrzymanie i rozbudowa infrastruktury społecznej i technicznej o znaczeniu wojewódzkim;
- pozyskiwanie i łączenie środków finansowych: publicznych i prywatnych, w celu realizacji zadań z zakresu użyteczności publicznej;
- opracowywanie, zarządzanie i wdrażanie programów finansowanych ze środków Unii Europejskiej;
- pielęgnowanie polskości oraz rozwój i kształtowanie świadomości narodowej oraz tożsamości lokalnej;
- promocja walorów województwa i jego możliwości rozwojowych w kraju i za granicą;
- inne zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami, w tym m.in. w zakresie zagospodarowania przestrzennego, obronności i bezpieczeństwa publicznego.

Dokumenty kierunkowe na poziomie województwa

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030, przyjęta przez Sejmik Województwa 28 czerwca 2019 r., jest fundamentem dla programowania rozwoju regionalnego. Przedstawia wizję rozwoju województwa oraz precyzuje cele strategiczne i kierunkowe odnoszące się do poszczególnych obszarów aktywności samorządu województwa.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, przyjęty przez Sejmik 24 czerwca 2020 r., jest dokumentem komplementarnym wobec Strategii i określa uwarunkowania, zasady i kierunki kształtowania struktury przestrzennej województwa.

Polityka Samorządowa Województwa Zachodniopomorskiego, przyjęta przez Zarząd Województwa 5 października 2021 r., jest dokumentem drugiego szczebla programowania strategicznego w ramach Zachodniopomorskiego Modelu Programowania Rozwoju, tj. sektorową polityką rozwoju. Przedstawia cele kierunkowe interwencji, odnoszące się do systemu planowania i strategicznego zarządzania rozwojem regionu, wzmacniania idei samorządności oraz marketingu terytorialnego, a także do sprawnej i efektywnej realizacji zadań samorządu województwa. Dokument odnosi się również do wymiaru realizacyjnego, wskazując na najważniejsze mechanizmy i narzędzia, które będą służyć osiągnięciu wyznaczonych celów.

Cele i główne działania realizowane w 2023 r.

Cel I – Rozwój systemu planowania strategicznego oraz kompetencji dla zarządzania rozwojem regionu

Samorząd kompetentny i skuteczny posługuje się sprawnie instrumentami planowania i zarządzania rozwojem przy udziale szerokiego grona podmiotów i interesariuszy. Osiągnięcia województwa zachodniopomorskiego w tym zakresie odpowiadają dynamice zmian dokonujących się w skali kraju, ale także nawiązują do potrzeb ujawniających się w praktyce funkcjonowania samorządów lokalnych. W coraz większym stopniu następuje uniezależnienie od zewnętrznego finansowania procesów rozwojowych, a mądre planowanie zwiększa znaczenie i praktyczne zastosowanie idei samorządności.

Cel kierunkowy 1.1 Rozwój systemu planowania i strategicznego zarządzania rozwojem regionu

Podstawowym instrumentem w zakresie zarządzania rozwojem województwa jest SRWZ2030 przyjęta w 2019 r. Wprowadziła ona do systemu planowania strategicznego tzw. Zachodniopomorski Model Programowania Rozwoju (ZMPR, więcej w rozdz. 3.1), który systematyzuje dokumenty strategiczne na poziomie regionu.

W 2023 r. cel realizowano poprzez poniższe działania:

1. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego przygotował projekt **Programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027**, który po negocjacjach został 7 grudnia 2022 r. zaakceptowany przez Komisję Europejską. Program ustanowił strategię zainwestowania ponad 7,5 mld zł w przedsięwzięcia rozwojowe na Pomorzu Zachodnim w ciągu kolejnych 7 lat w takich obszarach jak: rozwój innowacyjności i przedsiębiorczości, ochrona środowiska, transport, spójność społeczna, turystyka, kultura, ochrona zdrowia, cyfryzacja, edukacja, rynek pracy oraz Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) i Inne Inwestycje Terytorialne (IIT).
2. **Opiniowanie projektów strategii rozwoju gmin** – Nowelizacja z 2020 r. ustawy o samorządzie gminnym umocowała w przepisach opracowywanie przez gminy strategii rozwoju, zapisując jednak to zadanie jako fakultatywne. Projekty strategii gminnych muszą być obligatoryjnie zaopiniowane przez zarząd województwa w zakresie sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji dotyczących kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w strategii rozwoju województwa. W 2023 r. do UMWZ wpłynęło 10 pism od gmin z prośbą o wydanie opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia w ich strategiach ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie. Z uwagi na fakt, że SRWZ2030, która była przyjęta w 2019 r., nie zawiera ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej województwa¹⁸, przedmiotowe opinie nie mogły być wydawane. Jednak w związku z tym, że samorządy lokalne są kluczowymi partnerami współuczestniczącymi w realizacji SRWZ oraz w związku z potrzebą szerokiego skonsultowania przesłanych strategii każdorazowo sformułowano szereg uwag i komentarzy, które miały na celu wsparcie samorządów w wypracowaniu optymalnych wersji dokumentów.
3. **Opiniowanie projektów strategii terytorialnych** – Część środków FEPZ 2021-2027 przeznaczona jest do wydatkowania przez samorządy lokalne w oparciu o instrumenty terytorializacji wsparcia i rozwoju na podstawie strategii przygotowanych dla poszczególnych obszarów. Dokumenty strategiczne powstawały w szczególności w oparciu o pracę ekspertów Centrum Wsparcia Doradczego, projektu doradczego Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, a także o zlecenie UMWZ. Projekty strategii przedkładane były Urzędowi do oceny i akceptacji, przy czym weryfikacja dotyczyła w szczególności spójności z realizowaną polityką regionalną, zgodności planowanych działań z ukierunkowaniem interwencji i jej delimitacją w ramach FEPZ 2021-2027, powiązania projektów w wiązki oraz ich ponadlokalnego i komplementarnego charakteru, zachowania zamierzonego poziomu finansowania działań, zastosowania odpowiednich mierników realizacji strategii. Wykonawcom przedstawiano listę uwag do uwzględnienia w poprawionych wersjach dokumentów.
4. **Delimitacja Obszaru Strategicznej Interwencji Województwa: Specjalnej Strefy Włączenia (SSW)** – Zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa do roku 2030 oraz Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, Specjalna Strefa Włączenia (SSW) uznana została za obszar strategicznej interwencji regionu. Szczególnie niekorzystna sytuacja społeczno-gospodarcza znacznej części obszaru województwa zachodniopomorskiego stanowi podstawą dla wyznaczenia na nim Specjalnej Strefy Włączenia. Sytuacja ta jest identyfikowana przez pryzmat: niekorzystnej wartości kluczowych wskaźników opisujących poziom rozwoju społeczno-gospodarczego, strukturalnych deficytów rozwojowych dotyczących opisywanego obszaru, w szczególności braku lub zaniku silnych ośrodków rozwojowych, niższego poziomu dostępu do infrastruktury, ograniczonego autonomicznego potencjału rozwojowego, który stanowiłby wystarczającą podstawę do prowadzenia efektywnej polityki rozwoju na poziomie poszczególnych gmin. Jest to punkt wyjścia do podjęcia interwencji w stosunku do wskazanego obszaru. Zgodnie z realizowaną procedurą analityczno-interwencyjną w roku 2023, na mocy uchwały nr 1411/23 z dnia 1 września 2023 r., dokonana została aktualizacja „Delimitacji Specjalnej Strefy Włączenia na obszarze województwa zachodniopomorskiego oraz planowanych kierunków działań

¹⁸ Zagadnienia te są domeną Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, jednak uregulowania prawne dotyczące wydania opinii odwołują się wyłącznie do strategii rozwoju. Zgodnie z obecnymi uregulowaniami prawnymi strategia rozwoju województwa musi zostać uzupełniona o przesądzenia dotyczące prowadzenia polityki przestrzennej do końca 2025 r.

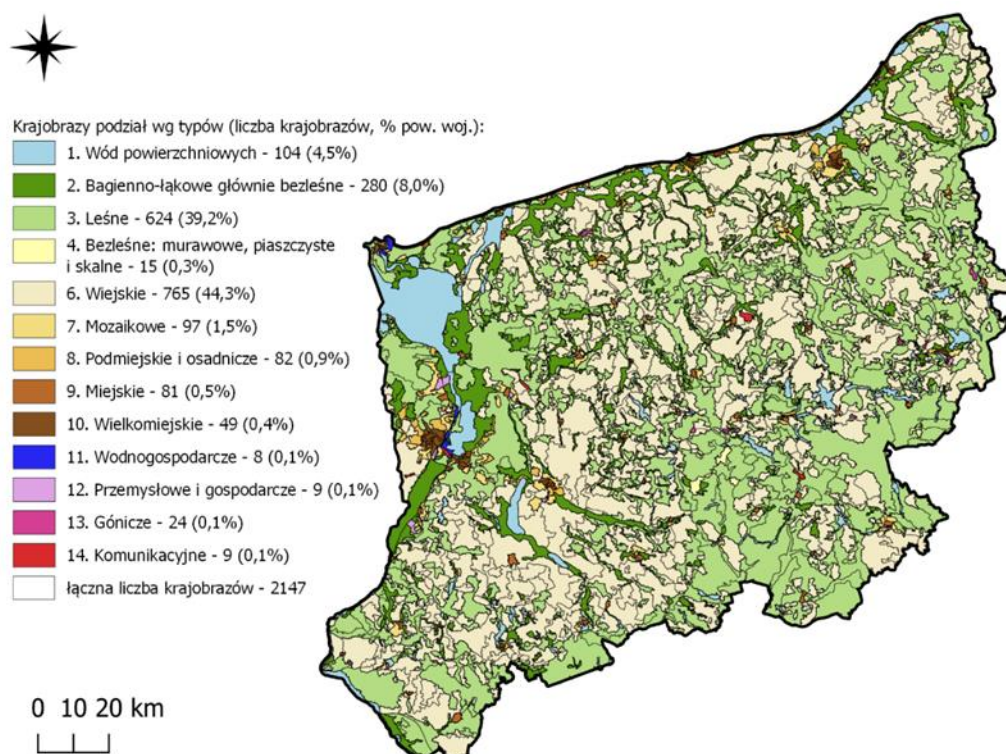
interwencyjnych”. Zgodnie z przyjętą metodyką delimitacja SSW dokonywana jest na podstawie analizy wartości zestawu 6 mierników syntetycznych wyznaczonych dla poszczególnych obszarów problemowych (gospodarki, demografii, dostępu do infrastruktury technicznej, dostępu do usług publicznych, ubóstwa oraz rozwoju i inwestycji), przy czym SSW obejmuje gminy, w których występują deficyty w co najmniej 3 obszarach problemowych. Obok metodyki wyznaczania SSW przyjęto również zasadę cyklicznego monitorowania i okresowej oceny sytuacji społeczno-gospodarczej, która następować będzie w cyklu rocznym. Jednocześnie do obszaru SSW zakwalifikowane zostały również te gminy, które w roku poprzednim pozostawały w obszarze SSW, a dla których analiza danych na podstawie przyjętej metodologii wskazuje na poprawę ogólnej sytuacji społeczno-gospodarczej i infrastruktury, klasyfikując je poza główną SSW. Zgodnie z dokonaną aktualizacją bazy mierników syntetycznych – SSW 2023 obejmuje swoim zasięgiem 74 gminy w województwie zachodniopomorskim.

5. Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej w Szczecinie we współpracy z UMWZ kontynuowało działania na rzecz wsparcia procesu opracowania **Regionalnego Planu Transportowego WZ do roku 2030** m.in. poprzez działania merytoryczne (m.in. opracowanie szczegółowej specyfikacji istotnych warunków zamówienia dla badania mobilności mieszkańców), udostępnienie szeregu danych i opracowań własnych, udział w spotkaniach roboczych i panelach eksperckich oraz wsparcie działań na rzecz rozwoju kompetencji instytucji regionalnych w obszarze modelowania transportowego. Na potrzeby konsultacji regionalnych dokumentu RPTWZ udostępniono również stronę internetową RBGPWZ wspierając proces szerszego dotarcia z procedurą konsultacji do samorządów i mieszkańców. Ponadto wspierano proces uzgodnień dokumentu RPTWZ z instytucjami doradczymi JASPERS i CUPT oraz procedurę weryfikacji i przyjęcia dokumentu na szczęblu Komisji Europejskiej.
6. Prowadzony jest monitoring zagospodarowania przestrzennego województwa, w szczególności przenoszenia ustaleń PZPWZ do aktów planistycznych oraz realizacji inwestycji i innych działań przewidzianych na poziomie gminnym i ponadlokalnym. W roku 2023 w trybie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Zarząd Województwa uzgodnił 36 projektów zmian studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz 131 projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin (i ich zmian). W trybie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Marszałek Województwa w roku 2023 zaopiniował 1 uchwałę w sprawie zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabaryty, standardy jakościowe oraz rodzaje materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane, uzgodnił 2 projekty decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz 2 decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W trybie specustaw Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego w roku 2023 wydał opinie do: 103 wniosków o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej w trybie ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych; 5 wniosków o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji w zakresie terminalu w trybie ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu; 1 wniosku o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji strategicznej inwestycji w zakresie sieci przesyłowych w trybie ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych; 1 wniosku o ustalenie lokalizacji inwestycji mieszkaniowej w trybie ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz inwestycji towarzyszących w zakresie uwzględnienia wyników audytu krajobrazowego, o którym mowa w art. 38a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym; 1 wniosku o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji strategicznej inwestycji w sektorze naftowym w trybie ustawy z dnia 22 lutego 2019 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w sektorze naftowym w formie uchwały Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego oraz 1 wniosku o wydanie decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji w zakresie budowy portu zewnętrznego w trybie ustawy z dnia 9 sierpnia 2019 r. o inwestycjach w zakresie budowy portów zewnętrznych w formie uchwały Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego. W trybie

specustaw Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego w roku 2023 wydał opinie do 8 wniosków o ustalenie lokalizacji inwestycji mieszkaniowej w trybie ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o ułatwieniach w przygotowaniu i realizacji inwestycji mieszkaniowych oraz inwestycji towarzyszących w zakresie zadań samorządowych, służących realizacji inwestycji celu publicznego, o których mowa w art. 39 ust. 3 pkt 3 i art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – w odniesieniu do terenów nieobjętych obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego.

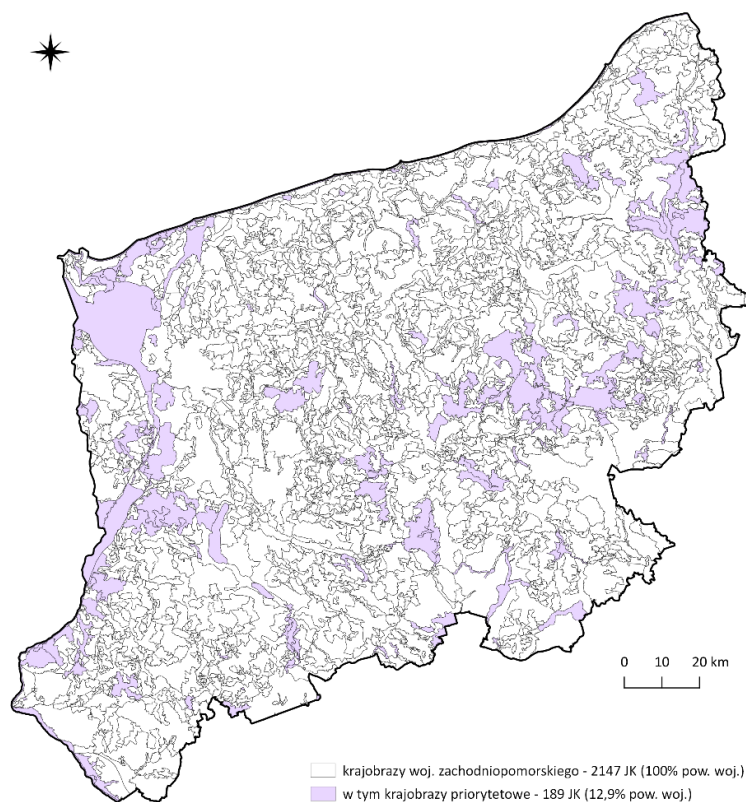
- 7. Audyt krajobrazowy województwa zachodniopomorskiego** – W dniu 28 marca 2023 r. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego podjął uchwałę Nr 500/23 w sprawie przyjęcia projektu Audytu krajobrazowego województwa zachodniopomorskiego. Stanowiło to zakończenie pierwszego etapu procedury sporządzania audytu krajobrazowego, poprzedzającego konsultacje i opiniowanie projektu. W projekcie, na podstawie metodyki wskazanej w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2019 r. (Dz.U. poz.394) zmienionego Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 19 października 2022 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych (Dz.U. poz. 2308), zidentyfikowano 2 147 krajobrazów. W wyniku wielostopniowej oceny wskaźnikowej wskazano 189 najcenniejszych krajobrazów (priorytetowych). Po przeprowadzeniu analiz kartograficznych, badania na ortofotomapach, w tym z lat ubiegłych (w celu obserwacji zachodzących procesów), przeprowadzono badania terenowe. Dzięki temu określono zagrożenia, zidentyfikowano lokalne formy architektoniczne, co finalnie pozwoliło sprecyzować rekomendacje i wnioski dla krajobrazów priorytetowych. W związku z powyższym w 2023 r. prowadzono serię spotkań z gminami, instytucjami, organizacjami oraz mieszkańcami w celu przedstawienia projektu, jako pierwszego etapu konsultacji. Etap ten nie wynikał wprost z procedury zapisanej w Ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, ale był jej nieformalnym rozszerzeniem w celu umożliwienia wcześniejszego zapoznania się szerokiego grona interesariuszy z projektem. Po zgłaszanych uwagach i wizjach lokalnych w terenie na bieżąco wprowadzano korekty granic krajobrazów priorytetowych oraz opisów w kartach charakterystyki, zagrożeń, rekomendacji i wniosków. W celu ułatwienia dostępu do zasobu opracowania, stworzono mapę internetową, przedstawiającą lokalizację wszystkich krajobrazów, w tym krajobrazów priorytetowych. Jednocześnie załączono opisowe karty: charakterystyki, zagrożeń, rekomendacji i wniosków. Mapa znajduje się pod adresem: <http://audytkrajobrazowy-projekt.rbpg.pl/mapa-krajobrazy.html>.

Rysunek 42. Podział województwa na krajobrazy wraz z ich klasyfikacją



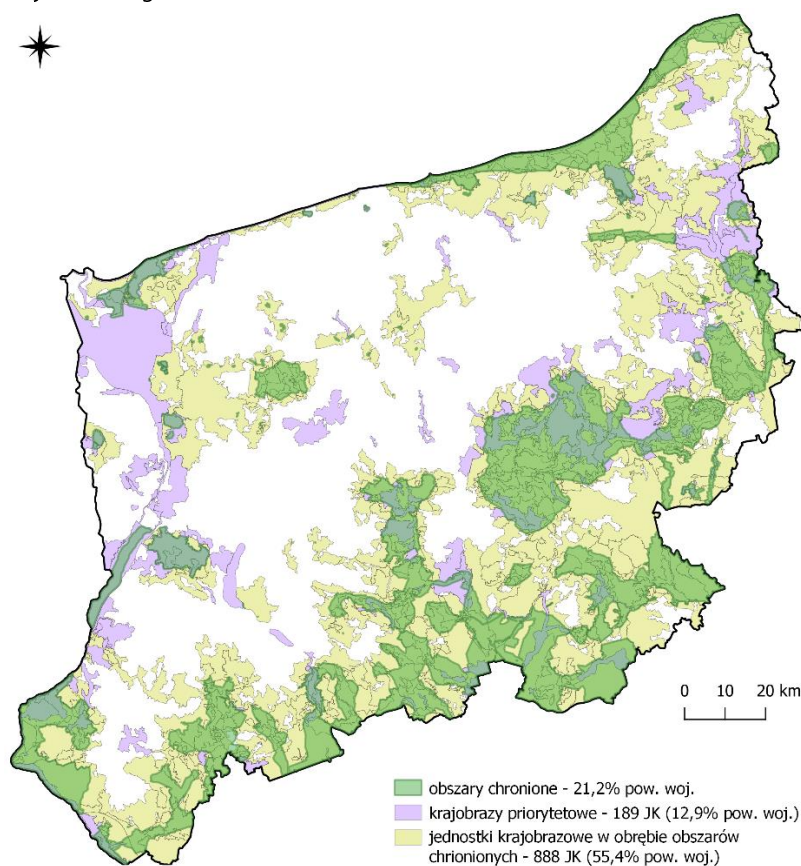
Źródło: Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego

Rysunek 43. Podział województwa na krajobrazy oraz wskazanie krajobrazów priorytetowych



Źródło: Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego

Rysunek. 44 Krajobrazy priorytetowe oraz krajobrazy w obrębie obszarów chronionych wskazane w projekcie Audytu krajobrazowego.



Cel kierunkowy 1.2 Wzmocnienie kompetencji oraz współpracy na rzecz zapewnienia równości terytorialnej w dostępie do usług publicznych

Samorząd lokalny jest powołany do zaspokajania potrzeb mieszkańców oraz dążenia do zapewnienia równego dostępu do usług publicznych w oparciu o możliwości organizacyjne i finansowe. Wymaga to współpracy samorządów lokalnych i innych partnerów w ramach obszarów funkcjonalnych. Podstawowym instrumentem aktywizowania takiej współpracy są partnerstwa samorządowe powoływane w ramach zastosowania instrumentów takich jak Zintegrowane Inwestycje Terytorialne oraz Inne Instrumenty Terytorialne, dla których formułowane są strategie realizacji działań oraz listy projektów objętych wsparciem. Jednocześnie niezbędne jest wdrażanie rozwiązań przyczyniających do wzmacniania zdolności struktury administracji samorządowej do prowadzenia działań wielosektorowych przy pełniejszym zaangażowaniu partnerów społecznych w ich realizację. Rozwijane są sieci współpracy bazujące na doświadczeniu lokalnych samorządów i najlepszych praktykach, angażujące w dużym wymiarze lokalne społeczności (szczególnie na obszarach wiejskich) oraz wykazujące się odpowiedzialnością za powierzone im środki.

W ramach celu 1.2 realizowano w 2023 r. następujące działania:

8. W ramach przygotowań do wdrażania instrumentów **ZIT** oraz **IIT** podjęto działania ukierunkowane na wsparcie samorządów gminnych oraz powiatowych w budowaniu potencjału i kompetencji w zakresie planowania strategicznego. Mechanizm ten został zastosowany do 12 obszarów funkcjonalnych, pokrywających obszar całego województwa. W perspektywie finansowej 2021-2027 partnerstwa terytorialne mogą pozyskać środki w szczególności na rozwój zrównoważonego transportu publicznego, poprawę efektywności energetycznej, adaptację terenów zurbanizowanych do zmian klimatu, rozwój kształcenia i szkolenia zawodowego w odpowiedzi na potrzeby i wyzwania rynku pracy w obszarze funkcjonalnym, rozwój kultury i turystyki czy wzrost atrakcyjności inwestycyjnej. W ramach działań

mających wzmocnić idee planowania rozwoju w obszarach funkcjonalnych Zarząd Województwa przyjął informacje dotyczące założeń do zawierania porozumień terytorialnych z partnerstwami JST w związku z realizacją instrumentów terytorialnych w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027. Ponadto UMWZ wziął udział w pilotażu projektu Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej pn. **Pilotaż Centrum Wsparcia Doradczego** oraz w kolejnej edycji projektu pn. **Centrum Wsparcia Doradczego Plus**. Kontynuacja projektu obejmowała doradztwo projektowe dla 3 Partnerstw objętych poprzednią edycją projektu oraz doradztwo strategiczne dla **5 z 7 obszarów funkcjonalnych**. W ramach projektu własnego Województwa ze środków RPO WZ 2014-2020 zrealizowane zostało zamówienie obejmujące przygotowanie strategii terytorialnych dla 2 Partnerstw IIT, które nie zostały objęte projektem CWD Plus. Jednocześnie w związku z potrzebą skonsultowania UMWZ brał aktywny udział w procesie ich przygotowania i opiniowania powstających strategii terytorialnych, każdorazowo formułując szereg uwag i komentarzy, które miały na celu wsparcie samorządów w wypracowaniu ostatecznych wersji dokumentów i zawartych w nich list projektów możliwych do finansowania z FEPZ.

9. W ramach członkostwa w Stowarzyszeniu **Szचेścińskiego Obszaru Metropolitalnego** (składka roczna w roku 2023 w wysokości 75 000 zł) przedstawiciele UMWZ uczestniczyli w bieżących pracach Stowarzyszenia. Dotyczyły one w szczególności procesu powstawania strategii ponadlokalnej, która pełni rolę strategii ZIT oraz Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej SOM.
10. Biuro Geodezji realizowało w ramach Celu 1.2 zadania bezpośrednio powiązane z podnoszeniem kompetencji na rzecz rozwoju systemu planowania i strategicznego zarządzania rozwojem regionu, tj. projekt „Wytworzenie, dostawa i wdrożenie narzędzi dla rozwiązań dziedzicznych, portali, uruchomienie e-usług (System RIIP WZ)” zrealizowany w partnerstwie z 21 JST. W ww. projekcie Województwo Zachodniopomorskie pełniło rolę Partnera wiodącego. Zadanie obejmowało budowę systemu teleinformatycznego RIIP WZ, którego jedną z funkcji jest realizacja e-usług publicznych świadczonych przez UMWZ. Zakończenie zadania zgodnie z zapisami umowy nastąpiło w kwietniu 2023 r. W 2023 r. na realizację zadania wydawkowano środki w wysokości 4 912 289,13 zł. W rezultacie usprawniono funkcjonowanie wojewódzkiej i powiatowej administracji samorządowej, szczególnie w dziedzinie geodezji i kartografii, umożliwiając poprawę funkcjonalności usług elektronicznych poprzez wdrożenie nowych oraz podniesienie stopnia dojrzałości już istniejących e-usług publicznych JST na poziomie województwa oraz powiatów. W rezultacie funkcjonalności te będą dostępne dla mieszkańców regionu, przedsiębiorców, samorządów oraz instytucji z województwa zachodniopomorskiego oraz innych podmiotów spoza województwa, które do realizacji swoich zamierzeń będą potrzebowały wykorzystać dane z województwa zachodniopomorskiego udostępniane przez system RIIP WZ.
11. Kontynuowano wsparcie awansu cyfrowego szkół podstawowych (szczególnie z obszarów wiejskich) oraz szpitali i umożliwienie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w procesie nauczania oraz ochrony zdrowia. Kontynuowano proces awansu cyfrowego w organizacjach pozarządowych i charytatywnych, w szczególności realizujących ważne zadania publiczne (np. stowarzyszenia ochotniczych straży pożarnych, czy organizacji prowadzących działalność charytatywną). Zapewniono wsparcie merytoryczne w zakresie wdrażania systemu elektronicznego zarządzania dokumentacją w jednostkach organizacyjnych i spółkach Województwa (Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego, Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.). Pomimo znaczącego wysiłku organizacyjno-technicznego i zaangażowania rzeczowego (wydano 309 wycofane z eksploatacji sprzęty komputerowe) realizacja tego celu nie angażowała środków finansowych budżetu Województwa.
12. W ramach środków z dotacji celowej z budżetu państwa przekazywanych przez Wojewodę Zachodniopomorskiego w kwocie 70 000 zł samorząd województwa (Wydział Bezpieczeństwa i Ochrony Informacji Niejawnych UMWZ) realizował dwa zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, tj.:
 - kontrola nad wykonywaniem badań psychologicznych kierowców przez poradnie psychologiczne;

- kontrola i nadzór nad wykonywaniem badań lekarskich kierowców i kandydatów na kierowców.

Na ten cel wydatkowano 69 991 zł.

Cel II – Wzmocnienie idei samorządności, marketingu terytorialnego oraz współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej

Przez praktykę funkcjonowania samorządu w wymiarze regionalnym i lokalnym najpełniej wyraża się dojrzałość i odporność państwa oraz jego zdolności do podejmowania ambitnych celów rozwojowych. Dbłość o ten wymiar jest powinnością związaną z odpowiedzialnością za cały kraj i jego mieszkańców. Wobec nasilenia procesów globalizacyjnych i dynamizowania obiegu informacji niezbędne jest także skuteczne komunikowanie własnych celów i aspiracji, czemu samorząd musi sprostać w skali międzynarodowej i lokalnej. Ambitna i skuteczna polityka samorządowa realizowana jest w dialogu z otaczającym światem i w poczuciu świadomości własnych osiągnięć, które warto pokazywać.

Cel kierunkowy 2.1 Promocja idei samorządności oraz marketing terytorialny

Sukces samorządu jako idei i praktyki wspólnotowego rozwiązywania problemów oraz wdrażania mechanizmów rozwojowych wymaga stosowania efektywnych działań komunikacyjnych, szerokiego dialogu i zdolności do wytłumaczenia podejmowanych decyzji. Opierają się one na więzi z regionem i lokalnymi społecznościami, a także w ciągłym dialogu cechującym się swobodną, wielokierunkową wymianą informacji, ocen i opinii. Podejmowane działania dotyczące poszczególnych inicjatyw wpisują się w szerszą perspektywę marketingu terytorialnego jako zintegrowanych działań informacyjnych i powszechnej komunikacji realizowanych celów z wykorzystaniem nowoczesnych instrumentów formułowania i przekazu treści.

Działania w powyższym zakresie w 2023 r. obejmowały:

- 1. Uczestnictwo Województwa Zachodniopomorskiego w Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej.** Uczestnictwo w Związku ma na celu rozwój demokracji na szczeblu lokalnym i regionalnym oraz służy ochronie samorządności w Polsce. Organami związku są Zgromadzenie Ogólne, Zarząd Związku oraz Komisja Rewizyjna. Prezesem Zarządu Związku od 2016 r. jest Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego Olgierd Geblewicz. W skład Zgromadzenia Ogólnego Związku wchodzi także przedstawiciele województw: marszałek województwa, przewodniczący Sejmiku oraz dwóch radnych województwa wybranych przez Sejmik. Ciała opiniotwórczo-doradcze Związku Województw RP to Konwent Marszałków Województw RP i Konwent Przewodniczących Sejmików Województw RP. W ramach Związku funkcjonują komisje problemowe i zespoły eksperckie, których członkami są przedstawiciele wszystkich regionów. Dodatkowo w ramach Związku działają zespoły koordynatorów (aktualnie 13 zespołów), w skład których wchodzi pracownicy urzędów marszałkowskich na co dzień zajmujący się konkretnymi zadaniami o wysokim poziomie specjalizacji.
- 2.** Dzięki współpracy w ramach Związku Województwo Zachodniopomorskie może czynnie angażować się w proces legislacyjny poprzez zgłaszanie swoich uwag do projektów ustaw czy rozporządzeń. W 2023 r. spośród wszystkich projektów, które zostały przekazane do zaopiniowania, najwięcej dotyczyło spraw związanych z ochroną zdrowia, rozwojem edukacji, ochroną środowiska oraz polityką społeczną. Spora część projektów dotyczyła także Funduszy Europejskich i Programów Regionalnych.
- 3.** Województwo Zachodniopomorskie angażuje się także w tworzenie stanowisk w ramach Zarządu Związku, które mają na celu wyrażenie zdania samorządów województw w konkretnych sprawach, a także zainicjowanie działań na rzecz samorządu, za które odpowiada rząd.
- 4.** Podejmowano działania na rzecz kreowania marki regionu, koncentrujące się na ugruntowaniu jego pozycji jako atrakcyjnego miejsca do życia, wypoczynku, pracy, działań biznesowych i inwestycyjnych. Dzięki szerokiemu wykorzystaniu mechanizmów współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej Województwo buduje dobre relacje i kształtuje pozytywną atmosferę dla wymiany doświadczeń z innymi regionami w kraju w różnorodnych obszarach zainteresowania. Należy do nich zaliczyć, oprócz

gospodarki, nauki, kultury czy edukacji, także zagadnienia dotyczące m.in. rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz upowszechniania idei samorządności w wymiarze ponadregionalnym.

5. Prowadzono szereg działań w celu zwiększenia wykorzystania potencjału gospodarczego Pomorza Zachodniego i wzmacniania marki regionu. W przestrzeni mediów społecznościowych, poprzez takie platformy jak Facebook, Instagram, Youtube czy TikTok na kanałach Pomorza Zachodniego (na Facebook prowadzone są kanały Pomorze Zachodnie z ponad 130 publikacjami miesięcznie oraz Pomorze Zachodnie News z ponad 215 publikacjami miesięcznie). Realizowano szereg kampanii promocyjno-informacyjnych oraz nagłaśniano wydarzenia promujące potencjał gospodarczy regionu oraz innowacje. Cykliczna, konsekwentna i wysokozasięgowa komunikacja (łącznie blisko 100 mln wyświetleń w roku 2023), w znaczącej mierze dotycząca obszaru gospodarki (30-40% wszystkich publikacji w mediach społecznościowych), była kierowana do mieszkańców regionu, a także odwiedzających region z innych części Polski oraz Europy. W ten sposób budowany był przekaz silnej marki Pomorza Zachodniego. Znaczna część działań była realizowana poprzez User Generated Content, czyli za pośrednictwem treści pochodzących bezpośrednio od użytkowników ww. platform. Zabieg ten pozwala na przekrojowe i bezpłatne działania komunikacyjne, ale także wzmacnianie relacji z użytkownikami mediów społecznościowych.
6. Organizacja **strefy Pomorza Zachodniego na Festiwalu Pol'and'Rock** w terminie 3-5 sierpnia 2023 r. w Czaplinku – Kampania promocyjna realizowana podczas tego ogólnopolskiego wydarzenia miała na celu dotarcie do jak najszerszej grupy odbiorców. W wydarzeniu wzięli udział przedstawiciele wielu grup społecznych, zawodowych oraz ludzie w różnym wieku. Oferta programowa strefy Pomorza Zachodniego dawała przestrzeń do wymiany doświadczeń, spotkań i możliwości zaprezentowania obszaru działania partnerów Województwa. Wszystkie działania były nastawione na podnoszenie stopnia znajomości marki Pomorza Zachodniego. W wydarzeniu wzięło udział ponad 100 tys. ludzi. Jego promocja odbywała się wielokanałowo. Sam fakt, że festiwal organizowany jest na Pomorzu Zachodnim, stanowi ważny element budowania marki.
7. Lekcje historii 2023 – Wydział Współpracy Terytorialnej i Turystyki, przy współudziale Centrum Dialogu Przełomy, zorganizował wyjazdowe „**Lekcje historii**” dla uczniów szkół średnich z województwa zachodniopomorskiego. Miały one formę czterech wyjazdów edukacyjnych do historycznych miejsc na terenie Niemiec; Berlina, Poczdamu i byłego obozu koncentracyjnego Ravensbrück. Celem wyjazdów było podniesienie świadomości historycznej młodzieży i przybliżenie im wydarzeń historycznych z dziejów Polski i Europy. Projekt dotyczył edukacji obywatelskiej i kształtowania tożsamości regionalnej wśród młodzieży. „Lekcje historii” stanowiły uzupełnienie lekcji prowadzonych w szkołach. Tło historyczne szkicował i o wydarzeniach historycznych opowiadał wykładowca z Uniwersytetu Szczecińskiego (poniesione koszty wyniosły 26 771 zł).
8. Wspieranie uczestnictwa młodzieży w życiu publicznym i społecznym regionu poprzez działania:
 - **Młodzieżowego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego (MSWZ)** – Sekretariat ds. Młodzieży aktywnie pomaga w organizacji sesji i bieżących prac Młodzieżowego Sejmiku, aktywizacji członków MSWZ do udziału w wydarzeniach w regionie i poza nim, prowadzi prace nad kartą młodzieży, bieżącą współpracę z członkami MSWZ w ramach wydarzeń i akcji organizowanych przez podmioty zewnętrzne;
 - **Warsztaty dla młodzieży** – Zespół Sekretariatu ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego prowadzi szkolenia i warsztaty w siedzibie jednostki i poza nią. W 2023 r. koncentrował się na następujących tematach: demokracja i samorządność, kompetencje miękkie, umiejętności i kwalifikacje zawodowe, europejskie programy dla młodzieży, wsparcie młodzieżowych rad w okresie pandemii. Warsztaty odbywały się w szkołach podczas wydarzeń Sekretariatu ds. Młodzieży i Europe Direct-Szczecin oraz wydarzeń obcych. W 2023 r. zorganizowano warsztaty „Prawa i wolności obywatelskie” i „Czy internet jest bez jakichkolwiek granic?”, a także eurolekcje i spotkania informacyjne w ramach działalności Punktu Eurodesk;

- **Demokracja w praktyce – cykl warsztatów dla młodzieży** – od 2021 sukcesywnie i skutecznie zwiększa się dostęp młodzieży do udziału w warsztatach „Demokracja w praktyce”. W ramach każdego spotkania organizowane są warsztaty poświęcone zagadnieniom praw i wolności obywatelskich, a także aktywnemu udziałowi w życiu społecznym i obywatelski. Warsztaty mają na celu pobudzenie uczestników do refleksji i zachęcenie ich do podejmowania działań w społeczności lokalnej. Do wyboru były dwa tematy warsztatów:
 - „Konstytucja w moim życiu – prawa i wolności obywatelskie”;
 - „Czy internet jest bez (jakichkolwiek) granic?”;

Zajęcia trwały 2h lekcyjne i były prowadzone przez przeszkoloną osobę przy zastosowaniu metod edukacji pozaformalnej takich jak: praca w grupach, dyskusja, wyrażanie opinii, głosowanie. Celem było kształtowanie aktywnej postawy obywatelskiej oraz zwiększanie świadomości młodych obywateli naszego regionu.

- **Współpraca z młodzieżowymi radami w regionie** – Sekretariat ds. Młodzieży wspiera młodzieżowe rady miast działające w województwie zachodniopomorskim – zarówno funkcjonowania istniejących, jak i nowo powstające. Wsparcie młodzieżowych rad w regionie odbywa się poprzez prowadzenie warsztatów w miejscowości, w której działa młodzieżowa rada – jeśli wyrazi takie zapotrzebowanie. Ponadto przynajmniej dwa razy w roku organizowane są spotkania, mające na celu wymianę doświadczeń młodzieżowych rad oraz integrację ich członków. Szczególnie intensywne działania zaplanowano na lata 2019-2024, w szczególności w ramach takiej tematyki jak: Europejski Zielony Ład oraz Europa na miarę ery cyfrowej;
 - Kontynuacja działań proekologicznych w województwie – 3 czerwca 2023 roku na terenie amfiteatru i przystani im. Roberta Hilgendorfa w Stepnicy nad Zalewem Szczecińskim odbyło się ekologiczne wydarzenie edukacyjne dla młodzieży z regionu pod nazwą „**Eko przygoda z przyrodą nad wodą**”;
 - **Akcja Menstruacja** – miniony rok to również czas kontynuacji programu Akcja Menstruacja. Region stara się aktywnie pomagać już istniejącym punktom pomocy okresowej oraz pomagać w ciągłym edukowaniu na temat ubóstwa menstruacyjnego i tego, jak może wesprzeć i pomóc szczególnie młodym kobietom, które są nim dotknięte.
9. RBGPWZ odpowiedzialne jest za organizację i prowadzenie dwóch konkursów pod patronatem Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego: na „Najlepszą pracę dyplomową związaną tematycznie z Województwem Zachodniopomorskim” (NPD) oraz na „Najlepszą Przestrzeń Publiczną Województwa Zachodniopomorskiego” (NPP). Konkurs na „Najlepszą pracę dyplomową związaną tematycznie z Województwem Zachodniopomorskim” skierowany jest do studentów szkół wyższych, również spoza województwa. Nagrody przyznawane są w trzech kategoriach: planowanie przestrzenne i projektowanie urbanistyczne, projektowanie architektoniczne i architektura krajobrazu o znaczeniu ponadlokalnym. Celem konkursu jest prezentacja wysokiej jakości rozwiązań projektowych i przekształceń przestrzennych możliwych do zrealizowania na terenie regionu. W 2023 r. w konkursie NPD przyznano jedną nagrodę w kategorii architektura krajobrazu oraz sześć wyróżnień w pozostałych kategoriach.

Konkurs „Najlepsza Przestrzeń Publiczna Województwa Zachodniopomorskiego” skierowany jest do lokalnych samorządów, a jego celem jest promocja dobrych wzorców kształtowania ładu przestrzennego, wspieranie dobrych praktyk w zakresie tworzenia nowych wartości w przestrzeni publicznej, podnoszenia standardów oraz wzmacnianie konkurencyjności osiedleńczej, inwestycyjnej i turystycznej w obszarze województwa. Do danej edycji konkursu mogą być zgłaszane przedsięwzięcia lub ich zakończone etapy, które zostały zrealizowane w roku poprzedzającym. W 2023 r. w XIV edycji konkursu na NPP w XIV edycji komisja przyznała nagrodę Gminie Sławno w kategorii obiekt użyteczności publicznej lub zrewitalizowany obiekt użyteczności publicznej za „Remont i przebudowę Willi Schulza w Sławnie wraz ze zmianą sposobu użytkowania oraz rozbiorą i budową elementów zagospodarowania przestrzennego” za wysoką kulturę w adaptacji obiektu do nowych funkcji bez szkody dla jego

zabytkowych wartości, za świadomość rangi piękna otoczenia w kreacji wizerunku obiektu użyteczności publicznej oraz tożsamości miejsca i jego inspirującego oddziaływania na społeczność lokalną. Wyróżnienie przyznano Gminie Miasto Szczecin za „Rozbudowę, przebudowę i remont wraz ze zmianą sposobu użytkowania obiektów Muzeum Techniki i Komunikacji – Zajeżdźnia Sztuki w Szczecinie wraz z zagospodarowaniem terenu i niezbędną infrastrukturą techniczną oraz rozbiórką tarasu zewnętrznego”. W kategorii najlepsza przestrzeń publiczna przyznano dwa wyróżnienia dla: Miasta Białogard za realizację przedsięwzięcia pn.: „Budowa stacji kajakowej przy ul. Szpitalnej w Białogardzie” i dla Gminy Miasto Szczecin za realizację przedsięwzięcia pn.: „Przebudowa drogi w kwartale ul. B. Śmiałego, Chodkiewicza, Żółkiewskiego, Pocztowej, Ściegiennego w Szczecinie – Etap I odcinek ul. B. Śmiałego, ul. Krzywoustego do ul. Jagiellońskiej wraz ze skrzyżowaniem ul. B. Śmiałego – Żółkiewskiego – Chodkiewicza”.

Cel kierunkowy 2.2 Rozwój współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej

Pomorze Zachodnie systematycznie wzmacnia swoją międzyregionalną i międzynarodową pozycję oraz wizerunek. Sprzyja to zwiększaniu konkurencyjności, przyciąganiu nowych mieszkańców, kapitału i różnorodnych inicjatyw i technologii, co przekłada się na podnoszenie jakości życia w wielu aspektach. Siła regionu wyraża się w zdolności do nawiązywania współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej, budowie relacji z instytucjami, partnerami i społecznościami aktywnymi w każdym wymiarze rzeczywistości, w tym w dziedzinie gospodarki, nauki, kultury czy edukacji, a także zagadnień dotyczących m.in. rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz upowszechniania idei samorządności w wymiarze ponadregionalnym. Położenie geograficzne Pomorza Zachodniego wpływa na zaangażowanie we współpracę z kluczowymi partnerami, w szczególności z regionami pogranicznymi Niemiec oraz państw basenu Morza Bałtyckiego. Wraz z szybkimi zmianami technologicznymi i cywilizacyjnymi zakres wyzwań i podejmowanych działań obejmuje kolejne kraje i ich społeczeństwa.

W 2023 r. cel realizowano poprzez poniższe działania:

1. Województwo wykorzystuje swoje położenie geograficzne do rozwijania współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej w oparciu o relacje transgraniczne (co determinuje współdziałanie z Meklemburgią-Pomorzem Przednim i Brandenburgią, a w mniejszym stopniu innymi regionami niemieckimi, w tym – incydentalnie – z Berlinem) i kooperacji bałtyckiej (w ramach międzyregionalnych organizacji obejmujących swoim zasięgiem obszar całego lub południowego Bałtyku). Pozostałe kierunki współpracy pozostają częściowo powiązane z głównymi (CETC) lub wpisują się w działania paneuropejskie (RegHub). Zadaniem dodatkowym jest rozwijanie współpracy z regionami ukraińskimi, z którymi kontakty zacieśniły się w pierwszym roku agresji rosyjskiej na Ukrainę. Województwo pozostaje ponadto otwarte na relacje z innymi partnerami (regionami hiszpańskimi, włoskimi, francuskimi, holenderskimi, chińskimi).
2. W 2023 r. w ramach współpracy wielostronnej Województwo podejmowało szereg inicjatyw projektowych, w tym szczególną uwagę zwrócono na działania:
 - na rzecz realizacji celów Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego w ramach niżej wskazanych obszarów tematycznych: OT Kultura – Działanie 1: Promocja regionalnych sektorów kreatywnych i kultury, zachęcanie do kreatywnej przedsiębiorczości; OT Zdrowie – Działanie 3: Zwiększenie zdolności interesariuszy do rozwiązywania regionalnych problemów zdrowotnych; OT Edukacja – Działanie 2: Międzynarodowa doskonałość regionu i szerszy udział w nauce i badaniach oraz OT Energia – Działanie 1: Usprawnienie wysiłków na rzecz efektywności energetycznej w regionie poprzez pogłębienie współpracy regionalnej;
 - wspierające wymianę doświadczeń, nowatorskich rozwiązań i budujące potencjał Pomorza Zachodniego;
 - wspierające realizację Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ (Cel 3 – Dobre zdrowie i jakość życia, Cel 4 – Dobra jakość edukacji, Cel 7 – czysta i dostępna energia, Cel – 11 Zrównoważone miasta i społeczności).

Efektem podjęcia inicjatyw projektowych było przyznanie środków finansowych na realizację działań w ramach programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 oraz Interreg Europa 2021-2027 z nowymi partnerami m.in. z Danii, Szwecji, Finlandii, Łotwy, Litwy, Niemiec, Grecji, Hiszpanii, Belgii, Węgier, Słowenii, Francji, Włoch oraz Rumunii.

3. W 2023 r. Województwo kontynuowało współpracę z partnerami zakończonego już projektu **Porty Kreatywne (Creative Ports – Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020)** w ramach tzw. Sekretariatu CCI prowadzonego przez Instytut Goethego w Tallinie. Sekretariat służy jako punkt informacyjny dla branży kulturalnej i kreatywnej w regionie Morza Bałtyckiego. Łączy organizacje wspierające sektor kreatywny i pomaga im w zdobywaniu informacji o rynkach zagranicznych, znajdowaniu partnerów w innych krajach regionu i budowaniu partnerstwa wokół nowych inicjatyw wspierających rozwój sektora CCI. W ramach sieci współpracy Województwo wymieniało się doświadczeniami z instytucjami z regionu Morza Bałtyckiego w ramach spotkań online oraz zorganizowało wizytę przedstawicieli Centrum Przemysłów Kreatywnych z Tartu (Tartu Loomemajanduskeskus SA) w Szczecinie. Celem spotkania było m.in.: przedstawienie potencjału zachodniopomorskich instytucji i firm zainteresowanych internacjonalizacją działalności; omówienie propozycji projektów rozwijających potencjał sektorów kreatywnych w Regionie Morza Bałtyckiego; omówienie działań wspierających współpracę MŚP w tym rozwój narzędzi promocji zagranicznej branż kreatywnych czy wsparcie promocyjno-eksportowych wydarzeń kulturalnych. W wyniku tej współpracy Województwo otrzymało zaproszenie do dwóch projektów międzynarodowych i do udziału w obchodach „Europejskiej Stolicy Kultury” w Tartu w 2024 r.
4. Województwo wspierało również Instytut Goethego w Tallinie, międzynarodową organizację Ars Baltica oraz Instytut Adama Mickiewicza (koordynatora Obszaru Tematycznego Kultura Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego) w poszukiwaniu podmiotów zainteresowanych profesjonalnym doradztwem w zakresie wniosków o dofinansowanie ukierunkowanych na umiędzynarodowienie i rozwój sektora kultury i przemysłów kreatywnych w Regionie Morza Bałtyckiego.
5. Przedstawiciele Województwa oraz interesariusze (z Akademii Sztuki w Szczecinie oraz Inkubatora Sektorów Kreatywnych) wzięli udział w warsztatach przygotowujących do polskiej prezydencji w ramach Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego (lipiec 2024-czerwiec 2025). Warsztaty przybliżały temat wykorzystania Strategii dla Regionu Morza Bałtyckiego do budowania i rozwoju sieci kontaktów oraz współpracy ponadnarodowej oraz realizacji celów. Województwo miało możliwość zaprezentowania swoich doświadczeń związanych z realizacją projektów na rzecz Strategii.
6. W styczniu 2023 r. rozpoczęto implementację nowego projektu pn. „Sztuka na receptę w regionie Morza Bałtyckiego” (Arts on Prescription in Baltic Sea Region – Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027). Ogólnym celem projektu jest opracowanie i przetestowanie innowacyjnego sposobu zwiększania dobrobytu mieszkańców i regionu poprzez trwałą współpracę między sektorami kultury i zdrowia na szczeblu lokalnym i regionalnym w celu zapewnienia skutecznych interwencji na rzecz grup obywateli podatnych na zagrożenia psychiczne. Projekt realizowany jest we współpracy z dwunastoma partnerami z siedmiu krajów w ramach Regionu Morza Bałtyckiego. W ramach realizacji projektu partnerzy stworzyli Program Sztuki na receptę, który ma na celu zapewnienie możliwości zaangażowania się w sztukę i aktywność twórczą oraz stworzenie bezpiecznej i wspierającej przestrzeni, aby umożliwić ludziom radzenie sobie z problemami emocjonalnymi i poprawę jakości ich życia. We wrześniu 2023 r. Program Sztuki na receptę został zaprezentowany partnerom i interesariuszom podczas spotkania w Szczecinie. Wydarzenie to zainaugurowało proces transferu wiedzy do instytucji spoza partnerstwa, w przypadku Polski jest to Nadbałtyckie Centrum Kultury Gdańsk (Instytucja Kultury Samorządu Województwa Pomorskiego). Województwo Zachodniopomorskie promowało projekt na Dorocznym Forum Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego, a jesienią 2023 r. rozpoczęło realizację pierwszego etapu działania pilotażowego – cyklu warsztatów dla młodzieży „Musicalowy zawrót głowy”. Działania pilotażowe mają na celu zapewnienie możliwości zaangażowania się w sztukę i aktywność twórczą młodzieży w wieku od

15 do 19 roku życia z województwa zachodniopomorskiego oraz stworzenie bezpiecznej i wspierającej przestrzeni, aby umożliwić młodym ludziom radzenie sobie ze stanami emocjonalnymi i zapewnić poprawę jakości życia. W pierwszym cyklu warsztatów uczestniczyła młodzież z Zespołu Szkół Ponadpodstawowych w Gryfinie oraz I Liceum Ogólnokształcącego im. Aleksandra Omieczynskiego w Gryfinie.

7. Województwo współorganizowało również VII Międzynarodowy Kongres Kreatywny DESIGN PLUS, który odbył się w Szczecinie w dniach 19-20 października 2023 r. pod hasłem Design na receptę. Podczas wydarzenia dyskusje toczyły się wokół zagadnień związanych z przemysłami kreatywnymi i ich oddziaływaniem na region, gospodarkę, lokalną tożsamość oraz biznes. Celem kongresu jest wspieranie przedsiębiorczości poprzez promowanie innowacyjnych rozwiązań i działań, które przyczyniają się do polepszenia świata. W 2023 r. rozmowy skoncentrowały się na medycynie, dobrostanie, zdrowiu oraz ich związku z designem i sztuką.
8. Województwo podpisało deklarację współpracy w ramach projektu Better Blue (Zwiększenie zaangażowania społeczności w kształtowaniu lokalnej i regionalnej polityki na rzecz zrównoważonego stylu życia w regionach nadmorskich). Głównym celem projektu było zwiększenie zaangażowania społeczności w kształtowanie i rozwój regionalnych oraz lokalnych polityk na rzecz zrównoważonego stylu życia w regionach przybrzeżnych i peryferyjnych w celu zapewnienia stabilnych warunków dla zmniejszenia i zapobiegania ryzyka związanego ze szkodliwymi skutkami zmian klimatu. Projekt ostatecznie nie otrzymał finansowania w ramach programu Interreg Europa Środkowa 2021-2027.
9. W ramach programu Interreg Europa 2021-2027 Województwo otrzymało finansowanie na wdrożenie projektu **SEE (Edukacja w zakresie zrównoważonej przedsiębiorczości)**, który ma na celu poprawę polityki i programów wspierających edukację w zakresie zrównoważonej przedsiębiorczości m.in. poprzez: zmniejszenie migracji młodych ludzi; rozwijanie ducha przedsiębiorczości; rozwijanie kompetencji XXI wieku w grupie wiekowej 16-20 lat; wypracowanie nowych narzędzi cyfrowych w celu aktywizacji potencjału młodzieży i młodych dorosłych (wykorzystanie metody grywalizacji w nauczaniu przedsiębiorczości); modelowanie zrównoważonego rozwoju biznesu (czynienie biznesu bardziej przyjaznym dla środowiska i społeczności); zwiększenie świadomości rangi przedsiębiorczości w edukacji wśród nauczycieli, szkół i/lub innych interesariuszy.



10. Kolejnym projektem, który był przygotowywany w 2023 r. w ramach programu Interreg Europa 2021-2027, jest projekt Green4Heat (Przyspieszenie wdrażania ekologicznych rozwiązań w zakresie ogrzewania i chłodzenia na terytoriach UE). Projekt ma na celu wsparcie zrównoważonego ciepłownictwa poprzez umożliwienie zaangażowanym partnerom poprawy efektywności energetycznej systemu ciepłowniczego oraz racjonalnego wykorzystania istniejących zasobów energetycznych. Projekt przyczyni się do poprawy jakości polityk mających na celu wspieranie wdrażania ekologicznych form ogrzewania, wdrożenie sieci ciepłowniczych piątej generacji, jak również zwiększenia zaangażowania interesariuszy i obywateli.
11. W 2023 r. Województwo tworzyło koncepcje projektów z partnerami z Niemiec, Estonii, Finlandii, Irlandii, Rumuni, Chorwacji i Włoch, z którymi współpracowało w poprzedniej perspektywie finansowej w ramach projektów **GRESS (GREen Startup Support – Wsparcie dla startupów zielonych sektorów gospodarki)** oraz **iEER (Wspieranie innowacyjnych ekosystemów przedsiębiorczości w Regionach na rzecz młodych przedsiębiorców)**. Projekty te aplikować o wsparcie będą w ramach konkursów zaplanowanych na 2024 r. w ramach programów Interreg.
12. Prezydencja Województwa Zachodniopomorskiego w **Baltic Sea States Subregional Co-operation**. W latach 2022-2023 Województwo Zachodniopomorskie sprawowało prezydencję w BSSSC. W drugim roku prezydencji kolejne posiedzenia Zarządu poświęcone były analizie możliwości skutecznego wdrażania założeń rezolucji z Palangi z 2022 r. w zakresie pomocy Ukrainie w czasie wojny z Rosją, usuwania amunicji z dna Morza Bałtyckiego, zmian klimatycznych i środowiskowych, problemom energetyki i transportu morskiego, transferowi innowacji, bioekonomii, Polityce Spójności, działaniom w sferze kultury, kreatywności i kształtowania tożsamości regionalnej, aktywizacji młodzieży w ramach platformy CBSS. Z inicjatywy Województwa Zachodniopomorskiego podjęto realizację projektu „BSSSC for Ukraine” zakładającego prowadzenie szkoleń z zakresu działań administracji regionalnej dla ukraińskich regionów partnerskich, z udziałem ekspertów wewnętrznych. W ramach projektu zrealizowano 3 szkolenia online dla przedstawicieli Rady Regionalnej i administracji regionalnej Obwodów Mikołajowskiego i Odeskiego. Szkolenia, prowadzone przez przedstawicieli Województwa Zachodniopomorskiego, dotyczyły problematyki pozyskiwania dysponowania funduszami europejskimi, polityki i gospodarki morskiej oraz współpracy z otoczeniem gospodarczym. Każdorazowo liczba uczestników szkolenia wahała się od 70 do 130 osób reprezentujących większość okręgów administracyjnych w obu w/w Obwodach. Województwo Zachodniopomorskie zorganizowało również doroczną konferencję BSSSC w Szczecinie (we wrześniu 2023 r.) połączoną z obchodami 30-lecia istnienia tej organizacji. Podczas konferencji przyjęto rezolucję szczecińską, zakładającą kontynuowanie dotychczasowych działań w zakresie wspierania regionów ukraińskich (w tym poprzez kontynuowanie projektu „BSSSC for Ukraine”), wspieranie rozwoju offshore i energetyki wiatrowej, transportu, transferu technologii, aktywizacji młodzieży w działaniach makroregionalnych, włączania się w realizację Polityki Spójności oraz wspierania rozwoju kultury, kreatywności i tożsamości regionalnej w wymiarze bałtyckim. Na działania związane z realizacją prezydencji (spotkania Zarządu, spotkania grup młodzieżowych i doroczną konferencję) Województwo Zachodniopomorskie przeznaczyło kwotę 117 377 zł, w tym na uroczystości związane z obchodami 30-lecia BSSSC (w ramach 31 konferencji BSSSC), połączone z warsztatami grup młodzieżowych – 83 461 zł.
13. Współorganizacja **15. Baltic Business Forum** – Województwo Zachodniopomorskie udzieliło wsparcia finansowego i zapewniło udział swoich przedstawicieli na 15 BBF, stanowiącym miejsce spotkań przedstawicieli świata biznesu, administracji i polityki z państw Europy Środkowo-Wschodniej i Wschodniej oraz Bliskiego Wschodu (Turcji). 15. BBF zostało poświęcone geopolitycznym i gospodarczym wyzwaniom w regionie Adriatyku, Bałtyku, Morza Czarnego (ABC), tj. wojnie w Ukrainie, bezpieczeństwu energetycznemu, szansom w kryzysie, tj. budowaniu regionalnego łańcucha dostaw, znaczeniu regionalnej współpracy gospodarczej, kooperacji transgranicznej i eksportowi oraz problemom samorządowym, tj. partnerstwom międzynarodowym miast, gmin i regionów dla rozwoju

eksportu i biznesu, turystyce przyjazdowej (od lokalnej oferty do globalnej promocji) oraz tworzeniu potencjału eksportowego regionu (40 000 zł).

14. **Warsztaty RegHub w Szczecinie** – w czerwcu 2023 r. odbyły się w siedzibie UMWZ w Szczecinie warsztaty RegHub (sieci regionalnych centrów ds. oceny wdrożenia polityki UE) z udziałem przedstawicieli 26 regionów europejskich. Warsztaty zostały poświęcone europejskim zamówieniom publicznym oraz Programowi Digital Europe (12 500 zł).
15. W ramach **Festiwalu Kultury Polskiej PolenMARKT w Greifswaldzie**, którego Województwo Zachodniopomorskie było współorganizatorem, odbyły się dwa recitale szczecińskiego pianisty Alexa Marka dla uczestników Festiwalu. Celem tego dorocznego wydarzenia jest wzmacnianie procesu integracji pomiędzy tradycjami i kulturami narodów polskiego i niemieckiego na polsko-niemieckim pograniczu oraz kreowanie pozytywnego wizerunku województwa zachodniopomorskiego jako regionu przyjaznego dla regionów sąsiednich oraz w szerokim aspekcie, pozytywnego wizerunku kraju (5 500 zł).
16. **Święto Wolności w Siekierkach** – z inicjatywy Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego w Siekierkach w pobliżu mostu Siekierki-Neurüdnitz została zamontowana ławeczka poświęcona Władysławowi Bartoszewskiemu, byłemu Ministrowi Spraw Zagranicznych RP oraz wielkiemu orędownikowi pojednania narodów niemieckiego i polskiego. Przy tej symbolicznej ławeczce na terenie przylegającym do mostu odbyło się „Święto Wolności na polsko-niemieckim pograniczu” połączone z piknikiem rodzinnym, dyskusją o życiu na pograniczu, warsztatami edukacji ekologicznej oraz rajdem rowerowym i zwiedzaniem okolicznych polskich i niemieckich atrakcji turystycznych. W uroczystości uczestniczyli Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego i Premier Kraju Związkowego Brandenburgia, przedstawiciele samorządów z Polski i z Niemiec oraz mieszkańcy regionu (36 800 zł).
17. Dni Mediów – Województwo Zachodniopomorskie współorganizowało **XVI Polsko-Niemieckie Dni Mediów** w Zielonej Górze. W trakcie ich trwania przyznano nagrody w konkursie o Polsko-Niemiecką Nagrodę Dziennikarską im. Tadeusza Mazowieckiego. W konkursie w trzech kategoriach: telewizja, radio i prasa co roku biorą udział dziennikarze z 3 polskich województw – zachodniopomorskiego, dolnośląskiego, lubuskiego oraz 3 Krajów Związkowych RFN – Meklemburgii-Pomorza Przedniego, Brandenburgii, Wolnego Państwa Saksonia. Do współorganizatorów należą także: Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej i Fundacja ZEIT-Stiftung Ebelin und Gerd Bucerius. Premiowane prace opisują rozwój i umacnianie przyjaznych stosunków polsko-niemieckich.



- 18. Wizyta studyjna samorządowców z Pomorza Zachodniego w Brukseli w ramach Europejskiego Tygodnia Regionów i Miast 2023** – Wydarzenie poświęcone polityce regionalnej, podczas którego miasta i regiony prezentują zarówno swoje możliwości generowania wzrostu i tworzenia miejsc pracy oraz realizacji unijnej polityki spójności, jak również potwierdzają znaczenie szczebla lokalnego i regionalnego w dobrym europejskim systemie rządów (51 026 zł).
- 19. Wizyta delegacji Czech Południowych w województwie zachodniopomorskim oraz wyjazd do Czech Budziejowic** – Wizyta samorządowców czeskich na Pomorzu Zachodnim pozwoliła na nawiązanie współpracy i kontaktów oraz wymianę dobrych praktyk w zakresie rozwoju i wzmocnienia branży turystycznej i uzdrowiskowej, kultury i sztuki, sportu i rekreacji oraz transferu wiedzy i know-how. W 2023 roku młodzieżowa drużyna piłkarska województwa zachodniopomorskiego wzięła udział w Międzynarodowym Turnieju Piłki Nożnej w Czechach Południowych, natomiast Muzeum Narodowe w Szczecinie rozpoczęło współpracę w Muzeum Południowoczeskim oraz Galerią Południowoczeską, której efektem ma być wzajemna wymiana wystaw i ekspozycji muzealnych. Z kolei w ramach rewizyty delegacji Pomorza Zachodniego udało się nawiązać dobre relacje pomiędzy Polskim Związkiem Łowieckim, oddział w Szczecinie oraz jego regionalnym odpowiednikiem – Czeskim Związkiem Łowieckim (25 800 zł).
- 20. Przedstawicielstwo ogólnoeuropejskiej sieci Eurodesk** – Eurodesk to ogólnoeuropejska sieć zapewniająca informację europejską dla młodzieży i pracowników młodzieżowych. Funkcjonowanie w sieci umożliwia dostęp do informacji na temat wydarzeń dla młodzieży na terenie Europy, a także możliwość kontaktu z konsultantami Eurodesku w całej Europie. Dzięki temu udzielane przez przedstawicielstwo informacje są sprawdzone i przekrojowe. Przez cały roku promowana jest działalność punktu, w którym udzielane są informacje dopasowane do indywidualnych potrzeb. W 2023 r. prowadzono zgodnie z zapotrzebowaniem głównie warsztaty na temat wolontariatu europejskiego.
- 21. Biuro Regionalne w Brukseli (BRWZ) uczestniczyło w wydarzeniach promocyjnych Pomorza Zachodniego w ramach Polish Day in Bruxelles 2023** (organizatorem była Ambasada RP w Królestwie Belgii).
- 22. Po raz kolejny BRWZ włączyło się czynnie w organizację Finału Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy w Brukseli.** BRWZ zapewniło wsparcie finansowe, dzięki któremu organizatorzy mogli pokryć koszty związane z organizacją 31 Finału WOŚP w Brukseli oraz włączyło się w zbiórki datków i pomoc wolontariuszom.
- 23. Rozwój współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej młodzieży realizowano poprzez:**
- Baltic Sea States Sub-regional Co-operation (BSSSC)** – udział młodzieży z Młodzieżowego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego w pracach młodzieży skupionej przy organizacji regionów BSSSC – Sekretariat ds. Młodzieży pełni funkcję koordynatora grupy młodzieży wyłonionej z radnych SMWZ w ramach BSSSC. To grupa młodzieży, która ma głos doradczy oraz opiniotwórczy dla władz regionów skupionych w ramach BSSSC – organizacji regionów Morza Bałtyckiego.
- W pierwszym półroczu 2023 r. odbyło się spotkanie (12-15 czerwca 2023 roku w Rendsburg – Niemcy), w którym udział wzięli przedstawiciele młodzieży z województwa zachodniopomorskiego przy współpracy Sekretariatu ds. Młodzieży. W drugim półroczu 2023 r. odbyło się spotkanie młodzieży (9-13 września 2023 roku w Szczecinie), w którym wzięli udział przedstawiciele Młodzieżowego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.
- Włączenie młodzieży do struktur europejskich poprzez projekty międzynarodowe finansowane z UE - od marca 2023 roku Sekretariat ds. Młodzieży prowadzi projekt finansowany z programu Interreg Europa 2021-2027 „Crowdfundmatch”. Projekt ma celu spopularyzowanie łączenia prywatnych i publicznych narzędzi finansowych, a przede wszystkim program mentoringu dla młodzieży.
- Projekt SOUTH BALTIC MANTA – celem projektu, dla którego aplikację złożono do programu Interreg Południowy Bałtyk 2021-2027, będzie przekształcanie profesjonalnych działań ochrony i konserwacji

przyrody w otwarte działania wolontariackie i edukacyjne, stanowiące podstawę zaangażowania turystów i społeczności w zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu południowego Bałtyku; w ramach projektu zadaniem Sekretariatu ds. Młodzieży będzie zwiększenie udziału młodzieży w działaniach na rzecz poprawy stanu środowiska, organizacja międzynarodowych młodzieżowych wymian edukacyjnych i krajoznawczych, organizacja warsztatów ekologicznych dla młodzieży oraz zachęcanie zachodniopomorskiej młodzieży do angażowania się w procesy tworzenia i wdrażania nowych ekologicznych usług;

- projekt YOUNG SPOT+ – Międzynarodowa aplikacja mapująca atrakcje dla młodzieży – celem projektu, dla którego aplikację złożono do programu Interreg Południowy Bałtyk 2021-2027, jest zwiększenie aktywności młodzieży poprzez wspólne zaprojektowanie, testowanie i uruchomienie nowoczesnej aplikacji mapującej młodzieżowe atrakcje, promującej proekologiczną młodzieżową turystykę, rekreację, kulturę i racjonalne korzystanie z dziedzictwa przyrodniczo-historycznego regionu Południowego Bałtyku. Województwo Zachodniopomorskie wraz z partnerami może zyskać nowoczesną aplikację oraz będzie promowane jako destynacja przyjazna młodzieży.

24. Europejski Dzień Języków i Dzień Demokracji – obchodzony co roku, w roku 2023 w dniu 26 września przeprowadzono dla młodzieży szkolenie multimedialne i włączające na temat wielojęzyczności oraz drugie na temat demokracji. Zajęcia przeprowadzono podczas konferencji w Szczecinie – wzięło w nich udział ponad 200 osób z samorządów uczniowskich i szkół z całego regionu.

25. Tematyka UE w szkołach – w ramach współpracy ze szkołami na terenie województwa zachodniopomorskiego konsultantki EUROPE DIRECT Szczecin zorganizowały oraz przeprowadziły 17 eurolekcji. Eurolekcje odbywały się głównie w szkołach na terenie województwa zachodniopomorskiego; kilka eurolekcji zostało połączonych z innymi warsztatami, z możliwością zwiedzania Centrum Symulacji Medycznej lub odbyły się na Sali Symulacji Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego.

26. Metrex – Europejska Sieć Regionów i Obszarów Metropolitalnych – realizacja zadań wynikających z członkostwa Województwa w organizacji, w tym promocja polityki samorządu województwa oraz dostęp do informacji nt. najnowszych trendów i priorytetów polityki przestrzennej UE. Udział i prezentacja dobrych praktyk z Pomorza Zachodniego podczas Wiosennej Konferencji Sieci we Wrocławiu (23 kwietnia 2023) oraz przedstawienie modelowych rozwiązań w prezentacji pt.: „Znaczenie i postrzeganie partnerstw miejsko-wiejskich na przykładzie Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego” podczas jesiennej konferencji w Bradzie (23-25 października 2023 r.).

27. Działania na rzecz budowy systemu monitorowania zmian zachodzących na obszarze Transgranicznego Regionu Metropolitalnego Szczecina, mających wpływ na obszar całego województwa z wykorzystaniem planowanych do wdrożenia funkcjonalności systemu RIIP WZ (np. ocena skutków inwestycji w pasie przygranicznym i ich wpływ na mobilność i rozwój rynku pracy).

28. Europejska Sieć Monitoringu Transgranicznego – uczestnictwo w sieci oraz współpraca przy opracowaniu statystyki osób dojeżdżających do pracy z terenu województwa zachodniopomorskiego do powiatów krajów związkowych Brandenburgii i Meklemburgii-Pomorza Przedniego, prezentacja założeń budowy RIIP podczas posiedzenia sieci w Berlinie (20 października 2023):

- RBGPWZ w Szczecinie jako członek Komitetu ds. Gospodarki Przestrzennej Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej brało czynny udział m.in. w posiedzeniach Grupy Roboczej zajmującej się implementacją zapisów „**Wspólnej koncepcji przyszłości 2030 dla polsko-niemieckiego obszaru powiązań**”. W dniu 29 września 2023 r. w Berlinie miała miejsce konferencja „Zintegrowane planowanie w polsko-niemieckim obszarze powiązań – Modelowe przedsięwzięcia ładu przestrzennego – wnioski i perspektywy”. Konferencja stanowiła podsumowanie projektów flagowych w ramach modelowych przedsięwzięć (MORO), które zostały wybrane w konkursie i realizowane na całej polsko-niemieckiej granicy. Podczas konferencji Dyrektor RBGPWZ wystąpił

w panelu poświęconym bilansowi dotychczasowych działań związanych z wdrażaniem Wizji 2030 oraz zadaniom na przyszłość.

Cel III – Zapewnienie realizacji wysokiej jakości zadań samorządu województwa

Samorząd terytorialny pełni służebną rolę względem mieszkańców i całej wspólnoty samorządowej. Spoczywa na nim szczególna odpowiedzialność za przenoszenie impulsów rozwojowych z poziomu kraju na wymiar lokalny oraz dynamizowanie działań w wielu obszarach. Wymaga to odpowiednich rozwiązań organizacyjnych, sprawnych narzędzi, a także podążania za trendami i wyzwaniem ujawniającymi się w toku bieżącej działalności organów administracji samorządowej.

Cel kierunkowy 3.1 Rozwój zasobów ludzkich samorządu województwa

W ramach Polityki samorządowej prowadzone są działania zapewniające odpowiednie zasoby ludzkie niezbędne do realizacji wszystkich wyznaczonych samorządowi zadań. Na sprawne działanie Urzędu Marszałkowskiego wpływa systematyczne podnoszenie kwalifikacji zawodowych. W tym celu w 2023 r. wypłacono ponad 170 dofinansowań opłat poniesionych przez pracowników na sfinansowanie studiów oraz kursów doszkalających (dotyczyło to 13,51% zatrudnionych), dodatkowo pracownicy brali udział w około 170 szkoleniach zewnętrznych (dotyczyło to 19,63% zatrudnionych), ponadto wydział realizując ustawowy obowiązek zorganizował szkolenia BHP dla 259 pracowników (wszyscy pracownicy, których w 2023 r. obejmował obowiązek przeszkolenia).

Cel kierunkowy 3.2 Zapewnienie zasobów materialnych dla sprawnej realizacji działań samorządu województwa

Samorząd województwa dokłada starań, aby prowadzić oszczędne, zrównoważone i efektywne zarządzanie środkami i zasobami znajdującymi się w jego dyspozycji. Polega to na optymalizacji ponoszonych wydatków, na racjonalnym wykorzystaniu infrastruktury oraz zapewnieniu jej najwyższej jakości. Jest to także niezbędne dla utrzymania wysokich standardów w relacjach z partnerami zewnętrznymi z kraju i świata. Cel ten realizowany jest poprzez realizację zadań:

1. Utrzymywanie wysokiej jakości zasobów technicznych (infrastruktura informatyczna), które są warunkiem koniecznym dla zapewnienia sprawności i efektywności działań podejmowanych przez Województwo (1 238 005 zł).
2. Obrót nieruchomościami należącymi do zasobu Województwa – sprzedaż nieruchomości, lokali mieszkalnych i użytkowych, zlecenia wyceny nieruchomości, usługi reklamowe oraz wypisy z rejestru gruntów i wyrysów z mapy ewidencyjnej oraz kopii mapy zasadniczej (70 469,21 zł).
3. Administrowanie i zarządzanie nieruchomościami użytkowymi należącymi do zasobu Województwa, utrzymanie czystości i porządku, usługi komunalne, zapewnienie ochrony obiektów, prace konserwatorskie i naprawy, zapewnienie mediów, podatek od nieruchomości, leśny oraz ubezpieczenie (1 695 256,55 zł).
4. Administrowanie i zarządzanie nieruchomościami mieszkalnymi należącymi do zasobu Województwa – utrzymanie czystości i porządku, usługi komunalne, ochrona, prace konserwatorskie i naprawy, media, podatek od nieruchomości, ubezpieczenie nieruchomości mieszkalnych (125 392,36 zł).
5. Bieżąca działalność Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Zachodniopomorskiego – kwota 2 440 171,14 zł.
6. Regulowanie stanu prawnego nieruchomości należących do zasobu Województwa, w szczególności nieruchomości będących w zarządzie jednostek – opłaty wieczysto-księgowe związane z regulowaniem stanu prawnego nieruchomości, koszty wykonania wypisów z rejestru gruntów i wyrysów z mapy ewidencyjnej oraz opłaty za sporządzenie kopii dokumentów z operatu ewidencji gruntów i budynków (20 561,80 zł).

7. Konsolidacja siedziby Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego. W 2023 r. realizowane były jeszcze roboty dodatkowe, trwały odbiory robót oraz usuwanie usterek (27 537 824,25 zł). Koszty eksploatacyjne placu budowy siedziby UMWZ – kwota: 36 213,14 zł.
8. W I połowie 2023 r. dokonano relokacji komórek organizacyjnych Urzędu Marszałkowskiego do skonsolidowanej siedziby przy ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 40 w Szczecinie. Tym samym zakończono proces restrukturyzacji zasobu siedzib Urzędu na terenie Szczecina redukując ich liczbę z 14 w roku 2021 do 3 w roku 2023 (ul. Mickiewicza 41, ul. Korsarzy 34, ul. Marszałka J. Piłsudskiego 40). Skonsolidowana siedziba Urzędu to kompleks o powierzchni całkowitej 22 846 m² składający się z 2 budynków:

- frontowego, poddanego gruntownej termomodernizacji i rozbudowie;
- pasywnego, stanowiącego nowo wybudowany obiekt.

Część podziemna kompleksu obejmuje powierzchnię całej działki i łączy oba budynki. Zlokalizowano tam 2-kondygnacyjny parking podziemny, archiwum Urzędu i magazyny, infrastrukturę przeznaczoną dla rowerzystów (szatnie, prysznice, rowerownię), pomieszczenia techniczne.

W kompleksie znajduje się 401 pomieszczeń biurowych o łącznej powierzchni 8 504 m², w których zapewniono do 750 miejsc pracy. Do dyspozycji pozostaje m.in. 10 sal konferencyjnych, w tym 1 reprezentacyjna sala powstała po byłym Kinie Delfin (pomieszczenia dla tłumaczy i garderoby), 2 pomieszczenia dla rodzica z dzieckiem, pomieszczenia bufetu z kuchnią, zaplecze socjalne dla służb ochrony i sprzątania, reprezentacyjne atrium, 29 pomieszczeń socjalnych, 52 sanitariaty (w tym 10 dla osób niepełnosprawnych).

Na tle innych tego typu inwestycji skonsolidowana siedziba Urzędu Marszałkowskiego wyróżnia się tym, że jest jedyną w Polsce siedzibą samorządu, której proces inwestycyjny począwszy od prac rozbiórkowych, procesu projektowania i budowy był prowadzony wg metodyki BREEM, w efekcie czego budynek frontowy uzyskał ocenę VERY GOOD, a budynek pasywny ocenę EXCELLENT. Dodatkowo budynek pasywny uzyskał certyfikację renomowanego Passive House Institute w Darmstadt. Dzięki zastosowanym w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego instalacjom i rozwiązaniom materiałowym, konstrukcyjnym oraz energetycznym jest przykładem nowoczesnego, ekologicznego i zrównoważonego budownictwa. Jako przykład można przywołać zastosowane w budynkach rozwiązania, tj.:

- wykonano 26 odwiertów sond geotermalnych o długości 200 m każda – łącznie 5,2 km długości, do współpracy z 2 pompami ciepła o łącznej mocy chłodniczej 180 kW i grzewczej 225 kW (średnia wartość energetyczna z gruntu to 37 W/m odwiertu, co daje moc 192 kW);
- zainstalowane pompy ciepła są w stanie zapewnić na potrzeby chłodzenia 90% potrzebnego chłodu dla budynku pasywnego, a w zimie dostarczyć 100% ciepła dla budynku pasywnego oraz do 40% ciepła niezbędnego do ogrzania budynku frontowego;
- dodatkowo pompy ciepła dostarczają energii cieplnej dla podgrzewania powietrza wentylacyjnego oraz podgrzewania ciepłej wody użytkowej;
- zamontowany węzeł cieplny w budynku pasywnym z sieci miejskiej o mocy 90 kW służy jako rezerwa w przypadku silnych mrozów oraz do dogrzewania ciepłej wody użytkowej;
- ogrzewanie budynku realizowane jest poprzez indywidualne klimakonwektory;
- zastosowano rekuperację o wysokim współczynniku odzysku ciepła z wywiewanego powietrza;
- wykonano 2 odwierty sond geotermalnych o długości 150 m każdy – do współpracy z pompą ciepła służącą do wspomagania ogrzewania wentylowanego powietrza;
- uzyskano bardzo niskie zapotrzebowanie budynku pasywnego na energię grzewczą – ok. 10 W/m², potwierdzone certyfikatem Passive House Institute w Darmstadt, a także stosunkowo niskie (na poziomie budynku energooszczędnego) zapotrzebowanie na energię na ogrzewanie w termomodernizowanym budynku frontowym;
- na obu budynkach zainstalowano 102 moduły paneli fotowoltaicznych o mocy ok. 40 kWp służące produkcji energii elektrycznej na potrzeby zasilania budynku;

- wykonano zbiornik o poj. 81 m³ na wodę deszczową podczyszczoną tzw. wodę szarą do spłukiwania toalet i pisuarów;
- zastosowano inteligentną instalację wentylacyjną (załącza się godzinę przed rozpoczęciem pracy urzędu, automatycznie wyłącza się „po godzinach”, wietrzenie budynku odbywa się w nocy, a instalacja odzyskuje ciepło z takich miejsc jak serwerownia);
- wykorzystano energooszczędne oświetlenie współpracujące z czujnikami obecności w pomieszczeniu;
- baterie przy umywalkach posiadają ograniczenie przepływu wody do 4 l/min a ich uruchomienie i wyłączanie jest inicjowane czasowo przez czujkę ruchu;
- wykonano 2 zielone dachy na części dachu budynku pasywnego oraz na dachu budynku frontowego na odpady i agregaty, ich zaletami są: oczyszczanie powietrza, chłodzenie; bioróżnorodność;
- zastosowanie materiałów polskich producentów, m.in. mebli, co zminimalizowało łańcuch dostaw oraz ślad węglowy, 100% drewna użytego do produkcji mebli zastosowanych w obiekcie pochodzi z odpowiedzialnej gospodarki leśnej, czyli tzw. uprawy kontrolowanej;
- wykonano budki lęgowe dla ptaków (wróbla, jerzyka, kopciuszka), nietoperzy i owadów;
- zastosowano energooszczędne windy;
- zapewniono 13 miejsc w parkingu podziemnym do ładowania samochodów elektrycznych;
- zapewniono 50 miejsc w wydzielonej rowerowi na poziomie –1 parkingu i 35 miejsc wokół budynku – wraz zapleczem dla rowerzystów – szatnie, łazienki;
- w obiekcie działa system zarządzania budynkiem BMS, mający na celu efektywne zarządzanie energetyczne, administrowanie obiektem i sterowanie wszystkimi systemami w budynkach przy równoczesnym zapewnieniu wysokiego komfortu użytkowania – jakości powietrza, temperatury, oświetlenia;
- świetlik dachowy nad atrium;
- szklenie świetlika nad atrium budynku pasywnego charakteryzuje się niskim współczynnikiem przenikania energii promieniowania słonecznego, ale wysokim współczynnikiem przepuszczalności światła (brak konieczności doświetlania światłem sztucznym);
- dodatkowo wyposażony został w elektrycznie rozwijane refleksy, które – kiedy jest zimno – są zwinięte i wewnątrz nagrzewa się od słońca, a jak jest gorąco – są rozwinięte, co hamuje nagrzewanie się wnętrza;
- budynek pasywny oraz elewację południową budynku frontowego wyposażono w zewnętrzne sterowane poprzez BMS żaluzje aktywujące się w zależności od temperatury, wiatru i nasłonecznienia,
- na poziomie – 2 wykonano zbiorniki retencyjne, które mogą przyjąć nawet 120 metrów sześciennych wody, czyli efekt 40-minutowej intensywnej, ponadnormatywnej ulewy, podobnej do tych jakie miały miejsce w miesiącu czerwcu 2021 i lipcu 2022 r.;
- na dwóch ścianach szczytowych budynku frontowego (widoczne od ul. Mazowieckiej) wykonano przy pomocy farb fotokatalitycznych murale; użyta farba wykorzystuje energię światła do rozkładania szkodliwych zanieczyszczeń powietrza i przekształcania ich w mniej szkodliwe substancje; Dla zapewnienia odpowiedniego mikroklimatu wewnątrz budynków zastosowano centralę wentylacyjno-klimatyzacyjną odpowiedzialną za przygotowanie i obróbkę świeżego powietrza w taki sposób, aby móc je wtłoczyć do pomieszczenia jako powietrze o lepszych parametrach niż na zewnątrz; zimą powietrze jest podgrzewane, nawilżane i oczyszczane, natomiast latem powietrze jest chłodzone, nawilżane/osuszane i oczyszczane; zmienne warunki parametrów powietrza zewnętrznego wymuszają różną pracę centrali i dostosowywanie się do aktualnych potrzeb; dbając o aspekty bezpieczeństwa instytucji, zapewniono, m.in. redundantne wysokowydajne układy chłodzenia w serwerowniach, dwa agregaty prądotwórcze zapewniające funkcjonowanie kompleksu na wypadek utraty zasilania, zasilanie w energię elektryczną z dwóch

różnych rejonów zasilania, backup-owe usługi telekomunikacyjne i internetowe, kontrolę dostępu oraz monitoring wizyjny realizowany z 2 lokalnych centrów nadzoru rozmieszczonych w obu budynkach i obsługiwanych przez kwalifikowanych pracowników ochrony.

W trakcie prac projektowych oraz wykonawstwa położono szczególny nacisk na dostępność kompleksu dla wszystkich osób, bez względu na stopień sprawności organizmu, konsultując rozwiązania z Powiatową Społeczną Radą ds. Osób Niepełnosprawnych oraz przedstawicielami Polskiego Związku Niewidomych Okręg Zachodniopomorski. Z licznych rozwiązań zastosowanych w skonsolidowanej siedzibie Urzędu Marszałkowskiego skierowanych do osób ze szczególnymi potrzebami warto wyróżnić:

- ścieżki prowadzące dla osób niewidomych;
- plany tyflograficzne budynków i terenu wokół;
- oznaczenia w języku Braille dróg komunikacyjnych, przejść, drzwi do pomieszczeń biurowych;
- oznaczenia głosowe w windach;
- komunikację pozbawioną przeszkód dla osób mających trudności w poruszaniu się;
- zróżnicowaną kolorystykę pięter ułatwiającą orientację przestrzenną;
- zastosowanie pętli indukcyjnych w kluczowych przestrzeniach, recepcjach i salach konferencyjnych;
- ogłoszenia urzędowe i rozkład jazdy komunikacji miejskiej dostępne w infokiosku;
- toalety, łazienki i pomieszczenia socjalne dostosowane dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Całkowity koszt związany procesem inwestycyjnym zamknął się kwotą 233 mln zł, z czego obciążenie budżetu Województwa wyniosło 55 mln zł. Pozostałe koszty zostały pokryte ze środków zewnętrznych.

- 9. Bieżące funkcjonowanie i organizacja pracy Urzędu** – Wydatki poniesiono m.in. na: zakup mediów, mebli, materiałów biurowych i tonerów, przeglądy techniczne i naprawy w siedzibach UMWZ oraz pojazdów służbowych, zakup środków czystości, artykułów spożywczych, delegacje krajowe, wypłatę wynagrodzeń wraz z kosztami delegacji z tytułu zawartych umów zleceń m.in. z pełnomocnikami Marszałka Województwa, zakup usług gastronomicznych, kwiatów, artykułów spożywczych, itp.
- 10. Zakupy inwestycyjne Urzędu Marszałkowskiego** – Dostawa samochodu osobowego Skoda Octavia Style wraz z rejestracją (159 161,50 zł), zakup wózka platformowego (19 298,70 zł), zakup i montaż klimatyzatorów w siedzibie UMWZ przy ul. Korsarzy 34 (49 015,50 zł).
- 11. Realizacja wieloletnich umów zapewniających ciągłość działania siedziby Urzędu** – Przedsięwzięcie obejmuje umowy wieloletnie, czyli takie, które wykraczają poza rok budżetowy (trwają dłużej niż 12 miesięcy lub realizowane są na przełomie lat budżetowych). Zapewniają one stabilne funkcjonowanie instytucji, umożliwiając rozłożenie w czasie postępowań na wyłonienie wykonawcy, tak by nie kumulowały się one na koniec roku. Zadanie obejmuje umowy na usługi: najmu pomieszczeń stanowiących siedziby UMWZ, sprzątanie, ochrony i dozoru siedzib, poligraficzne, pocztowe, ogłoszenia prasowe, prawnicze, konserwację i serwis urządzeń łączności, usługi transportowe, cateringowe, ubezpieczenie mienia i odpowiedzialności cywilnej, zakup etyliny i oleju napędowego, opłaty z tytułu usług telekomunikacyjnych telefonii komórkowej i stacjonarnej oraz zakup usług dostępu do sieci Internet. W związku z ustaleniem metodologii podziału kosztów w skonsolidowanej siedzibie UMWZ, realizowana jest procedura refundacji poniesionych przez WA wydatków przez dysponentów posiadających możliwości formalno-prawne współfinansowania wydatków na utrzymanie Urzędu (m.in. IZ RPO, WPROW, ROPS, GM). Dzięki temu koszty utrzymania siedzib mogły zostać w części rozliczone ze środków UE.

Cel kierunkowy 3.3 Zapewnienie wysokiej jakości i efektywności wdrażania programów finansowanych ze środków UE

Samorząd województwa z najwyższą troską gospodaruje środkami polityki spójności oraz innych mechanizmów finansowych Unii Europejskiej w zakresie mu powierzonym. Do jego kompetencji należy zapewnienie funkcjonowania i finansowanie instytucjonalnego systemu wdrażania (instytucje

pośredniczące, komitet monitorujący), prowadzenie procesu ewaluacji oraz informacji i promocji. Realizowane standardy i procedury pozwalają sprostać wymaganiom dotyczącym programowania, wydatkowania i kontroli wdrażania programów i projektów, a także ewaluacji ich efektów. Tym samym samorząd zapewnia realne i rzetelne wsparcie szerokiemu gronu interesariuszy, a także stoi na straży płynnego przebiegu pozyskiwania i inwestowania środków wpływających na realną zmianę poziomu życia mieszkańców regionu.

1. W ramach realizacji RPO WZ 2014-2020 w 2023 r.:

- ogłoszono 3 nabory (2 konkursowe/1 nadzwyczajny) o budżecie 21 708 046,08 zł, zaś od rozpoczęcia Programu ogłoszono 268 naborów (203 konkursowe/53 pozakonkursowe/12 nadzwyczajnych) o budżecie 9 091 384 361,71 zł;
- zakończono 3 nabory ogłoszone w roku 2023 (wskazane powyżej), zaś od rozpoczęcia Programu zakończono 255 naborów (203 konkursowe/41 pozakonkursowych/11 nadzwyczajnych) o budżecie 7 209 593 325,87 zł;
- złożono 63 wnioski o dofinansowanie poprawne formalnie na kwotę wydatków ogółem 126 189 520,09 zł, w których dofinansowanie UE wynosi 102 353 495,02 zł, zaś od rozpoczęcia Programu złożono 4 142 wnioski o dofinansowanie poprawne formalnie na kwotę ogółem 15 786 645 032,61 zł, w których dofinansowanie UE wynosi 9 597 860 167,48 zł;
- zatwierdzono 60 wniosków o dofinansowanie na kwotę wydatków ogółem 125 053 009,47 zł, w których dofinansowanie UE wynosi 101 387 461,00 zł. Od rozpoczęcia Programu zatwierdzono 2 955 wniosków o dofinansowanie na kwotę wydatków ogółem 12 097 570 201,94 zł, w tym dofinansowanie UE wynoszące 7 741 748 943,45 zł;
- podpisano 64 umowy o dofinansowanie na kwotę wydatków ogółem 140 621 953,58 zł, w tym dofinansowanie UE 118 094 168,22 zł. Od rozpoczęcia Programu podpisano 2 616 umów o dofinansowanie na kwotę wydatków ogółem 11 293 637 114,64 zł, w tym wkład UE 7 400 294 650,25 zł;
- złożono wnioski o płatność na kwotę wydatków ogółem 1 539 526 211,13 zł, w tym wkład UE wynoszący 910 982 965,89 zł, zaś od rozpoczęcia Programu złożono wnioski o płatność na kwotę ogółem 10 518 880 543,38 zł, w tym 6 728 458 880,68 zł wkładu UE;
- Instytucja Certyfikująca zatwierdziła deklaracje na kwotę wydatków kwalifikowalnych 1 234 695 501,38 zł, w tym 1 033 705 669,75 zł dofinansowania, zaś od rozpoczęcia Programu Instytucja Certyfikująca zatwierdziła deklaracje na kwotę wydatków kwalifikowalnych 8 510 385 462,47 zł, w tym 6 902 205 192,87 zł dofinansowania.

2. W roku 2023, będącym pierwszym rokiem realizacji FEPZ 2021-2027.

- powołano Komitet Monitorujący Programu, który w roku 2023 odbył 7 posiedzeń;
- ustanowiono kryteria wyboru projektów dla 67 typów projektów w działaniach;
- utworzono i rozbudowywano Szczegółowy Opis Priorytetów Programu (7 wersji);
- utworzono Plan Ewaluacji Programu;
- współpracowano z samorządami gmin i powiatów województwa w celu przygotowania interwencji w ramach instrumentów terytorialnych ZIT/IIT, w tym opiniowania 12 Strategii ZIT/IIT oraz tworzenia Porozumień Terytorialnych;
- ogłoszono 50 naborów (15 konkurencyjnych/35 niekonkurencyjnych) o łącznym budżecie 3 965 mln zł, z czego 20 zakończono;
- złożono 324 wnioski o dofinansowanie na kwotę 1 628 mln zł dofinansowania;
- podpisano 36 umów o dofinansowanie na kwotę 1061 mln zł dofinansowania środkami UE, tj. zakontraktowano 14,5% alokacji środków UE w Programie.

3. W 2023 finansowane były działania zapewniające efektywne wdrażanie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 takie jak:

- przyjmowanie i ocena merytoryczna wniosków o dofinansowanie i wniosków o płatność w ramach wdrażanych działań;
- zawieranie umów o dofinansowanie;
- gromadzenie i opracowywanie danych niezbędnych do właściwego monitorowania programu;
- sporządzanie sprawozdań z realizacji PROW 2014-2020;
- działania informacyjno-promocyjne dotyczące wdrażanych działań;
- realizacja Planu operacyjnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w zakresie operacji własnych oraz operacji wybranych do realizacji partnerów KSOW.

Efektem realizacji wszystkich działań PROW 2014-2020 w 2023 r. były:

- 45 umów z działania „Budowa lub modernizacja dróg” na kwotę blisko 82,4 mln zł, w ramach których zostanie wybudowanych lub przebudowanych 42,6 km dróg lokalnych;
- 34 umowy z działania „Gospodarka wodno-ściekowa” na kwotę blisko 97,3 mln zł, w ramach których zaplanowano budowę lub przebudowę łącznie 36,7 km zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę, budowę 60 przydomowych oczyszczalni ścieków, budowę lub przebudowę ponad 31,6 km systemów kanalizacji zbiorczej dla ścieków komunalnych, budowę lub przebudowę łącznie 9 oczyszczalni ścieków;
- 161 umów z działania „Wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność – wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” na kwotę blisko 17,8 mln zł, w ramach których powstanie 100 nowych miejsc pracy, ponadto planowana jest budowa 36 nowych oraz przebudowa 26 istniejących obiektów infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, a na terenach wiejskich zostanie zorganizowanych 24 imprez/wydarzeń o tematyce turystycznej, przyrodniczej, z zakresu historii i dziedzictwa kulturowego, tradycji i folkloru;
- 3 umowy z działania „Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania” na kwotę blisko 6,7 mln zł, w ramach których zostaną zorganizowane operacje mające na celu m.in. tworzenie warunków do integracji mieszkańców z obszarów gmin lokalnych grup działania, a także stworzenie miejsc służących aktywizacji społeczności lokalnej, integracji, rekreacji, promocji walorów turystycznych;
- 20 umów z partnerami Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na kwotę 633 642,91 zł;
- 15 operacji własnych w ramach realizacji Planu operacyjnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich; na kwotę 515 698,78 zł.

4. Program Współpracy Interreg VI A Meklemburgia-Pomorze Przednie/ Brandenburgia/ Polska wystartował 21 września 2022 r. Od marca do czerwca 2023 r. trwał nabór projektów. Łącznie w 2023 r. Komitet Monitorujący, w skład którego wchodzi również przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, zatwierdził 15 projektów do dofinansowania na łączną kwotę 29 775 837,43 euro. Każdy transgraniczny projekt w ramach Programu Współpracy Interreg VI A realizowany będzie we współpracy polsko-niemieckiej przez co najmniej jednego partnera niemieckiego (z Kraju Związkowego Meklemburgia Pomorze-Przednie lub Brandenburgia) i co najmniej jednego partnera z województwa zachodniopomorskiego. W dwóch spośród 15 wybranych projektów partnerem wiodącym jest Województwo Zachodniopomorskie. Dodatkowo zatwierdzony został również projekt jednostki, dla której Województwo jest organem prowadzącym – projekt Opery na Zamku.

5. Działania Regionalnego Punktu Kontaktowego – Regionalny Punkt Kontaktowy w 2023 r. przeprowadził następujące działania promocyjno-informacyjne: konsultacje projektowe w oparciu o szkice projektowe – 77 (bezkosztowo), prezentowanie założeń Programu podczas wydarzeń – 3 (bezkosztowo), liczba zorganizowanych konferencji/ szkoleń – 2 (13 000 zł), udział w wydarzeniach Programu – 10 (2 212 zł), udział w Komitetach Monitorujących – 1 (1 208,53 zł), liczba przygotowanych artykułów do pracy i newsletterów o tematyce polsko-niemieckiej – 1 (bezkosztowo).

- Województwo Zachodniopomorskie prowadzi Regionalny Punkt Kontaktowy dla Programów: IN-TERREG V A Polska – Dania – Niemcy – Litwa – Szwecja (Południowy Bałtyk) 2014-2020, Interreg Region Morza Bałtyckiego, Interreg Europa Środkowa oraz Interreg Europa, którego zadania są następujące: prowadzenie różnorodnych działań informacyjno-promocyjnych, prowadzenie doradztwa dla polskich beneficjentów, udzielanie informacji nt. projektów dofinansowanych z Interreg, prowadzenie statystyk nt. projektów realizowanych w ramach Programów, współdziałanie ze Wspólnym Sekretariatem Programu, Instytucją Zarządzającą, współpraca z potencjalnymi beneficjentami Programów, organizacyjna obsługa udziału przedstawicieli Urzędu uczestniczących w pracach Komitetów Monitorujących i Sterujących Programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej, w które zaangażowane jest Województwo Zachodniopomorskie, prace związane z przygotowaniem i realizacją przyszłych programów transgranicznych, programów transnarodowych i międzyregionalnego. Dla prowadzenia zadań związanych z programem Interreg Południowy Bałtyk Województwo realizuje projekt dotyczący wsparcia działań ze środków Pomocy Technicznej z Centrum Projektów Europejskich działającego w imieniu Instytucji Zarządzającej wyznaczonej w ramach programu Interreg VI A Polska – Dania – Niemcy – Litwa – Szwecja (Południowy Bałtyk) 2021-2027. Zadania w ramach Projektu Pomocy Technicznej Interreg VI A – Polska – Dania – Niemcy – Litwa – Szwecja (Południowy Bałtyk) 2021-2027 obejmują: inicjowanie zainteresowania programem Południowy Bałtyk poprzez organizację spotkań z potencjalnymi beneficjentami, organizację seminariów, warsztatów, akcje promocyjne, dystrybucję materiałów promocyjnych o programie i o projektach, prowadzenie oraz bieżącą aktualizację strony internetowej RPK; poszukiwanie partnerów w regionie do konkretnych projektów poprzez dystrybucję informacji na stronie RPK, bezpośrednie docieranie do instytucji potencjalnie zainteresowanych, doradztwo dla potencjalnych beneficjentów poprzez stałe konsultacje na etapie przygotowania projektów, pisanie wniosków aplikacyjnych, rozliczanie działań; promowanie projektów realizowanych w regionie poprzez szeroką dystrybucję ulotek, broszur, umieszczanie linków do projektów na stronie EWT, etc.; udział w gremiach opiniujących i monitorujących Program – Komitet Monitorujący, Krajowy Komitet Konsultacyjny, etc.; rozliczanie projektów Pomocy Technicznej Interreg Południowy Bałtyk; udział w pracach związanych z przygotowaniem nowego Programu Polska – Dania – Niemcy – Litwa – Szwecja (Południowy Bałtyk) na lata 2021-2027; bieżące kontakty ze Wspólnym Sekretariatem Technicznym Programu, Instytucją Zarządzającą oraz innymi Punktami Kontaktowymi programu celem wymiany doświadczeń. Projekt Pomocy Technicznej składa się z działań i zadań opracowanych, uzgodnionych i wykonanych wspólnie przez Wspólny Sekretariat i Punkty Kontaktowe. Zadania Punktu Kontaktowego są wykonywane na podstawie Rocznych Planów Pracy. Współpraca transgraniczna w ramach programu Interreg Południowy Bałtyk jest realizowana przez władze publiczne, uprawnione instytucje sąsiadujących ze sobą obszarów w celu rozwijania przygranicznych ośrodków gospodarczych i społecznych poprzez wdrażanie wspólnych projektów, stymulowanie przedsiębiorczości i rozwoju małych firm (w tym firm sektora turystycznego), rozwój wspólnego transgranicznego systemu ochrony środowiska, wsparcie inicjatyw społeczności lokalnych, rozwój kapitału ludzkiego i instytucjonalnych form współpracy transgranicznej, wykorzystanie zasobów ludzkich i materialnych w dziedzinie badań naukowych, rozwoju technologicznego, edukacji, kultury w celu zwiększenia produktywności obszaru i jego zdolności do kreowania miejsc pracy. Współpraca transnarodowa i międzyregionalna między władzami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi w ramach dużych regionów paneuropejskich ma na celu zrównoważony i skoordynowany rozwój przestrzenny. W ramach Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego oraz Interreg Europa Środkowa tworzone są możliwości dla rozwoju infrastruktury transeuropejskiej, opracowania strategii rozwoju przestrzennego w skali międzynarodowej, przy uwzględnieniu współpracy miast i obszarów wiejskich służącej zrównoważonemu rozwojowi. Ponadto finansowane są projekty z zakresu ochrony środowiska i rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Większość realizowanych projektów to projekty nieinfrastrukturalne stanowiące przygotowanie i podbudowę do przedsięwzięć infrastrukturalnych,

realizowanych w ramach regionalnych lub krajowych programów finansowanych z funduszy strukturalnych. Celem obu programów transnarodowych i programu międzyregionalnego jest szeroka współpraca ponad granicami, która – zmieniając miasta i regiony – uczyni je lepszymi miejscami do życia i pracy. Dzięki uwzględnieniu potrzeb wspólnych dla większości lub wszystkich regionów objętych wsparciem programy te mogą lepiej służyć osiągnięciu efektów niż działania podejmowane jedynie na szczeblu krajowym bądź regionalnym i lokalnym. Prowadzony jest również Punkt Kontaktowy realizujący działania promocyjno-informacyjne w zakresie Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, wspierający lokalnie Krajowy Punkt Kontaktowy Programu. Dodatkowo przedstawiciele Województwa zaangażowani są w aktywnie działające Polskie Komitety Konsultacyjne w związku z wdrażaniem nowego okresu wsparcia Programu Interreg Południowy Bałtyk 2021-2027. Środki wydatkowane z projektu pomocy technicznej na realizację zadań RPK Południowy Bałtyk w 2023 r. wyniosły 16 042 zł.

Cel kierunkowy 3.4 Wzmocnienie poziomu bezpieczeństwa na terenie województwa zachodniopomorskiego

Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców i wszystkich podmiotów oraz instytucji działających na terenie województwa to podstawowa potrzeba i warunek rozwoju regionu. Obecnie nabiera ono szczególnego znaczenia, a odpowiednie rozwiązania i skuteczność w ich wdrażaniu przesądzać będzie o zdolności do zachowania efektów i dynamiki dokonującego się postępu. Poprzez sprawne mechanizmy koordynacyjne oraz udział we współdziałaniu służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo wewnętrzne i zewnętrzne kraju, samorząd województwa prowadzi profilaktykę bezpieczeństwa publicznego oraz działania na rzecz obronności państwa przyczyniając się do minimalizowania zagrożeń wynikających zarówno z przyczyn naturalnych (w tym klęsk żywiołowych), jak i z potencjalnych działań wojennych, przestępstw czy aktów terrorystycznych. Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa ma miejsce także poprzez przenoszenie ustaleń w zakresie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego do aktów planistycznych na szczebel gminny (w odniesieniu do infrastruktury obronności państwa, infrastruktury technicznej, dostaw energii, ruchu drogowego itp.).

Inne działania realizowane przez samorząd województwa w tym zakresie, to m.in.:

1. Przyznanie dotacji dla **Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie** na realizację programów profilaktycznych oraz edukacyjnych z zakresu bezpieczeństwa publicznego pn. „Uniwersytet Malucha”, „Bezpieczny Senior”, „Bezpiecznie w Zachodniopomorskim – pomagamy i służymy” oraz szkolenie specjalistyczne Samodzielnego Pododdziału Antyterrorystycznego Policji (40 000 zł).
2. Przyznanie dotacji na realizację przedsięwzięć z zakresu poprawy bezpieczeństwa na wodach województwa zachodniopomorskiego dla **Środkowopomorskiego Regionalnego Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego w Koszalinie** na zadanie „Bezpieczny wypoczynek ze Środkowopomorskim Regionalnym Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym w Koszalinie na obszarach wodnych województwa zachodniopomorskiego w 2023 r.” (40 000 zł).
3. Przyznanie dotacji dla **Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie** na realizację zadania „Zapewnienie bezpieczeństwa na obszarach wodnych Województwa Zachodniopomorskiego” (160 000 zł).
4. Przyznanie dotacji dla **Jednostki Ratownictwa Wodnego Choszczno** na realizację zadania „Poprawa bezpieczeństwa osób korzystających z akwenów wodnych w województwie zachodniopomorskim” (10 000 zł).
5. Przyznanie dotacji dla **Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie** na realizację zadania „Współorganizacja działań profilaktycznych z zakresu bezpieczeństwa osób przebywających na obszarach wodnych na terenie Województwa Zachodniopomorskiego podczas sezonu letniego z WOPR” (40 000 zł).

6. Przyznanie dotacji **Chorągwi Zachodniopomorskiej Związku Harcerstwa Polskiego** na realizację zadania „Słoneczne namioty” (100 000 zł).
7. Przyznanie dotacji **Ochotniczej Straży Pożarnej „Gryf” w Szczecinie** na realizację zadania „Rozwój potencjału i systemu regionalnych grup poszukiwawczo-ratowniczych poprzez ćwiczenia grup ratowniczych na obszarze lądowym i wodnym” (50 000 zł).
8. Przyznanie dotacji **Zachodniopomorskiemu Oddziałowi Okręgowemu Polskiego Czerwonego Krzyża w Szczecinie** na realizację zadania „Pojazd specjalistyczny typu QUAD do działań poszukiwawczych i ratowniczych dla Grupy Ratownictwa Polskiego Czerwonego Krzyża Koszalin” (50 000 zł).
9. Przyznanie dotacji **Ochotniczej Straży Pożarnej w Trzcińsku-Zdroju** na realizację zadania „Podniesienie poziomu bezpieczeństwa na obszarze Województwa Zachodniopomorskiego poprzez podniesienie kwalifikacji strażaków OSP w zakresie obsługi BSP” (10 000 zł).
10. Przyznanie dotacji **Związkowi Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej w Warszawie** na realizację zadania „Zawody sportowo-pożarnicze Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych Łobez 2023” (10 000 zł).
11. Przyznanie dotacji **Stowarzyszeniu na rzecz wspierania Ratownictwa Województwa Zachodniopomorskiego w Koszalinie** na realizację zadania „Poprawa bezpieczeństwa i ratownictwa na terenie Województwa Zachodniopomorskiego poprzez doskonalenie umiejętności oraz technik ratowniczych” (10 000 zł).
12. Przyznanie dotacji **Związkowi Harcerstwa Rzeczypospolitej, Okręg Północno-Zachodni (Szczecin)** na realizację zadania „Zwiększenie potencjału bazy logistyczno-programowej Obwodu Koszalińskiego Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej” (10 000 zł).
13. Przyznanie dotacji **Portowej Ochotniczej Straży Pożarnej „Tryton” w Kołobrzegu** na realizację zadania „Poprawa bezpieczeństwa na wodach morskich i śródlądowych Województwa Zachodniopomorskiego poprzez podniesienie kwalifikacji ratowników Portowej Ochotniczej Straży Pożarnej „TRYTON” (10 000 zł).
14. Przyznanie dotacji **OSP „Gryf” (Szczecin)** na realizację zadania „Wymiana doświadczeń młodzieżowych drużyn pożarniczych” (10 000 zł).
15. Przyznanie dotacji **OSP Wołczkowo** na realizację zadania „III ogólnopolska konferencja dotycząca poszukiwań” (10 000 zł).
16. Przyznanie dotacji **OSP Chojna** na realizację zadania „Międzynarodowe Manewry Strażackie Chojna 2023” (10 000 zł).
17. Przyznanie dotacji **OSP Stary Jarosław** na realizację zadania „Warsztaty ratownictwa medycznego i technicznego” (5 000 zł).
18. Udzielenie pomocy finansowej **Gminie Przelewice** na utworzenie Regionalnych Centrów Szkoleniowych Ochotniczych Straży Pożarnych (1 443 089,87 zł).
19. Udzielenie pomocy finansowej **Gminie Grzmiąca** na utworzenie Regionalnych Centrów Szkoleniowych Ochotniczych Straży Pożarnych (1 499 370 zł).
20. Województwo wspierało również regionalnych interesariuszy we wnioskowaniu o środki unijne, między innymi Komendę Wojewódzką Policji w Szczecinie, która w ramach programu Współpracy Interreg VI A Mecklemburgia Pomorze Przednie / Brandenburgia / Polska 2021-2027 przygotowała projekt dotyczący tworzenia planów zarządzania kryzysowego. W ostatnich latach coraz częściej w strategiach bezpieczeństwa poruszana jest problematyka związków między zagrożeniami naturalnymi,

a bezpieczeństwem. Niezbędne staje się w tym kontekście eliminowanie zagrożeń o charakterze ekologicznym oraz zapobieganie negatywnym konsekwencjom rozwoju cywilizacyjnego. Dzięki realizacji projektu partnerzy będą dysponowali sprzętem, kanałami komunikacji, schematami działania oraz procedurami o zasięgu międzyregionalnym, które będą wykorzystywane w akcjach dowodzenia oraz ratowniczych podczas występowania zagrożeń o charakterze ekologicznym (np. pożar, powódź, silne burze). Kluczowym skutkiem projektu dla regionu będzie zwiększenie poziomu bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców Pomorza Zachodniego, co wpisuje się w cele Strategii Województwa.

Wnioski i podsumowanie

Kluczowe wyzwania rozwojowe Pomorza Zachodniego – od niekorzystnych zjawisk demograficznych, złożonych procesów gospodarczych i społecznych, utrzymujących się konsekwencji pandemii i kryzysu wywołanego agresją Federacji Rosyjskiej po następstwa zmian klimatycznych – wymagają łączenia sił, mądrości i zaangażowania wszystkich podmiotów aktywnych w środowisku regionu. Polityka samorządowa służy praktycznemu wdrożeniu idei terytorializacji i uzyskaniu pożądanej zmiany wyrażającej się w podnoszeniu jakości życia mieszkańców. Tryb i przedmiot jej realizacji ma na celu zaspokajanie potrzeb wszystkich mieszkańców i każdej społeczności i grupy społecznej, adresowanie dostępnego wsparcia do ośrodków i wspólnot marginalizowanych, przy wykorzystaniu narzędzi współpracy, zapewnieniu partycypacji społecznej oraz w poszanowaniu zasad pomocniczości i partnerstwa. Zachowanie ustawowo gwarantowanego podziału i autonomii poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego koresponduje z efektywnością wparcia posiłkującego się dobrym przygotowaniem projektów w ramach polityki opartej na dowodach, ścisłej kontroli wydatków i transparentności podejmowanych działań. Od formułowania strategii i polityk publicznych po wdrażanie projektów dokonuje się zrównoważony proces podnoszenia efektywności w duchu przekraczania ograniczeń sektorowych, na szerszych obszarach, których granice wyznaczają wspólne uwarunkowania rozwojowe oraz silne i wielokierunkowe powiązania funkcjonalne.

W następstwie realizowanych w 2023 r. w ramach Polityki samorządowej działań idea samorządności i zdolność do uzyskiwania celów rozwojowych uległy istotnemu wzmocnieniu. Dokonuje się to w duchu zacieśniania więzi europejskich poprzez budowanie sąsiedzkich relacji i współpracę w ramach międzynarodowych struktur i projektów. Ich efekty wykraczają poza bezpośredni przypływ i wydatkowanie środków finansowych, na znaczeniu zyskują wspólne doświadczenia i ugruntowane inicjatywy. Wypracowane mechanizmy udowadniają swoją efektywność.

Samorząd regionu to więcej niż instytucje i procedury – w praktycznym działaniu i osiągnięciach związanych z realizacją polityki samorządowej ujawnia się jego fundamentalna rola w kształtowaniu wspólnoty. Jest on coraz bardziej zdolny do przesuwania horyzontu oczekiwań i osiągania celów rozwojowych. W partnerstwie z lokalnymi strukturami samorządowymi i w ramach międzynarodowej współpracy wdrażane są projekty i rozwiązania, które zmieniają oblicze Pomorza Zachodniego. Tak realizowana idea samorządności jest kapitałem przenoszonym w lepszą przyszłość regionu.



4.

Załącznik 1 Wykaz uchwał

Sejmiku Województwa
Zachodniopomorskiego

Realizacja uchwał Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego w 2023 r.

Lp.	Nr uchwały	Z dnia	W sprawie	Status
1.	XL/444/23	26 stycznia 2023 r.	w sprawie zmiany budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2023 rok	Zrealizowana Zaktualizowano budżet Województwa, powiadomiono realizatorów dochodów i wydatków budżetowych, uchwałę przekazano do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie (RIO), zamieszczono w BIP w sekcji Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2023
2.	XL/445/23	26 stycznia 2023 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana Zaktualizowano prognozę łącznej kwoty długu Województwa Zachodniopomorskiego oraz kwoty przewidziane na przedsięwzięcia, powiadomiono realizatorów odpowiedzialnych za wykonanie zadań ujętych w WPF, uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Finanse i mienie – zakładce Budżet – Budżet 2023 – Wieloletnia prognoza finansowa oraz Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2023
3.	XL/446/23	26 stycznia 2023 r.	w sprawie zaciągnięcia kredytu na finansowanie zadań inwestycyjnych ujętych w wieloletniej prognozie finansowej Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana Umowa z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym została zawarta
4.	XL/447/23	26 stycznia 2023 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie określenia tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć nauczycieli szkół nie wymienionych w art. 42 ust. 3 ustawy Karta Nauczyciela, nauczycieli prowadzących kształcenie w formie zaocznej, nauczycieli realizujących w ramach stosunku pracy obowiązki określone dla stanowisk o różnym tygodniowym obowiązkowym wymiarze godzin oraz zasady zaliczania do wymiaru godzin poszczególnych zajęć w formie zaocznej obowiązujących w szkołach i placówkach oświatowych, dla których organem prowadzącym jest Województwo Zachodniopomorskie	Uchylona w całości
5.	XL/448/23	26 stycznia 2023 r.	w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Barwice	Zrealizowana Gminie Barwice została udzielona pomoc finansowa przeznaczona na odbudowę budynku w miejscowości Nowy Chwalim, zniszczonego w wyniku pożaru w dniu 30 października 2022r. Środki rozliczono
6.	XL/449/23	26 stycznia 2023 r.	zmieniająca uchwałę w sprawie określenia warunków i trybu finansowania zadania własnego polegającego na tworzeniu warunków sprzyjających rozwojowi sportu na obszarze województwa zachodniopomorskiego	Zrealizowana
7.	XL/450/23	26 stycznia 2023 r.	w sprawie realizacji przez Województwo Zachodniopomorskie projektu pn. „Arts on Prescription”	W trakcie realizacji Projekt AoP realizowany jest od 09.2022 do 03.2026 roku w ramach Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 przy współfinansowaniu ze środków UE
8.	XL/451/23	26 stycznia 2023 r.	w sprawie nadania statutu Regionalnemu Szpitalowi w Kołobrzegu	Zrealizowana W dniu 7 lutego 2023 r. Wojewoda Zachodniopomorski ogłosił uchwałę w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego pod poz. 1060. Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od daty ogłoszenia
9.	XL/452/23	26 stycznia 2023 r.	w sprawie nadania statutu Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej Wojewódzkiemu Ośrodkowi Terapii	Zrealizowana W dniu 7 lutego 2023 r. Wojewoda Zachodniopomorski ogłosił uchwałę w Dzienniku Urzędowym Województwa

Lp.	Nr uchwały	Z dnia	W sprawie	Status
			Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Stanominie	Zachodniopomorskiego pod poz. 1061. Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od daty ogłoszenia
10.	XL/453/23	26 stycznia 2023 r.	w sprawie nadania statutu Samodzielnemu Publicznemu Specjalistycznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej „Zdroje” w Szczecinie	Zrealizowana W dniu 7 lutego 2023 r. Wojewoda Zachodniopomorski ogłosił uchwałę w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego pod poz. 1062. Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od daty ogłoszenia
11.	XL/454/23	26 stycznia 2023 r.	w sprawie nadania statutu Samodzielnemu Publicznemu Wojewódzkiemu Szpitalowi Zespolonemu w Szczecinie	Zrealizowana W dniu 7 lutego 2023 r. Wojewoda Zachodniopomorski ogłosił uchwałę w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego pod poz. 1063. Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od daty ogłoszenia
12.	XL/455/23	26 stycznia 2023 r.	w sprawie nadania statutu Samodzielnemu Publicznemu Zespołowi Zakładów Opieki Zdrowotnej w Gryficach	Zrealizowana W dniu 7 lutego 2023 r. Wojewoda Zachodniopomorski ogłosił uchwałę w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego pod poz. 1064. Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od daty ogłoszenia
13.	XL/456/23	26 stycznia 2023 r.	w sprawie nadania statutu Szpitalowi Uzdrawiskowemu „Willa Fortuna” – s.p.z.o.o.	Zrealizowana W dniu 7 lutego 2023 r. Wojewoda Zachodniopomorski ogłosił uchwałę w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego pod poz. 1065. Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od daty ogłoszenia
14.	XL/457/23	26 stycznia 2023 r.	w sprawie nadania statutu Szpitalowi Wojewódzkiemu im. Mikołaja Kopernika w Koszalinie	Zrealizowana W dniu 7 lutego 2023 r. Wojewoda Zachodniopomorski ogłosił uchwałę w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego pod poz. 1066. Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od daty ogłoszenia
15.	XL/458/23	26 stycznia 2023 r.	w sprawie nadania statutu Specjalistycznemu Zespołowi Gruźlicy i Chorób Płuc w Koszalinie	Zrealizowana W dniu 7 lutego 2023 r. Wojewoda Zachodniopomorski ogłosił uchwałę w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego pod poz. 1067. Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od daty ogłoszenia
16.	XL/459/23	26 stycznia 2023 r.	w sprawie nadania statutu Wojewódzkiemu Ośrodkowi Medycyny Pracy w Koszalinie	Zrealizowana W dniu 7 lutego 2023 r. Wojewoda Zachodniopomorski ogłosił uchwałę w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego pod poz. 1069. Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od daty ogłoszenia
17.	XL/460/23	26 stycznia 2023 r.	w sprawie nadania statutu Wojewódzkiemu Ośrodkowi Medycyny Pracy – Zachodniopomorskiemu Centrum Leczenia i Profilaktyki w Szczecinie	Zrealizowana W dniu 7 lutego 2023 r. Wojewoda Zachodniopomorski ogłosił uchwałę w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego pod poz. 1070. Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od daty ogłoszenia
18.	XL/461/23	26 stycznia 2023 r.	w sprawie nadania statutu Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie	Zrealizowana W dniu 7 lutego 2023 r. Wojewoda Zachodniopomorski ogłosił uchwałę w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego pod poz. 1071. Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od daty ogłoszenia
19.	XL/462/23	26 stycznia 2023 r.	w sprawie nadania statutu Zachodniopomorskiemu Centrum Onkologii w Szczecinie	Zrealizowana W dniu 7 lutego 2023 r. Wojewoda Zachodniopomorski ogłosił uchwałę w Dzienniku Urzędowym Województwa

Lp.	Nr uchwały	Z dnia	W sprawie	Status
				Zachodniopomorskiego pod poz. 1072. Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od daty ogłoszenia
20.	XL/463/23	26 stycznia 2023 r.	w sprawie nadania statutu Zakładowi Opiekuńczo – Leczniczemu Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej „Leśna Ustroń” w Tucznie	Zrealizowana W dniu 7 lutego 2023 r. Wojewoda Zachodniopomorski ogłosił uchwałę w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego pod poz. 1073. Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od daty ogłoszenia
21.	XL/464/23	26 stycznia 2023 r.	w sprawie odwołania przedstawicieli Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego w Radzie Społecznej Zachodniopomorskiego Centrum Onkologii w Szczecinie	Zrealizowana W dniu 6 lutego 2023 r. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego przyjął uchwałę nr 182/23 zmieniającą uchwałę w sprawie powołania Rady Społecznej w Zachodniopomorskim Centrum Onkologii w Szczecinie
22.	XL/465/23	26 stycznia 2023	w sprawie odwołania przedstawiciela Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego w Radzie Społecznej Regionalnego Szpitala w Kołobrzegu	Zrealizowana W dniu 6 lutego 2023 r. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego przyjął uchwałę nr 181/23 zmieniającą uchwałę w sprawie powołania Rady Społecznej w Regionalnym Szpitalu w Kołobrzegu
23.	XL/466/23	26 stycznia 2023 r.	w sprawie wyboru przedstawicieli Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego w Radzie Społecznej Zachodniopomorskiego Centrum Onkologii w Szczecinie	Zrealizowana W dniu 6 lutego 2023 r. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego przyjął uchwałę nr 182/23 zmieniającą uchwałę w sprawie powołania Rady Społecznej w Zachodniopomorskim Centrum Onkologii w Szczecinie
24.	XL/467/23	26 stycznia 2023 r.	w sprawie wyboru przedstawiciela Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego w Radzie Społecznej Regionalnego Szpitala w Kołobrzegu	Zrealizowana W dniu 6 lutego 2023 r. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego przyjął uchwałę nr 181/23 zmieniającą uchwałę w sprawie powołania Rady Społecznej w Regionalnym Szpitalu w Kołobrzegu
25.	XLI/468/23	8 marca 2023	w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miasto Szczecin z przeznaczeniem na dofinansowanie w 2023 roku programu polityki zdrowotnej „Program dofinansowania do leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego na lata 2022-2024 dla mieszkańców Szczecina”,	Zrealizowana Zawarto umowę Nr WZ/PF/9042/3/2023 zawarta 11.04.2023 r.
26.	XLI/469/23	8 marca 2023	w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miasto Koszalin z przeznaczeniem na dofinansowanie w 2023 roku programu polityki zdrowotnej „Dofinansowanie do leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla mieszkańców miasta Koszalina w latach 2021-2023”	Zrealizowana Zawarto umowę Nr WZ/PF/9042/2/2023 zawarta 11.04.2023 r.
27.	XLI/470/23	8 marca 2023	w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miasto Kołobrzeg z przeznaczeniem na dofinansowanie w 2023 roku programu polityki zdrowotnej „Leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego dla mieszkańców miasta Kołobrzeg w latach 2019-2023”	Zrealizowana Zawarto umowę Nr WZ/PF/9042/1/2023 zawarta 11.04.2023 r.
28.	XLI/471/23	8 marca 2023	w sprawie określenia zadań w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, na które w 2023 roku przeznacza się środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	Zrealizowana
29.	XLI/472/23	8 marca 2023	w sprawie rozwiązania Zespołu Szkół Specjalnych przy Szpitalu Uzdrawiskowym „Słoneczko” w Kołobrzegu oraz likwidacji wchodzących w jego skład szkół	Uchylona w całości
30.	XLI/473/23	8 marca 2023	w sprawie wyrażenia zgody na przystąpienie Województwa Zachodniopomorskiego do	Zrealizowana W dniu 14.06.2023 r. Minister Spraw Zagranicznych wydał decyzję wyrażającą

Lp.	Nr uchwały	Z dnia	W sprawie	Status
			Europejskiej Sieci Współpracy Regionów w Zakresie Badań i Innowacji (ERRIN)	zgodę na przystąpienie Województwa Zachodniopomorskiego do ERRIN. Województwo Zachodniopomorskie przystąpiło do sieci z dniem 1 września 2023 r.
31.	XLI/474/23	8 marca 2023	w sprawie wyrażania zgody na zawarcie umowy na realizację projektu pod nazwą „Unlocking the Crowdfunding Potential for the European Structural and Investment Funds”	Projekt realizowany jest z programu INTEREG EUROPA przy współfinansowaniu ze środków UE w okresie 2023-2025 – uchwała jest w trakcie realizacji
32.	XLI/475/23	8 marca 2023	w sprawie powierzenia gminie Mieszkowice prowadzenia zadania publicznego Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana Zarząd Województwa wykonał uchwałę Sejmiku poprzez zawarcie z gminą Mieszkowice porozumienia, którego przedmiotem było powierzenie gminie zadania pn. „Budowa drogi rowerowej w ciągu drogi wojewódzkiej nr 126 na odcinku Mieszkowice – Gozdowice”
33.	XLI/476/23	8 marca 2023	w sprawie rozpatrzenia wniosku dotyczącego wysokości opłat za przeprowadzenie egzaminów państwowych na prawo jazdy	Zrealizowana Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia
34.	XLI/477/23	8 marca 2023	w sprawie określenia wysokości opłaty za przeprowadzenie egzaminu państwowego na prawo jazdy albo egzaminu państwowego wymaganego do uzyskania pozwolenia na kierowanie tramwajem	Uchylona w całości
35.	XLI/478/23	8 marca 2023	w sprawie udzielenia pomocy finansowej w trybie dotacji celowej Gminie Manowo	Zrealizowana Sprawozdanie z umowy dotacyjnej zostało przyjęte, zadanie zostało zrealizowane prawidłowo
36.	XLII/479/23	26 kwietnia 2023	w sprawie przyjęcia rezygnacji Wiceprzewodniczącej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana Przyjęto rezygnację Teresy Kaliny z funkcji Wiceprzewodniczącej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego
37.	XLII/480/23	26 kwietnia 2023	w sprawie wyboru Przewodniczącego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana Wybrano Teresę Kalinę na funkcję Przewodniczącego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego
38.	XLII/481/23	26 kwietnia 2023	w sprawie wyboru Wiceprzewodniczącego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana Wybrano Marcina Przepiórę na funkcję Wiceprzewodniczącego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego
39.	XLII/482/23	26 kwietnia 2023	w sprawie przyjęcia stanowiska dotyczącego planów ograniczenia dostępu do dróg i obiektów publicznych na terenie Warszowa w Świnoujściu	Zrealizowana Stanowisko przekazano Wojewodzie Zachodniopomorskiemu, Prezydentowi Miasta Świnoujście i Radzie Miasta Świnoujście
40.	XLII/483/23	26 kwietnia 2023	w sprawie przyjęcia stanowiska dotyczącego trudnej sytuacji ekonomicznej rolników	Zrealizowana
41.	XLII/484/23	26 kwietnia 2023	w sprawie zmiany budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2023 rok	Zrealizowana Zaktualizowano budżet Województwa, powiadomiono realizatorów dochodów i wydatków budżetowych, uchwałę przekazano do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie (RIO), zamieszczono w BIP w sekcji Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2023
42.	XLII/485/23	26 kwietnia 2023	zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana Zaktualizowano prognozę łącznej kwoty długu Województwa Zachodniopomorskiego oraz kwoty przewidziane na przedsięwzięcia, powiadomiono realizatorów odpowiedzialnych za wykonanie zadań ujętych w WPF, uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Finanse i mienie – zakładce Budżet – Budżet 2023 – Wieloletnia prognoza finansowa oraz Uchwały organów Województwa – Uchwały

Lp.	Nr uchwały	Z dnia	W sprawie	Status
				<i>Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2023</i>
43.	XLII/486/23	26 kwietnia 2023	w sprawie wyrażenia zgody na zbycie w drodze darowizny na rzecz Skarbu Państwa nieruchomości stanowiącej własność województwa zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Status obowiązujący, zbycie w drodze darowizny na rzecz GDDKiA działki nr 324/1 obręb Dzwonowo gmina Marianowo – Akt notarialny Rep. A nr 8384/2023 z dnia 25.10.2023 r.</i>
44.	XLII/487/23	26 kwietnia 2023	w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Iłńsko, z przeznaczeniem na przeprowadzenie niezbędnych inwestycji w kinie „Morena” w Iłńsku	Zrealizowana
45.	XLII/488/23	26 kwietnia 2023	w sprawie udzielenia Województwu Lubuskiemu dotacji celowej, przeznaczonej na współfinansowanie nagród w konkursie o XXVI Polsko-Niemiecką Nagrodę Dziennikarską im. Tadeusza Mazowieckiego 2023	Zrealizowana <i>Sprawozdanie z umowy dotacyjnej zostało przyjęte, zadanie zrealizowane prawidłowo</i>
46.	XLII/489/23	26 kwietnia 2023	w sprawie przyjęcia oceny sytuacji na rynku pracy w województwie zachodniopomorskim oraz sprawozdania z działań realizowanych przez Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie w 2022 roku	Zrealizowana
47.	XLII/490/23	26 kwietnia 2023	w sprawie powierzenia gminie Biesiekierz prowadzenie zadania Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Zarząd Województwa wykonał uchwałę Sejmiku poprzez zawarcie porozumienia z gminą Biesiekierz, którego przedmiotem było powierzenie gminie zadania pn. „Budowa ścieżki rowerowej w ciągu drogi wojewódzkiej nr 112 na odcinku Biesiekierz – Nowe Bielice”</i>
48.	XLII/491/23	26 kwietnia 2023	w sprawie przystąpienia Województwa Zachodniopomorskiego do Europejskiego Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Demokracji Lokalnej (European Association for Local Democracy)	W trakcie realizacji <i>Uchwała jest na etapie procedowania w Ministerstwie Spraw Zagranicznych RP</i>
49.	XLII/492/23	26 kwietnia 2023	w sprawie udzielenia pomocy finansowej w formie dotacji celowej Gminie Miasto Koszalin	Zrealizowana <i>Sprawozdanie z umowy dotacyjnej zostało przyjęte, zadanie zostało zrealizowane prawidłowo</i>
50.	XLII/493/23	26 kwietnia 2023	w sprawie rozwiązania Zespołu Szkół Specjalnych przy Szpitalu Uzdrawiskowym „Słoneczko” w Kołobrzegu oraz likwidacji wchodzących w jego skład szkół	Zrealizowana <i>ZSS Słoneczko zostało zlikwidowane z dniem 31.08.2023 r.</i>
51.	XLII/494/23	26 kwietnia 2023	w sprawie udzielenia pomocy finansowej jednostkom samorządu terytorialnego z obszaru województwa zachodniopomorskiego, z przeznaczeniem na poprawę i modernizację infrastruktury sportowej w 2023 roku	Zrealizowana
52.	XLII/495/23	26 kwietnia 2023	w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miastu Koszalin, z przeznaczeniem na dofinansowanie działalności Bałtyckiego Teatru Dramatycznego im. Juliusza Słowackiego w Koszalinie	Zrealizowana
53.	XLII/496/23	26 kwietnia 2023	w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miastu Koszalin, z przeznaczeniem na dofinansowanie działalności Filharmonii Koszalińskiej im. Stanisława Moniuszki	Zrealizowana
54.	XLII/497/23	26 kwietnia 2023	w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miastu Szczecin, z przeznaczeniem na dofinansowanie działalności Teatru Lalek "Płeciuga"	Zrealizowana
55.	XLII/498/23	26 kwietnia 2023	w sprawie udzielenia dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, położonym na obszarze województwa zachodniopomorskiego	Zrealizowana

Lp.	Nr uchwały	Z dnia	W sprawie	Status
56.	XLIII/499/23	18 maja 2023	w sprawie zmiany budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2023 rok	Zrealizowana Zaktualizowano budżet Województwa, powiadomiono realizatorów dochodów i wydatków budżetowych, uchwałę przekazano do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie (RIO), zamieszczono w BIP w sekcji Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2023
57.	XLIII/500/23	18 maja 2023	zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana Zaktualizowano prognozę łącznej kwoty długu Województwa Zachodniopomorskiego oraz kwoty przewidziane na przedsięwzięcia, powiadomiono realizatorów odpowiedzialnych za wykonanie zadań ujętych w WPF, uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Finanse i mienie – zakładce Budżet – Budżet 2023 – Wieloletnia prognoza finansowa oraz Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2023
58.	XLIII/501/23	18 maja 2023	w sprawie określenia tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć niektórych nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach, dla których organem prowadzącym jest Województwo Zachodniopomorskie	Zrealizowana Zmieniona uchwałą nr XLV/533/23 z dnia 14 września 2023 r.
59.	XLIII/502/23	18 maja 2023	w sprawie zaopiniowania projektu rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie zaliczenia dróg do kategorii dróg krajowych	Zrealizowana Uchwała weszła w życie z dniem podjęcia. Nie podlegała publikacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego
60.	XLIII/503/23	18 maja 2023	zmieniająca uchwałę w sprawie wyboru delegatów Województwa Zachodniopomorskiego do Zgromadzenia Ogólnego Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej	Zrealizowana
61.	XLIII/504/23	18 maja 2023	w sprawie zmian w składzie osobowym Komisji Oświaty, Kultury i Sportu Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana Powołanie Cezarego Urbana do składu osobowego Komisji Oświaty, Kultury i Sportu
62.	XLIII/505/23	18 maja 2023	w sprawie zmian w składzie osobowym Komisji Rozwoju, Promocji i Współpracy Zagranicznej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana Powołanie Cezarego Urbana do składu osobowego Komisji Rozwoju, Promocji i Współpracy Zagranicznej
63.	XLIII/506/23	18 maja 2023	w sprawie określenia warunków wynagradzania egzaminatorów zatrudnionych w wojewódzkich ośrodkach ruchu drogowego w Województwie Zachodniopomorskim	Zrealizowana Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 maja 2023 r. Poz. 3055
64.	XLIII/507/23	18 maja 2023	w sprawie wyrażenia zgody na zastosowanie na rzecz Skarbu Państwa niższej stopy procentowej do rozłożonej na raty niespłaconej części ceny sprzedaży nieruchomości	Zrealizowana Straciła moc na podstawie uchwały Nr XLVI/548/23 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 16 listopada 2023 r. w sprawie wyrażenia zgody na sprzedaż po cenie obniżonej nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratury Regionalnej w Szczecinie
65.	XLIII/508/23	18 maja 2023	w sprawie realizacji przez Województwo Zachodniopomorskie projektu pn.: „Migrants’ Integration in Local Economies”	W trakcie realizacji Umowa partnerska, na podstawie której Województwo Zachodniopomorskie przystąpiło do realizacji projektu została podpisana. Okres realizacji projektu to marzec 2023 – luty 2027
66.	XLIV/510/23	21 czerwca 2023	w sprawie udzielenia Zarządowi Województwa Zachodniopomorskiego wotum zaufania	Zrealizowana Udzielono Zarządowi Województwa Zachodniopomorskiego wotum zaufania
67.	XLIV/510/23	21 czerwca 2023	w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego oraz sprawozdania z wykonania budżetu Województwa Zachodniopomorskiego za 2022 rok	Zrealizowana Zatwierdzono sprawozdanie finansowe oraz sprawozdanie roczne z wykonania budżetu WZ za 2022 rok. Sprawozdania przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Finanse

Lp.	Nr uchwały	Z dnia	W sprawie	Status
				<i>i mienie – Budżet – Budżet 2022 – Sprawozdania</i>
68.	XLIV/511/23	21 czerwca 2023	w sprawie udzielenia Zarządowi Województwa Zachodniopomorskiego absolutorium z tytułu wykonania budżetu za 2022 rok	Zrealizowana <i>Udzielono Zarządowi Województwa Zachodniopomorskiego absolutorium</i>
69.	XLIV/512/23	21 czerwca 2023	w sprawie zmiany budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2023 rok	Zrealizowana <i>Zaktualizowano budżet Województwa, powiadomiono realizatorów dochodów i wydatków budżetowych, uchwałę przekazano do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie (RIO), zamieszczono w BIP w sekcji Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2023</i>
70.	XLIV/513/23	21 czerwca 2023	zmieniającej uchwałę w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Zaktualizowano prognozę łącznej kwoty długu Województwa Zachodniopomorskiego oraz kwoty przewidziane na przedsięwzięcia, powiadomiono realizatorów odpowiedzialnych za wykonanie zadań ujętych w WPF, uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Finanse i mienie – zakładce Budżet – Budżet 2023 – Wieloletnia prognoza finansowa oraz Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2023</i>
71.	XLIV/514/23	21 czerwca 2023	w sprawie udzielenia pomocy finansowej gminom, laureatom konkursu „Granty Sołeckie 2023”	Zrealizowana
72.	XLIV/515/23	21 czerwca 2023	w sprawie udzielenia pomocy finansowej gminom, laureatom Konkursu Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego „Granty Osiedlowe 2023”	Zrealizowana <i>Umowy z gminami na wsparcie realizacji projektów przez osiedla zostały podpisane, projekty zrealizowane i rozliczone. Wsparcie w łącznej wysokości 250.000,00 zł otrzymało 21 projektów realizowanych w 10 gminach: Miasto Szczecin (Osiedla: Dąbie, Drzetowo-Grabowo, Głębokie-Pilchowo, Krzekowo Bezrzecze, Osiedle Majowe, Niebuszewo, Osiedle Pogodno, Warszewo, Załom – Kasztanowe), Gryfice, Łobez, Choszczno, Czaplinek, Złocieniec, Świdwin, Miasto Koszalin (Osiedla: Raduszka, Jedliny oraz Rokosowo), Darłowo (Osiedle Zachód oraz Południe) oraz Mieszkowice</i>
73.	XLIV/516/23	21 czerwca 2023	w sprawie udzielenia pomocy finansowej gminie Recz, w ramach projektu „Zwiększenie gęstości sieci stacji meteorologicznych w Województwie Zachodniopomorskim”	Zrealizowana
74.	XLIV/517/23	21 czerwca 2023	w sprawie likwidacji Biura Regionalnego Województwa Zachodniopomorskiego w Brukseli	Zrealizowana <i>Z dniem 31 lipca 2023 r. jednostka budżetowa Województwa Zachodniopomorskiego pn. "Biuro Regionalne Województwa Zachodniopomorskiego w Brukseli" została zlikwidowana. Proces likwidacyjny przebiegł zgodnie z przyjętym harmonogramem. Mienie, należności i zobowiązania likwidowanej jednostki, w tym środki finansowe pozostające na rachunku bankowym w dniu jej likwidacji oraz zadania celem kontynuowania inicjatywy zagranicznej polegającej na reprezentowaniu interesów Województwa Zachodniopomorskiego w instytucjach Unii Europejskiej przejął Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego</i>
75.	XLIV/518/23	21 czerwca 2023	w sprawie zasad przyznawania stypendiów dla uzdolnionej młodzieży rozpoczynającej naukę na uczelniach wyższych na obszarze województwa zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Stypendia są przyznawane w oparciu o podjętą uchwałę.</i>

Lp.	Nr uchwały	Z dnia	W sprawie	Status
76.	XLIV/519/23	21 czerwca 2023	zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia pomocy finansowej jednostkom samorządu terytorialnego z obszaru województwa zachodniopomorskiego, z przeznaczeniem na poprawę i modernizację infrastruktury sportowej w 2023 roku	Zrealizowana
77.	XLIV/520/23	21 czerwca 2023	w sprawie odwołania z funkcji Przewodniczącego Komisji Oświaty, Kultury i Sportu Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Odwołanie Marcina Przepióry z funkcji Przewodniczącego Komisji Oświaty, Kultury i Sportu</i>
78.	XLIV/521/23	21 czerwca 2023	w sprawie zmian w składzie osobowym Komisji Skarg, Wniosków i Petycji Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Odwołanie Marcina Przepióry ze składu Komisji Skarg, Wniosków i Petycji</i>
79.	XLIV/522/23	21 czerwca 2023	w sprawie zmian w składzie osobowym Komisji Skarg, Wniosków i Petycji Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Powołanie Cezarego Urbana do składu Komisji Skarg, Wniosków i Petycji</i>
80.	XLIV/523/23	21 czerwca 2023	w sprawie wyboru Przewodniczącego Komisji Oświaty, Kultury i Sportu Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Wybór Cezarego Urbana na Przewodniczącego Komisji Oświaty, Kultury i Sportu</i>
81.	XLIV/524/23	21 czerwca 2023	w sprawie skargi na działalność Zachodniopomorskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Koszalinie	Zrealizowana <i>Skarga uznana za bezzasadną</i>
82.	XLIV/525/23	21 czerwca 2023	w sprawie rozpatrzenia petycji dotyczącej przyjęcia przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego apelu w sprawie zwiększenia świadomości społecznej na temat transplantacji wśród mieszkańców województwa zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Odmowa podjęcia postulowanych działań</i>
83.	XLIV/526/23	21 czerwca 2023	w sprawie rozpatrzenia petycji dotyczącej podjęcia przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego uchwały intencjonalnej w obronie dobrego imienia św. Jana Pawła II.	Zrealizowana <i>Nie uwzględniono wniosku zawartego w petycji</i>
84.	XLV/527/23	14 września 2023	w sprawie przystąpienia do realizacji międzynarodowego projektu pn. "Innowacyjny partycypacyjny zrównoważony model biznesowy w celu budowy szlaku rowerowego na Szlaku Żelaznej Kurtyny"	W trakcie realizacji <i>Umowa dotycząca przystąpienia do projektu podpisana, projekt jest w trakcie realizacji.</i>
85.	XLV/528/23	14 września 2023	w sprawie zmiany budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2023 rok	Zrealizowana <i>Zaktualizowano budżet Województwa, powiadomiono realizatorów dochodów i wydatków budżetowych, uchwałę przekazano do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie (RIO), zamieszczono w BIP w sekcji Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2023</i>
86.	XLV/529/23	14 września 2023	zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Zaktualizowano prognozę łącznej kwoty długu Województwa Zachodniopomorskiego oraz kwoty przewidziane na przedsięwzięcia, powiadomiono realizatorów odpowiedzialnych za wykonanie zadań ujętych w WPF, uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Finanse i mienie – zakładce Budżet – Budżet 2023 – Wieloletnia prognoza finansowa oraz Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2023</i>
87.	XLV/530/23	14 września 2023	w sprawie wyboru podmiotu uprawnionego do badania sprawozdania finansowego Województwa Zachodniopomorskiego za rok 2023 i 2024	Zrealizowana <i>Wybrano podmiot do badania sprawozdania finansowego Województwa Zachodniopomorskiego</i>
88.	XLV/531/23	14 września 2023	w sprawie projektu zmiany Statutu Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Przesłanie projektu zmiany Statutu do Prezesa Rady Ministrów celem uzgodnienia</i>

Lp.	Nr uchwały	Z dnia	W sprawie	Status
89.	XLV/532/23	14 września 2023	zmieniająca uchwałę w sprawie utworzenia Młodzieżowego Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
90.	XLV/533/23	14 września 2023	zmieniająca uchwałę w sprawie określenia tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć niektórych nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach, dla których organem prowadzącym jest Województwo Zachodniopomorskie	Zrealizowana
91.	XLV/534/23	14 września 2023	w sprawie udzielenia pomocy finansowej w trybie dotacji celowej Gminie Mieszkowice	Zrealizowana <i>Sprawozdanie z umowy dotacyjnej zostało przyjęte, zadanie zostało zrealizowane prawidłowo</i>
92.	XLV/535/23	14 września 2023	w sprawie udzielenia pomocy finansowej dla Powiatu Myśliborskiego	Zrealizowana
93.	XLV/536/23	14 września 2023	zmieniająca uchwałę w sprawie określenia zadań w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, na które w 2023 roku przeznaczają się środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	Zrealizowana
94.	XLV/537/23	14 września 2023	zmieniająca uchwałę w sprawie określenia przystanków komunikacyjnych, których właścicielem lub zarządzającym jest Województwo Zachodniopomorskie oraz warunków i zasad korzystania z tych przystanków	Zrealizowana
95.	XLV/538/23	14 września 2023	w sprawie pozbawienia kategorii drogi wojewódzkiej odcinka drogi wojewódzkiej nr 163	Zrealizowana <i>Uchwała została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego poz. 5045 z dnia 14 września 2023 r. Uchwała weszła w życie z dniem 1 stycznia 2024 roku</i>
96.	XLV/539/23	14 września 2023	w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie przez Województwo Zachodniopomorskie umowy o współpracy pomiędzy Województwem Zachodniopomorskim (Rzeczpospolita Polska) a Obwodem Odeskim (Ukraina)	Niezrealizowana <i>Uchwała jest na etapie uzgadniania ze stroną ukraińską miejsca i terminu podpisania Porozumienia</i>
97.	XLV/540/23	14 września 2023	w sprawie określenia Aktualizacji Programu ochrony powietrza wraz z planem działań krótkoterminowych dla strefy zachodniopomorskiej	Zrealizowana <i>Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego 21 września 2023 r., poz. 5048</i>
98.	XLV/541/23	14 września 2023	zmieniający uchwałę w sprawie Drawskiego Parku Krajobrazowego	W trakcie realizacji <i>Prace przygotowawcze do oznakowania powiększonego obszaru DPK. Bieżąca realizacja zadań wynikająca z nadzoru nad parkami, w tym interwencje i opinie dotyczące interpretacji przepisów i przestrzegania zakazów określonych w uchwale</i>
99.	XLV/542/23	14 września 2023	w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Barlineckiego Parku Krajobrazowego	W trakcie realizacji <i>Bieżąca realizacja zadań wynikająca z nadzoru nad parkami, w tym opinie dotyczące interpretacji przepisów, zaleceń i wskazań określonych w uchwale. Realizacja wskazania planu ochrony dotycząca wskazania doliny Płoni w granicach miasta Barlinek, jako obszaru, gdzie obowiązują zakazy (aktualnie jest to wyjątek) i przygotowanie projektu uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie BPK</i>
100.	XLV/543/23	14 września 2023	w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Drawskiego Parku Krajobrazowego	W trakcie realizacji <i>Bieżąca realizacja zadań wynikająca z nadzoru nad parkami, w tym opinie dotyczące interpretacji przepisów, zaleceń i wskazań określonych w uchwale. Realizacja wskazania planu ochrony dotycząca powiększenia Drawskiego Parku Krajobrazowego i przygotowanie projektu uchwały zmieniającej uchwałę w sprawie DPK – uchwała nr</i>

Lp.	Nr uchwały	Z dnia	W sprawie	Status
				<i>XLV/541/23 uchwalona przez Sejmik równolegle wraz z planem ochrony</i>
101.	XLV/544/23	14 września 2023	w sprawie skargi na działalność Zachodniopomorskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Koszalinie	Zrealizowana <i>Skarga uznana za bezzasadną</i>
102.	XLV/545/23	14 września 2023	w sprawie pozbawienia kategorii drogi wojewódzkiej odcinka drogi wojewódzkiej stanowiącego byłą przebieg drogi krajowej nr 13	Zrealizowana <i>Uchwała została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego poz. 5053 z dnia 14 września 2023 r. Uchwała weszła w życie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym WZ</i>
103.	XLVI/546/23	16 listopada 2023	w sprawie ustanowienia roku 2024 – Rokiem Rowerowym na Pomorzu Zachodnim	W trakcie realizacji <i>Wydarzenia w ramach Roku Rowerowego zaplanowano na przestrzeni całego roku 2024</i>
104.	XLVI/547/23	16 listopada 2023	w sprawie ustalenia kryteriów podziału środków Funduszu Pracy dla samorządów powiatowych Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Na podstawie kryteriów dokonywany jest podział Funduszu Pracy dla Powiatowych Urzędów Pracy w roku 2024</i>
105.	XLVI/548/23	16 listopada 2023	w sprawie wyrażenia zgody na sprzedaż po cenie obniżonej nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratury Regionalnej w Szczecinie	Zrealizowana <i>W dniu 1 grudnia 2023 r. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego podjął uchwałę nr 1995/23, po czym w dniu 29 marca 2024 r. zawarto Protokół z rokowań w sprawie ustalenia warunków sprzedaży nieruchomości pochodzącej z zasobu nieruchomości Województwa Zachodniopomorskiego</i>
106.	XLVI/549/23	16 listopada 2023	w sprawie pozbawienia kategorii dróg wojewódzkich odcinków dróg wojewódzkich nr 168 oraz nr 169	Zrealizowana <i>Uchwała została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego poz. 6167 z dnia 16 listopada 2023 r. Uchwała weszła w życie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego</i>
107.	XLVI/550/23	16 listopada 2023	w sprawie przystąpienia do realizacji międzynarodowej współpracy regionalnej	Zrealizowana <i>Województwo przystąpiło jako partner stowarzyszony do projektu</i>
108.	XLVI/551/23	16 listopada 2023	w sprawie przyjęcia „Programu na rzecz Seniorów na lata 2023-2027 dla Województwa Zachodniopomorskiego”	Zrealizowana <i>„Program na rzecz Seniorów na lata 2023-2027 dla Woj. Zachodniopomorskiego” jest wdrażany, poszczególne cele i zadania realizowane zgodnie z zapisami Programu</i>
109.	XLVI/552/23	16 listopada 2023	w sprawie przyjęcia „Programu współpracy Województwa Zachodniopomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2024”	w trakcie realizacji <i>na bieżąco realizowane są określone w załączniku do Programu współpracy Województwa Zachodniopomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2024 pn. „Planowane do realizacji priorytety współpracy Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2024”</i>
110.	XLVI/553/23	16 listopada 2023	zmieniająca uchwałę w sprawie nadania statutu Samodzielnemu Publicznemu Wojewódzkiemu Szpitalowi Zespolonemu w Szczecinie	Zrealizowana <i>W dniu 23 listopada 2023 r. Wojewoda Zachodniopomorski ogłosił uchwałę w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego pod poz. 6169. Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od daty ogłoszenia</i>
111.	XLVI/554/23	16 listopada 2023	zmieniająca uchwałę w sprawie nadania statutu Zachodniopomorskiemu Centrum Onkologii w Szczecinie	Zrealizowana <i>W dniu 23 listopada 2023 r. Wojewoda Zachodniopomorski ogłosił uchwałę w Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego pod poz. 6170. Uchwała weszła w życie po upływie 14 dni od daty ogłoszenia</i>
112.	XLVI/555/23	16 listopada 2023	w sprawie przyjęcia Rezolucji XIX Forum Parlamentów Regionalnych Południowego Bałtyku	Zrealizowana

Lp.	Nr uchwały	Z dnia	W sprawie	Status
113.	XLVI/556/23	16 listopada 2023	w sprawie zmian w składzie osobowym Komisji Rewizyjnej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Powołanie Ireneusza Rogowskiego do składu osobowego Komisji Rewizyjnej</i>
114.	XLVI/557/23	16 listopada 2023	w sprawie zmian w składzie osobowym Komisji Rewizyjnej Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Powołanie Cezarego Urbana do składu osobowego Komisji Rewizyjnej</i>
115.	XLVII/558/23	13 grudnia 2023	zmieniająca uchwałę w sprawie określenia zadań w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, na które w 2023 roku przeznacza się środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	Zrealizowana <i>Realizowano wszystkie zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych wskazane w uchwale.</i>
116.	XLVIII/559/23	19 grudnia 2023	w sprawie przyjęcia rezygnacji z funkcji Wicemarszałka Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Przyjęto rezygnację Olgierda Kustosza z funkcji Wicemarszałka Województwa Zachodniopomorskiego</i>
117.	XLVIII/560/23	19 grudnia 2023	w sprawie wyboru Wicemarszałka Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Wybrano Rafała Rosińskiego na Wicemarszałka Województwa Zachodniopomorskiego</i>
118.	XLVIII/561/23	19 grudnia 2023	w sprawie wyboru Członka Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Wybrano Olgierda Kustosza na Członka Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego</i>
119.	XLVIII/562/23	19 grudnia 2023	w sprawie przystąpienia do realizacji projektów pn. „Polsko-niemiecki kalendarz wydarzeń”, „I Polsko-Niemieckie Dni Turystyki Rowerowej” oraz „Wycieczki rowerowe – rozwój aplikacji Pomorze Zachodnie”	W trakcie realizacji <i>Wszystkie trzy umowy dotyczące przystąpienia do projektów zostały zawarte z Instytucją Zarządzającą. Projekt pn. „Polsko-niemiecki kalendarz wydarzeń” został już zrealizowany, rozliczenie złożone do Instytucji Zarządzającej. Pozostałe dwa projekty są w trakcie realizacji</i>
120.	XLVIII/563/23	19 grudnia 2023	w sprawie przystąpienia Województwa Zachodniopomorskiego, jako partnera, do realizacji zadania pn. „Regionalny Punkt Kontaktowy – Pomoc Techniczna w ramach Programu Interreg VI A Meklemburgia – Pomorze Przednie/Brandenburgia/Polska”	W trakcie realizacji <i>Regionalny Punkt Kontaktowy został utworzony na mocy dokumentu Programowego INTERREG VI A i będzie realizował zadania informacyjno-promocyjne w okresie finansowania 2021-2027</i>
121.	XLVIII/564/23	19 grudnia 2023	w sprawie zmiany budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2023 rok	Zrealizowana <i>Zaktualizowano budżet Województwa, powiadomiono realizatorów dochodów i wydatków budżetowych, uchwałę przekazano do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie (RIO), zamieszczono w BIP w sekcji Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2023</i>
122.	XLVIII/565/23	19 grudnia 2023	zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Zaktualizowano prognozę łącznej kwoty długu Województwa Zachodniopomorskiego oraz kwoty przewidziane na przedsięwzięcia, powiadomiono realizatorów odpowiedzialnych za wykonanie zadań ujętych w WPF, uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Finanse i mienie – zakładce Budżet – Budżet 2023 – Wieloletnia prognoza finansowa oraz Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2023</i>
123.	XLVIII/566/23	19 grudnia 2023	w sprawie uchwalenia budżetu Województwa Zachodniopomorskiego na 2024 rok	Zrealizowana <i>Przekazano realizatorom zawiadomienia o ostatecznych kwotach ujętych w uchwalonym budżecie na 2024 rok oraz opracowano plany finansowe Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, jednostek budżetowych i zakładu budżetowego w formie Zarządzeń Kierowników. Zatwierdzone plany finansowe będą stanowiły podstawę gospodarki finansowej</i>

Lp.	Nr uchwały	Z dnia	W sprawie	Status
				<i>jednostek oraz podstawę dokonywania zmian w budżecie według poszczególnych kompetencji. Uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2023</i>
124.	XLVIII/567/23	19 grudnia 2023	zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Zaprognozowano łączną kwotę długu Województwa Zachodniopomorskiego oraz kwoty przewidziane na przedsięwzięcia, powiadomiono realizatorów odpowiedzialnych za wykonanie zadań ujętych w ramach przedsięwzięć, uchwałę przekazano do RIO, zamieszczono w BIP w sekcji Finanse i mienie – zakładce Budżet – Budżet 2023 – Wieloletnia prognoza finansowa oraz Uchwały organów Województwa – Uchwały Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego – 2023</i>
125.	XLVIII/568/23	19 grudnia 2023	w sprawie projektu zmiany Statutu Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana <i>Przesłanie projektu zmiany Statutu do Prezesa Rady Ministrów celem uzgodnienia</i>
126.	XLVIII/569/23	19 grudnia 2023	w sprawie określenia jednostek budżetowych, które gromadzą dochody, źródeł dochodów gromadzonych na wydzielonym rachunku i przeznaczenia tych dochodów oraz sposobu i trybu sporządzania planów finansowych dochodów i wydatków nimi finansowanych	Zrealizowana
127.	XLVIII/570/23	19 grudnia 2023	w sprawie określenia trybu i zasad udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane, przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, położonym na obszarze województwa zachodniopomorskiego	Zrealizowana
128.	XLVIII/571/23	19 grudnia 2023	w sprawie zobowiązania Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego do indywidualnego określania warunków sprzedaży nieruchomości gruntowych na rzecz ich użytkowników wieczystych	Zrealizowana <i>Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego nie podejmował uchwał wykonawczych z uwagi na brak wpływu wniosków o przeniesienie własności nieruchomości na rzecz użytkownika wieczystego</i>
129.	XLVIII/572/23	19 grudnia 2023	w sprawie zmian w składzie osobowym Komisji Rozwoju, Promocji i Współpracy Zagranicznej	Zrealizowana <i>Odwołanie Cezarego Urbana ze składu Komisji Rozwoju, Promocji i Współpracy Zagranicznej</i>
130.	XLVIII/573/23	19 grudnia 2023	zmieniająca uchwałę w sprawie ustalenia kryteriów podziału środków Funduszu Pracy dla samorządów powiatowych Województwa Zachodniopomorskiego	Zrealizowana
131.	XLVIII/574/23	19 grudnia 2023	w sprawie odwołania radnego ze składu Komisji Skarg, Wniosków i Petycji	Zrealizowana <i>Odwołanie Rafała Rosińskiego ze składu Komisji Skarg, Wniosków i Petycji</i>
132.	XLVIII/575/23	19 grudnia 2023	w sprawie powołania radnego do składu Komisji Skarg, Wniosków, Petycji	Zrealizowana <i>Powołanie Artura Wezgraja do składu Komisji Skarg, Wniosków i Petycji</i>
133.	XLVIII/576/23	19 grudnia 2023	w sprawie zmian w składzie osobowym Komisji Rozwoju, Promocji i Współpracy Zagranicznej	Zrealizowana <i>Odwołanie Artura Wezgraja ze składu Komisji Rozwoju, Promocji i Współpracy Zagranicznej</i>



WOJEWÓDZTWO
ZACHODNIOPOMORSKIE